

ΤΖΑΙΜΠΑΛΛΑ ΜΟΧΑΜΕΤ ΧΑΛΗΛ
MOHAMMED KHALIL GAIBALLA

ΚΑΤΑΣΤΑΤΙΚΕΣ ΕΛΛΕΙΨΕΙΣ
ΚΑΙ Η ΔΥΝΑΤΟΤΗΤΑ ΒΕΛΤΙΩΣΗΣ ΤΗΣ
ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΣ ΤΟΥ ΣΥΝΔΕΣΜΟΥ ΤΩΝ ΑΡΑΒΙΚΩΝ ΚΡΑΤΩΝ

ΔΙΔΑΚΤΟΡΙΚΗ ΔΙΑΤΡΙΒΗ ΥΠΟΒΑΛΘΕΙΣΑ ΣΤΟ ΠΑΝΤΕΙΟ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ

Η ΕΓΚΡΙΣΗ ΔΙΔΑΚΤΟΡΙΚΗΣ ΔΙΑΤΡΙΒΗΣ ΑΠΟ ΤΟ ΠΑΝΤΕΙΟ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ ΔΕΝ ΥΠΟΔΗΛΟΙ
ΑΠΟΔΟΧΗ ΤΗΣ ΓΝΩΜΗΣ ΤΟΥ ΣΥΓΓΡΑΦΕΑ (Ν. 5343 αρθ. 202 παρ. 2)

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

1/ ΠΡΟΛΟΓΟΣ.....	4
2/ <u>ΚΕΦΑΛΑΙΟ Α'</u>	
<u>ΙΣΤΟΡΙΚΑ</u>	7
* Πρίν απο την ίδρυση του ΣΑΚ.....	8
* Η ίδρυση του ΣΑΚ.....	14
* Μετά την ίδρυση του ΣΑΚ.....	20
3/ <u>ΚΕΦΑΛΑΙΟ Β'</u>	
<u>Η ΔΙΑΡΘΡΩΣΗ ΤΟΥ ΣΑΚ</u>	24
* Εισαγωγή.....	25
* Ο ΣΑΚ - Ορισμός.....	27
* Οι σκοποί του ΣΑΚ.....	27
* Οι αρχές του ΣΑΚ.....	29
* Τα μέλη του ΣΑΚ.....	34
* Τα όργανα του ΣΑΚ.....	38
* Η νομική προσωπικότητα του ΣΑΚ.....	47
* Οι Σύνοδοι Κορυφής.....	49
4/ <u>ΚΕΦΑΛΑΙΟ Γ'</u>	
<u>Ο ΣΑΚ ΣΤΗΝ ΠΡΑΞΗ</u>	66
* 1/ <u>ΤΑ ΜΕΛΗ ΤΟΥ ΣΑΚ</u> :	
- Απόκτηση της ιδιότητας του μέλους.....	67
- Απώλεια της ιδιότητας του μέλους.....	87
- Απόκτηση και απώλεια της ιδιότητας του μέλους στα σχέδια τροποποίησης.....	96
* 2/ <u>ΤΑ ΟΡΓΑΝΑ ΤΟΥ ΣΥΝΔΕΣΜΟΥ</u> :	
- Τα όργανα του ΣΑΚ - Γενικά.....	106
- Τα όργανα του ΣΑΚ στα σχέδια τροποποίησης....	110
- Η διάρθρωση του ΣΑΚ στα σχέδια τροποποίησης — Κριτική.....	118
- Η διάρθρωση του ΣΑΚ - Σχετικά θέματα.....	124

* 3/ ΣΚΟΠΟΙ ΚΑΙ ΑΡΧΕΣ:

- Η συνεργασία στα πλαίσια του ΣΑΚ.....139
- Ο ρόλος του ΣΑΚ στον συντονισμό των πολιτικών δραστηριοτήτων των μελών του.....152
- Το άρθρο 1 της Γ. Γραμματείας σέ σύγκριση με το υφιστάμενο καθεστώς.....160
- Ο στόχος της απελευθέρωσης της Παλαιστίνης μετά την Συμφωνία του Κάμπ Ντέιβιντ.....166
- Οι αρχές του ΣΑΚ στα σχέδια τροποποίησης.....171

* 4/ Η ΕΙΡΗΝΙΚΗ ΕΠΙΛΥΣΗ ΤΩΝ ΔΙΑΦΟΡΩΝ:

- Η ειρηνική επίλυση των διαφορών – Γενικά.....180
- Ο ειρηνικός διακανονισμός στα πλαίσια του ΣΑΚ – Καταστατικές Ρυθμίσεις.....184
- Ο ειρηνικός διακανονισμός – Η Πρακτική.....194
- Η ειρηνική επίλυση των διαφορών στα σχέδια τροποποίησης του Καταστατικού.....203

* 5/ ΟΙ ΑΠΟΦΑΣΕΙΣ ΤΟΥ ΣΥΝΔΕΣΜΟΥ:

- Οι αποφάσεις του Συνδέσμου – Γενικά.....215
- Η λήψη των αποφάσεων του ΣΑΚ.....218
- Το ζήτημα της ομοφωνίας.....223
- Οι αποφάσεις στα σχέδια τροποποίησης.....236

5/ ΚΕΦΑΛΑΙΟ Δ'

Η ΤΡΟΠΟΠΟΙΗΣΗ ΤΟΥ ΚΑΤΑΣ-

ΤΑΤΙΚΟΥ ΧΑΡΤΗ ΤΟΥ ΣΑΚ.....247

- * Η τροποποίηση του Καταστατικού Γενικά.....248
- * Οι προσπάθειες τροποποίησης του Καταστατικού Χάρτη του Συνδέσμου.....253
- * Παρατηρήσεις περί των προτάσεων τροποποίησης του Καταστατικού Χάρτη του ΣΑΚ.....267
- * Η τροποποίηση του Καταστατικού στην πράξη.....273
- * Οι πραγματικοί λόγοι τροποποίησης.....279
- * Οι απαιτούμενες τροποποιήσεις.....286

6/ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ.....309

7/ ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ [ΚΑΤΑΣΤΑΤΙΚΟΣ ΧΑΡΤΗΣ].....318

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Η παρούσα μελέτη απαρτίζεται από 4 κεφάλαια: Το πρώτο και το δεύτερο είναι εισαγωγικά, ενώ το τρίτο και το τέταρτο αναφέρονται λεπτομερώς σε συγκεκριμένα θέματα που σημειώθηκαν στο Καταστατικό. Έτσι, στο πρώτο κεφάλαιο γίνεται ιστορική προσέγγιση, όπου δίνεται έμφαση στην πρό του Αραβικού Συνδέσμου, περίοδο, καθώς και στην χρονική περίοδο κατά την διάρκεια, αλλά και μετά από την ίδρυση του Συνδέσμου.

Στο δεύτερο κεφάλαιο, γίνεται αναφορά στο περιεχόμενο του Καταστατικού, σε μία προσπάθεια παρουσίασης του Οργανισμού, ακριβώς όπως αναφέρεται στο ισχύον Καταστατικό.

Στο τρίτο κεφάλαιο αντιμετωπίζονται συγκεκριμένα θέματα, όπως είναι: τα μέλη, η λήψη των αποφάσεων, η επίλυση των διαφορών...κλπ., για να τονισθούν τόσο τα αρνητικά, όσο και τα θετικά σημεία των θεμάτων αυτών. Τέλος, στο τέταρτο και τελευταίο κεφάλαιο, επιχειρείται απάντηση στο εξής βασικό ερώτημα: Πώς και Γιατί πρέπει να τροποποιηθεί ο Καταστατικός Χάρτης;

Πριν όμως διαβαστεί η μελέτη, αναγκαίο είναι να αναφερθούν μερικές χρήσιμες παρατηρήσεις που αφορούν στα κάτωθι:

1) Στην επίσημη ονομασία του Οργανισμού, που αναφέρεται στο Καταστατικό Χάρτη, και μεταφράσθηκε στις ξένες γλώσσες ως "Σύνδεσμος των Αραβικών Κρατών" και η οποία ονομασία δεν βρίσκει καμία ανταπόκριση, ούτε στο λαϊκό αλλά ούτε και στο επίσημο αραβικό περιβάλλον, όπου ισχύει η ονομασία "Αραβικός Σύνδεσμος". Η εξήγηση, που δίνεται στην στάση αυτή, είναι, ότι, οι Άραβες ποτέ δεν είδαν τον Οργανισμό τους σαν απλό "περιφερειακό οργανισμό", αλλά σαν εκφραστή ελπίδας, που έχει βασικό σκοπό την πραγματοποίηση του αραβικού ονείρου για τη ένωση.

Ας σημειωθεί ότι οι Συνδιασκέψεις που προηγήθηκαν της ίδρυσης του Αραβικού Συνδέσμου αποδόθηκαν με τίτλο: "Συνδιασκέψεις της Αραβικής Ένωσης", πράγμα που δείχνει καθαρά, τη σημασία της ονομασίας (ως Αραβικού Συνδέσμου) στην αραβική αντίληψη γενικά.

2) Στην ιδρυτική συνθήκη του Συνδέσμου, δεδομένου, ότι, μεταφράσθηκε λανθασμένα στις ξένες γλώσσες ως [pact]. Στην αραβική γλώσσα, χρησιμοποιείται ο όρος [ميثاق], πού χρησιμοποιείται ακόμα και για τις ιδρυτικές συνθήκες του ΟΗΕ, καθώς και της ΟΑΕ, παρόλη την φανερή διαφορά στις ξένες γλώσσες των αναφερομένων όρων. Αξιοσημείωτο είναι, ότι, από τις μελέτες πού έγιναν απο Άραβες στην Ελλάδα, κατανόηθηκε επακριβώς η γλωσσική αυτή διαφορά, και χρησιμοποιήθηκε ορθά ο όρος "Καταστατικός Χάρτης" αντί "Σύμφωνο" πού έχει τελείως διαφορετική έννοια στην αραβική γλώσσα.

3) Επίσης, στην παρούσα μελέτη γίνεται αναφορά, ως βάση σύγκρισης, σέ τρία διαφορετικά σχέδια τροποποίησης του Καταστατικού, ανάμεσα σέ πολλά άλλα [βλ. τό 4ο κεφάλαιο]. Η επιλογή αυτή δέν είναι τυχαία, διότι τά τρία αυτά σχέδια, εκφράζουν τρεις διαφορετικές κατευθύνσεις: Έτσι, ενώ το πρώτο εκφράζει το ατομικό επίπεδο [το σχέδιο του AL SHUGERI] και το δεύτερο [το ενιαίο σχέδιο], το επίσημο επίπεδο, δεδομένου ότι κατατέθηκε το 1966 απο τρεις αραβικές κυβερνήσεις, το τρίτο, που είναι πιά ολοκληρωμένο, εκφράζει κυρίως, τόσο το επίσημο, όσο και το ατομικό επίπεδο. Εδώ πρέπει να τονισθεί, ότι, η Γενική Γραμματεία, πού είχε την εποπτεία του σχεδίου, χρησιμοποίησε εμπειρογνώμονες για την σύνταξή του, η οποία στην συνέχεια, απόκτησε και την επίσημη πλέον αραβική έγκριση.

4) Ακόμα, ότι, σταμάτησε η μελέτη, σχετικά με το θέμα των Συνόδων Κορυφής, στην 13η Σύνοδο Κορυφής. Από τότε και μέχρι την ολοκλήρωση της μελέτης, άν και πραγματοποιήθηκαν άλλες δύο επιπλέον Σύνοδοι Κορυφής [στο Αμμάν και στην Τύνιδα], η γενική κατεύθυνση των συνόδων αυτών, παραμένει η ίδια, όπως αναφέρεται στην παρούσα μελέτη.

5) Η πέμπτη και τελευταία παρατήρηση, αφορά στην χρησιμότητα της μελέτης αυτής. Σαφώς θά αποτελούσε ιστορική αλλά και πολιτική αφέλεια, άν νομίζει κανείς, ότι ο Αραβικός Σύνδεσμος, μέ τις άπειρες ατέλειες στον Καταστατικό του Χάρτη, αλλά και σέ βασικές και ουσιαστικές λειτουργίες του, θά μπορούσε νά διαδραματίσει πιά δραστικό ρόλο στην περιοχή, πολύ δέ περισσότερο, μετά τις τελευταίες ανακατατάξεις πού σημειώνονται, λόγω της κρίσης στόν Κόλπο. Η κρίση όμως, απέδειξε, για άλλη μιά φορά, την σημασία ύπαρξης "ικανού" και "αποτελεσματικού" Αραβικού Συνδέσμου, ώστε αυτή, άν είναι δυνατόν, νά είναι η τελευταία

στην ιστορία της περιοχής.

Σ' ένα κόσμο που αλλάζει καθημερινά προς μία συλλογική αντιμετώπιση των κοινών προβλημάτων, που ανακύπτουν και είναι αυτά κοινωνικά, οικονομικά, εθνικιστικά..κλπ., όφειλε η μελέτη να παρουσιάσει τις δικές της εκτιμήσεις, για το πώς, διορθώνοντας συγκεκριμένες ατέλειες του Καταστατικού Χάρτη, θα ανοίξει ο δρόμος μπροστά στον Αραβικό Σύνδεσμο, για να μπορέσει έτσι, να εκπληρώσει το καθήκον του, όχι μόνο προς όφελος του Αραβικού Έθνους, αλλά και της ανθρωπότητας γενικά.

Τέλος, πρέπει να ομολογήσω, ότι, η ολοκλήρωση της παρούσας μελέτης, πραγματοποιήθηκε χάρη στη συμπαράσταση πολλών ατόμων. Γι'αυτο, αισθάνομαι την υποχρέωση να τους ευχαριστήσω: Πρώτα απ' όλα, ευχαριστώ θερμά τον καθηγητή Α. Θ. Χριστοδουλίδη, για την ενθάρρυνση και τις χρήσιμες παρατηρήσεις, αλλά και για τις αωστές υποδείξεις που μου έκανε, και αποσκοπούσαν στην σημαντική βελτίωση της μελέτης αυτής. Ευχαριστώ επίσης τους καθηγητές Α. Β. Παπακώστα, Κ. Πάτελο και Δ. Χίου, για τον πολύτιμο χρόνο τους που μου αφιέρωσαν και με καθοδήγησαν ώστε να φτάσει η μελέτη μου στο τελικό της και ολοκληρωμένο στάδιο.

ΤΖΑΙΜΠΑΛΛΑ ΜΩΧΑΜΕΤ ΧΑΛΗΛ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Α΄

Ι Σ Τ Ο Ρ Ι Κ Α

1/ ΠΡΙΝ ΑΠΟ ΤΗΝ ΙΔΡΥΣΗ ΤΟΥ ΣΑΚ	8
2/ Η ΙΔΡΥΣΗ ΤΟΥ ΣΑΚ	14
3/ ΜΕΤΑ ΤΗΝ ΙΔΡΥΣΗ ΤΟΥ ΣΑΚ	20

Α' ΠΡΙΝ ΑΠΟ ΤΗΝ ΙΔΡΥΣΗ ΤΟΥ ΑΡΑΒΙΚΟΥ ΣΥΝΔΕΣΜΟΥ

Μέχρι τόν 7ον αιώνα, οί Άραβες ζούσαν ως φυλές νομάδων, στην περιοχή τής Χερσονήσου καθώς και στις περιοχές τής Συρίας, Ιράκ, Παλαιστίνης και Αφρικής(1), χωρίς νά έχουν αναπτύξει σχέσεις μεταξύ των. Στίς λίγες δέ περιπτώσεις όπου μερικοί νομάδες συνδέθηκαν και έγιναν λαός, δέν κατώρθωσαν νά ενωθούν ουσιαστικά σέ έθνος, εξ αιτίας της περσικής και ρωμαϊκής κυριαρχίας, πού τις εμπόδισε νά αναπτύξουν δυνατές σχέσεις μεταξύ των, μέχρι τόν 7ον αιώνα όπου εμφανίζεται ο Ισλαμισμός.

Μέ την εμφανισή του , ο Ισλαμισμός τους απελευθέρωσε σέ σχέση μέ την προηγούμενη τους κατάσταση. Κατάργησε τά σύνορα μεταξύ των, τους πρόσφερε κοινή γλώσσα καθώς και μιά περισσότερο αναπτυγμένη πίστη από την προυπάρχουσα δική τους, ρύθμισε την ζωή τους εφαρμόζοντας γενικούς κανόνες δικαίου {Σαρία}, τούς εξασφάλισε προστασία και ασφάλεια, βασικά στοιχεία για την άνθιση τού εμπορίου και πρόοδο τής παιδείας και εργασίας(2). Μέ αυτόν τόν τρόπο μπόρεσαν οί 'Άραβες νά νικήσουν τούς Πέρσες και τούς Ρωμαίους και νά ιδρύσουν στις περιοχές πού έμεναν, ένα δυνατό ενιαίο αραβικό κράτος, όπου η δύναμη και η επιρροή του απλώθηκαν μέχρι την Ευρώπη, Ασία και Αφρική.(3)

Ομως ο αραβικός λαός δέν κράτησε την κεντρική ενότητα περισσότερο από τρεις αιώνες, γιατί άρχισε αμέσως μετά η διάλυση του δυνατού αραβικού κράτους.(4) Αυτό συντελέστηκε επειδή :α) κατέλαβαν την εξουσία αδύνατοι κυβερνήτες [Χαλίφες], και έτσι η ισχύς στην πραγματικότητα μεταφέρθηκε στα χέρια τών Τούρκων και τών Περσών. β) κατακομματιάστηκε ή πολιτική ενότητα του κράτους και μοιράστηκε μεταξύ τής Ανδαλουσίας, Αιγύπτου και Ιράκ,(5) και έτσι τό έδαφος ήταν πρόσφορο για την επιβολή τών εισβολέων. Οφείλεται επίσης η διάλυση στους Ιερούς πολέμους κατά τόν 11ον αιώνα, στους Μογγόλους πού έκαψαν την Βαγδάτη τό 1258, και προχώρησαν μέχρι την Δαμασκό, στους Πορτογάλλους τό 1506 στα Νότια τής Χερσονήσου, και στην τουρκική κατοχή, η οποία άρχισε τό 1516 και κράτησε τέσσερες ολόκληρους αιώνες, μέχρι πού κατάφεραν οί ευρωπαϊκές δυνάμεις {Αγγλία -Γαλλία} νά την τερματίσουν και εν συνεχεία από τό 1830 μέχρι τό 1920 νά καταλάβουν αυτές όλο τόν αραβικό κόσμο: Η Γαλλία πήρε

τήν Αλγερία τό 1830, καί τήν Τυνησία τό 1881, ενώ η Αγγλία πήρε τήν Νότια Χερσόνησο τό 1838, τό Αλιχσά τό 1871, τό Μασκάτ τό 1892, τό Σουδάν τό 1898, τό Κουβέιτ τό 1899..κ.λ.π.(6)

Αλλά πρίν από αυτή τήν πλήρη κατοχή τών Ευρωπαίων, υπήρχε τό άνοιγμα τής πίσω πόρτας, οπότε κατάφεραν, πρίν από πολλά χρόνια τά διάφορα ξένα κράτη νά αποκτήσουν οικονομικά προνόμια με συμβάσεις από τους Οθωμανούς κατά την διάρκεια της Τουρκοκρατίας γιά τήν ελεύθερη εκμετάλλευση τής περιοχής, χωρίς νά υπακούουν στους οθωμανικούς νόμους.(7) Τά προνόμια αυτά τά απέκτησαν: η Γαλλία τό 1535, η Αγγλία τό 1570, η Ολλανδία τό 1598, η Ρωσία τό 1700, η Σουηδία τό 1737, η Νάπολη τό 1740, η Δανία τό 1740, η Αμερική τό 1830, τό Βέλγιο τό 1838, η Πορτογαλλία τό 1848, η Ελλάδα τό 1854..κ.α(8)

Στίς 24/7/1903, έρχεται στην εξουσία η ομάδα Νεοτούρκων {ομάδα ένωσης καί πρόοδου γιά τούς Τούρκους} καί αναγγέλλει τό δεύτερο Οθωμανικό Σύνταγμα. Αρχισε τότε ένα νέο ρεύμα ιδεολογίας, πού είχε σάν στόχο του νά ξεχωρίσει τήν θρησκεία από τό τουρκικό έθνος καί κυρίως νά απομακρύνει τό αραβικό στοιχείο.(9) Οί Νεότουρκοι μάλιστα έφθασαν στό σημείο νά ζητούν τό σβήσιμο τών αραβικών ονομάτων, πού υπήρχαν στην ιστορία του Ισλάμ, η δέ τελετουργία τής προσευχής καθώς καί τό Κοράνιο νά διαβάζονται στην τουρκική γλώσσα.(10)

Κατά τήν διάρκεια τής τουρκοκρατίας, ο σκοπός τών Αραβών δέν ήταν καθορισμένος καί τά διάφορα κινήματα όπου έλαβαν χώρα, δέν είχαν καθάρ λα"ικό στοιχείο.Τό μόνο πού τούς ενδιέφερε ήταν η αυτονομία η η αυτοδιοίκηση πάντα μέσα στά πλαίσια τής τουρκικής αυτοκρατορίας. Άς σημειωθεί ότι αυτή ήταν κυρίως η αντίληψη τής πλούσιας καί μορφωμένης αραβικής τάξης, πού εξασφάλιζε μέ τό πλούτο της τήν δυνατότητα σπουδών στά ευρωπαϊκά σχολεία καί πανεπιστήμια.(11)

Παρόλα αυτά όμως, η αραβική αντίδραση εναντίον του Νεοτουρκισμού ήταν άμεση καί δυνατή, καί από τότε ιδρύθηκαν πολιτικά κόμματα καί πολιτικές ομάδες μέ διάφορες ονομασίες όπως; η αραβο - οθωμανική Αδελφoσύνη, η Αραβική Συγκέντρωση, η Κατανική Επιτροπή, η Πράσινη Σημαία..κ.α.(12) Ανάλογα μέ τόν τρόπο δράσης τους, τά πολιτικά κόμματα καί οί πολιτικές αυτές ομάδες διακρίνονταν σέ αυτά πού ενεργούσαν δημόσια, όσο τους επέτρεπε ο τουρκικός νόμος καί στά υπόλοιπα, πού επειδή δέν κατάφεραν νά κρύψουν τούς αντιτουρκικούς τους σκοπούς

αναγκάζονταν νά καταφεύγουν σέ μυστικές μεθόδους δράσης, (13) πράγμα πού θεωρείται από μερικούς μελετητές σάν τό πραγματικό ξεκίνημα τού συγχρόνου αραβικού εθνικισμού. (14)

Στό πλαίσιο τής δημόσιας δράσης, πραγματοποιήθηκε τό πρώτο αραβικό πολιτικό συνέδριο τό 1913 στήν πόλη Αλμαχάμαρα τού Ιράκ, μέ βασικό σύνθημα: [Νά επικρατήσει ανεξαρτησία στό Ιράκ καί στίς υπόλοιπες αραβικές χώρες πού ανήκαν στήν Τουρκία καθώς καί ή ένωσή τους].

Τά γεγονότα εξελίχθηκαν μέ ταχύ ρυθμό. Μέ τή πρωτοβούλια τών αράβων φοιτητών πού σπούδαζαν στά ευρωπαϊκά πανεπιστήμια συγκλήθηκε ένα παναραβικό συνέδριο στό Πάρισι όπου συζητήθηκε τό αραβικό πρόβλημα. Αν καί έγιναν πολλές τουρκικές ενέργειες γιά νά εμποδιστεί αυτή η προσπάθεια, τό συνέδριο έγινε τελικά μέ μεγάλη επιτυχία, αφού θεωρήθηκε πλέον σάν ο εκφραστής τού αραβικού λαϊκού κινήματος αφ' ενός καί αφ' ετέρου σάν ο πρωτοπόρος, πού έφερε στό προσκήνιο τό αραβικό πρόβλημα καί ευαισθητοποίησε τήν παγκόσμια κοινή γνώμη. Στό συνέδριο συζητήθηκαν κυρίως δύο θέματα: α) Τά δικαιώματα τών Αράβων στήν τουρκική αυτοκρατορία καί β) Η αυτοδιοίκηση στίς αραβικές περιοχές. Ετσι, έμεινε η φωτιά αναμμένη μεταξύ τών δύο εθνοτήτων : [τής αραβικής καί τής τουρκικής] μέχρι τόν Α' Παγκόσμιο Πόλεμο. Τότε ο αραβικός εθνικισμός πήρε καινούργια μορφή διαφορετική απ' όλες τίς προηγούμενες. (15)

Ο Α' ΠΑΓΚΟΣΜΙΟΣ ΠΟΛΕΜΟΣ

Στίς 5/11/1914 η Τουρκία πήρε μέρος στόν πόλεμο στό πλευρό τής Γερμανίας. Εξ αιτίας τού γεγονότος αυτού, θεωρήθηκαν οί Αραβες ως συνεργοί στον πόλεμο, μόνο καί μόνο επειδή ανήκαν στήν τουρκική αυτοκρατορία. Αυτό τό γεγονός, καθώς καί η βαρβαρότητα τών Τούρκων στήν αντιμετώπιση τών αραβικών κινημάτων, ήταν η αφορμή γιά τήν αύξηση τής έντασης τής αραβοτουρκικής πάλης αφ' ενός καί αφ' ετέρου γιά τήν δημιουργία νέων αντιλήψεων γιά τό αραβικό εθνικό κίνημα. Γι' αυτό τό λόγο ζήτησαν τότε οί Αραβες γιά πρώτη φορά τόν διαχωρισμό τους από τήν τουρκική αυτοκρατορία καί υποστήριξαν τήν θέση τους στό πλευρό τών συμμάχων στό Α' Παγκόσμιο Πόλεμο. (16) Στήν συνέχεια, καί συγκεκριμένα στίς 16/6/1916 έγινε η επανάσταση τού Χουσέν Μπίν 'Άλη στήν Μέκκα, μέ

Βασικό σκοπό τόν διαχωρισμό από την Τουρκία και την ίδρυση τού μεγάλου αραβικού κράτους. (17)

Τό σπουδαίο αποτέλεσμα του Α' Παγκόσμιο Πολέμου ήταν αρχικά η ήττα τής οθωμανικής αυτοκρατορίας και στην συνέχεια ο χωρισμός των αραβικών τμημάτων (τά οποία ανήκαν στη Τουρκία) καθώς και τό μοιρασμά τους πολιτικά και κατά περιοχές σέ κράτη γιά νά περιέλθουν στά χέρια τών γαλλικών και αγγλικών δυνάμεων. Βάσει δέ τής συμφωνίας τού Σάιξ – Μπέκο(18), ολοκληρώθηκε τό σχέδιο τών δυτικών δυνάμεων μέ τήν πραγματοποίηση τής υπόσχεσης τού Μπάλφουρ, η οποία αποσκοπούσε στην ικανοποίηση τού ονείρου τής παγκόσμιας σιωνιστικής ιδέας μέ τήν ίδρυση ενός ενιαίου κράτους από τόν Ευφράτη μέχρι τόν Νείλο(19), πράγμα πού φαίνεται καθαρά μέ μία ματιά στό χάρτη τής αραβικής περιοχής. Παρατηρείται δηλαδή ότι τά τεχνητά σύνορα μεταξύ τών αραβικών κρατών έχουν γίνει, άλλα σύμφωνα μέ τούς μεσημβρινούς η ισημερινούς τής γής, και άλλα έχουν ευθεία γραμμή, δηλαδή καθορίσθηκαν γεωμετρικά. (20) Αυτό συνέβη διότι οί αποφάσεις τού Σάν Πέμο τό 1920 μεταξύ τών ευρωπαϊκών δυνάμεων απέβλεπαν στό κατακερματισμό τού αραβικού κόσμου και στην ίδρυση αδύναμων, αραβικών κρατών, τά οποία θά εξαρτόνταν πάντα από τίς ευρωπαϊκές δυνάμεις κατοχής, και από την άλλη μεριά επιδίωκαν τήν επιβολή τού Ισραήλ στην καρδιά τού αραβικού κόσμου. (21)

Σέ επίσημο επίπεδο εκ μέρους αραβικών κυβερνητών, έγιναν μερικές προσπάθειες γιά νά αποφύγουν τήν κυριαρχία τών καινούριων εισβολέων, όμως κατάλαβαν έγκαιρα ότι δέν μπορούν νά καταφέρουν τίποτα όσο θά παραμένουν χωρισμένοι, γι' αυτό και υπέγραψαν μεταξύ τους συμφωνίες συνεργασίας, όπως η συμφωνία τής 17/4/1931 μεταξύ τής Σ. Αραβίας και Υεμένης, η συμφωνία τού Μάιου 1931 μεταξύ Ιράκ και Υεμένης, η συμφωνία τού 1936/37 μεταξύ Σ Αραβίας, Υεμένης και Ιράκ..κ.α. Τό μειονέκτημα όμως αυτών τών συμφωνιών ήταν ότι παράλληλα δέν ιδρύθηκαν οργανώσεις γιά τήν εκτέλεση τών σχετικών αποφάσεων. (22)

Σέ λαϊκό επίπεδο, ιδρύθηκαν κοινές αραβικές επιτροπές πού κάλυψαν διάφορα πλαίσια. Ακόμα διοργανώθηκαν λαϊκά συνέδρια μέ σκοπό τήν ισχυροποίηση τής αραβικής θέσης όπως π.χ. τό συνέδριο τού Μπλουτάν τού Λιβάνου τό 1939, μέχρι πού ξέσπασε ο Β' Παγκόσμιος Πόλεμος και έβαλε τέρμα στά συνέδρια αυτά. Αξίζει νά σημειωθεί πάντως, ότι, αυτά τά συνέδρια αποτελούσαν στοιχείο πίεσης σέ βάρος τών αραβικών κυβερνήσεων

για να λάβουν κοινή θέση. (23)

Κατά την περίοδο μεταξύ των δύο Π. Πολέμων, παρατηρήθηκε μεγάλη λαϊκή αραβική δραστηριότητα στον πολιτικό τομέα, με αποτέλεσμα να φουντώσουν πολλές λαϊκές κινητοποιήσεις στα διάφορα αραβικά κράτη, με στόχο την εθνική ανεξαρτησία, την καταγγελία της ξένης κυριαρχίας, την διαμαρτυρία για τον κατακερματισμό του αραβικού κόσμου και ειδικότερα κατά των αποφάσεων της συμφωνίας της Λωζάνης το 1923, που έρριξε περισσότερο λάδι στην φωτιά, βάσει της οποίας καθορίστηκε ο τρόπος μοιρασιάς της οθωμανικής περιουσίας. (24) Τέτοιες λαϊκές επαναστατικές ενέργειες πραγματοποιήθηκαν στο διάστημα αυτό στην Αίγυπτο το 1919, στο Ιράκ το 1920, στην Παλαιστίνη το 1923, στο Σουδάν το 1924, στην Συρία και Λίβανο το 1925, στην Παλαιστίνη το 1936... κ.λ.π.

Ο Β' ΠΑΓΚΟΣΜΙΟΣ ΠΟΛΕΜΟΣ

Ο Β' Παγκόσμιος Πόλεμος έγινε η αιτία για να αποκαλυφθεί η τεράστια σημασία της περιοχής της Μέσης Ανατολής, αφού στην γή της υπάρχουν τεράστια αποθέματα πετρελαίου και συγκεκριμένα τα 2/3 του παγκοσμίου συνόλου, καθώς επίσης και η μεγάλη σημασία της Διώρυγας του Σουέζ και του αποφασιστικού ρόλου της στα πλαίσια της μεταφοράς - ειδικά του πετρελαίου - κατά την διάρκεια του Β' Παγκοσμίου Πολέμου. (25) Σπουδαία σημασία απέκτησε η περιοχή από γεωγραφική θέση, όταν έχασαν οι σύμμαχοι έδαφος στην Ευρώπη στην αρχή του πολέμου από τους Ναζί και αναγκάστηκαν να μεταφέρουν το πεδίο μαχών στην Μέση Ανατολή. Τότε οι σύμμαχοι κατάλαβαν για άλλη μία φορά την στρατηγική σημασία της περιοχής. (26)

Έτσι, δημιουργήθηκε νέος ανταγωνισμός μεταξύ των ιδίων των δυνάμεων για να βάλουν πόδι στην περιοχή της Μέσης Ανατολής και ειδικότερα στις αραβικές χώρες.

Στό ξεκίνημα του Β' Παγκ. Πολέμου έγινε μία προσπάθεια από τους ηγέτες του αραβικού κινήματος να εκμεταλλευτούν την διεθνή κατάσταση με σκοπό την πραγματοποίηση της αραβικής ένωσης. Έτσι, επέτυχαν να τους υποσχεθεί η Ιταλία και η Γερμανία ότι από κοινού θα κάνουν τό πάν για την ανεξαρτησία των αραβικών κρατών μαζί με τις πατριωτικές δυνάμεις.

Γρηγορά όμως, η αγγλική πολιτική εμπόδισε την ολοκλήρωση αυτής της προσπάθειας. Αναγκάστηκε βέβαια να εκφράσει κάτω από την πίεση των δεδομένων εκείνης της περιόδου, την συμπαραστροφή της για την αραβική ένωση, με την διαφορά όμως, να πάρει αυτή την μορφή "ενός περιφερειακού οργανισμού", ώστε να εμποδιστεί η καθολική αραβική ένωση και να συμπεριλάβει μόνο την Αίγυπτο και την Σ. Αραβία σ' αυτόν τον οργανισμό. Από την άλλη μεριά η αγγλική πολιτική η οποία ήταν πολύ ελαστική τότε, αποσκοπούσε να υπονομεύσει την έννοια της αραβικής ένωσης με δύο τρόπους: α) Μέ τό να καλλιεργεί τό αίσθημα της αυτονομίας στις περιφερειακές τότε αραβικές χώρες, ώστε να παραμείνουν αποκομμένες και χωρίς κανένα σύνδεσμο μεταξύ των, και β) Μέ τό να καταπολεμεί την τάση για δημιουργία της αραβικής ένωσης και κατά συνέπεια τον τεμαχισμό του αραβικού κόσμου, ώστε να συνεχίζεται η κυριαρχία της πάνω στις αραβικές χώρες ανενόχλητα. (27)

Πίσω όμως από την αλλαγή της αγγλικής πολιτικής υπήρχαν και άλλα πιο σημαντικά στοιχεία: βέβαια η Αγγλία ήθελε τότε να φανεί ότι ήταν στο πλευρό των Αράβων. Από την άλλη μεριά όμως, ο Β' Παγκ. Πόλεμος, είχε σαν αποτέλεσμα την αποδυνάμωση της Βρετανικής Αυτοκρατορίας καθώς και την εμφάνιση των δύο δυνάμεων που άρχισαν ήδη τα χτυπηματά τους κατά των συμφερόντων της στην περιοχή. Αυτές ήταν: Οι Η.Π.Α. οι οποίες κατάφεραν να συνάψουν συμφωνίες με την Σ. Αραβία – που ήταν η κλασική ακόλουθος της Αγγλίας – για την απόκτηση του πετρελαίου με όλα τα άλλα αποτελέσματα που προέρχονται από την συμφωνία αυτή (οικονομικά, πολιτικά..), και, Η Σοβιετική Ένωση που άρχισε τότε να εκμεταλλεύεται την κατάσταση και τα γεγονότα πριν και μετά τον Πόλεμο και να βοηθά τα κομμουνιστικά κινήματα μέσα στην περιοχή. (28)

Αυτές ήταν οι αιτίες που ανάγκασαν την Αγγλία να ακολουθήσει την παραπάνω πολιτική, αφού η προηγούμενη πολιτική της ήταν τελείως διαφορετική. Είναι γνωστό πόσο προσπαθούσε τόσα χρόνια να εξαφανίσει το κοινό αραβικό αίσθημα και να εμποδίσει οποιαδήποτε σοβαρή αραβική εθνική προσπάθεια για ένωση. Άς σημειωθεί επίσης ότι στις δραστηριότητες της Αγγλίας οφείλεται η δημιουργία κάποιων ομάδων στην περιοχή που ανέπτυξαν καινούργιες φιλοσοφίες υποστηρίζοντας την τάση του τοπικισμού και κατά συνέπεια του τεμαχισμού του αραβικού έθνους, όπως π.χ.: Ο Φοινικισμός στην Συρία, Ο Φαραονισμός στην Αίγυπτο, Ο

Μαροκινισμός στο Μαρόκο. ... κ.λ.π.πού εξυπηρετούσαν φανερά τούς σκοπούς των Αγγλων. (29)

Β' Η ΙΔΡΥΣΗ ΤΟΥ ΑΡΑΒΙΚΟΥ ΣΥΝΔΕΣΜΟΥ

Τό έτος 1941 ήταν έτος γεμάτο εκπλήξεις. Δυσκολίες καί προβλήματα στό μέτωπο τού πολέμου γιά τούς συμμάχους. Οί Γερμανοί κατόρθωσαν να νικήσουν στά περισσότερα μέτωπα τής Ευρώπης με αποκορύφωμα, τήν ήττα τής Γαλλίας. Ο γερμανικός και ο ιταλικός στρατός απλώθηκε κατά μήκος τής Βόρειας Αφρικής, και έφθασε μέχρι τά αιγυπτιακά σύνορα δυσκολεύοντας τήν κατάσταση γιά τούς συμμάχους.

Αυτό τό γεγονός ενθάρρυνε τούς Αραβες τής Ανατολής. Στήν Αίγυπτο ο λαός ήταν έτοιμος νά εκενώσει το Κάιρο μπροστά στά στρατεύματα των ναζιστών, φασιστών αλλά ξεσηκώθηκε ο αραβικός λαός, όταν είδε, ότι η ήττα των συμμάχων ήταν τόσο πολύ κοντά. Αρχισε δέ τίς προσπάθειες του τότε γιά νά μπει ένα τέλος στήν άδικη κατοχή. Έφθασε μάλιστα στό σημείο νά καταφύγει στά όπλα, όπως έγινε στό Ιράκ π.χ., όπου κατάφερε ο ιρακινός στρατός νά λάβει τήν εξουσία από τόν αγγλικό στρατό, πού υπήρχε εκεί διά της βίας. (30) Η κυβέρνηση επίσης τού 'Αλη Μάχιρ στήν Αίγυπτο αρνήθηκε νά υπακούσει στίς αγγλικές διαταγές πού τήν πίεζαν νά συμμετάσχει στόν πόλεμο, παρόλη τήν συμφωνία πού υπήρχε μεταξύ τους.

Ο λαός τώρα είναι έτοιμος νά δεχτεί τήν αραβική ένωση. Τό έδαφος προετοιμάστηκε γιά κάθε αλλαγή. Ο λαός βάδιζε σταθερά γιά τήν επίτευξη τού σκοπού του καί κανείς δέν μπορούσε νά υπολογίσει, τί θά ακολουθούσε, αν δέν βρισκόταν λύση γιά τό αραβικό ζήτημα.

Οί σύμμαχοι από τήν πλευρά τους καί ειδικά οί άγγλοι, κατάλαβαν πολύ καλά αυτή τήν κατάσταση καί γιά νά μή ξεφύγουν τά πράγματα από τόν έλεγχό τους, σκέφτηκαν νά πάρουν οί ίδιοι τήν πρωτοβουλία, γνωρίζοντας πολύ καλά τίς βαθιές διαφορές μεταξύ των αραβικών κυβερνήσεων. (31) Από τήν άλλη μεριά, η διεθνής κατάσταση βοήθησε στό φούντωμα των αισθημάτων των Αράβων καί έπαιξε σημαντικό ρόλο στή έννοια τής αραβικής ένωσης, αφού καί οί δύο αντιμαχόμενες πλευρές βρήκαν τό αδύνατο σημείο, πού ήταν η πραγματοποίηση των εθνικών ονείρων των Αράβων, δηλαδή η αραβική

ένωση.

ΤΑ ΣΧΕΔΙΑ ΤΗΣ ΑΡΑΒΙΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ

Στις 30/6/1940, οί ραδιοσταθμοί τής Γερμανίας καί Ιταλίας, εκφώνησαν μία κοινή δήλωση τών κυβερνησέων τους, πού επιβεβαιώνε τήν υποστήριξη τους καί αναπτέρωνε τίς ελπίδες τών Αράβων γιά ένωση. (32) Η δήλωση όμως αυτή δέν ήταν ειλικρινής. Έδωσε μόνο ώθηση στίς προσδοκίες τού πρίγκηπα Αμπτάλλα τής Α. Ιορδανίας νά προσπαθήσει νά πραγματοποιήσει τήν ένωση τών φυσικών περιοχών τής Συρίας [Συρία, Λίβανο, Ιορδανία καί Παλαιστίνης] σ' ένα ενιαίο κράτος, τό οποίο καί θά κυβερνούσε, (33) ονομάζοντας τό σχέδιο τού αυτό "Η Μεγάλη Συρία". Γι' αυτό έστειλε την 1/7/1940 ένα μήνυμα στόν Αγγλο Αρμοστή (Haut Commissaire) ζητώντας νά ειδοποιήσει τήν κυβέρνησή του, ώστε νά λάβει σαφή θέση έναντι τής γερμανο - ιταλικής δήλωσης, διότι οί Άραβες ήλπιζαν ακόμα στήν Αγγλία (όπως έγγραψε ο πρίγκηπας στό μήνυμά του χαρακτηριστικά). Αλλά ο Αγγλός Αρμοστής απαντώντας μετά από δύο μέρες, ήτοι στίς 3/7/1940 έδειξε φανερά τήν αντίθεσή του στήν πραγματοποίηση τού σχεδίου, ζητώντας ταυτόχρονα από τόν πρίγκηπα [νά μή επηρεαστεί από αυτά πού έλεγε ο ραδιοσταθμός τών εχθρών καί νά μή κάνει καμιά κίνηση πού θά ωφελούσε τούς εχθρούς τών Αράβων καί τού Ισλαμισμού] (34)

Τήν ίδια μέρα πού η Αγγλία κατέπνιξε τήν επανάσταση τού Ρασσίντ Αλι Αλκαϊλάνη στό Ιράκ στίς 29/5/1941, εμφανίστηκε ο υπουργός εξωτερικών τής Αγγλίας Αντονι Ηντεν (Anthony Eden) γιά νά δηλώσει, σχετικά μέ τήν εξωτερική πολιτική, όσο αφορά τό μέλλον τών αραβικών χωρών καί τό δικαίωμά τους γιά ανεξαρτησία καί ένωση, ότι η Αγγλία θά τούς ικανοποιήσει σ' αυτό τό ζήτημα, καί ότι είναι φυσικό καί δίκαιο νά ενεργεί η Αγγλία γιά τήν ενίσχυση τών πολιτιστικών, οικονομικών καί πολιτικών δεσμών μεταξύ τών αραβικών χωρών, γι' αυτό θά κάνει από τήν μεριά της, ότι είναι δυνατόν γιά νά ισχυροποιήσει οποιοδήποτε σχέδιο, πού θά τό εγκρίνουν όλοι οί Άραβες. (35)

Η δήλωση αυτή επήρασε μέν τούς Άραβες, αλλά δέν δημιούργησε τό κατάλληλο κλίμα εμπιστοσύνης, διότι οί Άραβες δέν ήταν βέβαιοι γιά τήν θέση τής Αγγλίας καί τήν αντοχή της στόν πόλεμο. Επίσης οί Άραβες φοβήθηκαν καί μάλλον θεώρησαν ότι επρόκειτο γιά καινούρια τακτική τών

Αγγλων, όπως έγινε και με τον Χουσεΐν Μπίν 'Αλι, πού τον έσπρωξαν στην επανάσταση κατά της Τουρκίας τον Α' Παγκ. Πόλεμο. Όταν έχασε όμως η Τουρκία τον πόλεμο, δέν δίστασε καθόλου τότε η Αγγλία νά τον εξορίσει στην Κύπρο. (36)

Όταν στην συνέχεια ο στρατός της Ελεύθερης Γαλλίας μπήκε με την βοήθεια τού αγγλικού στρατού στην Συρία και στό Λίβανο, ο στρατηγός Κάιτρ δήλωσε στις 8/6/1941 εκ μέρους τού Ντε Γκόλ, επαναλαμβάνοντας την υπόσχεση της Γαλλίας ότι θά εγγυηθεί την ανεξαρτησία της Συρίας και τού Λιβάνου. Τότε ξανάρχισε νά ελπίζει ο πρίγκηπας Απντάλλα γιά ακόμη μιά φορά στό σχέδιο του {Η Μεγάλη Συρία}, γι' αυτό και έστειλε μήνυμα κατευθείαν αυτή την φορά στόν αρμόδιο υπουργό της Μέσης Ανατολής στό Κάιρο, συνοδευόμενο μάλιστα μέ μιά απόφαση τού υπουργικού συμβουλίου της Ιορδανίας, ζητώντας την άδεια από την Αγγλία νά πραγματοποιήση τό σχέδιο του. (37)

Ο 'Αγγλος υπουργος δέν ενθουσιάστηκε μέ τό μήνυμα αυτό, και διέταξε μάλιστα τόν Αγγλο Αρμοστή στην Ιορδανία νά απαντήσει σχετικώς. Πράγματι εκείνος απάντησε ζητώντας την υπομονή τού πρίγκηπα μέχρι το τέλος τού πολέμου, ενημερώνοντας τον παράλληλα ότι η Αγγλία δέν επιθυμεί νά φανεί ως υποκινητής οποιασδήποτε αλλαγής στην περιοχή. (38)

Στις 14/1/1943, ο πρωθυπουργός του Ιράκ Νούρι Αλ Σαΐντ, έστειλε άλλο μήνυμα – γνωστό ως Μπλέ – στην αγγλική κυβέρνηση υπό τόν τίτλο: [Η ανεξαρτησία και η ένωση τών Αράβων] παρουσιάζοντας νέο σχέδιο αραβικής ένωσης μέ την ονομασία {Η Γόνιμη Ημισέληνος}. Βασικά χαρακτηριστικά τού σχεδίου είναι αρχικά η ένωση τών ιστορικών περιοχών της Συρίας μέ τό Ιράκ και στην συνέχεια η ένταξη τών υπόλοιπων αραβικών κρατών στην προβλεπόμενη ένωση. Τό σχέδιο περιελάμβανε ακόμα την δημιουργία ενός συμβουλίου, οι αποφάσεις τού οποίου θά ήταν καθοριστικές επί θεμάτων άμυνας, εξωτερικής πολιτικής, οικονομικών, συγκοινωνιών, τελωνείου και παιδείας.

Τό σχέδιο αναφέρθηκε ακόμα στην αυτοδιοίκηση τών Εβραίων της Παλαιστίνης στις περιοχές πού είχαν την πλειοψηφία υπό τόν έλεγχο της συριακής κυβέρνησης, ενώ η πόλη της Ιερουσαλήμ θά παρεμενε ουδέτερη και ανοικτη γι' όλους. Επίσης, πρόβλεπε τόν σχηματισμό επιτροπής από αντιπροσώπους τών τριών θρησκειών γιά την ρύθμιση σχετικών θεμάτων. (39) Όπως αντιμετωπίστηκε τό σχέδιο της Μεγάλης Συρίας αρνητικά από την

Αγγλία αλλά ακόμα και απο μερικά αραβικά κράτη [Συρία, Σ. Αραβία, και Λίβανο], έτσι αντιμετωπίστηκε και τό σχέδιο της Γόνιμης Ημισελήνου. Γρήγορα έγινε φανερό ότι τό σχέδιο δέν θά εφαρμοζόταν, διότι η Αγγλία ούτε που μπήκε στόν κόπο νά απαντήσει στό μήνυμα, του Νουρι Αλ Σαειντ, ενώ σέ αραβικό επίπεδο, η αιγυπτιακή κυβέρνηση πίστεψε, ότι, οποιαδήποτε αραβική ένωση, υπο τήν ηγεσία του Ιράκ, θά ήταν σέ βάρος της, σάν ηγέτιδας του αραβικού κόσμου. Η Σ. Αραβία ήταν επίσης ενάντια στην αραβική ένωση, ανεξάρτητά απο πού θά προερχόταν και ποιοί θά ήταν οί σκοποί της, και αυτό φαίνεται από το μήνυμα που έστειλε ο βασιλιάς Αμπντο Αλ Αζίζ Αλ Σαούντ, σάν απάντηση του Νουρι Αλ Σαειντ, όταν συζητήθηκε η γνώμη του γιά το παραπάνω σχέδιο, όπου έγραψε: [..., η πολιτική της Σαουδική Αραβία, όσο αφορά τις αραβικές χώρες, είναι νά παραμείνουν ανεξάρτητες, νά διατηρήσουν τήν ίδια υπάρχουσα κατάσταση, καί νά μήν ανακατεύεται η μία στά εσωτερικά της άλλης, ώστε να κρατηθεί ισορροπία, γιά νά αποφευχθούν τυχόν προβλήματα στο μέλλον. (49) Χωρίς νά γίνει κανένα απολύτως σχόλιο, η επιστολή αυτή, σύγουρα, εκφράζει τήν αγγλική τοποθέτηση, αλλά στά αραβικά.

Ένα χρόνο μετά την δήλωση του άγγλου υπουργού εξωτερικών, και συγκεκριμένα τόν Ιούνιο του 1942, κάλεσε η αιγυπτιακή κυβέρνηση αντιπροσωπείες από Συρία και Λίβανο για συνομιλίες σχετικά μέ τις συριο - λιβανικές σχέσεις, καθώς και για δημιουργία πιό αναπτυγμένων αραβικών σχέσεων. (41)

Ήταν φανερό, ότι, οί άγγλοι υποστήριξαν προσεκτικά αυτή την κίνηση γνωρίζοντας τό γενικό λαϊκό αραβικό αίσθημα, πού προσπαθούσε νά χαράξει τον δρόμο του γιά μία καθολική αραβική ένωση, αλλά η δύσκολη θέση τους στό μέτωπο του πολέμου, δέν τους επέτρεπε να ασχοληθούν, ιδιαίτερα, μέ τα προβλήματα και τήν πολιτική του αραβικού κόσμου. (42)

ΤΟ ΠΡΩΤΟΚΟΛΛΟ ΤΗΣ ΑΛΕΞΑΝΔΡΕΙΣ

Μόλις βελτιώθηκε η θέση τής Αγγλίας στό πόλεμο, μετά τήν μάχη τού Αλ Αλαμέιν, εμφανίστηκε ο υπουργός τών εξωτερικών στην Αγγλική Βουλή στις 24/2/1943, γιά νά δηλώση, ότι, η Αγγλία θά εγκρίνει οποιοδήποτε αραβικό σχέδιο, η βήμα πού οδηγεί στην οικονομική, πολιτιστική η πολιτική αραβική ένωση, άν προέρχεται από τούς ίδιους τούς Αραβες. (43)

Αυτή η δήλωση ήταν τό πράσινο φώς(44) γιά τίς αραβικές κυβερνήσεις, ώστε νά αρχίσουν αμέσως συνομιλίες, πού σκόπευαν στήν πραγματοποίηση τών αραβικών ελπίδων γιά τήν αραβική ένωση.

Άπό τήν άλλη πλευρά, έγινε φανερό , χωρίς αμφιβολία, ότι η Αγγλία πίστευε στήν δημιουργία περιορισμένου είδους συνεργασίας καί όχι σέ ευρεία αραβική ένωση, ώστε νά μπορεί σέ τελευταία ανάλυση, νά επιβάλλει πάντα τήν κυριαρχία της σέ όλα τά αραβικά κράτη(45). Ήτοι νά συγκεντρώσει όλα τά κράτη κατά τέτοιο τρόπο, ώστε η κυριαρχία της νά ισχύει πάνω σέ όλα.(46)

Λίγες εβδομάδες μετά τήν δήλωση αυτή, ανέφεραν τά πρακτορεία Ειδήσεων τήν δήλωση τού Αιγύπτιου πρωθυπουργού Μουσταφά Αλ Ναχάς στήν Αιγυπτιακή Βουλή στίς 30/3/1943,(47) βάσει τής οποίας επισημαίνεται μεταξύ άλλων ότι η αιγυπτιακή κυβέρνηση, εκμεταλλευόμενη αυτά πού είπε ο αγγλός υπουργός, θά αρχίσει συνομιλίες μέ τίς αραβικές κυβερνήσεις μέ κάθε μία ξεχωριστά καί όταν θά βρεθούν τά κοινά σημεία, θά τους καλέσει όλους στήν Αίγυπτο γιά νά ολοκληρωθεί η συζήτηση καί νά ληφθούν οι απαραίτητες αποφάσεις.(48)

Λόγω τής επιρροής τής Αιγύπτου στίς αραβικές χώρες, η δήλωση τού Αλ Ναχάς πέρασε γρήγορα στίς αραβικές κυβερνήσεις καί άρχισαν αμέσως τίς συνομιλίες στήν Αίγυπτο, όπου συμφώνησαν στο τέλος νά επανέλθουν σέ γενικό Αραβικό Συνέδριο, στό οποίο θά συμμετείχαν όλα τά τότε ανεξάρτητα αραβικά κράτη {Συρία, Ιορδανία, Ιράκ, Λίβανο, Αίγυπτο, Σ. Αραβία καί Υεμένη}.

Δώδεκα μέρες κράτησε τό συνέδριο τό οποίο συγκάλεσε ο Αλ Ναχάς [από τίς 25/9 εώς 7/10/1944] καί εκδόθηκε στο τέλος τών εργασιών του, ένα ανακοινωθέν πού αναφέρεται στους τρόπους συνεργασίας στόν πολιτικό, οικονομικό καί κοινωνικό τομέα, ακόμα καί στους τρόπους χειραμού θεμάτων πού αφορούσαν τό μέλλον. Τέλος, καί δύο ξεχωριστές αποφάσεις όπου η μία αφορούσε τό Λίβανο καί η άλλη τήν Παλαιστίνη.(49)

Στίς 10 Οκτώβρη 1944, πραγματοποιήθηκε η τελευταία συνεδρίαση μέ τήν υπογραφή τού Πρωτοκόλλου, τό οποίο έμεινε στήν ιστορία μέ τήν ονομασία: Τό Πρωτόκολλο τής Αλεξάνδρειας. Από τήν αρχή τού Πρωτοκόλλου παρατηρείται καθαρά ότι οι σύνεδροι είχαν απορρίψει όλα τά σχέδια αραβικής ένωσης μέ καθολική η μερική μορφή καί σύμφωνα μέ τό σχέδιο τής Μεγάλης Συρίας η ανάλογα μέ τό σχέδιο τής Γόνιμής Ημισελήνου. Άς

σημειωθεί επίσης ότι η εμπειρία ίδρυσης του Κέντρου Προμήθειας της Μέσης Ανατολής, τό οποίο ίδρυσε η Αγγλία τόν Απρίλη τού 1941 στό Κάιρο πού αποσκοπούσε στην ρύθμιση τών εξαγωγών καί εισαγωγών της περιοχής γιά κάλυψη τών αναγκών κατά τήν διάρκεια τού πολέμου, προσείλκυσε τό ενδιαφέρον τών αράβων ηγετών, πού υπέγραψαν το Πρωτόκολλο της Αλεξάνδρειας. (50)

Τό Πρωτόκολλο της Αλεξάνδρειας ωστόσο, αποτελούσε τό κατώτερο όριο συνεργασίας, πράγμα πού δέν ήταν τυχαίο, άν ληφθεί υπ' όψιν ότι: α) Οι σύμβουλοι είχαν διαφορετική γνώμη, ειδικά, σέ ότι αφορά τήν προβλεπόμενη ένωση. β) Δέν ήθελε κανένας τους τήν πραγματική ένωση, εκτός από τούς Σύριους πού καί αυτοί θέλανε τήν ένωση, αλλά σύμφωνα μέ τό πολιτικό τους σύστημα, καί γ) Δέν είχαν εμπιστοσύνη ο ένας στόν άλλον, γιατί ο καθένας τους είχε τούς δικούς του σκοπούς.

Αυτό τό κλίμα, πού επικρατούσε μέσα στην αίθουσα τού Συνεδρίου δυστυχώς, ήταν προφανώς διαφορετικό απ' αυτό πού έλπιζε γενικά όλος ο αραβικός κόσμος. (51)

Ο ΑΡΑΒΙΚΟΣ ΣΥΝΔΕΣΜΟΣ

Τό Συνέδριο της Αλεξάνδρειας θεωρήθηκε ωστόσο ως στάδιο διαπραγμάτευσης, γι' αυτό σχημάτισαν οι αραβικές κυβερνήσεις, πού συμμετείχαν στό συνέδριο, μία επιτροπή, τήν ονομαζόμενη [Πολιτική Επιτροπή] πού είχε σαν σκοπό τήν επεξεργασία τών σχετικών θεμάτων καθώς καί τήν ρύθμιση της τελικής μορφής, τού Αραβικού Συνδέσμου, σύμφωνα μέ τίς αρχές καί τούς σκοπούς πού αναφέρονταν στό Πρωτόκολλο.

Η Επιτροπή τελείωσε τό έργο της, πού αποτελείται από τό πολιτικό καί τό διοικητικό μέρος μέ πολύ μεγάλη επιτυχία καί σέ σύντομο χρονικό διάστημα [τρεις μόλις εβδομάδες]. Στίς 22 Μαρτίου τού 1945 συνήλθε τό γενικό αραβικό συνέδριο, μέ τήν συμμετοχή τών επισήμων κυβερνητικών αντιπροσώπων όλων εκείνων πού παρευρίσκοντο στην υπογραφή τού Πρωτοκόλλου της Αλεξάνδρειας, καί αφού συζητήθηκε τό έργο της Επιτροπής καί έγιναν ελάχιστες τροποποιήσεις έδωσαν τέλος τόν τίτλο καί ονόμασαν τόν νεογέννητο οργανισμό : Συνδεσμο τών Αραβικών Κράτων [Σ.Α.Κ]. Έτσι, άρχισε μία καινούργια ιστορική πραγματικότητα (52) καί απέκτησε ο Αραβικός Σύνδεσμος τόν Καταστατικό του Χάρτη αποτελούμενο από 20 άρθρα

καί τρία παραρτήματα πού αφορούν: α) τις άλλες αραβικές χώρες πού δέν ήταν ανεξάρτητες καί επομένως δέν ήταν μέλη β) την Παλαιστίνη καί γ) τόν διορισμό τού πρώτου Γενικού Γραμματέα τού Αραβικού Συνδέσμου. (53)

Γιά νά αποκτήσει ο Καταστατικός Χάρτης ισχύ, η οποία βασίζεται στό άρθρο 20 παρ. 2 τού ίδιου τού καταστατικού, ορίζει ότι: [Η ισχύς τού Καταστατικού Χάρτη, αρχίζει 15 μέρες μετά την κατάθεση των υπογραφομένων εγκρίσεων τεσσάρων τουλάχιστον μελών]. Κατέθεσαν δέ οι κυβερνήσεις των αραβικών κρατών την επίσημη έγκρισή τους μέ την ακόλουθη σειρά: η Ιορδανία στις 10/4/45, η Αίγυπτος στις 12/4, η Σ. Αραβία στις 16/4, τό Ιράκ στις 25/4, ο Λίβανος στις 16/5, η Υεμένη στις 19/5 καί τέλος η Συρία στις 9/2/1946.

Έτσι, σύμφωνα μέ τόν Καταστατικό Χάρτη, θεωρείται ότι η κανονική ισχύ του, άρχεται από τις 11/5/45, ενώ αντίθετα, οι άραβες ιστορικοί λαμβάνουν υπ' όψην σάν ημερομηνία έναρξης την 22/3/1945, πού είναι καί η μέρα ίδρυσης τού Συνδέσμου των Αραβικών Κρατών. (54)

Γ' ΜΕΤΑ ΤΗΝ ΙΔΡΥΣΗ ΤΟΥ ΑΡΑΒΙΚΟΥ ΣΥΝΔΕΣΜΟΥ

Ήταν φανερό ότι ο Αραβικός Σύνδεσμος απόκτησε από την πρώτη μέρα διπλή ταυτότητα: η πρώτη είναι εθνική, η οποία αποσκοπεί στην πραγματοποίηση τού αραβικού ονείρου (δηλ. την αραβική ένωση), καί η δεύτερη ταυτότητα είναι διεθνής καί αποσκοπεί στην δημιουργία ενός περιφερειακού οργανισμού, πού θά προστατεύει τά συμφέροντα της περιοχής. Αξιοσημείωτο είναι ότι η πρώτη ταυτότητα εκφράζεται στό κατωτέρω της όριο, ενώ η δεύτερη στό ανώτατο επιτρεπτό από τις τότε δυτικές δυνάμεις. (55)

Στις 4/9/1976, απέκτησε τό Τζιμπουτί τό δικαίωμα μέλους, καί έτσι έγιναν τά κράτη μέλη τού Οργανισμού 22 από 7 πού υπήρχαν αρχικά, όταν ιδρύθηκε ο Σύνδεσμος τό 1945. Παρόλο όμως πού άλαξαν τά πάντα στό χρονικό διάστημα πού χωρίζει τις δύο χρονολογίες σ' όλο τό αραβικό κόσμο καί τό λιγότερο είναι η ανεξαρτησία όλων των αραβικών χωρών – μέ εξαίρεση την Παλαιστίνη – παρατηρείται ότι ο Καταστατικός Χάρτης τού Συνδέσμου έμεινε όπως τότε.

Στήν διάρκεια όλων αυτών των χρόνων, ο Αραβικός Σύνδεσμος αντιμετώπισε διάφορες δυσκολίες, σημείωσε όμως και εντυπωσιακές επιτυχίες. Στο στρατιωτικό τομέα αντιμετώπισε τέσσερες πολέμους [1948, 1956, 1967, 1973] (56), ενώ στον πολιτικό τομέα οι διαφορές των μελών είχαν τό μεγαλύτερο βάρος και κορυφώθηκαν με την μεταφορά της έδρας από τό Κάιρο (η μόνιμη συμφωνά με τό άρθρο 10 τού Καταστατικού έδρα) στην Τυνησία [προσφρινά] στίς 26 Μαΐου τού 1979 μετά την υπογραφή τής συμφωνίας τού Κάμπ Ντέιβιντ μεταξύ Αιγύπτου και Ισραήλ. Η πράξη αυτή μπορεί μάλιστα νά θεωρηθεί μορφή τιμωρίας πού επιβλήθηκε στην Αίγυπτο και είχε σάν αποτέλεσμα τό πάγωμα των δικαιωμάτων της ως μέλους τού Οργανισμού.

- 1) HAROUN HASHIM RASHEID: Τί πρέπει να ξέρεις για τον Αραβικό Σύνδεσμο -εκδ: SARAS - Τυνησία - 1980, σελ. 10
- 2) ISMAT SAIF AL DAWLA: ο ρόλος της Αιγύπτου στο αραβικό κόσμο - περιοδικό Al NASHRA - εκδ. Presselay International -Αθήνα - τεύχ. 32 - Ιανουάριος 1985, σελ. 27.
- 3) MOHAMMED HAFIZ GANIM: οι διεθνείς και οι αραβικές σχέσεις, εκδ. NAHDAT MISR, 1η έκδοση, 1965, σελ.116.
- 4) MOFEID MAHMOUD SHIHAB: ο Σύνδ. των Αραβ. Χωρών, καταστατικό και ενέργειες, εκδ. Τό αραβικό κέντρο μελετών, Κάιρο, 1978, σελ. 3.
- 5) MOHAMMED HAFIZ GANIM, op.cit, σελ. 121
- 6) ISMAT SAIF AL DAWLA: op. cit, σελ. 29.
- 7) MOHAMMED HAFIZ GANIM: op. cit, σελ. 121.
- 8) ISMAT SAIF AL DAWLA ; op. cit, σελ. 29.
- 9) Βλ. σχετικά: Dr. ASSAD ABD AL RAHMAN, ο ρόλος του αραβικού εθνικισμού στην κατάρριψη της οθωμανικής αυτοκρατορίας, περιοδικό: SHIOUN ARABIYA, εκδ. Γ. Γραμματεία του ΣΑΚ, Τυνησία, τεύ: 11, Ιαν. 1982, σελ. 33.
- 10) JAMEIL AL JIBURI: η αρχή της ιδέας του Συνδέσμου, περιοδικό SH. ARABIYA, τεύ: 25, Μαρ. 1983, σελ. 6.
- 11) SAID NOFAL: η αραβική συνεργασία, εκδ. τό αραβικό κέντρο μελετών, Κάιρο, τεύχ. 10, 1968, σελ. 33.
- 12) Βλ. σχετικά τό βιβλίο: Η Δίκη του αραβικού κινήματος -στο Λίβανο, Χωρίς όνομα συγγρ. εκδ. AL RAID AL ARABI, Βυρπητός, 1982, 2η έκδοση.
- 13) JAMEIL AL JIBURI, op. cit, σελ: 7
- 14) Για τον σύγχρονο αραβικό εθνικισμό, βλ. AISHA RATIB, ο διεθνής οργανισμός, τεύ 2ον, εκδ. AL NAHDA AL ARABIA, Κάιρο, 1971, σελ. 15/16, επίσης MOFEID MAHMOUD SHIHAB: Οι διεθνείς οργανισμοί, εκδ. AL NAHDA AL ARABIA, Κάιρο, 1974, σελ. 420, καθώς και η ΔΣΠΑ ΧΙΟΥ -ΜΑΝΙΑΤΟΠΟΥΛΟΥ: ο αραβικός εθνικισμός Αθήνα, 1979.
- 15) JAMEIL AL JIBURI, op. cit, σελ. 8
- 16) SAID NOFAL, op. cit, σελ. 35
- 17) JAMEIL AL JIBURI, op. cit, σελ. 8
- 18) Η συμφωνία του Σαϊξ - Μπικο (SYKES - PICOT) ονομάστηκε έτσι λόγω του γάλλου πρόξενου στην Βυρπητο Μπικο και του Μαρκ Σαϊξ αρμοδίου άγγλου για τα θέματα της Μ. Ανατολής. Οι δύο άντρες συμφώνησαν για λογαριασμό των κυβερνήσεων τους τον Μαρτίο του 1916 πριν να τερματιστεί ο Α' Παγκ. Πόλεμος, για την μοιρασία της περιουσίας της οθωμανικής αυτοκρατορίας μαζί με τους ρώσους. Είδαν αυτά τα μυστικά έγγραφα τό φώς μετά την ρώσικη επανάσταση του 1917. βλ. Dr. AISHA RATIB: οι διεθνείς και οι αραβικές σχέσεις, εκδ. AL NAHDA AL ARABIA, 1970, σελ. 15/16, ακόμα και Dr. MOFEID SHIHAB, op. cit, σελ. 421, επίσης MOHAMMED YAHIA AWIS & MOHAMMED MUSTAFA: έρευνες στην αραβική κοινωνία -1960, σελ. 137/142
- 19) JAMEIL AL JIBURI, op. cit, σελ. 9
- 20) AISHA RATIB, op. cit, σελ. 36.
- 21) MOHAMMED HAFIZ GANIM, op. cit, σελ. 123.
- 22) MOHAMMED ABD AL WAHAB AL SAKIT, οι αρμοδιότητες του Γ. Γραμματέα του ΣΑΚ, εκδ. AL FARIS AL ARABI, Κάιρο, 1973/1974, σελ. 2
- 23) MOHAMMED AL SAKIT, op. cit, σελ. 3
- 24) MOFEID SHIHAB, op. cit, σελ. 421/422.
- 25) MOFEID SHIHAB, ο ΣΑΚ, op. cit, σελ. 6
- 26) JAMEIL AL JIBURI, op. cit, σελ. 22
- 27) JAMEIL AL JIBURI, op. cit, σελ. 10.

- 28) AISHA RATIB; op. cit, σελ. 39.
- 29) AISHA RATIB, op. cit, σελ. 19.
- 30) AL SHEKH TAHA AL WALI; οι πρώτες σελίδες του Αραβικού Συνδέσμου, περιοδικό SHIOUN ARABIYA, τεύχ. 25, σελ.67.
- 31) SAID NOFAL, op. cit, σελ. 47.
- 32) SAMI AL HAKEIM; τό καταστατικό του ΣΑΚ και η αραβική ένωση, εκδ. AL ANGLO AL MASRIA, 1η έκδοση, 1966, σελ.10.
- 33) Dr. JAMEIL AL JIBURI, op. cit, σελ. 11.
- 34) SAMI AL HAKEIM, op. cit, σελ. 10.
- 35) HAROUN HASHIM RASHEED, op. cit, σελ. 17.
- 36) AL SHEKH TAHA AL WALI, op. cit, σελ. 68.
- 37) SAMI AL HAKEIM, op. cit, σελ. 11/12.
- 38) AL SHEKH TAHA AL WALI, op. cit, σελ. 69.
- 39) JAMEIL AL JIBURI, op. cit, σελ. 17.
- 40) JAMEIL AL JIBURI, op. cit, σελ. 18.
- 41) HAROUN HASHIM RASHEED, op. cit, σελ.18.
- 42) SAID NOFAL, op. cit, σελ. 58.
- 43) SAMI AL HAKEIM, OP. CIT, σελ. 17.
- 44) Διαφορετικές απόψεις επικρατούν περί αυτού του θέματος, μερικοί πιστεύουν ότι ο ΣΑΚ είναι καθαρά αγγλική ιδέα, ενώ άλλοι πιστεύουν ότι οι Άραβες εκμεταλλεύομενοι την τότε διεθνή κατάσταση ίδρυσαν τον οργανισμό. βλ. σχετικά: MOHAMMED AL SAKIT, op cit, σελ.4. JAFAR ABD AL SALAM; οι διεθνείς οργανισμοί, εκδ. NAHDAT MISR, αριθ. κατάθ. 5566, σελ. 669, επίσης: ο ΣΑΚ και οι αποστάσεις των Συνόδων Κορυφής, εκδ. Τό κόμμα ΜΙΑΘ, τό εθνικό αρχηγείο, Αυγ. 1985, σελ. 9, ακόμα: NADYA SALIM; οι θέση του αιγυπτιακού τύπου στην ίδρυση του ΣΑΚ, περιοδ. SHIOUN ARABIYA, τεύχ. 25, σελ. 53/56.
- 45) JAMEIL AL JIBURI, op. cit, σελ. 30.
- 46) SABAWI IERAHEIM AL HASAN; η κοινή αραβική ασφάλεια, εκδ.Υπουργείου πολιτισμού του Ιράκ, αρθ. 351 - 1983, σελ. 52.
- 47) AL SHEKH TAHA AL WALI, op. cit, σελ. 72.
- 48) JAMEIL AL JIBURI, op. cit, σελ. 31.
- 49) AL SHEKH TAHA AL WALI, op. cit, σελ.72/73.
- 50) MOHAMMED AL SAKIT, op. cit, σελ. 4.
- 51) SAID NOFAL, op. cit, σελ. 53.
- 52) AL SHEKH TAHA AL WALI, op. cit, σελ. 70.
- 53) HAROUN HASHIM RASHEID, op. cit, σελ. 29/30.
- 54) AL SHEKH TAHA AL WALI, op. cit, σελ. 71.
- 55) ADIL AL ZAEEM; 40 χρόνια μετά την ίδρυση του ΣΑΚ, περιοδ. SHIOUN ARABIYA, τεύχ. 37, Μάρτιο 1984, σελ.296/297.
- 56) AHMED AL SHUGERI, ο ΣΑΚ: πώς νά είναι σύνδεσμος και αραβικός, εκδ. BOSALAMA, Τυνησία, 1979, σελ. 42. Ας σημειωθεί ότι ο συγγραφέας ανέφερε χαρακτηριστικά ότι ο ΣΑΚ έχασε τον πρώτο, έλειψε από τον δεύτερο, έγινε θεατής στον τρίτο και απομακρύνθηκε από τον τέταρτο.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Β'

ΔΙΑΡΘΡΩΣΗ ΤΟΥ ΣΑΚ

1/ ΕΙΣΑΓΩΓΗ	25
2/ Ο ΣΑΚ - ΟΡΙΣΜΟΣ	27
3/ ΟΙ ΣΚΟΠΟΙ ΤΟΥ ΣΑΚ	27
4/ ΟΙ ΑΡΧΕΣ ΤΟΥ ΣΑΚ	29
5/ ΤΑ ΜΕΛΗ ΤΟΥ ΣΑΚ	34
6/ ΤΑ ΟΡΓΑΝΑ ΤΟΥ ΣΑΚ	38
7/ Η ΝΟΜΙΚΗ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΤΗΤΑ ΤΟΥ ΣΑΚ	47
8/ ΟΙ ΣΥΝΟΔΟΙ ΚΟΡΥΦΗΣ	49

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Οι διεθνείς οργανισμοί σάν σύνολο περισσότερων κρατών συνενωμένων δια μονίμων νομικών δεσμών σέ νομικά πρόσωπα μέ ίδια νομική βούληση πρὸς επιδίωξη ωρισμένου σκοπού, (1) διαιρούνται: α) βάσει τῆς παραδοσιακῆς αντίληψης σύμφωνα μέ τά κριτήρια: σύνθεση καί γεωγραφικός χώρος, αντικείμενο τῶν δραστηριοτήτων τούς καί τῆς ἐξουσίας τους, καί β) βάσει τῆς λειτουργικῆς αντίληψης – δηλαδή συνεργασία μέ τήν εὐρεία ἐννοια – σύμφωνα μέ τά κριτήρια: τό εἶδος τῆς συνεργασίας [ανοικτή – κλειστή συνεργασία] πού ἐκτείνεται σ' ὅλους τούς τομεῖς ἢ σέ λίγους ἀπ' αὐτούς καί τά μέσα πού προσδιορίζουν μέ ποῖον τρόπο θά λάβει χώρα ἡ συνεργασία. (2) Ἀπό τίς ὡς ἄνω ταξινομήσεις, ὁ Σύνδεσμος τῶν Ἀραβικῶν Κρατῶν θεωρεῖται περιφερειακός οργανισμός, σύμφωνα μέ τήν πρώτη αντίληψη, καί περιορισμένης συμμετοχῆς σύμφωνα μέ τήν δεύτερη ἀπόψη. (3)

Δύο διαφορετικές ἀκραίες ἀντιλήψεις διαμορφώθηκαν γύρω ἀπ' ὅ τήν διεθνή περιφερειακή. Οἱ ὁπαδοί τοῦ φαινομένου υποστηρίζουν μάλιστα, ὅτι ὁ περιφερειακός οργανισμός εἶναι τό ἀπαραίτητο βῆμα, πού ἀποτελεῖ τήν ομαλή ἀνέλιξη πρὸς τήν δημιουργία ἐνός παγκοσμίου οργανισμοῦ. (4) Οἱ ἀντίθετες ἀπόψεις ὅμως, πού ἐκφράζονται, καταλήγουν στό συμπέρασμα, ὅτι ὁ περιφερειακός οργανισμός, δέν θά εἶναι σέ θέση νά ἀντιμετωπίζει ἀκόμα καί τά προβλήματα τῶν χωρῶν πού βρίσκονται στήν ἴδια περιφέρεια μετά ἀπό τήν γρήγορη ἀνάπτυξη στό πεδίο τῶν διεθνῶν σχέσεων. Οἱ ἀντίθετες αὐτές ἀπόψεις ἀκούστηκαν πολύ καθαρά κατὰ τήν διάρκεια τῶν ἐργασιῶν τῆς Συνδιάσκεψης τοῦ Σάν Φρανσίσκο, ἀυξάνοντας ἐτοί τίς ἀνησυχίες ὅτι οἱ περιφερειακές συμμαχίες θά ἐνισχύουν τούς ἀνταγωνισμούς γιά στρατιωτική ὑπεροχή, καί θά ἀυξάνουν τίς δυνατότητες γιά καινούριους πολέμους καί καινούριες ταραχές. (5)

Δέν ὑπάρχει καμία ἀμφιβολία, ὅτι ἂν συντρέχουν οἱ βασικές προϋποθέσεις δημιουργίας τοῦ περιφερειακοῦ οργανισμοῦ [ὅπως ἡ ἱστορική ἐνότητα, ἡ πολιτική συνοχή, τά οικονομικά καί κοινωνικά συμφέροντα τῶν λαῶν μίας περιφέρειας πού ξεχωρίζει ἀπό τίς γειτονικές περιοχές μέ φυσικά ὅρια], θά ἀυξηθοῦν οἱ δυνατότητες ἀπογῆς λειτουργίας του, πρὸς ὄφελος ὅχι τῶν μελῶν του, ἀλλά πέρα καί ἀπό τά τοπικά ἢ περιφερειακά ὅρια. (6)

Ἀνεξάρτητα ἀπό τά πλεονεκτήματα ἢ τά μειονεκτήματα τοῦ

περιφερειακού οργανισμού, η Συνδιάσκεψη του Σάν Φρανσίσκο υιοθέτησε την δημιουργία των περιφερειακών οργανισμών,(7) χωρίς όμως να δοθεί η συγκεκριμένη έννοια(8) του περιφερειακού οργανισμού, παρόλες τις προσπάθειες της αιγυπτιακής αντιπροσωπείας στην Συνδιάσκεψη. Η αιγυπτιακή αντιπροσωπεία πρότεινε μία έννοια (ορισμό) βασιζόμενη στις προϋποθέσεις της γεωγραφικής γειτονίας, των κοινωνικών συμφερόντων, και της πολιτικής, γλωσσικής, ιστορικής και πνευματικής συγγενείας.(9) Απορρίφθηκε όμως αυτή η πρότασή με τό δικαιολογητικό ότι δέν κάλυψε όλες τις δυνατές περιπτώσεις.(10)

Έτσι, αναφέρει τό 8ο κεφάλαιο του Χάρτη του Ο.Η.Ε. [στο ειδικό κεφάλαιο των περιφερειακών οργανισμών] στό άρθρο 52, παρ. 1 τά εξής: (Καμιά διάταξη του Χάρτη αυτού δέν αποκλείει την ύπαρξη τοπικών συμφωνιών η οργανώσεων οί οποίες θά ασχολούνται μέ ζητήματα πού έχουν σχέση μέ την διατήρηση της διεθνούς ειρήνης και ασφάλειας και πού μπορούν νά λυθούν μέ τοπικές ενέργειες, μέ τόν όρο ότι αυτές οί συμφωνίες η οί οργανώσεις και οί ενεργειές τους, θά συμφωνούν μέ τούς σκοπούς και τις αρχές των Η. Εθνών.(11)

Βάσει των στοιχείων πού αναφερθήκαν παραπάνω, δύναται νά θεωρηθεί ότι οί περιφερειακοί οργανισμοί [παρόλο ότι δέν έχει γίνει ακόμα δυνατή η ακριβής οριοθέτηση του πεδίου στό οποίο αναφέρεται η έννοια του περιφερειακού οργανισμού](12) είναι εκείνοι πού απαρτίζονται από κράτη τά οποία ανήκουν στην ίδια γεωγραφική περιοχή και τά οποία συνδέονται μεταξύ τους μέ κοινά συμφέροντα, κοινά προβλήματα η ενίοτε μέ τό αίσθημα κοινού κινδύνου έναντι μιάς εξωτερικής απειλής και έχουν στενή, κατά κανόνα, συγγένεια πολιτικών και οικονομικών συστημάτων και κοινότητα πολιτικών αξιών.(13)

Υπάρχει ωστόσο και άλλο είδος περιφερειακών οργανισμών, οί οποίοι ιδρύθηκαν και λειτουργούν σύμφωνα μέ τό άρθρο 51 του Χάρτη του Ο.Η.Ε.. Αυτοί οί οργανισμοί είναι φυσικό αποτέλεσμα των ελλείψεων του Χάρτη, αφού δέν αναφέρει πουθενά τόν τρόπο ατομικής προστασίας των μικρών κρατών ειδικά, κατά την εισβολή εκ μέρους των μεγάλων κρατών. Γι' αυτόν τόν λόγο, ιδρύθηκαν οργανισμοί χωρίς νά εφαρμόζονται γι' αυτούς οί διατάξεις του 8ού κεφαλαίου του Χάρτη, επομένως, δέν ισχύουν οί περιορισμοί του άρθρου 53 γιά τις δραστηριότητες των στό πλαίσιο των αναγκαστικών μέτρων.(14) [δηλ. η άδεια του Συμβουλίου Ασφαλείας].

Ο ΑΡΑΒΙΚΟΣ ΣΥΝΔΕΣΜΟΣ - ΟΡΙΣΜΟΣ

Ο Σύνδεσμος των Αραβικών κρατών απέκτησε την ονομασία του σύμφωνα με την πρόταση που έκανε η αιγυπτιακή αντιπροσωπεία στο Παναραβικό Συνέδριο τό 1943/44, και εγκρίθηκε μετά την εξήγηση που έδωσε τότε, βάσει της αραβικής γλώσσας και ισλαμικής θρησκείας. (15)

Παρόλο που η ίδρυση του Αραβικού Συνδέσμου τό 1945 προηγείται της ίδρυσης του Ο.Η.Ε. ο Αραβικός Σύνδεσμος θεωρείται περιφερειακός οργανισμός σύμφωνα με τό άρθρο 52 παρ. 1, τού Χάρτη τού Ο.Η.Ε. θεωρείται μάλιστα σπουδαίο παράδειγμα τού φαινομένου τού διεθνούς περιφερειακού [le phenomene du regionalisme internationale] με την ευρεία έννοια. Δηλαδή οί δραστηριότητές του στοχεύουν στην οικονομική και πολιτιστική συνεργασία και κατόπιν προχωρεί πρὸς την πολιτική ένωση τών κρατών, που βρίσκονται στην ίδια περιοχή. (16)

Ο Αραβικός Σύνδεσμος είναι ο μοναδικός περιφερειακός οργανισμός, που ορίζει ρητά ο Καταστατικός του Χάρτης, ότι ιδρύθηκε λόγω της θέλησης της λαϊκής κοινής γνώμης - δηλαδή τού αραβικού έθνους. (17)

ΟΙ ΣΚΟΠΟΙ ΤΟΥ ΑΡΑΒΙΚΟΥ ΣΥΝΔΕΣΜΟΥ

Στά άρθρα 1,2 και 3 τού Πρωτοκόλλου της Αλεξάνδρειας (τό οποίο θεωρείται τό κύριο έγγραφο βάσει τού οποίου ιδρύθηκε ο Αραβικός Σύνδεσμος) αναφέρονται οί σκοποί τού Οργανισμού. Έτσι, τό 'αρθρο 1 αναφέρει:

- 1) Την ενίσχυση τών σχέσεων μεταξύ τών κρατών μελών.
- 2) Την συνεργασία τών κρατών μελών σέ πολιτικό πλαίσιο
- 3) Την διατήρηση της ανεξαρτησίας και της κυριαρχίας τών μελών.
- 4) Την γενική φροντίδα τών συμφερόντων και τών ειδικών ζητημάτων τών κρατών μελών. (18)

Εξάλλου, τό άρθρο 1 παρ. 2 τού Καταστατικού Χάρτη τού Αραβικού Συνδέσμου αναφέρει τούς ίδιους σκοπούς κατά λέξη: [Οί σκοποί τού Συνδέσμου τών Αραβικών Κρατών είναι: η ενίσχυση τών σχέσεων μεταξύ τών κρατών μελών, ο συτονισμός τών πολιτικών σχέδιων τών κρατών μελών για περισσότερη συνεργασία μεταξύ των, η διατήρηση της ανεξαρτησίας και

κυριαρχίας των κρατών μελών, και γενικά η φροντίδα των συμφερόντων και ειδικών ζητημάτων των αραβικών κρατών).

5) Την συνεργασία στους διάφορους τομείς: τό άρθρο 2 του Πρωτοκόλλου της Αλεξάνδρειας ορίζει τα πλαίσια της αραβικής συνεργασίας στους οικονομικούς, πολιτιστικούς και κοινωνικούς τομείς.(19) 'Η ίδια συνεργασία ωστόσο, αποτελεί βασικό σκοπό του Συνδέσμου, όπως αναφέρεται στο δεύτερο άρθρο, παργ. 2: [Αποσκοπεί δέ σέ μεγαλύτερη συνεργασία μεταξύ των κρατών μελών, σύμφωνα μέ τούς εσωτερικούς νόμους και τίς επικρατούσες καταστάσεις κάθε κράτους μέλους στους παρακάτω τομείς: οικονομικό, μορφωτικό, συγκοινωνιακό, κοινωνικό και στό τομέα της υγείας].

'Ετσι, ο Καταστατικός Χάρτης σημειώνει τόν ίδιο σκοπό -η συνεργασία - πού αναφέρεται στό Πρωτόκολλο, μέ τήν μόνη διαφορά, ότι ο Κ. Χάρτης συνδέει αυτόν τόν σκοπό μέ τήν πολιτική κατάσταση και τούς εσωτερικούς νόμους κάθε κράτους μέλους.

6) Την αραβική ένωση: Τό άρθρο 3 του Πρωτοκόλλου της Αλεξάνδρειας αναφέρεται στόν σκοπό της αραβικής ένωσης ρητά, αφού ορίζει: "Εύχεται, η Επιτροπή, νά συνεχισθεί αυτό τό βήμα πού έγινε καθώς και νά καταφέρουν οί αραβικές χώρες στό μέλλον νά συνεχίσουν αυτή τή προσπάθεια, ώστε νά συνδέονται μέ πιό ισχυρούς δεσμούς, ειδικά άν η κατάσταση μετά τόν πόλεμο {εννοεί τόν Β' Παγκ. Πόλεμο} οδηγεί σέ πιό πρόσφορες συνθήκες".(20)

'Ομως, ο Καταστατικός Χάρτης του Συνδέσμου, δέν αναφέρει ρητά αυτόν τόν σκοπό, αλλά δύναται νά συμπερανθεί από τά διάφορα άρθρα του, π.χ,τό προοίμιο του ιδίου του Χάρτη τονίζει: "Υπογραμμίζοντας τίς ειδικές σχέσεις καθώς και τους διάφορους δεσμούς πού ενώνουν τά αραβικά κράτη, επιθυμώντας τήν ενίσχυση και σταθεροποίηση αυτών των σχέσεων καθώς και τήν καθοδήγηση των πρός όφελος όλων των αραβικών χωρών...". Ακόμα και τό άρθρο 9 αναφέρει τά εξής: "'Όσα κράτη μέλη επιθυμούν πιό στενές σχέσεις συνεργασίας και ισχυρότερους δεσμούς από αυτούς πού αναφέρονται στόν Καταστατικό Χάρτη, δικαιούνται νά συνάμουν οποιαδήποτε συμφωνία γιά τήν πραγματοποίηση των σκοπών αυτών". Επίσης τό άρθρο 19 προσανατολίζεται πρός τήν ίδια κατεύθυνση αφού ορίζει κατηγορηματικά: [Ο Καταστατικός Χάρτης αυτός, δύναται νά τροποποιηθεί μέ απόφαση των 2/3 των μελών, ειδικά γιά νά ισχυροποιηθούν οί σχέσεις

τών κρατών μελών] (21)

7) Την παγκόσμια συνεργασία: Τό άρθρο 3 παργ. 3 τού Καταστατικού Χάρτη αναφέρει αυτόν τόν σκοπό, καί αφήνει στό Συμβούλιο, νά καθορίζει τούς τρόπους εφαρμογής του. Συγκεκριμένα, τό άρθρο τονίζει μεταξύ άλλων: [Τό Συμβούλιο είναι αρμόδιο νά αποφασίζει περί τών τρόπων καί ορίων συνεργασίας μέ τίς διεθνείς οργανώσεις, πού πρόκειται νά ιδρυθούν στό μέλλον, γιά τήν εγγύηση τής ασφάλειας, τήν διατήρηση τής ειρήνης καθώς καί γιά τήν ρύθμιση τών κοινωνικών καί οικονομικών σχέσεων].

ΟΙ ΑΡΧΕΣ ΤΟΥ ΑΡΑΒΙΚΟΥ ΣΥΝΔΕΣΜΟΥ

Ο Καταστατικός Χάρτης δέν ανακοινώνει τίς αρχές τού Συνδέσμου, όπως έκανε άλλωστε ο Χάρτης τού Ο.Η.Ε, στό προοίμιο του. Αυτό δέν σημαίνει ότι ο Αραβικός Σύνδεσμος δεν έχει αρχές ώστε νά τίς ακολουθήσει γιά νά πραγματοποιήσει τούς σκοπούς του. Ωστόσο όμως, τόσο τά διάφορα άρθρα τού Καταστατικού, όσο καί τού Πρωτοκόλλου, αναφέρουν, είτε άμεσα, είτε έμμεσα, τίς απαραίτητες αρχές γιά τήν λειτουργία τού Οργανισμού. Συγκεκριμένα αναφέρεται:

1) 'Η αρχή τής ισότητας:

Η αρχή αυτή είναι πιό σαφής στό Πρωτοκόλλου απ' ότι στόν Καταστατικό Χάρτη. Σ' αυτό τό σημείο τό άρθρο 1 παρ. 2 τού Πρωτοκόλλου τονίζει μεταξύ άλλων: "... τό ανώτατο όργανο τού Συνδέσμου - δηλ. τό Συμβούλιο - αποτελείται από τούς αντιπροσώπους τών κρατών μελών. Κάθε κράτος μέλος, έχει μία μόνο ψήφο". Επίσης προκύπτει αναμφιβόλως η αρχή αυτή από τό άρθρο 15, που ρυθμίζει τά τής προεδρίας του Συμβουλίου: (22) [Οί αντιπρόσωποι τών κρατών μελών, αναλαμβάνουν διαδοχικά τήν προεδρεία τού Συμβουλίου, κυρίως δέ στίς τακτικές συνεδριάσεις].

2) 'Η αρχή τής διαφύλαξης τής κυριαρχίας:

Θεωρείται τό Πρωτοκόλλο τής Αλεξάνδρειας από μερικούς μελετητές, ότι πρόσκειται πρός τήν αραβική ένωση περισσότερο από ότι στόν Καταστατικό Χάρτη. Είναι γεγονός ότι μετά τήν υπογραφή τού Πρωτοκόλλου,

έχουν αλλάξει όλες οι αραβικές κυβερνήσεις που υπέγραψαν τότε το Πρωτόκολλο, πράγμα που εξηγεί την υπεροχή της αντι - ενωτικής γραμμής, (23) μέσα στους πολιτικούς κόλπους των τότε αραβικών κυβερνήσεων. Γι' αυτό, έγινε βασική αρχή, η κυριαρχία και η ανεξαρτησία των κρατών μελών όταν υπογράφηκε ο Καταστατικός Χάρτης. Περιορίστηκε δέ στο προοίμιο του Καταστατικού - μετά από την έντονη επιμονή της λιβανικής αντιπροσωπείας - ο σκοπός του Συνδέσμου για την βελτίωση των σχέσεων καθώς και στην συνεργασία μεταξύ των κρατών μελών, βάσει της [ανεξαρτησίας και κυριαρχίας κάθε κράτους - μέλους]. Ακόμα, ο Καταστατικός Χάρτης επιβεβαιώνει αυτή την αρχή στο άρθρο 7: [Οι αποφάσεις που λαμβάνονται με ομοφωνία, υποχρεώνουν όλα τα κράτη μέλη, ενώ οι αποφάσεις που λαμβάνονται με πλειοψηφία υποχρεώνουν μόνο, όσα κράτη τις αποδεχτούν. Οι αποφάσεις του Συμβουλίου και στις δύο παραπάνω περιπτώσεις, εφαρμόζονται σε κάθε κράτος - μέλος, σύμφωνα με τους εσωτερικούς του νόμους και βασικούς κανόνες].

3) Η μη ανάμειξη στις εσωτερικές υποθέσεις:

Η αρχή αυτή δύναται να χαρακτηριστεί ως άμεσο αποτέλεσμα της προηγούμενης αρχής, η οποία προβλέπει την διατήρηση της ανεξαρτησίας και της κυριαρχίας κάθε κράτους - μέλους μέσα στα σύνορά του. Απαγορεύει δέ το άρθρο 8 του Καταστατικού Χάρτη ρητά, κάθε ανάμειξη στις εσωτερικές υποθέσεις των κρατών - μελών από άλλα κράτη - μέλη. Σύμφωνα με αυτό το άρθρο: [Κάθε κράτος - μέλος, οφείλει να σέβεται το πολιτικό καθεστώς των άλλων κρατών μελών. Θεωρείται δέ ότι είναι εσωτερική του υπόθεση. Υπόσχεται πως δεν θα προβεί σε καμία ενέργεια για την ανατροπή του επικρατούντος συστήματος].

4) Η μη χρήση βίας για επίλυση των Διαφορών:

Καθώρισε το Πρωτόκολλο - αρθ. 1 παρ. 5 - την αρχή της απαγόρευσης χρήσης κάθε βίας για επίλυση των διαφορών μεταξύ των κρατών μελών. Εξάλλου, το άρθρο 5 του Καταστατικού Χάρτη υιοθέτησε ρητά αυτή την αρχή τονίζοντας: [Δέν επιτρέπεται η χρήση βίας προς επίλυση των διαφορών δύο ή περισσότερων κρατών από τα κράτη μέλη του Συνδέσμου]. για το σκοπό

αυτό, ο Καταστατικός Χάρτης καθιέρωσε δύο τρόπους στο άρθρο 5 και επιπλέον άλλο τρίτο στο άρθρο 6:

A) Η Διαιτησία:

Σύμφωνα με το άρθρο 5: [Σε περίπτωση διαφοράς που δεν αναφέρεται στην ανεξαρτησία, κυριαρχία ή ακεραιότητα του διαφωνούντος κράτους, και σε τυχόν προσφυγή του στο Συμβούλιο για την επίλυση της διαφοράς, η απόφαση του Συμβουλίου αποκτά αναγκαστική εκτέλεση. Σ' αυτή την περίπτωση, στο κράτος που έχει την ευθύνη της διαφοράς, απαγορεύεται η συμμετοχή του στο Συμβούλιο καθώς και στις αποφάσεις του].

Αυτό σημαίνει ότι ο Καταστατικός Χάρτης έχει εγκρίνει την εκούσια διαιτησία, (25) η οποία λαμβάνει μέρος, σύμφωνα με τις παρακάτω προϋποθέσεις:

- α) Η διαφορά να είναι μεταξύ δύο ή περισσότερων κρατών μελών και δεν αφορά τρίτο κράτος μη μέλος.
- β) Η προσφυγή των ίδιων των κρατών που είναι υποκείμενα της διαφοράς, στο Συμβούλιο. Αυτό σημαίνει ότι δεν δικαιούται το Συμβούλιο να επεμβαίνει αυτεπάγγελα και να λαμβάνει ανάλογες αποφάσεις.
- γ) Το αντικείμενο της διαφοράς πρέπει να μην αφορά την ανεξαρτησία, ή την κυριαρχία, ή ακόμα την ακεραιότητα του μέρους της διαφοράς.
- δ) Η απόφαση του Συμβουλίου σ' αυτή τη περίπτωση είναι οριστική.
- ε) Δεν συμμετέχει το κράτος που έχει μέρος της ευθύνης στη διαφορά, στην συζήτηση και ούτε μπορεί να λάβει μέρος στην απόφαση, που θα παρθεί από το Συμβούλιο.

B) Η μεσολάβηση:

Ο δεύτερος τρόπος επίλυσης των διαφορών ειρηνικά και χωρίς την χρήση βίας είναι η μεσολάβηση, όπως αναφέρει το άρθρο 5 παρ. 3 του Καταστατικού Χάρτη: [Το Συμβούλιο μεσολαβεί για συμβιβασμό στις διαφορές, εφ' όσον υπάρχει το ενδεχόμενο να καταλήξουν σε πόλεμο μεταξύ τους τα κράτη – μέλη ή μεταξύ ενός κράτους – μέλους και μη μέλους. Οι

αποφάσεις της μεσολάβησης λαμβάνονται με πλειοψηφία]. Συγκεκριμένα:

- α) Τα κράτη που υπόκεινται σε διαφορά, πρέπει να είναι μέλη, η ένα από αυτά να είναι μέλος του Συνδέσμου. Η μεσολάβηση διαφέρει από την διαιτησία, διότι η δεύτερη προϋποθέτει ότι και τα δύο μέρη της διαφοράς είναι κράτη - μέλη.
- β) Το Συμβούλιο αναλαμβάνει την πρωτοβουλία και μεσολαβεί αυτομάτως χωρίς να κληθεί ούτε από τα μέλη που έχουν την διαφορά, ούτε από τρίτο κράτος. Οι αποφάσεις του Συμβουλίου σ' αυτήν την περίπτωση όπου λαμβάνονται με πλειοψηφία, οδηγούν όμως λαμβανομένης υπ' όψιν της διάταξης του άρθρου 7 του Καταστατικού Χάρτη του Συνδέσμου στο εξής αποτέλεσμα: ότι δηλαδή οι αποφάσεις αυτές δεν θα έχουν αναγκαστική εκτέλεση όσους ψήφους και να πάρουν.
- γ) Πρέπει να υπάρχει η πιθανότητα να καταλήξει η διαφορά σε πόλεμο. Διαφορετικά, δεν δικαιούται το Συμβούλιο να επεμβαίνει. Επομένως, δύναται να παρατηρηθεί ότι ο περιορισμός αυτός είναι όντως εμπόδιο, που αναγκάζει τον Οργανισμό και στην πράξη, να προσφύγει σε χρήση άλλων μέσων, όπως άλλωστε εκδηλώνεται πολλές φορές με τις δηλώσεις διαμαρτυρίας. Τέτοιες ενεργειες φυσικά σε τελευταία ανάλυση, δεν θα καταλήγουν πουθενά. Άρκει να σκεφτεί κανείς, ότι λόγω της ανάπτυξης και του γρήγορου ρυθμού, που χαρακτηρίζουν τον αιώνα μας, δεν είναι δυνατόν να υπολογιστεί, αν και τότε μία διαφορά θα οδηγήσει σε πόλεμο, και έτσι, όταν θα επέμβει το Συμβούλιο, θα είναι πλέον αργά.

Γ) Μέτρα κατά την εισβολή

Σύμφωνα με το άρθρο 6 του Καταστατικού Χάρτη του Συνδέσμου: [Σε περίπτωση εισβολής σ' ένα κράτος μέλος του Συνδέσμου, η ενδεχομένου φόβου εισβολής, το κράτος που εδέχθη την εισβολή σε βάρος του η απειλείται με εισβολή, δικαιούται να ζητήσει την σύγκληση του Συμβουλίου αμέσως]. Από την διατύπωση της παραπάνω διάταξη του άρθρου 6, προκύπτει ότι:

- α) Η εισβολή η απειλή να είναι σε βάρος ενός κράτους - μέλους.
- β) Ο εισβολέας να είναι κράτος - μέλος η μή.

γ) Νά πραγματοποιείται η εισβολή, η νά υπάρχει η πιθανότητα νά πραγματοποιηθεί.

δ) νά ζητήσει τό ίδιο τό κράτος πού έγινε η εισβολή σέ βάρος του η αναμένει τήν εισβολή, τήν σύγκληση τού Συμβουλίου.

ε) Σέ περίπτωση αδυναμίας επικοινωνίας μέ τό Συμβούλιο από τό ίδιο τό κράτος, δικαιούται ο αντιπρόσωπος του στό Συμβούλιο, νά τήν ζητήσει. (αρθ. 6 παρ. γ).

ζ) Σέ περίπτωση πού αδυνατεί καί ο αντιπρόσωπος, δύναται νά τό ζητήσει οποιοδήποτε άλλο κράτος μέλος (αρθ.6,παρ β).

η) Τό Συμβούλιο αποφασίζει γιά τά απαραίτητα μέτρα – μέ πλειοψηφία – γιά τήν εμπόδιση τής εισβολής (αρθ6, παρ.γ). θ) 'Αν η εισβολή πραγματοποιείται από ένα κράτος μέλος, η απόφαση τού Συμβουλίου αναφορικά μέ τήν εισβολή αυτή , πρέπει νά ληφθεί χωρίς νά υπολογίζεται η ψήφος τού εισβολέα κράτους μέλους.

5) Η αρχή τής μή αντίθετης πολιτικής:

Αναφέρει τό Πρωτόκολλο τής Αλεξανδρείας στό πρώτο άρθρο, παρ.5, τά εξής: [Δικαιούται κάθε κράτος μέλος νά συνάψει οποιαδήποτε συμφωνία μέ άλλο κράτος – μέλος η μή, εφ' όσον δέν είναι αντίθετη μέ τίς διατάξεις η τό πνεύμα τού Πρωτοκόλλου. Γενικά, δέν επιτρέπεται νά ασκήσει ένα κράτος – μέλος, μία πολιτική, πού νά βλάπτει τήν πολιτική τού Αραβικού Συνδέσμου η ένα από τά κράτη – μέλη του].

Επίσης, τό άρθρο 3 παρ. β τού Καταστατικού Χάρτη, καθορίζει τό πλαίσιο τών προβλεπομένων συμφωνιών μεταξύ τών κρατών – μελών ανάλογα μέ τούς τομείς πού αναφέρονται στό άρθρο 2 τού ιδίου τού Καταστατικού. Εξάλλου, ο Καταστατικός Χάρτης χορηγεί τήν δυνατότητα στό Συμβούλιο, νά διαγράψει οποιοδήποτε κράτος μέλος πού δέν συμμορφώνεται μέ τίς διατάξεις τού Καταστατικού (άρθρο 18, παρ.β').

6) Οί ενέργειες σύμφωνα μέ τούς σκοπούς καί τίς αρχές τού Ο.Η.Ε:

Στό άρθρο 3, παρ. γ τού Καταστατικού Χάρτη, αναφέρεται ότι: [Τό Συμβούλιο είναι αποκλειστικά αρμόδιο νά καθορίζει τά πλαίσια καί τούς τρόπους συνεργασίας μέ τίς διεθνείς οργανώσεις, πού πρόκειται νά

ιδρυθούν στο μέλλον. Η συνεργασία αυτή πρέπει να προσανατολίζεται στην εγγύηση της ασφάλειας και της ειρήνης καθώς και στην ρύθμιση των κοινωνικών και οικονομικών σχέσεων].

Αυτό το άρθρο δείχνει καθαρά την υποχρέωση του Αραβικού Συνδέσμου καθώς και των μελών του, να ενεργούν σύμφωνα με τις αρχές και τους σκοπούς του Ο.Η.Ε. Ο Σύνδεσμος αποκτά έτσι την έννοια του περιφερειακού οργανισμού σύμφωνα με το άρθρο 52 παρ.1 του Χάρτη του Ο.Η.Ε. Πρέπει δέ να τονιστεί, ότι η έλλειψη της αναφοράς του ονόματος του Ο.Η.Ε στην διατύπωση του παραπάνω άρθρου, οφείλεται στο γεγονός ότι η ίδρυση του Αραβικού Συνδέσμου προηγείται της ίδρυσης του Ο.Η.Ε. (26)

ΤΑ ΜΕΛΗ ΤΟΥ ΑΡΑΒΙΚΟΥ ΣΥΝΔΕΣΜΟΥ

Α' ΑΠΟΚΤΗΣΗ ΤΗΣ ΙΔΙΟΤΗΤΑΣ ΤΟΥ ΜΕΛΟΥΣ:

Σύμφωνα με το άρθρο 1 παρ. γ του Πρωτοκόλλου της Αλεξανδρείας: [Ο Αραβικός Σύνδεσμος, αποτελείται από τα ανεξάρτητα αραβικά κράτη που δέχονται να ενταχθούν]. Ακόμα το άρθρο 1 του Καταστατικού Χάρτη αναφέρει: [Ο Σύνδεσμος των Αραβικών Κρατών αποτελείται από τα κράτη μέλη τα οποία υπέγραψαν αυτόν τον Καταστατικό Χάρτη. Κάθε ανεξάρτητο αραβικό κράτος, δικαιούται να γίνει μέλος]. Είναι γεγονός ότι η απόκτηση της ιδιότητας του μέλους στα πλαίσια των διεθνών οργανισμών έχει πάντα εκούσιο χαρακτήρα. Δηλαδή, κανένα κράτος δεν αποκτά την ιδιότητα του μέλους, χωρίς την θέλησή του.

Από τη διατύπωση του παραπάνω άρθρου, και όπως συμβαίνει άλλωστε με όλους τους ανοικτούς διεθνείς οργανισμούς, κατατάσσονται τα μέλη σε δύο κατηγορίες: αρχικά και επιγενόμενα μέλη. Τα αρχικά μέλη:

Είναι εκείνα τα κράτη τα οποία υπέγραψαν το Πρωτοκόλλο της Αλεξανδρείας και στην συνέχεια τον Καταστατικό Χάρτη του Συνδέσμου, δηλαδή τα ιδρυτικά μέλη που είναι: Συρία, Ιράκ, Σ. Αραβία, Αίγυπτος, Ιορδανία, Λίβανος και Υεμένη.

Τα επιγενόμενα μέλη:

Είναι εκείνα τὰ κράτη τὰ οποία απέκτησαν τὴν ιδιότητα τοῦ μέλους σύμφωνα μὲ τὶς προϋποθέσεις τοῦ ἀρθρο 1 τοῦ Καταστατικοῦ Χάρτη:1 [Κάθε ανεξάρτητο αραβικὸ κράτος δικαιούται νὰ γίνεῖ μέλος...]. Βάσει αὐτοῦ τοῦ ἀρθρου εἶναι αναγκαίον γιὰ τὴν ἀπόκτηση τῆς ιδιότητος τοῦ μέλους νὰ συντρέχουν τὰ ἐξῆς στοιχεῖα, δηλαδὴ νὰ εἶναι: α) κράτος β) αραβικὸ καὶ γ) ανεξάρτητο. Ἐπίσης, τὸ ἴδιο ἀρθρο αναφέρει στὴν παρ. β, καὶ δύο διαδικαστικούς ὁρους, αὐτοὶ εἶναι: α) ἡ γραπτὴ αἴτηση καὶ β) ἡ ἐγκριση τοῦ Συμβουλίου.

Μόλις συμπλήρωσαν τὰ αραβικὰ κράτη τὶς παραπάνω προϋποθέσεις ἐντάχθηκαν μὲ τὴν ἀκόλουθη σειρά: Ἡ Λιβυη στὶς 28/3/53, τὸ Σουδάν στὶς 19/1/56, ἡ Τυνησία στὶς 1/10/58, τὸ Μαρόκο στὶς 1/10/58, τὸ Κουβέιτ στὶς 20/7/1961, ἡ Ἀλγερία στὶς 18/8/62, ἡ Δημοκρατία τῆς Υεμένης στὶς 12/12/67, τὸ Μπαχρεῖν στὶς 11/9/71, τὸ Κατάρ στὶς 11/9/71, τὸ Ομμάν στὶς 29/9/71, τὰ Ἡνωμ. Αραβικὰ Εμιράτα στὶς 6/12/71, ἡ Μαυριτανία στὶς 26/11/73, ἡ Σομαλία στὶς 14/2/74, ἡ Παλαιστίνη στὶς 9/9/76, καὶ τέλος τὸ Τζιμπουτί στὶς 9/9/76, μὲ τὸ ὁποῖο τὸ σύνολο τῶν κρατῶν μελῶν τοῦ Αραβικοῦ Συνδέσμου ἔφτασε στὰ 22 μέλη.

ΟΙ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΕΣ:

Τὸ Πρωτόκολλο τῆς Ἀλεξανδρείας δὲν ἀναφέρει παρὰ μόνο τὴν θέληση τοῦ ανεξάρτητου αραβικοῦ κρατοῦς γιὰ τὴν ἀπόκτηση τῆς ιδιότητος τοῦ μέλους, καὶ αὐτομάτως χαρακτηρίζεται ὡς μέλος. Ὁ Καταστατικὸς Χάρτης ἀπὸ τὴν μεριά του ὅμως, ἀναφέρει δύο διαδικαστικούς ὁρους στὸ ἀρθρο 1 σχετικὰ μὲ τὴν ἀπόκτηση τῆς ιδιότητος αὐτῆς: "... δικαιούται νὰ γίνεῖ μέλος κατόπιν αἰτήσεως του στὴν Γενικὴ Πραγματεία. Ἡ ἐγκριση τῆς αἴτησης αὐτῆς ἀπὸ τὸ Συμβούλιο, πρέπει νὰ γίνεῖ στὴν πρώτη τυχούσα συνεδρίαση του, μετὰ τὴν κατάθεση τῆς αἴτησης". Στὸ σημεῖο αὐτὸ δύναται νὰ ἐπισημανθεῖ:

α) Ὁ Καταστατικὸς Χάρτης δὲν καθορίζει, οὔτε τὴν ἐννοια, οὔτε τὶς προϋποθέσεις κάτω ἀπὸ τὶς ὁποῖες χαρακτηρίζεται ἓν κράτος ὡς αραβικὸ καὶ ἄφησε ἑτοῖ τὸ Συμβούλιο νὰ ἀποφασίζει μὲ τὰ δικά του κριτήρια καὶ δεδομένα γιὰ κάθε καινούργιον κράτος ποῦ θέλει νὰ ἐνταχθεῖ.

β) Ὁ ὅρος τῆς ανεξαρτησίας ποῦ ἀναφέρει ὁ Καταστατικὸς Χάρτης, ἐρμηνεύεται σὲ εὐρεία ἐννοια ὡς ἐξῆς: [Νὰ ἔχει ἀποκτήσει τὸ κράτος

σύστημα αυτοδιοίκησης και δυνατότητες δημιουργίας εξωτερικών σχέσεων με τα άλλα κράτη]. Όμως, τό Συμβούλιο απέρριψε τήν αίτηση τού Ομμαν τό 1954, γι' αυτόν τόν λόγο, δηλ. ότι δέν ήταν ανεξάρτητο κράτος. (είχε τότε υπογράψει συμφωνία προστασίας μέ τήν Αγγλία, βάσει τής οποίας απέκτησε η Αγγλία τεράστια προνόμια σέ βάρος τής ανεξαρτησίας του). Τί (ίδιο γεγονός όμως, δέν εμπόδισε τό Ιράκ, τήν Αίγυπτο καί τήν Ιορδανία, όχι μόνο νά αποκτήσουν τήν ιδιότητα τού μέλους, αλλά νά είναι καί ιδρυτικά μέλη.

Άπό τήν άλλη μεριά, τό Συμβούλιο, ενέκρινε τήν Παλαιστίνη ως μέλος, παρόλο πού δέν είναι ανεξάρτητο κράτος, ούτε έχει δική του κυβέρνηση, πράγμα πού σημαίνει, ότι τά κριτήρια τής ανεξαρτησίας ενός κράτους, εξαρτώνται από τά πολιτικά δεδομένα καί όχι όπως προβλέπει ο Καταστατικός Χάρτης. (27)

γ) Δέν όρισε ο Καταστατικός Χάρτης τό ποσοστό τής ψηφοφορίας πού χρειάζεται, γιά τήν έγκριση τής αίτησης καί τό άφησε έτσι αδιασαφηνιστο γιά τό Συμβούλιο. Άξίζει νά σημειωθεί ότι οί αιτήσεις πού παρουσιάστηκαν στό Συμβούλιο, μέχρι τώρα, εγκρίθηκαν μέ ομοφωνία.

ΑΠΩΛΕΙΑ ΤΗΣ ΙΔΙΟΤΗΤΑΣ ΜΕΛΟΥΣ

Τά άρθρα 18 καί 19 τού Καταστατικού Χάρτη, αναφέρονται στίς περιπτώσεις τών οποίων ένα κράτος μέλος χάνει τήν ιδιότητα του ως μέλος, όπως:

α) 'Η εκούσια αποχώρηση:

Εκούσια αποχώρηση θεωρείται, όταν γίνεται μέ τήν θέληση τού κράτους μέλους χωρίς νά είναι υποχρεωμένο νά αιτιολογήσει τήν ενέργεια του αυτή. Δεσμεύεται όμως μέ ένα όρο: ότι πρέπει νά δηλώσει ένα χρόνο πριν τήν αποχώρηση του όπως προβλέπει τό άρθρο 18 παρ.α.: ['Αν ένα κράτος μέλος θέλει νά αποχωρήσει από τόν Σύνδεσμο, υποχρεώνεται νά ειδοποιήσει τό Συμβούλιο ένα χρόνο πριν τήν αποχώρηση του].

β) 'Η αυτόματη απώλεια:

Καθορίζεται η περίπτωση αυτή βάσει τού άρθρου 19 παρ.β', δηλαδή η περίπτωση τροποποίησης του Καταστατικού Χάρτη. Ορίζει ωστόσο τό παραπάνω άρθρο αναφορικά: [Δικαιούται τό κράτος πού δέν αποδέχεται την τροποποίηση, νά αποχωρήσει, μόλις αρχίσει η εφαρμογή τού τροποποιημένου Χάρτη, χωρίς νά ισχύει η υποχρέωση πού αναφέρεται στην διάταξη τού άρθρου 18]. Αυτό τό άρθρο δίνει την ευχέρεια στό κράτος πού δέν συμφωνεί μέ την τροποποίηση, νά αποχωρήσει από τόν Σύνδεσμο αμέσως μετά την δήλωση του, περί μή αποδοχής τής τροποποίησης καί χωρίς νά είναι αναγκασμένο νά παραμείνει ένα χρόνο, όπως αναφέρει σχετικά τό άρθρο 18 για την εκούσια αποχώρηση.

γ) 'Η αποβολή η η υποχρεωτική αποχώρηση:

Συνήθως, η υποχρεωτική αποχώρηση ενός μέλους στό πεδίο των διεθνών οργανισμών γίνεται για σοβαρούς λόγους, είτε για παράβαση των βασικών κανόνων τού οργανισμού, είτε για την εκπλήρωση των υποχρεώσεων πού προβλέπονται από τόν Καταστατικό. 'Η διάταξη τού άρθρου 18 παρ. β' τού Καταστατικού Χάρτη τού Συνδέσμου αναφέρεται στην υποχρεωτική αποχώρηση. 'Η αποβολή αυτή είναι η μοναδική ποινή πού αναφέρεται στό Καταστατικό: [Τό Συμβούλιο μπορεί νά αποβάλει από τόν Σύνδεσμο οποιοδήποτε κράτος μέλος πού δέν εκτελεί τά καθήκοντά του τά οποία αναφέρονται στόν Καταστατικό Χάρτη].

Πρέπει όμως τό Συμβούλιο νά αποφασίζει ομόφωνα, χωρίς την συμμετοχή τού συγκεκριμένου κράτους, πού πρόκειται νά αποβληθεί (αρθ.18 παρ.γ). 'Αξίζει εδώ νά σημειωθεί, ότι μέχρι τώρα, από τότε πού ιδρύθηκε ο Αραβικός Σύνδεσμος τό 1945, δέν αποβλήθηκε κανένα κράτος μέλος. 'Ακόμα καί η Αίγυπτος, η οποία θεωρείται ότι άσκησε πολιτική, πού έβλαψε τά συμφέροντα των αραβικών κρατών μελών καί αντίθετα πρós την πολιτική τού Συνδέσμου, σ' ότι αφορά τό παλαιστινιακό πρόβλημα, δέν αποβλήθηκε. 'Η πρόταση τού Ιράκ, Συρίας, Αλγερίας, Λιβύη καί P.L.O, σχετικά μέ την αποβολή τής Αιγύπτου, δέν εξασφάλισε την ομοφωνία πού προβλέπεται από τό άρθρο 18, παρ. γ'. Μέ την υπογραφή τής αιγυπτο - ισραήλινής συμφωνίας τού Κάμπ Ντέιβιντ τό 1978, αποφασίστηκε (σάν μέση λύση) τό πάγωμα τής ιδιότητας {προσωρινή αναστολή} τής Αιγύπτου ως μέλος καί μεταφέρθηκε η μόνιμη - όπως ορίζει τό άρθρο 10

17

τού Καταστατικού - έδρα τού Αραβικού Συνδέσμου από τό Κάιρο στην Τύνιδα. Χαρακτηρίστηκε όμως η μεταφορά τής έδρας ως προσωρινή.

δ) 'Η απώλεια τής νομικής προσωπικότητας:

Δέν έγινε κανένα σχόλιο γιά τήν περίπτωση αυτή στό Καταστατικό τού Συνδέσμου. Είναι αναμφισβήτητο όμως, ότι η νομική προσωπικότητα ενός κράτους, θεωρείται από τίς βασικές προϋποθέσεις ύπαρξης του. 'Εξάλλου, η κρατούσα άποψη στά πλαίσια τού διεθνούς δικαίου, θεωρεί, ότι παύει η ύπαρξη τού κράτους, άν χάνει τήν νομική του προσωπικότητα γιά οποιδήποτε λόγο.

Είναι γεγονός, ότι ο Αραβικός Σύνδεσμος, έχει περάσει καί από αυτή τήν δοκιμασία, όταν δηλαδή η Συρία καί η Αίγυπτος ενωθήκαν τό έτος 1958, χάνοντας έτσι τό κάθε ένα από τά δύο κράτη τήν νομική του προσωπικότητα, καί απέκτησαν από κοινού τήν ιδιότητα μέλους τού Συνδέσμου σάν ένα καινούργιο κράτος μέλος, μέ τήν επωνυμία {Η Ενωμένη Αραβική Δημοκρατία}. Στήν συνέχεια όμως, και όταν χωρισαν πάλι τά δύο κράτη τό 1961, απέκτησε τό καθένα τήν νομική του προσωπικότητα, και επομένως ξανάγιναν δύο ξεχωριστά μέλη τού Αραβικού Συνδέσμου. (28)

Σάν αποτέλεσμα τής απώλειας τής ιδιότητας μέλους, τό απαλλαγμένο κράτος, χάνει κάθε επαφή μέ τόν Σύνδεσμο {δικαιώματα, καθήκοντα..κ.λ.π.} καί γιά νά ξαναποκτήσει τήν ιδιότητά του ως μέλος, πρέπει νά ξεκινήσει τίς διαδικασίες από τήν αρχή: καταθεση καινούριας αίτησης καί έγκριση από τό Συμβούλιο. (29)

ΤΑ ΟΡΓΑΝΑ ΤΟΥ ΑΡΑΒΙΚΟΥ ΣΥΝΔΕΣΜΟΥ

Ο Αραβικός Σύνδεσμος αποτελείται από τά εξής όργανα: α) κύρια όργανα, β) δευτερεύοντα όργανα καί γ) ειδικές επιτροπές καί συμβούλια.

α) Τά κύρια όργανα:

Είναι εκείνα τά όργανα* τά οποία ιδρύθηκαν 1) Μέ βάση ρητές Διατάξεις τού Καταστατικού Χάρτη, καί β) Σύμφωνα μέ τίς Διατάξεις τής

Συμφωνίας {Κοινής 'Αμυνας και Οικονομικής Συνεργασίας}. (30) 'Ετσι, από τις διατάξεις του Καταστατικού Χάρτη, ιδρύθηκαν τα εξής όργανα: 1) τό Συμβούλιο 2) η Γενική Γραμματεία και 3) οι Μόνιμες Επιτροπές, ενώ σύμφωνα μέ την συμφωνία Κοινής 'Αμυνας ιδρύθηκαν τα όργανα: 1) τό Συμβούλιο τής Κοινής 'Αμυνας 2) η Συμβουλευτική Στρατιωτική Επιτροπή 3) η Μόνιμη Στρατιωτική Επιτροπή και 5) τό Αραβικό Επιτελείο.

β) Τά Δευτερεύοντα όργανα:

Είναι εκείνα τά όργανα πού ιδρύθηκαν σύμφωνα μέ τις αποφάσεις του Συμβουλίου του Σ:Α:Κ. Αυτά τά όργανα είναι: 1) η Επιτροπή Εκμετάλλευσης του Ιορδάνη Ποταμού 2) τό Αραβικό Κέντρο Βιομηχανικής Ανάπτυξης 3) ο Αραβικός Οργανισμός Δασών 4) τό Διοικητικό Δικαστήριο 5) η Μόνιμη Οργάνωση Εκθέσεως και τέλος 6) τό Κέντρο Αραβικής Μουσικής.

γ) Οι ειδικές επιτροπές και συμβούλια:

Είναι οι επιτροπές και τά συμβούλια πού ιδρύθηκαν στά πλαίσια των ειδικών συμφωνιών μεταξύ ορισμένων κρατών μελών. Στήν συνέχεια οι συμφωνίες αυτές εγκρίθηκαν από τό Συμβούλιο του Συνδέσμου, και έγιναν δεχτές από τά υπόλοιπα κράτη μέλη, τά οποία εντάχθηκαν σάν ενεργά μέλη. Οι επιτροπές και τά συμβούλια αυτά αριθμούνται 16 στό σύνολο και είναι: η Αραβική Ένωση Ταχυδρομείων, η 'Ένωση Συγκοινωνιών, η Αραβική 'Ένωση Ραδιοφωνίας, τό Οικονομικό Συμβούλιο, η Αραβική Οργάνωση Καταπολέμησης του Εγκλήματος, η Αραβική Οργάνωση Διοικητικών Επιστήμων, η Αραβική Οργάνωση Πολιτισμού και Επιστημών, η Αραβική Οργάνωση Εργασίας, τό Επιστημονικό Συμβούλιο Πυρηνικής Ενέργειας, τό Αραβικό Συμβούλιο Πολιτικής Αεροπορίας, τό Ταμείο Κοινωνικής και Οικονομικής Ανάπτυξης, τό Κέντρο Ερευνών Πετρελαίου, τό Κέντρο Μελετών Ξηρασίας και τέλος τό Αραβικό Κέντρο Ελέγχου Ποιότητας. (31)

Η μελέτη σ' αυτό τό κεφάλαιο θά επιμείνει κυρίως και λεπτομερώς στά κύρια όργανα του Σ Α Κ: πού είναι: τό Συμβούλιο, η Γενική Γραμματεία και οι Μόνιμες Επιτροπές.

1) Τό Συμβούλιο του Αραβικού Συνδέσμου

θεωρείται τό ανώτατο όργανο τού Αραβικού Συνδέσμου. Ασκει όλες τις αρμοδιότητες τού Συνδέσμου μέ την βοήθεια τών Νομίμων Επιτροπών, ενώ η Γ. Γραμματεία κάνει όλες τις προετοιμασίες καθώς και την επεξεργασία τών θεμάτων και στην συνέχεια ευθύνεται γιά την εκτέλεση τών αποφασεών του.(32)

- Η σύνθεση τού Συμβουλίου:

Τό Συμβούλιο αποτελείται από τούς αντιπροσώπους όλων τών κρατών μελών. Δικαιούται δέ κάθε κράτος - μέλος σύμφωνα μέ τό άρθρο 3 τού Καταστατικού αλλά και βάσει τής αρχής τής ισότητας νά έχει μία ψήφο: [Τό Συμβούλιο τού Αραβικού Συνδέσμου, αποτελείται από τούς αντιπροσώπους τών κρατών μελών. Κάθε κράτος μέλος έχει μόνο μία ψήφο].

Οί αντιπρόσωποι τών κρατών μελών στό Συμβούλιο, διορίζονται και παύονται από τά κράτη τους. Αποκτούν δέ αυτή την ιδιότητα χάρη τών διαπιστευτηρίων πού εκδίδονται από τά αρμόδια όργανα τών κρατών τους.

Τό δεύτερο άρθρο τού εσωτερικού κανονισμού τού Συμβουλίου, ορίζει αναφορικά μέ τούς αντιπροσώπους τα εξής: "Τά κράτη μέλη χορηγούν τά διαπιστευτήρια τών αντιπροσώπων τους στό Συμβούλιο. Τά διαπιστευτήρια αυτά εκδίδονται είτε από τόν πρόεδρο, είτε από τόν πρωθυπουργό, είτε τέλος από τόν υπουργό εξωτερικών τών κρατών μελών". Οί αντιπρόσωποι στην συνέχεια οφείλουν νά καταθέτουν τά διαπιστευτήριά τους στην Γενική Γραμματεία τού Συνδέσμου. Διατηρούν δέ αυτή την ιδιότητα μέχρι νά ανακληθούν από τά κράτη τους, τά οποία όμως σ' αυτή την περίπτωση, πρέπει νά διορίσουν καινούργιούς αντιπροσώπους.

Ο αντιπρόσωπος, μία εβδομάδα τουλάχιστον πριν την έναρξη τών εργασιών τού Συμβουλίου, είναι υποχρεωμένος νά δηλώσει στην Γ. Γραμματεία τά ονόματα τών μελών τής αντιπροσωπείας τής χώρας του {βοηθοί, σύμβουλοι, γραμματείς...κλπ}(33)

- Οί αρμοδιότητες τού Συμβουλίου:

Τό άρθρο 3 παρ Β τού Καταστατικού Χάρτη ορίζει τις αρμοδιότητες τού Συμβουλίου: "Η αρμοδιότητα τού Συμβουλίου αυτού είναι νά ενεργεί

για την πραγματοποίηση των σκοπών του Συνδέσμου...". Φανερό είναι ωστόσο, ότι η αρμοδιότητα που πηγάζει από το άρθρο είναι ευρεία και γενική. Αλλά, Βάσει των διαφόρων άρθρων, μπορεί να συναχθεί, ότι οι αρμοδιότητες του Συμβουλίου είναι:

- α) Νά λαμβάνει τα απαραίτητα μέτρα για την παρεμπόδιση της εισβολής, η της πραγματοποίησης της σέ βάρος των κρατών μελών. [άρθρο 6]
- β) Νά επιλύσει τις διαφορές είτε μεταξύ μελών είτε μεταξύ μελών και μή, ειρηνικά [η διαιτησία άρθρο 5, παρ. α,β,και δ,η μεσολάβηση, άρθρο 5, παρ.γ και δ].
- γ) Νά εποπτεύει τις συμφωνίες μεταξύ των κρατών μελών στα διαστήματα που αναφέρονται στα άρθρα 2 και 3 του Καταστατικού Χάρτη.
- δ) Νά καθορίζει και νά αποφασίζει περί των τρόπων συνεργασίας με τους διεθνείς οργανισμούς [άρθρο 3].
- ε) Νά διορίζει τόν Γενικό Γραμματέα του Συνδέσμου [άρθ12]
- ι) Νά αποφασίζει για τα μερίδια των κρατών μελών στο προϋπολογισμό του Οργανισμού [άρθρο 13 παρ. β]. ζ) Νά εγκρίνει τόν προϋπολογισμό [αρ.13 παρ.α κί αρθ.16]
- η) Νά καταρτίζει τόν εσωτερικό κανονισμό του Συμβουλίου, της Γ. Γραμματείας, και των Μόνιμων Επιτροπών του Αραβικού Συνδέσμου [άρθρο 16], και,
- θ) Νά αποφασίζει για τα διοικητικά ζητήματα [άρθρο 16].

Η ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ:

Συνέρχεται το Συμβούλιο σύμφωνα με το άρθρο 11 του Καταστατικού, δύο φορές τον χρόνο. [τον Μάρτιο και τον Σεπτέμβριο]. Αξίζει να σημειωθεί ότι η δεύτερη ημερομηνία, δηλαδή ο Σεπτέμβριος, είχε αντικατασταθεί από τον Οκτώβριο, όπως ανέφερε αρχικά ο Καταστατικός Χάρτης, με την υπ'αριθμό 1508 απόφαση του Συμβουλίου στις 17/10/1958, στην 30η τακτική συνεδρίαση. (34)

Αυτή η αλλαγή είναι η μοναδική τροποποίηση, που έγινε στον Καταστατικό Χάρτη, δηλαδή από τότε που ιδρύθηκε ο Αραβικός Σύνδεσμος και μέχρι σήμερα. Η παραπάνω αλλαγή της ημερομηνίας έγινε ώστε να

εξασφαλίσει τό Συμβούλιο επαρκή χρόνο γιά νά μπορέσει νά μελετήσει προσεκτικά τήν ημερήσια διάταξη της Γενικής Συνέλευσης τού ΟΗΕ. (35)

Ακόμα τό άρθρο 11 τού Καταστατικού Χάρτη αναφέρει τήν δυνατότητα σύγκλησης τού Συμβουλίου, εφ' όσον υπάρχει ανάγκη, μετά από αίτηση δύο κρατών μελών, η ενός κράτους σύμφωνα μέ τήν διάταξη τού άρθρου 6, όταν δηλαδή συντρέχουν οί προϋποθέσεις τού άρθρου 6 σχετικά μέ τήν εισβολή η η απειλή μέ εισβολή.

Συνεδριάζει τό Συμβούλιο στήν έδρα τού Συνδέσμου, μέ τήν ευχέρεια όμως νά γίνουν οί συνεδριάσεις καί εκτός έδρας σέ οποιοδήποτε άλλο μέρος, εφ' όσον είναι αναγκαίο σύμφωνα μέ τήν κρίση τού Συμβουλίου [άρθρο 10 τού Καταστατικού, καί άρθρο 5 παρ. 1 – γ τού εσωτερικού κανονισμού τού Συμβουλίου]. Οί συνεδριάσεις γίνονται πάντα μετά από πρόσκληση τού Γενικού Γραμματέα τού Συνδέσμου [άρθρο 5 παρ. 1-δ του εσωτερικού κανονισμού] πρίν 6 εβδομάδες τουλάχιστον στις τακτικές συνεδριάσεις η πρίν 5 ημέρες στις έκτακτες συνεδριάσεις [άρθρο 5 παρ. 2-β τού εσωτερικού κανονισμού τού Συμβουλίου].

Οί συνεδριάσεις τού Συμβουλίου πραγματοποιούνται στό επίπεδο υπουργών εξωτερικών τών κρατών μελών, η σ' ανώτερο από αυτό επίπεδο, είτε από απο τούς ίδιους προσωπικά είτε από τούς αντιπροσώπους τους [άρθρο 5 παρ. 1-β τού εσωτερικού κανονισμού τού Συμβουλίου]. Η προεδρεία τού Συμβουλίου αναλαμβάνεται από τούς αντιπροσώπους τών κρατών μελών διαδοχικά καί μέ αλφαβητική σειρά τών κρατών μελών. Αν όμως συντρέχουν οί προϋποθέσεις τού άρθρου 6 {εισβολή} καί κωλύεται ο αντιπρόσωπος τής ίδιας χώρας νά προεδρεύει προσωπικά, αντικαθίσταται από οποιοδήποτε μέλος τής αντιπροσωπείας τής ίδιας χώρας. 'Αν όμως, ούτε αυτό δύναται νά πραγματοποιηθεί, τότε αναλαμβάνει τήν προεδρία ο επομενος αντιπρόσωπος πού ακολουθεί στήν διαδοχή. Εξάλλου αν συντρέχουν οί προϋποθέσεις τού άρθρου 5 τού Καταστατικού, καί συμβεί, νά λάβει η χώρα τού προεδρεύοντος μέρος στήν διαφορά, τότε διορίζει τό ίδιο τό Συμβούλιο αυτεπαγγέλτως τόν προεδρό του από τίς αντιπροσωπείες τών υπολοίπων κρατών μελών, πού δέν έχουν ανάμειξη στήν διαφορά. (36)

'Η Γενική Γραμματεία τού Συνδέσμου ετοιμάζει τήν ημερήσια διάταξη καθώς καί τό πακέτο τών θεμάτων γιά προσυζήτηση. Τό Συμβούλιο όμως έχει κάθε δικαίωμα, είτε νά τά δεχτεί, είτε νά τά μετατρέψει, είτε τέλος καί νά τά απορρίψει. Τό πακέτο τής Γ. Γραμματείας περιλαμβάνει

και την αναφορά της σχετικά με τις ενεργειες μεταξύ των δύο συνεδριάσεων και τα μέτρα που πήρε, ώστε να εκτελεστούν οι προηγούμενες αποφάσεις του Συμβουλίου. Περιλαμβάνει ακόμα την πρόταση του προϋπολογισμού (στην συνεδρίαση του Σεπτεμβρη) και του απολογισμού (του Μάρτιου). Περιέχει επίσης και τις αποφάσεις των Μόνιμων Επιτροπών, τα ζητήματα που προτείνουν τα μέλη..κλπ.

Στις έκτακτες συνεδριάσεις, συζητούνται από τό Συμβούλιο μόνο τα ζητήματα για τα οποία έγινε η έκτακτη συνεδρίαση. Οποιοδήποτε δέ άλλο θέμα για να συζητηθεί, πρέπει να εγκριθεί από την ολομέλεια του Συμβουλίου (άρθρο 9, παρ. 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8 του εσωτερικού κανονισμού). Επίσης τό Συμβούλιο αποφασίζει με την πλειοψηφία (των ψήφων) και αν θα γίνει η συνεδρίαση δημόσια. Διότι όλες οι συνεδριάσεις του Συμβουλίου είναι μυστικές.(37)

ΟΙ ΑΠΟΦΑΣΕΙΣ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ:

Τό Συμβούλιο αποφασίζει με ψήφους που απαιτούνται από τόν Καταστατικό Χάρτη ανάλογα με την περίπτωση. Η βασική αρχή ορίζει (άρθρο 7 του Καταστατικού) ότι για να αποκτήσει η απόφαση εκτελεστικότητα, πρέπει να λαμβάνεται ομόφωνα. Ωστόσο-σο υπάρχουν και άλλες περιπτώσεις που λαμβάνονται οι αποφάσεις με 2/3 των ψήφων, όπως ο διορισμός του Γ. Γραμματέα, η τροποποίηση του Καταστατικού Χάρτη..

Στις περιπτώσεις που αφορούν τα διοικητικά ζητήματα όπως είναι η έγκριση του προϋπολογισμού, η λήξη των συνεδριάσεων, η έγκριση των εσωτερικών κανονισμών, η διαιτησια, η μεσολάβηση..κ.λ.π. απαιτείται μόνο η απλή πλειοψηφία και τότε οι αποφάσεις επί των θεμάτων αυτών, υποχρεώνουν μόνο όσα κράτη τις δεχθούν σύμφωνα με τό άρθρο 7 του Καταστατικού.

Οι αποφάσεις του Συμβουλίου, είτε έχουν χαρακτήρα αναγκαστικής εκτέλεσης, είτε όχι, εφαρμόζονται σε κάθε κράτος μέλος σύμφωνα με τους εσωτερικούς του νόμους και τους βασικούς κανόνες (άρθρο 7 παρ.β).

Β' Η ΓΕΝΙΚΗ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ:

Η Μόνιμη Γενική Γραμματεία είναι τό κύριο διοικητικό όργανο του

Συνδέσμου. Άσκει δέ τά καθήλόντά της σύμφωνα μέ τούς σκοπούς καί τίς αρχές πού αναφέρονται στόν Καταστατικό Χάρτη. Επίσης, αφ' ενός βοηθεί τά διάφορα όργανα τού Συνδέσμου στά έργα τους καί αφ' ετέρου παρακολουθεί καί εκτελεί τίς αποφάσεις τού Συμβουλίου. (38) Τό άρθρο 12 τού Καταστατικού Χάρτη ορίζει τόν σχηματισμό τής Γραμματείας όταν αναφέρει σχετικά: [Ο Άραβικός Σύνδεσμος, έχει μία Μόνιμη Γενική Γραμματεία].

Η ΣΥΓΚΡΟΤΗΣΗ ΤΗΣ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑΣ:

Σύμφωνα μέ τό άρθρο 12 παρ. 1 τού Καταστατικού Χάρτη, η Γενική Γραμματεία, αποτελείται από [τόν Γενικό Γραμματέα, βοηθούς γραμματέα καί αρκετούς υπάλληλους].

Θεωρούνται δέ ο Γ. Γραμματέα καί οί υπόλοιποι υπάλληλοι τής Γραμματείας, μόλις αποκτούν τήν ιδιότητα τους αυτή, ανεξάρτητοι από τίς χώρες προέλευσής τους, σύμφωνα μέ τό άρθρο 2 τού κώδικα τών υπάλληλων τού Συνδέσμου, ο οποίος αναφέρει χαρακτηρισικά: "Οί υπάλληλοι τού Συνδέσμου είναι διεθνείς, υποχρεώνονται δέ νά ασκούν τά καθήκοντά τους ανάλογα μέ τό συμφέρον τού Συνδέσμου. Η συμπεριφορά τους κατά τήν διάρκεια άσκησης τών καθηκόντων τους πρέπει νά είναι αντικειμενική καί ουδέτερη".

Ο Γενικός Γραμματέας διορίζεται μέ τήν απόφαση τού Συμβουλίου μέ πλειοψηφία 2/3 τών ψήφων, ενώ οί βοηθοί του διορίζονται από τόν ίδιο, κατόπιν έγκρισης τού Συμβουλίου τού Συνδέσμου. Έξάλλου, ο Γενικός Γραμματέας έχει τήν ευχέρεια νά διορίζει τούς υπόλοιπους υπάλληλους – στά πλαίσια τού προϋπολογισμού – εφ' όσον υπάρχει ανάγκη, κατά τήν κρίση του μόνο, καί χωρίς τήν έγκριση τού Συμβουλίου.

Όλοι οί υπάλληλοι τού Άραβικού Συνδέσμου, ευθύνονται ενώπιον τού Γενικού Γραμματέα, ο οποίος ευθύνεται μέ τήν σειρά του απέναντι τού Συμβουλίου. Οί υπάλληλοι τού Συνδέσμου σύμφωνα μέ τήν διάταξη τού άρθρο 14 τού Καταστατικού Χάρτη [απολαμβάνουν τά προνόμια καί τήν διπλωματική ασυλία κατά τήν διάρκεια τών λειτουργιών τους].

Ο ΓΕΝΙΚΟΣ ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ:

Ορίζει τό άρθρο 3 τού υπαλληλικού κώδικα τού Συνδέσμου ότι: [διορίζεται ο Γενικός Γραμματέας τού Συνδέσμου για πέντε χρόνια, μέ τήν δυνατότητα νά επαναδιορίζεται]. Αναφέρει τό άρθρο ακόμα ότι: [Ο Γενικός Γραμματέας εκτελεί τίς αποφάσεις τού Συμβουλίου εξ ονόματος τού Συνδέσμου]. 'Αξίζει νά σημειωθεί ότι ο ρόλος τού Γενικού Γραμματέα καί τό έργο του, συνεχώς καί αυξάνεται στά πλαίσια τών ενεργειών τού Οργανισμού. Ο πολιτικός δέ ρόλος του, πήρε τεράστιες διαστάσεις, όπως π.χ. με τήν έντονη πολιτική παρουσία του, κατά τήν διάρκεια τής Συνόδου Κορυφής το Νοέμβρη τού 1973, στήν Αλγερία, πράγμα πού οδήγησε πολλούς νά ζητήσουν, είτε βάσει μελετών, είτε βάσει προτάσεων, νά τροποποιηθεί ο Καταστατικός Χάρτης, ώστε νά αναλάβει ο Γ. Γραμματέας μεγαλύτερο πολιτικό ρόλο. (39) Αυτό έγινε γιατί ο πολιτικός ρόλος τού Γ. Γραμματέα πού ορίζεται στό παρόν Καταστατικό, είναι ελάχιστος καί όλες οί ενέργειες, η σχεδόν όλες, σ' αυτόν τόν τομέα, γίνονται μέ τήν δική του πρωτοβουλία, αφού τό Συμβούλιο συνεδριάζει δύο φορές τόν χρόνο, ενώ οί πολιτικές εξελίξεις πολλές φορές καί τά πολιτικά γεγονότα, δέν περιμένουν τήν σύγκληση του.

ΟΙ ΑΡΜΟΔΙΟΤΗΤΕΣ ΤΟΥ ΓΕΝΙΚΟΥ ΓΡΑΜΜΑΤΕΑ:

Διακρίνονται οί αρμοδιότητες τού Γενικού Γραμματέα σέ δύο κατηγορίες: διοικητικές καί πολιτικές.

α) οί διοικητικές αρμοδιότητες:

- 1) Παρακολουθεί τήν εκτέλεση τών αποφάσεων τού Συμβουλίου καί έχει τήν εποπτεία τών εργασιών τού Συνδέσμου. 2) Προετοιμάζει τόν προϋπολογισμό καί τόν παρουσιάζει στό Συμβούλιο για έγκριση [άρθρο 13 παρ.α τού Καταστ.].
- 3) Καλεί για τίς συνεδριάσεις τού Συμβουλίου [άρθρο 15 τού Καταστατικού Χάρτη καί τό άρθρο 5 τού εσωτερικού κανονισμού τού Συμβουλίου]. 'Επίσης, ειδοποιεί εκείνους πού αποφασίζει τό Συμβούλιο για τήν συμμετοχή τους στίς συνεδριάσεις, χωρίς νά έχουν δικαίωμα ψήφου [άρθρο 5 παρ. 2-γ τού εσωτ. κανονισμού τού Συμβουλίου].
- 4) Ετοιμάζει τήν ημερήσια διάταξη τού Συμβουλίου, καθώς καί όλα τά έγγραφα πού χρειάζονται για τήν λειτουργία τού Συμβουλίου [άρθρο 9

παρ.1 τού εσωτ. κανον. τού Συμβ.].

5) Συντονίζει την λειτουργία τής Γραμματείας και τών διαφόρων επιτροπών [άρθρο 10 παρ.2τού εσωτ. καν. τού Συμβ.]. 6) Εποπτεύει τούς υπαλλήλους τού Συνδέσμου και τά έργα τους.

Β' ΟΙ ΠΟΛΙΤΙΚΕΣ ΑΡΜΟΔΙΟΤΗΤΕΣ:

Δέν αναφέρεται ο Καταστατικός Χάρτης ρητά στίς πολιτικές αρμοδιότητες τού Γενικού Γραμματέα, αλλά μπορεί εύκολα νά συμπεραίνονται από τά διάφορα άρθρα.

1) Εκπροσωπεί τόν Συνδεσμό στους διεθνείς οργανισμούς [άρθρο 3 τού Καταστατικού Χάρτη].

2) Δικαιούται νά λάβει μέρος στίς συζητήσεις τού Συμβουλίου και νά εφιστά τήν προσοχή τών κρατών μελών σ' εκείνα τά ζητήματα, πού κατά τήν γνώμη του, μπορεί νά ο-δηγήσουν σέ κρίση μεταξύ τών κρατών μελών ή μεταξύ κρατών μελών και μή [αρθ. 12, παρ. 1 και 2 τού εσωτ. κανονισμού τού Συμβουλίου].(40)

ΤΑ ΟΡΓΑΝΑ ΤΗΣ ΓΕΝΙΚΗΣ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑΣ:

Λόγω τών πολλαπλών καθηκόντων τής Γενικής Γραμματείας , σάν ρυθμιστού τών λειτουργιών όλου τού Συνδέσμου, καθώς και σάν κεντρικού οργάνου από όπου εξαρτάται η ζωτικότητα τού Συνδέσμου και η ύπαρξή του από τήν σωστή λειτουργία της, σχηματίστηκαν τά διάφορα Γραφεία και Τμήματα γιά νά καλύψουν τίς διάφορες ανάγκες τής Γραμματείας. Μέ επικεφαλής τούς βοηθούς τού Γενικού Γραμματέα , οί οποίοι δρουν βάσει τών εντολών του, ιδρύθηκαν: 1) Τό Γραφείο τού Γ. Γραμματέα 2) Τό Γραφείο βοηθών τού Γ. Γραμματέα 3) Η Γραμματεία 4) Τό Οικονομικό Τμήμα 5) Τό Πολιτικό Τμήμα 6) Τό Τμήμα κοινωνικών ζητημάτων και εργασίας 7) Τό Νομικό Τμήμα 8) Τό πολιτιστικό Τμήμα 9) Τό Γραφείο τής Παλαιστίνης 10) Τό Τμήμα Συγκοινωνίας 11) Τό Τμήμα Πετρελαιοικών Ζητημάτων 12) Τό Τμήμα Υγείας 13) Τό Εθιμοτυπικό Γραφείο 14) Τό Τμήμα Ενημέρωσης και Έκδοσης Τύπου 15) Τό Γραφείο Αποκλεισμού τού Ισραήλ, και τέλος 16) Τό Τμήμα Επιστήμης και Τεχνολογίας.(41)

Γ' ΟΙ ΜΟΝΙΜΕΣ ΕΠΙΤΡΟΠΕΣ:

Αναφέρει τό άρθρο 4 τού Καταστατικού Χάρτη τού Αραβικού Συνδέσμου τά εξής: [Γιά κάθε τομέα σχετικά μέ τό άρθρο 2, σχηματίζεται μία ειδική επιτροπή από τά κράτη μέλη: Αυτές οί επιτροπές καταρτίζουν τούς κανονισμούς - σχέδια συμφωνιών - πού πρόκειται νά κατατεθούν στό Συμβούλιο, σέ πρώτη φάση καί κατόπιν στά κράτη μέλη]. Γιά τήν εφαρμογή αυτού τού άρθρου, σχηματίστηκαν 12 επιτροπές οί οποίες είναι: η Πολιτική, η Πολιτιστική, η Συγκοινωνιακή, η Κοινωνική, η Μετεωρολογική, η Νομική, τού Πετρελαίου, τής Ενημέρωσης, τής Υγείας, τών Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων, η Οικονομική, καί η Διοικητική. (42)

Σχηματίζονται οί επιτροπές αυτές από τά κράτη μέλη, τά οποία συμμετέχουν μέ μία ψήφο γιά κάθε επιτροπή. Διορίζεται δέ ο πρόεδρος κάθε επιτροπής από τό Συμβούλιο τού Συνδέσμου γιά δύο χρόνια, μέ τήν δυνατότητα επαναδιορισμού του. Οί επιτροπές λαμβάνουν τίς αποφάσεις τους μέ απλή πλειοψηφία τού συνόλου τών ψήφων. Έχουν ακόμα τό δικαίωμα νά συστήσουν καί ειδικές επιτροπές, γιά νά τούς βοηθήσουν στήν λειτουργία τους. Τά μέλη τών επιτροπών αυτών απολαμβάνουν τά προνόμια καί τήν διπλωματική ασυλία, πού αναφέρεται στό άρθρο 14 τού Καταστατικού Χάρτη τού Συνδέσμου. (43)

Αξίζει τέλος νά σημειωθεί, ότι οί επιτροπές αυτές, έπαιξαν μεγάλο ρόλο στά πλαίσια τής ενίσχυσης καί τής συνεργασίας μεταξύ τών κρατών μελών, στους διαφόρους τομείς. Μέ τήν πρωτοβουλία τους μάλιστα, έχουν ετοιμάσει τό έδαφος γιά διάφορες σπουδαίες συμφωνίες, πού εγκρίθηκαν από τό Συμβούλιο καί κατέληξαν σέ συμφωνίες μεταξύ τών κρατών μελών. Απ' αυτές τίς συμφωνίες μερικές είναι: η συμφωνία περί τής ένωσης αραβικών ταχυδρομείων στίς 9/12/1946, η συμφωνία τής κοινής άμυνας καί οικονομικής συνεργασίας στίς 13/4/1950... κλπ. (44)

ΝΟΜΙΚΗ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΤΗΤΑ ΤΟΥ ΑΡΑΒΙΚΟΥ ΣΥΝΔΕΣΜΟΥ

Τό θέμα τής αναγνώρισης τής νομικής προσωπικότητας τού Αραβικού Συνδέσμου, καί τών διεθνών οργανισμών γενικά, αντιμετωπίστηκε αρνητικά από μερικούς διεθνολόγους. Από τήν αρχή κιόλας τέθηκε θέμα αμφισβήτησης

ως προς την ύπαρξη της αυτόνομης βούλησης των οργανισμών αυτών, διότι τά κράτη – κατά την άποψη των διεθνολόγων αυτών – όταν ατιμετωπίζουν τεχνικά προβλήματα, μπορούν να συμβληθούν για την ίδρυση ειδικών οργάνων, τα οποία όμως δεν αποτελούν ανεξάρτητα νομικά πρόσωπα, αλλά εξαρτώνται αποκλειστικά, από τά κράτη πού τά ίδρυσαν και συνεπώς κατά την άσκηση της δραστηριότητά τους εκφράζουν την βούληση και τις επιδιώξεις κάθε κράτους μέλους. (45)

Ο Αραβικός Σύνδεσμος, έχει αποκτήσει την νομική του προσωπικότητα μέ όλες τις συνέπειες πού προέρχονται από αυτή, είτε στην εσωτερική έννομη τάξη, είτε στο διεθνές επίπεδο χάρη στο άρθρο 14 του Καταστατικού Χάρτη, καθώς και στην συμφωνία περί των προνομίων και ασύλων, η οποία υπογράφηκε μεταξύ των κρατών μελών το 1953. Συγκεκριμένα, τό άρθρο 14 του Καταστατικού ορίζει τά εξής: [Τά μέλη του Συμβουλίου και των ειδικευμένων οργάνων και επιτροπών καθώς και οι υπάλληλοι πού αναφέρονται στον υπαλληλικό κώδικα του Συνδέσμου, απολαμβάνουν τά προνόμια και την διπλωματική ασυλία κατά την διάρκεια της άσκησης των καθηκόντων τους. Αποκτούν ασυλία επίσης και τά κτήρια και τα Γραφεία του Συνδέσμου]. Ωστόσο όμως, και παρόλη την σαφή διάταξη αυτή, διατηρείται ακόμα η αμφιβολία μερικών διεθνολόγων. (46) περί της νομικής προσωπικότητας του Αραβικού Συνδέσμου.

Αναφορικά μέ τις συνέπειες της νομικής προσωπικότητας του Συνδέσμου, δύναται να σημειωθεί: Στο εσωτερικό πλαίσιο φαίνεται η προσωπικότητα, στην δικαιοπρακτική του ικανότητα, στην ικανότητά του να αποκτά και να διαθέτει κινητά και ακίνητα, ακόμα και στην ικανότητά του να είναι διάδικος, δηλαδή, να ενάγει και να ενάγεται. Στο εξωτερικό όμως πεδίο τονίζεται η προσωπικότητά του ως εξής:

α) Σύναψη Διεθνών συμφωνιών:

Η ικανότητα αυτή συνάγεται από τό άρθρο 3 παρ. 2 του Καταστατικού Χάρτη: [Τό Συμβούλιο είναι αρμόδιο να αποφασίζει περί των τρόπων και ορίων της συνεργασίας μέ τις διεθνείς οργανώσεις, πού πρόκειται να ιδρυθούν στο μέλλον]. Επειδή είναι δεδομένο ότι, οποιαδήποτε συνεργασία στο διεθνές επίπεδο, πρέπει να γίνει βάσει περιορισμένης συμφωνίας {Διεθνής}, έτσι αποκτά ο Αραβικός Σύνδεσμος αυτή την ικανότητα, δηλαδή,

σύνταξης Διεθνών συμφωνιών. Αξίζει νά σημειωθεί λοιπόν, ότι ο Αραβικός Σύνδεσμος, έχει συνάψει με την ικανότητά του αυτή, διάφορες συμφωνίες, όπως λ.χ: με την Οργάνωση Υγείας, την Διεθνή Οργάνωση Εργασίας...κλπ.(47)

β) Διπλωματική αντιπροσωπεία:

Ο Αραβικός Σύνδεσμος έχει την δυνατότητα νά δημιουργεί διπλωματικές σχέσεις γιά να πραγματοποιεί τούς σκοπούς του. Ποικίλοι είναι οί τρόποι πού εκφράζουν αυτή την δυνατότητα, όπως π.χ. μόνιμη αντιπροσωπεία {χωρίς δικαίωμα ψήφου} στόν ΟΗΕ,(48) Διπλωματικά Γραφεία καί Αποστολές στίς ξένες χώρες... κ.α. Είναι αξιοσημείωτο ότι, ο Αραβικός Σύνδεσμος έχει 22 τέτοια Γραφεία σ' όλο τόν κόσμο, στό Παρίσι, Μπουένος Αίρες, Ρώμη, Γενεύη, Ντακάρ, Λονδίνο, Οττάβα, Ν. Υόρκη, Χάγη, Βιέννη, Ναϊρόμπη, Βρυξέλλες, Βραζιλία, Βόννη, Ουάσιγκτον, Τόκιο, Ν. Δελχί, Αντίς Αμπέμπα, Μεξικό, Μαδρίτη καί Αθήνα.

γ) Διεθνής ευθύνη:

Δικαιούται ο Σύνδεσμος νά ζητήσει την ανάλογη αποζημίωση γιά τίς άδικες πράξεις πού τόν βλάπτουν κατά την διάρκεια τής άσκησης τών καθηκόντων του στίς ξένες χώρες, είτε η άδικη πράξη αυτή γίνεται σέ βάρος του, σάν οργανισμού, είτε σέ βάρος τής περιουσίας του, είτε τέλος σέ βάρος τών υπαλλήλων του.

Παράλληλα όμως, ευθύνεται ο Σύνδεσμος γιά κάθε άδικη πράξη πού καταλογίζεται σ' αυτόν, είτε σάν οργανισμού, είτε από τούς υπαλλήλους του, κατά την διάρκεια άσκησης τών καθηκόντων τους, πού γίνονται σέ βάρος τών ξένων κρατών η διεθνών οργανισμών.

ΟΙ ΣΥΝΟΔΟΙ ΚΟΡΥΦΗΣ

Η ανάπτυξη τών Διεθνών σχέσεων μεταξύ τών κρατών καί τών Διεθνών

οργανισμών, στην σύγχρονη εποχή, οδήγησε στην μείωση τού ρόλου τής κλασικής διπλωματίας. Εμφανίστηκε έτσι μία καινούργια μορφή διπλωματίας, η οποία ονομάστηκε "συλλογική διπλωματία" η "πολυμερής", όπως λ.χ. η κοινοβουλευτική διπλωματία, η διπλωματία τών διεθνών οργανισμών, η λα"ικη διπλωματία η η διπλωματία τών μέσων ενημέρωσης.. κλπ.(49) Στη συνέχεια όμως, η αύξηση τής σημασίας τής συλλογικής διπλωματίας, κατέληξε στην διπλωματία τής κορυφής, παρόλο πού αυτο δέν είναι καινούργιο φαινόμενο. Αυτή είναι, είτε διμερής (π.χ. η συνάντηση δύο ηγέτων), είτε πολυμερής (όπως π.χ. η Σύνοδος κορυφής στά πλαίσια τής Αφρικανικής Ενότητας, Αραβικού Συνδέσμου, Ε.Ο.Κ... κλπ.(50)

Η διπλωματία τής κορυφής, από καθαρά τεχνική άποψη, θεωρείται ένα μείγμα τής πολιτικής καί τής διπλωματίας - η δεύτερη αποτελεί τό μέσο εκτέλεσης τής πρώτης - επειδή οί προέδροι στην συνάντηση κορυφής ασκούν καί διπλωματικό ρόλο. Η διπλωματία τής κορυφής έχει αρκετά μειονεκτήματα αλλά καί πλεονεκτήματα. Μερικά από τά μειονεκτήματα είναι: α) Δέν καταλήγει συνήθως σέ πραγματικές λύσεις τών προβλημάτων καί διαφορών λόγω τού θορύβου καί τής προπαγάνδας πού τήν συνοδεύουν. β) Στίς συμφωνίες καί στίς συνθήκες πού προέρχονται από τίς συνόδους κορυφής, πολλές φορές δέν έχει προηγηθεί μελέτη καί επεξεργασία, πράγμα πού οδηγεί στην συνέχεια καί στην εμπλοκή τής κλασικής διπλωματίας άν ληφθεί υπ' όψη, ότι η εκτέλεση τών αποφάσεων αυτών, επιβαρύνει τήν κλασική διπλωματία, καί γ) Στην περίπτωση αποτυχίας της, θά είναι δύσκολη άν όχι αδύνατη η συνέχιση τών διαπραγματεύσεων, πράγμα πού θά μπορούσε νά μή γίνει, άν η συνάντηση γινόταν σέ χαμηλότερο επίπεδο, όπως μεταξύ υπουργών, πρεσβευτών, απεσταλμένων..κλπ. Απεναντίας, τά πλεονεκτήματα τής διπλωματίας αυτής, μπορεί νά είναι: α) Ότι βοηθάει πολλές φορές λόγω τών καλών καί προσωπικών σχέσεων μεταξύ τών ηγετών, στην επίλυση διαφόρων προβλημάτων πού θά ήταν αδύνατο, χωρίς τήν σχέση αυτή. β) Λόγω τής ταχύτητας, η οποία αποτελεί τό κύριο στοιχείο τής σύγχρονης εποχής, πολλές φορές τά προβλήματα απαιτούν γρήγορες αποφάσεις πού δέν μπορεί νά τίς αναλάβει κανείς, παρά μόνο οί ηγέτες εξ' αιτίας τών αυξημένων αρμοδιοτήτων καί εξουσιών πού έχουν.(51)

Μεγάλη διάσταση απόψεων επικρατεί σχετικά μέ τήν φύση τών συνόδων κορυφής στά πλαίσια τού Αραβικού Συνδέσμου. Κατ' αρχήν, τίθεται τό ερώτημα: άν μπορεί νά χαρακτηριστούν σάν καινούργιο όργανο τού

Συνδέσμου. Η ερώτηση αυτή έχει τεράστια σημασία, επειδή για να θεωρηθούν σαν καινούργιο όργανο, πρέπει να τροποποιηθεί πρώτα ο Καταστατικός Χάρτης, σύμφωνα με την διάταξη του άρθρου 19, πράγμα που δεν έχει γίνει.(52)

Μερικοί όμως τής θεωρούν σαν τό Συμβούλιο τού Συνδέσμου, μέ τό επιχείρημα ότι ο Καταστατικός Χάρτης δέν ορίζει τό επίπεδο τής συμμετοχής στό Συμβούλιο. Έτσι, δίνεται η ευχέρεια στά κράτη – μέλη νά απαφασίζουν για τό επίπεδο συμμετοχής, ώστε νά εκπροσωπούνται από τούς πρόεδρους τους χωρίς νά αλλάζει τίποτα στην μορφή τού Συμβουλίου.(53) Άλλοι τέλος, ορθά, καταλήγουν στό ότι η σύνοδος κορυφής αποτελεί τό ανώτατο εθιμικό όργανο τού Συνδέσμου, πού δημιουργήθηκε άγραφα καί χωρίς νά αναφέρεται ρητά στόν Καταστατικό Χάρτη, για τήν αντιμετώπιση τών αυξανομένων προβλημάτων καί για τήν ομαλή λειτουργία τού Συνδέσμου.(54)

Η τελευταία άποψη είναι σωστή καί από πρακτική πλευρά. Χωρίς αμφιβολία λοιπόν, συμπεραίνεται ότι οί σύνοδοι κορυφής αποτελούν καινούριο όργανο τού Συνδέσμου, χωρίς νά τηρηθεί τό άρθρο 19 τού Καταστατικού, για τούς εξής λόγους: α) Οί σύνοδοι αυτές αριθμούνται ως πρώτη, δεύτερη.. κλπ. β) Όπως παρατηρείται, οί σύνοδοι κορυφής σχηματίζουν καί ειδικές επιτροπές, για τήν παρακολούθηση καί εκτέλεση τών αποφάσεων τους, παρόλο πού υπάρχουν παρόμοιες επιτροπες στά πλαίσια τού Συνδέσμου, καί γ) Τό Συμβούλιο τού Συνδέσμου δέν επηρεάζεται από τής Συνόδους Κορυφής, καί συνεδριάζει καί ασκεί όλα τά καθήκοντά καί τής αρμοδιότητες του, άσχετα, άν πραγματοποιήθηκε η όχι, σύνοδος κορυφής.(55)

Σάν προσπάθεια για νά βρεθεί μία λύση για τό πρόβλημα αυτό, τό άρθρο 5 παρ. β' τού εσωτερικού κανονισμού τού Συμβουλίου τό οποίο εκδόθηκε τό 1973, αναφέρει: [Συνεδριάζει τό Συμβούλιο τού Αραβικού Συνδέσμου σ' επίπεδο υπουργών εξωτερικών τών κρατών μελών, η ακόμα σ' ανώτατο από αυτό επίπεδο], χαρακτηρίζοντας έτσι, τής συνόδους κορυφής, επίσημα πλέον, σαν συνεδριάσεις τού Συμβουλίου, ενώ στην πράξη καί για τούς λόγους πού αναφέρθηκαν παραπάνω, παραμένει η αμφιβολία.

Τό φαινόμενο τών συνόδων κορυφής παρουσιάστηκε αρχικά τό 1964, όταν κάλεσε ο Νάσερ τής Αιγύπτου τούς ηγέτες τών αραβικών χωρών νά συναντηθούν στό Κάιρο, πράγμα πού έγινε στις 12/1/1964, καί ονομάστηκε

{η πρώτη Σύνοδος Κορυφής}, και συνεχίστηκε μέχρι που ολοκληρώθηκαν 13 σύνοδοι. Η τελευταία μάλιστα ήταν τον Σεπτέμβριο του 1982 στο Φέζ του Μαρόκου. Πρέπει όμως να αναφερθεί, ότι οι σύνοδοι κορυφής άρχισαν να λαμβάνουν χώρα και πριν από αυτή την χρονολογία, δηλαδή τό 1964, την ονομασία τους δέ την πήραν από τους τόπους που πραγματοποιήθηκαν: Η Σύνοδος Κορυφής του Αννάς [Αίγυπτος] στις 28 - 29/5/1946,(56) η οποία συγκλήθηκε για την αντιμετώπιση της κατάστασης και των εξελίξεων του Παλαιστινιακού ζητήματος καθώς και την υποστήριξη της Αιγύπτου μετά την μονομερή ακύρωση της αιγυπτο - αγγλικής συμφωνίας του 1936. Η δεύτερη Σύνοδος έγινε στην Βηρυτό του Λιβάνου στις 15 - 17/1/1956 ακριβώς μετά την ισραηλο-αγγλο-γαλλική εισβολή στην Αίγυπτο και την κρίση της διώρυγας του Σουέζ. Συζητήθηκαν τα μέτρα που μπορούν να λάβουν από κοινού τα αραβικά κράτη μέλη του Σ.Α.Κ. Για δύο βασικούς λόγους - αναφέρει ο NIZAM A. BARAKAT - δεν εντάχθηκαν οι συναντήσεις αυτές στο σύνολο των συνόδων κορυφής στο πλαίσιο του Αραβικού Συνδέσμου: 1) Λόγω του περιορισμένου αριθμού των συμμετασχόντων κρατών μελών [7 στην πρώτη και 9 στην δεύτερη], και 2) Λόγω της αμφιβολίας περί της ανεξαρτησίας μερικών τότε μελών. Ωστόσο όμως, πρέπει να σημειωθεί ότι δεν μετριοούνται και οι συναντήσεις κορυφής των περιορισμένων σε αριθμό συμμετεχουσών κρατών μελών, όπως η συνάντηση του Καΐρου στις 27/9/1970, [η οποία έγινε με σκοπό να βρεθεί μία επείγουσα λύση για την παλαιστινιο-ιорδανική κρίση που ξέσπασε τότε, και τις συνέπειες που ακολούθησαν μετά τα γεγονότα του Μαύρου Σεπτέμβρη], η συνάντηση των έξη, στο Ριάντ της Σ. Αραβίας στις 16 -18/10/76 [με σκοπό τη μείωση της έντασης του λιβανικού εμφυλίου πολέμου], οι τρεις συναντήσεις των ηγετών των κρατών μελών του μετώπου κατά του Κάμπ Ντέιβεντ [αποτελείται τό μέτωπο αυτό από την Συρία, Λιβύη, Αλγερία, Υεμένη και Ο.Α.Π] που έγιναν στις 2 - 5/12/1977, 2 - 4/4/78 και στις 20 - 23/9/78 στην Τρίπολη της Λιβυης, και στο Αλγέρι καθώς και στην Δαμασκό αντίστοιχα, και τέλος οι συναντήσεις των ηγετών του Συμβουλίου Συνεργασίας μεταξύ των κρατών του Αραβικού Κόλπου που ιδρύθηκε στις αρχές της δεκαετίας του 80.(57)

Στόν παρακάτω πίνακα, αναφέρονται οι 13 Συνόδους Κορυφής και τα σχετικά στοιχεία των συναντήσεων αυτών, όπως ο τόπος, η ημερομηνία, ο αριθμός των κρατών που έλαβαν μέρος, καθώς και την αιτία συνεδρίασης.

ΠΙΝΑΚΑΣ 1

Συν- οδος	Τόπος	Ημερομηνια	συν. μελών	παρών	απών	αρχηγοι κρατών			
1η	Κάιρο	13-16/1/64	13 *	13	—	11			
2η	Αλεξ/ρι	5-11/9/64	13 *	13	—	10			
3η	Καζ/κα	13-17/9/65	13 *	12	1	11			
4η	Χαρτούμ	29/8,1/9/70	13 *	12	1	8			
5η	Ραμπάτ	21-23/12/71	14 *	14	—	11			
6η	Αλγερι	26-28/11/73	19 *	17	2	16			
7η	Ραμπάτ	26-29/10/74	20 *	20	—	18			
8η	Κάιρο	25-26/10/76	21	21	—	15			
9η	Βαγδάτη	2 -5/11/78	22	21	1	11			
10η	Τύνιδα	20-22/11/79	22	21	1	14			
11η	Ομάν	25-27/11/80	22	15	7	9			
12η	Φέζ	25/11/1981	22	21	1	12			
13η	Φέζ	6-9/9/1982		22		20	2	15	

Τα σημεία * στο πίνακα, δείχνουν την συμμετοχή της παλαιστινιακής αντιπροσωπείας ως παρατηρητή.

συμμ. μή προ/βασ.	αιτία συνεδριάσης
2	τό ισραήλινό σχέδιό για αλλαγή ρού του Ιορδάνη
3	τρόπος εφαρμογής των αποφάσεων της 1ης Σ. Κορυφ.
1	ο αιγυπτιο-σαουδαραβικός πόλεμος
4	αντιμετώπιση της κατάστασης μετά τό πόλεμο του 67
3	προετοιμασία για αντιμετώπιση του Ισραήλ
1	αντιμετώπιση της κατάστασης μετά τό πόλεμο του 73
2	ενίσχυση του παλαιστινιακού αγώνα καί Ο.Α.Π.
6	ο εμφύλιος πόλεμος του Λιβάνου
10	αντιμετώπιση των συνεπειών του Κάμπ Ντέβιεντ
7	η ισραηλινή εισβολή στό Νότιο Λίβανο
6	οικονομική καί πολιτική συνεργασία κατά του Κάμπ Ντ.
9	κοινό αραβ. σχέδιο για επίλυση του παλαιστινιακού
5	εισβολή του Ισραήλ στό Λίβανο & ο ιρακινοϊραν. πόλεμ.

Πριν από κάθε Σύνοδο Κορυφής, συγκεντρώνονται οι υπουργοί εξωτερικών των κρατών μελών και από αυτούς εξαρτάται η τύχη της προβλεπόμενης Συνόδου. Όμως, πρωταρχική σημασία έχει να λυθούν τα προβλήματα και οι διαφορές μεταξύ των αραβικών κυβερνήσεων αντί να προετοιμάζονται για τις συναντήσεις κορυφής. Άν αποτύχουν δέ οι υπουργοί εξωτερικών, επειδή δέν υπάρχει ομοφωνία αναβάλλεται αυτομάτως η σύνοδος κορυφής [όπως έγινε μετά την αμερικάνικη εισβολή στην Λιβύη τον Απρίλη του 1986] μέχρι να παρουσιαστεί καινούργιο γεγονός, για να αποχαισιστεί άν θά γίνει η όχι η σύνοδος κορυφής.

Η σημασία των συνόδων κορυφής πηγάζει από τό γεγονός ότι οι άραβες βασιλείς και πρόεδροι, είναι οι μόνοι πού έχουν τό δικαίωμα απόφασης στις κρίσιμες στιγμές, χωρίς να ευθύνονται απέναντι οποιουδήποτε οργάνου στις χώρες τους, αφού σ' όλες τις αραβικές χώρες - εκτός από ελάχιστες εξαιρέσεις - τό κυβερνητικό σύστημα είναι η κληρονομική βασιλεία η μονοκομματικό πολίτευμα, πράγμα πού αφαιρεί τόν ρόλο, για παράδειγμα, της βουλής και την εκμηδενίζει. Από τόν παραπάνω πίνακα δύναται να σημειωθούν οι εξής παρατηρήσεις:

1) Οι σύνοδοι κορυφής, δέν έχουν συγκεκριμένη ημερομηνία και δέν είναι καθορισμένο πότε θά γίνουν. Είναι αυτονόητη η σιωπή του Καταστατικού Χάρτη, όσο αφορά τό θέμα αυτό, λόγω του ότι ο Καταστατικός Χάρτης αγνοεί εντελώς όλο τό θέμα των Συνόδων Κορυφής. Αξίζει να σημειωθεί, ότι η πρώτη σύνοδος κορυφής, γνωρίζοντας αυτή την καταστατική έλλειψη, αποφάσισε να συναντιούνται οι άραβες βασιλείς και πρόεδροι μία φορά τουλάχιστον τόν χρόνο.(58) Δεκάξι ολόκληρα χρόνια πέρασαν μετά την απόφαση της πρώτης συνόδου αυτής, χωρίς να ενδιαφερθεί κανείς για την εφαρμογή της. Η πορεία όμως των συνόδων αυτών στην πράξη, ανάγκασε την αραβική ηγεσία να αποφασίσει για δεύτερη φορά στην δέκατη σύνοδο ότι οι συναντήσεις θά γίνουν κάθε χρόνο τό Νοέμβρη(59). Αμέσως μετά, και συγκεκριμένα στην 11η σύνοδο, επικηρώθηκε όχι μόνο τό περιεχόμενο των δύο προηγούμενων αποφάσεων, αλλά καθορίστηκε επιπλέον και τό επίπεδο συμμετοχής.(60)

2) Οι σύνοδοι κορυφής γίνονται πάντα σε συνάρτηση με τά πολιτικά γεγονότα πού ελαβαν χώρα η υπάρχει πιθανότητα να γίνουν και όχι σάν περιοδική συνάντηση για να συζητηθούν τά διάφορα αραβικά προβλήματα. Επομένως, και οι αποφάσεις τους, αφορούν παντα τό γεγονός για τό οποίο

έγινε η συνάντηση. Έτσι, εάν παράδειγμα μπορεί να αναφερθεί ότι η πρώτη σύνοδος έγινε για την αντιμετώπιση του ισραηλινού σχεδίου, που αποσκοπούσε στην αλλαγή του ρού του ποταμού Ιορδάνη, η δεύτερη και η τρίτη για να ληφθούν τα κατάλληλα μέτρα, αφού το Ισραήλ άρχισε πλέον να θέτει σ' εφαρμογή το σχέδιό του, η τέταρτη σύνοδος έγινε για να συζητηθεί η κατάσταση και οι συνέπειες του πολέμου του 1967, όταν δηλαδή το Ισραήλ κατάφερε όχι μόνο να κερδίσει τον πόλεμο, αλλά και να πάρει και περισσότερα εδάφη...κλπ.(61)

3) Η αντιπροσωπεία της Παλαιστίνης, στις συνόδους κορυφής συμμετέχει μέχρι την 7η Σύνοδο ως παρατηρητής. Από την 8η Σύνοδο και μετά όμως, άρχισε να συμμετέχει εάν πλήρες μέλος. Απέκτησε δέ αυτή την ιδιότητα χάρη της υπ' αριθμό 3462 απόφασης του Συμβουλίου του Συνδέσμου, στις 9/9/76. Η απόφαση του Συμβουλίου αυτή αποτελεί καθαρή παράβαση του άρθρου 1 τό Καταστατικού Χάρτη, τό οποίο ορίζει ότι: "κάθε ανεξάρτητο αραβικό κράτος, δικαιούται να γίνει μέλος...".

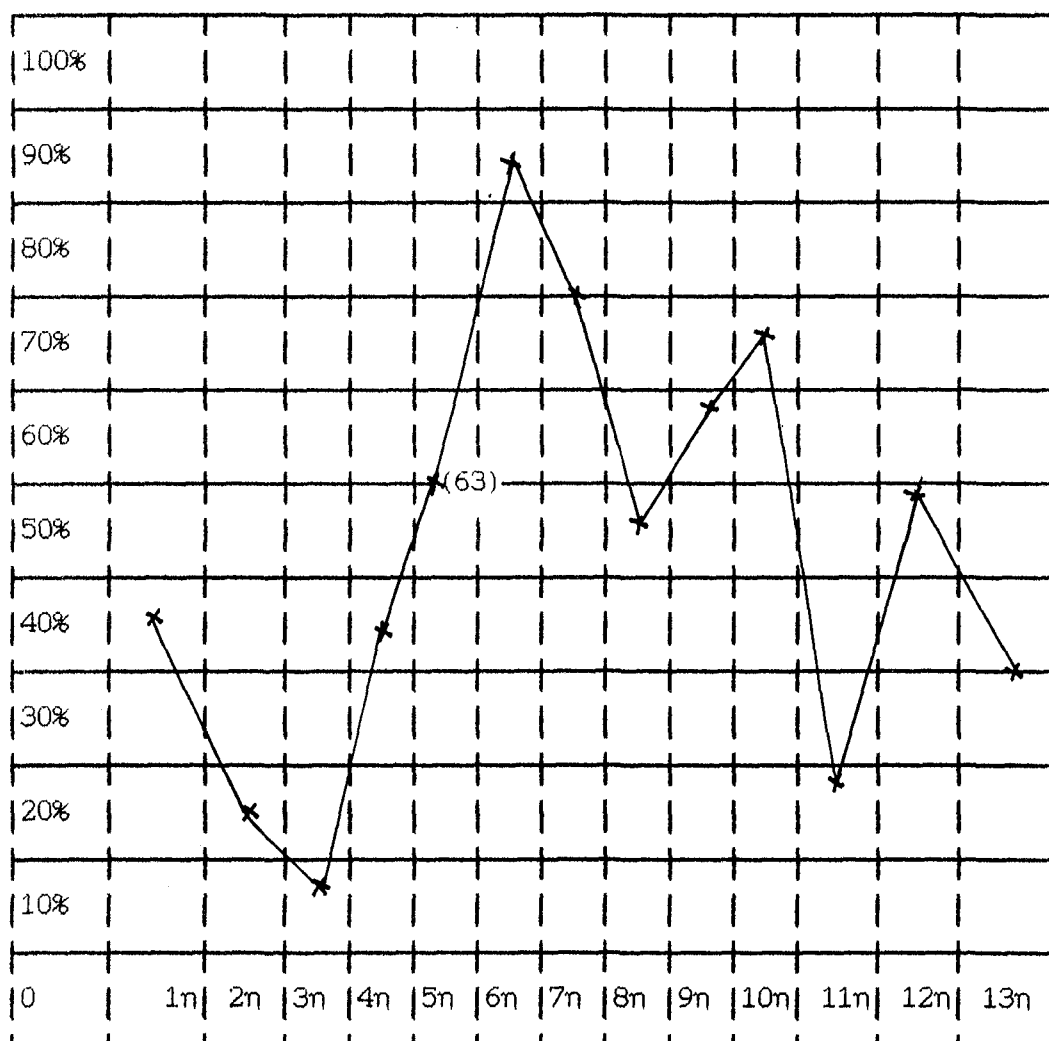
4) Σε καμία σύνοδο από τις δεκατρείς που πραγματοποιήθηκαν, δεν έλαβαν μέρος όλοι οι πρόεδροι και οι βασιλείς των αραβικών κρατών μελών αυτοπροσώπως. Ωστόσο, τό ποσοστό συμμετοχής τους σ' όλες τις συνόδους είναι 68,2%, ενώ τό ποσοστό συμμετοχής των αντιπροσώπων τους, σε σύγκριση με αυτούς, φτάνει τά 36,5%. Αξίζει να σημειωθεί ότι τό επίπεδο αντιπροσώπων των προέδρων, είναι ποικίλο: διάδοχοι, πρωθυπουργοί, υπουργοί εξωτερικών, πρεσβευτές, προσωπικοί απεσταλμένοι...κ.λ.π., πράγμα που δικαιολογεί απολύτως την απόφαση της 11ης Συνόδου Κορυφής, βάσει της οποίας, καθορίζεται τό κατώτερο επίπεδο συμμετοχής, όπως αναφέρθηκε παραπάνω.

5) Από τις δεκατρείς συνόδους, σε πέντε μόνο απ' αυτές, ολοκληρώθηκε η παρουσία όλων των κρατών μελών. Εδώ όμως πρέπει να αναφερθεί ότι στην πρώτη σύνοδο, παρόλο που αρχικά συμμετείχαν όλα τά κράτη μέλη, αποσήρθηκαν τρία κράτη [Συρία, Ιράκ και Υεμένη] από την σύνοδο αυτή, πριν να τελειώσει τις εργασίες της, σ' ένδειξη διαμαρτυρίας στό κλίμα συζήτησης που επικρατούσε στην Σύνοδο.

6) Η μη συμμετοχή των προέδρων και βασιλέων αυτοπροσώπως στις συνόδους κορυφής, δεν υπηρεάζει καθόλο τις συνεδριάσεις που εξακολουθούν να ονομάζονται σύνοδοι κορυφής, πράγμα που αφήνει αρνητικά αποτελέσματα πολύ καθαρά, στην πορεία των συνόδων αυτών. Άν εξεταστεί τό θέμα από

άλλη σκοπιά, θά σημειωθεί η έλλειψη απαραίτητης σοβαρότητας πού απαιτείται στην περίπτωση αυτή, καθώς και η σημασία των συνόδων αυτών. Επίσης, η απουσία ενός κρατους μέλους χωρίς συνέπειες σέ βάρος του, αφήνει περιθώρια γιά κάθε μέλος, ώστε νά απορύγει οποιαδήποτε απόφαση πού δέν επιθυμεί, γιά τόν απλούστατο λόγο: ότι οί αποφάσεις τού Συνδέσμου, είναι δεσμευτικές, σύμφωνα μέ τό άρθρο 7, μόνο όταν ληφθούν ομόφωνα. Ένα απλό παράδειγμα: Η Τυνησία, από τότε πού απέκτησε τήν ιδιότητα τού μέλους, στις 1/10/58, συμμετείχε μέ τόν πρόεδρο της μόνο τρεις φορές. Έφθασε δέ μάλιστα στό σημείο νά αποσυρθεί από τήν δέκατη σύνοδο, η οποία έγινε στην Τύνιδα, μετά τήν έναρξη των εργασιών τής συνόδου, και αντικαταστάθηκε από τόν πρωθυπουργό τής χώρας του.

7) Τό παλαιστινιακό πρόβλημα, κατέχει εξέχουσα θέση, είτε σαν αιτία συνεδριάσεως είτε στις αποφάσεις και τά ψηφίσματα των συνόδων κορυφής. Ακόμα και στις περιπτώσεις πού δέν αποτελεί τήν άμμεση αιτία συνεδριάσεως, δέν παύει νά αποτελεί κεντρικό σημείο, γύρο από τό οποίο στρέφεται τό γενικό ενδιαφέρον κατά τήν διάρκεια των εργασιών των συνόδων κορυφής. Η κορύφωση τού ενδιαφέροντος τού προβλήματος, μετρούμενη σέ ποσοστό, έφτασε στά 92% στην έκτη σύνοδο τής Αλγερίας, ενά τό χαμηλότερο ποσοστό είναι 14% στην τρίτη σύνοδο. Τό τελευταίο ποσοστό πού αναφέρθηκε, δέν είναι χαμηλό, αν ληφθεί υπ' όψη ότι η σύνοδος αυτή, έγινε γιά νά συζητηθούν οί συνέπειες τού αιγυπτο - υεμενο - σασουδαραβικού πολέμου, πού κατέληξε στην σύναψη τής συμφωνίας τής Αραβικής Αλληλεγγύης. Τό παρακάτω σχεδιάγραμμα δείχνει τά ποσοστά ενδιαφέροντος από τό σύνολο των εργασιών των συνόδων κορυφής: (62)

Τό σύνολο τών πολιτικῶν αποφάσεων πού λήφθηκε στίς συνόδους κορυφῆς σέ σύγκριση μέ τίς ἄλλες αποφάσεις [οικονομικές, στρατιωτικές καί τεχνικές] δέν αφήνει περιθώρια αμφισβήτησης περί τῆς πολιτικῆς ὕσης τοῦ Αραβικοῦ Συνδέσμου. Στό σημεῖο αὐτό κατέληξαν ἄλλωστε, ὅσοι ενδιαφέρθηκαν μελετώντας τόν Οργανισμό, κυρίως δέ στα πλαίσια τών διεθνῶν οργανισμῶν. Μία ματιά στόν παρακάτω πίνακα βεβαιώνει τό συμπέρασμα αὐτό:

η συν- οδος	ΟΙ ΑΠΟΦΑΣΕΙΣ				ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ
	πολι.	οικον.	στρατ.	τεχν	
1η	6	1	5	5	
2η	12	6	7	5	
3η	4	-	1	4	
4η	4	3	1	-	
5η	-	-	-	-	οι διαφορές μεταξύ των αραβ. κυβερ. καί η αποχώρηση της Συρ., Ιρακ,
6η	28	8	3	2	
7η	30	10	1	9	οι περισσότερες αποφάσεις της 7ης συνόδου είναι επανάληψη των προηγούμενων συνόδων.
8η	2	5	2	-	συζητήθηκε κυρίως τό σχηματισμό στρατιωτικής δύναμης ώστε νά επέμ- βεί μεταξύ των ανιμαχομένων δυνα- μεων στο Λίβανο.
9η	15	1	1	1	τό πάγωμα της ιδιότητας της Αιγύπ. σάν μέλος καί η μεταφορά της έδρας

10η	27	3	1	1	
11η	1	6	-	4	παρόλες τής ελάχιστες αποφάσεις της συνόδου θεωρείται από τής πιο σημαντικές Συνόδους Κορυφής. (66)
12η	-	-	-	-	αναβλήθηκε μετά από μία συνεδρίαση λόγω διαφωνιών στο σχέδιο του βασιλιά της Σ.Α. για επίλυση του παλαιστινιακού προβλήματος. (67)
13η	13	-	-	2	θεωρείται σαν συνέχεια τής προηγούμενης, και ονομάζεται 2η συνο. του Φέζ.

Τό σύνολο τών συνόδων κορυφής έφτασε στίς 13 σύν τής άλλες πού αναφέρθηκαν, σέ χρονικό διάστημα μεγαλύτερο τών 40 χρόνων (από τήν σύνοδο τής Άνσσας τού 1946). Παρόλα αυτά όμως οί σύνοδοι κορυφής παρέμειναν ένα φαινόμενο άγνωστης νομικής ταυτότητας, εξαρτάται δέ η τύχη τους, ο τόπος καθώς και ο χρόνος συνεδρίασης τους, από τούς παράγοντες τής συγκεκριμένης χρονικής στιγμής και τό γεγονός πού προκαλεί τήν διάθεση τών αραβών ηγετών. Για νά λάβει τέλος αυτή η χαώδης κατάσταση, η Γενική Γραμματεία τού Αραβικού Συνδέσμου κατέθεσε στά μέσα τού 1980, ένα σχέδιο κωδικοποίησης τής συνόδου κορυφής, σέ μία προσπάθεια ώστε νά αποκτήσουν έστω και αργά, οί σύνοδοι αυτοί τόν επίσημο χαρακτήρα τους, και νά είναι πιο σοβαρές οί αποφάσεις τους.

Σύμφωνα μέ τό άρθρο 24 τού ίδιου τού σχεδίου, θά πρέπει η συζήτηση και η επικύρωση τού σχεδίου νά έχουν γίνει ήδη στήν δωδέκατη σύνοδο κορυφής. Όμως η αποτυχία τής συνόδου αυτής, όπως αναλύθηκε παραπάνω, οδήγησε στήν καθυστέρηση συζήτησης τού σχεδίου και στήν συνέχεια, οί

διαφορές των αραβικών κρατών μελών, φαίνονται πιο σημαντικές από το να ασχοληθούν με το σχέδιο.

Το σχέδιο της Γενικής Γραμματείας του Αραβικού Συνδέσμου το οποίο περιέχει 49 άρθρα, θεωρείται βάσει οποιουδήποτε κριτηρίου, πολύ προοδευτικό και θα άλλαζε προφανώς την ζωή και την λειτουργία του Συνδέσμου, καθώς και την πορεία του. Ωστόσο, δύναται να αναφερθούν τα κύρια σχετικά με την σύνοδο κορυφής σημεία του:

Η σύνοδος κορυφής είναι το ανώτατο όργανο του Συνδέσμου [άρθ.1]. Συνεδριάζει τακτικά τον Νοέμβριο κάθε χρόνο στα εδάφη των κρατών μελών με αλφαβητική σειρά η στην έδρα του Συνδέσμου [άρθρο 2, παρ.α'], η έκτακτα εφ' όσον το ζητούν δύο κράτη μέλη [άρθρο 2, παρ.β']. Θεωρείται η Σύνοδος Κορυφής έγκυρη με νόμιμη παρουσία 2/3 των προέδρων και βασιλέων των κρατών - μελών [άρθρο 3, παρ.β και άρθρο 4 παρ.α']. Ο πρόεδρος της συνόδου, ο οποίος είναι ο πρόεδρος της χώρας στην οποία συνεδριάζει η σύνοδος, αποκτά την ιδιότητα του αντιπροσώπου των αραβικών κρατών μέχρι τη επόμενη Σύνοδο [άρθρο 7]. Η προετοιμασία της ημερησίας διάταξης των συζητήσεων, γίνεται από το Συμβούλιο των Υπουργών Εξωτερικών των κρατών μελών [άρθρο 11]. Ο Γενικός Γραμματέας ενημερώνει τα μέλη για το σύνολο των συζητήσεων, καθώς και τον τόπο και τον χρόνο της συνάντησης, τρεις μήνες τουλάχιστον πριν από κάθε σύνοδο κορυφής [άρθρο 13], και πριν 15 μέρες τουλάχιστον στις έκτακτες συνόδους [άρθρο 14]. Οι συνεδριάσεις της συνόδου κορυφής είναι μυστικές, και έχουν την δυνατότητα να σχηματίζουν ειδικές επιτροπές [άρθρο 17, παρ.α' - δ']. Η Γενική Γραμματεία του Συνδέσμου ασκεί τα καθήκοντα της Γραμματείας της Συνόδου [άρθρο 20, παρ. α']. Κάθε κράτος μέλος, έχει μία ψήφο μόνο, οι δε αποφάσεις λαμβάνονται με πλειοψηφία 2/3 των ψήφων και αποκτούν αμέσως εκτελεστικότητα [άρθρο 22].

Αξίζει να σημειωθεί ότι η συνδιάσκεψη των αράβων νομικών και διεθνολόγων, που πραγματοποιήθηκε στους κόλπους του Σ.Α.Κ με σκοπό την μελέτη του σχεδίου τροποποίησης του Καταστατικού Χάρτη, υιοθέτησε τα βασικά σημεία του σχεδίου κωδικοποίησης των συνόδων κορυφής. Διαφωνούσε όμως σε μία σειρά από δευτερεύοντα σημεία και άρθρα του σχεδίου και κατέληξε τέλος στην παραπομπή του θέματος στο Συμβούλιο των Υπουργών Εξωτερικών των κρατών - μελών, ώστε να βρεθεί μία λύση του προβλήματος. (68)

- 1) ΣΥΛΗΡΙΟΣ Γ. ΒΑΡΟΥΕΑΚΗΣ: οί διεθνείς οργανισμοί, 1ος τόμος, σύγχρονοι διεθνείς οργανισμοί, εκδ. ΠΑΠΑΖΗΣΗ, Αθήνα, 1980, σελ. 26.
- 2) MOFEID SHIHAB: διεθνείς οργανισμοί, εκδ. AL NAHDA AL ARABIA, Κάιρο, 1974, σελ. 46/54, καθώς και ANT. Χ. ΜΠΡΕΔΗΜΑΣ: διεθνείς οργανισμοί, γενική θεωρία, τευχ. 1, εισαγωγή στο φαινόμενο των διεθνών οργανισμών, εκδ. ANT. Ν. ΣΑΚΚΟΥΛΑ, Αθήνα, 1980, σελ. 119/122.
- 3) Στην μεγάλη πλειοψηφία, οί περιορισμένης συμμετοχής οργανισμοί, αντιστοιχούν μέ τούς περιφερειακούς, μέ τήν διαφορά ότι οί πρώτοι περιλαμβάνουν καί τούς δι-εθνικούς οργανισμούς, βλ. σχετικά: ANT. ΜΠΡΕΔΗΜΑΣ, οί διεθνείς οργανισμοί, op. cit. σελ. 125
- 4) SABAWI IBRAHEIM AL HASAN: Η κοινή αραβική άμυνα, εκδ. τό υπουργίο πολιτισμού τού Ιράκ, αρθ. 351 - 1983, σελ. 30.
- 5) JAFAR ABD AL SALAM: οί διεθνείς οργανισμοί, εκδ. NAHDAT MISR, Κάιρο, αρθ. καταθ. 5566, σελ. 606.
- 6) SABAWI IBRAHEIM AL HASAN, op. cit. σελ. 34.
- 7) AISHA RATIB: οί διεθνείς οργανισμοί, 2ος τόμος, ο περιφερειακός οργανισμός, εκδ. DAR AL NAHDA AL ARABIA, Κάιρο, αριθ. καταθ. 2344 - 1971, σελ. 8/9.
- 8) Τό πρόβλημα τής ασάφειας τής έννοιας είναι παλιό, όπως παρατηρείται στό αρθ. 21 τού Συμφώνου τής Κ.τ.Ε., τό οποίο δέν διευκρινίζει καθόλου τήν παρόμοια έννοια, βλ. MOFEID SHIHAB, op. cit. σελ. 413/415.
- 9) Θ. ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΙΔΗΣ: εισαγωγή είς τήν γενικήν θεωρίαν τών διεθνών οργανισμών, τόμος α', εκτυπ. offset φάρος, Αθήναι - 1976, σελ. 12.
- 10) Μερικοί μελετητές πιστεύουν ότι η απόρριψη αυτή έγινε λόγω τών πιέσεων πού άσκησαν τότε τά μεγάλα κράτη, επειδή η συγκεκριμένη έννοια θά οδηγούσε στην ίδρυση νέων περιφερειακών οργανισμών πράγμα πού θά έθιγε τά συμφέροντά τους καθώς καί τίς προηγούμενες συμφωνίες πού σόναψαν μέ τά μικρά κράτη, βλ. SABAWI IBRAHEIM AL HASAN, op. cit. σελ. 40
- 11) τά υπόλοιπα άρθρα τού 8ου κεφαλαίου [52/2 - 54] αναφέρονται στόν τρόπο καί στά όρια ενεργειών τών περιφερειακών οργανισμών καί στην σχέση τους μέ τό Συμβούλιο Ασφαλείας.
- 12) Μερικοί θεωρούν ότι τά απαραίτητα στοιχεία ίδρυσης ενός περιφερειακού οργανισμού είναι τά εξής: α) ιδρυτική συνθήκη μεταξύ τριών κρατών τουλάχιστον χωρίς τήν συμμετοχή μίας από τίς υπερδυνάμεις, β) γεωγραφική γειτονία καί ιστορικούς καί πολιτιστικούς δεσμούς μεταξύ τών κρατών μελών, γ) πεποίθηση τών συμμετεχόντων κρατών ότι αποτελούν μία ειδική μονάδα καί δ) συνεχή πολιτική δόμηση μεταξύ τών κρατών μελών, βλ. σχετικά AHMED FARIS: Τό περιφερειακό σύστημα στην αντίληψη τού Νάσσερ - περιοδικό: AL MUSTAGBAL AL ARABI, εκδ. κέντρο μελετών αραβικής ένωσης, τεύ. 20, σελ. 32.
- 13) Θ. ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΙΔΗΣ: εισαγωγή, op. cit. σελ. 67.
- 14) AISHA RATIB, οί διεθνείς οργανώσεις, op. cit. σελ. 12/13.
- 15) Αξίζει νά σημειωθεί ότι η Συρία αρχικά πρότεινε τήν ονομασία { Η Αραβική Συμμαχία La' lliance Arabe} ενώ τό Ιράκ {Η Αραβική Ενότητα - L' union Arabe}.
- 16) ABD AL AZIZ SARHAN: οί διεθνείς οργανισμοί - έκδ. AL FIKR AL ARABI - 1η έκδοση - Κάιρο 1974 σελ. 90/91.
- 17) Τό εθνικό αρχηγείο τού Κόμμα Μπαθ: Ο αραβικός Σύνδεσμος καί οί αποφάσεις Συνόδων Κορυφής, αριθ. καταθ. 8, Συρία, 1985 σελ. 3.
- 18) Τό Πρωτόκολλο τής Αλεξανδρείας, άρθρο 1.
- 19) Τό Πρωτόκολλο τής Αλεξανδρείας, άρθρο 2.
- 20) Τό Πρωτόκολλο τής Αλεξανδρείας, άρθρο 3.

- 21) JAFAR ABD AL SALAM: Οι διεθ. οργαν. op.cit. σελ 674/675.
- 22) MOFID SHIHAB: ο Σ.Α.Κ: τα όργανα και οι δραστηριότητες, εκδ. το Αραβικό Κέντρο Μελετών, Κάιρο, 1978, σελ: 45.
- 23) AHMED AL SHUGERI: ο Σ.Α.Κ.: πώςνά είναι σύνδεσμος και αραβικός, εκδ. DAR BOSALAMA, Τυνησία, 1974, σελ: 115.
- 24) HAROUN HASHIM RASHEID: Τί πρέπει να ξέρουμε για το Σ.Α.Κ. έκδ. DAR SARAS, Τυνίδα, 1980, σελ: 41
- 25) SABAWI IBRAHEIM AL HASAN: η κοινή αραβική ασφά. op. cit. σελ. 61/69.
- 26) MOFEID SHIHAB: ο Σ.Α.Κ. op.cit. σελ: 46.
- 27) MOFEID SHIHAB: ο Σ.Α.Κ. op. cit. σελ: 62/63.
- 28) HAROUN HASHIM RASHEID: Τί πρέπει να ξέρουμε για το Σ.Α.Κ. op.cit. σελ. 51.
- 29) MOFEID SHIHAB: οι διεθνείς οργανισ. op. cit. σελ: 436.
- 30) Υπέγραψαν τα 7 ιδρυτικά κράτη μέλη του Σ.Α.Κ. το έτος 1950 μία συμφωνία με τίτλο: Κοινή Άμυνα και Οικονομική Συνεργασία, σε μία προσπάθεια κάλυψης των κενών που παρουσιάζει ο Καταστατικός Χάρτης, ιδιαίτερα στο στρατιωτικό τομέα. Η συμφωνία αποτελείται από 13 άρθρα, εγκρίθηκε στην συνέχεια από το Συμβούλιο του Συνδέσμου στις 13/3/1950. Στην περίοδο 1961 - 1978 υπέγραψαν όλα τα υπολοιπα κράτη μέλη την συμφωνία, με εξαίρεση το Ομάν, τη Μάυριτανία και το Τζιμπουτί.
- 31) Η Γενική Γραμμ. του Σ.Α.Κ., Τμήμα Ενημέρωσης: ο Σ.Α.Κ (αρχές, σκοποί, ενέργειες), χωρίς χρονολογία, σελ: 6 - 24.
- 32) JAFAR ABD AL SALAM: οι διεθ. οργα. op. cit. σελ. 700.
- 33) Ο εσωτερικός κανονισμός του Συμβουλίου, αρθ. 2 παρ. 1.2.3.4.
- 34) Η Γ. Γραμμ. του Σ.Α.Κ. το Γραφείο του Γ. Γραμματέα: ο Καταστατικός Χάρτης του Σ.Α.Κ και των κυρίων οργάνων, χωρίς χρονολογία, σελ: 37.
- 35) MOFEID SHIHAB: ο Σ.Α.Κ. op. cit. σελ. 101.
- 36) Το άρθρο 8 του εσωτερικού κανονισμού του Συμβουλίου.
- 37) HAROUN HASHIM RASHEID. τί πρέπει, op. cit σελ. 56/57
- 38) Βλ. σχετικά: Η Γ. Γραμμ. Ο Σ.Α.Κ, op. cit, σελ. 11
- 39) MOFEID SHIHAB: ο Σ.Α.Κ. op. cit. σελ. 107.
- 40) JAFAR ABD AL SALAM: οι διεθ. οργ. op. cit. σελ 705.
- 41) Το εθνικό αρχηγείο Μπάθ, οι αποφάσεις. op. cit. σελ 21.
- 42) Η Γενική Γραμματεία: Ο Σ.Α.Κ. op. cit. σελ: 10/11.
- 43) HAROUN HASHIM RASHEID: Τί πρέπει να ξέρουμε, op. cit. σελ 61/62.
- 44) MOFEID SHIHAB: οι διεθ. οργαν. op. cit. σελ. 449.
- 45) Υπάρχει ωστόσο η άποψη ότι η αυτόνομη βούληση του διεθνούς οργανισμού εκφράζεται μόνο στην περίπτωση που η λήψη των αποφάσεων του γίνεται με πλειοψηφία - απλή η ενισχυμένη - διότι αν οι αποφάσεις του λαμβάνονται με ομοφωνία, θα είναι καθαρή βούληση των κρατών μελών και δεν καταλογίζεται στον ίδιο τον οργανισμό. Βλ. σχετικά: Χριστοδουλίδης, δομή και λειτουργία, op cit. σελ 46. καθώς και GASAN YOSSIF MAZAHIM: Τα ειδικευμένα όργανα του Σ.Α.Κ, έκδ. Κέντρο Αραβικών Μελετών Κάιρο, 1976, σελ. 67.
- 46) Αναφέρει ο MOHAMMED HAFIZ GANIM, ότι μερικοί ξένοι διεθνολόγοι αμφισβητούν την νομική προσωπικότητα του Συνδέσμου επιχειρηματολογώντας ότι τα αραβικά κράτη μέλη, δεν εκχώρησαν στην πραγματικότητα μέρος των εξουσιών τους, πράγμα που οδηγεί στην δυσκολία διευκρίνισης των αρμοδιοτήτων των οργάνων του Σ.Α.Κ. Βλ. MOHAMMED GANIM, Οι αραβικές διεθνείς σχέσεις - α' έκδοση - 1965, εκδ. NAHDAT MISR - Κάιρο - σελ. 355. Ωστόσο, τό σύγυρο είναι ότι η αμφισβήτηση αυτή, αφορά την ύπαρξη της αυτόνομης βούλησης που συζητήθηκε

- παγκοσμίως, και όχι την νομική προσωπικότητα του Αραβικού Συνδέσμου.
- 47) AISHA RATIB: Διεθνείς οργανώσεις, τόμος Β', έκδ. DAR AL NAHDA AL ARABIA αριθ. καταθ. 2344, 1971, σελ. 14/42.
- 48) Στις 1/11/1950, αποφασίστηκε να παρευρεθεί ο Γενικός Γραμμ. του Συνδέσμου στις συνεδριάσεις της Γ. Συνέλευσης του Ο.Η.Ε.
- 49) BOUTROS GALI και MAHMOUD KHERI: εισαγωγή στην πολιτική, έκδ. AL ANGLO AL MASRIA, Κάιρο, 5η έκδοση, 1976, σελ. 320.
- 50) AHMED AL RASHIDI: Η επίλυση των αραβικών διαφορών στις συνόδους κορυφής, τεύ. 10, Δεκέμβ. 1981, σελ. 64.
- 51) BUTROS GALI και MAHMOUD KHERI: εισαγωγή, op.cit. σελ 321.
- 52) JAFAR ABD AL SALAM: οι διεθ. οργαν. op. cit. σελ. 709.
- 53) MOFIED SHIHAB: Ο Αραβικός Σύνδεσμος, op. cit. σελ. 99
- 54) MOHAMMED AZIZ SHUKRI: Κωδικοποίηση των συνόδων κορυφής, SHIOUN ARABIYA τεύ. 5, Ιούλιο 1981, σελ. 47
- 55) Πολλοί άραβες διεθνολόγοι κατέληξαν στο συμπέρασμα αυτό, από αυτούς: MOHAMMED SAMI ABD AL MAJEID, JAFAR ABD AL SALAM, MOHAMMED HAFIZ GANIM,...
- 56) Το ανακοινωθέν που εκδόθηκε στο τέλος των εργασιών της συνόδου αυτής, θεωρείται το πιο ισχυρό ανακοινωθέν που έχει γίνει ποτέ. Αναφέρεται δέ στην αραβική ενότητα καθώς και στις αραβικές επιδιώξεις σε μία δύσκολη περίοδο - μετά τον Β' Παγκ. Πόλεμο - αν λυφθεί υπ' όψη την πολιτική κατάσταση των ελάχιστων ανεξαρτήτων αραβικών κρατών μελών καθώς και τον βαθμό της ανεξαρτησίας τους. Βλ. σχετικά AHMED AL SHUGERI, op. cit. σελ. 195, επίσης: KAMIL MAHMOUD: η πολιτική σκέψη στις συνόδους κορυφής, SHIOUN ARABIYA, τεύ. 37, Μαρτ. 1984, σελ. 69.
- 57) NIZAM AHMED BARAKAT: οι σύνοδοι κορυφής και το παλαιστινιακό πρόβλημα, SHIOUN ARABIYA, τεύχ. 48, Δεκέμβ. 1986 σελ. 127. Επίσης και Το αρχηγείο του Μπάθ: αποφάσεις των συνόδων κορυφής, op. cit. σελ. 31/51 - 176/178.
- 58) Η έκτη απόφαση της 1ης συνόδου.
- 59) Η πέμπτη απόφαση της 10ης συνόδου.
- 60) Στο τέταρτο μέρος των αποφάσεων της συνόδου αυτής, αναφέρεται μεταξύ άλλων, ότι η συμμετοχή στις συνόδους κορυφής, πρέπει να είναι σε προεδρικό η βασιλικό επίπεδο. Σε όλες τις περιπτώσεις, το χαμηλότερο επίπεδο συμμετοχής, είναι το πρωθυπουργικό επίπεδο.
- 61) Το αρχηγείο Μπάθ: οι αποφάσεις των συνόδων, op. cit. σελ. 40
- 62) NIZAM AHMED BARAKAT: οι σύνοδοι κορυφής και το παλαιστινιακό, op. cit. σελ. 132.
- 63) Το ποσοστό της 5ης συνόδου η οποία διακόπηκε είναι ο μέσος όρος της 4ης και 6ης συνόδου.
- 64) Κατά την διάρκεια των συγκρούσεων του Μαύρου Σεπτεμβρίου, συνεδρίασε στο Κάιρο στις 21 - 27/9/70, μία αραβική σύνοδος κορυφής, στην οποία συμμετείχαν όλα τα αραβικά κράτη. Η συμμετοχή των αραβικών κρατών στην σύνοδο αυτή, ήταν ελεύθερη δηλαδή χωρίς την τακτική παρακολούθηση των εργασιών της συνόδου. Τρία κράτη δεν υπέγραψαν τις αποφάσεις: η Συρία, το Ιράκ και η Αλγερία. Οι 8 αποφάσεις που λήφθηκαν αφορούσαν την ρύθμιση των σχέσεων μεταξύ της Ιορδανίας και των αμάχων παλαιστινίων, οι οποίοι στο εξής θα ήταν αναγκασμένοι να εγκαταλείψουν την Ιορδανία και να εγκατασταθούν στα στρατόπεδα του Λιβάνου.
- 65) Αφού υπεγράφη η συμφωνία του Κάμπ Ντέβριντ στις 26/3/79, συναντήθηκαν οι υπουργοί εξωτερικών των αραβικών κρατών στην Βαγδάτη στις 27 - 31/3/79 για την λήψη μέτρων που αποσκοπούσαν στην εκτέλεση

τών σχετικών αποφάσεων της συνόδου κορυφής.

66) Εγκρίθηκε στην σύνοδο αυτή: α) Τό πολιτικό πρόγραμμα της κοινής αραβικής συνεργασίας τό οποίο αποτελείται από προοίμιο καί 30 άρθρα πού καλύπτουν τόν στρατιωτικό καί πολιτικό τομέα καθώς καί τίς αραβο - αμερικανικές σχέσεις. β) Οικονομική συμφωνία πού αποτελείται από προοίμιο, 3 κεφάλαια καί 16 άρθρα. γ) Η Στρατηγική αραβική οικονομική συνεργασία, καί τέλος, δ) Η Συμφωνία Επένδυσης τών αραβικών κεφαλαίων στίς αραβικές χώρες, πού αποτελείται από προοίμιο, 8 κεφάλαια καί 46 άρθρα.

67) Παρουσίασε ο Βασιλιάς της Σ. Αραβιάς Φάχντ στην σύνοδο αυτή ένα πρόγραμμα γιά τήν επίλυση τού Μεσοανατολικού προβλήματος. Τό πρόγραμμα βασίζεται σέ 8 αρχές. Η έβδομη από αυτές αναφέρεται στην βεβαίωση τού δικαιώματος όλων τών κρατών της περιοχής νά ζούν ειρηνικά καί η οποία ξεσήκωσε τήν οργή τών αράβων ηγετών, πού θεώρησαν, ότι η αρχή αυτή αποτελεί άμεση αναγνώριση τού Ισραήλ. Επομένως, ήταν αδύνατη η συνέχιση τών εργασιών της συνόδου.

68) MOHAMMED AZIZ SHUKRI: Κωδικοποίηση τών συνόδων κορυφής, op. cit, σελ.47/48.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Γ'

Ο ΣΑΚ ΣΤΗΝ ΠΡΑΞΗ

1/ ΤΑ ΜΕΛΗ ΤΟΥ ΣΥΝΔΕΣΜΟΥ	66
2/ ΤΑ ΟΡΓΑΝΑ ΤΟΥ ΣΥΝΔΕΣΜΟΥ	105
3/ ΣΚΟΠΟΙ - ΑΡΧΕΣ	138
4/ Η ΕΙΡΗΝΙΚΗ ΕΠΙΛΥΣΗ ΤΩΝ ΔΙΑΦΟΡΩΝ	179
5/ ΟΙ ΑΠΟΦΑΣΕΙΣ ΤΟΥ ΣΥΝΔΕΣΜΟΥ	214

ΜΕΡΟΣ Α΄

ΤΑ ΜΕΛΗ ΤΟΥ ΣΥΝΔΕΣΜΟΥ

1/ ΑΠΟΚΤΗΣΗ ΤΗΣ ΙΔΙΟΤΗΤΑΣ ΤΟΥ ΜΕΛΟΥΣ	67
2/ ΑΠΩΛΕΙΑ ΤΗΣ ΙΔΙΟΤΗΤΑΣ ΤΟΥ ΜΕΛΟΥΣ	87
3/ Η ΑΠΟΚΤΗΣΗ ΚΑΙ Η ΑΠΩΛΕΙΑ ΤΗΣ ΙΔΙΟΤΗΤΑΣ ΤΟΥ ΜΕΛΟΥΣ ΣΤΑ ΣΧΕΔΙΑ ΤΡΟΠΟΠΟΙΗΣΗΣ	96

1/ Η ΑΠΟΚΤΗΣΗ ΤΗΣ ΙΔΙΟΤΗΤΑΣ ΤΟΥ ΜΕΛΟΥΣ ΤΟΥ Σ.Α.Κ.

Τό άρθρο 1 τού Καταστατικού Χάρτη τού Συνδέσμου, αναφέρεται στους τρόπους καθώς και στους όρους απόκτησης της ιδιότητας τού μέλους, και επομένως στην προσχώρηση στον Σύνδεσμο. Συνήθως, οι διάφοροι διεθνείς οργανισμοί αναφέρουν ρητά στά καταστατικά τους, τις προϋποθέσεις καθώς και τις απαραίτητες διαδικασίες για την εισδοχή κάθε νέου μέλους. (1) Ποικίλοι είναι οι τρόποι και οι όροι απόκτησης της ιδιότητας μέλους, οι οποίοι διαφέρουν από οργανισμό σέ οργανισμό και εξαρτώνται πάντα από τό είδος και τούς σκοπούς κάθε οργανισμού. Διακρίνονται ωστόσο τά μέλη τών διεθνών οργανισμών σέ αρχικά [ιδρυτικά] και επιγενόμενα μέλη. Επίσης, είναι αναμφίβολο, ότι ο καθορισμός τών όρων απόκτησης της ιδιότητας τού μέλους ενός διεθνούς οργανισμού, δέν είναι απλή υπόθεση, άν ληφθεί υπ' όψιν, ότι τά μέλη αποτελούν τόν πυρήνα τού κάθε οργανισμού, επομένως, η μορφή, οι δραστηριότητες καθώς και ο ρόλος τού οργανισμού στην διεθνή κοινότητα εξαρτάται από αυτά. Αυτό τό ζήτημα - τών μελών δηλαδή - αποκτά τεράστια σημασία, από τό γεγονός ότι, η ίδρυση ενός διεθνούς οργανισμού, γίνεται, είτε επειδή η ανάγκη και τό συμφέρον μίας ομάδας κρατών οδήγησαν στην ίδρυση αυτού, είτε επειδή, οι παρόμοιοι οργανισμοί πού υπάρχουν, για διάφορους λόγους, δέν επιτρέπουν την συμμετοχή τους, και αναγκάζονται έτσι νά ιδρύσουν τόν δικό τους οργανισμό. (2)

Τά προβλήματα πού αναφέρονται από την απόκτηση της ιδιότητας τού μέλους, αφορούν βασικά τά μή ιδρυτικά μέλη, πού επιθυμούν νά εισέλθουν στον οργανισμό. Κατ' αρχή, πρέπει νά σημειωθεί ότι για τά τρίτα κράτη δέν υπάρχει δικαίωμα αυτόματης εισδοχής σ' ένα οργανισμό και άν ακόμα αυτός είναι ανοικτός οργανισμός πού (τείνει στην παγκοσμιότητα).

ΤΑ ΜΕΛΗ ΣΤΟ ΠΡΩΤΟΚΟΛΛΟ ΤΗΣ ΑΛΕΞΑΝΔΡΕΙΑΣ

Η πρώτη απόφαση τού Πρωτοκόλλου της Αλεξανδρείας [άρθ.1]

αναφέρεται στην απόκτηση της ιδιότητας του μέλους του προβλεπόμενου Αραβικού Συνδέσμου, ως εξής: [Ο Αραβικός Σύνδεσμος αποτελείται από τὰ ανεξάρτητα αραβικά κράτη, τὰ οποία δέχονται νά εισέλθουν σ' αυτόν]. Ο Καταστατικός Χάρτης του Σ.Α.Κ. από τήν πλευρά του, καί γιά νά διατυπωθεί τό σχετικό άρθρο στην τελική του μορφή [άρθρο 1], είχε περάσει από διάφορα στάδια καί επιλέχθηκε ανάμεσα από διάφορα σχέδια πού κατέθεσαν τότε μερικά από τὰ κράτη πού υπέγραψαν τό Πρωτόκολλο της Αλεξανδρείας στην Πολιτική Επιτροπή, η οποία σχηματίστηκε βάσει του Πρωτοκόλλου γιά τήν σύνταξη του Καταστατικού.

Αρχικά, η Σ. Αραβία, έστειλε μία επιστολή στην Επιτροπή, πού περιείχε 8 σημεία, όπου τό πρώτο από αυτά αναφερόταν στά μέλη του καινούριου οργανισμού: [... αποτελείται από τὰ αραβικά κράτη..]. Παράλληλα όμως, ο Λίβανος καί τό Ιράκ κατέθεσαν δύο ολοκληρωμένα σχέδια στην Πολιτική Επιτροπή, τὰ οποία θεωρούνται τό θεμέλιο του Καταστατικού. Τό λιβανικό σχέδιο, επηρεασμένο καθαρά από τό Σύμφωνο της ΚΤΕ, ανέφερε, σχετικά μέ τήν απόκτηση της ιδιότητας του μέλους των επιγενομένων μελών, ότι η απόφαση περί προσχώρησης τους, ανήκει αποκλειστικά στην αρμοδιότητα του Συμβουλίου. Έτσι, ορίζει τό άρθρο 1 τὰ εξής: [Ο Αραβικός Σύνδεσμος αποτελείται από τὰ ανεξάρτητα αραβικά κράτη, τὰ οποία υπέγραψαν τόν Καταστατικό Χάρτη, καθώς καί τὰ άλλα ανεξάρτητα κράτη πού αποφασίζει τό Συμβούλιο γιά τήν συμμετοχή τους. Το Συμβούλιο δέ, υποχρεώνεται εντός προθεσμίας 6 μηνών από τήν κατάθεση της αίτησης, νά αποφασίσει σχετικά]. Αντίθετα, τό ιρακινό σχέδιο, αφαιρεί κάθε αρμοδιότητα του Συμβουλίου, θεωρώντας μάλιστα, ότι αρκεί η βούληση του κράτους καί η επιθυμία του, νά αποκτή τήν ιδιότητα του μέλους, όπως αναφέρει χαρακτηριστικά στό άρθρο 1: [Ο Αραβικός Σύνδεσμος, αποτελείται από τὰ υπογράφοντα αραβικά κράτη, καθώς καί τὰ άλλα αραβικά κράτη, πού δεχονται νά ενταχθούν στό μέλλον. Τό κράτος πού επιθυμεί νά εισαχθεί, είναι υποχρεωμένο νά καταθέσει τήν σχετική αίτηση στην Γενική Γραμματεία, η οποία στην συνέχεια, πρέπει νά ενημερώσει τὰ υπόλοιπα μέλη γιά τήν ενέργεια αυτή].

Είναι φανερό ότι τό ιρακινό σχέδιο, σ' ότι αφορά τήν εισδοχή των επιγενομένων μελών, ήταν επηρεασμένο από τήν εθνική θεωρία, πού προβλέπει, ότι τό πρώτο απαραίτητα βήμα γιά τήν ανάπτυξη του εθνικισμού γίνεται βάσει δημιουργίας ενός παναραβικού οργανισμού. Σύμφωνα μέ τήν

σκέψη αυτή, κάθε αραβικό κράτος έχει τό δικαίωμα νά ενταχθεί στό σύνολο των αραβικών χωρών, οί οποίες αποτελούν τό αραβικό έθνος.(3)

Βάσει των δύο παραπάνω σχεδίων [τό λιβανικό καί τό ιρακινό] κατέληξε η Πολιτική Επιτροπή, συμβιβαστικά, σχετικά μέ τήν απόκτηση τής ιδιότητας τού μέλους, όπου φαίνεται καθαρά στό 'άρθρο 1 τού σχεδίου τής Επιτροπής, τό οποίο διατυπώθηκε ως εξής: [Αποτελείται ο Αραβικός Σύνδεσμος από τά ανεξάρτητα αραβικά κράτη πού υπέγραψαν τόν Καταστατικό αυτο Χάρτη, καθώς και τά άλλα ανεξάρτητα αραβικά κράτη, πού επιθυμούν νά εισέλθουν στόν Σύνδεσμο, αφού καταθέσουν γραπτή αίτηση στην Γενική Γραμματεία, καί αυτή εγκριθεί στην συνέχεια στην πρώτη συνεδρίαση μετά τήν κατάθεση τής αίτησης από τό Συμβούλιο]. Η συντονιστική επιτροπή όμως στην συνέχεια, βρήκε ότι η προηγούμενη διατύπωση ήταν ασαφής. Ο ρόλος επίσης τού Συμβουλίου πρέπει νά περιοριστεί στόν έλεγχο τής συμπλήρωσης των προϋποθέσεων εισδοχής. Παράλληλα, όλα τά αραβικά κράτη χωρίς καμιά απολύτως εξαίρεση, πρέπει νά έχουν τό δικαίωμα, μόλις συμπληρώνουν τίς προϋποθέσεις, οί οποίες προβλέπονται από τό Καταστατικό, νά εντάσσονται στό Σύνδεσμο. Έτσι, κατέληξε η συντονιστική επιτροπή, στό συμπέρασμα, νά χωρίσει τό άρθρο σέ δύο παραγράφους: όπου στην πρώτη νά αναφέρονται οί απαραίτητες προϋποθέσεις {όροι} για τήν απόκτηση τής ιδιότητας τού μέλους, ενώ στην δεύτερη παράγραφο, νά καθορίζονται οι διαδικασίες, πού πρέπει νά ακολουθούν τά κράτη, πού επιθυμούν νά γίνουν μέλη.(4)

ΤΟ ΑΡΘΡΟ 1 ΤΟΥ ΚΑΤΑΣΤΑΤΙΚΟΥ ΧΑΡΤΗ

[1/ Ο Αραβικός Σύνδεσμος, αποτελείται από τά υπογράφοντα ανεξάρτητα αραβικά κράτη. Δικαιούται κάθε ανεξάρτητο αραβικό κράτος νά ενταχθεί στό Σύνδεσμο. 2/ Τό κράτος πού επιθυμεί νά εισέλθει, πρέπει νά καταθέσει σχετική αίτηση στην Γενική Γραμματεία, η οποία θά τήν παρυσιάσει στό Συμβούλιο στην πρώτη συνεδρίαση μετά τήν κατάθεση τής αίτησης].

Από τήν διατύπωση τού παραπάνω άρθρου, προκύπτει ότι, η πρώτη παράγραφος θεωρεί, ότι, τά μέλη τού Συνδέσμου, είναι τά ανεξάρτητα αραβικά κράτη. Διακρίνει ωστόσο μεταξύ δύο κατηγοριών μελών: α) τά αρχικά {ιδρυτικά} μέλη: [Ο Αραβικός Σύνδεσμος αποτελείται από τά

υπογράφοντα...) καί β) επιγενόμενα μέλη [Δικαιούται κάθε... νά ενταχθεί στο Σύνδεσμο]. Ενώ η δεύτερη παράγραφος τού άρθρου αναφέρεται στίς απαραίτητες διαδικασίες γιά τήν εισδοχή: α) στήν βούληση [το κράτος πού επιθυμεί νά ενταχθεί], β) στήν γραπτή αίτηση [Πρέπει νά καταθέσει σχετική αίτηση], καί γ) στήν έγκριση τού Συμβουλίου [... θά τήν παρουσιάσει στο Συμβούλιο στήν πρώτη συνεδρίαση...]. Έτσι, η πρώτη παράγραφος καθορίζει τρεις αντικειμενικές προϋποθέσεις, οί οποίες επαναλαμβάνονται στο δεύτερο μέρος τής ίδιας παράγραφου, καί είναι: 1/ κράτος, 2/ ανεξάρτητο καί 3/ αραβικό.

Παράλληλα όμως, μπορεί νά σημειωθεί, ότι, η δεύτερη παράγραφος αναφέρει δύο βασικά στοιχεία, πού ανταποκρίνονται τόσο στήν ιστορική όσο καί στήν πολιτική αραβική πραγματικότητα. Δηλαδή, στήν ανάγκη συμμετοχής όλων τών αραβικών κρατών σ' ένα ενιαίο όργανο, ώστε νά αντιμετωπιστούν τά κοινά προβλήματα αφ' ενός καί αφ' ετέρου, στόν σεβασμό τής κυριαρχίας κάθε κράτους μέλους. Τονίζεται τό πρώτο στοιχείο στο [δικαίωμα] πού έχει κάθε ανεξάρτητο αραβικό κράτος σάν υποκείμενο τού διεθνούς δικαίου, νά ενταχθεί, ενώ τό δεύτερο στοιχείο καλύπτεται απο τήν έγκριση τού Συμβουλίου στο οποίο συμμετέχουν ισότιμα τά κράτη μέλη. (5)

ΑΡΧΙΚΑ ΚΑΙ ΕΠΙΓΕΝΟΜΕΝΑ ΜΕΛΗ

Όπως ήδη έχει αναλυθεί στο δεύτερο κεφάλαιο (σελ. 34 - 35), τά αρχικά η ιδρυτικά μέλη τού Συνδέσμου είναι εκείνα πού υπέγραψαν τό Πρωτόκολλο τής Αλεξανδρείας καί στήν συνέχεια τόν Καταστατικό Χάρτη καί είναι: Αίγυπτος, Συρία, Ιράκ, Ιορδανία, Λίβανος, Υεμένη καί Σ. Αραβία, ενώ όλα τά υπόλοιπα κράτη μέλη είναι επιγενόμενα. (6) Η διάκριση μεταξύ αρχικών καί επιγενομένων μελών δέν συνεπάγεται τήν διαφοροποίηση τού νομικού τους καθεστώτος, ούτε γίνεται βάσει τού χρόνου εισδοχής στόν οργανισμό, αλλά απορρέει από τήν κτήση τής ιδιότητας τού μέλους, σύμφωνα μέ τίς διαδικασίες πού προβλέπονται από τό Καταστατικό, (70) πράγμα πού σημαίνει ότι η διάκριση αυτή είναι τυπική καί άνευ καμμιάς νομικής σημασίας. (8)

ΟΙ ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΙΚΕΣ ΠΡΟΥΠΟΘΕΣΕΙΣ

Οι αντικειμενικές προϋποθέσεις, οι οποίες αναφέρονται στον Καταστατικό Χάρτη του Σ.Α.Κ. είναι τρεις: 1) κράτος 2) αραβικό και 3) ανεξάρτητο:

1) Τό κράτος:

Η νομική σημασία του κράτους, όπως επιβάλλεται από το Καταστατικό Χάρτη του Συνδέσμου, σαν αντικειμενική προϋπόθεση εισδοχής, είναι, ότι ο Σύνδεσμος δέν δέχεται σαν μέλη τα άλλα υποκείμενα του διεθνούς δικαίου. Στον ίδιο περιορισμό αναφέρεται ως προς την διατύπωση των διαφόρων καταστατικών των διεθνών οργανισμών, π.χ. ο Χάρτης του ΟΗΕ, το Καταστατικό της Αφρικανικής Ενότητας..κλπ.

2) ΤΟ ΑΡΑΒΙΚΟ ΚΡΑΤΟΣ

Σαν δεύτερη προϋπόθεση εισδοχής στον Σύνδεσμο, αναφέρεται ο όρος {αραβικός κράτος}, χωρίς να δίνεται η ακριβής έννοια, δηλαδή, τί εννοεί ο Καταστατικός Χάρτης, όταν χαρακτηρίζει ένα κράτος σαν {αραβικό}. Το Συμβούλιο {όπως φαίνεται από τη διατύπωση του άρθρου 1} είναι αρμόδιο να ελέγχει βάσει των δικών του κριτηρίων, αν τό κράτος, πού επιθυμεί να γίνει μέλος, είναι όντως αραβικό η όχι. Αξίζει να σημειωθεί, ότι, τό κενό πού δημιουργείται εδώ, θεωρείται από μερικούς σαν θετικό στοιχείο, και χαρακτηρίζεται μάλιστα σαν ηθελημένο κενό. Σύμφωνα με την άποψη αυτή, χάρη του κενού αυτού, δίνεται η ευκαιρία στο Συμβούλιο να λάβει υπ' όψιν του και την πολιτική κατάσταση καθώς και τό γενικό πλαίσιο πού ισχύει κάθε φορά πού συνέρχεται για να εγκρίνει μία αίτηση. (9)

Θεωρητικά, μπορεί να είναι αυτονόητη η έννοια του {αραβισμού}, ενώ, στην πράξη, η έννοια διαφέρει κάθε φορά ανάλογα με τη κατάσταση και τη θέση του ερμηνευτή. Τό πιο πιθανό όμως, είναι, ότι, ο συντάκτης του Καταστατικού Χάρτη, τή θεώρησε αυτονόητη έννοια, γι' αυτό δέν τή διευκρίνισε. Στην πράξη δέ, ακόμα και μετά από τόσα χρόνια, τό Συμβούλιο του Συνδέσμου, διστάζει πολλές φορές να εκφράσει μία καθαρή άποψη γύρω από τό θέμα αυτό, όπως θά αναφερθεί παρακάτω. Τα περισσότερα

αραβικά κράτη, από την μεριά τους, σημειώνουν την λέξη [αραβική] στην επίσημη ονομασία τους, όπως π.χ: Σαουδική Αραβία, Συριακή Αραβική Δημοκρατία, Αραβική Δημοκρατία της Αιγύπτου...κ.λ.π. Επίσης, όλα τα συντάγματα των αραβικών κρατών, λίγο ή πολύ, διακηρύσσουν την λέξη αυτή και βεβαιώνουν έτσι, ότι τα κράτη αυτά, ανήκουν στο [αραβικό έθνος].

Παρόλο που χρησιμοποιούνται διάφοροι όροι, όπως: [άραβας], [αραβικό έθνος], [αραβικός κόσμος]... κλπ, οι οποίοι λόγω της συνεχούς χρήσης τους, αποτέλεσαν [δεδομένο] και κατέληξαν στην αντίληψη των πολλών σαν [de facto], στην πραγματικότητα όμως,(10) οι έννοιες παραμένουν ασαφείς. Σ' αντίθεση με τη διάχυτη συνείδηση ένταξης στον αραβικό κόσμο, η αραβικότητα, αυτό που ονομάζουμε {αραβισμός} και που αναπτύχθηκε στην βάση της αραβικότητας, είναι ένας, συγχρόνου τύπου εθνικισμός, που τό προτύπο του αναπτύχθηκε στην Ευρώπη, σέ μία αργή, διαδικασία που άρχισε στά τέλη του Μεσαίωνα. Υιοθετήθηκε τό ευρωπαϊκό ιδεολογικό πρότυπο γιατί ανταποκρίνεται καλύτερα στις απαιτήσεις των καταστάσεων του Τρίτου Κόσμου τόν 20ον αιώνα και χρησιμοποιεί όπως στην Ευρώπη, τόν αυθορμητισμό στά αισθήματα των μαζών.(11)

Σύμφωνα μέ την άποψη των αράβων εθνικιστών, ο αραβικός εθνικισμός καθώς και ο αραβικός κόσμος, επηρεάστηκαν από δύο βασικά στοιχεία τά οποία επενεργούν μαζί: Τό [τοπικό] ή [γεωγραφικό] και τό [χρονικό] στοιχείο. Τό πρώτο καλύπτει την περιοχή που βρίσκεται μεταξύ τού Αραβικού Κόλπου, και τού Ατλαντικού Ωκεανού, ενώ τό δεύτερο καλύπτει την περίοδο η οποία άρχισε από την εμφάνιση τού Ισλάμ και συνεχίζεται μέχρι σήμερα. Η ύπαρξη των δύο παραπάνω στοιχείων, μέ όλα τά αποτελέσματα που προκύπτουν απ' αυτά {γλώσσα, θρησκεία, έθιμα...κ.λ.π}, καθώς και η δόμησή τους, οδήγησαν στην δημιουργία της σύγχρονης αραβικής κοινωνίας.(12) Στην συνέχεια όμως, λόγω διαφοροποίησης των δυνάμεων κατοχής [άγγλοι, γάλλοι, ιταλοί] κατακερματίστηκε ο αραβικός κόσμος στά σύγχρονα αραβικά κράτη.(13)

Ωστόσο όμως, μπορεί νά θεωρηθεί πώς ανήκουν στην αραβική ενότητα, λαό η εθνικότητα: α) αυτοί που μιλάει την αραβική γλώσσα και την θεωρούν ως φυσική τους γλώσσα. β) αυτοί που θεωρούν κληρονομιά τους την ιστορία και τά πολιτιστικά χαρακτηριστικά τού λαού, που αυτοαποκαλείται και οι υπόλοιποι ονομάζουν 'Αραβες, και γ) αυτοί που διεκδικούν την αραβική ταυτότητα και έχουν αραβική συνείδηση. Η προηγούμενη ερμηνεία,

παρότι περιέχει αρκετά θετικά στοιχεία, συγκρούται πολλές φορές με αυτούς που θεωρούνται και ιστορικά άραβες.

Αξιοσημείωτο είναι, ότι, τό Συμβούλιο τό Συνδέσμου, από τότε πού ιδρύθηκε ο Οργανισμός και μέχρι σήμερα, δέν έφερε αντιρρήσεις στην εισδοχή κάποιου κράτους, επειδή δέν είναι άραβικό, εκτός από δύο περιπτώσεις: στην προσχώρηση τής Μαυριτανίας και τής Σομαλίας. Η πρώτη μάλιστα από τόν Ιανουάριο τού 1968, για νά διεκδικήσει την εισδοχή της, έκανε διάφορες ενέργειες. Παράλληλα, διακήρυξε την αραβική γλώσσα σάν επίσημη γλώσσα τού κράτους αντικαθιστώντας έτσι την γαλλική.(14) Η Σομαλία από την πλευρά της, ενεργώντας προς την ίδια κατεύθυνση, αναθεώρησε τό Σύνταγμά της τόν Σεπτέμβρη τού 1967, ώστε νά διευκολυνθεί η εισδοχή της στόν Σύνδεσμο. Παρόλο πού έγιναν - μετά από πολύ καθυστέρηση - δεκτά και τά δύο κράτη ως μέλη, τό πρώτο τόν Νοέμβρη τού 1973, και τό δεύτερο τόν Φεβρουάριο τού 1974, η αμφιβολία σχετικά με τόν αραβισμό τους, παραμένει. Διάφορα σχόλια, και μερικές συζητήσεις έγιναν για τό θέμα αυτό. Τά περισσότερα απ' αυτά, κατέληξαν στο συμπέρασμα ότι η εισδοχή τών δύο κρατών, έγινε για καθαρά πολιτικούς λόγους. Αξίζει νά σημειωθεί, ότι ο 'Ατλας τής Παγκόσμιας Τράπεζας, καθώς και οι διάφορες εκδόσεις τού ΟΗΕ, τού 1975, αναφέρουν ότι, τό αραβικό στοιχείο στην Σομαλία, αποτελεί μία μικρή μειονότητα ανάμεσα στο σομαλέζικο λαό. [υπάρχουν περίπου 300000 πολίτες αραβικής καταγωγής από τόν όλο πληθυσμό τής Σομαλίας πού φτάνει τά 3260000]. Στην συνέχεια, έγινε και η εισδοχή τού Τζιμπουτί {4/9/77}, η οποία πέρασε χωρίς θόρυβο, παρόλο πού τό ίδιο πρόβλημα τής Σομαλίας ισχύει και γι' αυτό.

Οι προηγούμενες στατιστικές αναφέρουν, ότι, τό σύνολο τών 106000, οι οποίοι αποτελούν τόν πληθυσμό τού Τζιμπουτί, 15000 μόνο είναι άραβες. Η εξήγηση πού δόθηκε για την ομαλή και αθόρυβη προσχώρηση τού Τζιμπουτί, ήταν, ότι, υπέρσχυσε πιά η νέα αραβική πολιτική γραμμή. Η τελευταία αυτή πολιτική, ονομάζεται: σαουδαραβική πολιτική η η πολιτική τού πετροδολαρίου και αποτελεί τή τέταρτη κατά σειρά περίοδο στην ιστορία τής σύγχρονης αραβικής πολιτικής. Η πρώτη περίοδο ήταν τής απεικόνισης (κατοχής), η δεύτερη τού πατριωτισμού, ενώ η τρίτη ήταν τού εθνικισμού.(15) Είναι φανερό, ότι, η πολιτική τού πετροδολαρίου κέρδισε έδαφος τά τελευταία χρόνια, σχηματίζοντας έτσι και κατευθύνοντας την πολιτική τού αραβικού κόσμου,(16) επομένως, και την πορεία τού Αραβικού Συνδέσμου.

3) ΑΝΕΞΑΡΤΗΤΟ ΚΡΑΤΟΣ

Είναι η τρίτη κατά σειρά αντικειμενική προϋπόθεση εισδοχής στον Αραβικό Σύνδεσμο, σύμφωνα με την διάταξη του άρθρου 1 του Καταστατικού. Η ορολογία {ανεξαρτησία του κράτους} τυράννησε πολλούς θεωρητικούς και συχνά χρησιμοποιείται αντί της κυριαρχίας ο όρος {ανεξαρτησία}. Οι δύο έννοιες τείνουν να γίνουν ταυτόσημες. Ο όρος {ανεξάρτητο κράτος} είναι μετριοπαθέστερος. Υποδηλώνει όπως στην {κυριαρχία}, την έλλειψη εξάρτησης και πολιτικής υπαγωγής σ' άλλους φορείς ομοειδείς, αλλά ταιριάζει πιο σωστά στην εξωτερική διάσταση της μη εξάρτησης.(17) Εξάλλου, ο όρος {εξαρτημένο κράτος} χρησιμοποιείται για εκείνα τα κράτη, τα οποία έχουν περιορισμένη την διεθνή ικανότητα σε όφελος άλλης πολιτείας, και αντικαθίστανται στην άσκηση δικαιωμάτων της εξωτερικής κυριαρχίας τους, ακόμα και στην διοίκηση εσωτερικών υποθέσεων.(18)

Από τη διατύπωση του παραπάνω άρθρου [άρθρο 1], καταλαβαίνει κανείς, ότι, τα 7 ιδρυτικά κράτη έχουν εκπληρώσει ήδη τις αντικειμενικές προϋποθέσεις εισδοχής. Η αλήθεια όμως είναι, ότι, μπορεί εύκολα να χαρακτηρισθούν τα ιδρυτικά μέλη, εκτός της Υεμένης και της Σ. Αραβίας(19) ως εξαρτημένα κράτη. Μία ματιά ωστόσο στη κατάσταση που επικρατούσε τότε στα ιδρυτικά μέλη, βεβαιώνει το συμπέρασμα αυτό.

Στις αρχές του Β' Παγκ. Πολέμου, τόσο η Συρία όσο και ο Λίβανος, υπάγονταν στην εξουσία της γαλλικής κυβέρνησης του Φιγιέ, η οποία διατηρούσε στενούς δεσμούς με τους Γερμανούς. Στις 8/6/41, οι Ελεύθερες Δυνάμεις της Γαλλίας, εισέβαλαν στην περιοχή, δηλώνοντας στις 27/9/41, την επιθυμία χορήγησης ανεξαρτησίας των δύο κρατών. Αναγκάστηκαν και τα δύο κράτη να προσφύγουν στο Συμβούλιο Ασφαλείας του ΟΗΕ στις 14/2/1946 επιδιώκοντας την ανεξαρτησία τους, αφού οι γάλλοι εν συνέχεια δεν κράτησαν την υπόσχεσή τους. Η επίλυση του προβλήματος έγινε κατόπιν, βάσει της αγγλογαλλικής συμφωνίας του Παρισιού στις 6/3/1946, σύμφωνα με την οποία εγκατάλειψαν οι γαλλικές δυνάμεις τις δύο χώρες.

Τό Ιράκ, αναγκάστηκε στις 30/6/1930 να συνάψει μία συμφωνία με την Αγγλία ώστε να τερματίσει το καθεστώς της εντολής, που επιβλήθηκε σ' αυτό. Βάσει της συμφωνίας αυτής, απέκτησε η Αγγλία προνομιακή θέση [πολιτικά και οικονομικά] σε βάρος της κυριαρχίας του Ιράκ, όπως π.χ.

όρισε τό άρθρο 5 τής συμφωνίας, τήν τοποθέτηση αγγλικών δυνάμεων στό Ιράκ, χωρίς νά έχει τό Ιράκ τό δικαίωμα ελέγχου. Επίσης, οί άγγλοι στρατιώτες στό Ιράκ, δέν υπάγονταν στό ιρακινό δίκαιο, οποιαδήποτε αδικήματα καί άν έκαναν. Παράλληλα, τό Ιράκ, σύμφωνα μέ τήν συμφωνία αυτή, ήταν υποχρεωμένο νά προσφέρει τεράστιες ευκολίες σέ περίπτωση πολέμου στά αγγλικά στρατεύματα. Αναγκάστηκε όμως η Αγγλία, λόγω τών λαϊκών πιέσεων καθώς καί τών συνθηκών πού προέκυψαν μετά τόν Β' Παγκ. Πόλεμο, νά ακυρώσει τήν συμφωνία αυτή καί νά τήν αντικαταστήσει στίς 25/2/1955 μέ δύο άλλες [όπως ήταν τό Σύμφωνο τής Βαγδάτης καί η αγγλοιρακινή συμφωνία], οί οποίες δέν διέφεραν σέ τίποτα από τήν πρώτη. Τό Ιράκ στή συνέχεια, τόν Ιούλιο τού 1958, ακύρωσε μονομερώς καί τίς δύο συμφωνίες.

Μετά τήν ήττα τής Τουρκίας στόν Α' Παγκ. Πόλεμο, διακήρυξε η Αγγλία μονομερώς τήν προστασία της στήν Αίγυπτο. Αρχικά, η προστασία αυτή θεωρήθηκε άκυρη, σύμφωνα μέ τούς κανόνες τού διεθνούς δικαίου, λόγω τής έλλειψης ρητής συμφωνίας μεταξύ τών δύο κρατών. Στή συνέχεια όμως, η Αγγλία καί εξαιτίας τών διάφορων μεταγενέστερων συμφωνιών, κατόρθωσε νά νομιμοποιήσει τήν προστασία αυτή. Η έντονη διαμαρτυρία τού αιγυπτιακού λαού, οδήγησε στόν τερματισμό τής προστασίας αυτής στίς 15/3/22 καί τή διακήρυξη μίας εικονικής ανεξαρτησίας τής Αιγύπτου, όπου διατήρησε η Αγγλία τό δικαίωμα διαχείρισης τών εσωτερικών καθώς καί τών εξωτερικών υποθέσεων τής Αιγύπτου. Στίς 26/8/1936, δηλαδή στίς παραμονές τού Β' Παγκ. Πολέμου καί κατά τίς προετοιμασίες γι' αυτόν, συνάφθηκε μία αόριστη αγγλοαιγυπτιακή συμφωνία φιλίας, η οποία πρόβλεπε μεταξύ άλλων τήν παραμονή τών αγγλικών στρατευμάτων στήν Αίγυπτο. Η αιγυπτιακή κυβέρνηση αναγκάστηκε νά ακυρώσει μονομερώς τήν συμφωνία αυτή, εξαιτίας τών συνεχών λαϊκών πιέσεων. Παράλληλα όμως, η Αγγλία δέν δέχτηκε τήν ακύρωση αυτή, παρά μόνο εξαναγκασμένη μετά τήν ανατροπή τού βασιλικού καθεστώτος τό 1952, υπογράφοντας τό 1954 μέ τόν Νάσερ συμφωνία {εγκατάλειψης}, καί τερματίζοντας έτσι, τήν παραμονή της στήν Αίγυπτο.

Στήν Ιορδανία, μόλις τελείωσε ο Β' Παγκ. Πόλεμος, μεταβιβάστηκε η εξουσία στήν Αγγλία βάσει τού καθεστώτος τής εντολής. Αυτή η κατάσταση επικράτησε μέχρι 12/3/1948, όπου συνάφθηκε η ιορδανοαγγλική συμφωνία, σύμφωνα μέ τήν οποία, απέκτησε η Αγγλία τό δικαίωμα παραμονής τών

στρατευμάτων της στην Ιορδανία, όποτε και όπου ήθελε, χωρίς την άδεια ούτε την ειδοποίηση των ιορδανών αρχών. Η επίσημη ακύρωση της συμφωνίας αυτής, έγινε τόν Μάρτιο του 1956. (20)

Δέν υπάρχει αμφιβολία, όπως φαίνεται καθαρά στις παραπάνω παραγράφους, ότι, τά ιδρυτικά μέλη του Συνδέσμου, δέν είχαν την απόλυτη κυριαρχία, όταν υπέγραψαν τό Πρωτόκολλο της Αλεξανδρείας και στην συνέχεια τό Καταστατικό. Αυτό τό γεγονός, οδήγησε πολλούς στό συμπέρασμα, ότι, ο Αραβικός Σύνδεσμος, είναι δημιούργημα των άγγλων, (21) η τουλάχιστον ιδρύθηκε μέ την ευλογία τους, διότι, οί παραπάνω συνθήκες, δέν άφησαν περιθώρια στις τότε αραβικές κυβερνήσεις, νά ενεργούν ελεύθερα και χωρίς την άδεια της Αγγλίας.

Ωστόσο όμως, η αντικειμενική προϋπόθεση της "ανεξαρτησίας" πού ορίζει ο Καταστατικός Χάρτης, δέν εμπόδισε τά ιδρυτικά μέλη νά αποκτήσουν την ιδιότητα του μέλους και νά επιβάλουν τά ίδια τά κράτη την "ανεξαρτησία" σαν όρο για

την εισδοχή νέων μελών. Γι' αυτό, όταν το Ομάν κατέθεσε την αίτησή του το 1954, ώστε να γίνει μέλος του Συνδέσμου, απορρίφθηκε η αίτησή του από το Συμβούλιο με την απόφαση υπ' αριθμό 2860/56 στις 29/9/54 και με τη δικαιολογία, ότι, η ανεξαρτησία του ήταν μειωμένη εξαιτίας της συμφωνίας που υπέγραψε με την Αγγλία, που επιτρέπει την παραμονή των αγγλικών στρατευμάτων στο έδαφός του. Αξίζει να σημειωθεί, ότι, την ίδια στιγμή που απορρίφθηκε η αίτηση του Ομάν, η παρουσία των αγγλικών στρατευμάτων ήταν έντονη στην Αίγυπτο, την Ιορδανία και το Ιράκ (22).

Εξάλλου, παρατηρείται ότι η κυριαρχία ακόμα και η ανεξαρτησία στα πλαίσια των διεθνών οργανισμών, ερμηνεύεται σαν ένα είδος "πολιτικής ωριμότητας" και όχι, όπως ορίζει το διεθνές δίκαιο με τη στενή έννοια του όρου. Βάσει αυτής της παρατήρησης, ανέφερε ο αιγύπτιος αντιπρόσωπος στη Πολιτική Επιτροπή ότι: "η επιμονή στη συμπλήρωση του όρου της ανεξαρτησίας, σαν προϋπόθεση εισδοχής νέων μελών στον αραβικό Σύνδεσμο, καθώς και η χορήγηση στο Συμβούλιο της αποκλειστικής αρμοδιότητας, ώστε να διακρίνει αν το αιτούν κράτος είναι ή όχι ανεξάρτητο, θα μας απομακρύνει από τους πραγματικούς σκοπούς για την ίδρυση του Συνδέσμου". Παράλληλα, ο ιρακινός αντιπρόσωπος στην ίδια επιτροπή εκφράσθηκε για το ίδιο θέμα ως εξής: αφού συμφωνήσαμε, ότι κάθε αραβικό κράτος έχει το δικαίωμα να ενταχθεί στο Σύνδεσμο, δεν είναι λογικό να

θεωρηθεί συγχρόνως το Συμβούλιο, το αποκλειστικά αρμόδιο για να αποφασίζει, αν το κράτος είναι αραβικό ή έχει μειωμένη ανεξαρτησία. Η ανάγκη θα μας κάνει κάποτε να δεχθούμε κράτη χωρίς να έχουν καν κυβέρνηση" (23). Η άποψη αυτή του ιρακινού αντιπροσώπου, ταυτίζεται απόλυτα με το γενικό πλαίσιο του ιρακινού σχεδίου, που κατέθεσε στην Πολιτική Επιτροπή. Αξίζει να αναφερθεί, ότι το παραπάνω σχέδιο θεωρεί, ότι κάθε ανεξάρτητο αραβικό κράτος αποκτά αυτομάτως την ιδιότητα του μέλους του Συνδέσμου, χωρίς να ελέγχονται οι προϋποθέσεις οι οποίες αναφέρονται στο Καταστατικό. Η άποψη αυτή ήταν βέβαια ακραία και θα οδηγούσε, αν εγκρίνονταν, στη διάλυση του Συνδέσμου, ειδικά εκείνη την περίοδο, όπου οι ξένες δυνάμεις στην περιοχή συνήθιζαν να διακηρύζουν εικονική ανεξαρτησία των αραβικών κρατών, για τους γνωστούς λόγους, και θα ήταν εύκολο να ελέγχουν τον Σύνδεσμο μέσω των κρατών αυτών (24).

Από μία άλλη οπτική γωνία, η θέση που πήρε το ιρακινό σχέδιο, ταυτίζεται πλήρως με τη διάταξη του Πρωτοκόλλου της Αλεξάνδρειας, σχετικά με την εισδοχή νέων μελών, όπου και εκεί δεν απαιτείται έλεγχος των προϋποθέσεων εισδοχής. Η σημαντική διαφορά όμως μεταξύ τους, είναι, ότι η φύση του Πρωτοκόλλου είναι τέτοια ώστε να μη γίνεται λεπτομερειακή αναφορά των θεμάτων που περιέχει και παράλληλα τερματίζεται αυτόματα, μόλις ιδρυθεί ο Σύνδεσμος, ενώ αντίθετα, το ιρακινό σχέδιο, θα πρέπει να καλύπτει όλα τα κενά και να αποτελεί – σαν καταστατικό – ένα από τα βασικά στοιχεία ύπαρξης του Συνδέσμου. Επίσης, το Πρωτόκολλο εντάσσεται στα πλαίσια των προσπαθειών για την ίδρυση ενός αραβικού οργανισμού, ώστε να αντιμετωπισθεί η πολιτική κατάσταση η οποία δημιουργήθηκε μετά τον Β' Παγκόσμιο Πόλεμο. Γι' αυτό το λόγο άλλωστε, έγινε δεκτή η προσωρινή κυβέρνηση της Αλγερίας, με την απόφαση του Συμβουλίου στις 7/9/59, σαν μέλος (χωρίς δικαίωμα ψήφου) στο Σύνδεσμο, τη στιγμή δηλαδή που κορυφωνόταν ο αγώνας κατά των Γάλλων στη χώρα αυτή.

Η σημασία του όρου της "ανεξαρτησίας" που ορίζεται είτε άμεσα είτε έμμεσα στα καταστατικά των διεθνών οργανισμών (25), σύμφωνα με την κρατούσα άποψη, είναι, ότι μόνο τα ανεξάρτητα κράτη είναι σε θέση να αναλαμβάνουν τις υποχρεώσεις που προβλέπονται στις ιδρυτικές συνθήκες. Επίσης, ερμηνεύεται συνήθως η "ανεξαρτησία" με την ευρεία έννοια του όρου, δηλαδή, θεωρείται το κράτος ανεξάρτητο όταν είναι σε θέση να

αυτοκυβερνάται και να είναι ικανό να δημιουργήσει εξωτερικές σχέσεις με τα άλλα κράτη με την ιδιότητά του σαν κράτος (26).

Παρόλα αυτά όμως, η πολιτική παίζει πάντα τον σημαντικότερο ρόλο στην εισδοχή των νέων μελών στους διεθνείς οργανισμούς. Σαν απλό παράδειγμα μπορούμε να αναφέρουμε την Ινδία και τις Φιλιππίνες, οι οποίες συμμετείχαν στη Συνδιάσκεψη του Σαν Φρανσίσκο, και στη συνέχεια απέκτησαν την ιδιότητα των "αρχικών" μελών του ΟΗΕ, παρότι και τα δύο αυτά κράτη δεν χαρακτηρίζονταν τότε σαν ανεξάρτητα κράτη. Οι Φιλιππίνες έγιναν ανεξάρτητο κράτος με την αμερικανική διακήρυξη στις 4/7/1946, και η Ινδία έγινε Dominion στα παλαισία της Βρετανικής Κοινοπολιτείας των Εθνών στις 15/8/1947. Μπορούμε επίσης να αναφέρουμε και άλλες δύο περιπτώσεις: δηλαδή, τη Λευκορωσία και την Ουκρανία, οι οποίες σε καμία περίπτωση δεν μπορούν να χαρακτηρισθούν σαν ανεξάρτητα κράτη. Παρόλα αυτά όμως, και λόγω της συμμετοχής τους στη Συνδιάσκεψη του Σαν Φρανσίσκο, θεωρούνταν μέλη, και αρχικά μάλιστα, του ΟΗΕ. Συγχρόνως, ο σοβιετικός αντιπρόσωπος στον ΟΗΕ, ανέφερε τις αντιρρήσεις της χώρας του για την εισδοχή της Ιορδανίας στον ΟΗΕ, με βάση το επιχείρημα της μη ανεξαρτησίας αυτής, εξαιτίας της αγγλοιορδανικής συμφωνίας. Η θέση της Ιορδανίας όμως, δεν ήταν καθόλου διαφορετική από τα δύο αυτά κράτη, στα παλαισία των Δημοκρατιών της Σοβιετικής Ένωσης. (27)

Ο καταστατικός χάρτης του Αραβικού Συνδέσμου, ο οποίος ορίζει ρητά, ότι η απόκτηση της ιδιότητας του μέλους, εξαρτάται από τη συμπλήρωση του όρου της ανεξαρτησίας, δεν διευκρινίζει, ωστόσο στη συνέχεια την έννοια της ανεξαρτησίας, αφήνοντας έτσι το Συμβούλιο να κρίνει με τα δικά του κριτήρια, αν πράγματι αυτό το κράτος είναι ανεξάρτητο ή όχι. Το κενό αυτό είναι πολύ επικίνδυνο, εφόσον, η πολιτική αλλάζει καθημερινά με όλες τις συνέπειες που προκύπτουν από την αλλαγή αυτή, σχετικά με την εισδοχή των νέων μελών.

ΟΙ ΔΙΑΔΙΚΑΣΤΙΚΕΣ ΠΡΟΥΠΟΘΕΣΕΙΣ

Οι διαδικαστικές προϋποθέσεις, οι οποίες καθορίζονται στη β' παράγραφο του α' άρθρου για την εισδοχή των νέων μελών, που επιθυμούν να ενταχθούν στο Σύνδεσμο, είναι: α) η κατάθεση γραπτής αίτησης στη Γενική Γραμματεία και β) η έγκρισή της από το Συμβούλιο. Από τη

Διατύπωση αυτού του άρθρου, είναι εύκολο να καταλήξουμε στο συμπέρασμα, ότι οι συντάκτες του Καταστατικού Χάρτη, επηρεαζόμενοι από το γενικό κλίμα, που επικράτησε κατά τη διάρκεια των συνομιλιών, απλοποίησαν τις διαδικασίες αυτές. Έτσι, το Συμβούλιο του Συνδέσμου, (στη συνέχεια) το οποίο ανταποκρίθηκε σ' αυτή την πραγματικότητα και ενεργώντας προς αυτήν την κατεύθυνση, δε στέρησε από κανένα κράτος, που είχε συμπληρώσει τις αντικειμενικές προϋποθέσεις την εισδοχή, όπως συμβαίνει πολλές φορές στους άλλους διεθνείς οργανισμούς (28). Ωστόσο όμως, οι συντάκτες του Καταστατικού αντιμετώπισαν σχετικά με την εισδοχή των νέων μελών το δίλημμα ή να διατηρήσουν τους απαραίτητους τύπους, όπως άλλωστε συμβαίνει στους διεθνείς οργανισμούς, ή να σκηνοθετήσουν ένα διαφορετικό οργανισμό, που να ανταποκρίνεται στη γενική αραβική λαϊκή βούληση. Η επιλογή δεν ήταν εύκολη, αλλά όπως φαίνεται από την απλοποίηση των διαδικασιών εισδοχής, επικράτησε η δεύτερη άποψη. Μία απλή σύγκριση με τις προβλεπόμενες απαραίτητες διαδικασίες εισδοχής στην Οργάνωση Αφρικανικής Ενότητας, επιβεβαιώνει το συμπέρασμα αυτό. Το άρθρο 4 του Καταστατικού του οργανισμού αυτού, ορίζει στις διαδικασίες εισδοχής τα εξής: "Το κράτος που επιθυμεί να ενταχθεί, πρέπει να στείλει στο Γενικό Γραμματέα του οργανισμού διακοίνωση, που να περιέχει τη ρητή δήλωση, ότι συμμορφώνεται με τις αρχές του οργανισμού (29). Ο Γενικός Γραμματέας είναι υποχρεωμένος να κοινοποιήσει την ανακοίνωση αυτή σ' όλα τα κράτη μέλη, τα οποία στη συνέχεια θα του στείλουν τις αποφάσεις τους. Για να γίνει δεκτό το κράτος ως μέλος πρέπει να εγκριθεί από την απόλυτη πλειοψηφία των κρατών μελών. Είναι φανερό πιά, ότι, ο Καταστατικός Χάρτης του Αραβικού Συνδέσμου, δεν υιοθέτησε μία τέτοια πολύπλοκη διαδικασία.

Η απλοποίηση των διαδικασιών εισδοχής στον Σύνδεσμο αποτελεί θετικό στοιχείο, βάσει του οποίου, δύναται η αποφυγή διαφόρων σχετικών προβλημάτων. (30)

Μερικοί διεθνολόγοι ωστόσο πιστεύουν, ότι, οι πολύπλοκες αυτές διαδικασίες, δεν είναι πρακτικές και οδηγούν σε αρνητικά αποτελέσματα, αφού σύμφωνα με τα άρθρα 4, 24, 27 του Χάρτη του ΟΗΕ, οι αρμοδιότητες του Συμβουλίου Ασφαλείας καθορίζονται όσον αφορά τη διατήρηση της παγκόσμιας ειρήνης και ασφάλειας, πράγμα που δεν έχει καμμία σχέση με την εισδοχή νέων μελών. Ωστόσο, ορθότερο θα ήταν να περιορισθεί το θέμα

της εισδοχής στη Γενική Συνέλευση και αρκεί η απόφασή της (31).

Η ηθελημένη απλοποίηση, σχετικά με τις διαδικασίες εισδοχής των νέων μελών στον Αραβικό Σύνδεσμο, οδήγησε στη δημιουργία κενών και παραλείψεων. Το άρθρο αυτό, δεν καθορίζει ούτε την απαραίτητη πλειοψηφία, που χρειάζεται για την έγκριση της αίτησης, ούτε τα όρια της αρμοδιότητας του Συμβουλίου προκειμένου να εγκρίνει ή να απορρίπτει την αίτηση αυτή, αφού "δικαιούται" συγχρόνως, σύμφωνα με τη διατύπωση του άρθρου, το ανεξάρτητο αραβικό κράτος, να γίνει μέλος. Είναι φανερό ότι οι ελλείψεις αυτές είναι πολύ σοβαρές, η δεύτερη δε οδηγεί στο δίλημμα: Αφού το ανεξάρτητο αραβικό κράτος έχει το "δικαίωμα" να γίνει μέλος, τότε τι σημασία έχει η έγκριση του Συμβουλίου; Αν όμως, από την άλλη μεριά, έχει το Συμβούλιο το δικαίωμα απόρριψης της αίτησης του κράτους, παρόλο που αυτό έχει εκπληρώσει τις αντικειμενικές προϋποθέσεις, τότε πώς συνδέεται αυτό με το "δικαίωμα" του κράτους να ενταχθεί; Η απάντηση που μπορεί να δοθεί στην αντιφατική αυτή περίπτωση, είναι καθαρά πρακτική. Μπορούμε κατ' αρχήν και σύμφωνα με τη διατύπωση του ίδιου του άρθρου, να θεωρήσουμε ότι: α) το κράτος που επιθυμεί να γίνει μέλος, για να αποκτήσει την ιδιότητα αυτή, είναι απαραίτητο να πληρεί τις προϋποθέσεις για να έχει το "δικαίωμα" εισδοχής και β) η έγκριση του Συμβουλίου δεν έχει τυπικό χαρακτήρα, αλλά περιορίζεται στον έλεγχο της εκπλήρωσης των προϋποθέσεων, δηλαδή αν το κράτος αυτό είναι αραβικό και ανεξάρτητο, τότε δεσμεύεται το Συμβούλιο και υποχρεώνεται να εγκρίνει την αίτηση.

Το άρθρο 4 του Χάρτη των ΗΕ αναφέρει, ότι, τα κράτη που επιθυμούν να γίνουν μέλη "μπορούν" να ενταχθούν και δεν "δικαιούνται" όπως ορίζει ρητά το άρθρο 1 του Καταστατικού του Αραβικού Συνδέσμου. Η διαφορά αυτή οφείλεται κυρίως στη διαφορετική φύση μεταξύ των δύο οργανισμών. Κατ' αρχήν, στη περίπτωση του ΟΗΕ, οι σχέσεις μεταξύ των κρατών μελών είναι καθαρά πολιτικές, ενώ στον Αραβικό Σύνδεσμο στηρίζονται στο κοινό έδαφος και εξαρτώνται από διαφόρους παράγοντες, όπως η κοινή γλώσσα, ιστορία, πολιτισμός κλπ. Συνήθως οι διεθνείς οργανισμοί, που στηρίζονται στις "ειδικές" σχέσεις των κρατών μελών, θεωρούν ότι είναι "δικαίωμα" των συγκεκριμένων κρατών να ενταχθούν στον οργανισμό, όπως ορίζει π.χ. το άρθρο 2 του Καταστατικού του Οργανισμού των Αμερικανικών Κρατών, που ιδρύθηκε το 1948 (32). Ωστόσο όμως, ο Αραβικός Σύνδεσμος,

από την ίδρυσή του και μέχρι σήμερα, δεν αντιμετώπισε παρά μόνο μία φορά το πρόβλημα αναφορικά με το "δικαίωμα" απόκτησης της ιδιότητας του μέλους. Όταν απελευθερώθηκε το Κουβέιτ από την αγγλική κυριαρχία και έγινε ανεξάρτητο κράτος, κατέθεσε στις 22/6/1961, την αίτησή του δηλώνοντας την πρόθεσή του να γίνει μέλος του Συνδέσμου. Το Ιράκ όμως, έκφρασε επίσημα την αντίρρησή του, θεωρώντας μάλιστα ότι το Κουβέιτ αποτελεί τμήμα του ιρακινού εδάφους. Ο ιρακινός αντιπρόσωπος στο Συμβούλιο, αποσύρθηκε από τη συζήτηση του θέματος σε ένδειξη διαμαρτυρίας. Έτσι, δόθηκε η ευκαιρία στο Συμβούλιο να αποφασίσει θετικά (απόφαση υπ' αριθμό 1777/35) χωρίς τη συμμετοχή του Ιράκ, μετά την εξήγηση που έδωσαν οι αντιπρόσωποι της Λιβύης και της Αιγύπτου. Οι δύο αντιπρόσωποι στην ερμηνεία τους για το άρθρο 1 παρ. 2, θεώρησαν ότι το άρθρο αυτό, δεν αναγκάζει το Συμβούλιο να προσφύγει στη χρήση της μεθόδου της ψηφοφορίας. Η σημασία όμως της απόφασης αυτής του Συμβουλίου πέρα από την εισδοχή του Κουβέιτ στο Σύνδεσμο, επιβεβαιώνει επίσημα την αντίληψη, βάσει της οποίας τα ανεξάρτητα αραβικά κράτη, έχουν το απόλυτο "δικαίωμα" να γίνουν μέλη.

Το δεύτερο κενό που δημιουργήθηκε από τη διατύπωση του άρθρου αυτού αφορά την απαραίτητη πλειοψηφία του Συμβουλίου, ώστε να εγκριθεί η σχετική αίτηση εισδοχής, όπως αναφέρουν συνήθως οι διάφοροι διεθνείς οργανισμοί στις ιδρυτικές τους συνθήκες (33). Η έλλειψη αυτή ήταν αφορμή μακράς συζήτησης και ατελείωτων επεξηγήσεων και ερμηνειών. Μερικοί θεωρούν ότι ο Καταστατικός Χάρτης, αναφέρει ρητά τις περιπτώσεις που απαιτείται η πλειοψηφία, (είτε απόλυτη είτε ενισχυμένη) επομένως, όλες οι άλλες περιπτώσεις οι οποίες δεν αναφέρονται, πρέπει να εντάσσονται στο γενικό κανόνα που υιοθετεί ο Καταστατικός Χάρτης και αυτός είναι: η "ομοφωνία". Εφόσον, σύμφωνα με την άποψη αυτή, ο Καταστατικός Χάρτης δεν ανέφερε την έγκριση της σχετικής αίτησης εισδοχής από το Συμβούλιο στις "ειδικές" περιπτώσεις που χρειάζονται πλειοψηφία, αυτομάτως, πρέπει να ισχύει η ομοφωνία (34). Παρόλο που φαίνεται ότι το επιχείρημα αυτό είναι αρκετά ισχυρό, η ερμηνευτική απόφαση του Συμβουλίου του Συνδέσμου στις 24/3/73, βάσει της οποίας η ομοφωνία που προβλέπεται στον Καταστατικό Χάρτη, αφορά μόνο τα ζητήματα τα σχετικά με την κυριαρχία των κρατών μελών, οδηγεί στη μείωση της σημασίας της άποψης αυτής.

Όπως προκύπτει από τη πρακτική πλευρά, το Συμβούλιο του Συνδέσμου κατά τη πορεία του, αντιμετώπιζε με διαφορετικό τρόπο το ζήτημα εισδοχής των νέων μελών κάθε φορά που υποβαλόταν μία σχετική αίτηση. Λόγω των διαφορετικών ερμηνειών και δικαιολογιών που δόθηκαν από το Συμβούλιο, η κατάσταση έγινε περισσότερο πολύπλοκη. Τα πρώτα επιγενόμενα μέλη: η Λιβύη, το Σουδάν, η Τυνησία και το Μαρόκο δεν αντιμετώπισαν κανένα πρόβλημα και η εισδοχή τους έγινε πολύ ομαλά. Εκδόθηκαν οι αποφάσεις: 497/18 στις 23/3/53, 1107/24 στις 19/1/56, 1496/30 και 1497/30 στις 1/10/58 του Συμβουλίου σχετικά με τα τέσσερα κατά σειρά παραπάνω κράτη "ομόφωνα". Το Συμβούλιο όμως, στη συνέχεια, και συγκεκριμένα στις 22/6/1961, αποφάσισε περί εισδοχής νέου μέλους (το Κουβέιτ) με την πλειοψηφία, γι' αυτό η διατύπωση της απόφασης, για πρώτη φορά, δεν ανέφερε τη συνηθισμένη λέξη "ομόφωνα", αλλά "Καλωσορίζουμε το Κουβέιτ σα μέλος του Συνδέσμου". Στην προσπάθειά του να δικαιολογήσει την απόφαση αυτή, το Συμβούλιο σημείωσε στα πρακτικά του, ότι η απόφαση λήφθηκε με "ομοφωνία των παρόντων". Η απόφαση υπ' αριθμό 1854/37 στις 16/8/62 σχετικά με την εισδοχή της Αλγερίας, παρόλο που λήφθηκε ομόφωνα, ως προς την έκφρασή της, ήταν η ίδια, που διατυπώθηκε στην περίπτωση του Κουβέιτ, δηλαδή "Καλωσορίζουμε την Αλγερία σα μέλος του Συνδέσμου".

Παράλληλα όμως, το Συμβούλιο αναγκάστηκε να λάβει μερικές αποφάσεις αναφορικά με την εισδοχή νέων μελών με καθαρή πλειοψηφία και όχι "ομοφωνία των παρόντων" όπως αιτιολόγησε την προηγούμενη απόφασή του. Έτσι στις αποφάσεις 2374/48 στις 12/12/67 και 2864/56 στις 6/12/71, η μεν πρώτη αφορούσε την εισδοχή της Νότιας Υεμένης στο Σύνδεσμο παρά τη θέληση της Σαουδικής Αραβίας, ενώ η δεύτερη απόφαση την εισδοχή των Ηνωμένων Αραβικών Εμιράτων. Στη δεύτερη περίπτωση τρία κράτη μέλη τάχθηκαν κατά της εισδοχής του κράτους των Εμιράτων: η Σαουδική Αραβία, το Ιράκ και η Υεμένη (35).

Είναι αναμφίβολο, ότι, η κατάσταση που αναφέρθηκε παραπάνω, οφείλεται απόλυτα στη καταστατική έλλειψη. Τό Συμβούλιο αντιμετωπίζοντας τό κενό που δημιουργήθηκε απο τήν διατύπωση τού άρθρου 1 τού Καταστατικού, αναγκάστηκε νά δώσει διαφορετικές ερμηνείες και δικαιολογίες. Είναι ωστόσο πραγματικό αδιέξοδο άν σκεφθεί κανείς ότι γιά τό ίδιο θέμα, τό ίδιο τό Συμβούλιο σέ μία περίπτωση, πήρε τίς

αποφάσεις του με ομοφωνία, σε μία δεύτερη περίπτωση, με ομοφωνία των παρόντων, και τέλος, σε μία τρίτη περίπτωση, με πλειοψηφία.

Η ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ ΤΗΣ ΠΑΛΑΙΣΤΙΝΗΣ

Η συμμετοχή της Παλαιστίνης στον Αραβικό Σύνδεσμο, έγινε στα πρώτα βήματα ίδρυσης του Οργανισμού αυτού. Ακούστηκε για πρώτη φορά, ο αντιπρόσωπος της Παλαιστίνης στην Συντονιστική Επιτροπή η οποία προετοίμαζε τό Πρωτόκολλο της Αλεξάνδρειας. Εξ αιτίας της μη ύπαρξης Παλαιστινιακής κυβέρνησης [επειδή κυβερνούσαν οι Άγγλοι την χώρα αυτή, βάσει του καθεστώτος της εντολής] ο αντιπρόσωπος της Παλαιστίνης στην παραπάνω Επιτροπή, δέν ήταν ισοτίμος με τους άλλους αντιπροσώπους. Εξάλλου, από την αρχή, περιορίστηκε η συμμετοχή της Παλαιστίνης, γι' αυτό δέν έχει παρουσία στις σχηματιζόμενες επιτροπές [οι οποίες προβλεπόταν στο άρθρο 2 του Πρωτοκόλλου] καί δέν υπέγραψε, παρόλο πού έλαβε μέρος στην Συνδιάσκεψη, ούτε τό Πρωτόκολλο, ούτε τόν Καταστατικό Χάρτη του Συνδέσμου. Συζητήθηκε η δυνατότητα συμμετοχής της παλαιστίνιακής αντιπροσωπείας στην Πολιτική Επιτροπή, η οποία ήταν αρμόδια για την σύνταξη του Καταστατικού. Στην αρχή, δήλωσε ο Λιβανέζος αντιπρόσωπος την αντίρρησή του στην συμμετοχή αυτή λέγοντας, ότι, η συμμετοχή ενός μη ανεξαρτήτου κράτους, στις εργασίες της Επιτροπής δέν στέκεται νομικά. Τό επιχείρημα αυτό ήταν απαράδεκτο, επειδή, όπως τόνισε ο ιρακινός αντιπρόσωπος, η συμμετοχή στις εργασίες της Επιτροπής, δέν σημαίνει την απόκτηση της ιδιότητας του μέλους, καθώς καί η διατήρηση των προϋποθέσεων πού προβλέπονται σχετικά με τά μέλη, καί την εισδοχή, θά πρέπει νά ληφθούν υπ' όψη μετά την ίδρυση του Συνδέσμου. Στην 12η συνεδρίαση της Επιτροπής στις 28/2/1945, η αιγυπτιακή αντιπροσωπεία, πρότεινε τή συμμετοχή της Παλαιστίνης στο Συμβούλιο του Συνδέσμου, καί τή ρητή αναφορά της συμμετοχής της στον Καταστατικό Χάρτη. Για άλλη μιά φορά, ο Λιβανέζος αντιπρόσωπος, εξέφρασε τις αντιρρήσεις του, τονίζοντας, ότι, ο Παλαιστίνιος αντιπρόσωπος, δέν θά είναι σε θέση νά εκπληρώσει τις υποχρεώσεις, ούτε θά δύναται νά εκτελέσει τις αποφάσεις του Συμβουλίου. Αναφέρθηκε ακόμα στην "ομοφωνία", πού προβλέπεται από τόν Καταστατικό Χάρτη, καί αναρρωτήθηκε: πώς μπορεί νά υπολογιστεί η ψήφος της Παλαιστίνης, την

στιγμή που δέν έχει κυβέρνηση; Η συζήτηση περί τού θ'εματος αυτού, συνεχίστηκε μεχρι που κατέληξε η Επιτροπή [στήν 14η συνεδρίαση στις 1/3/1945] στήν έκδοση τού ειδικού παραρτήματος τού Καταστατικού, σχετικά μέ τήν Παλαιστίνη.

Μετά τήν ίδρυση τού Αραβικού Συνδέσμου, καί συγκεκριμένα στις 24/11/1945, σχολιάστηκε στό Συμβούλιο τού Συνδέσμου, τό σχετικό θέμα μέ τήν συμμετοχή τής Παλαιστίνης. Οι συζητήσεις κράτησαν μέχρι τις 4/12/1945, όπου τό Συμβούλιο κατέληξε στήν εξής απόφαση: [Αποφασίστηκε νά αντιπροσωπεύεται η Παλαιστίνη μέ ένα η περισσότερους - νά μή ξεπερνάνε τους τρεις - αντιπροσώπους. Η συμμετοχή τής παλαιστινιακής αντιπροσωπείας θά υπάρχει σ'όλες τις εργασίες τού Συμβουλίου βάσει τού ειδικού παραρτήματος τού Καταστατικού Χάρτη. Είναι αυτονόητο, ότι, η παλαιστινιακή αντιπροσωπεία, θά έχει πλήρη δικαίωμα ψήφου, όσου αφορά τό παλαιστινιακό ζήτημα καθώς καί τά ζητήματα στά οποία μπορεί νά ανταπεξέλθει η Παλαιστίνη. Τά μέλη τής παλαιστινιακής αντιπροσωπείας, διορίζονται από τό Συμβούλιο τού Συνδέσμου, μετά τήν πρόταση τής Ανωτάτης Επιτροπής τής Παλαιστίνης. Σέ περίπτωση αδυναμίας τής Ανωτάτης Επιτροπής, τό Συμβούλιο αναλαμβάνει όλο τό θέμα]. Στήν συνέχεια ,όμως, τροποποιήθηκε η απόφαση αυτή στήν τρίτη τακτική συνεδρίαση τού Συμβουλίου στις 28/3/1946, ως εξής: [Η συμμετοχή τής Παλαιστίνης, θά είναι μέ ένα μόνο αντιπρόσωπο, καί μόνο στά παλαιστινιακά ζητήματα].

Τόν Σεπτέμβρη τού 1948, εν όψει τών πολιτικών εξελίξεων στήν Παλαιστίνη, σχηματίστηκε μία παλαιστινιακή κυβέρνηση, η οποία κατόρθωσε νά εξασφαλίσει από τήν πρώτη στιγμή, τήν αναγνώριση όλων τών αραβικών κυβερνήσεων, εκτός της Ιορδανίας. Τό Συμβούλιο τού Συνδέσμου, παρόλο που δέν προχώρησε η Παλαιστίνη στις διαδικασίες απόκτησης τής ιδιότητας τού μέλους, κάλεσε τόν πρόεδρο τής νεοσύστατης κυβέρνησης νά παρακολουθήσει, βάσει τής προηγουμένης απόφασης του, τις εργασίες τής δέκατης τακτικής συνεδρίασης στις 17/3/1949. Η αντίδραση τής Ιορδανίας, θεωρώντας μάλιστα τόν εαυτό της ως τόν μοναδικό αρμόδιο γία νά μιλήσει εν ονόματι τών παλαιστινίων, εμπόδισε τήν συμμετοχή τής παλαιστινιακής αντιπροσωπείας. Πέρασε η 11η καθώς καί η 12η τακτική συνεδρίαση τού Συμβουλίου, χωρίς νά κληθεί η αντιπροσωπεία τής Παλαιστίνης. Ωστόσο όμως, εκδόθηκε στό τέλος τής δευτέρης παραπάνω συνεδρίασης, μία απόφαση

σύμφωνα με την οποία κλήθηκε ο αντιπρόσωπος [δέν αναφέρθηκε η απόφαση στην παλαιστινιακή κυβέρνηση] της Παλαιστίνης, νά συμμετάσχει στο Συμβούλιο για τὰ ζητήματα που αφορούσαν την Παλαιστίνη. (36) Συνεχιζόταν η κατάσταση αυτή μέχρι την 16η τακτική συνεδρίαση του Συμβουλίου στις 23/9/1952, όπου καί έγινε μία τυπική τροποποίηση στην προηγούμενη απόφαση, σύμφωνα με την οποία, θεωρείται ως ο αντιπρόσωπος της Παλαιστίνης [καί όχι των αράβων της Παλαιστίνης, όπως σημείωσαν όλες οι προηγούμενες αποφάσεις του Συμβουλίου].

Μετά την ίδρυση της Οργάνωσης για την Απελευθέρωσης της Παλαιστίνης (P.L.O) τό 1963, καί στην συνέχεια την αναγνώρισή της από την Σύνοδο Κορυφής του 1964, αποφασίστηκε νά συμμετέχει επίσημα πλέον ο πρόεδρος της Οργάνωσης στο Συμβούλιο, σάν μόνιμος αντιπρόσωπος της Παλαιστίνης. Δέκα χρόνια αργότερα καί εν όψει των σημαντικών επιτυχιών πού σημείωσαν οί παλαιστίνιοι καί στόν στρατιωτικό καί στόν διπλωματικό τομέα, καθώς καί χάρη της ευρείας αποδοχής καί αναγνώρισής τους, αποφάσισε η Σύνοδος Κορυφής του Μαρόκου του 1974, νά θεωρηθεί επίσημα η Ο.Α.Π, σάν μόνιμος καί νόμιμος εκπρόσωπος του παλαιστινιακού λαού. Δέν πέρασε αρκετός καιρός από την τελευταία απόφαση αυτή, καί εκδόθηκε από τό Συμβούλιο η απόφαση 3462 στις 9/9/76, βάσει της οποίας θεωρείται, ότι, η Παλαιστίνη αποκτά πλήρως την ιδιότητα του μέλους του Αραβικού Συνδέσμου. (37)

Η παραπάνω απόφαση σχετικά με την εισδοχή της Παλαιστίνης, παρόλο πού λείπουν τὰ βασικά στοιχεία ύπαρξης ενός κράτους [χώρα και κρατική εξουσία] δέν αφήνει περιθώρια παρά νά χαρακτηριστεί ως πολιτική απόφαση καί τίποτα άλλο. Από άλλη οπτική γωνία όμως, η απόφαση αυτή επιβάλλει μία νέα ευθύνη στά αραβικά κράτη γενικά, ώστε νά βρεθεί μία δίκαιη λύση του παλαιστινιακού προβλήματος (38), πού δέν απειλεί μόνο την περιοχή της Μ. Ανατολής, αλλά όλο τον κόσμο.

Συμπερασματικά, δύναται νά σημειωθεί, ότι, τό άρθρο 1 του Καταστατικού Χάρτη του Αραβικού Συνδέσμου, τό οποίο είναι αφιερωμένο στην απόκτηση της ιδιότητας του μέλους, απλοποίησε τις διαδικασίες εισδοχής σέ σύγκριση με τίς άλλες ιδρυτικές συνθήκες των διεθνών οργανισμών. Κάθε ανεξάρτητο αραβικό κράτος, σύμφωνα με τό άρθρο αυτό, έχει τό "δικαίωμα" νά γίνει μέλος καί περιορίζεται ο ρόλος του Συμβουλίου στον έλεγχο της εκπλήρωσης των προβλεπόμενων από τόν

Καταστατικό Χάρτη προϋποθέσεων. Παράλληλα όμως, παρουσιάζει τό άρθρο σοβαρά κενά, κυρίως δέ, σε δύο βασικά σημεία: τόσο στις ασαφείς έννοιες όσο και στην απαραίτητη πλειοψηφία για την έγκριση των αιτήσεων. Τό Συμβούλιο ωστόσο, δέχτηκε εν όψει τού πρώτου κενού, μερικά μέλη [Σομαλία, Τζιμπουτί, Παλαιστίνη] για καθαρά πολιτικούς λόγους. Επίσης, εξ αιτίας τού δευτέρου κενού, αναγκάστηκε τό Συμβούλιο νά αντιμετωπίσει διαφορετικά – μέ διαφορετική ψηφοφορία – κάθε υποβαλλόμενη αίτηση. Έτσι, εγκρίθηκαν μερικές αιτήσεις ομόφωνα, ενώ άλλες, μέ την ομοφωνία των παρόντων για νά καταλήξει τέλος νά εγκρίνει μερικές αιτήσεις μέ την απόλυτη πλειοψηφία.

2/ Η ΑΠΩΛΕΙΑ ΤΗΣ ΙΔΙΟΤΗΤΑΣ ΤΟΥ ΜΕΛΟΥΣ ΤΟΥ Σ.Α.Κ.

Γενικά, η λήξη της ιδιότητας τού μέλους, δύναται νά είναι γενική για όλο τόν οργανισμό, η ατομική, για ένα συγκεκριμένο μέλος. Η γενική αρχίζει μέ τήν παύση ύπαρξης του οργανισμού στό σύνολό του, είτε διά της κατάργησης της ιδρυτικής συνθήκης, είτε διά της διάλυσης του οργανισμού, καθ' εαυτού, π.χ. δια της αποχώρησης όλων των μελών, της αδυναμίας λειτουργίας του οργανισμού..κ.λ.π. Η ατομική λήξη ισχύει για κάθε μέλος, καί σημαίνει την παύση της συμμετοχής τούτου καί μόνο στόν οργανισμό.(39)

Ο Καταστατικός Χάρτης τού Αραβικού Συνδέσμου, αναφερόμενος στίς περιπτώσεις καθώς και στίς διαδικασίες ατομικής λήξης της ιδιότητας του μέλους, σημείωσε στα άρθρα 18 και 19β τα εξής:

Άρθρο 18: [Αν ένα κράτος μέλος, θέλει νά αποχωρήσει από τον Σύνδεσμο, υποχρεώνεται να ειδοποιήσει το Συμβούλιο, ένα χρόνο πρίν την αποχώρηση.

Το Συμβούλιο δύναται να θεωρήσει αποχωρούν οποιοδήποτε κράτος μέλος, πού δέν εκτελεί τα καθήκοντά του, τα οποία αναφέρονται στόν Καταστατικό Χάρτη και μπορεί έτσι να τό αποβάλλει από το Σύνδεσμο. Η απόφαση περί της αποβολής, λαμβάνεται απο την ολομέλεια των κρατών μελών, εξαιρουμένου του συγκεκριμένου κράτους, πού πρόκειται να αποβληθεί].

Άρθρο 19β: [Δικαιούται τό κράτος πού δέν δέχεται τήν τροποποίηση του Καταστατικού Χάρτη, να αποχωρήσει, μόλις αρχίζει η εφαρμογή του τροποποιημένου Χάρτη, χωρίς νά δεσμεύεται από τό προηγούμενο άρθρο].

Επομένως, δύναται νά συναχθεί από την διατύπωση των παραπάνω άρθρων {18 και 19β}, ότι, ο Καταστατικός Χάρτης τού Αραβικού Συνδέσμου καθόρισε τρεις περιπτώσεις σχετικά μέ τήν λήξη της ιδιότητας μέλους: α) την εκουσία αποχώρηση [άρθρο 18], β) τήν αυτόματη αποχώρηση [άρθρο 19β], και τέλος γ) τήν αποβολή [άρθρο 19β].

α) Η ΕΚΟΥΣΙΑ ΑΠΟΧΩΡΗΣΗ

Ο Καταστατικός Χάρτης του Σ.Α.Κ. ορίζει στο άρθρο 18 α τα απαραίτητα στοιχεία εκούσιας αποχώρησης από τόν Σύνδεσμο, που είναι τα εξής: α) Η θέληση, β) Η ειδοποίηση, και γ) Η προθεσμία.

Απο την διατύπωση του παραπάνω άρθρου, αποφαίνεται, ότι, ο Καταστατικός Χάρτης, δέν απαιτεί νά είναι αιτιολογημένη η αποχώρηση, αρκεί μόνο η θέληση τού κράτους μέλους. Επίσης, η γνώμη η οποιαδήποτε ενέργεια, είτε του Συμβουλίου, είτε τών υπολοίπων μελών, δέν έχουν καμιά σημασία. Η θέληση του κράτους μέλους σχετικά μέ τήν αποχώρηση σύμφωνα μέ τήν διεθνή νομοθεσία [τά άρθρα 42 παρ.2 καί 54 παρ.1 της Σύμβασης της Βιέννης για τό δικαίο των συνθηκών], δέν είναι μέ τήν στενή έννοια του όρου, απόλυτη. Αντιμετωπίζεται ωστόσο μέ δύο βασικούς όρους: α) νά προβλέπει η συνθήκη τήν ελεύθερη αποχώρηση, δηλαδή νά γίνει μόνο σάν αποτέλεσμα τής εφαρμογής τού Καταστατικού, και β) νά γίνεται αναπάσασστιγμή, μέ τήν συναίνεση όλων των κρατών μελών.

Είναι φανερό, ότι, η θέληση καί η ειδοποίηση, πού αναφέρονται στο άρθρο 18α τού Καταστατικού τού Σ.Α.Κ., καλύπτουν καθαρά τίς προϋποθέσεις της διεθνούς νομοθεσίας (40). Τέλος, μπορεί να σημειωθεί (άλλωστε είναι αυτονόητο), ότι, η ειδοποίηση, πρέπει νά είναι γραπτή, λόγω τής βασικής αρχής, πού επικρατεί στο πεδίο του διεθνούς δικαίου.

Η φιλοσοφία της προθεσμίας [ενός χρόνου] η οποία αποτελεί τήν τρίτη προϋπόθεση του άρθρου 18α, στηρίζεται στο γεγονός, ότι, σ' αυτό τό διάστημα δίνεται η ευκαιρία είτε στά αρμόδια όργανα του Συνδέσμου, είτε στα διάφορα μέλη να επιλύσουν την διαφορά η να εξαλείψουν την αιτία πού οδήγησε τό κράτος - μέλος στην αποφασή του. Εν τούτοις καί μέχρι τήν συμπλήρωση τής προθεσμίας, τό κράτος πού δήλωσε τήν αποχώρησή του, θα παραμένει ως μέλος με όλες τίς συνέπειες πού απορρέουν από τήν ιδιότητα αυτή. Μετά τήν λήξη τής προθεσμίας, αν δέν ανακαλέσει τήν απόφασή του, παύει νά είναι μέλος. Αν στο μεταξύ διάστημα, τήν ανακαλέσει, τότε συνεχίζει νά είναι μέλος κανονικά, χωρίς καμιά άλλη συνέπεια.

Αξίζει νά τονιστεί, ότι, από τήν ίδρυση τού Αραβικού Συνδέσμου, και μέχρι σήμερα, παρόλες τίς τεράστιες διαφορές μεταξύ των κρατών - μελών, δέν απεχώρησε κανένα κράτος - μέλος. Η αλήθεια είναι, ότι, πολλές φορές αποσύρθηκαν μερικά κράτη μέλη, από τίς συνεδριάσεις του

Συμβουλίου, για διάφορες αιτίες. Π.Χ, η Ιορδανία τον Ιούνιο 1950, η Τυνησία τον Οκτω. 1958, το Ιράκ, η Ιορδανία και η Τυνησία τον Δεκέμβρη 1959, τό Ιράκ τον Ιούλιο, Οκτω. 1961, και Φεβρ. 1962, η Αίγυπτος τον Σεπτ. 1952...κ.λ.π.(41), αλλά, δέν έφτασε πέραν απο αυτο, δηλαδή τήν αποχώρηση. Ήταν η μοναδική φορά που απείλησε η Αίγυπτος, ότι θά αποχωρήσει απο τον Σύνδεσμο, όταν διαμαρτυρήθηκε η Συρία τον Αύγ. 1962, επίσημα και ισχυρίστηκε, ότι, η Αίγυπτος επεμβαίνει στις εσωτερικές της υποθέσεις. Τό Συμβούλιο του Συνδέσμου, απέφυγε τότε να λάβει θέση στήν Διαφορά, πράγμα που ανάγκασε την Αίγυπτο να μή πραγματοποιήσει την απειλή της.

β) Η ΑΥΤΟΜΑΤΗ ΑΠΟΧΩΡΗΣΗ

Η δεύτερη μορφή αποχώρησης η οποία αναφέρεται στό άρθρο 198 τού Καταστατικού Χάρτη τού Σ.Α.Κ, είναι η αυτόματη αποχώρηση. Βασική προϋπόθεση της αποχώρησης αυτής, είναι νά μή γίνει δεχτή η τροποποίηση τού Καταστατικού Χάρτη, όταν γίνεται. Τό κράτος πού διαφωνεί στή τροποποίηση, έχει τό απόλυτο δικαίωμα να αποχωρήσει αμέσως και δέν δεσμεύεται μέ καμιά προθεσμία, όπως εκείνη που αναφέρεται στό άρθρο 18α, δηλαδή ένα χρόνο πρίν αποχωρήσει, γι'αυτό άλλωστε ονομάζεται "αυτόματη".

Διαφέρει ωστόσο η περίπτωση της αυτόματης αποχώρησης απο τήν προηγούμενη [άρθρο 18α], στό ότι, η αυτόματη εξαρτάται απο τήν τροποποίηση του Καταστατικού, είτε ολική είναι αυτή, είτε μερική. Ο Καταστατικός Χάρτης .ομως, δέν ορίζει τό χρονικό διάστημα, μετά την τροποποίηση, μέσα στό οποίο μπορεί να αποχωρήσει τό διαφωνούν κράτος. Αυτό τό κενό δέν μπορεί νά χαρακτηριστεί ως ηθελημένο. Βάσει του κενού αυτού, μπορεί οποιοδήποτε κράτος μέλος, και σ'οποιαδήποτε στιγμή θέλει να αποχωρήσει, μέ τήν δικαιολογία βέβαια, ότι, διαφωνεί στή τροποποίηση, έστω και αν αυτή έχει γίνει πρίν πολύ καιρό, εφ'όσον υπάρχει αυτό τό κενό. Ορθόν θά ήταν βέβαια, να ορίζει ο Καταστατικός Χάρτης, ένα χρονικό διάστημα, μετά τό οποίο θά είναι αδύνατο νά πραγματοποιηθεί η αποχώρηση.(42)

Εξάλλου, διαφέρει η αυτόματη αποχώρηση απο εκείνη πού αναφέρεται στό άρθρο 8 τού Καταστατικού του Συμβουλίου τής Ευρώπης παρότι υπάρχει

κοινό σημείο και στις δύο περιπτώσεις [δηλαδή η ύπαρξη της αιτίας]. Στην πρώτη περίπτωση είναι η διαφωνία στην τροποποίηση του Καταστατικού, ενώ στην δεύτερη, η παράβαση των αρχών που αναφέρονται στο τρίτο άρθρο του ιδίου Καταστατικού. Η σημαντική διαφορά είναι: στην περίπτωση της αυτόματης, η αποχώρηση γίνεται με την απόλυτη θέληση του κράτους, ενώ στη δεύτερη περίπτωση, είναι αναγκαστική και αποτελεί μάλιστα το πρώτο βήμα προς την αποβολή. (43)

Η αυτόματη αποχώρηση στηρίζεται ωστόσο, στις αρχές του διεθνούς δικαίου, ιδιαίτερα δέ, στην ελεύθερη βούληση καθώς και στην αποδοχή της δεσμευσης του κράτους, που προέρχεται από τις διατάξεις της ιδρυτικής συνθήκης (44). Το άρθρο 2 παρ.β' της Σύμβασης της Βιέννης για το δίκαιο των συνθηκών, επισημαίνει, ότι, η "επικύρωση", η "αποδοχή" η "έγκριση" και η "αποχώρηση" σημαίνουν σε κάθε περίπτωση, την διεθνή πράξη, με την οποία το κράτος συμφωνεί να δεσμευτεί από μία συνθήκη, στο διεθνές πεδίο. Έτσι, η τροποποίηση από την πλευρά της, και εφ'όσον εγγίζει το περιεχόμενο της ιδρυτικής συνθήκης, απαιτεί μία νέα αποδοχή, όμοια με εκείνη της αρχικής συνθήκης, με την διαφορά ότι, εφαρμόζονται οι διαδικασίες που προβλέπονται στη αρχική συνθήκη [τό καταστατικό]. Γι'αυτό δεν μπορεί να δεσμευτεί ένα κράτος, που δεν συμφωνεί, από την συνθήκη, και ούτε υποχρεώνεται να συμμετάσχει στην εφαρμογή της. Παράλληλα, και από λογική άποψη, το κράτος, που δεν συμφωνεί, δεν θα εκτελέσει τις υποχρεώσεις του, που πηγάζουν από την ιδρυτική συνθήκη, η τουλάχιστον στα τροποποιημένα σημεία, πράγμα που θα θεωρείται σαν παράβαση, η οποία στην συνέχεια, θα οδηγήσει στην αποβολή από τον Οργανισμό. Για να αποφευχθεί λοιπόν αυτός ο φαύλος κύκλος, θά έλεγε κανείς, ότι, είναι προτιμότερο να αποχωρήσει το διαφωνούν κράτος, από τη αρχή.

γ) Η ΑΠΟΒΟΛΗ

Η αποβολή, είναι η τρίτη και τελευταία κατά σειρά περίπτωση απώλειας της ιδιότητας του μέλους, σύμφωνα με τον Καταστατικό Χάρτη του ΣΑΚ [άρθρο 18β]. Για την πραγματοποίηση της αποβολής, πρέπει να συντρέχουν οι τρεις παρακάτω προϋποθέσεις: α) Η μη εκπλήρωση των καθηκόντων και υποχρεώσεων που προβλέπονται από το Καταστατικό. β) Η

λήψη σχετικής απόφασης από τό Συμβούλιο τού Συνδέσμου, και γ) Η απόφαση τού Συμβουλίου, πού πρέπει νά είναι ομόφωνη καί χωρίς τήν συμμετοχή τού κράτους πού αποτελεί αντικείμενο της απόφασης.

Κατ' αρχήν, και σύμφωνα μέ τό γράμμα της παραπάνω διάταξης του άρθρου 18β, μπορεί να παρατηρηθεί, ότι, ο νομοθέτης απέφυγε σκόπιμα την χρήση της λέξης [αποβολή] καί προτίμησε μία ολόκληρη φράση γιά νά καταλήξει στό ίδιο αποτέλεσμα. Έτσι, τό κράτος τό οποίο δέν εκτελεί τά καθήκοντά του, πού αναφέρονται ρητά στόν Καταστατικό Χάρτη, θεωρείται ως "αποχωρούν". Αυτό σημαίνει ότι η βούληση του συγκεκριμένου κράτους, και μόνο, είναι εκείνη πού παράγει τίς νόμιμες συνέπειες πού προέρχονται από τήν αποβολή. Από τήν άλλη μεριά όμως, η σχετική απόφαση τού Συμβουλίου, τό μόνο πού μπορεί νά κάμει, είναι νά φανερώνει καί νά νομιμοποιεί αυτή τήν βούληση, πράγμα πού πρέπει νά γίνεται ομόφωνα, λόγω της σοβαρότητας της περίπτωσης, και χωρίς μάλιστα τήν συμμετοχή τού ίδιου τού κράτους(45).

Είναι αναμφίβολο ότι η αποβολή καθ'αυτή λαμβάνει χώρα χωρίς τήν θέληση τού συγκεκριμένου κράτους. Ωστόσο όμως, δύναται νά χαρακτηριστεί καθαρά σάν ποινή, η οποία προβλέπεται από τήν ιδρυτική συνθήκη, όμοια δέ, μέ τίς άλλες ποινές, πού εξαρτάται η εφαρμογή της από τίς ειδικές προϋποθέσεις. Η αλήθεια είναι ότι οί ιδρυτικές συνθήκες των διεθνών οργανισμών, ακόμα καί στίς σπάνιες περιπτώσεις αποβολής, δέν απαιτούν τήν απλή παραβίαση(46), ούτε η αμέλεια λαμβάνεται υπ' όψιν. Εν τούτοις, πρέπει η παραβίαση νά είναι αρκετά σοβαρή, ειδικά άν αφορά τίς αρχές καί τούς σκοπούς τού Οργανισμού. Τά πρακτικά τών διεθνών οργανισμών αναφέρουν πολλές παραβιάσεις, μερικές από αυτές ήταν μάλιστα πολύ σοβαρές, αλλά μετά τις συζητήσεις, καί γιά τους πολιτικούς λόγους, συνήθως, δέν εφαρμόστηκε η ποινή τής αποβολής η άλλες ποινές(47).

Η αποβολή [άρθρο 18β], είναι η μοναδική προβλεπόμενη ποινή από τόν Καταστατικό Χάρτη του Αραβικού Συνδέσμου. Επιβάλλεται δέ, όταν συντρέχουν οί προϋποθέσεις πού αναφέρθηκαν παραπάνω. Η αλήθεια είναι, ότι, η διάταξη τού άρθρου αυτού, δέν εφαρμόστηκε ποτέ σ' όλη την διάρκεια της λειτουργίας τού Συνδέσμου. Αξίζει νά σημειωθεί, ότι, μερικά ζητήματα προκάλεσαν τήν επίκληση τού άρθρου 18β στήν πρακτική του Αραβικού Συνδέσμου, όπως π.χ. στήν εκτακτη συνεδρίαση τού Συμβουλίου του Συνδέσμου 1950, λόγω τής κρίσης πού δημιουργήθηκε

εξαιτίας της αναγκαστικής προσάρτησης της Παλαιστίνης στην Ιορδανία. Η αιγυπτιακή αντιπροσωπεία στο Συμβούλιο, επικαλούμενη τό άρθρο 188, πρότεινε την αποβολή της Ιορδανίας με τό επιχείρημα, ότι, η τελευταία, παραβίαση τόν Καταστατικό Χάρτη, ο οποίος στο ειδικό παράρτημά του, αναγνώρισε ρητά την Παλαιστίνη ως ανεξάρτητο σώμα. Στην συνέχεια όμως, απορρίφθηκε η πρόταση αυτή και θεωρήθηκε η ενέργεια της Ιορδανίας ως αναγκαίο προσωρινό μέτρο, σύμφωνα με την κατάσταση που επικρατούσε τότε.

Γιά δεύτερη φορά, έγινε επίκληση τού άρθρου 188, στην τακτική συνεδρίαση τού Συμβουλίου, του Φεβρουάριου 1960, λόγω της συνεχούς απουσίας του Ιράκ και της Τυνησίας από τις συνεδριάσεις τού Συμβουλίου. Τό Συμβούλιο όμως, απέφυγε νά συζητήσει τό θέμα, και δέν εκδόθηκε έτσι σχετική απόφαση. (48) Τό σχέδιο τροποποίησης του Καταστατικού Χάρτη της Γενικής Γραμματείας, δέν προέβλεπε την λήξη της ιδιότητας τού μέλους, αφήνοντας έτσι τεράστιο κενό. Η ανώτατη ποινή, σύμφωνα με τό παραπάνω σχέδιο είναι τό "πάγωμα" της ιδιότητας τού μέλους, (49) αν τό μέλος αυτό παραβιάσει σοβαρά τό Καταστατικό, και μετά την σχετική απόφαση της Συνόδου Κορυφής - όπως αναφέρει τό άρθρο 4 τού σχεδίου.

Το αξιοσημείωτο είναι, ότι, τό πάγωμα της ιδιότητας τού μέλους, δέν είναι καινούργιο στην ιστορία τού Αραβικού Συνδέσμου, μολονότι τό ισχύον Καταστατικό, δέν αποβλέπει σέ παρόμοιο μέτρο. Μετά την υπογραφή της αιγυπτιοιραβιλικής ειρηνικής συμφωνίας, η της συμφωνίας τού Κάμπ Ντέβιεντ, όπως συνηθίζεται νά λέγεται (1980), απέκτησε τό Ισραήλ γιά πρώτη φορά στην ιστορία του, την επίσημη αναγνώριση ενός αραβικού κράτους, και μάλιστα τού μεγαλύτερου και ισχυροτέρου. Τά υπόλοιπα αραβικά κράτη - με εξαίρεση τό Ομάν - θεώρησαν, ότι, η ενέργεια αυτή της Αιγύπτου, αποτελεί καθαρή παραβίαση τού Καταστατικού Χάρτη, καθώς και της Συμφωνίας της Κοινής 'Αμυνας. Εν τούτοις, θεωρήθηκε η παράβαση πολύ σοβαρή, επειδή ήταν σέ βάρος τού παλαιστινιακού προβλήματος. Παρόλα αυτά όμως, εκτιμήθηκε η συμφωνία τού Κάμπ Ντέβιεντ, σάν προσωρινό γεγονός, και αποφάσισε τό Συμβούλιο τού Συνδέσμου, στή Βαγδάτη, τό πάγωμα της ιδιότητας τού μέλους της Αιγύπτου [προσωρινή στέρηση τών δικαιωμάτων], μέχρι νά καταγγείλει την συμφωνία. Επίσης, μεταφέρθηκε η έδρα τού Οργανισμού από τό Κάιρο στην Τύνιδα. Μολονότι, η απόφαση τού Συμβουλίου αυτή ήταν ξένη πρὸς τις διατάξεις τού

Καταστατικού Χάρτη, βρίσκει ωστόσο νομική βάση, αφού ο ίδιος ο Καταστατικός Χάρτης, χορηγεί στο Συμβούλιο την δυνατότητα να αποβάλλει τα μέλη του Συνδέσμου. Άρα, μπορεί να παγώσει την ιδιότητά τους σαν μέλη (50).

Η αιγυπτιακή κυβέρνηση από την πλευρά της, αντέδρασε διαφορετικά: Κατ'αρχήν, δέν αναγνώρισε την παραπάνω απόφαση του Συμβουλίου, θεωρώντας μάλιστα ότι οποιαδήποτε κριτική κατά της συμφωνίας, αποτελεί καθαρά επεμβαση στις εσωτερικές της υποθέσεις, πράγμα που απαγορεύεται ρητά από τόν Καταστατικό Χάρτη [άρθρα 2,3,και4], και τό πνεύμα του. Παράλληλα, αμφισβήτησε την μεταφορά της έδρας, και επέμενε, ότι, η καινούργια έδρα της Τύνιδας, είναι παράνομη. Στην συνέχεια, έλαβε διάφορα μέτρα κατά της απόφασης τού Συμβουλίου: Αρνήθηκε να κλείσει την έδρα του Καΐρου. Αρνήθηκε να παραδώσει τά διάφορα έγγραφα του Συνδέσμου. Εμπόδισε τους αιγύπτιους υπαλλήλους του Συνδέσου να προσέλθουν στη Τύνιδα, μισθοδοτώντας όσους μέινανε, χωρίς να προσφέρουν ουσιαστική εργασία, από τους τόκους του κεφαλαίου του Συνδέσμου, τό οποίο πάγωσε η ίδια στις αιγυπτιακές τράπεζες..κλπ.(51)

Τέλος, πρέπει να διευκρινιστεί, ότι, η αποβολή διαφέρει από τό πάγωμα, τό οποίο ισοβαθμεί μέ την αναστολή τών δικαιωμάτων και υποχρεώσεων ενός κράτους μέλους. Τό μέλος στη δεύτερη περίπτωση, στερείται της άσκησης των δικαιωμάτων και προνομίων, που είναι συναφή μέ την ιδιότητα του μέλους [βλ. π.χ. τό άρθρο 5 του Χάρτη του ΟΗΕ] σ'όλη την διάρκεια του παγώματος η της αναστολής. Η στέρηση αυτή περιλαμβάνει όλες τις ενέργειες του κράτους μέλους και σ'όλα τά επίπεδα του Οργανισμού(52). Δέν παύει, ωστόσο, τό μέλος, στό διάστημα της αναστολής, να είναι μέλος, ενώ αντίθετα, στην περίπτωση τής αποβολής του από τό Οργανισμό, διαγράφεται εντελώς, και τερματίζεται έτσι η ιδιότητα του ως μέλος.

δ) Η ΑΠΟΛΕΙΑ ΤΗΣ ΔΙΕΘΝΟΥΣ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΤΗΤΑΣ

Ο καταστατικός Χάρτης τού Σ.Α.Κ, δέν αναφέρει την απώλεια τής διεθνούς προσωπικότητας στό σύνολο των περιπτώσεων απώλειας της ιδιότητας του μέλους. Η αλήθεια είναι, ότι, η απώλεια της διεθνούς προσωπικότητας, αποτελεί γενική αιτία λήξης της ιδιότητας του μέλους

στά πλαίσια των διεθνών οργανισμών.(53) Ένα κράτος, θά χάσει τήν ιδιότητα του ως μέλους, αν παύσει και για οποιοδήποτε λόγο, νά αποτελεί υποκείμενο τού διεθνούς δικαίου.

Εν τούτοις, είναι αυτονόητο, ότι, αν ένα κράτος, μέλος του Συνδέσμου, έχασε τήν διεθνή του προσωπικότητα, θά χάσει αυτομάτως και τήν ιδιότητά του ως μέλους. Η ιστορία του Αραβικού Συνδέσμου, άλλωστε, περιλαμβάνει ήδη μία τέτοια περίπτωση, παρόλο πού ο Καταστατικός Χάρτης, αγνοεί τελείως όλο τό θέμα. Όταν η Αίγυπτος και η Συρία ενωθήκαν [1958] σ'ένα κράτος [Η Ενωμένη Αραβική Δημοκρατία], τό νέο κρατος απέκτησε τήν ιδιότητα του μέλους του Συνδέσμου. Παράλληλα, έληξε αυτομάτως η ιδιότητα του μέλους της Αιγύπτου καθώς και της Συρίας. Στήν συνέχεια, καί μόλις χώρισαν τά δύο κράτη [1961] ξαναπέκτησε το καθένα τους, την ιδιότητά του ως μέλος, διότι, μέ τό χωρισμό απέκτησαν την ξεχωριστή τους διεθνή προσωπικότητα.(54)

Συμπερασματικά, δύναται νά σημειωθεί, ότι, οί σχετικές διατάξεις του Καταστατικού Χάρτη τού Αραβικού Συνδέσμου, περί της απώλειας τής ιδιότητας του μέλους, είναι αρκετά χαλαρές. Είναι αναμφισβήτητο ότι, η απώλεια τής ιδιότητας του μέλους, είτε μέ την θέληση του κράτους μέλους [όπως η αποχώρηση], είτε χωρίς αυτή [όπως η αποβολή], είναι αντίθετη μέ τη βασική σκέψη, βάσει της οποίας, ιδρύθηκε ο Αραβικός Σύνδεσμος. Η απόλεια της ιδιότητας τού μέλους, μέ τισυφιστάμενες γενικότερες συνθήκες, θα έχει πελώριες απρόβλεπτες και οδυνηρές επιπτώσεις, όχι μόνο στό πεδίο των σχέσεωνμεταξύ των μελών, αλλά και σέ βάρος τής ενότητας και της αποτελεσματικότητας του ίδιου του Οργανισμού. Ωστόσο, ορθό θά ήταν νά περιλαμβάνει ο Καταστατικός Χάρτης τις απαραίτητες εγγυήσεις και τους αυστηρούς περιορισμούς ώστε να διαφυλάξει τα μέλη του Συνδέσμου. Σέ σύγκριση με τίς ιδρυτικές συνθήκεςτων διάφορων διεθνών οργανισμών, παρατηρείται, ότι, οί περισσότερες από αυτές, έχουν αντιμετωπίσει τελείως διαφορετικά τό σοβαρό θέμα τής απώλειας της ιδιότητας του μέλους: Ο Χάρτης του ΟΗΕ, δέν προέβλεπε τήν αποχώρηση. Τό Σύμφωνο τής ΚτΕ, επέβαλε τόν όρο των δύο χρόνων πρίν από τήν αποχώρηση καί αφού τακτοποιηθούν πρώτα οί διάφορες υποχρεώσεις του κράτους που θέλει νά αποχωρήσει...κ.λ.π.

Παράλληλα, τό ζημιογόνο κενό, πού δημιούργησε ο Καταστατικός Χάρτης από τό νά μή ορίζει χρονικό διάστημα, μέσα στό οποίο δύναται νά

πραγματοποιηθεί η αποχώρηση, μετά την τυχόν τροποποίηση του Καταστατικού Χάρτη, μεγενθύνει τό περιθώριο μπροστά στα κράτη μέλη να εκμεταλλευτούν την κατάσταση και να τό χρησιμοποιούν σαν μέσο αποφυγής και να αποχωρούν όποτε θελήσουν.

Εξάλλου, είναι αυτονόητο, ότι, η μή εφαρμογή μίας διατάξης [όπως της αποχώρησης, της αποβολής...], η η έλλειψη βασικού θέματος [όπως η απώλεια της διεθνούς προσωπικότητας], από τό Καταστατικό, δέν σημαίνει, ότι, τά θέματα αυτά, είναι ασήμαντα και άνευ σημασίας. Είναι γεγονός, ότι, τά μέλη του Συνδέσμου, είναι παράλληλα και μέλη διάφορων διεθνών οργανισμών [όπως π.χ. του ΟΗΕ, της Αφρ. Ενότητας..]. Αυτό δημιουργεί ανταγωνισμό, αφού ετοι, δίνεται η ευκαιρία στα μέλη αυτά, να αυξάνουν τίς δραστηριότητές τους στα πλαίσια των άλλων οργανισμών η να προτιμήσουν ακόμα, να περιορίσουν την δράση τους στα διμερή πλαίσια και σέ βάρος του Συνδέσμου. Εν τούτοις, και λόγω του ότι τά μέλη ενός οργανισμού, αποτελούν τόν βασικό πυρήνα της ζωής του ίδιου του οργανισμού, είναι απαραίτητο να ληφθούν υπ'όψιν τα παραπάνω βασικά στοιχεία άσχετα, αν εφαρμόστηκαν η όχι οι σχετικές διατάξεις.

Τέλος, η απώλεια της ιδιότητας του μέλους, δέν αποκλείει την διεκδίκηση της απόκτησης της εκ νέου, αρκεί τό κράτος να δεχθεί να δεομευθεί από τόν Καταστατικό Χάρτη και να συμμορφωθεί μέ τις αρχές και τους σκοπούς του Συνδέσμου.

3/ Η ΑΠΟΚΤΗΣΗ ΚΑΙ Η ΑΠΩΛΕΙΑ ΤΗΣ ΙΔΙΟΤΗΤΑΣ ΜΕΛΟΥΣ
ΣΤΑ ΣΧΕΔΙΑ ΤΡΟΠΟΠΟΙΗΣΗΣ ΤΟΥ Κ. ΧΑΡΤΗ ΤΟΥ Σ.Α.Κ

A/ ΤΟ ΣΧΕΔΙΟ ΤΟΥ AL SHUGERI: [άρθρο 5 και 20 παρ.4]

Σύμφωνα με τις προτάσεις του AL SHUGERI, Ο ΣΑΚ αποτελείται από τα "αραβικά" κράτη που θα υπογράψουν τό νέο Καταστατικό. Τά μέλη, αφείλουν να συμμορφώνονται με τις αρχές και τους σκοπούς του Συνδέσμου, καθώς και νά σέβονται τίς αποφάσεις του. [άρθρο 5].

Αποβάλλεται από τόν Οργανισμό, τό μέλος, μέ τήν απλή πλειοψηφία, άν: α) παραβιάζει τίς αρχές και τούς σκοπούς του Συνδέσμου. β) Δεν σέβεται τίς αποφάσεις του Οργανισμού, η γ) του Αραβικού Δικαστηρίου Δικαιοσύνης [άρθρο 20, παρ.4].

Απ'όσα αναφέρθηκαν παραπάνω, δύναται νά σημειωθούν οί εξής παρατηρήσεις:

1) Ο AL SHUGERI θεωρεί, ότι, η βασική προϋπόθεση εισδοχής νέων μελών που αναφέρεται στό ισχύον Καταστατικό, και αφορά την ανεξαρτησία τού κράτους, είναι άνευ σημασίας. Θεωρεί επίσης, ότι, ο όρος αυτός, δέν έχει κανένα νόημα, ιδιαίτερα δέ, άν ληφθεί υπ'όψιν, ότι, όλα τά αραβικά κράτη, μέ εξαίρεση τήν Παλαιστίνη, είναι σήμερα πλέον ανεξάρτητα κράτη. Αυτό σημαίνει ότι, ο AL SHUGERI, υιοθετεί έμμεσα τίς ίδιες προϋποθέσεις που ισχύουν στόν Καταστατικό Χάρτη του Συνδέσμου, μέ τήν μόνη διαφορά, ότι, η ανεξαρτησία τού κράτους, δέν αποτελεί προϋπόθεση εισδοχής στόν Οργανισμό, τή στιγμή που όλα τά αραβικά κράτη είναι ανεξάρτητα.

2) Χωρίς αμφιβολία, ο AL SHUGERI που εργάστηκε γιά πολλά χρόνια στόν ΣΑΚ, είναι στήν πλειονεκτική θέση, ώστε νά επισημάνει επιτυχέστατα, τά σχετικά θέματα. Τό παραπάνω σχέδιο ωστόσο, είναι καθαρά αντανάκλαση της σημερινής κατάστασης, που επικρατεί στους

κόλπους του Συνδέσμου. Τονίζει με ακρίβεια τὰ αρνητικά σημεία, αλλά καί τους τρόπους αντιμετώπισης τους. Κατά συνέπεια, η αρνητική εικόνα τού Οργανισμού, όπου οί αποφάσεις του είναι ανεκτέλεστες, ενώ τὰ μέλη λίγο η πολύ, έχουν απομακρυνθεί απο τις αρχές και τους σκοπούς του Συνδέσμου, αντιμετωπίζεται πιό αποτελεσματικά, βάσει τών συγκεκριμένων προτάσεων τού AL SHUGERI.

3) Η έννοια τού όρου "αραβικό" κράτος, δέν αποσαφηνίζεται στίς προτάσεις, πράγμα πού δυσχεραίνει τήν αντιμετώπιση του θέματος, ιδιαίτερα δέ, άν ληφθεί υπ' όψιν, ότι, τό σχέδιο δέν αναφέρθηκε καθόλου, ούτε στίς απαραίτητες διαδικασίες, ούτε στό αρμόδιο όργανο, πού θά αποφασίσει γιά τήν εισδοχή τών νέων μελών.

4) Σέ τρεις περιπτώσεις προβλέπει τό παραπάνω σχέδιο την αποβολή τών κρατών μελών από τόν Οργανισμό. Η αναφορά όμως στίς αιτίες τής αποβολής, είναι γενική και ασαφής, ιδιαίτερα δέ, άν ληφθεί υπ' όψιν, η σοβαρότητα του θέματος. Ορθόν θά ήταν εν τούτοις, νά επιβληθεί μια πιό απλή τιμωρία γιά τό κράτος πού υποπίπτει σέ μιά από τίς προβλεπόμενες αιτίες αποβολής, όπως τό οικονομικό πρόστιμο, η προσωρινή αναστολή της ιδιότητας τού μέλους...κ.λ.π., στήν πρώτη φάση, καί άν δέν συμμορφωθεί τό κράτος στήν συνέχεια, τότε μόνο δύναται η αποβολή του από τόν Οργανισμό.

5) Τό σχέδιο, άν και ορίζει ρητά τήν απαραίτητη πλειοψηφία γιά τήν αποβολή των μελών, παράλειψε ωστόσο, νά καθορίσει τόσο τίς διαδικασίες, όσο καί τό αρμόδιο όργανο πού θά αποφασίσει περί τού θέματος.

B/ ΤΟ ΕΝΙΑΙΟ ΣΧΕΔΙΟ:

Ακριβής επανάληψη του περιεχομένου του άρθρου 1 του ισχύοντος Καταστατικού, γίνεται στό αντίστοιχο άρθρο του ενιαίου σχεδίου, όπου η εισδοχή των νέων μελών σύμφωνα μέ τό παραπάνω σχέδιο απαιτεί τις ίδιες προϋποθέσεις, πού προβλέπονται από τό άρθρο 1 τού Καταστατικού του ΣΑΚ.

Τό άρθρο 18 του ενιαίου σχεδίου όμως, ρυθμίζει διαφορετικά τό θέμα της απώλειας τής ιδιότητας του μέλους, δηλαδή ως εξής: 1) Αν ένα κράτος μέλος, θέλει νά αποχωρήσει απο τό Σύνδεσμο, απαραίτητο είναι νά ειδοποιήσει το Συμβούλιο, ένα χρόνο πρίν από τήν αποχώρηση. 2) Τό Συμβούλιο είναι αποκλειστικά αρμόδιο νά αποφασίζει περί τού χρόνου καί

ορίων της αναστολής της ιδιότητας του μέλους ενός κράτους, αν αυτό παραβιάζει τις προβλεπόμενες από τόν Καταστατικό Χάρτη υποχρεώσεις, και

3) Αν τό κράτος μέλος συνεχίζει να παραβιάζει τις διατάξεις του Καταστατικού, δύναται νά αποβληθεί απο τόν Οργανισμό, δυνάμει αποφάσης του Συμβουλίου. Οί αποφάσεις τού Συμβουλίου και στίς δύο παραπάνω περιπτώσεις, λαμβάνονται ομόφωνα και χωρίς τήν συμμετοχή του συγκεκριμένου κράτους. Από τίς ρυθμίσεις του άρθρου 18 του σχεδίου, συνάγονται οί εξής παρατηρήσεις:

1) Η γενική ομιότητα μεταξύ του ενιαίου σχεδίου, και τού ισχύοντος Καταστατικού, όσον αφορά τίς προϋποθέσεις, καθώς και τίς διαδικασίες εισδοχής των νέων μελών στόν Οργανισμό, οφείλεται κατά κύριο λόγο τόσο στον χρόνο κατάθεσης του σχεδίου, όπου προηγείται κατά 15 περίπου χρόνια των άλλων δύο σχεδίων, όσο και στήν φύση τών υποκειμένων πού τό κατέθεσαν [δηλαδή οί αραβικές κυβερνήσεις].

2) Η ίδια ακριβώς ρύθμιση πού υιοθέτησε ο Καταστατικός Χάρτης του ΣΑΚ, σχετικά με την αποχώρηση των μελών από τον Οργανισμό, προβλέπεται και από τό ενιαίο σχέδιο. Συνεπώς, οί ελλείψεις τού Καταστατικού περί του θέματος, όπως π.χ. τήν υποχρέωση τού αποχωρούντος κράτους νά τακτοποιήσει τίς υποχρεώσεις του – κυρίως οικονομικές – πρίν από τήν αποχώρηση...κ.α., ισχύουν και στο ενιαίο σχέδιο.

3) Υιοθέτησε τό ενιαίο σχέδιο, όπως τό ισχύον Καταστατικό καθώς και τό σχέδιο τού AL SHUGERI, δηλαδή, τήν αποβολή τών μελών από τόν οργανισμό, αλλά σέ διαφορετική βάση, διακρίνοντας σαφώς μεταξύ των, τήν προσωρινή αναστολή της ιδιότητας του μέλους από τήν αποβολή. Η πρώτη περίπτωση αποτελεί καθαρά προειδοποίηση του κράτους πού παραβιάζει τίς διατάξεις του Καταστατικού, ενώ η δεύτερη ακραία περίπτωση, επιβάλλεται εφ' όσον είναι ανάγκη και μόνο όταν τό κράτος αρνείται νά συμμορφωθεί

4) Η προβλεπόμενη απαραίτητη πλειοψηφία γιά λήψη της σχετικής απόφασης από τό Συμβούλιο, δηλαδή της αποβολής τού μέλους, είναι η ομοφωνία. Η ρύθμιση αυτή οδηγεί ουσιαστικά στό πάγωμα τής διάταξης αυτής, αν ληφθεί υπ'όψιν η φύση τών αραβικών σχέσεων και η αραβική πολιτική, πού καθιστά αδύνατη την πραγματοποίηση τής ομοφωνίας. Συνεπώς, καμία παραβίαση, όσο σοβαρή και νά είναι, δέν θα αντιμετωπισθεί στήν πράξη μέ αποβολή.

Γ/ ΤΟ ΣΧΕΔΙΟ ΤΗΣ ΓΕΝΙΚΗΣ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑΣ:

Τό ζήτημα της απόκτησης καθώς και της απώλειας της ιδιότητας του μέλους του ΣΑΚ, αναφέρονται στα άρθρα 3 και 4 του σχεδίου της Γενικής Γραμματείας, ως εξής:

* Άρθρο 3: α) Ο ΣΑΚ αποτελείται από τὰ αραβικά κράτη πού υπέγραψαν τόν ισχύοντα Καταστατικό Χάρτη του Συνδέσμου στίς 22/3/1945, καθώς και τὰ υπόλοιπα κράτη πού απέκτησαν στήν συνέχεια τήν ιδιότητα του μέλους. β) Κάθε ανεξάρτητο αραβικό κράτος, έχει δικαίωμα εισδοχής στον Οργανισμό, εφ'όσον θά δεχθεί τόν Καταστατικό Χάρτη στό σύνολό του, και είναι η επίσημη του γλώσσα η αραβική, και γ) Η Σύνοδος Κορυφής είναι τό αρμόδιο όργανο, πού θά αποφασίσει γιά εισδοχή νέων μελών.

* Άρθρο 4: Στην περίπτωση πού θά παραβιασθεί ο Καταστατικός Χάρτης, από ένα μέλος, ώστε νά βλάπτεται τό ανώτατο αραβικό συμφέρον, η Σύνοδος Κορυφής είναι αρμόδια νά αποφασίσει αναλόγως, συμπεριλαμβανομένης καί τής προσωρινής αναστολής ιδιότητας του μέλους. Τό συγκεκριμένο κράτος, δύναται νά συμμετάσχει στίς σχετικές συζητήσεις της Συνόδου Κορυφής, χωρίς όμως νά λάβει μέρος στήν ψηφοφορία.

Απο τίς παραπάνω ρυθμίσεις, συνάγεται, ότι:

1) Φανερό είναι η προσπάθεια του σχεδίου της Γενικής Γραμματείας νά συμπληρώσει τό κενό, πού δημιουργείται στό ισχύον Καταστατικό, αφού δέν καθιέρωσε τόν αραβικό χαρακτήρα του κράτους, πού επιθυμεί νά ενταχθεί στόν Οργανισμό. Έτσι, η δυσκολία που παρουσιάζει τό όλο θέμα, ιδιαίτερα δέ, η έλλειψη σαφών κριτηρίων, βάσει τών οποίων δύναται νά γίνει η διάκριση μεταξύ του αραβικού και μή κράτους, ο όρος τής γλώσσας πού αναφέρεται, μπορεί σέ μεγάλο βαθμό, νά λύσει τό πρόβλημα.

2) Η ιδιότητα του μέλους, σύμφωνα μέ τό παραπάνω σχέδιο, είναι "δικαίωμα" κάθε αραβικού κράτους, αρκεί νά δεχθεί ρητά τόν Καταστατικό Χάρτη του Συνδέσμου, καί νά συμμορφώνεται μέ τις διατάξεις του. Συνεπώς, η έγκριση της Συνόδου Κορυφής [παρ.γ], είναι τυπικού χαρακτήρα, και αφορά μόνο τυπικές προϋποθέσεις της απόκτησης της ιδιότητας του μέλους του ΣΑΚ. Έτσι, η Σύνοδος Κορυφής, είναι υποχρεωμένη νά δεχθεί ως μέλος κάθε "ανεξάρτητο" κράτος πού έχει ως επίσημη γλώσσα, τήν αραβική.

3) Οί δύο προϋποθέσεις εισδοχής νέων μελών, πού προβλέπεται από τό

σχέδιο της Γενικής Γραμματείας, είναι κατά κύριο λόγο τυπικές και άνευ ουσιαστικής σημασίας. Η αλήθεια είναι, ότι, όλα τα κράτη που έχουν την αραβική γλώσσα ως επίσημη γλώσσα, είναι σήμερα ανεξάρτητα πλέον κράτη, ενώ η Παλαιστίνη, που αποτελεί την εξαίρεση του κανόνα, καλύπτεται πλήρως με την ιδιότητα της ως μέλος του ΣΑΚ, από την παράγραφο α του άρθρου 3 του σχεδίου. Εάσει της παραπάνω παραγράφου, τα μέλη που εντάχθηκαν ήδη στο Σύνδεσμο, διατηρούν την ιδιότητα του μέλους, ασχέτως εάν η εισδοχή τους στον Οργανισμό, εκπληρώνει, η όχι, τις προβλεπόμενες προϋποθέσεις κατά την διάρκεια της εισδοχής τους.

4) Το σχέδιο δέν υιοθετεί άμεσα η έμμεσα την αποβολή των μελών του Οργανισμού, όσο σοβαρές παραβιάσεις του Καταστατικού και νά πράττουν, και αρκείται στην προσωρινή αναστολή της ιδιότητας του μέλους. Η ρύθμιση αυτή, όπου αποσαφηνίζει πανηγυρικά τό οικογενειακό πνεύμα που χαρακτηρίζει τις αραβικές σχέσεις, αν και προβλέπει την διατήρηση των μελών του Συνδέσμου, παρουσιάζει εν τούτοις, ένα σοβαρό πρόβλημα, διότι, η αποτελεσματικότητα, αλλά και η ίδια η ύπαρξη του Οργανισμού, οφείλονται κυρίως στο βαθμό σεβασμού του Καταστατικού Χάρτη, από τα κράτη μέλη.

5) 'Ας σημειωθεί τέλος, ότι, η γενίκευση και η ασάφεια που χαρακτηρίζουν την παρουσίαση του θέματος της ιδιότητας του μέλους, στο σχέδιο της Γενικής Γραμματείας, οφείλονται κυρίως στο ότι, τό σχέδιο αποσκοπεί στην τροποποίηση του ισχύοντος Καταστατικού, και όχι στην δημιουργία καινούργιου καταστατικού, για τους γνωστούς πλέον λόγους, που αφορούν την αραβική πολιτική γενικότερα.

- 1) Τά άρθρα 3, 4 του Χάρτη του ΟΗΕ, τό άρθρο 1 της ΚΤΕ, τό άρθρο 4 του Καταστ. της Αφρικανικής Ενότητας..κ.α.
- 2) Βλ. σχετικά: MOHAMMED HAFIS GANIM: Ο ΟΗΕ - όργανα. σκοποί.. εκδ. AL ALAMIA, Κάιρο, 1964. σελ: 100.
- 3) Βλ. AHMED MUSSA: τά μέλη του ΣΑΚ. εκδ. η αιγυπτιακή εταιρία διθνούς δικαίου, σύνολο μελετών, τόμος Β', Κάιρο, 1970, σελ: 65.
- 4) Βλ. τά σχετικά πρακτικά της Συντονιστικής Επιτροπής πού είναι δημοσιευμένα στό: SHOUN ARABIYA, τεύ. 41, Μάρτιο 1985, σελ. 379.
- 5) AHMED MUSSA: Τά μέλη του ΣΑΚ. op.cit, σελ: 56.
- 6) Τό σύνολο των κρατών μελών του ΣΑΚ, έφτασε στά 22, βλ. τίς ημερομηνίες εισδοχής στό Β' κεφάλαιο.
- 7) Θ. ΑΙΜ. ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΙΔΗΣ: Δομή και λειτουργία των διεθ. οργανισμών, op. cit, σελ: 77/78.
- 8) Βλ. σχετικά: MOHAMMED HAFIZ GANIM: ΟΗΕ. op. cit, σελ: 111
- 9) Απο τους υποστηρικτές αυτής της άποψης: MOFEID SHIHAB, Ο ΣΑΚ, op. cit, σελ. 61, και HAROUN HASHIM RASHEID. Τί πρέπει νά ξέρουμε, op. cit, σελ. 45.
- 10) Σέ έρευνα του Κέντρου Αραβικών Μελετών, πού κράτησε 3 χρόνια, καί δημοσιεύτηκε τό 1980, βρέθηκε μεγάλο ποσοστό [22%], από αυτούς πού ρωτήθηκαν, νά αμφισβητεί η νά απορρίπτει την ύπαρξη αυτού, πού ονομάζεται "αραβικός κόσμος". Αξίζει νά σημειωθεί, ότι, η έρευνα αυτή κάλυψε 10 μόνο αραβικά κράτη, επειδή οι υπόλοιπες αραβικές κυβερνήσεις, δέν επέτρεψαν τή έρευνα στό κράτη τους.
- 11) Βλ. σχετικά: MAXIME RODINSON. Οι άραβες, μετάφ. Ελληνικά, έκδ. Θεμέλιο, Αθήνα, 1980. σελ. 88/89.
- 12) SAADALDEIN IBRAHEIM: η αραβική λαϊκή γνώμη και η αραβική ταυτότητα, AL MUSTAGBAL AL ARABI, τεύ. 13, Μάρτιο 1980, σελ 41.
- 13) Παρατηρείται, ότι, οι περιοχές πού αντιμετώπισαν κατοχή μίας ευρωπαϊκής δύναμης, όπως λ.χ. η Ινδονησία, η οποία αποτελείται από 113 νησία, παρέμεινε μετά τήν ανεξαρτησία της, ένα ενιαίο κράτος. Βλ. σχετικά: TURKI A. ALRABIOU: η κρίση τής αραβικής σκέψης, AL MUSTAGBAL AL ARABI, τεύ. 18, Αυγ. 1980, σελ. 133.
- 14) Η συνέντευξη τύπου του τότε προέδρου της Μαυριτανίας "MUKHTAR WAD DADA" πού δημοσιεύτηκε στην αιγυπτιακή εφημερίδα [AL AHRAM] στις 15/9/1967.
- 15) Βλ. σχετικά: MOHAMMED HASANEN HAİKAL. Η οργή του φθινόπωρου, έκδ. AL MATBOUAT, 2η έκδοση, Κάιρο, 1983, σελ: 555/556.
- 16) Θεωρείται ως κορυφή της πολιτικής αυτής, η υπογραφή της συμφωνίας του Κάμπ Ντέβιεντ, μέ όλα τά αποτελέσματα που προκύπτουν από αυτή. Βλ. σχετικά: Τό Κ.Κ. Σουδάν: Ανάλυση της αραβικής πολιτικής κατάστασης - 1/3/1978, σελ. 1 - 9.
- 17) Εμμ. ΡΟΥΚΟΥΝΑΣ: Τό διεθ. δίκαιο, εκδ. Αντ. Ν. Σάκκουλα -τομός α', Αθήνα, 1980, σελ. 16.
- 18) ΚΩΝΣΤ. Θ. ΕΥΣΤΑΘΙΑΔΟΥ: Διεθ. Δίκαιο, Αθήνα, 1977, σελ. 118.
- 19) Αναγνώρισε η Τουρκία τήν ανεξαρτησία τής Υεμένης τό 1911, πού παρέμεινε από τότε ανεξάρτητο κράτος, ενώ η Σ. Αραβία, απέκτησε τήν ονομασία της τό 1931, μετά τήν νίκη τής οικογένειας "Σαούντ" τό 1925 καί στην συνέχεια κατόρθωσε νά ενώσει τις περιοχές "Νάγκτ" και "Άλ Χιγκαζ" από τίς οποίες αποτελείται το νέο ανεξάρτητο κράτος.
- 20) Βλ. σχετικά: MOHAMMED HAFIS GANIM: οι αραβ. διεθνείς σχέσεις, op. cit, σελ. 127 - 140, και Ε. BOUTRUS GALI & Μ. KHERI ISSA: εισαγωγή στην πολιτική, op. cit, σελ. 211 - 230, καθώς και JABIR IBRAHEIM AL

RAWI: η ακύρωση της ιρακινοπερσικής συμφωνίας του 1975, βάσει του διεθνούς δικαίου, έκδ. τού υπουργείου πολιτισμού του Ιράκ - Βαγδάτη, αριθ. κατάθεση: 1568 - 1980, σελ. 33 - 58, επίσης και Κωσ. 6. Ευσταθιάδου: τό Δ. Δίκαιο, op. cit. σελ. 123/124.

21) Βλ. σχετικά τό ιστορικό μέρος.

22) Μερικοί θεωρούν, ότι, στή περίοδο αυτή, ενισχύθηκε αρκετά η εθνική αντίληψη καθώς και η αντιποικιακή γραμμή στήν αραβική περιοχή, γι' αυτό δέν έγινε δεχτή η είσοδος τού Ομμαν. Βλ. σχετικά: MOFEID SHIHAB, ο ΣΑΚ, op. cit. σελ. 63.

23) AHMED MUSSA: Τά μέλη του ΣΑΚ, op. cit. σελ. 68/69, επίσης, μερικοί πιστεύουν, ότι, οί αντικειμενικές προϋποθέσεις εξασφαλίζουν τον πολιτικό έλεγχο, ώστε νά μή λάβουν θέση στό Σύνδεσμο οί Ξένες Δυνάμεις, Βλ. M. MAHMOUD AL SAIYAD : Η αραβική κοινωνία και τό παλαιστινιακό πρόβλημα, έκδ. DAR AL NAHDA AL ARABIA, Κάιρο, 1981, σελ. 372.

24) Βλ. SAMI AL HAKEIM, ο ΣΑΚ και η αραβική ένωση, op. cit. σελ. 58.

25) Αξίζει νά σημειωθεί, ότι, η αιγυπτιακή αντιπροσωπεία στήν Συνδιάσκεψη του Σάν Φρανσίσκο, πρότεινε νά είναι η εισδοχή στόν ΟΗΕ ανοικτή, δηλαδή, χωρίς όρους, ενώ η αντιπροσωπεία της Ουρουγουάης πρότεινε η εισοδος νά είναι υποχρεωτική. Απορρίφθηκαν όμως στήν συνέχεια και οι δύο προτάσεις. Ωστόσο όμως, τό μειονέκτημα τών όρων αυτών, είναι, ότι, δίνεται έτσι η ευκαιρία στά κράτη πού δέν γίνονται δεκτά στους διεθνούς οργανισμούς, νά ιδρύσουν τους δικούς τους οργανισμούς, πράγμα που μπορεί νά οδηγήσει στήν απειλή της διεθνούς ειρήνης και ασφάλειας. Βλ. σχετικά: M. H. GANIM: ο ΟΗΕ, op. cit. σελ. 110.

26) MOFEID SHIHAB, Ο Αραβικός Σύνδεσμος, op. cit. σελ. 62.

27) AHMED MUSSA: Τά μέλη του ΣΑΚ, op. cit. σελ. 67/68.

28) Η ΚΤΕ, π.χ. τό 1920, είχε απορρίψει τήν εισδοχή του Λιχτενστάιν μέ τό αιτιολογικό, ότι, τό κράτος αυτό, δέν ήταν σέ θέση νά εκπληρώσει όλες τις διεθνείς υποχρεώσεις πού επέβαλε τό Σύμφωνο. Βλ. σχετικά: Χριστοδουλίδη: Δομή και λειτουργία τών διεθ. орг. op. cit. σελ. 83.

29) Κυρίως δέ, η αρχή της ουδετερότητας και η αρχή της μη εφαρμογής της πολιτικής της φιλικής διάκρισης.

30) Αξίζει νά σημειωθεί, ότι, αυτό τό πρόβλημα, πήρε τεράστιες διαστάσεις και ανάγκασε τήν Γ. Συνέλευση του ΟΗΕ νά προσωύγει στό Διεθνές Δικαστήριο στίς 11/11/1947, θέτοντας τό ερώτημα: άν δηλαδή μπορεί νά επιβληθούν και άλλες προϋποθέσεις και όροι εισδοχής νέων μελών, εκτός απο εκείνους που προβλέπονται απο τόν Χάρτη. Παρόλο πού η απάντηση του Δικαστηρίου ήταν αρνητική, τό πρόβλημα παραμένει.

31) AISHA RATIB, Δ. οργανισμοί, op. cit. σελ. 94/95 και M. H. GANIM: ΟΗΕ, op. cit. σελ. 113.

32) Αξιοσημείωτο είναι, ότι, παρόλο που η οργάνωση αυτή θεωρεί ότι είναι "δικαίωμα" των ανεξαρτήτων αμερικανικών κρατών νά γίνουν μέλη, αντιμετώπισε τό 1962 ένα σοβαρό πρόβλημα, σχετικά μέ τό "δικαίωμα" αυτο, και κόντεψε νά τήν διαλύσει. Όταν η Κούβα ανακοίνωσε τότε, ότι, θά εφαρμόσει τό Μαρξιστικό Σύστημα, μερικά κράτη μέλη μέ τήν ηγεσία των ΗΠΑ, ζήτησαν τήν αποβολή της από τόν Οργανισμό, μέ τό επιχείρημα ότι η Κούβα έχασε πιά τήν ανεξαρτησία της. Ήταν καθαρή σύγκρουση μεταξύ του πολιτικού πιστεύω και του "δικαιώματος" απόκτησης της ιδιότητας του μέλους, όπως προέβλεπε τό Καταστατικό. Η λύση πού δόθηκε ήταν τελείως συμβιβαστική: ήταν τό πάγωμα της ιδιότητας της Κούβας ως μέλος και όχι η αποβολή της. Βλ. σχετικά: AHMED MUSSA, τά μέλη του ΣΑΚ, op. cit. σελ. 60.

33) Π.χ. τό άρθρο 18 του Χάρτη του ΟΗΕ, τό άρθρο 4 του Καταστ. της Οργαν. Αφρι. Ενότητας, τά άρθρα 237, 205 και 16 των ιδρυτικών συνθήκων της ΕΟΚ, Ε.Κ.ΑΕ και Ο.Ο.Σ.Α αντίστοιχα.

34) Από τους υποστηρικτές αυτής της άποψης: AISHA RATIB, Δ. Οργάνωση, Β' βιβλίο, ορ. cit. σελ. 29. και Μ. Η. GANIM, Δ οργανισμοί, ορ.cit. σελ. 197, επίσης: ABD AL AZIZ SARHAN, οί περιφερειακοί οργανισμοί, έκδ. DAR AL FIKR AL ARABI, 1η έκδοση, 1974, Κάιρο, σελ. 97...

35) Διαφορετικές ήταν οί αιτίες αντιρρίσεων των τριών αυτών κρατών. Η Υεμένη σημείωσε τήν επιφύλαξή της. Η Σ. Αραβία ήθελε νά επιλυθεί πρώτα η διαφορά της μέ τό Αμποντάμπι [ένα απο τά Εμεράτα τής Ένωσης] πρίν αποφασιστεί η εισδοχή της Ένωσης στό Σύνδεσμο. Τό Ιράκ υπέβαλε 5 όρους [αφορούν τις σχέσεις τών Εμεράτων μέ το Ιράκ, τήν αραβική μετανάστευση στην χώρα αυτή...] γία νά δεχθεί την εισδοχή αυτή. Αξίζει νά τονιστεί, ότι, οί 5 όροι αυτοί ήταν άσχετοι μέ τήν εισδοχή νέων μελών, μπορούν δέ νά χαρακτηριστούν ως κατάλληλοι γιο τήν δημιουργία διεθνών σχέσεων μεταξύ των διάφορων κρατών.

36) SAMI AL HAKEIM: Ο ΣΑΚ και η αραβική ένωση, ορ. cit. σελ. 60 - 75.

37) HAROUN HASHIM RASHEID, τί πρέπει νά ξέρουμε για τον ΣΑΚ, ορ. cit, σελ. 46/47.

38) Βλ. σχετικά: MOFEID SHIHAB, Ο ΣΑΚ, ορ. cit. σελ. 65.

39) Βλ. σχετικά: Σωτ. Γ. Βαρουξάκης: αί ιδρυτικά συνθήκαι των διεθνών οργανισμών. έκδ. Αντ. Ν. Σάκκουλα, Αθήνα - 1978, σελ. 77/78.

40) Τά κράτη μέλη τών Δ. οργα. και γενικότερα σάν συμβαλλόμενα κράτη, έχουν τήν απεριόριστη δυνατότητα νά ορίσουν στό κείμενο της ιδρυτικής συνθήκης, τους όρους λήξης της, και πολύ περισσότερο, νά καταγγείλουν, αποχωρώντας όποτε θελήσουν, τήν διεθνή συνθήκη. Αυτή η ομοφωνία, αποβλέπει στην προστασία των δικαιωμάτων και των συμφερόντων όλων των μελών πού απορρέουν απο τό καταστατικό. Η λήψη της γνώμης των άλλων κρατών - μελών είναι υποχρετική καί αποβλέπει στην προστασία και των δικών τους συμφερόντων. Βλ: Γεω. Ι. Κουφου, Η Σύμβαση της Βιέννης γία τό δίκαιο των συνθηκών. έκδ. Σάκκουλα, Αθήνα, 1985, σελ. 53.

41) Οί αραβικές χώρες θεωρούν, ότι, ο ΣΑΚ είναι ο κατάλληλος εκφραστής της νομιμότητας μετά την απελευθέρωσή τους. Γι' αυτό μόνο σέ σπάνιες και ακραίες περιπτώσεις αποσύρονται από τις συνεδριάσεις του Συμβουλίου: είτε γία ενδεχόμενη διαφορά μέ τήν χώρα της έδρας, είτε γία ένδειξη διαμαρτυρίας σέ μία συγκεκριμένη αραβική πολιτική θέση, είτε τέλος γία αποφυγή κάποιας απόφασης. Βλ. ABD AL HAMEID AL MOUAFI: Η αποτελεσματικότητα των Δ. οργανισμών. SHIOUN ARABIYA. τεύ. 50 Ιουν. 1987, σελ. 23.

42) MOFEID SHIHAB: οί διεθνείς οργανισμοί, ορ. cit. σελ. 435.

43) Το άρθρο 8 του Καταστατικού, προβλέπει, ότι, η Επιτροπή τών Υπουργών δύναται νά αναστείλει την συμμετοχή ενός κράτους, τό οποίο παραβιάζει τις αρχές πού αναφέρονται στό άρθρο 3, στό Συμβούλιο και νά αναγκάσει τό κράτος τούτο νά αποχωρήσει από τό Συμβούλιο. Εάν αρνηθεί τό κράτος νά αποχωρήσει, τό Συμβούλιο ορίζει την ημερομηνία της παύσης συμμετοχής του κράτους.

44) YAHIYA AL GAMAL: Γενική ματιά στόν ΣΑΚ, SHIOUN ARABIYA. τεύ. 10, Δεκεμ. 1981, σελ. 19.

45) YAHIYA AL GAMAL: Γ. ματιά, ορ. cit. σελ. 20.

46) Είναι μετρημένες οί περιπτώσεις αποβολής από τούς διεθνούς οργανισμούς, π.χ. η αποβολή της Σ. Ένωσης από τήν ΚτΕ στις 14/12/1939, όταν εισέβαλε στην Φιλανδία [διάφοροι μελετητές αμφιβάλλουν περί της

νομικής εγκυρότητας της αποβολής αυτής - Βλ. MOFEID SHIHAB, οί Διεθ. οργανισμοί, ορ. cit, σελ. 251]. Το 1954, η Τσεχοσλοβακία απεβλήθη από την Παγκ. Τράπεζα, λόγω μη εκπλήρωσης των οικονομικών της υποχρεώσεων, και από το Δ. Νομισματικό Ταμείο, επειδή παραβίασε τις υποχρεώσεις της αναφορικά με την παροχή ορισμένων πληροφοριών.

47) Το άρθρο 19 του Χάρτη του ΟΗΕ, προβλέπει την στέρηση δικαιώματος ψήφου του μέλους, που δέν καταβάλλει τις οικονομικές του υποχρεώσεις. Όταν όμως η Σ. Ένωση, η Γαλλία και το Βέλγιο αρνήθηκαν την χρηματοδότηση των δυνάμεων του ΟΗΕ στην Μ. Ανατολή [1956] και στο Κογκό [1960], η Γ. Συνέλευση στην συνέχεια και για καθαρά πολιτικούς λόγους, απέφυγε νά επιβάλει την σχετική ποινή.

48) MOFEID SHIHAB, οί Δ. οργανισμοί, ορ. cit. σελ. 436.

49) Ό AL SHADLI AL GALIBI, ο Γ. Γραμματέας του ΣΑΚ, ισχυρίστηκε στην ομιλία του στην υπουργική επιτροπή, όταν παρουσίασε τό σχέδιο στην Τύνιδα στις 16/7/1984, σχετικά με τό παραπάνω κενό λέγοντας: [Καταργήθηκε η αποβολή σάν ποινή, επειδή οί σχέσεις μεταξύ των αραβικών κρατών είναι αθάνατες και δέν επιτρέπουν τόν χωρισμό. Βλ. την ομιλία του Γ.Γ στο AL MUSTAGBAL AL ARABI, τεύ. 39, Σεπτ. 1984, σελ. 210.

50) YAHIYA AL GAMAL: Ματιά στόν ΣΑΚ, ορ. cit. σελ. 20.

51) Μερικοί αιγύπτιοι συγγραφείς πιστεύουν, ότι, η ακυρότητα της συμφωνίας του Κάμπ Ντέβιεντ, ισχύει ακόμα και από τό εσωτερικό δίκαιο, διότι, υπογράφηκε από τόν πρόεδρο της χώρας, χωρίς την ουσιαστική έγκριση της αρμόδιας βουλής. Η τότε κυβέρνηση της Αιγύπτου, διέλυσε όλα τά πολιτικά κόμματα, που διαφωνούσαν με την συμφωνία, και στην συνέχεια, επέβαλε στρατιωτικό νόμο για την αντιμετώπιση της κατάστασης, αφού η πλειοψηφία του αιγυπτιακού λαού, ήταν κατά της συμφωνίας. Βλ. σχετικά: NABEIL SHABEIB: Κριτική της συνθήκης ειρήνης με τό Ισραήλ. έκδ. Ισλαμικό Κέντρο - AACHEN - Δ. Γερμανίας, Μάιο 1979, σελ. 17 - 57.

52) Η μοναδική εξαίρεση είναι η δυνατότητα συμμετοχής του κράτους κατά την διάσκηια του παγώματος η της αναστολής, ακόμα και όταν αποβάλλεται ένα κράτος απο τόν ΟΗΕ, στο Δ. Δικαστήριο μολονότι το τελευταίο αποτελεί τό δικαστικό όργανο του Οργανισμού.

53) Υπάρχουν ωστόσο μερικές εξαιρέσεις για τή απώλεια της διεθνούς προσωπικότητας στα πρακτικά των διεθνών οργανισμών. Η ΚΤΕ π.χ. δέν διέγραψε την Αιθιοπία (1936), την Τσεχοσλοβακία και την Αλβανία (1939) παρόλο που δέν ήταν στίς χρονολογίες αυτές ανεξάρτητα κράτη, και κλήθηκαν στη 21η και τελευταία σύνοδο της ΚΤΕ τό 1946, ενώ διέγραψε την Αυστρία (1938) της οποίας η κατάσταση δέν διέφερε σέ τίποτα από των παραπάνω χωρών.

54) Βλ. σχετικά: ABD AL AZIZ SARHAN, οί περιφ. οργανισμοί, ορ. cit. σελ. 99.

ΜΕΡΟΣ Β'

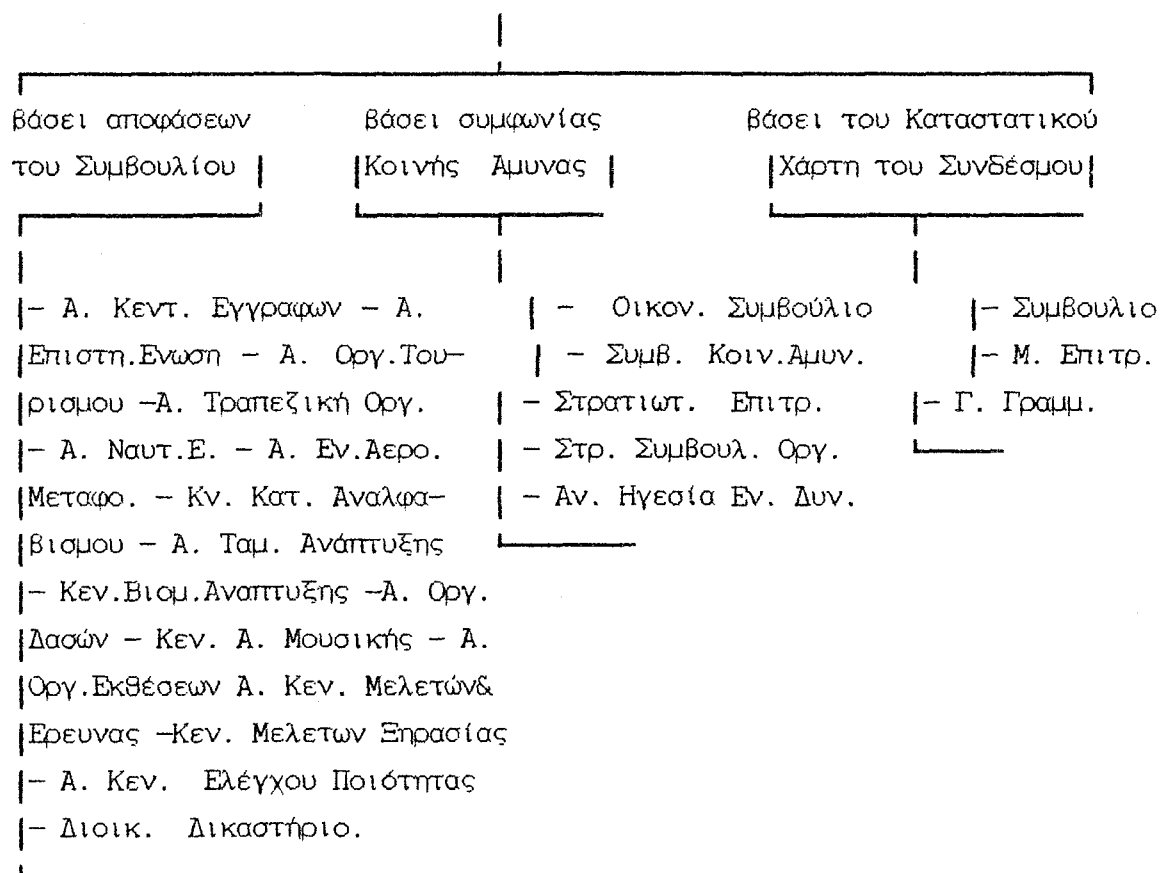
ΤΑ ΟΡΓΑΝΑ ΤΟΥ ΣΥΝΔΕΣΜΟΥ

1/ ΤΑ ΟΡΓΑΝΑ ΤΟΥ ΣΑΚ	106
2/ ΤΑ ΟΡΓΑΝΑ ΤΟΥ ΣΑΚ ΣΤΑ ΣΧΕΔΙΑ ΤΡΟΠΟΠΟΙΗΣΗΣ	110
3/ Η ΔΙΑΦΘΡΑΣΗ ΤΟΥ ΣΑΚ ΣΤΑ ΣΧΕΔΙΑ ΤΡΟΠΟΠΟΙΗΣΗΣ - ΚΡΙΤΙΚΗ	118
4/ Η ΔΙΑΦΘΡΑΣΗ ΤΟΥ ΣΑΚ - ΣΧΕΤΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ	124

1/ ΤΑ ΟΡΓΑΝΑ ΤΟΥ ΣΑΚ

Όπως αναφέρθηκε στο 2ο κεφάλαιο [Διάρθρωση του ΣΑΚ], τὰ ὄργανα τοῦ ΣΑΚ εἶναι, ἐκεῖνα πού ιδρύθηκαν, εἴτε βάσει τῶν ρητῶν διατάξεων τοῦ Καταστατικοῦ(1), εἴτε χάρις τῆς συμφωνίας τῆς Κοινῆς Ἀμυνας [συνάφθηκε στις 13/4/1950 μεταξύ τῶν κρατῶν μελῶν], εἴτε τέλος, δυνάμει τῶν διαφόρων αποφάσεων τοῦ Συμβουλίου τοῦ Ὄργανισμοῦ. Τὰ ὄργανα αὐτά αποτελοῦν βασική προϋπόθεση [τῆς μονιμότητος] ὑπαρξῆς τοῦ Συνδέσμου, σάν περιφερειακοῦ ὀργανισμοῦ, ὥστε νά διακριθεῖ ἀπό τήν διεθνή συνδιάσκεψη, ἡ ὁποία εἶναι ἐπεισοδιακή ἡ περιοδική. (2)

ΤΑ ΟΡΓΑΝΑ ΤΟΥ Α. ΣΥΝΔΕΣΜΟΥ

Α' Βάσει του Καταστατικού Χάρτη ιδρύθηκαν:

α) ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΟΥ ΣΑΚ:

Τό άρθρο 3 του Καταστατικού ορίζει την σύνθεση και τις αρμοδιότητες του Συμβουλίου, οι οποίες συμπεριλαμβάνουν και την επίλυση των διαφορών των κρατών μελών [άρθρο 5], και λήψη αναγκών μέτρων για την αντιμετώπιση εισβολής στα εδάφη των μελών [άρθ. 6]. Οι αποφάσεις του Συμβουλίου λαμβάνονται ομόφωνα [άρθ.7] ή με πλειοψηφία στα ζητήματα που αναφέρονται στο άρθρο 16. Τό άρθρο 15 ορίζει την προεδρεία του Συμβουλίου ενώ το άρθρο 14 αναφέρεται στις ασυλίες και τα προνόμια που απολαμβάνουν τα μέλη του Συμβουλίου.

β) Η ΓΕΝΙΚΗ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ:

Η σύνθεση της Γενικής Γραμματείας καθώς και ο διορισμός του Γενικού Γραμματέα, είναι τα θέματα που ρυθμίζει τό άρθρο 12. Τό άρθρο 13 διευκρινίζει τις αρμοδιότητες της Γ. Γραμματείας. Τό άρθρο 14 περικλείει τις ασυλίες και τα προνόμια που ισχύουν και για τους υπαλλήλους της Γραμματείας, η οποία αποτελείται απο 9 τμήματα.

γ) ΟΙ ΜΟΝΙΜΕΣ ΕΠΙΤΡΟΠΕΣ:

Το άρθρο 4 καθορίζει την ίδρυση των Μονίμων Επιτροπών στan πλαίσια των ζητημάτων που αναφέρονται στο άρθρο 2. Τά μέλη των επιτροπών αυτών απολαμβάνουν επίσης προνόμια και ασυλίες [άρθ. 14] Οι επιτροπές που ιδρύθηκαν στην συνέχεια σάν απόρροια του παραπάνω άρθρου, είναι: η Μορφωτική, η Οικονομική, των Συγκοινωνιών, η Κοινωνική, η Νομική, του Αραβικού Πετρελαίου, της Ενημέρωσης, της Υγείας, η Διοικητική, η πολιτική, και τέλος, της Παλαιστίνης.

Β' Βάσει της Συμφωνίας της Κοινής Άμυνας, ιδρύθηκαν:

α) ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΗΣ ΚΟΙΝΗΣ ΑΜΥΝΑΣ:

Ορίζει η παραπάνω συμφωνία στο άρθρο 6 την σύνθεση του ανωτέρω

Συμβουλίου, καθώς και την ρύθμιση των άλλων σχετικών θεμάτων, όπως την λήψη αποφάσεων, την σχέση του Συμβουλίου με την Στρατιωτική Επιτροπή...κλπ. Οι αρμοδιότητες του Συμβουλίου τονίζονται στα άρθρα 2 και 3 της Συμφωνίας. β) Η ΜΟΝΙΜΗ ΣΤΡΑΤΙΣΤΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ, η οποία ιδρύθηκε βάσει του άρθρου 5, για να ρυθμίζονται όλα τα σχετικά θέματα της σ'ένα ολόκληρο παράρτημα, όπου τό άρθρο 5 καθορίζει την ίδρυση της γ) Η ΣΥΜΒΟΥΛΕΥΤΙΚΗ ΣΤΡΑΤΙΣΤΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ, ενώ το άρθρο 8 της Συμφωνίας περιλαμβάνει την ίδρυση, την σύνθεση και τις αρμοδιότητες της δ) Το ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ. Τέλος, και χάρη του πρόσθετου Πρωτοκόλλου της Συμφωνίας, ιδρύθηκε, χωρίς ουσιαστική προσφορά, ε) Το ΑΡΑΒΙΚΟ ΑΡΧΗΓΕΙΟ.

Γ' Βάσει των αποφάσεων του Συμβουλίου του ΣΑΚ:

Ιδρύθηκαν σταδιακά βάσει των αποφάσεων του Συμβουλίου του ΣΑΚ, και για πρακτικούς λόγους, ορισμένα όργανα [Συμβούλια και Επιτροπές], στα πλαίσια του Οργανισμού, ώστε να καλυφθούν οι αυξανόμενες ανάγκες του Συνδέσμου. Λόγω τού ότι η ίδρυση των οργάνων αυτών, τα οποία έφθασαν συνολικά στα 18, δέν προβλέπεται απο τόν Καταστατικό Χάρτη, ονομάζονται ως "Δευτερεύοντα όργανα"(3), παρόλη τη τεράστια σημασία και την αξιόλογη προσφορά τους.

Συχνά όμως, ιδρύονται μέ απόφαση του Συμβουλίου "προσωρινές επιτροπές" σύμφωνα μέ την διάταξη του άρθρου 18 του κανονισμού του Συμβουλίου. Τά όργανα αυτά δέν έχουν διεθνή προσωπικότητα, ασκουν διαβουλευτική αρμοδιότητα και αποσκοπούν στην ad hoc αντιμετώπιση αναγκών. Η διαφορά μεταξύ των επιτροπών αυτών και των Μόνιμων Επιτροπών, δέν βρίσκεται μόνο στην ονομασία. Οί Μόνιμες Επιτροπές, ιδρύθηκαν σύμφωνα μέ τά άρθρα 2 και 4 του Καταστατικού, αποτελούμενες απο αντιπροσώπους τών κρατων μελών και ο βασικός τους σκοπός, σύμφωνα μέ την διάταξη του άρθρου 4, είναι: "η επεξεργασία συστάσεων και σχεδίων συμβάσεων", πού εκθέτουν στην συνέχεια στό Συμβούλιο. Αντίθετα, οί προσωρινές επιτροπές, ιδρύθηκαν σύμφωνα με τις αποφάσεις του Συμβουλίου, από ειδικά πρόσωπα, για αντιμετώπιση συγκεκριμένων θεμάτων.(4)

Τά ελαττώματα, καθώς και η μειωμένη απόδοση των Μόνιμων Επιτροπών (5), ανάγκασαν τον Σύνδεσμο, στην προσφυγή σ'άλλο οργανωτικό σύστημα,

ώστε νά αντιμετωπισθούν μέ επιτυχία τά προβλήματα πού εμποδίζουν τήν πορεία του Οργανισμού. Η νέα αυτή σκέψη, στρέφεται κυρίως στήν αύξηση των πεδίων συνεργασίας μεταξύ των κρατών μελών, σέ τεχνικά, και μή πολιτικά πλαίσια.

Δ' Βάσει συμφωνιών μεταξύ των μελών:

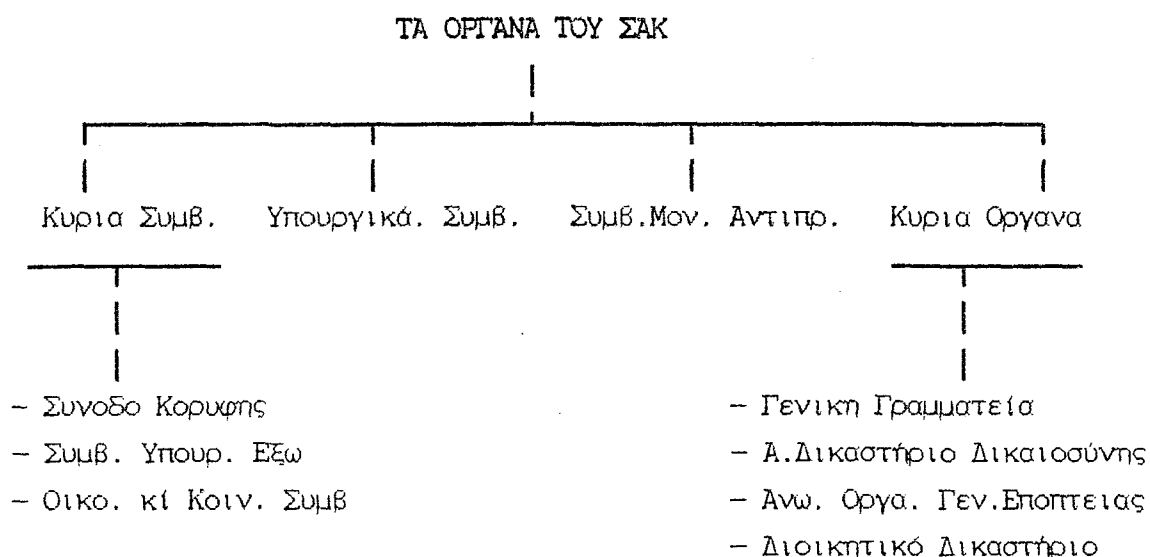
Επειδή τό άρθρο 9 του Καταστατικού προβλέπει μεταξύ άλλων, και την δυνατότητα σύναψης ειδικών συμφωνιών μεταξύ των κρατών μελών, πού επιδιώκουν περισσότερη "απ'αύτη που ορίζει ο Καταστατικός Χάρτης" συνεργασία, προχώρησαν οι αραβικές κυβερνήσεις στην σύσταση των ειδικευμένων οργανώσεων.(6) Οι ειδικευμένες αυτές οργανώσεις αναπτύχθηκαν σταδιακά στους διαφόρους τομείς. Ας σημειωθεί, ότι, η βασική διαφορά μεταξύ των Μονίμων Επιτροπών και των ειδικευμένων οργανώσεων, ακόμα και άν συμπίπτουν στό πεδίο δράσης και στους επιδιωκόμενους σκοπούς τους, είναι, ότι, οι πρώτες στερούνται την ανεξάρτητη, από τόν Σύνδεσμο, βούληση.(7)

Μέχρι στιγμής, ο αριθμός των ειδικευμένων οργανώσεων, έχει φθάσει συνολικά στους 19, και είναι: το Αραβικό Ταμείο Οικονομικής και Κοινωνικής ανάπτυξης, το Αραβικό Νομισματικό Ταμείο, η Αραβική Τράπεζα Οικονομικής Ανάπτυξης στήν Αφρική, ο Αραβικός Οργανισμός Επένδυσης, η Οργάνωση Πετρελαιοπαραγωγών Αραβικών Χωρών, ο Αραβικός Οργανισμός Γεωργικής Ανάπτυξης, ο Αραβικός Οργανισμός Βιομηχανικής Ανάπτυξης, η Αραβική Οργάνωση Μέτρων και Σταθμών, η Αραβική Ταχυδρομική Ένωση, η Αραβική Ένωση Τηλεπικοινωνιών, η Αραβική Ένωση Ραδιοφωνίας, ο Αραβικός Οργανισμός Ναυτικών Μεταφορών, το Αραβικό Συμβούλιο Πολιτικής Αεροπορίας, η Αραβική Οργάνωση Εργασίας, ο Κοινωνικός Αραβικός Οργανισμός Κατά του Εγκλήματος, ο Αραβικός Οργανισμός Παιδείας, Επιστημών και Πολιτισμού, η Αραβική Οργάνωση Διοικητικών Επιστημών.

2/ ΤΑ ΟΡΓΑΝΑ ΤΟΥ ΣΑΚ ΣΤΑ ΣΧΕΔΙΑ ΤΡΟΠΟΠΟΙΗΣΗΣ ΤΟΥ ΚΑΤΑΣΤΑΤΙΚΟΥ

1) ΤΟ ΣΧΕΔΙΟ ΤΗΣ ΓΕΝΙΚΗΣ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑΣ:

Τό σχέδιο της Γενικής Γραμματείας αναφέρθηκε λεπτομερώς στα όργανα του ΣΑΚ, στα άρθρα 5 - 22 ως εξής:

α) ΤΑ ΚΥΡΙΑ ΣΥΜΒΟΥΛΙΑ

1/ Η Σύνοδος Κορυφής: είναι τό ανώτατο όργανο του Συνδέσμου [άρθ. 7 παρ.1], αποτελείται απο τους προέδρους καί βασιλείς των κρατών μελών [άρθ. 6 παρ.4]. Συνέρχεται τακτικά κάθε Νοέμβρη [άρθ.6 παρ.2] στά κράτη μέλη με Αλφαβητική σειρά [άρθ. 6 παρ.4]. Είναι έγκυρη μέ απαρτία 2/3

[άρθ/ 6 παρ.3]. Η αρμοδιότητά της είναι γενική [άρθ.7 παρ.2]. Διορίζει τα μέλη του Αραβικού Δικαστηρίου Δικαιοσύνης, καθώς και τα μέλη της Ανωτάτης Οργάνωσης Γενικής Εποπτείας [άρθ.7 παρ.2 στ και ζ].

2/ Το Συμβούλιο Υπουργών Εξωτερικών: Η σύνθεση του γίνεται από τους υπουργούς εξωτερικών και άμυνας [άρθ. 8 παρ.1]. Συνέρχεται κάθε Μάρτιο και Σεπτέμβρη και έκτακτα στις περιπτώσεις εισβολής, η απειλής των κρατών μελών [άρθ.8 παρ. 3,4 και 5]. Για την ύπαρξη απαρτίας απαιτείται συμμετοχή των 2/3 των μελών [άρθ. 8 παρ. 6]. Η βασική του αρμοδιότητα είναι η εκτέλεση των αποφάσεων της Συνόδου Κορυφής καθώς και οι πολιτικές και αμυντικές αρμοδιότητες που αναφέρονται στο άρθρο 9, όπως: Η καθιέρωση της στρατηγικής της αραβικής συνεργασίας, η επίλυση των αραβικών διαφορών, η λήψη μέτρων για την εφαρμογή των αποφάσεων της Συνόδου Κορυφής και του Αραβικού Δικαστηρίου Δικαιοσύνης, ο διορισμός του Γενικού Γραμματέα, η έγκριση του προϋπολογισμού, η ίδρυση των οργάνων της αραβικής άμυνας, η ίδρυση του ενιαίου αραβικού στρατού

3/ Το Οικονομικό και Κοινωνικό Συμβούλιο: αποτελείται από τους υπουργούς εξωτερικών, οικονομικών και κοινωνικής πρόνοιας [άρθρο 10, παρ.1]. Συνέρχεται τακτικά κάθε Φεβρουάριο και Σεπτέμβρη, και έκτακτα, με απόφαση της Συνόδου Κορυφής, ή την αίτηση του Γενικού Γραμματέα [άρθρο 10, παρ.3 και 4]. Ο επιδιωκόμενος σκοπός του Συμβουλίου αυτού, είναι η πραγματοποίηση της αραβικής οικονομικής ενότητας [άρθρο 11], καθώς και η ενίσχυση και η αναβάθμιση της κοινωνικής ανάπτυξης, κυρίως δέ, στους τομείς της υγείας, παιδείας, μόρφωσης...κλπ [άρθρο 11 παρ.7]. Οι αρμοδιότητες του συμπεριλαμβάνουν παράλληλα και την εκτέλεση των σχετικών αποφάσεων της Συνόδου Κορυφής, και τόν προγραμματισμό της οικονομικής και κοινωνικής συνεργασίας.

β) ΤΑ ΥΠΟΥΡΓΙΚΑ ΕΙΔΙΚΕΥΜΕΝΑ ΣΥΜΒΟΥΛΙΑ: Είναι συμβούλια που ιδρύονται και καθορίζουν τις αρμοδιότητές τους, βάσει απόφασης της Συνόδου Κορυφής [άρθρο 13 παρ.2]. Αποτελούνται τα συμβούλια αυτά, από τους αρμόδιους υπουργούς στους διάφορους τομείς [άρθρο 13 παρ.1]

γ) ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΜΟΝΙΜΩΝ ΑΝΤΙΠΡΟΣΩΠΩΝ των κρατών μελών σέ επίπεδο πρεσβευτών [άρθρο 14], μέ την προεδρεία του κράτους, που ασκεί συγχρόνως και την προεδρεία του Συμβουλίου Υπουργών Εξωτερικών [άρθρο 14 παρ.2]. Συνέρχεται τακτικά κάθε μήνα, και έκτακτα, έφ' όσον είναι αναγκαίο [άρθρο 14 παρ.3]. Σέ συνεννόηση μέ τό Γενικό Γραμματέα, οί αρμοδιότητες του αφορούν όλα τά ζητήματα του Συνδέσμου και την προσπάθεια επίλυσης τών προβλημάτων πού εμποδίζουν την εφαρμογή των αποφάσεων των διαφόρων οργάνων του ΣΑΚ. Επίσης, είναι τό αρμόδιο όργανο για τήν επεξεργασία και σύσταση των ημερησίων διατάξεων των συνεδριάσεων του Συμβουλίου Υπουργών Εξωτερικών και του Οικονομικού και Κοινωνικού Συμβουλίου [άρθρο 15].

δ) ΤΑ ΚΥΡΙΑ ΟΡΓΑΝΑ:

1/ Η Γενική Γραμματεία: αποτελείται απο τόν Γενικό Γραμματέα, τους βοηθούς του, καθώς και πλήθος υπαλλήλων [άρθρο 16]. Η εκλογή και η ανάκληση του Γενικού Γραμματέα, γίνεται απο το Συμβούλιο των Υπουργών Εξωτερικών [άρθρο 17]. Οί αρμοδιότητες του Γενικού Γραμματέα, είναι πικοίλης ύλης, όπως η εκτέλεση των αποφάσεων των συμβουλίων του Συνδέσμου [άρθρο 18α], η προετοιμασία των προτάσεων, σχεδίων, μελετών..κλπ που απαιτούνται απο τα συμβούλια του Συνδέσμου [άρθρο 18β], η παρακολούθηση της εκτέλεσης των αποφάσεων των συμβουλίων από τα σχετικά όργανα [άρθρο 18γ], η παρουσία ετήσιας έκθεσης αναφορικά μέ τις εργασίες του Συνδέσμου [άρθρο 18ε], η ετοιμασία του προϋπολογισμού [άρθρο 18ζ], η εκπροσώπηση της Γενικής Γραμματείας στά διάφορα όργανα του Συνδέσμου, καθώς και η εκπροσώπηση του Συνδέσμου διεθνώς [άρθρο 18 κ]. Αξίζει νά σημειωθεί, ότι, τό άρθρο 19, απαιτεί την αντικειμενικότητα και συγχρόνως την ανεξαρτησία των υπαλλήλων της Γενικής Γραμματείας από τα κράτη μέλη.

2/ Τό Αραβικό Δικαστήριο Δικαιοσύνης: είναι τό κύριο δικαστικό όργανο του ΣΑΚ. Ενεργεί και ασκεί τα καθήκοντά του, βάσει εσωτερικού κανονισμού, ο οποίος αποτελεί παράρτημα του σχεδίου τροποποίησης της Γενικής Γραμματείας [άρθρο 20].

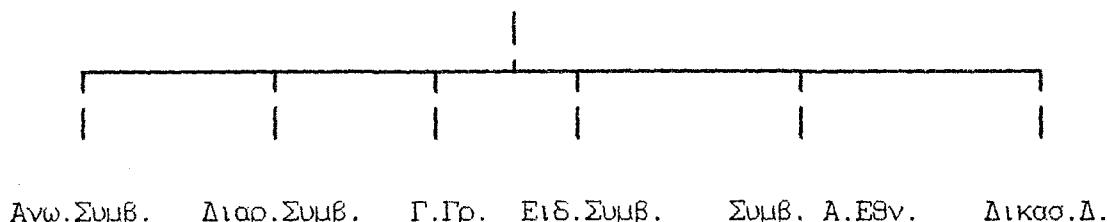
3/ Τό Ανώτατο Όργανο Γενικής Εποπτείας: είναι το μοναδικό αρμόδιο όργανο του ΣΑΚ πού έχει εξ ολοκλήρου την δυνατότητα ελέγχου των χρηματικών και περιουσιακών στοιχείων του Οργανισμού. Οί αρμοδιότητες του συμπεριλαμβάνουν ακόμα, και την εποπτεία των Διοικητικών οργάνων του Συνδέσμου, κατά την διάρκεια της λειτουργίας τους. Η ίδρυση και η ρύθμιση των σχετικών θεμάτων του Ανωτάτου Οργάνου Γενικής Εποπτείας, γίνεται βάσει ειδικής απόφασης της Συνόδου Κορυφής [άρθρο 21].

4/ Τό Διοικητικό Δικαστήριο: Ο διορισμός των μελών, καθώς και ο καθορισμός των ορίων της δικαιοδοσίας, και γενικά η ρύθμιση των σχετικών θεμάτων του δικαστηρίου τούτου, γίνεται απο το Συμβούλιο Υπουργών Εξωτερικών [άρθρο 22 παρ.2]. Υπάγονται στην αρμοδιότητα του Διοικητικού Δικαστηρίου οί διαφορές, είτε μεταξύ της Γενικής Γραμματείας μέ τα διάφορα όργανα του Συνδέσμου, είτε στίς διαφορές μέ τό προσωπικό [άρθρο 22 παρ.1].

2) ΤΟ ΣΧΕΔΙΟ ΤΟΥ Α. ΑΛ SHUGERI

Κατ' αρχήν, πρέπει νά τονισθεί, ότι, διαφέρει σημαντικά και ριζικά του σχέδιο του Α. ΑΛ SHUGERI, απο εκείνο της Γενικής Γραμματείας. Παρόλο που του παραπάνω σχέδιο παρουσιάζει φανερή γενίκευση. Δέν παύει ωστόσο νά θεωρείται προοδευτικό, αφού αγγίζει για πρώτη φορά, τό θέμα της λαϊκής συμμετοχής στόν Οργανισμό, αλλάζοντας έτσι σέ βάθος την δομή του Συνδέσμου.

ΤΑ ΟΡΓΑΝΑ ΤΟΥ ΣΥΝΔΕΣΜΟΥ ΤΟΥ ΑΡΑΒΙΚΟΥ ΕΘΝΟΥΣ

α/ Το Ανώτατο Συμβούλιο (άρθρο 14)

Αποτελείται από τους προέδρους των αραβικών κρατών. Προεδρεύεται διαδοχικά με Αλφαβητική σειρά. Συνέρχεται μία φορά τον χρόνο τακτικά, η έκτακτα αν το ζητήσει ένα κράτος μέλος. Οι αρμοδιότητές του είναι γενικές και αφορούν όλα τα ζητήματα της πορείας του Οργανισμού, καθώς και την επίλυση των διαφορών μεταξύ των αραβικών κρατών.

β/ Το Διαρκές Συμβούλιο (άρθρο 15)

Είναι υπουργικό συμβούλιο, όπου διορίζονται τά μέλη του από τό Ανώτατο Συμβούλιο, μέ την προεδρία του Γενικού Γραμματέα του Συνδέσμου. Ευθύνεται για εκτέλεση των αποφάσεων του Ανωτάτου Συμβουλίου. Είναι αρμόδιο για τον συντονισμό των λειτουργιών των διαφόρων οργάνων του Συνδέσμου, και αποτελεί συγχρόνως συνδετικό κρίκο μεταξύ των οργάνων αυτών και του Ανωτάτου Συμβουλίου. Η λειτουργία του παραπάνω Συμβουλίου, γίνεται κατά τμήματα, όπως το πολιτικό, της άμυνας και ασφάλειας, το οικονομικό...κλπ. Αντιπροσωπεύεται τό Διαρκές Συμβούλιο από ένα μέλος του σέ κάθε κράτος μέλος [σέ μορφή γραφείο] γιά να παρακολουθεί από κοντά την εκτέλεση των αποφάσεων του Συνδέσμου.

γ/ Η Γενική Γραμματεία (άρθρο 16).

Ασκει τά καθήκοντά της, ως ανεξάρτητο, από τις αραβικές κυβερνήσεις, όργανο, μέ επικεφαλής τον Γενικό Γραμματέα. Οι αρμοδιότητες του Γενικού Γραμματέα καλύπτουν μεγάλο φάσμα ενεργειών και κυμαίνονται από τον διορισμό των βοηθών του, μέχρι και τον συντονισμό των λειτουργιών, και την εποπτεία των διαφόρων οργάνων του Συνδέσμου.

δ/ Τα Ειδικευμένα Υπουργικά Συμβούλια (άρθρο 17).

Ιδρύονται τά συμβούλια αυτά σάν επικουρικά όργανα του Συνδέσμου για διαφόρους τομείς. Ασκούν τά καθήκοντά τους, σύμφωνα μέ τις ιδρυτικές τους συνθήκες, ως ανεξάρτητα όργανα, αλλά, μέσα στά πλαίσια της γενικής κατεύθυνσης του Οργανισμού. Υποβάλλουν το πόρισμα των ενεργειών τους στό Ανώτατο Συμβούλιο, μέσου του Γενικού Γραμματέα, για νά ληφθούν οι σχετικές αποφάσεις.

ε/ Το Συμβούλιο του Αραβικού Έθνους (άρθρο 19).

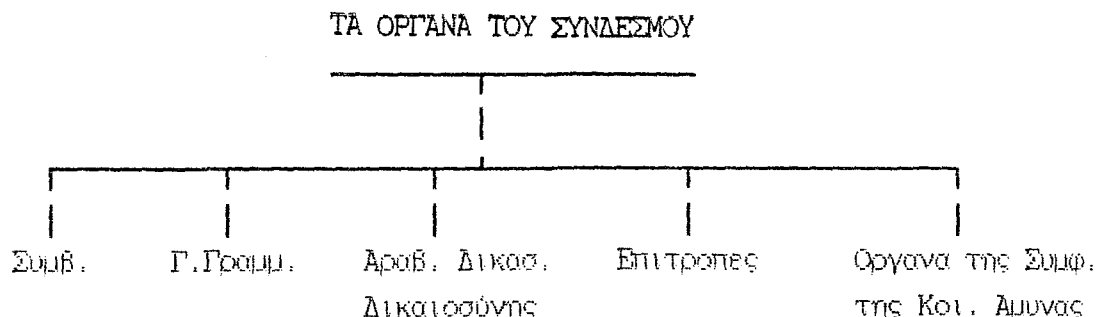
Απαρτίζεται απο 350 μέλη. Εκλέγονται οι μισοί απο τά βουλευτικά σώματα [βουλή] των αραβικών κρατών, ενώ οι άλλοι μισοί, εκλέγονται από τά επαγγελματικά σωματεία και ενώσεις. Η θητεία του Συμβουλίου είναι 5 ετής. Είναι πλήρες και ανεξάρτητο ως όργανο στην άσκηση των καθηκόντων του. Καταρτίζει τον εσωτερικό του κανονισμό, και έχει γενική αρμοδιότητα, δηλαδή, συζητεί όλα, ανεξαιρέτως, τα θέματα που αφορούν τα αραβικά ζητήματα γενικά, και τον Σύνδεσμο ειδικότερα. Υποβάλλει το πόρισμα των συζητήσεων και τα ψηφίσματά του, στα αρμόδια όργανα του Συνδέσμου.

ΕΤ/ Το Αραβικό Δικαστήριο Δικαιοσύνης [άρθρο 20].

Είναι τό κύριο δικαστικό και νομικό όργανο του Συνδέσμου. Οι αποφάσεις του είναι οριστικές. Εκδικάζει τις υποθέσεις, όπου οι αντίδικοι είναι, είτε τά όργανα, είτε οι ειδικευμένες οργανώσεις, είτε τέλος, τά κράτη μέλη του Συνδέσμου. Δυναται η προσφυγή στο Δικαστήριο αυτο, για νομικές συμβουλές, σχετικά μέ τα θέματα του Οργανισμού, όπως ο σεβασμός του Καταστατικού, η εκτέλεση των αποφάσεων, κλπ.

3) ΤΟ ΕΝΙΑΙΟ ΣΧΕΔΙΟ:

Τό εναίο σχέδιο που κατατέθηκε απο τις κυβερνήσεις της Συρίας, Αλγερίας και Ιράκ, του 1966, προηγείται χρονολογικά των δύο παραπάνω σχεδίων, πράγμα που αποσαφηνίζει τις ελάχιστες πραγματικές τροποποιήσεις που περιέχει. Αξιοσημείωτο, ωστόσο, είναι, ότι, και οι λίγες τροποποιήσεις αυτές εκφράζουν κυρίως την πολιτική κατάσταση αλλά και τις πολιτικές διαφορές που προέκυψαν στην περίοδο εκείνη.

1) **Τό Συμβούλιο:** αποτελείται από τους υπουργούς εξωτερικών των κρατών - μελών. Τό άρθρο 3 του σχεδίου ορίζει, ότι, κάθε κράτος μέλος, έχει μόνο μία ψήφο στο Συμβούλιο, τό οποίο είναι τό ανώτατο όργανο του Συνδέσμου. Δύναται ωστόσο, νά συνεδριάζει σέ επίπεδο αρχηγών κρατών, ή προέδρων των αραβικών κυβερνήσεων [άρθρο 3 παρ.4]. Οι αποφάσεις του λαμβάνονται μέ τήν πλειοψηφία των 2/3 των ψήφων, και είναι υποχρεωτικές γιά όλα τά κράτη - μέλη. Οι αρμοδιότητες του Συμβουλίου, είναι πικοίλης φύσης, όπως, η γενική εποπτεία της πορείας του Οργανισμού: ο διορισμός του Γενικού Γραμματέα (άρθρο 11), ο καθορισμός των οικονομικών υποχρεώσεων των κρατών - μελών [άρθρο 12], η αποβολή των μελών πού δέν συμμορφώνονται μέ τις διατάξεις του Καταστατικού [άρθρο 18], η αντιμετώπιση κάθε εισβολής σέ βάρος των κρατών μελών [άρθρο 5]...κλπ. Συνέρχεται τό Συμβούλιο τακτικά, μία φορά τον χρόνο (χωρίς όμως νά καθορισθεί η ημερομηνία από το σχέδιο), και έκτακτα, έφ' όσον το απαιτούν οι καταστάσεις [άρθρο 10].

2) **Η Γενική Γραμματεία:** είναι τό διοικητικό όργανο του Συνδέσμου, αποτελούμενη από τον Γενικό Γραμματέα και επαρκείς, ανεξάρτητους από τις κυβερνήσεις τους, υπαλλήλους [άρθρο 11]. Βάσει του άρθρου 12 του σχεδίου, οι αρμοδιότητες της Γενικής Γραμματείας είναι ποικίλες, όπως: η προετοιμασία του σχεδίου προϋπολογισμού, η υποβολή ετήσιας πλήρους έκθεσης γιά την δραστηριότητα και την γενική πορεία του Οργανισμού, η εποπτεία εκτέλεσης των αποφάσεων του Συμβουλίου καθώς και όσα καθήκοντα ανατίθενται σ'αυτή από το Συμβούλιο...κλπ.

3) **Το Αραβικό Δικαστήριο Δικαιοσύνης:** Αναθέτει τό σχέδιο, στο Συμβούλιο του Οργανισμού, καθώς και την ρύθμιση των σχετικών θεμάτων του Αραβικού Δικαστηρίου Δικαιοσύνης (δηλαδή, την ίδρυση, την κατάρτηση του Κανονισμού του Δικαστηρίου...κλπ). Τό παραπάνω Δικαστήριο είναι τό δικαστικό όργανο του Συνδέσμου, και εκδικάζει τις διαφορές των κρατων μελών [άρθρο 19].

4) **Οι Επιτροπές:** Το σχέδιο κατονόμασε ήδη δύο απ'αυτές: την Διοικητική και Οικονομική Επιτροπή [άρθρο 13], και την Επιτροπή Μεσολάβησης και Διαιτησίας [άρθρο 4], πού ιδρύονται δυνάμει απόφασης του Συμβουλίου.

χωρίς να αναφέρεται καμιά άλλη λεπτομέρεια στο σχέδιο. Εξάλλου, το σχέδιο θεώρησε, ότι, το Συμβούλιο είναι αποκλειστικά αρμόδιο, για ίδρυση των αναγκαίων για εκπλήρωση των σκοπών του Συνδέσμου, οργάνων [άρθρο 3 παρ.5].

5) Τα Όργανα της Συμφωνίας της Κοινής Άμυνας: Σύμφωνα με τό άρθρο 6 του σχεδίου, η Συμφωνία της Κοινής Άμυνας που συνάφθηκε μεταξύ των μελών του Συνδέσμου, αποτελεί μέρος του Καταστατικού. Συνεπώς, τά προβλεπόμενα όργανα απο την παραπάνω Συμφωνία, αποτελούν και όργανα του Συνδέσμου σύμφωνα πάντα με τό ενιαίο σχέδιο.

3/ Η ΔΙΑΡΘΡΩΣΗ ΤΟΥ ΣΑΚ ΣΤΑ ΣΧΕΔΙΑ ΤΡΟΠΟΠΟΙΗΣΗΣ - ΚΡΙΤΙΚΗ

Μεγάλο ενδιαφέρον παρουσιάζουν οι προτάσεις τροποποίησης του Καταστατικού Χάρτη στην αντιμετώπιση και στην ρύθμιση εκ νέου του μηχανισμού του ΣΑΚ. Είναι φανερό, ότι, η προσπάθεια και των τριών προτάσεων, είναι να ισορροπούν μεταξύ του αυξημένου σεβασμού της κυριαρχίας των κρατών μελών (όπως είναι στο ισχύον Καταστατικό) και της Δημιουργίας ικανής οργανωτικής ενότητας για την υλοποίηση των σκοπών του Συνδέσμου. Αν ληφθεί υπ' όψιν, η ριζική αλλαγή των δεδομένων, από την ίδρυση του Συνδέσμου μέχρι σήμερα, και η αποτυχία (σέ μεγάλο βαθμό) πού σημειώθηκε στην πορεία του ΣΑΚ, θά γίνει αντιληπτή η σημασία της σχετικής τροποποίησης.

Η παρούσα διάρθρωση του ΣΑΚ, οικοδομείται πάνω σέ τρία θεμέλια: το νομοθετικό [τό Συμβούλιο], τό τεχνικό [οι Μόνιμες Επιτροπές], και τέλος τό εκτελεστικό [η Γενική Γραμματεία]. Η συνεχής ανάγκη αντιμετώπισης των συσσωρευμένων προβλημάτων, όπως απέδειξε η πρακτική, και η μή αποτελεσματικότητα της παραπάνω διάρθρωσης, οδήγησαν στην υιοθέτηση μερικών σιωπηρών μετατροπών στά τρία θεμέλια. Οι μετατροπές αυτές δέν εμπόδισαν ωστόσο, την διατήρηση της ίδιας οργανωτικής μορφής και χωρίς καμία, τυπική τουλάχιστον, τροποποίηση του Καταστατικού. Έτσι, στό νομοθετικό θεμέλιο, ιδρύθηκαν: η Σύνοδος Κορυφής, το Συμβούλιο της Κοινής Άμυνας και το Οικονομικό Συμβούλιο σάν επιπρόσθετα νομοθετικά όργανα. Στό τεχνικό πεδίο, μεταβλήθηκαν οι Μόνιμες Επιτροπές σέ ειδικευμένα υπουργικά συμβούλια, και δημιουργήθηκαν επιπλέον και άλλα παρόμοια συμβούλια βάσει διαφόρων αποφάσεων του Συμβουλίου του ΣΑΚ. Τέλος, στό εκτελεστικό επίπεδο, αυξήθηκε ο ρόλος(8) του Γενικού Γραμματέα, κυρίως δέ, στό πολιτικό τομέα, και ιδρύθηκαν παράλληλα, και οι ειδικευμένες οργανώσεις, ώστε νά καλυφθούν τα υπάρχοντα κενά.

Οι μή προβλεπόμενες απο τον Καταστατικό Χάρτη παραπάνω πρακτικές

τροποποίησης, βάσει τών οποίων ιδρύθηκαν τα προαναφερθέντα όργανα, παρ'όλη την θετική απόδοση, δέν παύουν να παρουσιάζουν μερικά κενά, καθώς και διάφορα προβλήματα. Δέν είναι λίγα εκείνα, τα όργανα, πού δέν πρόλαβαν νά δούν το φώς, η ακόμα διαλύθηκαν, όταν έπαψε να υφίσταται η αιτία ίδρυσης τους, όπως, λχ. η Πολιτική Επιτροπή, πού ιδρύθηκε το 1941.(9) Επίσης, η έλλειψη σωστού προγραμματισμού, οδήγησε, σέ μερικές περιπτώσεις, στην σύγκρουση αρμοδιοτήτων (ή αλληλοκάλυψη) των νεοϊδρυθέντων οργάνων, με αποτέλεσμα, να εξανεμισθεί η δυνατότητα του Οργανισμού, σέ άκαρπες ενέργειες.(10) Έτσι, οί σχετικές προσπάθειες τροποποίησης του μηχανισμού του ΣΑΚ, αποκτούν σημαντική σημασία, αφού θά νομιμοποιούν τα μεταγενεστέρως ιδρυόμενα όργανα, και στην συνέχεια, θα ρυθμίζουν τα σχετικά θέματα, όπως οί αρμοδιότητες, το πεδίο δράσης...κλπ, ώστε, να αποφευχθούν τα προηγούμενα κωλύματα η η αλληλοκάλυψη και να βελτιωθεί συνεπώς η απόδοσή τους.

Αυτο δέν σημαίνει σέ καμιά περίπτωση, ότι, η αδυναμία της λειτουργίας και τά ελάχιστα αποτελέσματα, οφείλονται μόνο σέ οργανωτική έλλειψη. Η αλήθεια είναι, ότι, παρόλα τα γνωστά και μή προβλήματα, κατάφερε ο Σύνδεσμος νά επεκτείνει το οργανωτικό του πεδίο, καλύπτοντας τους διαφόρους τομείς, και να συνάψει – η να πάρει ενεργό μέρος στην κατεύθυνση αυτή –περισσότερες απο 35 συμφωνίες στά πλαίσια της αραβικής συνεργασίας. Ωστόσο όμως, οι συμπληγάδες πέτρες, που αποτελούν το πραγματικό εμπόδιο στην πορεία του Συνδέσμου, βρίσκονται πίσω από τις αραβικές κυβερνήσεις, οί οποίες δέν είναι σέ θέση νά απαλλαχθούν απο τις πολιτικές τους διαφορές. Αξίζει να σημειωθεί ότι η Σύνοδος Κορυφής του Αμμάν (1981), κατάληξε στο ίδιο συμπέρασμα, υιοθετώντας μάλιστα, την αντίληψη, βάσει της οποίας, δέν πρέπει να αναμειχθεί η αραβική συνεργασία μέ τη πολιτική. (11)

Είναι αξιόλογες οί προσπάθειες που ανατίθενται στα σχέδια τροποποίησης, και αποσκοπούν σέ μεγάλο βαθμό, στην αναζήτηση διεξόδου απέναντι στην κρίση και την απομόνωση του Συνδέσμου, που δημιουργήθηκε εν όψει της παθητικής εγκαρτέρησης των κρατών – μελών. Εν τούτοις, η αποτελεσματικότητα των σχεδίων τροποποίησης, άν και θά κριθεί στην πορεία, και κατά την εφαρμογή, απαιτεί την εξέταση όλων των θεμάτων σέ βαθος. Είναι χρήσιμο ωστόσο, νά τονισθούν μερικά αδύναμα σημεία, εφ'όσον ο σκοπός πάντοτε θά παραμένει, η βελτίωση της λειτουργίας του

Συνδέσμου. Τά σημεία αυτά είναι:

1) Η διάκριση των οργάνων του Συνδέσμου, σύμφωνα με την πρόταση της Γενικής Γραμματείας, (12) σέ κύρια συμβούλια, συμβούλια και κύρια όργανα, αποτελεί κατι το πρωτοφανές. Η διάκριση αυτή, μπορεί να χαρακτηριστεί ως άσχετη, χωρίς νόημα και να οδηγήσει, χωρίς αμφιβολία, σέ σύγχυση. Δέν υπάρχει κανένα σημείο, στά άρθρα, τα οποία ρυθμίζουν το θέμα, που να διευκρινίζει τα κριτήρια διάκρισης, ώστε να γίνει αυτή κατανοητή. Ορθόν λοιπόν κρίνεται, να διακρίνονται, σέ κύρια και μη, είτε συμβούλια, είτε όργανα, όπως άλλωστε – τυπικά τουλάχιστον – αναφέρουν οί ιδρυτικές συνθήκες των διεθνών οργανισμών. (13)

2) Τό σχέδιο της Γενικής Γραμματείας, θεωρεί τό Συμβούλιο Υπουργών Εξωτερικών, ως τό αρμόδιο όργανο γιά τον διορισμό η απαλλαγή καθηκόντων του Γενικού Γραμματέα, (14) καθώς και τόν διορισμό των βοηθών Γενικού Γραμματέα, ύστερα απο πρόταση του τελευταίου. (15) Τό Συμβούλιο λαμβάνει τις αποφάσεις του, και στις δύο περιπτώσεις, μέ την ίδια πλειοψηφία. (16) Έκρινε επίσης, ότι, η Σύνοδος Κορυφής, είναι τό αρμόδιο όργανο διορισμού των μελών του Διοικητικού Δικαστηρίου. (17) Είναι φανερό, ότι, η ρύθμιση αυτή, είναι αντιφατική, άν ληφθεί υπ'όψιν, ότι, τό Δικαστήριο αυτό, παρόλη την ανεξαρτησία του σάν όργανο, ανήκει στην Γενική Γραμματεία. (18)

3) Η αντιμετώπιση τών αραβικών διαφορών, καθώς και η επίλυση τους ειρηνικά, ανήκει στην αρμοδιότητα, τόσο της Συνόδου Κορυφής, (19) όσο και του Συμβουλίου Υπουργών Εξωτερικών. (20) Η σύγκρουση αρμοδιοτήτων εδώ, μπορεί να αποφευχθεί, άν το σχέδιο περιόριζε την αρμοδιότητα αυτή, στην Σύνοδο Κορυφής, και μόνο σέ περίπτωση κωλύματος, νά την αναλάβει τό Συμβούλιο. Επίσης, θά μπορούσε το σχέδιο, να αναφερθεί στην δέσμευση του Συμβουλίου, και νά απαιτεί την έγκριση της Συνόδου Κορυφής, στις σχετικές του αποφάσεις, λόγω της ευαισθησίας του θέματος. Η σοβαρότης του μέτρου αυτού, αφέιλεται στό γεγονός, ότι, η Σύνοδος Κορυφής, είναι τό μόνο κατάλληλο όργανο, σύμφωνα με τά αραβικά δεδομένα, γιά νά αναλάβει τέτοιες ευθύνες. Εξάλλου, τό παραπάνω άρθρο, αναφέρθηκε στην "αντιμετώπιση" των αραβικών διαφορών, και άφησε να εννοηθεί η δυνατότητα άσκησης όλων των ενεργειών και διαδικασιών ανεξαιρέτως. Ωστόσο όμως, δέν διευκρινίσθηκε, απο τά σχετικά άρθρα, η έννοια της διαφοράς, και έμεινε έτσι ο όρος "αραβικές διαφορές", αόριστος, ειδικά

δέ, μιλάει για αραβικές διαφορές και όχι "οι διαφορές μεταξύ των αραβικών κρατών". (21)

4) Ενώ παραλήφθηκε η πρόταση [η Αραβική Βουλή], ως σπουδαίο όργανο στα πλαίσια του ΣΑΚ, από το σχέδιο της Γενικής Γραμματείας, αναφέρθηκε στην πρόταση του AL SHUGERI. (22) Βέβαια, χάρη ενός τέτοιου οργάνου, θα αναπτυχθεί η λαϊκή συμμετοχή, και θα συμπληρωθεί το αιώνιο κενό που υπάρχει. Χωρίς αμφιβολία, δεν είναι εύκολο εν όψει της επικρατούσας κατάστασης, η ίδρυση της Αραβικής Βουλής, η ακόμα οποιουδήποτε οργάνου, στο οποίο μπορεί να μεταβιβασθεί τμήμα της κυριχίας των αραβικών κρατών. Παρόλα αυτά όμως, η βελτίωση της λειτουργίας του Αραβικού Συνδέσμου, στην σύγχρονη εποχή, απαιτεί, σε μεγάλο βαθμό, την δημιουργία παρομοίου θεσμού. Μερικοί μελετητές μάλιστα, κατέληξαν στο συμπέρασμα, ότι, η τύχη του ίδιου του Συνδέσμου, θα εξαρτηθεί από το βαθμό της λαϊκής συμμετοχής. (23) Εν όψει όμως των λυσσαλέων προσπαθειών των αραβικών κρατών μελών, ώστε να διατηρηθεί ακεραίως η κυριαρχία τους, δεν δίστασαν μερικοί να προτείνουν την λαϊκή συμμετοχή, αλλά "κατά δόσεις". Ο MATTI (24) π.χ, πρότεινε την ίδρυση "Συμβουλευτικού Οργάνου" αποτελούμενου από άραβες διανομένους, ώστε να γίνει συνδετικός κρίκος μεταξύ της λαϊκής και επίσημης συμμετοχής, σαν πρώτο βήμα, πριν από την ίδρυση της Αραβικής Βουλής. Η παράλειψη αυτής της πρότασης της Γενικής Γραμματείας, δεν στέκεται, τη στιγμή που θεωρεί, ότι, η προστασία των δικαιωμάτων του άραβα πολίτη, αποτελεί αυτοσκοπό του Οργανισμού. (25)

5) Με ασάφεια επίσης, αντιμετωπίζει το σχέδιο της Γενικής Γραμματείας, την έγκριση, και την κατάρτιση των εσωτερικών κανονισμών της Γενικής Γραμματείας, που ανήκει μέχρι τώρα στην αποκλειστική αρμοδιότητα του Συμβουλίου του ΣΑΚ. (26) Το παραπάνω σχέδιο, μεταβίβασε την αρμοδιότητα αυτή στο Συμβούλιο Υπουργών Εξωτερικών. (27) Η σύγκληση που δημιουργείται από το σχέδιο, αφορά, όχι μόνο τους εσωτερικούς κανονισμούς, αλλά την ρύθμιση ολόκληρου του θέματος. Κατ'αρχήν, το σχέδιο συνδέει, χωρίς λόγο, την ρύθμιση του μηχανισμού και της λειτουργίας της Γενικής Γραμματείας με τον προϋπολογισμό, χρησιμοποιώντας μάλιστα την λέξη "συγχρόνως", μολονότι, η Γενική Γραμματεία αποτελεί σταθερό όργανο, που δεν έχει καμία σχέση με τον προϋπολογισμό, ο οποίος εγκρίνεται σε τακτικά χρονικά διαστήματα.

Επίσης, τό σχέδιο, και γιά άγνωστους λόγους, ομιλεί γιά [ειδικούς κανόνες ρύθμισης της λειτουργίας της Γενικής Γραμματείας], και όχι γιά εσωτερικό κανονισμό, όπως συνήθως αναφέρεται σέ παρόμοιες περιπτώσεις στό πεδίο των διεθνών οργανισμών. (28)

6) Ορίζει τό άρθρο 10 του σχεδίου της Γενικής Γραμματείας, ότι, τό Οικονομικό και Κοινωνικό Συμβούλιο, απαρτίζεται απο τους υπουργούς εξωτερικών και οικονομικών, καθώς και τών αρμοδίων υπουργών για τά οικονομικά και κοινωνικά ζητήματα, όταν συζητούνται τά θέματα των αρμοδιοτήτων τους. Ας τονισθεί πρώτα απ'όλα, ότι, η ίδια η διάταξη επαναλαμβάνεται στό άρθρο 13 τού σχεδίου, όπου ρυθμίζονται τα σχετικά θέματα των Ειδικευμένων Υπουργικών Συμβουλίων. Εν τούτοις, και πέραν απο την φανερή σύγκρουση αρμοδιοτήτων, που δημιουργείται, δέν γίνεται αντιληπτός ο λόγος συμμετοχής των υπουργών εξωτερικών στό Συμβούλιο ουτο, την στιγμή που συμμετέχουν σέ ανώτατο απ'αυτό, σέ βαθμίδα, Συμβούλιο. Δεύτερον, τί ρόλο θά παίζει τό παραπάνω Συμβούλιο, αφού τά ίδια θέματα [δηλαδή τά οικονομικά και κοινωνικά] συζητούνται και απο τους ίδιους υπουργούς στά Ειδικευμένα Υπουργικά Συμβούλια.

7) Ένα απο τα μεγάλα σοβαρά προβλήματα πού αντιμετωπίζει ο ΣΑΚ, είναι ο μεγάλος αριθμός των οργάνων του, χωρίς την ανάλογη απόδοση. Παρ'όλα αυτά όμως, τό σχέδιο της Γενικής Γραμματείας, δέν φρόντισε νά λάβει τά απαραίτητα μέτρα αναφορικά μέ τό θέμα αυτο, αντιθέτως, χορηγεί μέ το άρθρο 5 την ανεξέλεγκτη και απεριόριστη δυνατότητα στα Συμβούλια και στα κύρια όργανα να ιδρύσουν και άλλα "δευτερεύοντα" όπως τα χαρακτηρίζει, όργανα. Ορθόν θά ήταν, να περιορισθεί η δυνατότητα αυτη στό ελάχιστο και μόνο όταν υπάρχει ανάγκη. (29) Επίσης, θα πρέπει νά ελέγχεται η κατάσταση, βάσει συνεχούς συντονισμού ως πρós ίδρυση νέων οργάνων, ώστε νά αποφεύγεται η αλληλοκάλυψη που επικρατεί σήμερα. (30)

8) Τό σχέδιο της Γενικής Γραμματείας αναφέρθηκε στην ίδρυση του Αραβικού Δικαστηρίου Δικαιοσύνης, (31) και παράλληλα, παράλειψε να ρυθμίσει τα σχετικά θέματα λειτουργίας του. Άν και τό παραπάνω άρθρο, θεώρησε, ότι, το Καταστατικό του Δικαστηρίου, αποτελεί παράρτημα του ίδιου του Καταστατικού Χάρτη του ΣΑΚ, εν τούτοις όμως, μέ καμιά υπόμνηση δέν αναφέρθηκε σάν παράρτημα. Η αλήθεια είναι, ότι, η συντομία, πού χαρακτηρίζει την διατύπωση του άρθρου, περιόρισε στην ουσία στό ελάχιστο την δυνατότητα ίδρυσης του Δικαστηρίου. (32) Έτσι,

τό άμεσο αποτέλεσμα θά είναι: η να καταλήξει σάν νεκρή διάταξη, η να ιδρυθεί ένα όργανο, χωρίς καμιά αρμοδιότητα και άνευ σημασίας, όπως άλλωστε ήδη έχει συμβεί.(33) Τό κενό που δημιουργείται απο την έγκριση του Καταστατικού, χωρίς αυτό νά αναφέρεται, στό καταστατικό τού Δικαστηρίου, δίνει την ευχέρεια στίς αραβικές κυβερνήσεις, νά εμποδίζουν μέ κάθε μέσον, εφ'όσον δέν τους συμφέρει, την ίδρυση του ανωτέρω οργάνου.

9) Τό άρθρο 15 τής Γενικής Γραμματείας χορηγεί απεριόριστες εξουσίες και αρμοδιότητες στό Συμβούλιο Μονίμων Αντιπροσώπων. Οι εξουσίες αυτές φθάνουν στό σημείο ελέγχου του πακέτου των θεμάτων, πού ετοιμάζει ο Γενικός Γραμματέας, πρίν νά υποβληθεί στά αρμόδια όργανα του Συνδέσμου. Άν ληφθεί υπ'όψιν, ότι, το Συμβούλιο συνεδριάζει κάθε μήνα, και απαρτίζεται απο τους αντιπροσώπους των αραβικών κυβερνήσεων, θά αντιληφθεί κανείς, τόν κίνδυνο εκμηδενισμού, του πραγματικού ρόλου του Γενικού Γραμματέα. (34)

4/ Η ΔΙΑΡΘΡΩΣΗ ΤΟΥ ΑΡΑΒΙΚΟΥ ΣΥΝΔΕΣΜΟΥ - ΣΧΕΤΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ

Τα σχετικά θέματα που απορρέουν από την διάρθρωση του ΣΑΚ, ως περιφερειακού οργανισμού, είναι ποικίλης φύσης, όπως: τό προσωπικό, ο προϋπολογισμός του Οργανισμού..κλπ. Εξάλλου, οποιαδήποτε μελέτη στα πλαίσια της διάρθρωσης του Συνδέσμου, δέν θεωρείται ολοκληρωμένη αν δέν αναφέρεται στά θέματα αυτά. Παράλληλα δέ, άς σημειωθεί, ότι, και οι διάφορες προτάσεις τροποποίησης του Καταστατικού Χάρτη, δέν παράλειψαν νά φανερώσουν το ενδιαφέρον τους στά παραπάνω θέματα, μέ σκοπό συμπλήρωσης των τυχόν κενών, ώστε νά βελτιωθεί η λειτουργία του Οργανισμού.

1) Η ΕΚΛΟΓΗ ΚΑΙ Η ΠΑΥΣΗ ΤΟΥ Γ. ΓΡΑΜΜΑΤΕΑ:

Κατ'αρχήν, δέον νά τονισθεί, ότι, ο ισχύων Καταστατικός Χάρτης, δέν αναφέρθηκε στις προϋποθέσεις, ούτε στις διαδικασίες εκλογής η παύσης του Γενικού Γραμματέα. Η προσπάθεια κάλυψης του κενού αυτού, έγινε από το άρθρο 13 του εσωτερικού κανονισμού της Γενικής Γραμματείας. Παρ'όλη την ασάφεια και τη κακή διατύπωση του άρθρου αυτού, δέν παύει εν τούτοις νά αποτελεί την βασική αντιμετώπιση της έλλειψης περί ενός σοβαρού θέματος. Έτσι, τό άρθρο 13, απαιτεί γιά τον διορισμότων ανωτάτων υπαλλήλων του Συνδέσμου (συμπεριλαμβανομένου βέβαια και τον Γενικό Γραμματέα), νά έχουν τα ίδια προσόντα που χρειάζονται γιά παρόμοιες θέσεις στά κράτη τους. Περισσότερη όμως διευκρίνιση γιά τό θέμα αυτό, δίνεται παράλληλα και στο άρθρο 9, τό οποίο θεωρεί ως απαραίτητη προϋπόθεση κάλυψης θέσης, νά είναι, η άσκηση

απο τον υποψήφιο, στην χώρα του, σε ανώτατα δημόσια καθήκοντα, όπως τα υπουργικά...κλπ.

Η παύση του Γενικού Γραμματέα, δέν συνάγεται απο καμία καταστατική ρύθμιση, λόγω της σχετικής έλλειψης. Απο πρακτική, όμως και μόνο, πλευρά, οι Γενικοί Γραμματείς του Συνδέσμου, τερματίζουν την θητεία τους, είτε επειδή δέν ξαναεκλέγονται, είτε μέ την παραίτησή τους.(35) 'Ας σημειωθεί, ότι, μέχρι σήμερα ανάλαβαν τα καθήκοντα του Γενικού Γραμματέα του ΣΑΚ, τα εξής πρόσωπα: 1. ABD AL RAHMAN AZAM [14/8/1945 – 14/9/52]. 2. ABD AL KHALIG HASOUNA [1952 – 1/6/1972]. 3. MAHMOUD RIYAD [1/6/72 – Σεπτ. 1979]. 4. AL SHADLI AL GALIBI (απο τόν Σεπτεμ. 1979 – 1991). και τέλος 5. ISMAT ABD AL MAJEID [1992 –].

Ωστόσο όμως, στην πρακτική, και χωρίς καταστατική ρητη διάταξη, παρατηρείται, ότι, το αξίωμα του Γενικού Γραμματέα, ανήκει σε πολίτες του κράτους της έδρας του ΣΑΚ. Έτσι, οι πρώτοι τρεις Γενικοί Γραμματείς, ήταν αιγύπτιοι υπήκοοι, ενώ, ο τέταρτός που έλαβε τό αξίωμα μετά την μεταφορά της έδρας στην Τύνιδα, είναι Τυνήσιος. Χωρίς αμφιβολία, μπορεί να επισημανθεί, ότι, το "ράψιμο" της θέσης στα μέτρα των υπηκόων της έδρας, έρχεται σε αντιθεση μέ την αρχή της ισότητας μεταξύ των κρατών μελών.(36) Μία αρχή που βεβαιώνεται συνεχώς απο τόν Καταστατικό Χάρτη του ΣΑΚ. Τό πρόβλημα που δημιουργείται στην περίπτωση αυτή, πέραν της παράβασης της παραπάνω αρχής, είναι, ότι, ο Γενικός Γραμματέας, δέν δύναται νά είναι εντελώς ανεξάρτητος από την πολιτική και την γενική κατεύθυνση της χώρας του. Για πολλά χρόνια μάλιστα, ίσχυε η εντύπωση, ότι, η Γενική Γραμματεία του ΣΑΚ, δέν ήταν παρα τμήμα του αιγυπτιακού Υπουργείου Εξωτερικού.(37) Ο Λίβανος, σε μία προσπάθεια αντιμετώπισης του θέματος, πρότεινε τον Σεπτέμβρη του 1957, την τροποποίηση του εσωτερικού κανονισμού της Γενικής Γραμματείας, ώστε να υπάρχει υποχρεωτική διαδοχή στή θέση του Γενικού Γραμματέα.(38)

Παράλληλα, και οι προτάσεις των άλλων κρατών μελών, σχετικά μέ τό θέμα της ιθαγένειας του Γενικού Γραμματέα, καθρεπτίζουν την αυξημένη ευαισθησία και συγχρόνως την ανησυχία τους. 'Έτσι, η στροφή προς την μείωση των αρμοδιοτήτων του Γενικού Γραμματέα, που αποτελούσε τον άξονα των προτάσεων, (όπως π.χ. την σύσταση διαρκούς επιτροπής εποπτείας απο τα μέλη του Συνδέσμου, την ίδρυση του Συμβουλίου της Γενικής Γραμματείας...κλπ) (39) δέν ήταν παρά μία φανερή και άμεση

αντιμετώπιση του ζητήματος. Οι προτάσεις αυτές, θά οδηγούσαν στην πραγματικότητα, όπως παρατήρησε ο πρώτος Γενικός Γραμματέας του ΣΑΚ, στην σύγκρουση αρμοδιοτήτων (ή αλληλοκάλυψη) στά πλαίσια της Γενικής Γραμματείας, καθώς και στην εποπτεία του προϊσταμένου απο τους υφισταμένους. Εξάλλου, τό σχέδιο τροποποίησης της Γενικής Γραμματείας, δέν ξεπέρασε τελείως την ευαισθησία των κρατών – μελών, όταν αναφερθηκε στην ίδρυση του Συμβουλίου Μονίμων Αντιπροσώπων [άρθρα 14 και 15], όπου οι αρμοδιότητές του φθάνουν στό σημείο της διαρκούς εποπτείας των καθημερινών ενεργειών της Γενικής Γραμματείας.(40) Μέ άλλα λόγια, η πρόταση της Γενικής Γραμματείας, ενώ χορηγούσε στό παραπάνω Συμβούλιο, την δυνατότητα συμμετοχής και εποπτείας των δραστηριοτήτων της Γενικής Γραμματείας, παράλειψε νά καταλογίζει ευθύνες σέ βάρος του. Δηλαδή, άν και μειώνονται οι αρμοδιότητες του Γενικού Γραμματέα, ευθύνεται παρόλα αυτά, για όλες τις ενέργειες του ΣΑΚ.(41)

Η πρόταση της Γενικής Γραμματείας, άν και δέν αναφέρθηκε στό θέμα διαδοχής του αξιώματος του Γενικού Γραμματέα, αφήνοντας την κατάσταση όπως ήταν πριν, ενδιαφέρθηκε άμεσα στα σχετικά με την περίπτωση, θέματα, όπως, την εκλογή η την παύση του Γενικού Γραμματέα. Τό άρθρο 17 του ανωτέρω σχεδίου, το οποίο ρυθμίζει την κατάσταση, περιέχει και αυτό πολλά κενά και ελλείψεις, όπως:(42)

α) Στό άρθρο 17 παρ. 1, καθορίζεται η θητεία του Γενικού Γραμματέα σέ 5 χρόνια. Η θητεία, σύμφωνα μέ το άρθρο αυτο, δύναται νά παραταθεί μόνο για μία φορά, και για 5 χρόνια επίσης. Σέ συνδυασμό όμως, μέ το άρθρο 9α παρ.11, όπου τό Συμβούλιο Υπουργών Εξωτερικών είναι τό αρμόδιο όργανο διορισμού του Γενικού Γραμματέα, συνάγεται, ότι, ο Γενικός Γραμματέας, πρέπει να αποκτήσει την εμπιστοσύνη του Συμβουλίου, ακόμα και σέ βάρος του Οργανισμού, αν επιθυμεί την διατήρηση της θέσης. Αυτή η ρύθμιση περιορίζει, προφανώς, στό ελάχιστο, τον ρόλο και τις ικανότητες του Γενικού Γραμματέα.

β) Η παράγραφος 2 του άρθρου 17, και χωρίς να αναφερθεί στίς αιτίες, παρέχει στό Συμβούλιο Υπουργών Εξωτερικών, το δικαίωμα παύσης του Γενικού Γραμματέα. Έτσι, ο τελευταίος, δέν θα είναι σέ θέση νά γνωρίζει τα κριτήρια αξιολόγησης των εργασιών του. Εξάλλου, όλα αυτά, και εν όψει των μή σταθερών αραβικών πολιτικών καταστάσεων, και της έλλειψης των εγγυήσεων προστασίας του Γενικού Γραμματέα κατά την

διάρκεια άσκησης των καθηκόνων του, οδηγούν σέ μία επικίνδυνη και αβέβαιη κατάσταση. Όλα αυτά, θά αντιτάσσονται, σέ τελευταία ανάλυση, στήν απόδοση του έργου του Γενικού Γραμματέα, και επομένως, στήν πορεία του Συνδέσμου.

γ) Στήν περίπτωση που χειρέσει η θέση, για οποιονδήποτε λόγο, τό Συμβούλιο Υπουργών Εξωτερικών, σύμφωνα μέ τό άρθρο 17 παρ. 2, διορίζει στήν ίδια συνεδρίαση ένα νεοεκλεγέντα Γενικό Γραμματέα. Η βιαστική και πρόχειρη εκλογή εδώ, δέν δικαιολογείται, άν ληφθεί υπ'όψιν, η σημασία του αξιώματος. Όπως είναι γνωστό άλλωστε, συνήθως, σέ παρόμοιες περιπτώσεις, απαιτούνται συνεχείς διαπραγματεύσεις καθώς και πλήρης συναίνεση των κρατών μελών, για αρκετό χρονικό διάστημα, ώστε νά εξευρεθεί τό κατάλληλο πρόσωπο. Ορθόν θά ήταν, νά αντικαταστά ο Γενικός Γραμματέας απο τον αναπληρωματικό μέχρι νά ολοκληρωθεί η διαδικασία διορισμού του νεοεκλεγέντος Γενικού Γραμματέα.

2) ΟΙ ΑΡΜΟΔΙΟΤΗΤΕΣ ΤΟΥ ΓΕΝΙΚΟΥ ΓΡΑΜΜΑΤΕΑ

Χωρίς αμφιβολία, η βασική σκέψη των ιδρυτικών μελών του ΣΑΚ το 1945, ήταν ο σχηματισμός ενός οργάνου, που νά αναλαμβάνει τα καθήκοντα της Γραμματείας του Συμβουλίου, [δηλαδή, εκτελεστική γραμματεία, μέ τήν στενή έννοια του όρου] όπως ίσχυε στήν ΚτΕ. (43) Αυτή η σκέψη, δέν ήταν καθόλου περίεργη, διότι, τά προσφάτως ανεξαρτητοποιημένα κράτη – μέλη των διεθνών οργανισμών, είναι εκείνα που δέν δέχονται την αυξημένη ανεξάρτητη βούληση του Οργανισμού. Παράλληλα, ο περιορισμός και η μείωση του ρόλου και των αρμοδιοτήτων του Γενικού Γραμματέα των οργανισμών, που απαρτίζονται απο προσφάτως ανεξαρτητοποιημένες χώρες, επιβεβαιώνει τό συμπέρασμα αυτο. Γι'αυτόν τον λόγο, ο Καταστατικός Χάρτης του ΣΑΚ, δέν αναγνωρίζει, για τον Γενικό Γραμματέα, παρά μονο, διοικητικές και εκτελεστικές αρμοδιότητες. 'Ας σημειωθεί, ότι, τα κράτη – μέλη της ΟΑΕ στήν προσπάθειά τους νά περιορίσουν τον ρόλο του επικεφαλής του Οργανισμού, ώστε νά μή ασκεί όπως ο Γενικός Γραμματέας του ΟΗΕ, πολιτικό ρόλο, τον ονόμαζαν "Διοικητικό Γενικό Γραμματέα". (44)

Η αντιμετώπιση της κατάστασης, που δημιούργησε ο Καταστατικός Χάρτης του ΣΑΚ, ο οποίος προβλέπει μόνο διοικητικές και εκτελεστικές αρμοδιότητες του Γενικού Γραμματέα, έγινε στήν συνέχεια απο τον

εσωτερικό κανονισμό, τόσο της Γενικής Γραμματείας, όσο και του Συμβουλίου. Έτσι, ενώ ο πρώτος διεύρυνε τα όρια των ήδη προβλεπομένων αρμοδιοτήτων του Γενικού Γραμματέα, ο δεύτερος του χορήγησε εξουσίες καθαρά πολιτικής φύσης, που υπερβαίνουν μάλιστα, εκείνες του άρθρου 99 του Χάρτη του ΟΗΕ.(45)

Ο Γενικός Γραμματέας όμως, εν όψει των αναγκών και του γενικού κλίματος που δημιουργήθηκε διεθνώς, μετά τον Β' Παγκόσμιο Πόλεμο, απέκτησε, στην πράξη, περισσότερες αρμοδιότητες ποικίλης φύσης, πέραν απο εκείνες που αναφέρθηκαν, είτε στον Καταστατικό Χάρτη, είτε στους εσωτερικούς κανονισμούς, όπως, η εκπροσώπηση του Συνδέσμου,(46) η υπογραφή εκ μέρους του Οργανισμού, των συμφωνιών που συνάπτονται με τους διεθνείς οργανισμούς, η προστασία των δικαιωμάτων των αραβικών κρατών, η μεσολάβηση για την επίλυση των διαφορών των αραβικών κρατών, ο συντονισμός της αραβικής πολιτικής, κυρίως δέ, μεταξύ των αραβικών αντιπροσωπειών στα ΗΕ...κλπ.

Οι συντάκτες λοιπόν του σχεδίου τροποποίησης της Γενικής Γραμματείας, κατανοώντας τις αρνητικές συνέπειες, που δημιουργήθηκαν εξαιτίας των σχετικών ελλείψεων του Καταστατικού, αντιμετώπισαν το θέμα δυναμικά. Υιοθέτησαν κατ'αρχήν όλες τις αναφερόμενες, είτε στο Καταστατικό, είτε στους εσωτερικούς κανονισμούς, αρμοδιότητες, καθώς και τις πρόσθετες αρμοδιότητες που απέκτησε ο Γενικός Γραμματέας στην συνέχεια, εκτός απο μερικές ελάχιστες εξαιρέσεις. Συγκεκριμένα, τό άρθρο 18 του σχεδίου, άν και διεύρυνε τις διοικητικές και εκτελεστικές αρμοδιότητες, αφαίρεσε παράλληλα τις πολιτικές, κυρίως δέ, την δυνατότητα επίστασης της προσοχής του Συμβουλίου και των κρατών μελών για ζητήματα που μπορούν να βλάπτουν τις σχέσεις των κρατών -μελών, ή μεταξύ τους και των ξένων κρατών.(47) Είναι φανερό, ότι, η προσπάθεια της πρότασης αυτής, στηρίζεται στην αντίληψη, βάσει της οποίας, ισχυροποιείται η θέση και ο ρόλος του Γενικού Γραμματέα, άν απορρέουν οι αρμοδιότητες του κατ'ευθείαν από τον Καταστατικό Χάρτη. Η αλήθεια είναι, ότι, η αναφορά των εξουσιών στον Καταστατικό Χάρτη, δέν σημαίνει τήν αυτόματη απόκτηση, ή ακόμα την πραγματική άσκηση των. Ο Καταστατικός Χάρτης, έστω και άν είναι ο βασικός νόμος, απο μόνος του, χωρίς την πραγματική βούληση των κρατών μελών και την υποστήριξη και την εμπιστοσύνη των αραβικών κυβερνήσεων, στό πρόσωπο του Γενικού

Γραμματέα, θά καταλήξει σέ φαύλο κύκλο.(48)

Πέραν απ'αυτά όμως, και παρόλη την προσπάθεια βελτίωσης της θέσης και της ενίσχυσης του Γενικού Γραμματέα, η παραπάνω πρόταση σημείωσε μερικά αδύνατα σημεία στην γενική ρύθμιση του θέματος, όπως:

α) Τό άρθρο 18/2 παρ.η, μεγένθυσε απο μία μεριά τις εξουσίες του Γενικού Γραμματέα, και από την άλλη, επέβαλε φραγμούς και εμπόδια στην πορεία της άσκησης των. Θεώρησε εν τούτοις αρχικά, ότι, όλες οι ρυθμίσεις του εσωτερικού μηχανισμού της Γενικής Γραμματείας, ανήκουν στην αποκλειστική αρμοδιότητα του Γενικού Γραμματέα. Δέν δίστασε όμως στην συνέχεια να τις περιορίσει, προσθέτοντας την προϋπόθεση της μη επιπλέον οικονομικής επιβάρυνσης.(49) Ο όρος αυτός, αναμφίβολα, δέν περιορίζει μόνο την συγκεκριμένη αρμοδιότητα του Γενικού Γραμματέα, αλλά την ανατρέπει ριζικά, εκτός βέβαια άν εννοεί την απλή ρύθμιση και την κατανομή της εργασίας στα διάφορα τμήματα της Γραμματείας.(50)

β) Χωρίς την έγκριση του Συμβουλίου, όπως ήταν στό ισχύον Καταστατικό, δύναται, σύμφωνα μέ την διάταξη του άρθρου 18/2 παρ. ι του σχεδίου, νά διορίζει ο Γενικός Γραμματέας τούς υπαλλήλους της Γενικής Γραμματείας. Η εξαίρεση, που αναφέρει το άρθρο, αφορά τούς βοηθούς του Γραμματέα, οί οποίοι διορίζονται δυνάμει τών αποφάσεων του Συμβουλίου Υπουργών Εξωτερικών. Αν ληφθεί υπ'όψιν, ότι, ο διορισμός του ιδίου του Γενικού Γραμματέα, ανήκει στην αποκλειστική αρμοδιότητα του ίδιου του Συμβουλίου,(51) θα αντιληφθεί κανείς το μειονέκτημα της ρύθμισης αυτής. Τόσο οί βοηθοί, όσο και ο Γενικός Γραμματέας, σύμφωνα μέ την ρύθμιση που υιοθετεί το σχέδιο, ανήκουν στην ίδια κατηγορία και βαθμίδα, εφ'όσον ευθύνονται ισοδύναμα απέναντι του Συμβουλίου Υπουργών Εξωτερικών. Συνεπώς, ο Γενικός Γραμματέας, δέν δύναται σάν προϊστάμενος και επικεφαλής του Συνδέσμου, νά ελέγχει, ούτε νά ασκεί καμιά εξουσία στους "υφισταμένους" βοηθούς του, πράγμα που θέτει σέ ανωμαλία ολόκληρο το σύστημα.

γ) Αντιπροσωπεύεται, σύμφωνα με τό άρθρο 18/2 παρ.κ, η "Γενική Γραμματεία" στα διάφορα "Συμβούλια" και "Όργανα" του Συνδέσμου, από τόν Γενικό Γραμματέα. Η τροποποίηση αυτή είναι καινούργια στη ιστορία του θεσμού, και καλύπτει για πρώτη φορά, μιά έλλειψη πού δημιούργησε ο Καταστατικός Χάρτης.(52) Η διατύπωση όμως της διάταξης του άρθρου, οδηγεί άμεσα στην εντύπωση, ότι, η Γενική Γραμματεία αποτελεί

ανεξάρτητο όργανο, χωρίς καμιά σχέση με τα άλλα όργανα του Συνδέσμου. Επίσης, τό άρθρο, παρέλλειψε νά αναφερθεί στις διαδικασίες, προϋποθέσεις, υποχρεώσεις, ή τα δικαιώματα που προέρχονται απο την συμμετοχή του Γενικού Γραμματέα οάν εκπρόσωπο της Γενικής Γραμματείας στά όργανα του Συνδέσμου. Άς σημειωθεί, ότι, η εκπροσώπηση του Συνδέσμου των Αραβικών Κρατών, στους διεθνείς οργανισμούς,(53) που αναφέρει τό δεύτερο μέρος του ανωτέρω άρθρο, δέν είναι προβληματική, διότι, η συμμετοχή του Γενικού Γραμματέα, εξαρτάται πάντα, απο τα καταστατικά και τους εσωτερικούς κανονισμούς αυτών των οργανισμών, και όχι μόνο του Καταστατικού του ΣΑΚ.

3) ΤΟ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟ

Η απόδοση καθώς και η αποτελεσματικότητα του Συνδέσμου, εξαρτάται, όχι απο τό μέγεθος και τόν αριθμό, αλλά απο την ικανότητα, την πίστη, και την αφοσίωση του προσωπικού στην εργασία. Τό Συμβούλιο του ΣΑΚ, στην τρίτη του συνεδρίαση, αποφάσισε νά αναλάβει ο Γενικός Γραμματέας, την ευθύνη πρόσληψης του προσωπικού. Ο τελευταίος, με το υπόμνημά του στις 20/8/1945, πρός τα κράτη μέλη, , ζήτησε νά του προτείνουν ικανά πρόσωπα, ώστε νά συμμετέχουν, όσο είναι δυνατόν, στό Σύνδεσμο, υπάλληλοι, απ'όλες τις αραβικές χώρες. Τά κράτη μέλη όμως, δέν ανταποκρίθηκαν στό αίτημα του Γενικού Γραμματέα, λόγω της τότε έλλειψης που επικρατούσε σχεδόν σ'όλα τα αραβικά κράτη. Μερικά κράτη μάλιστα απο την πλευρά τους, "αρπάζοντας υπό μάλην" την ευκαιρία, ώστε να απομακρύνουν όσους ήταν ανεπιθύμητοι, τους πρότειναν ως υπαλλήλους του Συνδέσμου,(54) χωρίς νά ελεγχθεί η καταλληλότητά τους. Αναγκάστηκε λοιπόν ο πρώτος Γενικός Γραμματέας και μέχρι το 1955, νά διορίσει μόνο 15 [από τό σύνολο τών 55] υπάλληλων υπήκων των κρατών μελών, ενώ οι υπόλοιποι, ήταν αιγύπτιοι. Σχεδόν το ίδιο ποσοστό, παρέμεινε, μέχρι πού έγινε η μεταφορά της έδρας στην Τύννηδα.(55)

Τό άρθρο 3 του εσωτερικού κανονισμού της Γενικής Γραμματείας, περιορίστηκε στην κατανομή των κυρίων και ειδικευμένων θέσεων στους υπηκόους όλων των κρατών μελών, και δέν αναφέρθηκε στά κατώτερα κλιμάκια. Αντίθετα, η υπ' αριθμό 3490 απόφαση του Συμβουλίου στις 9/9/1976, αναφέρθηκε γιά πρώτη φορά, στά κριτήρια και διαδικασίες

διορισμού του υπαλληλικού δυναμικού. Βάσει της απόφασης αυτής, υπολογίζεται τό ποσοστόν των υπαλλήλων κάθε κρατους – μέλους, ανάλογα μέ την προσφορά του κράτους στον προϋπολογισμό του Οργανισμού. Διάφορες παροχές δόθηκαν από την μεριά του Συνδέσμου, μέ σκοπό την συμπλήρωση των κενών θέσεων, σύμφωνα μέ την παραπάνω απόφαση, (56) όπως η αύξηση μισθών εκτός έδρας υπαλλήλων, πλούσια κίνητρα, ωρισμένα ειδικά ελαφρυντικά μέτρα πρόσληψης για τά κράτη μέ ελάχιστη η μειωμένη συμμετοχή στό προσωπικό...κλπ. Οί ρυθμίσεις αυτές οδήγησαν στην διαμαρτυρία των αιγυπτίων υπαλλήλων του Συνδέσμου, χωρίς όμως αποτέλεσμα, μέχρι την μεταφορά της έδρας απο τό Κάιρο. (57) Παράλληλα, και λόγω της συμπλήρωσης των θέσεων, χωρίς να ληφθεί υπ' όψιν η αξιοκρατία βάσει κριτηρίων, όπως η αντικειμενικότητα, η καταλληλότητα, η ικανότητα...κλπ, είχε αρνητικά αποτελέσματα στην απόδοση του Οργανισμού. (58) Μετά την μεταφορά της έδρας στην Τύνιδα, αντιμετώπισε το Συμβούλιο του Συνδέσμου την κατάσταση, εκδίδοντας την υπ' αριθμό 4190 απόφαση στις 23/9/1982, βάσει της οποίας: α) η πρόσληψη των υπαλλήλων βασίζεται μόνο στα προσόντα των υποψηφίων, και β) η λειτουργική αναδιοργάνωση των τμημάτων της Γενικής Γραμματείας, είναι ανάλογη μέ τους σκοπούς του ΣΑΚ. (59)

Η αλήθεια είναι, ότι, η προσφυγή του Συνδέσμου απο την αρχή στά κράτη μέλη για πρόσληψη του προσωπικού, αποτέλεσε αναμφίβολα λανθασμένη επιλογή. Ορθόν θά ήταν να καθορίζει ο Σύνδεσμος τις απαραίτητες προϋποθέσεις και τά κριτήρια κάλυψης των θέσεων, ώστε νά αποφευχθεί η αρνητική κατάσταση που δημιουργήθηκε, όπου, ο υπάλληλος, ευθύνεται ενάντια της χώρας του, και όχι του Συνδέσμου. (60) Τά κράτη – μέλη απο την πλευρά τους, επιβοήθησαν στην επικρατούσα αντίληψη, βάσει της οποίας, ο υπάλληλος, δεν είναι παρά αντιπρόσωπος της χώρας του στον Οργανισμό. Έτσι, μερικοί υπάλληλοι, συμμίσθωνονται και απο τα κράτη τους. Άς σημειωθεί επίσης, ότι, ο αντιπρόσωπος ενός κράτους μέλους, αποσύρθηκε, σέ ένδειξη διαμαρτυρίας, απο την συνεδρίαση του Συμβουλίου, όταν αρνήθηκε ο Γενικός Γραμματέας, να απολύσει έναν υπάλληλο συμπατριώτη του. (61)

Απόσα αναφέρθηκαν παραπάνω, συνάγεται, ότι, ο εσφαλμένος τρόπος διορισμού, η ποιότητα, καθώς και η μή ανεξαρτησία των υπαλλήλων απο τις χώρες τους, οδήγησαν στην αποτυχία του Συνδέσμου, νά δημιουργήσει τον

Διεθνή υπάλληλο. Η εναλλακτική λύση σχετικά με το ανωτέρω πρόβλημα, πρέπει νά καλύψη τρία βασικά σημεία: α) την προστασία του προσωπικού απο τα κράτη - μέλη β) την αναβάθμιση του επιπέδου των ικανοτήτων των υπαλλήλων και γ) να ακουληθεί ο Σύνδεσμος αυστηρά αντικειμενικά κριτήρια διορισμού του προσωπικού.

Είναι φανερό, ότι, όλες οι σχετικές προσπάθειες του ΣΑΚ αναφορικά με το ζήτημα διορισμού του προσωπικού, συγκεντρώνονται στην γεωγραφική κατανομή, (62) (δηλαδή, την κατανομή των κενών θέσεων στά κράτη μέλη κατά περιοχή) και όχι στά προσόντα των υποψηφίων, όπως αντιθέτως, αναφέρει τό άρθρο 101 του Χάρτη του ΟΗΕ. Τήν ίδια θέση, πήρε ακόμα και το σχέδιο τροποποίησης του Καταστατικού, (63) αλλά δέν παράλειψε στην συνέχεια, νά υιοθετήσει κατάλληλα μέτρα προστασίας του προσωπικού. (64) Τά μέτρα αυτά, άν και είναι ακριβής αντιγραφή του περιεχομένου του άρθρου 100 του Χάρτη του ΟΗΕ, δέν παύουν νά αποτελούν την αρχή γιά την σωστή αντιμετώπιση του προβλήματος.

4) Ο ΠΡΟΥΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ

Στά πρώτα βήματα του Αραβικού Συνδέσμου, δέν υπήρχε κλίμακα βάσει της οποίας νά υπολογίζονται τα μερίσματα των εισφορών των κρατών - μελών στον προϋπολογισμό. Τα κράτη - μέλη αποφάσισαν τότε φιλικά, και ανάλογα με την οικονομική κατάσταση κάθε κράτους - μέλους [χωρίς άλλα κριτήρια] το ποσοστό εισφοράς των κρατών μελών. (65) Η Γενική Γραμματεία εντατικοποίησε τις προσπάθειές της απο το 1957, ώστε νά καθορισθεί ένα σταθερό σύστημα υπολογισμού της εισφοράς κάθε κράτους μέλους. Η έλλειψη όμως των σχετικών στοιχείων, εμπόδισαν την υλοποίηση των προσπαθειών αυτών. Τό Σεπτέμβρη του 1970, κατάφερε η Γενική Γραμματεία, γιά πρώτη φορά, εν όψει των στοιχείων που συγκέντρωσε, νά καθορίσει συγκεκριμένα κριτήρια υπολογισμού εισφορών των κρατών μελών. Τό νέο αυτο σύστημα εφαρμόσθηκε απο το 1971, με την προϋπόθεση αναθεώρησής του κάθε 4 χρόνια γιά νά ληφθούν υπ'όψιν, οι οικονομικές αλλαγές, που σημειώνονται στις αραβικές χώρες.

Στην πρακτική όμως, η έλλειψη κυρώσεων σέ βάρος των μελών που δέν καταβάλλουν τις εισφορές τους, η χρήση απο τά μέλη της εισφοράς σάν όπλο πίεσης, καθώς και οι συνεχιζόμενες αραβικές διαφορές, (66) ήταν και

παραμένουν οι λόγοι της μή τακτικής εκπλήρωσης των οικονομικών υποχρεώσεων των μελών. Έτσι, στην δεκαετία του 60, έφθασε τό έλλειμα του προϋπολογισμού, στά όρια της καταστροφής, όπου ο Σύνδεσμος, δέν ήταν σέ θέση νά καταβάλει τους μισθούς του προσωπικού. (67)

Τό σχέδιο τροποποίησης της Γενικής Γραμματείας, αναλαμβάνοντας την πρωτοβουλία κάλυψης του παραπάνω καταστατικού κενού, όρισε στο άρθρο 46, την στέρηση δικαιώματος ψήφου του μέλους, που για τρία συνεχή χρόνια, δέν εκπληρώνει τις εισφορές του. Θεώρησε επίσης, ότι, ο καθορισμός των ποσοστών, που επιβαρύνουν τά μέλη, ανήκει στην αποκλειστική αρμοδιότητα του Συμβουλίου Υπουργών Εξωτερικών. (68)

Αξίζει νά σημειωθεί τέλος, ότι ο AL SHUGERI, αναφέρθηκε σέ σταθερές πηγές τροφοδότησης του προϋπολογισμού ώστε νά μή εξαρτηθεί από τις εισφορές των κρατών μελών. Βασίζεται η πρόταση αυτή, όπως αναφέρει τό άρθρο 21 του σχεδίου, σέ ποσοστά και κρατήσεις απο τον προϋπολογισμό των μελών, καθώς και την υποβολή ειδικών φόρων για λογαριασμό του Συνδέσμου στά κράτη μέλη.

- 1) Αξίζει να σημειωθεί, ότι, τα όργανα των Διεθνών οργανισμών, αναφέρονται στις ιδρυτικές τους συνθήκες σέ συγκεκριμένο άρθρο ή σέ ενότητα άρθρων, όπως π.χ. το άρθρο 7 του Χάρτη του ΟΗΕ, τό άρθρο 22 του Καταστατικού της ΟΑΚ, αντίθετα, τα όργανα του ΣΑΚ σημειώθηκαν σέ διαφορετικά και διάσπαρτα άρθρα (3,4 και 12) του Καταστατικού.
- 2) Βλ. Σ. ΒΑΡΟΥΞΑΚΗΣ, διεθνείς οργανισμοί, ορ. cit. σελ. 27.
- 3) Εγιναν μερικές προσπάθειες τροποποίησης του Καταστατικού, ώστε νά καλυφθεί τό θέμα των οργάνων αυτών. Απ'αυτές τις προσπάθειες, τό σχετικό υπόμνημα του Γραμματέα στίς 19/7/1955 πρός τα κράτη μέλη, Βλ. τό πρακτικό του Συμβουλίου, 2ο μέρος, σελ. 121/122, καθώς και τόν AL SAKIT, ο Γραμματέα του ΣΑΚ, ορ. cit. σελ. 77.
- 4) Βλ. σχετικά: GASAN YOUSIF MAZAHIM: τα ειδικευμένα όργανα του ΣΑΚ, ορ. cit. σελ. 165.
- 5) Τα βασικά μειονεκτήματα είναι: 1/ τα μέλη των επιτροπών πολλές φορές είναι άσχετα πρός τό θέμα των επιτροπών 2/ η δυνατότητα συμμετοχής σέ περισσότερες επιτροπές από τό ίδιο πρόσωπο, συγχρονως 3/τό σύστημα και οι διαδικασίες λειτουργίας των επιτροπών, δέν είναι αποτελεσματικές, όπως λ.χ. δέν δύναται οποιαδήποτε συζήτηση νά γίνει, αν δέν είναι παρούσα η πλειοψηφία, και 4/ η ανάμειξη από τα μέλη που είναι αντιπρόσωποι των κυβερνήσεων της πολιτικής μέ τα συζητούμενα θέματα.
- 6) Η αραβική ειδικευμένη οργάνωση, είναι, η ιδρυομένη, βάσει ειδικής σύμβασης μεταξύ των αραβικών κρατών μελών του ΣΑΚ, οργάνωση, γιά εκπλήρωση ορισμένου σκοπού στα πλαίσια της συνεργασίας τεχνικής και μή πολιτικής φύσης, μέ σταθερό χαρακτήρα και δική της βούληση, Βλ. G. Y. MAZAHIM, ορ. cit. σελ. 181.
- 7) MOHAMMED LABEIB SHUGER: οι ειδικευμένες αραβικές οργανώσεις, τό Συμπόσιο, ορ. cit. σελ. 674.
- 8) 'Ας σημειωθεί, ότι, ο ισχύων Καταστατικός Χάρτης, δέν αναφέρει ρητά, όπως οι ιδρυτικές συνθήκες των διεθνών οργανισμών, π.χ. του ΟΗΕ, τον πολιτικό ρόλο του Γ. Γραμματέα, αλλά δέν αποκλείει συγχρονως την άσκηση πολιτικών ενεργειών, στα πλαίσια εκτέλεσης τών καθηκόντων του.
- 9) Τό 1947/1948, θεωρήθηκε η επιτροπή αυτή, σάν τό βασικότερο όργανο του Συνδέσμου. Εωθασε μάλιστα στό σημείο νά αποφασίσει οριστικά γιά τα πιο σημαντικά αραβικά ζητήματα, χωρίς νά λάβει υπ'όψιν ακόμα και τό Συμβούλιο του ΣΑΚ, Βλ. σχετικά: AL SAKIT: ο Γ. Γραμμ. ορ. cit. σελ. 87.
- 10) MOHAMMED BIN MAHFOUZ: Τό ζήτημα τροποποίησης του Καταστατικού του ΣΑΚ, έκδ. Νομικής Σχολής, Τύνιδα, Απρίλιος, 1981, σελ. 115/121.
- 11) Βλ. τό άρθρο 5 της πρότασης της Γενικής Γραμματείας.
- 12) ABD AL HAMEID AL MOUAFI: Η αποτελεσματικότητα των διεθνών οργανισμών, SHIOUN ARABIYA, τεύ. 50, Ιουν. 1987, σελ. 19
- 13) ABD AL RAHMAN ISMAEIL AL SALIH: η τροποποίηση του Καταστατικού Χάρτη του ΣΑΚ, SHIOUN ARABIYA, τεύ. 53, Μάρτιο 1988, σελ. 92.
- 14) Λόγω της κρισιμότητας της θέσης και του ρόλου του Γ. Γραμματέα, οι διεθνείς οργανισμοί, ενέκριναν, ότι, ο διορισμός του, αποτελεί αποκλειστική αρμοδιότητα των ανωτάτων οργάνων των οργανισμών. 'Ετσι, ορίζει τό άρθρο 7 του Χάρτη του ΟΗΕ, τό άρθρο 16 του Καταστατικού της ΟΑΕ, τα άρθρα 8 και 14 του Κατασ. του Συμβουλίου Συνεργασίας των κρατών του Κόλπου...κλπ.
- 15) Τό άρθρο 9α παρ.11 και 13 του σχεδίου της Γ. Γραμματείας.
- 16) Τό άρθρο 39 παρ. 1, 2 του σχεδίου της Γ. Γραμματείας.
- 17) Τό άρθρο 7 του σχεδίου.

- 18) AL SADIG SHABAN: οι ρόλοι και οι λειτουργίες της Γενικής Γραμματείας του ΣΑΚ. SHIOUN ARABIYA, τεύ. 41, Μάρτιο 1985, σελ.45/46.
- 19) Τό άρθρο 7 παρ.2 και 4 του παραπάνω σχεδίου.
- 20) Τά άρθρα 9 παρ.3 και 9β παρ.4 του σχεδίου της Γ. Γραμμ.
- 21) Βλ. σχετικά: ABD AL RAHMAN AL SALIHI: τροποποίηση του Καταστατικού, op. cit. σελ. 93.
- 22) Τό άρθρο 19 της πρότασης της Γενικής Γραμματείας.
- 23) LUTFI AL KHOULI: Ο ΣΑΚ και οι παρόμοιοι περιφερειακοί οργανισμοί, το συμπόσιο, op. cit. σελ. 874.
- 24) NASSIF MATTI: ο ΣΑΚ και οι παρόμοιοι περιφερειακοί οργανισμοί, τό συμπόσιο, op. cit. σελ. 855.
- 25) Βλ. π.χ. το προοίμιο, τό άρθρο 9α παρ.9..κλπ.
- 26) Τό άρθρο 12 παρ. 3 του ισχύον Καταστατικό.
- 27) Βλ. τό άρθρο 9 παρ.12 του σχεδίου της Γενικής Γραμματείας.
- 28) ABD AL HAMEID AL MOUAFI, ο μηχανισμός της Γενικής Γραμματείας, τό συμπόσιο, op. cit. σελ 584.
- 29) Π.Χ. ο περιορισμός του Χάρτη του ΟΗΕ, απαιτεί για την ίδρυση επικουρικών οργάνων, νά θεωρηθούν αυτά αναγκαία. και η ίδρυση τους να γίνει σύμφωνα μέ τό Χάρτη του Οργανισμού.
- 30) ABD AL RAHMAN AL SALIHI: Η τροποποίηση του Καταστατικού Χάρτη του ΣΑΚ, op. cit. σελ. 92.
- 31) Τό άρθρο 20 του σχεδίου της Γ. Γραμματείας.
- 32) ADNAN RAOUF: ο ΣΑΚ και οι παρόμοιοι περιφερειακοί οργανισμοί, το συμπόσιο, op. cit. σελ. 867.
- 33) 'Ας σημειωθεί, ότι, ο ισχύων Καταστατικός Χάρτης προβλέπει στό άρθρο 19, την ίδρυση του Αραβικού Δικαστηρίου Δικαιοσύνης, πράγμα που ποτέ δέν πραγματοποιήθηκε.
- 34) ABD AL HAMEID AL MOUAFI: ο μηχανισμός της Γενικής Γραμματείας του ΣΑΚ, op. cit. σελ. 600/601.
- 35) Υπάρχουν ωστόσο και άλλες περιπτώσεις παύσης του Γενικού Γραμματέα, αν και δέν έχουν συμβεί στόν ΣΑΚ, αλλά είναι γνωστές στά πλαίσια των διεθνών οργανισμών, όπως α) ο θάνατος του Γραμματέα β) η διάλυση του οργανισμού, γ) η αποχώρηση της χώρας του Γραμματέα από τον οργανισμό. Επίσης, σέ μερικές περιπτώσεις η τύχη του Γενικού Γραμματέα εξαρτάται από τήν έγκριση της κυβέρνησης της χώρας του, που μπορεί νά ανακαλέσει τον διορισμό του, όταν το θελήσει., όπως ο ιταλικός νόμος στις 16/6/1927, βάσει του οποίου υποχρεώνεται κάθε ιταλός για νά συνεχίσει η για νά τερματίσει τις υπηρεσίες του στους διεθνείς οργανισμούς, νά έχει πρώτα την έγκριση του ιταλικού κράτους. Βλ. σχετικά: AL SAKIT, ο Γ. Γραμμ. του ΣΑΚ, op. cit. σελ.124.
- 36) Εξαιρέσεις του κανόνα αποτελούν τα άρθρα 3 [του εσω. κανο. του Συμβου. Κοινής Αμυνας] και 5 [της Συμφωνίας Κοι. Αμυνας]. Βάσει του πρώτου άρθρου, χορηγείται στους αιγύπτιους η θέση του στρατιωτικού βοηθού του Γ. Γραμματέα, ενώ το δεύτερο τους απονέμει την θέση του Γενικού Αρχηγού των Αραβικών Ενοπλών Δυνάμεων.
- 37) ADNAN RAOUF, ο μηχανισμός της Γ. Γραμματείας, op. cit. σελ. 625.
- 38) Βλ. σχετικά: AL SAKIT: Ο Γ. Γραμματέας του ΣΑΚ, op. cit. σελ. 112.
- 39) Αξίζει νά σημειωθεί, ότι, η Σ. Αραβία, μετά από τόσα χρόνια, ζωνάνεψε την παλαιά πρόταση ίδρυσης του Συμβουλίου της Γ. Γραμματείας. Γι'αυτό τό σκοπό, παρουσίασε μιά ολοκληρωμένη μελέτη. Βλ. τις σελ. 47 και 48 του σχεδίου.
- 40) ADNAN RAOUF: ο μηχανισμός της Γ. Γραμμ. op. cit. σελ. 626.

- 41) MOHAMMED AZIZ SHUKRI: ο μηχανισμός της Γ. Γραμματείας, op. cit. σελ. 637.
- 42) ABD AL HAMEID AL MOUAFI: ο μηχανισμός της Γ. Γραμμ. op. cit. σελ. 600.
- 43) Πράγμα που οδήγησε πολλούς μελετητές στο συμπέρασμα, ότι, ο ΣΑΚ έχει μόνο ένα όργανο, που είναι το Συμβούλιο. θεωρούν δέ, τα άλλα όργανα [η Γ. Γραμμ. και Μ. Επιτροπές] ως απλά βοηθητικά όργανα του Συμβουλίου. βλ. AL SAKIT: ο Γ. Γραμμ. op. cit. σελ. 87.
- 44) AL SADIG SHABAN: Οι ρόλοι και οι λειτουργίες της Γ. Γραμμ. του ΣΑΚ. op. cit. σελ. 42.
- 45) Ορίζει το άρθρο 12 του εσω. κανον. του Συμβουλίου, ότι, ο Γ. Γραμμ. του ΣΑΚ, δύναται να επιστήσσει την προσοχή του Συμβουλίου και των κρατών μελών σε ζητήματα που κατά την γνώμη του, μπορούν να θέσουν σε κίνδυνο τις σχέσεις, είτε μεταξύ των κρατών μελών, είτε μεταξύ μελών και μη. Αντίθετα, το άρθρο 99 του Χάρτη του ΟΗΕ, περιορίζεται μόνο στα ζητήματα που αφορούν την διεθνή ειρήνη και ασφάλεια.
- 46) Αξιίζει να σημειωθεί, ότι, οι αντιπρόσωποι της Υεμένης, του Ιράκ και Λιβάνου, στο Συμβούλιο εντάντιωθηκαν στην εκπροσώπηση του Οργανισμού, απο τον Γ. Γραμματέα, με την δικαιολογία, ότι, οι εξουσίες του Γραμματέα δέν πρέπει να υπερβαίνουν ποτέ τα όρια των αποφάσεων του Συμβουλίου. βλ. ΣΑΚ, τα πρακτικά της 3ης συνεδρίασης του Συμβουλίου, σελ. 100. Παρ' όλα αυτά όμως, το Συμβούλιο, βάσει της υπ' αριθμό 86 απόφασης του, στις 12/6/1946, έκρινε χρήσιμό να συζητήσει ο Γενικός Γραμματέας τα κοινά αραβικά ζητήματα, εν ονόματι όλων των κρατών μελών, διεθνώς.
- 47) ADNAN RAOUF: ο μηχανισμός της Γ. Γραμματείας, op. cit. σελ. 623.
- 48) AL SADIG SHABAN: οι ρόλοι και οι λειτουργίες της Γ. Γραμματείας. op. cit. σελ. 45.
- 49) ABD AL HAMEID AL MOUAFI: ο μηχανισμός της Γ. Γραμματείας. op. cit. σελ. 598.
- 50) ADNAN RAOUF: ο μηχανισμός της Γ. Γραμμ. op. cit. σελ. 623
- 51) βλ. το άρθρο 9α παρ. 11 του σχεδίου.
- 52) βλ. σχετικά τα αναφερόμενα παραπάνω περί της εκπροσώπησης του ΣΑΚ απο τον Γ. Γραμματέα.
- 53) Ο Γενικός Γραμματέας συμμετέχει ήδη ως παρατηρητής σε διάφορους διεθνείς οργανισμούς, όπως π.χ. στον ΟΗΕ, στο Κίνημα των Αδεσμεύτων Κρατών... κλπ.
- 54) MOHAMMED ALI ROUFAI: ο ΣΑΚ και οι υποθέσεις απελευθέρωσης, 1η έκδοση. Μάιο 1971, έκδ. Η αιγυπτιακή εταιρία εκτύπωσης και έκδοσης, Κάιρο, αριθ. κατάθεσης 3542/1971, σελ. 14
- 55) ABD AL HAMEID AL MOUAFI: ο μηχανισμός της Γ. Γραμματείας, op. cit. σελ. 603/604
- 56) Άς σημειωθεί, ότι, παρόλη την απόφαση αυτή, μερικά κράτη [π.χ. η Συρία] έχουν υπερβεί τον καθορισμένο αριθμό συμμετοχής, σε ποσοστό που κυμαίνεται στα 300%, ενώ άλλα κράτη [Κουβέιτ, Ν. Υεμένη π.χ.] δέν συμμετέχουν καθόλου.
- 57) ABD AL HAMEID AL MOUAFI: ο μηχανισμός της Γ. Γραμματείας. op. cit. σελ. 606.
- 58) ADNAN RAOUF: ο μηχανισμός της Γ. Γραμματείας, op. cit. σελ. 627.
- 59) AL SADIG SHABAN: οι ρόλοι και οι λειτουργίες της Γ. Γραμματείας. op. cit. σελ. 47.
- 60) ADNAN RAOUF: ο μηχανισμός της Γ. Γραμματείας, op. cit. σελ. 628.

- 61) MOUFEID SHIHAB: ο μηχανισμός της Γ. Γραμματείας, *op. cit.* σελ. 642/643.
- 62) Βάσει σχετικής μελέτης που έγινε από την Γενική Γραμματεία του ΣΑΚ, του 1977, συνάγεται ότι, 5 κράτη μέλη υπερβαίνουν τον καθιερωμένο για αυτά αριθμό υπαλλήλων ως εξής: Παλαιστίνη + 375%, Αίγυπτος + 324%, Συρία 300%, Ιορδανία + 64%, και Λίβανος +30%, ενώ τα υπόλοιπα κράτη μέλη, δεν συμπληρώνουν το ποσοστό τους και έχουν: Τυνησία - 97%, Αλγερία -94%, Λιβυή -92%, Μαρόκο -92%, Σ. Αραβία -86%, Μπαχρέιν -75%, Ιράκ -49%, Σομαλία -12.5%, και Β. Υεμένη -12.5%. 'Ας σημειωθεί τέλος, ότι, 6 κράτη μέλη δεν έχουν καθόλου συμμετοχή στο προσωπικό του οργανισμού, δηλαδή, αποσσία 100%. Τά κράτη αυτά είναι: Αραβικά Εμιράτα, Ομμαν, Κατάρ, Κουβέιτ, Μαυριτανία και Ν. Υεμένη. Βλ. σχετικά: ABD ALHAMEID AL MOUAFI, ο μηχανισμός της Γ. Γραμματείας, *op. cit.* σελ. 606.
- 63) Τό άρθρο 16 της πρότασης της Γενικής Γραμματείας.
- 64) Βλ. σχετικά τό άρθρο 19 της άνω πρότασης.
- 65) Αξιοσημείωτο είναι, ότι, η Αίγυπτος και μέχρι τό 1970, κάλυψε τό 42% του προϋπολογισμού.
- 66) Π.Χ. λόγω της λιβανο - αιγυπτιακής διαφοράς του 1958, αρνήθηκε ο Λίβανος νά εκπληρώσει τις υποχρεώσεις του. Τό ίδιο έκανε και η Τυνησία στην περίοδο 1959 - 1961, όταν αποχώρησε απο τις συνεδριάσεις του Συμβουλίου εξαιτίας της διαφοράς της κυβέρνησης της χώρας αυτής, μέ την αραβική πολιτική γενικά.
- 67) ABD AL HAME:ID AL MOUAFI: ο μηχανισμός της Γ. Γραμματείας, *op. cit.* σελ. 613/614.
- 68) Βλ. τό άρθρο 9α παρ. 12 της πρότασης της Γ. Γραμματείας.

ΜΕΡΟΣ Γ'

ΣΚΟΠΟΙ ΚΑΙ ΑΡΧΕΣ

1/ Η ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ ΣΤΑ ΠΛΑΙΣΙΑ ΤΟΥ ΣΑΚ	139
2/ Ο ΡΟΛΟΣ ΤΟΥ ΣΑΚ ΣΤΟΝ ΣΥΝΤΟΝΙΣΜΟ ΤΩΝ ΠΟΛΙΤΙΚΩΝ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΩΝ ΤΩΝ ΜΕΛΩΝ ΤΟΥ	152
3/ ΤΟ ΑΡΘΡΟ 1 ΤΟΥ ΣΧΕΔΙΟΥ ΤΗΣ Γ. ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑΣ ΣΕ ΣΥΓΚΡΙΣΗ ΜΕ ΤΟ ΥΦΙΣΤΑΜΕΝΟ ΚΑΘΕΣΤΩΣ	160
4/ Ο ΣΤΟΧΟΣ ΤΗΣ ΑΠΕΛΕΥΘΕΡΩΣΗΣ ΤΗΣ ΠΑΛΑΙΣΤΙΝΗΣ ΜΕΤΑ ΤΗΝ ΣΥΜΦΩΝΙΑ ΤΟΥ ΚΑΜΠ ΝΤΕΙΒΙΝΤ	166
5/ ΟΙ ΑΡΧΕΣ ΤΟΥ ΣΑΚ ΣΤΑ ΣΧΕΔΙΑ ΤΡΟΠΟΠΟΙΗΣΗΣ ΤΟΥ ΚΑΤΑΣΤΑΤΙΚΟΥ	171

1/ Η ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ ΣΤΑ ΠΛΑΙΣΙΑ ΤΟΥ ΣΑΚ

Το άρθρο 2 παρ. β του Καταστατικού Χάρτη, ρίχνει τό βάρος του ενδιαφέροντός του, στα όρια της συνεργασίας μεταξύ των κρατών μελών του Συνδέσμου, και στα μή πολιτικά και στρατιωτικά θέματα. Επειδή, η προηγούμενη παράγραφος, αναφερόταν στην συνεργασία στα πολιτικά θέματα, τα κράτη μέλη, με την Συμφωνία της Κοινής Άμυνας στις 13/4/1950, προσπάθησαν να συμπληρώσουν το κενό που υπάρχει, δηλαδή να διευρύνουν την συνεργασία τους σ'όλους τους τομείς, συμπεριλαμβανομένου και του στρατιωτικού τομέα.(1) Ο Καταστατικός Χάρτης όμως, όταν αναφέρθηκε στην συνεργασία μεταξύ των μελών, έστω ακόμα και στα μή πολιτικά θέματα, έκρινε, ότι, είναι αναγκαίο να περιορίσει την συνεργασία αυτή [σύμφωνα με τον οφειλόμενο σεβασμό προς την δομή και τις επικρατούσες καταστάσεις των κρατών μελών]. Αυτό σημαίνει ότι ο Καταστατικός Χάρτης, εκμεταλλεύεται οποιαδήποτε ευκαιρία για νά βεβαιώνει με φανατισμό, την διατήρηση της ολικής ανεξαρτησίας και κυριαρχίας των μελών του Συνδέσμου.(2)

Χωρίς αμφιβολία, η διατήρηση της απολύτου κυριαρχίας και ανεξαρτησίας των κρατών μελών, ήταν και είναι τό βασικότερο εμπόδιο στό δρόμο της αποτελεσματικής αραβικής συνεργασίας. Ωστόσο ,αμως, και απο καθαρά πρακτική πλευρά, προέκυψαν και άλλα σημαντικά προβλήματα, με αποτέλεσμα νά ολοκληρωθεί το αδιέξοδο, όπως:

α) Ο λανθασμένος προγραμματισμός και η έλλειψη σοβαρής εποπτείας και εκτέλεσης των προγραμμάτων.

β) Η εσφαλμένη επιλογή των αντικειμένων και πεδίων συνεργασίας, όπως, π.χ. ο ενθουσιασμός απο την εμπειρία της ΕΟΚ, οδήγησε στη υιοθέτηση της απελευθέρωσης των εμπορικών ανταλλαγών, χωρίς νά ληφθεί υπ'όψιν η διαφορετική παραγωγική βάση των ευρωπαϊκών χωρών αφ'ενός, και η ομοιότητα παραγωγικότητας, καθώς και οι ανάγκες των αραβικών χωρών αφ'ετέρου.

γ) Η πραγματική εξάρτηση απο τις ξένες πηγές (την διεθνή αγορά, τις πολυεθνικές εταιρίες..κλπ). Εξίσου σημαντική είναι και η

Διαφορετική πηγή εξάρτησης για κάθε αραβικό κράτος.

δ) Η αδυναμία της πολιτικής Βούλησης, η οποία εκφράζεται με την αδιαφορία των κρατών μελών, π.χ. στην περίοδο 78 -1983. Οι επίσημες τότε κυβερνητικές προτάσεις στο Οικονομικό Συμβούλιο, ήταν μόλις 15 έναντι 175 της Γενικής Γραμματείας. Επίσης, η επικύρωση των συμφωνιών, που εγκρίθηκαν από το ίδιο Συμβούλιο, ήταν μόλις 5% στην συμφωνία Διευκόλυνσης των Εμπορικών Συναλλαγών (1981), 15% στην Συμφωνία των Φορολογικών Ελαφρύνσεων Αεροπορικών Εξαρτημάτων (1979), 30% στην Συμφωνία της Ενιαίας Επένδυσης (1980).. κλπ. Στο ίδιο πνεύμα δύναται να επισημανθεί η καθυστέρηση από την έκδοση σχετικών αποφάσεων, και μέχρι την έναρξη εφαρμογής των. Π.Χ. Χρειάστηκαν 16 χρόνια μετά την σχετική απόφαση, για να ιδρυθεί το Αραβικό Ταμείο Οικονομικής Ανάπτυξης. 14 χρόνια για την υλοποίηση της Αραβικής Ραδιοφωνικής Ένωσης, 8 χρόνια για την εφαρμογή της συμφωνίας Οικονομικής Ενότητας...κλπ. Υπάρχουν επίσης διάφορες συνθήκες, οι οποίες αν και συνάφθηκαν με καλές προϋποθέσεις εφαρμογής, δέν εφαρμόστηκαν όμως μέχρι σήμερα, όπως, π.χ. η Συμφωνία Ιδρύσης Αραβικών Αερογραμμών (1961).(3)

Για την αντιμετώπιση της ετοιμόρροπης κατάστασης, που δημιουργήθηκε τελευταία, πολύ άραβες συγγραφείς, ενθουσιασμένοι από την εμπειρία του Συμβουλίου Συνεργασίας μεταξύ των κρατών του Αραβικού Κόλπου, (4) υιοθέτησαν την αντίληψη σύμφωνα με την οποία περιορίζεται η συνεργασία στα πλαίσια ομάδας κρατών όπου επικρατούν, παρόμοιες συνθήκες. Ακόμα και οι φανατικοί οπαδοί της αραβικής ένωσης, δέν απέκλεισαν την εκδοχή αυτή, παρόλες τις αρχικές τους αντιλήψεις. Μερικοί από αυτούς άρχισαν μάλιστα, να παρουσιάζουν την λύση, βάσει της οικονομικής συνεργασίας μεταξύ των κρατών κάθε περιοχής, σαν τό πρώτο απαραίτητο βήμα προς την αραβική ένωση. Δηλαδή, με άλλα λόγια, την "αναστολή" της ένωσης μέχρι νά προετοιμαστεί τό ιδανικό και κατάλληλο έδαφος, με την ανάπτυξη των κυρίως οικονομικών σχέσεων.

Εξάλλου, κατά την διάρκεια της δεκαετίας του 70, και λόγω των σημαντικών επιτυχιών που σημείωσε η ΕΟΚ, καθώς και το ζωηρό ενδιαφέρον μερικών αραβικών κυβερνήσεων, για οικονομική συνεργασία και συσμάτωση, αναζητήθηκε η εναλλακτική λύση στις θεωρίες λειτουργικής "functionalism", και νεολειτουργικής "neofunctionalism" σχολής. Οι θεωρίες αυτές, αν και κατέκτησαν έδαφος στην Ευρώπη και αποτέλεσαν τον

πυρήνα της ευρωπαϊκής οικονομίας, εν τούτοις όμως, είναι αμφίβολη η χρησιμότητά τους στον αραβικό χώρο, γιά δύο κυρίως λόγους που είναι:

α) Η δυσχέρεια διάκρισης μεταξύ πολιτικών και μή πολιτικών ζητημάτων, αν ληφθεί υπ'όψιν, ότι, οι αραβικές σχέσεις είναι σέ μεγάλο βαθμό εθνικής φύσης, καθώς και τά κοινά αραβικά προβλήματα (το Ισραήλ, οικονομική και κοινωνική ανάπτυξη...κλπ) είναι πολιτικού χαρακτήρα. και

β) Η έλλειψη βασικών προϋποθέσεων ανάπτυξης των παραπάνω θεωριών, όπως η πολιτική δέσμευση και βούληση, η κοινωνική και οικονομική ωριμότητα...κλπ(6)

Δέν είναι εύκολο καθόλου νά εκφέρει κανείς απόλυτη κρίση σχετικά μέ τό έργο του Αραβικού Συνδέσμου, είτε γενικώς, είτε σ'ένα συγκεκριμένο τομέα. Η δυσκολία δέ, περί του θέματος αυτού, οφείλεται στο ότι, διαφέρουν τά κριτήρια, τα οποία θέτει κανείς σάν βάση. Γι'αυτον τον λόγο οι γνώμες διχάζονται βαθύτατα, σέ κάθε συζήτηση, αναφορικά μέ την αξία του θεσμού. Βεβαίως καμιά αξιόλογη κρίση δέν είναι αντικειμενική, διότι, δέν μπορεί νά κριθεί το έργο του Οργανισμού, π.χ. σέ σχέση πρός τους επιδιωκόμενους σκοπούς του, χωρίς νά ληφθούν υπ'όψιν τα εμπόδια και οι φραγμοί που αντιμετωπίζει, είτε απο τον Καταστατικό Χάρτη, είτε απο την συμπεριφορά των μελών του.

Πέρα απ'αυτό όμως, δέν μπορεί κανείς παρά να δεχθεί, ότι, ο Αραβικός Σύνδεσμος κατόρθωσε και παρόλες τις αντίξοες συνθήκες νά φανεί χρήσιμος κυρίως δέ, σέ τέσσερες τομείς: 1/ Στο ρόλο του σάν εθνικού φορέας.(7) 2/ Στην λεπτή ισορροπία πού κατάφερε νά διατηρήσει στους αραβικούς κόλπους. 3/ Στον ρόλο του σχετικά μέ την ανάπτυξη της αραβο - αφρικανικής συνεργασίας, και 4/ Στον ρόλο του αναφορικά μέ τον αραβο - ευρωπαϊκό διάλογο.(8)

Από άλλη σκοπιά, ο Αραβικός Σύνδεσμος, εμπλούτισε το έργο του, εκμεταλλευόμενος κάθε δυνατή ευκαιρία, όπως συμβαίνει όταν εγκρίνει τις διάφορες συμφωνίες ποικίλου περιεχομένου, πού συνάπτονται μεταξύ ορισμένων μελών και κατ' επέκταση, όταν καλεί τά υπόλοιπα μέλη νά ενταχθούν. Οι συμφωνίες πού έγιναν στά πλαίσια του Συνδέσμου, είναι ποικίλες και καλύπτουν σχεδόν όλους τους τομείς. οί σπουδαιότερες δέ απ'αυτές είναι οί εξής:

α) **Στό Στρατιωτικό Τομέα:**

Ο Καταστατικός Χάρτης, αναφερόμενος στα πλαίσια συνεργασίας μεταξύ των κρατών μελών του Συνδέσμου, αγνοούσε εντελώς την συνεργασία στο στρατιωτικό τομέα. Λόγω της έλλειψης αυτής, και εν όψει των γεγονότων στην περίοδο αμέσως μετά την ίδρυση του Οργανισμού, 6 από τα 7 ιδρυτικά μέλη [Αίγυπτος, Ιορδανία, Συρία, Υεμένη, Σ. Αραβία και Λίβανος] υπέγραψαν μία συμφωνία με τίτλο: "Η Συμφωνία της Κοινής Άμυνας και Οικονομικής Συνεργασίας". Ο βασικότερος επιδιωκόμενος σκοπός της συμφωνίας αυτής, δέν ήταν παρά η καλυψη του στρατιωτικού τομέα, ο οποίος δεν καλύφθηκε από τόν Καταστατικό Χάρτη. Τό Συμβούλιο του Συνδέσμου, μέ την ομόφωνη απόφασή του στις 13/4/1950, ενέκρινε την συμφωνία αυτή, και από τίς 7/8/1952 έγινε η έναρξη ισχύος της. Στην συνέχεια, τα υπόλοιπα κράτη μέλη, μέ εξαίρεση το Τζιμπουτί, την Μαυριτανία και τό Ομμαν, προσχώρησαν στην συμφωνία.

Η σημασία της συμφωνίας, πέραν απο την ίδρυση ειδικών οργάνων στά πλαίσια του Αραβικού Συνδέσμου, (9) είναι, ότι, υπογράμμισε απο τα πρώτα βήματα της λειτουργίας του θεσμού, μερικές απο τις αδυναμίες του Καταστατικού. Τέθηκε έτσι, η αναγκαιότητα τροποποίησης του Καταστατικού, ειδικά δέ μετά την προσχώρηση και των υπολοίπων κρατών μελών, και συγκεκριμένα: α) οι αποφάσεις να λαμβάνονται μέ πλειοψηφία 2/3 και να αποκτούν αναγκαστικό χαρακτήρα [άρθρο 6 παρ.γ](10) β) Σύμφωνα μέ το άρθρο 10 της Συμφωνίας, νά απαγορεύεται η σύναψη απο τα μέλη της, οποιασδήποτε συμφωνίας που συγκρούεται μέ την παρούσα. Επίσης, νά απαγορεύει τις πολιτικές δραστηριότητες που προσβάλλουν τους σκοπούς της, και τέλος γ) Η Συμφωνία να απαγορεύει επίσης γιά οποιοδήποτε λόγο, την αποχώρηση των συμβαλλομένων μερών πριν, συμπληρωθούν 10 χρόνια απο την υπογραφή.

Στην πρακτική όμως, και παρόλες τις λεπτομερείς και ποικίλες ρυθμίσεις και διαδικασίες που περιέχει η Συμφωνία, εν τούτοις, δέν στάθηκε χρήσιμη στην αντιμετώπιση των σχετικών προβλημάτων. Σέ διάφορες περιπτώσεις, καθαρά ένοπλης εισβολής, όπως η ισραήλινο - αγγλο - γαλλική εισβολή στην Αίγυπτο το 1956, η γαλλική στην Τυνησία τό 1961, η αγγλική στην Υεμένη το 1964, η ισραηλινή στην Αίγυπτο και Συρία τό 1967...κλπ δέν εφαρμόστηκαν οι σχετικές διατάξεις της Συμφωνίας, και

περιορίστηκε ο ρόλος του Συνδέσμου και των μελών του, στην διπλωματική υποστήριξη. (11) Αξίζει νά σημειωθεί, ότι, τό άρθρο 2 της Συμφωνίας, θεωρεί, ότι, κάθε ένοπλη εισβολή εναντίον κράτους μέλους αντιμετωπίζεται ως εισβολή σ'όλα τα υπόλοιπα κράτη μέλη. θεωρεί επίσης, ότι, είναι χρέος των μελών νά συμμετάσχουν στην αντιμετώπιση της εισβολής μέ όλα τά μέσα, συμπεριλαμβανομένης και της χρήσης βίας.

β) Στο Οικονομικό Τομέα:

Κατ'αρχην, τό άρθρο 2 παρ. 2α, του Καταστατικού καθιέρωσε τα πλαίσια της οικονομικής συνεργασίας, η οποία σύμφωνα μέ την διάταξη του άρθρου αυτού, περιλαμβάνει τις εμπορικές συναλλαγές, τις τελωνιακές επιβαρύνσεις, την νομισματική πολιτική καθώς και ταγεωργικά και βιομηχανικά ζητήματα. Τό περιεχόμενο της διάταξης αυτής, είναι, επανάληψη κατα λέξης του περιεχομένου της δεύτερης απόφασης [παρ.α] του Πρωτοκόλλου της Αλεξανδρείας. Σχεδόν τό ίδιο περιεχόμενο έχει και τό άρθρο 7 της Συμφωνίας της Κοινής Άμυνας και Οικονομικής Συνεργασίας, καθώς και το Καταστατικό της Εθνικής Οικονομίας, το οποίο εγκρίθηκε στην 11η Συνόδο Κορυφής του αμαν της Ιορδανίας στις 20/11/1980.

Στό πλαίσιο αυτό, οι αραβικές χώρες, σύναψαν συμφωνίες πολύμορφου περιεχομένου, που δέν αποσκοπούσαν μόνο στην ενίσχυση της οικονομίας αλλά και στόν συντονισμό καθώς και στην συσσωμάτωση των εθνικών οικονομιών των αραβικών κρατών. Είναι βέβαια μακρυνή και πολύπλοκη η πορεία της οικονομίας μέ πολλές απαιτήσεις, έως ότου δημιουργηθεί μιά σταθερή οικονομική μονάδα, που να μπορεί να αντέχει τον ανταγωνισμό.

Για την αποτελεσματική αντιμετώπιση των παραπάνω δυσκολιών, τό Οικονομικό Συμβούλιο του Αραβικού Συνδέσμου, μετά απο ολοκληρωμένη μελέτη της ειδικής επιτροπής του, αποφάσισε στις 13/8/1964, την ίδρυση της Αραβικής Κοινής Αγοράς, μέ σκοπό την δημιουργία ενιαίου εθνικού αραβικού συστήματος. Απο τό 1965, άρχισε η έντονη παρουσία της αγοράς αυτής, η οποία έφθασε μάλιστα το 1969 στο στάδιο της ολικής απαλλαγής των τελωνειακών επιβαρύνσεων στα εγχώρια προϊόντα. (12) Παράλληλα, συνάφθηκαν και διάφορες συμφωνίες μεταξύ δύο η περισσότερων κρατών - μελών, και στην συνέχεια έγιναν δεκτές απο τά αρμόδια όργανα του Αραβικού Συνδέσμου, όπως:

- Η Συμφωνία της Οικονομικής Ενότητας, η οποία εγκρίθηκε στις 30/6/1957, από το Οικονομικό Συμβούλιο, και άρχισε η επίσημη ισχύ της στις 30/6/1974. Αξίζει να σημειωθεί, ότι, βάσει της συμφωνίας αυτής, ιδρύθηκε το Συμβούλιο της Οικονομικής Ενότητας.

- Η Συμφωνία του Αραβικού Ταμείου Οικονομικής και Κοινωνικής Επένδυσης, που αποσκοπεί στη επένδυση και χρηματοδότηση διαφόρων αραβικών επιχειρήσεων κοινής ωφέλειας, και την εξασφάλιση του απαραίτητου εκπαιδευμένου και τεχνικού προσωπικού στα διάφορα πλαίσια της οικονομικής ανάπτυξης. Στις αρχές του 1968, εγκρίθηκε η συμφωνία αυτή από το Οικονομικό Συμβούλιο και έγινε η έναρξη ισχύος της στις αρχές του 1971.

- Το Αραβικό Νομισματικό Ταμείο, το οποίο ιδρύθηκε τον Απρίλη του 1976, και αποτελεί ένα σημαντικό βήμα προς την δημιουργία αλληλέγγυας βάσης στα πλαίσια της οικονομίας των κρατών μελών. (13)

Στό πλαίσιο των εμπορικών συναλλαγών, συνάφθηκαν δύο συμφωνίες: Η μέν πρώτη αφορά την ρύθμιση της ροής των εμπορικών συναλλαγών, η δέ δεύτερη, προβλέπει την αύξηση και βελτίωση των εμπορικών σχέσεων γενικά. (14) Συνάφθηκε η πρώτη συμφωνία το 1953, και εγκρίθηκε από το Συμβούλιο του Συνδέσμου, σαν η πρώτη ολοκληρωμένη συμφωνία, στον τομέα αυτό, στις 7/9/1953, και άρχισε η έναρξη ισχύος της στις 12/12/1953. Οι επιδιωκόμενοι σκοποί της συμφωνίας αυτή είναι: α) Η ολική απαλλαγή των τελωνειακών επιβαρύνσεων και φόρων εισαγωγής των γεωργικών και ζωικών προϊόντων, καθώς και των φυσικών πόρων μεταξύ των αραβικών κρατών. β) Η σταδιακή ελάφρυνση βιομηχανικών τελών. γ) Η μείωση των φόρων στα εισαγόμενα, από τα αραβικά κράτη, προϊόντα, ώστε να ισοβαθμούν σε αξία τα εγχώρια προϊόντα, και δ) Η συνειδητοποίηση για την προτίμηση των αραβικών προϊόντων από τα παρόμοια ξένα.

Η δεύτερη συμφωνία, η οποία υπογράφηκε στις αρχές του 1981, εγκρίθηκε από το Οικονομικό και Κοινωνικό Συμβούλιο στις 27/7/1981, και άρχισε να εφαρμόζεται στις 16/11/1982. Αποσκοπεί δέ: 1) στην ολική απαλλαγή τελωνειακών επιβαρύνσεων σ' όλα τα αραβικά προϊόντα, και 2) στην σταδιακή μείωση των υποβαλλομένων φόρων στις αραβικές πρώτες ύλες, που εισάγονται και εξάγονται από τα αραβικά κράτη.

Παρότι, οι δύο παραπάνω συμφωνίες, αποτέλεσαν την βάση της βελτίωσης του ισοζυγίου των εμπορικών συναλλαγών, παρατηρείται, ότι,

τίποτα το σημαντικό, δέν έχει γίνει στο τομέα αυτο, αφού η εγχώρια αραβική εμπορία, αποτελεί μόλις 10% απο το σύνολο της εμπορίας των αραβικών κρατών. Η αλήθεια είναι, ότι, οι αναπτυγμένες βιομηχανικές χώρες και οι υπερεθνικές εταιρείες, δέν παύουν να συνεχίζουν την κυριαρχία και τα μονοπώλιά τους στην παγκόσμια αγορά. Επίσης, και παρόλη την διαρκή προσπάθεια των κρατών του Τρίτου Κόσμου, συμπεριλαμβανομένων και των αραβικών χωρών, για την διόρθωση της κατάστασης, παραμένει ανοικτή η αγορά τους και αυξάνεται συνεχώς η σημασία και αξία των εισαγομένων προϊόντων. Στο σύνολο των αραβικών κρατών αυξάνεται συνεχώς η εμπορική συναλλαγή υπέρ των ξένων χωρών και σέ βάρος των αραβικών χωρών. Π.Χ. τά εισαγόμενα προϊόντα έχουν αυξηθεί απο 19% του 1970 στο 35% του 1980 για να φθάσουν στο 40% το 1984, ενώ 75% των αραβικών εξαγομένων προϊόντων [βαμβάκι, σίδηρο, φώσφορο, πετρέλαιο...κλπ] εξαρτώνται απο την κυριαρχία των υπερεθνικών εταιρειών.(15)

- Στά πλαίσια της γεωργίας, συνάφθηκε μία συμφωνία, που αποσκοπεί στον συντονισμό των δραστηριοτήτων και την συνεργασία στο τομέα αυτο. Εγκρίθηκε η συμφωνία αυτη στις 11/4/1970 απο το Συμβούλιο του Συνδέσμου, και ιδρύθηκε στην συνέχεια εξαιτίας της, Η Αραβική Οργάνωση Γεωργικής Ανάπτυξης, σάν ένα απο τα όργανα του Αραβικού Συνδέσμου.

γ) Στο Συγκοινωνιακό Τομέα:

Λόγω της αυξημένης σημασίας του συγκοινωνιακού τομέα στην σύγχρονη εποχή, η οποία χαρακτηρίζεται ως η εποχή της ταχύτητας, δέν δύναται να βελιωθεί η δυνατότητα λειτουργίας οποιουδήποτε τομέα, αν δέν βελτιωθεί σημαντικά ο τομέας αυτο. Στο πλαίσιο του Αραβικού Συνδέσμου, ήταν φανερό, και μάλιστα απο τα πρώτα βήματα του, το τεράστιο ενδιαφέρον για το τομέα της συγκοινωνίας. Έτσι, οι προσσότερες, στον αριθμό, συμφωνίες, συνάφθηκαν για την κάλυψη όλου του φάσματος της έκτασης του συγκοινωνιακού τομέα. Η αναφορά θά γίνει εν τούτοις, στις πιό βασικές, απο αυτές τις συμφωνίες όπως είναι:

α) Η Συμφωνία των Αραβικών Ταχυδρομείων: Εγκρίθηκε η συμφωνία αυτη απο το Συμβούλιο του Συνδέσμου, στις 9/12/1946. Βάσει της παραπάνω συμφωνίας, ιδρύθηκε στην συνέχεια (1954) η Ένωση Αραβικών

Ταχυδρομείων, η οποία αποσκοπεί στην δημιουργία μίας ενιαίας ταχυδρομικής μονάδας αποτελεσμένης από όλες τις αραβικές χώρες.

β) Η Συμφωνία της Τηλεπικοινωνίας, η οποία εγκρίθηκε στις 9/4/1953 από το Συμβούλιο του Συνδέσμου. Η συμφωνία αυτή αποσκοπεί στην ρύθμιση των διαφόρων κλάδων της επικοινωνίας, καθώς και στην μεγένθυση της συνεργασίας μεταξύ των συμβαλλόμενων μερών στο τομέα αυτό. Βάσει της Συμφωνίας αυτής, ιδρύθηκε το 1954 Η Αραβική Ένωση Τηλεπικοινωνίας.

γ) Η Συμφωνία των Αραβικών Αερογραμμών: Εγκρίθηκε από το Οικονομικό Συμβούλιο στις 17/4/1961 και αποσκοπεί στη ίδρυση αραβικής εμπορικής εταιρείας αερογραμμών, όπου θα συμμετάσχουν οι αραβικές χώρες στις μετοχές της. Ο βασικός επιδιωκόμενος σκοπός της εταιρείας, είναι η σύνδεση των αραβικών χωρών μεταξύ τους, και με τον εξωτερικό κόσμο. Μία δεύτερη συμπληρωματική συμφωνία, εγκρίθηκε από το Συμβούλιο του Συνδέσμου, τον Σεπτέμβριο του 1964, και αποσκοπεί στην ενίσχυση της παραπάνω εταιρείας. Βάσει της δεύτερης συμφωνίας, ιδρύθηκε τό Συμβούλιο Πολιτικής Αεροπορίας, όπου ο κύριος σκοπός του, περιορίζεται στην ανάπτυξη των κανόνων αεροπορίας τεχνικά, καθώς και στην δημιουργία των προϋποθέσεων συνεργασίας με τις διεθνείς παρόμοιες εταιρείες.

δ) Η Συμφωνία της Θαλάσσιας Μεταφοράς: η οποία εγκρίθηκε από το Οικονομικό Συμβούλιο τον Δεκέμβριο του 1963. Αποσκοπεί δέ, στην ίδρυση μίας επενδυτικής αραβικής ναυτιλιακής εταιρείας.

ε) Η Συμφωνία της Αραβικής Ραδιοφωνίας: Εγκρίθηκε από το Συμβούλιο του Συνδέσμου στις 15/10/1953, και προβλέπει στην ίδρυση της Αραβικής Ένωσης Ραδιοφωνίας και Τηλεόρασης. Αποσκοπεί η ένωση αυτή, στην υποστήριξη της κοινής αραβικής πολιτικής, καθώς και στην ενίσχυση της τεχνικής ραδιοφωνικής συνεργασίας μεταξύ των κρατών μελών.

δ) Στο Νομικό Τομέα:

Χωρίς αμφιβολία, μπορεί να επισημανθεί, ότι, το περιεχόμενο της (δ) παράγραφου του άρθρου 2 του Καταστατικού Χάρτη, που αναφέρεται στην συνεργασία στα πλαίσια της ιθαγένειας, εγγίζει άμεσα τα θέματα που αφορούν το ιδιωτικό διεθνές δίκαιο. Ο Αραβικός Σύνδεσμος, ανταποκρινόμενος στην διάταξη αυτή, ενέκρινε διάφορες συμφωνίες στο τομέα αυτό, όπως είναι:

α) Η Συμφωνία Εκτέλεσης Δικαστικών Αποφάσεων: Σύμφωνα με τις προβλεπόμενες αρχές απο το χώρο του ιδιωτικού διεθνούς δικαίου, θεωρείται, ότι, το περιεχόμενο της συμφωνίας αυτής, ουσιαστικά αποτελεί, αναγνώριση και εκτέλεση αποφάσεων ξένων δικαστηρίων.(16) Ωστόσο εγκρίθηκε η συμφωνία αυτή στις 14/9/1952, απο το Συμβούλιο του Συνδέσμου, και άρχισε η εφαρμογή της στις 28/9/1954, όπου εκπληρώθηκαν οι προβλεπόμενες απο το άρθρο 11 της συμφωνίας, απαραίτητες προϋποθέσεις και διαδικασίες.

Σύμφωνα με το άρθρο 2 της παραπάνω συμφωνίας, υποχρεώνονται τα συμβαλλόμενα μέρη, στην εκτέλεση, τόσο των αστικών, όσο και των ποινικών δικαστικών αποφάσεων, που εκδίδονται σ' οποιοδήποτε κράτος, μέρος της συμφωνίας, χωρίς να επανεξεταστεί ούτε τυπικά, ούτε ουσιαστικά η υπόθεση απο τα εσωτερικά δικαστήρια. Αποσκοπεί μάλιστα, η συμφωνία αυτή, στην δημιουργία ενιαίων κανόνων ιδιωτικού διεθνούς δικαίου, σχετικά με την αναγνώριση και την εκτέλεση ξένων δικαστικών αποφάσεων. Σύμφωνα με τό άρθρο 6 στην προκειμένη περίπτωση συμφωνία, οι σχετικές ξένες δικαστικές αποφάσεις, αποκτούν την ίδια ισχύ και στο εσωτερικό δίκαιο των κρατών μελών. Επίσης, υποχρεώνονται τα κράτη – μέρη της συμφωνίας, να ακολουθούν τις ίδιες διαδικασίες, και να επιβάλλουν τις ίδιες δικαστικές δαπάνες και έξοδα, τα οποία ισχύουν για τους υπηκόους τους, και στις υποθέσεις των υπηκόων των συμβαλλόμενων κρατών μελών [άρθρο 7].

β) Η Συμφωνία Έκδοσης Εγκληματιών: Εγκρίθηκε η συμφωνία αυτή απο το Συμβούλιο του Συνδέσμου στις 14/9/1952, και έγινε η έναρξη ισχύος της στις 28/7/1954. Αποσκοπεί δέ στην αντιμετώπιση των εγκληματιών, που αποδρούν απο την δικαιοσύνη της χώρας τους και εγκαθίστανται στις χώρες που αποτελούν συμβαλλόμενα μέρη της συμφωνίας. Η συμφωνία αυτή ωστόσο, προβλέπει και μερικές εξαιρέσεις, όπως είναι, η μη έκδοση των εγκληματιών, άν η ποινή που επιβάλλεται σε βάρος τους, δέν ισχύει στό εσωτερικό δίκαιο της χώρας που τους φιλοξενεί, η δέν αποτελεί η πράξη τους, σύμφωνα με τους ποινικούς νόμους, της χώρας της παραμονής, αδίκημα.(17)

Αξίζει τέλος νά σημειωθεί, ότι, η συμφωνία αυτή, προβλέπει και την δυνατότητα εκτέλεσης των ποινών απο τους εγκληματίες [κράτηση, φυλάκιση και κάθειρξη] που εκδίδονται στις χώρες τους η τις χώρες της διαμονής

τους (άρθρο 17).

γ) Οι Συμφωνίες Περί του Δικαίου της Ιθαγένειας: Συνάφθηκαν στο πλαίσιο της ιθαγένειας δύο σημαντικές συμφωνίες. Η πρώτη εγκρίθηκε από το Συμβούλιο του Συνδέσμου στις 23/9/1952, και άρχισε η έναρξη ισχύος της στις 5/12/1955. Ο επιδιωκόμενος σκοπός της είναι, η ρύθμιση των περιπτώσεων που κληρονόμησαν οι αραβικές χώρες από την εποχή της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας. Την εποχή εκείνη, ήταν εύκολη η μετακίνηση και η εγκατάσταση από χώρα σε χώρα, χωρίς όρους, πράγμα που δημιούργησε, μετά την εγκατάλειψη της περιοχής από τους Τούρκους, μεγάλα προβλήματα, αφού, οι απόγονοι των προσώπων αυτών, δεν αναγνωρίστηκαν σαν πολίτες, ούτε από τον τόπο γέννησής τους, ούτε από τον τόπο καταγωγής τους. Χάρη όμως στην συμφωνία αυτή, τακτοποιήθηκε το ζήτημα αυτό, και θεωρήθηκε, ότι, όσοι είχαν αυτό το πρόβλημα, είναι υπηκόοι του κράτους γέννησής τους. (18)

Η δεύτερη σχετική συμφωνία, η οποία εγκρίθηκε από το Συμβούλιο του Συνδέσμου, αποσκοπεί στην ενιαιοποίηση των νόμων περί της ιθαγένειας σ' όλες τις αραβικές χώρες, ώστε να γίνει κοινή αντιμετώπιση των προβλημάτων που προκύπτουν από το ζήτημα αυτό.

δ) Η Συμφωνία της Κοινής Άμυνας Κατά του Εγκλήματος: Εγκρίθηκε η συμφωνία αυτή, από το Συμβούλιο του Συνδέσμου, στις 10/4/1960, και άρχισε στην συνέχεια η εφαρμογή της στις 26/7/1952, με την συμπλήρωση από την ίδια προβλεπόμενων προϋποθέσεων και διαδικασιών. Ο κύριος σκοπός της είναι, η ρύθμιση και ο συντονισμός των σχετικών μελετών και ερευνών που γίνονται στα αραβικά κράτη. Παράλληλα αποσκοπεί στην ανταλλαγή πληροφοριών μεταξύ της ποινικής αστυνομίας των αραβικών χωρών, καθώς και στην καταπολέμηση των ναρκωτικών. Βάσει της συμφωνίας αυτής, ιδρύθηκαν τρία ειδικά Γραφεία: 1/ Το Γραφείο Καταπολέμησης του Εγκλήματος. 2/ Τό Γραφείο Ναρκωτικών. και 3/ Τό Γραφείο Ποινικής Αστυνομίας.

ε) Στο Πολιτιστικό Τομέα:

Πράγματι, η πρώτη συμφωνία που συνάφθηκε μεταξύ των κρατών μελών του Αραβικού Συνδέσμου, ήταν στο πολιτιστικό τομέα. Εγκρίθηκε η πρώτη συμφωνία αυτή, από το Συμβούλιο του Συνδέσμου στις 2/11/1945, και

αποσκοπεί στην συνοχή και την ενίσχυση των πολιτιστικών και εκπαιδευτικών εκδηλώσεων, καθώς και στην διαμόρφωση στενής συνεργασίας μεταξύ των συμβαλλομένων μερών, στον τομέα αυτό. Στην συνέχεια, όμως, η συμφωνία αυτή δεν τηρήθηκε, ούτε εφαρμόστηκε, με αποτέλεσμα να μη υλοποιηθούν τα προβλεπόμενα αποτελέσματα. Οφείλεται ωστόσο η αποτυχία της συμφωνίας αυτής, κυρίως σε πολιτικούς λόγους. Η αλήθεια είναι, ότι, η επιτυχία στο πολιτιστικό τομέα, εξαρτάται σε μεγάλο βαθμό, από την λαϊκή συμμετοχή.(19) Οι αραβικές κυβερνήσεις εν τούτοις, εμπόδισαν με κάθε μέσο, την ελεύθερη κυκλοφορία των εντύπων στις χώρες τους, πράγμα το οποίο επηρέασε αρνητικά την πορεία, και την τύχη της συμφωνίας, παρόλη την ομόφωνη απόφαση του Συμβουλίου. Πρόκειται για την απόφαση υπ' αριθμό 86 στις 20/11/1946, βάσει της οποίας, καλείται ο Γενικός Γραμματέας του Συνδέσμου, να ενθαρρύνει τις αραβικές κυβερνήσεις, ώστε να επιτρέπουν την κυκλοφορία των εντύπων αυτών.(20)

Μια δεύτερη προσπάθεια για την κάλυψη του κενού, λόγω της μη εφαρμογής της παραπάνω συμφωνίας, έγινε στα πλαίσια του Αραβικού Συνδέσμου, με την υπογραφή του Καταστατικού της Πολιτιστικής Ενότητας το Μάιο του 1964, με τεράστιες προσδοκίες και ελπίδες, για την χάραξη ενιαίου εκπαιδευτικού συστήματος σ' όλες τις αραβικές χώρες, την άνθηση του αραβικού πνεύματος, κουλτούρας, τέχνες..κλπ. Τό Καταστατικό προβλέπει επίσης την ίδρυση πολιτιστικού τμήματος στα πλαίσια του Συνδέσμου, το οποίο στην συνέχεια, ολοκληρώθηκε για να καταλήξει το 1971 σε Αραβική Οργάνωση Παιδείας, Μόρφωσης και Επιστημών. Η οργάνωση αυτή, δημιούργησε λόγω των πυκνών δραστηριοτήτων της (συνέδρια, επιτροπές μελετών, σεμινάρια...) άριστες εντυπώσεις και μπορεί να χαρακτηριθεί ως άξια της αποστολής της.(21)

Τό Συμβούλιο του Συνδέσμου, συνεχίζοντας τις προσπάθειές του στον πολιτιστικό τομέα, ενέκρινε δύο συμπληρωματικές συμφωνίες: Η πρώτη έγινε στις 15/11/1968 και οδήγησε στην ίδρυση του Αραβικού Οργανισμού Κινηματογράφου που αποσκοπεί στην εξυπηρέτηση των αραβικών ζητημάτων με προβολή κινηματογραφικών έργων και τηλεταινιών. Η δεύτερη συμφωνία έγινε στις 16/3/1969, βάσει της οποίας επιτρέπεται ελεύθερα η κυκλοφορία εντύπων και εξοπλισμού, που έχουν καθαρά εκπαιδευτικό, μορφωτικό ή επιστημονικό χαρακτήρα, στις αραβικές χώρες.

ετ) Στο Τομέα Υγείας:

Στις 11/3/1970, Εγκρίθηκε απο τό Συμβούλιο του Συνδέσμου, μία συμφωνία που αποσκοπεί στην ίδρυση της Αραβικής Οργάνωση Υγείας. Οι επιδιωκόμενοι σκοποί της Οργάνωσης αυτής, είναι, η ανάπτυξη του επιπέδου υγείας,, η καταπολέμηση των ασθενειών και μικροβίων, καθώς και η συσκευασία φαρμάκων.

ζ) Στο Τομέα της Εργασίας:

Εγκρίθηκαν δύο συμφωνίες απο το Συμβούλιο του Συνδέσμου, στον τομέα αυτο. Η πρώτη ήταν στις 21/3/1965, και η δεύτερη στις 7/3/1968. Η πρώτη αναφέρεται μεταξύ άλλων στην ίδρυση του Αραβικού Οργανισμού Εργασίας, ενώ η δεύτερη αποσκοπεί αποκλειστικά στην ρύθμιση του θέματος, σχετικά με την μεταφορά και την κυκλοφορία των εργαζομένων στις αραβικές χώρες. Η τελευταία συμφωνία αποτελεί μια προσπάθεια δημιουργίας ενιαίας αραβικής οικονομικής και κοινωνικής μονάδας, όπως επισημαίνεται στό προοίμιό της.

Συμπερασματικά, απ'όσα αναφέρθηκαν παραπάνω, συνάγεται, ότι:

- 1) Η καταστατική παράλειψη σχετικά με την συνεργασία των μελών στο στρατιωτικό τομέα, ανάγκασε τα κράτη - μέλη, στην σύναψη της Συμφωνίας της Κοινής Άμυνας, η οποία σέ μεγάλο βαθμό, δέν εφαρμόστηκε.
- 2) Η πλήρης κυριαρχία και ανεξαρτησία των μελών του Συνδέσμου, οδήγησαν στην αποτυχία της αποτελεσματικής συνεργασίας στους διαφόρους τομείς του άρθρου 2 του Καταστατικού. Εν τούτοις, μερικοί αναφέρθηκαν στην χρησιμότητα της εφαρμογής των θεωριών της λειτουργικής και νεολειτουργικής σχολής, θεωρίες που δέν είναι κατάλληλες για την αραβική περιοχή και τα αραβικά δεδομένα.
- 3) Δημιουργήθηκε ένας κύκλος στην λειτουργία του Συνδέσμου: όταν δηλαδή, εγκρίνει τις συμφωνίες ωρισμένων μελών και κατ'επέκταση ζητεί την εισδοχή των υπολοίπων μελών. Οι περισσότερες απο τις συμφωνίες αυτές όμως, δέν είχαν τύχει εφαρμογής, λόγω έλλειψης βασικών προϋποθέσεων.
- 4) Ο μεγάλος αριθμός των συμφωνιών που καλύπτει ολόκληρο το φάσμα της συνεργασίας που όρισε το άρθρο 2 του Καταστατικού, χωρίς ουσιαστικές

συνέπειες, αποδεικνύει καθαρά την αποτυχία των κρατών μελών να αναπτύξουν ή να βελτιώσουν την μεταξύ τους συνεργασία.

5) Παρατηρείται επίσης, ότι, κάθε φορά που εμφανίζεται κάποια κρίση, βρίσκεται η λύση αμέσως στην σύναψη καινούριων συμφωνιών και ίδρυση νέων οργάνων. Έτσι, πολλές φορές επαναλαμβάνονται οι σκοποί των συμφωνιών, είτε επειδή οι προηγούμενες απέτυχαν, είτε επειδή δέν εφαρμόστηκαν ποτέ. Π.Χ. 10 χρόνια μετά την σύναψη της Συμφωνίας της Αραβικής Οικονομικής Ενότητας (1962), η οποία αποσκοπεί στην "δημιουργία καθολικής οικονομικής ενότητας", ανακαλύφθηκε η έλλειψη ρεαλιστικότητας των σκοπών, και των απαραίτητων προϋποθέσεων, με αποτέλεσμα νά μείνει η συμφωνία στα χαρτιά. Την ίδια τύχη είχαν και άλλες συμφωνίες, όπως, π.χ. της διευκόλυνσης των εμπορικών ανταλλαγών (1953), της κυκλοφορίας των κεφαλαίων (1956)..κλπ. (22)

2/ Ο ΡΟΛΟΣ ΤΟΥ ΣΑΚ ΣΤΟΝ ΣΥΝΤΟΝΙΣΜΟ ΤΩΝ ΠΟΛΙΤΙΚΩΝ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΩΝ ΤΩΝ ΜΕΛΩΝ ΤΟΥ

Σύμφωνα με το Διεθνές Δίκαιο, ο Αραβικός Σύνδεσμος, είναι ένας περιφερειακός οργανισμός με εκούσια συμμετοχή των κρατών μελών του. Όλα δέ τα κράτη - μέλη του, διέπονται απο την βασική αρχή κυρίαρχης ισότητας. Στην πολιτική σκοπιά όμως, ο Σύνδεσμος εκφράζει τις ελπίδες και προσδοκίες των αράβων, με απώτερο σκοπό την αραβική ενότητα. (23) Ωστόσο όμως, δέν είναι τυχαία η παρατήρηση των μελετητών, ότι ο Καταστατικός Χάρτης του Οργανισμού, απέφυγε σκόπιμα, η τουλάχιστον δίστασε να συμπεριλάβει ειδικές διατάξεις καθαρά πολιτικής φύσης. Έτσι, π.χ. τόσο ο Καταστατικός Χάρτης του Συνδέσμου, όσο και το Πρωτόκολλο της Αλεξανδρείας, μολονότι, όλη η αραβική περιοχή τότε, ελεγχόταν απο τις ξένες δυνάμεις κατοχής, δέν αναφέρθηκαν ποτέ είτε άμεσα, είτε έμμεσα στην αποικιοκρατία η στην κατοχή. (24) Παράλληλα, η χρήση της λέξης "ανεξαρτησία" που έγινε στον Καταστατικό Χάρτη, υπονοεί η την κυριαρχία των κρατών μελών [άρθρο 2], η την δημιουργία ειδικών σχέσεων με την Παλαιστίνη "όταν" θά απελευθερωθεί [ειδικό παράρτημα της Παλαιστίνης]. Έτσι, ο Καταστατικός Χάρτης, δέν διευκρινίζει τί εννοεί με την "διαφύλαξη της ανεξαρτησίας". Είναι άραγε η τυπική και εικονική ανεξαρτησία, μερίδας αραβικών κρατών, που επέτρεψε την ίδρυση του Συνδέσμου; η μήπως η αύξηση της προσπάθειας για ολοκληρωμένη ανεξαρτησία;. Ο Καταστατικός Χάρτης εν τούτοις, δέν ανέφερε ούτε λέξη για τις ξένες δυνάμεις και τις ξένες στρατιωτικές βάσεις που ήταν εγκαταστημένες, σχεδόν ο'όλη την αραβική περιοχή, πράγμα που επισημαίνει σέ τελευταία ανάλυση, τη μείωση της κυριαρχίας και της ανεξαρτησίας των κρατών μελών. Αξιοσημείωτο είναι, ότι, ο Καταστατικός Χάρτης, αγνοεί εντελώς τα σχετικά με την ανεξαρτησία θέματα, όπως την οικονομική, κοινωνική...κλπ. ανεξαρτησία. (25)

Το άρθρο 2 παρ. 1 του Καταστατικού του Συνδέσμου, ορίζει το πλαίσιο της πολιτικής συνεργασίας μεταξύ των κρατών μελών. Έτσι, τοποθετήθηκε μεταξύ των σκοπών του Συνδέσμου, ο συντονισμός της πολιτικής δραστηριότητας, ώστε να υπάρχει: 1) στενή συνεργασία μεταξύ

των κρατών - μελών 2) διαφύλαξη της ανεξαρτησίας και κυριαρχίας των κρατών - μελών, και γενικά 3) η φροντίδα των συμφερόντων και ειδικών ζητημάτων των αραβικών κρατών. Είναι φανερό ωστόσο, ότι, ο περιορισμός των ορίων του πολιτικού συντονισμού, στους τρεις παραπάνω κύκλους, ανταποκρίνεται στο δισταγμό του συντάκτη μπροστά στο δίλημμα του πολιτικού ζητήματος. Στην προσπάθειά του, ο συντάκτης, εν όψει του πολιτικού κλίματος που επικρατούσε, να αντιμετωπίσει το πολιτικό θέμα, αναγκάστηκε να καλύψει αόριστα σημεία, όπως την στενή συνεργασία, την γενική φροντίδα..κλπ, ενώ στην ουσία, το μόνο θέμα που τον απασχόλησε, όπως προκύπτει άλλωστε από την διάταξη του άρθρου, ήταν η διαφύλαξη της ανεξαρτησίας και κυριαρχίας των κρατών μελών.

Ωστόσο όμως, είναι αναγκαίο να διευκρινιστεί η έννοια της "διαφύλαξης της ανεξαρτησίας και κυριαρχίας των μελών" που περιλαμβάνεται στον Καταστατικό Χάρτη. Βέβαιο είναι, ότι, η έννοια του παραπάνω όρου, περιέχει δύο αντιφατικές πλευρές, όπου, η μία είναι θετική, ενώ η άλλη είναι αρνητική.

1/ Η θετική πλευρά: ανταποκρίνεται στη προστασία της ανεξαρτησίας και κυριαρχίας από οποιαδήποτε ξένη εισβολή, είτε η εισβολή αυτή είναι απλή επέμβαση στις εσωτερικές υποθέσεις, είτε παίρνει την μορφή της βίας και της στρατιωτικής κατοχής. Πρόκειται δηλαδή, για ένα μέτρο προστασίας όπου η σημασία του είναι απεριόριστη, αν ληφθεί υπ' όψιν, η κατάσταση των ιδρυτικών μελών και το πολιτικό κλίμα που επικρατούσε κατά την διάρκεια της υπογραφής του Καταστατικού. Οι δέθεν ανεξάρτητες αραβικές χώρες τότε, δεν είχαν απαλλαχθεί εντελώς από την ηγεμονία των ξένων δυνάμεων κατοχής, πράγμα που τις ανάγκασε να λάβουν τα μέτρα τους για το μέλλον του Συνδέσμου.

2/ Η αρνητική πλευρά, εκφράζεται στην άρνηση των ιδρυτικών μελών να αναλάβουν υποχρεώσεις και δεσμεύσεις, ώστε να αποχωρούν από ένα μέρος της κυριαρχίας τους, υπέρ του Οργανισμού.(26)

Ο αναφερόμενος στο δεύτερο άρθρο του Καταστατικού Χάρτη, συντονισμός της πολιτικής των μελών, αποδεικνυεί χωρίς αμφιβολία, την έντονη προσπάθεια του Καταστατικού να βεβαιώνει την ανεξαρτησία των μελών, είτε μεταξύ τους, είτε απέναντι του Οργανισμού, μιά ανεξαρτησία, η οποία όμως δεν κατάφερε, από την ίδρυση του Συνδέσμου μέχρι σήμερα, να δημιουργήσει τις απαραίτητες προϋποθέσεις ανάπτυξης κοινής αραβικής

πολιτικής. Η θέση αυτή του Καταστατικού, η οποία μοιραία προήλθε από την περίοδο προ της ίδρυσης του Συνδέσμου, δεν μπορεί να σχολιαστεί, χωρίς να ληφθεί υπόψη, η γενική πολιτική σκηνή πριν και κατά την διάρκεια ίδρυσης του Συνδέσμου.

Παρόλο που τα κινήματα απελευθέρωσης στην αραβική περιοχή προηγούνται της ίδρυσης του Συνδέσμου, εν τούτοις όμως, δεν είχαν αναπτύξει, εξαιτίας των διαφορετικών συνθηκών, ούτε συνεργασία, ούτε αλληλεγγυη μεταξύ τους. Το άμεσο αποτέλεσμα ήταν, να διατηρεί κάθε κίνημα την ξεχωριστή του οντότητα, να παραμένει συνολικά σαν έκφραση και σαν διάσπαστο συνοθύλευμα, διαφορετικών πολιτικών τάσεων, ανάλογα με τα δεδομένα κάθε περιοχής. Έτσι, η διαφορά από το Καταστατικό του Συνδέσμου, στην διαφύλαξη της ανεξαρτησίας και κυριαρχίας των μελών του, σαν ανεξάρτητα πλέον κράτη, δεν αποτελεί παρά την αναγνώριση μίας σχηματισμένης ήδη κατάστασης. Πρόκειται δηλαδή, για συντονισμό, ο οποίος στην ουσία, αφορά την επίσημη αραβική κυβερνητική πολιτική.

Λόγω έλλειψης ικανού οργάνου, που μπορεί να κανονίζει τον ρυθμό των κοινωνικών εξελίξεων σε κάθε αραβική χώρα, η αραβική κοινωνία δεν έχει φτάσει ακόμα σε κατάλληλο επίπεδο ανάπτυξης, με αποτέλεσμα να δημιουργείται πολιτική αστάθεια σ'ολόκληρη την περιοχή. Η μη σταθερότητα της αραβικής πολιτικής, οδήγησε με την σειρά της, στην εμπλοκή του αραβικού συστήματος. Κατ'αυτό τον τρόπο όμως, ο Αραβικός Σύνδεσμος, δεν κατόρθωσε να παίξει ρυθμιστικό ρόλο, αλλά περιεμεινε εκφραστής της προβληματικής αραβικής πολιτικής. (27)

Από άλλη οπτική όμως, παρατηρείται η ύπαρξη δύο αντιφατικών τάσεων [ρεύματα], σ'όλες τις αραβικές συνθήκες και ενέργειες, συμπεριλαμβανομένου και του Καταστατικού Χάρτη του Αραβικού Συνδέσμου: του "εθνικισμού" και του "κρατικισμού". (28) Το πρώτο αποσκοπεί σε περισσότερο συντονισμό και συσσωμάτωση στους διάφορους τομείς, σαν πρώτο βήμα προς την αραβική ενότητα, ενώ το δεύτερο ρεύμα, αποσκοπεί στην διατήρηση της ήδη υπάρχουσας κατάστασης, και την ανάπτυξη των σχέσεων μεταξύ των αραβικών κρατών σαν ανεξάρτητα κυρίαρχα κράτη στα πλαίσια του διεθνούς δικαίου. Οι δύο τάσεις αυτές εκφράζονται ως εξής:

α) Οι λαϊκές προσδοκίες εκφράζουν πάντα το ρεύμα του εθνικισμού, ενώ η επίσημη κυβερνητική αντίληψη το ρεύμα του κρατικισμού.

β) Οι αραβικές κυβερνήσεις, ανταποκρινόμενες στις λαϊκές πιέσεις,

ιδρύουν τις διάφορες αραβικές οργανώσεις, αλλά, πάντα, σύμφωνα με τους δίκαιους τους όρους, όπως η κρατική κυριαρχία, η ομοφωνία στην λήψη των αποφάσεων...κλπ.

γ) Οι αραβικές ιδρυτικές συνθήκες, και λόγω των λαϊκών πιέσεων, περιέχουν αυξημένο το αίσθημα της ενότητας, το οποίο δεν ανταποκρίνεται στην επίσημη κρατική πραγματικότητα, παρόλο που η τελευταία είναι η μόνη αρμόδια για την εποπτεία και την εκτέλεση των συνθηκών. (29)

Τα δύο αυτά ρεύματα, δεν έλλειψαν ποτέ απ'όλη την αραβική πολιτική σκηνή. Όταν σημειώνεται συγκεκριμένη νίκη ενός από τα δύο, το άλλο αποσύρεται προσωρινά, για να επιτέθει στην κατάλληλη στιγμή, επιδιουργώντας έτσι ένα φαύλο κύκλο. Δεν είναι δύσκολο καθόλου να παρατηρηθεί πότε και που σημειώνονται οι νίκες και οι ήττες κάθε ρεύματος:

1) Τό ρεύμα του εθνικισμού, κέρδισε καθαρά έδαφος στο Πρωτόκολλο της Αλεξανδρείας (τό προοίμιο, το άρθρο 3, η ειδική απόφαση της Παλαιστίνης), στην Συμφωνία της Κοινής Αμυνας (άρθρο 10 και 17), στην Συμφωνία της Αραβικής Οικονομικής Ενότητας (το προοίμιο, τα άρθρα 1, 13, 4), στην Συμφωνία της Αραβικής Κοινής Αγοράς (το προοίμιο)...κλπ.

2) Ενώ το ρεύμα του κρατικισμού, σημείωσε τις νίκες του στον Καταστατικό Χάρτη του Συνδέσμου (άρθρα 3, 15, 7, 8, 6), στην Συμφωνία της Αραβικής Οργάνωσης κατά του Εγκλήματος (άρθρο 4), στην Συμφωνία της Αραβικής Οργάνωσης Διοικητικών Επιστήμων (άρθρο 9)...κλπ.

Εξάλλου, πρέπει να σημειωθεί, ότι, η εισδοχή στους διεθνείς οργανισμούς, δεν οδηγεί αυτομάτως στην επίλυση των πολιτικών διαφορών μεταξύ των μελών. ούτε στον συντονισμό της πολιτικής τους δραστηριότητας. Τέτοιες διαφορές παρητήθηκαν στα πρώτα χρόνια της ίδρυσης του Αραβικού Συνδέσμου. Ο Αραβικός Σύνδεσμος, σύμφωνα με την κρατούσα άποψη, είναι πολιτικός οργανισμός, πράγμα που σημαίνει, ότι ο βασικός του σκοπός, είναι κατ'εξοχήν, πολιτικός, και οι δραστηριότητές του, πρέπει να καταλήξουν σ'αυτήν την κατεύθυνση. Εξάλλου, ο Καταστατικός Χάρτης από την πλευρά του, θα έπρεπε να προετοιμάζει το έδαφος και το γενικό πλαίσιο της κοινής πολιτικής, ώστε να γίνει εφικτός ο ανωτέρω σκοπός. Είναι αυτονόητο, στην περίπτωση αυτή, ότι, θα έπρεπε να περιλαμβάνει ο Καταστατικός Χάρτης την ρητή διάταξη βάσει της οποίας θα απαγορεύεται η άσκηση, από τα κράτη μέλη, οποιασδήποτε

πολιτικής, που θα συγκρούεται με τη γενική πολιτική. Αξίζει να σημειωθεί, ότι, παρόμοια απαγόρευση, την οποία στην συνέχεια εγκατάλειψε ο Καταστατικός Χάρτης, είχε αναφερθεί στο Πρωτόκολλο της Αλεξανδρείας. Ωστόσο, θα είναι αδύνατη η πραγματοποίηση της οποιαδήποτε πολιτικής σκοπιμότητας, η πολιτικού συντονισμού, εφόσον λείπει αυτή η απλή και αυτονόητη προϋπόθεση. Στο ίδιο συμπέρασμα, μετά απο πείρα πολλών ετών, κατάληξε άλλωστε η Γενική Γραμματεία του Συνδέσμου, σημειώνοντας στο σχέδιο τροποποίησης του Καταστατικού στην 7η παράγραφο του 2ου άρθρου την ίδια απαγόρευση. Παράλληλα, και ο AHMED AL SHUGERI αναφερόμενος στο ίδιο ζήτημα, επισήμανε στο 7ο μέρος του σχεδίου του, και κάτω απο τίτλο: πολιτικά ζητήματα, τα εξής:

- 1/ Απαγορεύεται στα κράτη - μέλη να συνάψουν με τα ξένα κράτη, συμφωνίες, οι οποίες βλάπτουν το γενικό συμφέρον του Συνδέσμου η των μελών του.
- 2/ Οποιαδήποτε σύναψη συμφωνίας με ξένα κράτη απο τα μέλη του Συνδέσμου, πρέπει να γίνεται με την συναίνεση του Οργανισμού.
- 3/ Οποιαδήποτε στρατιωτική ενέργεια των μελών του Συνδέσμου, έξω απο την αραβική περιοχή, πρέπει πρώτα να εξασφαλίζει την έγκριση του Συνδέσμου.
- 4/ Χωρίς την ρητή έγκριση του Συνδέσμου, καμία συμφωνία η πρωτοβουλία των μελών με τα ξένα κράτη, σχετικά με τα εθνικά ζητήματα, δεν αποκτά ισχύ. (30)

Η ουσία του πολιτικού φαινομένου, διαπιστώνεται στην αντιμετώπιση των υποθέσεων και των προβλημάτων, σχετικά με την πολιτική εξουσία εντός της κοινωνίας, η οποία διαιρείται σε κυβερνώντες και κυβερνόμενους. Εν τούτοις, το πολιτικό ζήτημα γενικότερα (με την ευρεία έννοια), περιλαμβάνει δύο ξεχωριστες πλευρές: α) την εσωτερική πλευρά, η οποία αναφέρεται στη ρύθμιση της εξουσίας και τα σχετικά θέματα που πηγάζουν απ' αυτήν, όπως η νομιμοποίηση της πολιτικής εξουσίας, η συμμετοχή των πολιτών στην εξουσία..κλπ, και β) την εξωτερική πλευρά, όπου εμφανίζεται η αντιμετώπιση απο την πολιτεία του εξωτερικού χώρου, με όλα τα επακόλουθα, κυρίως δέ, τις σχέσεις της με τα άλλα κράτη. (31)

Ο Καταστατικός Χάρτης, σαν ιδρυτική συνθήκη, δεν δυναται να ενδιαφερθεί για την πρώτη πλευρά, αλλά, ούτε να την αγνοήσει τελείως, όταν επεσήμανε το συντονισμό των πολιτικών δραστηριοτήτων. Το κύριο

ενδιαφέρον του, όπως προκύπτει άλλωστε από τα διάφορα άρθρα και το πνεύμα του, (32) περιορίζεται στον εξωτερικό χώρο, δηλαδή, έναντι των υποκειμένων του διεθνούς δικαίου. Για να επιτυγχάνεται όμως ο συντονισμός αυτός, απαιτείται από τα κράτη μέλη, να χαράξουν από κοινού, μία πολιτική πορεία, η οποία πρέπει να συμπίπτει εντελώς σ' όλα τα σημεία της, η τουλάχιστον στις βασικές γραμμές. Στην αντίθετη περίπτωση, ο συντονισμός που αναφέρεται στον Καταστατικό Χάρτη, δεν θα έχει, ούτε νόημα, ούτε αξία.

Οι αραβικές χώρες μετά την απελευθέρωσή τους, διεύρυναν την πολιτική τους δραστηριότητα στο διεθνή χώρο, σε διάφορα στάδια και κατευθύνσεις, όπως είναι:

- η περιφερειακή αραβική συνεργασία στα πλαίσια του Συνδέσμου.
- οι διμερείς και πολυμερείς συμφωνίες που αποσκοπούν στην πολιτική, οικονομική, κλπ συσσωμάτωση.
- η συμμετοχή με τα αφρικανο - ασιατικά κράτη, στην ίδρυση του Αφρικανο - ασιατικού κινήματος.
- η ίδρυση (κυρίως από την Αίγυπτο) μαζί με τα αδέσμευτα κράτη του Κινήματος των Αδεσμεύτων Κρατών.

Στα πλαίσια του συντονισμού των πολιτικών δραστηριοτήτων, ο Αραβικός Σύνδεσμος, πραγματοποίησε την μοναδική "τυπική" τροποποίηση του Καταστατικού. Πρόκειται για την υπ' αριθμό 1508 απόφαση του Συμβουλίου στις 17/10/1958, όπου τροποποιείται το άρθρο 11 του Καταστατικού. Σύμφωνα με την τροποποίηση αυτή, οι συνεδριάσεις του Συμβουλίου, πραγματοποιούνται κάθε Σεπτέμβριο αντί Οκτώβριο, όπως πρόβλεπε αρχικά το άρθρο. Η φιλοσοφία πάνω στην τροποποίηση αυτή, ήταν να χορηγηθεί περισσότερος χρόνος στο Συμβούλιο, ώστε να μελετήσει το σύνολο των θεμάτων συζήτησης της Γενικής Συνέλευσης των ΗΕ. Να δίδεται επομένως, η ευκαιρία για συντονισμό των ενεργειών και της πολιτικής τακτικής που θα ακολουθήσουν οι αραβικές χώρες στον διεθνή οργανισμό. Η αλήθεια είναι, ότι, συζητήσεις και συνομιλίες, δύναται να γίνουν συνήθως, μεταξύ των κρατών μελών του ΟΗΕ, πριν να αρχίσει η διαδικασία της ψηφοφορίας της Γενικής Συνέλευσης. Με τον τρόπο αυτό, παρέχεται η δυνατότητα στα ενδιαφερόμενα κράτη να ασκούν πιέσεις στα άλλα κράτη, ώστε να ψηφίσουν υπέρ τους, ή να μεινουν ουδέτερα.

Παρόλα αυτά όμως, οι αραβικές χώρες, με εξαίρεση την περίοδο 1968

- 1974, (34) δέν πήραν ποτέ κοινή θέση στην ψηφοφορία της Γενικής Συνελεύσης. Στην περίοδο 1948 - 1956, οι εξωτερικές σχέσεις των αραβικών χωρών, μέ τους προηγούμενους αποικιοκράτες, ήταν η αφορμή της διαφωνίας. Η εισδοχή της Κίνας στο Κίνημα των Αδεσμεύτων κρατών, μέ όλες τις συνέπειες της σχέσης Ανατολής - Δύσης, και του ψυχρού πολέμου, οδήγησε τα αραβικά κράτη στο να υιοθετήσουν διαφορετική πολιτική μεταξύ τους και επίσης στην διαφωνία απόψεων και θέσεων στην Γενική Συνέλευση στην περίοδο 1957 -1967. Τέλος, μπορεί να χαρακτηριθεί η περίοδος μετά το 1974, και μέχρι τώρα, ως η χειρότερη περίοδος της αραβικής πολιτικής. Οι πολιτικές διαφωνίες μεταξύ των αραβικών χωρών, δέν περιορίστηκαν στα πλαίσια των ψηφοφοριών του ΟΗΕ, αλλά προχώρησαν για να συμπεριλάβουν όλη την αραβική εξωτερική πολιτική, (35) ειδικά μετά την υπογραφή της Συμφωνίας του Κάμπ Ντέιβιντ, και συγκεκριμένα:

α) Για πρώτη φορά στην ιστορία της αραβικής πολιτικής, τα ίδια τα αραβικά κράτη, φτάνουν στο σημείο να διαφωνήσουν ριζικά για την αντιμετώπιση του Ισραήλ.

β) Έχασε η αραβική πολιτική το βάρος και το κύρος της στό διεθνές επίπεδο, διότι, π.χ. παρά τις εντατικές προσπάθειες των αραβικών κυβερνήσεων το 1985, απέτυχαν να φιλοξενήσουν δύο διεθνείς συνόδους.

γ) Εστράφηκε το πετρέλαιο απο σοβαρό όπλο στα χέρια των αράβων, σέ όπλο εναντίον τους.

δ) Το σύνθημα της ολικής εξάρτησης, το οποίο αποτελούσε το κυριότερο σημείο της αραβικής πολιτικής μετά την απελευθέρωση, έφτασε πλέον στο τέλος του, χωρίς ουσιαστικά αποτελέσματα.

ε) Παρά τις συνεχείς προσπάθειες, της αραβικής διπλωματίας, συνεχίζονται ασταμάτητα, οι ένοπλες συγκρούσεις και ταραχές σέ διάφορα μέτωπα της αραβικής περιοχής.

η) Εξαιτίας του πολιτικού χάους που περιστοιχίζει την περιοχή ολικώς, οι στρατιωτικές επιχειρήσεις και οι επεμβάσεις κατά της αραβικής περιοχής, αυξάνονται αφόβως. (36)

θ) Οι αραβικές πολιτικές διαφωνίες απεικονίζονται καθαρά στις μαχόμενες παλαιστινιακές οργανώσεις, μέ αποτέλεσμα νά στραφεί κάθε ομάδα εναντίον της άλλης και όχι κατά του κοινού εχθρού.

Γιά την αντιμετώπιση της άθλιας αραβικής πολιτικής κατάστασης, η οποία έφτασε πλέον σ'αδιέξοδο, το σχέδιο τροποποίησης του Καταστατικού

της Γενικής Γραμματείας του Συνδέσμου, αφιέρωσε δύο ολόκληρα άρθρα [άρθρα 1 και 2] για το σκοπό αυτό. Υπάρχουν ωστόσο, θετικά σημεία στα δύο άρθρα, που όχι μόνο θα καλύψουν τα κενά που παρουσιάζει ο εν ισχύι Καταστατικός Χάρτης, αλλά και θα διορθώσουν όλη την κατάσταση.

Σάν σύνοψη των παραπάνω παραγράφων, άς σημειωθεί, ότι, η αποτυχία του συντονισμού της αραβικής πολιτικής που οδήγησε στο σημερινό αδιέξοδο, οφείλεται τόσο σε καταστατικές, όσο και σε πραγματικές αιτίες: Αναλυτικότερα:

α) ΟΙ ΚΑΤΑΣΤΑΤΙΚΕΣ ΑΙΤΙΕΣ

1/ Φρόντισε ο Καταστατικός Χάρτης, με υπερευαισθησία να χορηγήσει, όσο γίνεται περισσότερες εγγυήσεις στα κράτη μέλη σχετικά με την διαφύλαξη της κυριαρχίας και ανεξαρτησίας τους, σέ βάρος της ανάπτυξης της κοινής αραβικής πολιτικής συνεργασίας.

2/ Παρέλειψε ο Καταστατικός Χάρτης, νά λάβει τα απαραίτητα μέτρα για την πραγματοποίηση του πολιτικού συντονισμού, όπως π.χ. να απαγορεύει στα μέλη του να χαράζουν πολιτική που βλάπτει το γενικό αραβικό συμφέρον.

3/ Ο Δισταγμός στην αντιμετώπιση του πολιτικού ζητήματος, καθώς και η ασάφεια και η ελαστικότητα στην διατύπωση, [π.χ. η γενική φροντίδα των συμφερόντων και ειδικών ζητημάτων των αραβικών κρατών] περιόρισαν τα περιθώρια κίνησης των μελών νά αναπτύξουν, είτε συλλογικά, είτε ατομικά, κοινή αραβική πολιτική.

β) ΟΙ ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΕΣ ΑΙΤΙΕΣ

1/ Η συνεχιζόμενη διαμάχη μεταξύ των δύο τάσεων [του εθνικισμού και του κρατικισμού] καθώς και ο μή τερματισμός της υπέρ της μίας απο τις δύο τάσεις, οδήγησε σέ αδυναμία υλοποίησης του πολιτικού συντονισμού. Κάθε πρόσκαιρη νίκη της μίας απο τις δύο, ανατρέπει την κατάσταση, γεγονός που οδηγεί στην καθημερινή αλλαγή της αραβικής πολιτικής.

2/ Η έλλειψη εφαρμογής πραγματικά ανεξάρτητης και μή εξαρτημένης απο την εξωτερική πολιτική, σέ πλήρη απουσία του αραβικού λαού, έπαιξε τον καθοριστικό ρόλο στην αποτυχία του συντονισμού. Είναι πράγματι δύσκολο, άν όχι αδύνατο, να επιτευχθεί ο συντονισμός, όταν διαφέρει ριζικά η πολιτική γραμμή κάθε κράτους – μέλους.

3) ΤΟ ΑΡΘΡΟ 1 ΤΟΥ ΣΧΕΔΙΟΥ ΤΗΣ ΓΕΝΙΚΗΣ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑΣ
ΣΕ ΣΥΓΚΡΙΣΗ ΜΕ ΤΟ ΥΦΙΣΤΑΜΕΝΟ ΚΑΘΕΣΤΩΣ

Ως γνωστόν καθιέρωσε, το άρθρο 2 του Καταστατικού, τους κύριους σκοπούς του Αραβικού Συνδέσμου. Υπάρχουν ωστόσο, και έμμεσοι σκοποί στα διάφορα άρθρα του Καταστατικού, όπως, η παναραβική ένωση [άρθρο9], η διεθνής συνεργασία [άρθρο 3]..κλπ.

Το αξιοσημείωτο είναι, ότι, το περιεχόμενο του παραπάνω άρθρου, δηλαδή το άρθρο 2, αποτελεί την ακριβή επανάληψη και χωρίς προσθαφαίρεση της δεύτερης απόφασης του Πρωτοκόλλου της Αλεξανδρείας, με τίτλο: "Η συνεργασία στα οικονομικά, πολιτιστικά..κλπ ζητήματα". Οι κύριοι σκοποί λοιπόν, του Αραβικού Συνδέσμου, σύμφωνα με το άρθρο 2, είναι οι εξής:

- 1/ Η σύσφιξη των σχέσεων των μελών.
- 2/ Ο συντονισμός των πολιτικών δραστηριοτήτων, και
- 3/ Η συνεργασία μεταξύ των κρατών μελών στους διάφορους τομείς.

Μολονότι ο Καταστατικός Χάρτης, όρισε ρητά τους σκοπούς του Συνδέσμου, δέν αναφέρθηκε εν τούτοις στα εγγυητικά μέτρα και στους τρόπους υλοποίησης των σκοπών αυτών. Εξάλλου, ούτε τα υπόλοιπα άρθρα, ούτε το πνεύμα του Καταστατικού, καθιερώνουν τέτοια μέτρα. Αντίθετα, πολλές φορές, δημιουργούν πραγματική δυσχέρεια στην πραγματοποίηση των ανωτέρω σκοπών, όπως, λ.χ. είναι η ομοφωνία στην λήψη των αποφάσεων, όταν τα κράτη μέλη αποφασίζουν, σέ μεγάλο βαθμό, πότε και πώς συμμορφώνονται μέ τις αποφάσεις του Συνδέσμου, και το Συμβούλιο του Συνδέσμου, σάν το ανώτατο αρμόδιο όργανο που, συνέρχεται μόνο δύο φορές τον χρόνο...κλπ.

Πέραν απο αυτό όμως, το παραπάνω άρθρο, παρουσιάζει μερικές ατέλειες και αδυναμίες, όπως:

- Η σύσφιξη των σχέσεων: Ομολογούμενο είναι, ότι, οι ιστορικές σχέσεις δεν αποτελούν σκοπό καθ'εαυτό, ωστόσο όμως, η ενισχυσή τους χωρίς την σωστή οργάνωτική βάση, δέν ωφελεί σέ τίποτα.

- Ο πολιτικός ρόλος του Συνδέσμου, είναι πολύ περιορισμένος. Δεν αρκεί εν τούτοις, εν όψει των πραγματικών εξωτερικών κινδύνων και της αντιμετώπισης των συσσωρευμένων προβλημάτων, να περιορίζεται ο ρόλος του Συνδέσμου, στον συντονισμό των πολιτικών δραστηριοτήτων και στην αρνητική μοιρολατρεία, αλλά χρειάζεται πλήρης και τακτική πρωτοβουλία. (37)

- Η έκφραση "γενική φροντίδα των αραβικών ζητημάτων" πέρα από την ασάφεια που παρουσιάζει, μηδενίζει ουσιαστικά την δυνατότητα του Συνδέσμου, να αντιμετωπίζει με συνέπεια τα αυξανόμενα προβλήματα, όπως την ισραηλινή πρόκληση, την απελευθέρωση των κατεχομένων εδαφών...κλπ. Είναι φανερό, ότι, σε τέτοια σοβαρά ζητήματα, δεν αρκεί η γενική και αόριστη φροντίδα.

Με βάση ένα σωστό καλομελετημένο σχέδιο, παρουσιάστηκε η Γενική Γραμματεία του Συνδέσμου, σε μία προσπάθεια κάλυψης των κενών και ατελειών του Καταστατικού. Οι νέες ρυθμίσεις του σχεδίου θα δημιουργούν προφανώς καταστάσεις, που σίγορα θα αλλάξουν πλήρως όλες τις προοπτικές. Έτσι, το άρθρο 1 του παραπάνω σχεδίου ανέφερε τους εξής σκοπούς:

1/ Σύμπραξη για την υλοποίηση της παναραβικής ένωσης, βάσει: α) την ενίσχυση των αραβικών σχέσεων, β) την διαφύλαξη της αραβικής εθνικής άμυνας, και γ) την συσσωμάτωση και συντονισμό όλων των αραβικών ενεργειών.

2/ Εγγύηση της ακεραιότητας του άραβα πολίτη, και εξασφάλιση των διαφόρων δικαιωμάτων του.

3/ Συνειδητοποίηση των ενεργειών με απώτερο σκοπό, την απελευθέρωση της Παλαιστίνης, καθώς και όλων των κατεχομένων αραβικών περιοχών.

4/ Καταπολέμηση του σωβινισμού, αποικιοκρατίας και των φυλετικών διακρίσεων.

5/ Ενίσχυση της παγκόσμιας ειρήνης και ασφάλειας, και

6/ Ανάπτυξη της συνεργασίας με τους διεθνείς οργανισμούς.

Σχεδόν, όλες οι πρόσφατες αναλύσεις, κατέληξαν στο συμπέρασμα, ότι, η αδυναμία λειτουργίας και προσφοράς του Συνδέσμου, οφείλεται στο γεγονός ότι ο, στην προκειμένη περίπτωση, οργανισμός, είναι καθαρά κυβερνητικός εκφραστής. Όσο μεγαλώνει το χάσμα μεταξύ των κυβερνήσεων

και των λαών τους, τόσο εκμηδενίζεται η προαφορά του Οργανισμού και μάλιστα σ' όλους τους τομείς. Υπογράμμισαν επίσης οι αναλύσεις αυτές, την ανάγκη δημιουργίας ενός καινούργιου οργάνου [Βουλή] στα πλαίσια του Συνδέσμου, που να είναι σέ θέση να εκφράζει την αραβική λαϊκή βούληση και φωνή, ώστε να αποφευχθεί το "μονοπώλιο" των αραβικών κυβερνήσεων. (28)

Αξίζει να σημειωθεί, ότι, η ίδια άποψη ακούστηκε και πολύ νωρίς στους κόλπους του Συνδέσμου. Πρόκειται για το σημείωμα τροποποίησης που έστειλε η Γενική Γραμματεία στα κράτη μέλη στις 19/7/1955, προτείνοντας μεταξύ άλλων και την δημιουργία του συγκεκριμένου οργάνου. 'Ας τονισθεί ακόμα, ότι, οι ίδιες τροποποιήσεις, αναφέρθηκαν επίσης τόσο στο προοίμιο, όσο και στο τρίτο άρθρο του Καταστατικού, ώστε να συμπεριλαμβάνουν οι σκοποί του Συνδέσμου, και τόν "σεβασμό των ανθρωπίνων δικαιωμάτων. (39) Στην συνέχεια, αποφάσισε το Συμβούλιο του Συνδέσμου, το 1956 την συστάση ειδικής επιτροπής, για να εξτάσει όλο το θέμα. Η επιτροπή όμως, δέν σχηματίστηκε, παρά μόνο τον Ιούνιο του 1961, και παρόλο που οι αποφάσεις της ήταν θετικές, οι αραβικές κυβερνήσεις τότε, δέν επέτρεψαν την γέννηση του νέου οργάνου, ούτε ενέκριναν τις τροποποιήσεις, σχετικά μέ τα ανθρώπινα δικαιώματα, και θάφτηκε έτσι η ιδέα απο την αρχή. (40)

Εν όψει της σημερινής άθλιας κατάστασης του άραβα πολίτη, εξηγείται η επιμονή της Γενικής Γραμματείας του Συνδέσμου, που προκύπτει απο το πρόσφατο σχέδιο τροποποίησης της, μίας προσπάθειας, για άλλη μιά φορά, αναφορικά μέ τα ανθρώπινα δικαιώματα. Για την προστασία του πολίτη, το σχέδιο υποχρεώνει τα κράτη - μέλη στην διατήρηση της ασφάλειας και ακεραιότητας τους. Έχει την απαίτηση νά δίνεται η ευκαιρία στον πολίτη, να ασκεί όλα τα ανθρώπινα δικαιώματα και τις βασικές ελευθερίες του σαν άνθρωπος. Ο σκοπός που προβλέπεται απο το σχέδιο, χωρίς αμφιβολία, είναι η δημιουργία μίας νέας αραβικής δημοκρατικής κοινωνίας. (άρθ2, παρ.2)

Ο άραβας πολίτης, δέν ασκεί πλέον κανένα απο τα καθιερωμένα απο την διεθνή νομοθεσία, δικαιώματα, πράγμα που επισημαίνει την τεράστια σημασία των παραπάνω διατάξεων του σχεδίου. Μολονότι, όλα τα αραβικά Συντάγματα διατείνονται, ότι: ο λαός είναι η πηγή της εξουσίας, η λαϊκή κυριαρχία και η λαϊκή συμμετοχή στην εξουσία... κλπ, τίποτα απ' όλα αυτά

στην ουσία, δέν πραγματοποιείται. Αντίθετα, και λόγω του ότι, τα Συντάγματα αυτά, εκδίδονται απο τον Προέδρο η το κυβερνών κόμμα, χωρίς την πραγματική λαϊκή συμμετοχή, (41) παρατηρούνται καθημερινώς, διάφορες ενέργειες που αποδεικνύουν τί εννοούν με την λαϊκή συμμετοχή, όπως λ.χ. την διάλυση της Βουλής, το κλείσιμο των εφημερίδων, την επιβολή στρατιωτικών νόμων και την διακήρυξη κατάστασης πολιορκίας, την φυλάκιση και τον βασανισμό των αντιπάλων...κλπ. Μία ματιά στις εκθέσεις και αναφορές των διεθνών οργανώσεων αμνηστίας, βεβαιώνει την τραγική αυτή κατάσταση.

Από την άλλη μεριά όμως, τα ίδια τα αραβικά Συντάγματα, που φανερώουν το ενδιαφέρον τους για τον απλό πολίτη, σ'άλλα άρθρα εγκαταλείπουν άμεσα η έμμεσα τις θέσεις αυτές, [δηλαδή παίρνουν μέ το αριστερο, όσο δίνουν με το δεξι]. Έτσι, τα Συντάγματα αυτά, η απαγορεύουν ρητά την ίδρυση και τη λειτουργία των πολιτικών κομμάτων, (42) η ορίζουν ένα και μοναδικό κόμμα, (43) η τέλος ορίζουν ρητά το κληρονομικό μοναρχικό σύστημα. (44)

Στο εξωτερικό χώρο, τα αραβικά κράτη μέλη του Συνδέσμου, εξαιτίας της διπλής τους ιδιότητας, δηλαδή και ως μέλη του ΟΗΕ, έγκριναν την "Οικουμενική Διακήρυξη των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου" που υιοθετήθηκε απο την Γενική Συνέλευση των ΗΕ στις 10/12/1948. Επίσης, τα περισσότερα αραβικά κράτη, δέν παράλειψαν να εγκρίνουν στην συνέχεια και τις δύο συμπληρωματικές διεθνείς συμφωνίες που εκδόθηκαν απο την Γενική Συνέλευση στις 16/12 1966. Πρόκειται δηλαδή, για τα αστικά και πολιτικά δικαιώματα στη πρώτη, και οικονομικά, κοινωνικά και πολιτιστικά δικαιώματα στην δεύτερη.

Στην πράξη όμως, η συνεισφορά των παραπάνω θεσμών, είναι απο πολυ περιορισμένη ως ανύπρακτη. Δέν έπαψαν ποτέ οι καταγγελίες σ'όλες σχεδόν τις αραβικές χώρες, αναφορικά μέ τις παραβιάσεις των ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Γεγονός που σημαίνει, ότι, οι περισσότεροι νόμοι και κανόνες δέν είναι σέ θέση πλέον, ούτε επαρκούν για την προστασία των δικαιωμάτων αυτών. και την επιβολή του απαραίτητου σεβασμού πρός τους άραβες πολίτες, σάν ανθρώπους. Έτσι, τίθεται τό θέμα δημιουργίας νέων καταστατικών εγγυήσεων, στα πλαίσια του Συνδέσμου που να δεσμεύουν τα κράτη μέλη. Να τα αναγκάζουν δηλαδή στην διατήρηση των συνταγματικών ρυθμίσεων και αρχών, όπως, είναι, η διάκριση μεταξύ των εξουσιών, η

αναβάθμιση του ρόλου της βουλής, η ίδρυση των ανωτάτων συνταγματικών δικαστηρίων, η ελευθερία ίδρυσης των πολιτικών κομμάτων..κλπ(45)

Στις προετοιμασίες αφιέρωσης απο τον ΟΗΕ, του έτους 1968, ως "Παγκόσμιο Έτος Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων", σχηματίστηκε στις 12/9/1966, με απόφαση του Συμβουλίου του Συνδέσμου, μία ειδική επιτροπή, ώστε να ληφθούν τα απαραίτητα μέτρα περί του θέματος. Στην απάντηση του μηνύματος της Γενικής Γραμματείας του ΟΗΕ, στις 12/12/1967, σχετικά με την ίδρυση περιφερειακών επιτροπών, για τα ανθρώπινα δικαιώματα, η Γενική Γραμματεία του Αραβικού Συνδέσμου, έκρινε θετικά το θέμα. Πρότεινε μάλιστα την πρόσκληση όλων των περιφερειακών επιτροπών σε μία διεθνή συνδιάσκεψη για την υλοποίηση του σκοπού του ΟΗΕ. Η ανταπόκριση του Αραβικού Συνδέσμου στην πρόσκληση του διεθνούς οργανισμού, κορυφώθηκε με το "Συνέδριο των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων των Αραβών πολιτών" στην Βυρπητό τον Δεκέμβρη 1968. Το Συνέδριο, με την σειρά του, αποφάσισε μεταξύ άλλων, την ίδρυση "Διαρκούς Επιτροπής Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων", στα πλαίσια του Αραβικού Συνδέσμου, απόφαση που έγινε δεκτή με την υπ' αριθμό 2443 απόφαση του Συμβουλίου του Συνδέσμου. Συστάθηκε επίσης, σύμφωνα με την υπ' αριθμό 2668 απόφαση του Συμβουλίου μία επιτροπή για την σύνταξη της διακήρυξης των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων των Αράβων Πολιτών. Το σχέδιο της διακήρυξης, προετοιμάστηκε όντως, απο τις 10/7/1971 και στάλθηκε απο τότε στις αραβικές κυβερνήσεις, χωρίς όμως καμιά ουσιαστική ανταπόκριση. (45)

Απο τις παραπάνω παραγράφους, προκύπτει, ότι, η απελευθέρωση του άραβα πολίτη, αποτελεί βασική προϋπόθεση για την διεύρυνση του λαϊκού ρόλου και της λαϊκής συμμετοχής στον Σύνδεσμο και κατ'επέκταση στην επιτυχία του θεσμού. Για να γίνει συνειδητή όμως η άσκηση των δικαιωμάτων και των βασικών ελευθεριών, απο τους άραβες πολίτες, απαραίτητο είναι πέραν απο τις συνταγματικές εγγυήσεις, η δημιουργία αρμοδίου οργάνου προστασίας των δικαιωμάτων αυτών. Τέτοιο όργανο, δέν μπορεί να είναι παρά τι Αραβικό Δικαστήριο προστασίας των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και βασικών ελευθεριών, αφού προηγηθεί η έκδοση της σχετικής διακήρυξης στα πλαίσια του Συνδέσμου, ώστε να καθιερωθεί το νομικό πλαίσιο. Είναι γεγονός, ότι, στο ίδιο συμπέρασμα κατέληξαν, και μάλιστα, πριν απο πολλά χρόνια, τόσο ευρωπαϊκές(47) όσο και οι αμερικανικές χώρες(48). Αν ληφθεί υπ'όψιν, ότι, οι δημοκρατικοί θεσμοί

και οι ατομικές ελευθερίες αποτελούν καθημερινή πραγματικότητα για τις ευρωπαϊκές χώρες, και παρόλο αυτά, κρίθηκε αναγκαία η προαφυγή για διάφορες ρυθμίσεις, θα είναι χωρίς αμφιβολία, απεριόριστη η ανάγκη για τις αραβικές χώρες, τουλάχιστον σε παρόμοιες ρυθμίσεις.

Αξιζει να σημειωθεί τέλος, ότι, το άρθρο 18 του ισχυοντος Καταστατικού Χάρτη του Συνδέσμου, δεν αναφέρεται παρά στην ίδρυση του "Αραβικού Δικαστηρίου Δικαιοσύνης", όπου οι αρμοδιότητές του και η σημασία του, θα είναι παρόμοιες με εκείνες του Διεθνούς Δικαστηρίου για τα κράτη στην διεθνή κοινωνία.

4/ Ο ΣΤΟΧΟΣ ΤΗΣ ΑΠΕΛΕΥΘΕΡΩΣΗΣ ΤΗΣ ΠΑΛΑΙΣΤΙΝΗΣ ΜΕΤΑ ΤΗΝ ΣΥΜΦΩΝΙΑ ΤΟΥ ΚΑΜΠ ΝΤΕΙΒΙΝΤ

Κατ' αρχήν, πρέπει να τονισθεί, ότι, ο Αραβικός Σύνδεσμος λόγω των τεραστίων μεταβολών και εξελίξεων, απο το 1946 και μέχρι σήμερα, δέν μπορεί πλέον να βασίζεται στον Καταστατικό Χάρτη, ούτε στο Πρωτόκολλο της Αλεξανδρείας, για την αντιμετώπιση του παλαιστινιακού προβλήματος. Ο Καταστατικός Χάρτης παρέμεινε στην περίοδο που ήταν η Παλαιστίνη υπό άμεση βρετανική εντολή, ενώ το Πρωτόκολλο, δέν εξεπέρασε το φαινόμενο της "Αράβων της Παλαιστίνης", και τα "Νόμιμα ονειρα τους". Επίσης δέν είναι καθόλου σωστό νά θεωρηθεί το παλαιστινιακό σάν πρόβλημα κατοχής, και να εντάσσονται οι προσπάθειες πρός αυτήν την κατεύθυνση, αλλά σάν ισραηλινή πρακτική που προβλέπει στον αφανισμό ολοκλήρου του παλαιστινιακού λαού απο τον χάρτη. (49)

Το παλαιστινιακό πρόβλημα, διαμόρφωσε αναμφισβήτητα την αραβική πολιτική στην τελευταία περίοδο, κυρίως δέ, μετά τον Β' Παγκόσμιο Πόλεμο. Μερικοί ωστόσο πίστευαν, ότι, το τεράστιο ενδιαφέρον για το παλαιστινιακό, εμπόδισε την ανάπτυξη του Συνδέσμου στους άλλους τομείς. (50) Πράγματι, ο Αραβικός Σύνδεσμος, καθώς και τα μέλη του εποικοδομούν τις πολιτικές τους σχέσεις με τα ξένα κράτη ανάλογα μέ την θέση που παίρνουν οι χώρες αυτές σχετικά με το ζήτημα αυτο. Διάφορα πολιτικά μέτρα λήφθηκαν, όπως η παύση δημιουργίας διπλωματικών σχέσεων με τα κράτη που αναγνωρίζουν το Ισραήλ, ο αποκλεισμός των εταιρειών που λειτουργούν στό Ισραήλ, καθώς και των πλοιών που αγκυροβολούν στα ισραηλινά λιμάνια... κλπ

Παράλληλα όμως, η ισραηλινή πολιτική μέ την οποία δέν διαφωνεί κανένα ισραηλινό κόμμα, στηρίζεται σέ τρια βασικά στοιχεία: α) την συγκέντρωση των Εβραίων στο κράτος του Ισραήλ β) την αρχή της αναγνώρισης δηλαδή, πρώτα να αναγνωρισθεί σάν κράτος της περιοχής, και γ) την αρχή της υπεροχής, βάσει της οποίας θεωρείται το Ισραήλ σάν εγκέφαλος της περιοχής. Έτσι, δίνεται η ευκαιρία στό Ισραήλ να κατευθύνει και να ελέγχει την πολιτική ολοκλήρης της περιοχής. (51)

Η αλήθεια είναι, ότι, το παλαιστινιακό πρόβλημα, εξάντλησε το μεγάλο περιθώριο δράσης του Συνδέσμου, για 40 και πλέον χρόνια.

Χιλιάδες αποφάσεις λήφθηκαν κατά καιρούς, και τό πρόβλημα συνεχίζει να διατηρεί την οξύτητά του:

- Προσπάθησε ο Σύνδεσμος στην αρχή νά διαφυλάξει την αραβική προσωπικότητα στη Παλαιστίνη, και να εμποδίσει συγχρόνως την ίδρυση του Εβραϊκού κράτους.

Όταν απέτυχε και ιδρύθηκε το κράτος του Ισραήλ:

- Προσπάθησε να διατηρεί την παλαιστινιακή οντότητα και να εμποδίσει την διαλυσή της, είτε μέσα στο Ισραήλ, είτε μέσα στα γύρω αραβικά κράτη.

Απέτυχε επίσης σέ μεγάλο βαθμό, γι'αυτό:

- Προσπάθησε και συνεχίζει να προσπαθεί να επιβάλλει στο Ισραήλ την απομόνωση στα πλαίσια της πολιτικής του αποκλεισμού, που ισχύει εδώ και πολλά χρόνια, (52) χωρίς ουσιαστικά αποτελέσματα.

Πέραν αυτο όμως, είναι εξίσου σημαντικό, ότι, μετά τον πόλεμο του 1967, και την κατοχή απο το Ισραήλ εξολοκλήρου του παλαιστινιακού εδάφους, εμφανίστηκε για πρώτη φορά, η παλαιστινιακή προσωπικότητα σάν ξεχωριστή οντότητα. Η εξέγερση του παλαιστινιακού λαού μέσα στά κατεχόμενα εδάφη, και η ίδρυση της ΟΑΠ σάν μόνιμου και νόμιμου εκπροσώπου του παλαιστινιακού λαού, ήταν τα πρώτα αποτελέσματα της νέας παλαιστινιακής ύπαρξης. Κορυφώθηκε δέ, η επιτυχία της παλαιστινιακής προσωπικότητας, όταν κατάφερε η ΟΑΠ να αναγνωρισθεί στό αραβικό περιβάλλον σαν μέλος του Συνδέσμου, άλλα και διεθνώς, μέ την απόκτηση της ιδιότητας του μέλους [χωρίς δικαίωμα ψήφου] του ΟΗΕ.

Η απελευθέρωση της Παλαιστίνης, δέν παρέλειψε ποτέ να αποτελεί ένα απο τους βασικούς σκοπούς της αραβικής πολιτικής. Ωστόσο όμως, η διάφορες στρατιωτικές και πολιτικές ήττες και δυσκολίες που αντιμετώπισαν οι άραβες, τους ανάγκασε σε σταδιακή πολιτική ελαστικότητα, συγκεκριμένα:

- Ο αρχικός τους σκοπός όπως εκφράστηκε πρίν απο το 1967, ήταν η απελευθέρωση όλης της Παλαιστίνης. (53)

- Μετά την ήττα του 1967, ανατράπηκε ο ανωτέρω σκοπός και περιορίστηκε στην απελευθέρωση των εδαφών που κατέλαβε το Ισραήλ μετά τον πόλεμο, (54) σάν προσωρινή λύση. Αξίζει να σημειωθεί ακόμα, ότι, η ΟΑΠ ενέκρινε στό 12ο συνέδριο του Εθνικού Παλαιστινιακού Συμβουλίου στό Καίρο (1974), την προσωρινή λύση, μέ σκοπό την ίδρυση του

παλαιστινιακού κράτους στα απελευθερωμένα εδάφη, και όχι σ'όλη την Παλαιστίνη, όπως ήταν αρχικά.

- Μετά την απομόνωση της Αιγύπτου εξαιτίας της Συμφωνίας του Κάμπ Ντέιβιεντ, και με την σχεδόν καθολική στρατιωτική καταστροφή της ΟΑΠ στο Λίβανο, οριστικοποιήθηκε πιά ο αραβικός σκοπός στην προσωρινή λύση. (55) Έτσι, η Σύνοδος Κορυφής του Φελεβάρη του 1982, με το ψήφισμά της απαίτησε την υπαγωγή της Λωρίδας της Γκάζας, και της Δ. Όχθης του Ιορδάνη, στην εποποιεΐα του ΟΗΕ για λίγους μήνες σάν μεταβατική περίοδο πρίν την ίδρυση του παλαιστινιακού κράτους.

- Στην σημερινή αραβική πολιτική, πού άρχισε μετα την Σύνοδο Κορυφής του Μαρόκου, 1985, (56) περιορίστηκε στό ελάχιστο ο αρχικός αραβικός σκοπός. Άρχισε δέ η αραβική πολιτική να ασκεί πιέσεις για σύγκληση διεθνούς συνδιάσκεψης, με την συμμετοχή των μονίμων μελών του Συμβουλίου Ασφαλείας του ΟΗΕ. Άπλσδη πλήρη αναγνώριση του Ισραήλ, αφού, θά συμμετάσχει επίσημα πλέον σάν ενδιαφερόμενο μέλος στην προβλεπόμενη συνδιάσκεψη. Τό αξιοσημείωτο είναι, ότι, ακόμα ο Γάσσερ Αραφάτ, ο πρόεδρος της ΟΑΠ, εν όψει των ταραχών του Ιανουαρίου του 1988 στίς κατεχόμενες απο το Ισραήλ περιοχές, δήλωσε, ότι, η ΟΑΠ είναι έτοιμη νά αναγνωρίσει την υπ' αριθμό 242 απόφαση του Συμβουλίου Ασφαλείας, άν θα γίνει δεκτό απο το Ισραήλ, το αραβικό αίτημα σχετικά μέ τη διεθνή συνδιάσκεψη.

Η σταδιακή μεταβολή του αραβικού σκοπου, σχετικά με τη απελευθέρωση της Παλαιστίνης, δέν ανταποκρίνεται στη ισραηλινή πολιτική. Μέχρι το έτος 1967, η βασική ισραηλινή αντίληψη στηρίχθηκε στην ύπαρξη "προσφύγων" που χρειάζονται διεθνή και φιλανθρωπική φροντίδα για την εγκατάστασή τους στις περιοχές "κυρίως στις γειτονικές αραβικές χώρες" που βρίσκονται.

Μετά τον Πόλεμο του 1967 και τις ευνοϊκές για το Ισραήλ συνέπειες του, μετατράπηκε αυτη η ισραηλινή άποψη, στην χορήγηση των κατοίκων της Λωρίδας της Γκάζας και της Δ. Όχθης, το δικαίωμα για "αυτοδιοίκηση" στα πλαίσια του ενιαίου ευραϊκού κράτους. (57) Άξιοσημείωτο είναι ότι, η συμφωνία του Κάμπ Ντέιβιντ νομιμοποίησε οριστικά την ισραηλινή αυτη πολιτική αντίληψη.

Μολονότι, η διατύπωση του άρθρου του σχεδίου τροποποίησης της Γενικής Γραμματείας του Αραβικού Συνδέσμου, συνδέει τον σκοπό

απελευθέρωσης της Παλαιστίνης με τα άλλα αραβικά κατεχόμενα εδάφη, δέν διευκρινισε εν τούτοις την αραβική έννοια της απελευθέρωσης: Είναι εκείνη η έννοια που υιοθέτησε η ακριβή πολιτική πρίν απο το 1967; η μήπως αυτή που κατέληξε στην σημερινή αραβική πολιτική;

Εξάλλου, το ανωτέρω άρθρο, δέν όρισε πιά είναι τά κατεχόμενα εδάφη. Είναι άραγε εκείνα τα κατεχόμενα απο το ισραήλ εδάφη, παράλληλα με την παλαιστινιακή (Γκολάν και Σινά) η τα τρία αραβικά νησιά πού κατέλαβε το Ιράν; τά κενά του άρθρου αυτου, θά οδηγήσουν αναμφίβολα σέ τεράστια προβλήματα, αν ληφθεί υπ'όψιν, ότι, η πολιτική γραμμή που χάραξε η Αίγυπτος για την απελευθέρωση του Σινά, είχε σάν άμεσο αποτέλεσμα την σύναψη της Συμφωνίας του Κάμπ Ντέβιεντ. Τότε, τί θα γίνει άν διευρύνεται ο κύκλος των κατεχομένων εδαφων, και κάθε ενδιαφερόμενο αραβικό κρατος ακολουθήσει την δική του πολιτική;

Ής σημειωθεί, ότι, το συγκεκριμένο κενό εγγίζει και ένα καυτό πολιτικό θέμα: Μερικές χιλιοακουσμένες αντιλήψεις, μέ επικεφαλή την λιβική ηγεσία, επιδιώκουν όχι μόνο τα γνωστά κατεχόμενα αραβικά εδάφη, άλλα και τα ιστορικά εδάφη που εντάχθηκαν βάσει διεθνών συνθηκών σέ μή αραβικά κράτη, όπως την συνοριακή λωρίδα της Λιβυής (η περιοχή του Οζου) στο Τσάντ, την συριακή περιοχή στην Τουρκία...κλπ. Τέτοιες διεκδικήσεις δέν θά επηρεάζουν μόνο την αραβική ενότητα, αλλά θά δημιουργήσουν διεθνεί προβλήματα και ατελείωτες περιπέτειες.

Απο πρακτική πλευρά, η αποτυχία του Αραβικού Συνδέσμου, στην αποτελεσματική αντιμετώπιση του θέματος, καθώς και η παράλειψη του να καθορίζει μία σαφή στρατηγική "δηλαδή για την απελευθέρωση των κατεχομένων εδαφών", οδήγησε στην άδική κατανομή του βάρους του προβλήματος στά κράτη μέλη. Έτσι, αναγκάστηκε η πολιτική ηγεσία που διαδέχθηκε τον Νάσερ στην Αίγυπτο, να διεκδικήσει μία διέξοδο εκτός του κοινού αραβικού πεδίου, μέ αποτέλεσμα νά απομονωθεί η Αίγυπτος, και να παραλύσει η αραβική πολιτική ολικάς.(58) Η απουσία της Αιγύπτου απο την αραβική πολιτική σκηνή, δημιούργησε ενα τεράστιο κενό, και δύο αντιφατικές απόψεις στην αραβική πολιτική: Η πρώτη προβλέπει την ανάγκη ένταξης της Αιγύπτου εκ νέου στην αραβική γραμμη, σέ μια προσπάθεια εξολόθρευσης των συνθηκών του Κάμπ Ντέβιεντ απο μέσα, ενώ η δεύτερη άποψη αναφέρεται στην απομάκρυνση της Αιγύπτου, εφ'όσον συνεχίζει να ακολουθεί την γραμμή του Κάμπ Ντέβιεντ. Έτσι, η πρόσφατη έκτακτη

Κορυφής του Αμάν (1987), αντιμετώπισε τις δύο μη ταυτόσιμες απόψεις, για να υιοθετήσει στο τέλος μία μέση λύση, βάσει της οποίας επιτρέπεται στις χώρες που επιθυμούν να συνεχίζουν τις σχέσεις τους με την Αίγυπτο, χωρίς να επηρεάζονται οι σχέσεις τους με τα υπόλοιπα κράτη μέλη, και χωρίς την επάνοδο της Αιγύπτου σαν ενεργό μέλος του Συνδέσμου.

Είναι φανερό, ότι, η λύση αυτή, καθρεπτίζει την άθλια αραβική πολιτική πρώτον, την έλλειψη ενότητας δεύτερον, και την αδυναμία της αραβικής πολιτικής χωρίς την Αίγυπτο (ακόμα και με τις δεσμεύσεις του Κάμπ Ντέβιεντ) τρίτον.

5/ ΟΙ ΑΡΧΕΣ ΤΟΥ ΣΑΚ ΣΤΑ ΣΧΕΔΙΑ ΤΡΟΠΟΠΟΙΗΣΗΣ

Δέν είναι καθόλου ικανοποιητικές οι αρχές που αναφέρθηκαν στο Πρωτόκολλο της Αλεξανδρείας, εν όψει των λαϊκών ελπίδων και προσδοκιών, καθώς και η επίσημη προπαγάνδα που δημιουργήθηκε κατά την διάρκεια προπαρασκευής του Πρωτοκόλλου. Σέ σύγκριση όμως μέ τις αρχές που αναφέρονται στόν Καταστατικό Χάρτη του Αραβικού Συνδέσμου, είναι πολύ πιο ουσιαστικές και πρακτικές, έτσι:

α) Ενώ οι Διατάξεις του Πρωτοκόλλου υπερισχύουν των Διατάξεων οποιασδήποτε αραβικής συμφωνίας, ο Καταστατικός Χάρτης, θεωρεί, ότι, οι συμφωνίες μεταξύ ωρισμένων κρατών - μελών, δέν δεσμεύουν ούτε υποχρεώνουν τα υπόλοιπα μέλη.

β) Περίορισε ο Καταστατικός Χάρτης την αναγκαστική ισχύ και εφαρμογή των αποφάσεων του Συνδέσμου, μόνο στις περιπτώσεις διαφορών που δέν αναφέρονται στην ανεξαρτησία ή κυριαρχία των κρατών - μελών. Ενώ το Πρωτόκολλο αναγκάζει τά κράτη μέλη στην συμμόρφωση με όλες τις αποφάσεις του Συνδέσμου, χωρίς καμία εξαίρεση.

γ) Παράλειψε ο Καταστατικός Χάρτης να απαγορεύει στα μέλη του Συνδέσμου, όπως ανέφερε το Πρωτοκόλλο, να μή χαράξουν επιζήμια, για το γενικό συμφέρον, πολιτική. (59)

Ήν και το δεύτερο άρθρο του Καταστατικού καθιέρωσε τους σκοπούς του Συνδέσμου, δέν αναφέρθηκε εν τούτοις στις αρχές βάσει των οποίων θα ενεργεί ο Σύνδεσμος, για την υλοποίηση των σκοπών του. Η έλλειψη αυτή δέν καλύφθηκε ποτέ στο Καταστατικό, ούτε στο προοίμιο, ούτε σ'ένα ξεχωριστό άρθρο, όπως συνηθίζουν άλλωστε οι ιδρυτικές συνθήκες των διεθνών οργανισμών. Παρόλα αυτά όμως, μπορεί να συνοψισθούν τέσσερεις αρχές [σάν έμμεσες αρχές] απο τα διάφορα άρθρα του Καταστατικού, που είναι:

1/ Η αρχή της ισότητας στην κυριαρχία των κρατών μελών [άρθρο 3].

2/ Η αρχή της μή ανάμιξης στις εσωτερικές υποθέσεις των ετέρων μελών [άρθρο 8].

3/ Η αρχή της αποχής στην χρήση βίας στην επίλυση των διαφορών [άρθρο

5).

4/ Η αρχή της αλληλοβοήθειας [άρθρο 9].

Ωστόσο όμως, οι σκοποί και οι αρχές του Αραβικού Συνδέσμου, ενώ ρυθμίζουν την συμπεριφορά των κρατών - μελών, αποτελούν συγχρόνως και νομικούς κανόνες, τα μέσα όμως προς την επίτευξή τους, δέν ορίζονται. Έτσι, όσον εύκολη είναι η επίκληση τους, τόσο δύσκολη η εφαρμογή τους. Εξάλλου, η διατύπωσή τους, είναι τόσο γενική, που επιτρέπει ταυτόχρονα και την υποστήριξη αντιθέτων θέσεων, λ.χ. η Αίγυπτος δέν αναγνώρισε την απόφαση του Συνδέσμου και προχώρουσε στην υπογραφή της Συμφωνίας του Κάμπ Ντέβιεντν, θεωρώντας, ότι, το θέμα αποτελεί καθαρά εσωτερική της υπόθεση και έκαμε επίκληση του άρθρου 8 του Καταστατικού, βάσει του οποίου απαγορεύεται η ανάμιξη στις εσωτερικές υποθέσεις των κρατών μελών. (60)

Είναι φανερό, ότι, οι παραπάνω "έμμεσες" αρχές του Αραβικού Συνδέσμου, προβλέπουν ουσιαστικά στην διαβεβαίωση και επικύρωση του βασικού σκοπού, δηλαδή, την διαφύλαξη της ανεξαρτησίας και κυριαρχίας των μελών. Άς σημειωθεί, ότι, το γενικό αραβικό κλίμα κατά την διάρκεια ίδρυσης του Συνδέσμου, δέν επέτρεψε την αναφορά άλλων αρχών. Μερικά κράτη (π.χ. ο Λίβανος), είχαν καταθέσει ρητά τον όρο της διαφύλαξης της πλήρους ανεξαρτησίας και κυριαρχίας για την εισδοχή τους στον Οργανισμό. Επίσης, και τά κράτη που υιοθέτησαν τα σχέδια της παναραβικής ένωσης (της Γόνιμης Ημισελίνου, και της Μεγάλης Συρίας), εγκατέλειψαν τις αρχικές τους θέσεις, όταν αντιμετώπισαν την άρνηση των υπολοίπων κρατών για τον σχηματισμό κεντρικής κυβέρνησης αφ' ενός, καθώς και όταν κατάλαβαν, ότι δέν θά είναι τα ίδια κράτη σέ θέση κλειδί, ώστε να ελέγχουν την κατάσταση στο μέλλον, αφ'ετέρου. Συνεπώς, δέν δύναται σέ τέτοια κατάσταση να αφιερωθεί ολόκληρο άρθρο για τις αρχές του Συνδέσμου, για δύο κυρίως λόγους:

- α) Λόγω της φύσης των ολίγων αρχών, όπου δέν χρειάζεται αφιέρωση ολοκλήρου άρθρου, αφού μπορεί κάλλιστα να αναφερθούν οι ηθελημένες αρχές στην γενική γλωσσική διατύπωση των άρθρων, και
- β) Δέν είναι εύκολο στην περίπτωση αφιέρωσης ολοκλήρου άρθρου για τις αρχές, να ελεγχθεί η κατάσταση, χωρίς προσθαφαίρεση, και σύμφωνα μέ την γενική επιθυμία των τότε αραβικών κυβερνήσεων. Από άλλη οπτική γωνία όμως, δέν μπορεί σέ καμιά περίπτωση να ισχυρισθεί την αιώνια

σταθερότητα των σκοπών και αρχών του Συνδέσμου, η γενικότερα των διεθνών οργανισμών. (61) Επίσης, και τα μέτρα ικανοποίησης των αναγκών του χθές, τα οποία αναπτύσσονται στους κόλπους του Οργανισμού και καλύπτουν ένα φάσμα αντικειμένων, που διευρύνονται συνεχώς, δέν θά είναι κατάλληλα για τις ανάγκες του σήμερα. Έτσι, συνάγεται η ανάγκη αναθεώρησης των μέσων εφαρμογής των αρχών, εφ'όσον αλλάζουν παράλληλα και οι επιδιωκόμενοι σκοποί. Ωστόσο όμως, είναι αναμφίβολο, ότι, αν οι σκοποί και οι αρχές του Συνδέσμου, όπως αναφέρονται στο Καταστατικό, είχαν εκφράσει μέ επιτυχία την μεταπολεμική περίοδο, δέν θά σημειώνουν καμιά καταλληλότητα για την σημερινή πραγματικότητα. (62)

Πρέπει να υπογραμμισθεί επίσης, ότι, ακόμα και οι έννοιες αλλάζουν συνεχώς, μέ αποτέλεσμα, η ερμηνεία να αποτυγχάνει μόνο αν δέν λαμβάνονται υπ'όψιν τα δεδομένα της στιγμής εκείνης. Όταν αναφέρθηκε ο Καταστατικός Χάρτης του Συνδέσμου στην ανεξαρτησία των μελών του, εννοούσε όπως προκύπτει άλλωστε και απο την πρακτική, την πολιτική ανεξαρτησία και την εγκατάλειψη των εδάφων των κρατών μελών απο τις ξένες δυνάμεις κατοχής. Η σημερινή έννοια όμως της ανεξαρτησίας δέν περιορίζεται στο παραπάνω πλαίσιο, αλλά καλύπτει και άλλους τομείς, όπως τον οικονομικό, κοινωνικό..κλπ.

Γιά την αντιμετώπιση της κατάστασης αυτής, και σέ μια προσπάθεια συμπλήρωσης των κενών που παρουσιάζει ο Καταστατικός Χάρτης, το σχέδιο τροποποίησης της Γενικής Γραμματείας, ενέκρινε αναγκαία, την αφιέρωση ολοκλήρου άρθρου για τις αρχές του Οργανισμού [άρθρο 2], και αφού υιοθέτησε και τις τέσσερες υπάρχουσες αρχές, πρόσθεσε:

- α) Ο άραβας πολίτης αποτελεί τον πυρήνα, για κάθε πολιτική, οικονομική η κοινωνική δραστηριότητα.
- β) Η προσαγωγή στο Συνδέσμο είναι απαραίτητη πρίν την προσφυγή σε άλλους διεθνείς οργανισμούς για την επίλυση των διαφορών των μελών ειρηνικά.
- γ) Η ενθάρυνση των ενωτικών προσπαθειών είναι αναγκαία, σάν απαραίτητο βήμα στο δρόμο της παναραβικής ένωσης.
- δ) Η συμμόρφωση μέ τις αποφάσεις του Συνδέσμου, κρίνεται απαραίτητη επίσης.
- ε) Τέλος, η μή χάραξη, απο τα μέλη, πολιτικής, που βλάπτει το γενικό αραβικό συμφέρον, απορρίπτεται, γιατί αντικρούει την πολιτική του

Συνδέσμου η των μελών του.

Ο AHMED AL SHUGERI, στο σχέδιό του, άν και δέν αναφέρθηκε στις υπάρχουσες αρχές, δέν παράλειψε νά σημειώσει και τις εξής:

α) Την ενότητα του αραβικού έθνους.

β) Την ενότητα και τη μή διχοτόμηση του Αραβικού Κόσμου [συμπεριλαμβανομένου και της Παλαιστίνης].

γ) Την υπεράσπιση της αραβικής κυριαρχίας, στόν Αραβικό Κόσμο που αποτελεί εθνικό χρέος.

δ) Την ισότητα δικαιωμάτων και υποχρεώσεων όλων των αράβων πολιτών.

Οί προσπάθειες των δύο παραπάνω σχεδίων, στοχεύουν προφανώς στην κάλυψη όλων των ελλείψεων και κενών του ισχύοντος Καταστατικού. Η πείρα του Συνδέσμου, απο την ίδρυσή του αφ'ενός, και οι εξελίξεις των δεδομένων της αραβικής περιοχής, αφ'ετέρου, ήταν τα βασικά στοιχεία και των δύο σχεδίων. Εξάλλου, και τα καταστατικά των διεθνών οργανισμών, έπαιξαν σημαντικότερο ρόλο και αποτέλεσαν την πηγή της διαμόρφωσης των σχεδίων αυτών, ειδικά δέ, ο Χάρτης του ΟΗΕ. (63)

Αξίζει να τονισθεί τέλος, ότι, οι θετικές αρχές γενικά, λόγω έλλειψης νομικών και υλικών μέσων εφαρμογής τους, δέν είναι εύκολο να τύχουν εφαρμογής. Αντιθέτως, η επίκληση των αρνητικών αρχών είναι εύκολη υπο τύπο ενστάσεων, μολοντί, όλες έχουν την ίδια νομική αξία. (64)

- 1) Θα αναφερθεί λεπτομερώς στην Συμφωνία της Κοινής Άμυνας στην ανάλυση των άρθρων 5 και 6 του Καταστατικού. Άς σημειωθεί, επίσης, ότι, το σχέδιο τροποποίησης του Καταστατικού της Γενικής Γραμματείας, αφιέρωσε ολόκληρο το δεύτερο μέρος του άρθρου 9 για το θέμα αυτό, με τίτλο: Τό αμυντικό πλαίσιο.
- 2) Τό Πρωτόκολλο της Αλεξανδρείας στην δεύτερη αποφασή του (άρθρο 1), όταν δηλαδή αναφέρθηκε στην συνεργασία στα ίδια θέματα, δέν έκοινε σκόπιμο να επιβάλλει τον όρο της συμφωνίας με την δομή και τις επικρατούσες καταστάσεις των μελών.
- 3) Βλ. σχετικά: ABD AL HASAN ZALZALA: ο οικονομικός ρόλος του ΣΑΚ, τό Συμπόσιο, ορ. cit. σελ. 248/256.
- 4) Ιδρύθηκε το Συμβούλιο αυτο στις 25/5/1981 απο τα αραβικά κράτη του Κόλπου, απ'όπου πήρε την ονομασία του. Μερικοί το ονομάζουν το Συμβούλιο της απομόνωσης, ενώ άλλοι το θεωρούν "Ένωση των Πλουσίων κατά των Φτωχών", Βλ. SUAD AL SABBAH, περιο. AL MUSTAGBAL AL ARABI, τεύ. 79, Σεπτέμβρη 1985, σελ. 132.
- 5) NADEIM AL BITAR: Η οικονομική θεωρία και ο δρόμος προς την αραβική ένωση - εκδ. Κέντρο Αραβικής Ανάπτυξης, Τρίπολη -Λυβυή - 1η έκδοση, 1978, σελ. 9
- 6) ALI ALDEIN HILAL: ο ΣΑΚ μεταξύ του εθνικισμού και κρατικισμού καθώς και οι προτάσεις τροποποίησης - Τό Συμπόσιο, ορ. cit. σελ. 90.
- 7) Ως εκωραστής της φυσιογνωμίας του αραβικού έθνους.
- 8) AHMED FARIS ABD AL MUNIM: ο ρόλος του ΣΑΚ στο αραβικό περιφερειακό σύστημα, περ. AL MUSTAGBAL AL ARABI, τεύ. 73, Μάρτιο 1985, σελ. 30.
- 9) Το Συμβούλιο της Κοινής Άμυνας, η Διαρκής στρατιωτική Επιτροπή, η Συμβουλευτική Στρατιωτική Οργάνωση και η Ηγεσία των Αραβικών Ενόπλων Δυνάμεων.
- 10) Γίνεται συνήθως μία διάκριση μεταξύ των στρατιωτικών και μή θεμάτων. Στα καθαρά τεχνικά και στρατιωτικά θέματα, οι αποφάσεις λαμβάνονται απο τα ειδικά αρμόδια όργανα, ανεξάρτητα απο το Συμβούλιο, ενώ για τα στρατιωτικά θέματα που καλύπτουν και πολιτικές πλευρές, το μόνο αρμόδιο είναι το Συμβούλιο. Βλ. JIRJIS IAGOYB: οι σπουδαιότερες συμφωνίες του Συμβουλίου, έκδ. η αιγυπτιακή εταιρεία Διεθ. Δικαίου, σύνολο μελετών, τόμος Β' - Κάιρο - 1970, σελ. 336.
- 11) Βλ. HASAN NAFAA: Ο πολιτικός ρόλος του Αραβικού Συνδέσμου στην απελευθέρωση μερικών αραβικών χωρών και του παλαιστινακού, τό Συμπόσιο, ορ. cit. σελ. 140.
- 12) Βλ. NADEIM AL BITAR: η οικονομική θεωρία, ορ. cit. σελ. 115.
- 13) Το Κέντρο Έρευν. και μελετών: Μελέτες στον συντονισμό των οικονομικών σχεδίων των αραβικών κρατών - Κάιρο - 1978, αριθ. κατάθεσης 3707, σελ. 9/10.
- 14) Δεν θα γίνει αναφορά στην ειδική συμφωνία μετακίνησης και εμπορίου πετρελαιοιου που εγκρίθηκε στις 13/3/1960 απο το Οικονομικό Συμβούλιο, λόγω του ότι, η συμφωνία αυτή απο την φύση της αφορά συγκεκριμένα και περιορισμένα κράτη - μέλη.
- 15) Βλ. η Γενική Γραμματεία του Αραβικού Συνδέσμου - Το Οικονομικό Τμήμα : οι εμπορικές συναλλαγές μεταξύ των αραβικών κρατών - SHIOUN ARABIYA, τεύ. 50, Ιουν. 87, σελ. 31.
- 16) Άξίζει να σημειωθεί, ότι, η Ύμενη, ανέφερε αρχικά μερικές επιφυλάξεις περί της εκτέλεσης της συμφωνίας αυτής, για δύο κυρίους λόγους: 1/ δεν διαθέτει αρμόδια δικαστήρια τέτοιου είδους και 2/δέν δυνατόι να εφαρμόζει οποιαδήποτε δικαστική απόφαση, αν δέν συμφωνεί με τους Ισλαμικούς νόμους.

- 17) Η εξαίρεση της εξαίρεσης που προβλέπεται από την παραπάνω συμφωνία, είναι να ανήκει ο καταζητούμενος σε τρίτη χώρα, η οποία αποτελεί μέρος της συμφωνίας και συγχρόνως να εφαρμόζει, σύμφωνα με τον εσωτερικό της νόμο, παρόμοιες ποινές, η να θεωρεί βάση των δικών της νόμων επίσης, ότι, η συγκεκριμένη πράξη αποτελεί αδίκημα.
- 18) Εν τούτοις, πρέπει να αναφερθεί, ότι, η συμφωνία αυτή, στην αντιμετώπιση του σχετικού προβλήματος, αποτελεί εξαίρεση. Ήταν η μοναδική φορά που ακολουθήθηκε το σύστημα του εδάφους [jus soli]. Οι αραβικές χώρες μετά την συμφωνία αυτή, ακολουθούν το σύστημα του αίματος [jus sanguinis] σ'όλα τα νομοθετικά τους διατάγματα. Βλ. σχετικά την ΕΛΛΗ ΚΡΙΣΠΗ, η ιθαγένεια - γενική θεωρία, έκδ. Αντ. Σάκκουλα -Αθήνα, 1965, σελ. 62/63.
- 19) Ένας πρώην αιγύπτιος υπουργός παρατήρησε, ότι, οι αραβικές κυβερνήσεις δεν ενδιαφέρονται παρά ελάχιστα στα πολιτιστικά θέματα. Τα υπουργία πολιτισμού η αποτελούν τμήματα άλλων υπουργείων [παίδειας, πληροφοριών...], η είναι υπουργεία άνευ αρμοδιότητας. Πολλά αραβικά κράτη δεν ενδιαφέρθηκαν παρά μόνο πρόσφατα να ιδρύσουν ειδικά υπουργεία πολιτισμού. Βλ. MAJDA MURIS: η αραβική ραδιοφωνία και η υπόθεση της ένωσης, SHIOUN ARABIYA, τεύ. 8, Ιουλ. 1979, σελ. 114.
- 20) Ο AHMED AL SHUGERI, στο βιβλίο του, Ο Αραβικός Συν. ορ. cit. σελ. 130, σχολιάζοντας την απόφαση αυτή, την χαρακτήρησε ως περίεργη. Έθεσε μάλιστα το ερώτημα: πώς δικαιολογείται το γεγονός, να ζητήσουν τα αραβικά κράτη από τον Γενικό Γραμματέα, να μεσολαβήσει, για κάτι που έχουν αποφασίσει ομόφωνα μεταξύ τους;
- 21) Βλ. σχετικά: SAARI AL RAWI: η κοινή αραβική παιδεία και ο ρόλος των αραβικών ειδικευμένων οργανώσεων, AL MYSTAGBAL AL ARABI, τεύ. 8, Ιουλ. 1979, σελ. 71/94.
- 22) ALI AL DEIN HILAL: ο ΣΑΚ μεταξύ του εθνικισμού και καστικισμού, ορ. cit. σελ. 89.
- 23) ALI AL DEIN HILAL: Ο ΣΑΚ μεταξύ του εθνικισμού και κρατικισμού, Συμπόσιο της Γ. Γραμμ. του Συνδέσμου, με τίτλο: προσδοκίες και πραγματικότητα, έκδ. Κέντρο Μελετών Αραβικής Ένωσης - Βυρπος, 1η έκδοση - 1983, σελ. 77.
- 24) Ο Χάρτης των ΗΕ είναι πολύ προοδευτικός αναφορικά με το θέμα της αποικιοκρατίας σε σύγκριση με το Καταστατικός Χάρτης του ΣΑΚ: το άρθρο 1 παρ. 2 όρισε την αρχή της αυτοδιάθεσης των λαών, σαν γενική βάση. Ο χάρτης επίσης, για την αντιμετώπιση της κατάστασης, ίδρυσε το Συμβούλιο Κηδεμονίας [άρθρο 7] και φρόντισε στα άρθρα 86/91 να ρυθμίσει όλο το θέμα. Κατάληξαν οι προσπάθειες αυτές στην σύσταση ειδικής επιτροπής εκκαθάρισης των αποικιοκρατών. Θεωρώντας ωστόσο την κατοχή και την αποικιοκρατία σαν παράνομο θεσμό στα πλαίσια του διεθνούς δικαίου. Διάφορα κράτη του Τρίτου Κόσμου, ωφελήθηκαν από την έκβαση των γεγονότων, ανέπτυξαν στην συνέχεια επίμονους αγώνες και κατόρθωσαν να απελευθερωθούν.
- 25) Βλ. HASAN NAAFA: ο πολιτικός ρόλος του ΣΑΚ, το Συμπόσιο, ορ. cit. σελ. 130.
- 26) MOFEID SHIHAB: Ο Αραβικός Σύνδεσμος, ορ. cit. σελ. 34/35.
- 27) HASAN NAAFA: ο πολιτικός ρόλος του ΣΑΚ, ορ. cit. σελ. 128.
- 28) Η έννοια του εθνικισμού είναι σε συνάρτηση του αραβικού έθνους, ενώ η έννοια του κρατικισμού, πηγάζει από την διακρατική συνεργασία, η οποία στηρίζεται στην έννοια του κυρίαρχου και ανεξάρτητου κράτους.
- 29) ALI AL DEIN HILAL: ο ΣΑΚ μεταξύ του εθνικισμού και του κρατικισμού, ορ. cit. σελ. 78.

- 30) Δεν περιόρισε ο AHMED AL SHUGERI το σχέδιό του στα παραπάνω μέτρα, αντιμετωπίζοντας το τεράστιο πρόβλημα, αλλά προχώρησε και σε άλλα πιο πρακτικά μέτρα, που αν τυχόν εφαρμοστούν, θα οδηγήσουν σε μεγάλο άλμα την αραβική πολιτική, όπως, Ο ΣΑΚ να προγραμματίζει την γενική αραβική πολιτική, να δημιουργεί ενιαίο αραβικό διπλωματικό σώμα, να εκδίδει ενιαίο αραβικό διαβατήριο..κλπ.
- 31) AHMED KAMAL: το παρελθόν και το παρόν του πολιτικού συστήματος. AL MUSTAGBAL AL ARABI, τεύ. 71, Ιανάρη 1985, σελ. 33/34.
- 32) Τό άρθρο 7, όπου η εφαρμογή των αποφάσεων του Συνδέσμου, εξαρτάται απολύτως απο τους βασικούς εσωτερικούς νόμους των κρατών μελών. Τό άρθρο 8, υποχρεώνει τα κράτη μέλη να σεβαστούν το πολιτικό καθεστώς των άλλων μελών. Τό άρθρο 2 ορίζει ότι, η πολιτική συνεργασία συμφωνεί με τον σεβασμό προς την δομή εκάστου των κρατών μελών..κλπ.
- 33) Βλ. σχετικά: MOHAMMED ALI AL AWINI: Ο Αραβικός Κόσμος και το Παγκόσμιο σύστημα. SHIOUN ARABIYA, τεύ. 27, Μάιου 1983, σελ. 7.
- 34) Ήταν η μοναδική περίοδος που επικρατούσε ομοφωνία απόψεων και κοινών θέσεων στην ψηφοφορία στο Διεθνή Οργανισμό. Αυτό οφείλεται καθαρά στις συνθήκες που δημιουργήθηκαν μετά τον ισραηλινο - αραβικό πόλεμο του 1967, όπου οι αραβικές χώρες χρησιμοποίησαν για πρώτη φορά το όπλο του πετρελαίου.
- 35) HUDA SALAH: η ψηφοφοριακή συμπεριφορά των αραβικών κρατών στον ΟΗΕ [1948 - 1974], AL MUSTAGBAL AL ARABI, τεύ. 33, Νοέμ. 1981, σελ. 42.
- 36) AARIF DALILA: η κοινή πολιτική στις διεθνείς αραβικές σχέσεις - SHIOUN ARABIYA, τεύ. 38, Ιουνίου 1984, σελ. 76/77.
- 37) Βλ. HISAIN AL BAHARINA: ο Κ. Χάρτης του ΣΑΚ μτσαξύ του εθνικισμού και του κρατικισμού, op. cit. σελ.121.
- 38) Βλ. σχετικά την πρόταση του AL SHUGERI, [άρθρο 17], HISAIN GAMEIL, ο ρόλος του ΣΑΚ στην ίδρυση Αραβικού Δικαστηρίου για την προστασία των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων, το Συμπόσιο, op. cit. σελ. 351, καθώς και HISAIN AL BAHARINA: Ο Κ. Χάρτης του ΣΑΚ, op. cit. σελ. 121.
- 39) Ο ΣΑΚ: η Γ. Γραμματεία: Πολιτικό τμήμα: Σημείωμα τροποποίησης του Καταστατικού Χάρτη, 11/4/1961, σελ. 3.
- 40) HISAIN JAMEIL: ο ρόλος του ΣΑΚ στην ίδρυση... op. cit. σελ. 351.
- 41) MOHAMMED AL MAJDOUB: η δημοκρατία στα σύγχρονα αραβικά συντάγματα. GADAYA ARABIYA, έκδ. MAHA AL KAYALI. Βυρπος, τεύ. 3 Ιουλ. 1979, σελ. 81.
- 42) Όπως το Σύνταγμα της Λιβύης, της Σ. Αραβίας, του Ομάν.. κλπ.
- 43) Τέτοια Συντάγματα είναι της Αλγερίας [άρθρο 94], της Μαυριτανίας [άρθρο 9], της Αιγύπτου [άρθρο 5], της Δημ. της Υεμένης [άρθρο 3], της Συρίας [άρθρο 28], του Σουδάν [άρθρο 5].
- 44) Όπως λ.χ. το Σύνταγμα του Μπαχρέιν του 1973 [άρθρο 18], του Κουβέιτ [άρθρο 4], της Ιορδανίας [άρθρο 28], του Μαρόκου [άρθρο 19], και το Β.Δ. της Σ. Αραβίας του 1932.
- 45) HISAIN JAMEIL: ο ρόλος του Συνδέσμου, op. cit. σελ. 360/361.
- 46) Απάντησαν εν τούτοις μόνο 9 κράτη μέλη: η Συρία, η Λιβύη, το Κουβέιτ, η Σ. Αραβία, η Αίγυπτος, ο Λίβανος, το Ιρακ και η ΟΑΗ.
- 47) Το 1949, ιδρύθηκε το Συμβούλιο της Ευρώπης, το οποίο έκδωσε την Ευρωπαϊκή Διακήρυξη Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων που άρχισε η ισχύος της από 3/4/1953. Το άρθρο 198 της Διακήρυξης, πρόβλεψε την ίδρυση του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου για τα ανθρώπινα δικαιώματα, ενώ το άρθρο 25 επέτρεψε την εισαγωγή των ατομικών υποθέσεων στο ανωτέρω Δικαστήριο.
- 48) Χάριν της Αμερικανικής Διακήρυξης για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα και Υποχρεώσεις [1948], ιδρύθηκε το 1959, η Αμερικανική Επιτροπή Ανθρ.

Δικαιωμάτων. Κορυφώθηκαν δέ, οι προσπάθειες αυτές, με την ίδρυση του Αμερικανικού Δικαστηρίου Ανθρ. Δικαιωμ. Αξίζει να σημειωθεί, ότι, μόνο στην περίοδο 1960 - 1975, εξετάστηκαν από το ανωτέρω δικαστήριο περισσότερες από 1880 σχετικές καταγγελίες.

49) IBRAHEIM ABRASH: οι παλαιστίνιοι και η αραβική ένωση - AL MUSTAGBAL AL ARABI, τεύ. 65, Ιούλ. 1984, σελ. 40.

50) Βλ. σχετικά: HASAN NAAFA: η Ερετανία και η ίδρυση του ΣΑΚ, AL MYSTAGBAL AL ARABI, τεύ. 76, Ιούνιο, 1985, σελ. 41.

51) Βλ. σχετικά: ATTA MOHAMMED SALIH ZAHARA: οι κατευθύνσεις της ισραηλινής πολιτικής στο μέλλον - SHIOYN ARABIYA, τεύ. 41, Μάρ. 1985, σελ. 265/267.

52) HISAIN NAAFA: ο πολιτικός ρόλος του ΣΑΚ, op. cit. σελ. 143.

53) Βλ. τις αποφάσεις της Σ. Κορυφής του Χαρτούμ [1967], όπου κυριαρχούσε το σύνθημα: Ποτέ συμφιλίωση, ούτε διαπραγμάτευση, ούτε αναγνώριση του Ισραήλ.

54) Βλ. σχετικά: NIZAM AHMED BARAKAT: οι Σύνοδοι Κορυφής και το παλαιστινιακό πρόβλημα, SHIOUN ARABIYA, τεύ. 48, Δεκ. 1986, σελ. 143.

55) Βλ. τις αποφάσεις της Συνόδου Κορυφής της Αλγερίας [1973], του Καΐρου [1976], της Τυνησίας [1979].

56) Πρέπει να σημειωθεί, ότι, στο ίδιο αποτέλεσμα πρόβλεπε και το σχέδιο του Μονάχη της Σ. Αραβίας Φάχντ, που κατέθεσε στην Σύνοδο Κορυφής του Φέζ [1981]. Λόγω του θορύβου που δημιουργήθηκε τότε, από την πρόταση, βάσει της οποίας γίνεται η ρητή αναγνώριση του Ισραήλ, διέκοψε η Σύνοδος τις εργασίες της χωρίς να ληφθούν αποφάσεις, ούτε να εκδοθεί επίσημο ανακοινωθέν.

57) SAAD TEIM: η ισραηλινή αντίληψη περί του παλαιστινιακού, SHIOUN ARABIYA, τεύ. 40, Δεκ. 1984, σελ. 160.

58) HASAN NAAFA: ο πολιτικός ρόλος του ΣΑΚ, op. cit. σελ. 151.

59) HISAIN AL BAHARINA. ο Κ. Χάρτης μεταξύ του Εθνικισμού, op. cit. σελ. 112.

60) Οι διεθνείς οργανισμοί αντιμετώπισαν συνεχώς το ίδιο καταστατικό φαινόμενο: Στα πλαίσια του ΟΗΕ λ.χ. πολλές φορές πρέκυψαν αιτήματα κρατών με βάση το δικαίωμα αυτοδιάθεσης των λαών και αντικρούσθηκαν με την αιτία της "εθνικής δικαιοδοσίας" και μή επέμβασης στις εσωτερικές υποθέσεις των ετέρων κρατών. Αυτή ήταν η βρετανική επιχειρηματολογία ενώπιον της Γ. Συνέλευσης του ΟΗΕ, ενάντι των ελληνικών προσφυγών στον ΟΗΕ, σχετικά με το κυπριακό. Βλ. σχετικά: Σ.Γ. ΒΑΡΟΥΞΑΚΗΣ: οι διεθνείς οργανισμοί, τόμος α', έκδ. ΠΑΠΑΖΗΣΗ - Αθήνα, 1980, σελ. 51.

61) Στα πλαίσια του ΟΗΕ π.χ. η μείωση της επιρροής των ΗΠΑ, η αντίστοιχη ενίσχυση της απήχησης, την οποία ευρίσκει η σοβιετική διπλωματία, και η αισθητική επικράτηση των κρατών του Τρίτου Κόσμου, έχουν σαν συνέπεια την διαμόρφωση ωρισμένων αρχών [όπως λ.χ. τον αντιιμπεριαλισμό], πρωτανευρούσων κατά την δράση του Οργανισμού, με αποτέλεσμα να είναι το κύριο έργο του ΟΗΕ σήμερα, τεχνικής φύσης παρά πολιτικής.

62) Την πιο χαρακτηριστική σχετική παρατήρηση, την έχει κάνει ο AL SHUGERI, όταν επισήμανε, ότι, όλα, από τον ωκεανό μέχρι το Κόλπο, [την αραβική περιοχή δηλαδή] έχουν αλλάξει, εκτός από τον Σύνδεσμο, ο οποίος έμεινε ακριβώς όπως την πρώτη στιγμή ίδρύσεώς του.

63) Βλ. σχετικά το άρθρο 5 του σχεδίου της Γενικής Γραμματείας, το οποίο ορίζει: " Η ενίσχυση της διεθνούς ειρήνης και ασφάλειας, ώστε να αναπτυχθεί καινούργιο παγκόσμιο σύστημα, που θα στηρίζεται στις αρχές της ελευθερίας, δικαιοσύνης και ισότητας, σύμφωνα σέ με τις αρχές των ΗΕ, και του Κινήματος των Αδμευτών Κρατών.

64) Βλ. ΒΑΡΟΥΞΑΚΗΣ: οι διεθνείς οργανισμοί, op. cit. σελ. 51

ΜΕΡΟΣ Δ'

Η ΕΙΡΗΝΙΚΗ ΕΠΙΛΥΣΗ ΤΩΝ ΔΙΑΦΟΡΩΝ

1/ Η ΕΙΡΗΝΙΚΗ ΕΠΙΛΥΣΗ ΤΩΝ ΔΙΑΦΟΡΩΝ - ΓΕΝΙΚΑ	160
2/ Ο ΕΙΡΗΝΙΚΟΣ ΔΙΑΚΑΝΟΝΙΣΜΟΣ ΣΤΑ ΠΛΑΙΣΙΑ ΤΟΥ ΣΑΚ - ΚΑΤΑΣΤΑΤΙΚΕΣ ΡΥΘΜΙΣΕΙΣ	164
3/ Ο ΕΙΡΗΝΙΚΟΣ ΔΙΑΚΑΝΟΝΙΣΜΟΣ - Η ΠΡΑΚΤΙΚΗ	194
4/ Η ΕΙΡΗΝΙΚΗ ΕΠΙΛΥΣΗ ΤΩΝ ΔΙΑΦΟΡΩΝ ΣΤΑ ΣΧΕΔΙΑ ΤΡΟΠΟΠΟΙΗΣΗΣ ΤΟΥ ΚΑΤΑΣΤΑΤΙΚΟΥ	203

1/ Η ΕΙΡΗΝΙΚΗ ΕΠΙΛΥΣΗ ΤΩΝ ΔΙΑΦΟΡΩΝ – ΓΕΝΙΚΑ

Η αρχή της ειρηνικής επίλυσης των διαφορών μεταξύ των κρατών μελών του ΣΑΚ, αποτέλεσε χωρίς αμφιβολία, θέμα διάστασης απόψεων κατά την διάρκεια των συνομιλιών και συνδιασκέψεων που προηγήθηκαν από την ίδρυση του Οργανισμού.(1) Οι Διαφωνίες αυτές οφείλονταν στο ότι, τα ιδρυτικά μέλη, διαφωνούσαν στους τρόπους υλοποίησης του σκοπού της παναραβικής ένωσης. Πρόκειται δηλαδή, περί του τρόπου και του βαθμού εκχώρησης κυριαρχικών δικαιωμάτων των μελών υπέρ του Συνδέσμου, από τον οποίο εξαρτάται και ο τρόπος αντιμετώπισης των κρίσεων και των διαφωνιών. Με άλλα λόγια, ανάλογα με τον χαρακτήρα της οργάνωσης, από την άποψη μίας πιο προωθημένης ή μή ενοποίησης των μελών, θα διαμορφωθούν τα κριτήρια και οι κανόνες, που θα ρυθμίζουν το τρόπο επίλυσης των διαφορών.(2)

Η αρχή της ειρηνικής επίλυσης των διαφορών, συμπεριλαμβανομένης και της απαγόρευσης της χρήσης βίας, στις διεθνείς σχέσεις, αποτελεί πρόσφατη υπόθεση, η οποία σημειώθηκε για πρώτη φορά στο Σύμφωνο Briand – Kellogg του 1928. Στην συνέχεια, το άρθρο 2 του Χάρτη του ΟΗΕ, αποτέλεσε κανόνα γενικού περιεχομένου, που δεσμεύει όλα τα κράτη μέλη του διεθνούς οργανισμού, και καθιστά την χρήση βίας παράνομη και καταχρηστική κατά το διεθνές δίκαιο.(3) Έτσι, σπανίως θα θρεθεί ιδρυτική συνθήκη διεθνών οργανισμών, που να μην αναφέρει την αρχή αυτή. Εξάλλου, μερικοί διεθνείς οργανισμοί, δεν περιορίστηκαν μόνο στην επισήμανση της πιο πάνω αρχής, αλλά και κατάρτισαν και ειδικά καταστατικά, προκειμένου να ρυθμίσουν τα σχετικά θέματα, που απορρέουν από τον ειρηνικό διακανονισμό.(4) Η πορεία ωστόσο, των διεθνών οργανισμών, κυρίως δέ, των περιφερειακών, συμπεριλαμβανομένου και του ΣΑΚ, απέδειξε την αποτελεσματικότητα αντιμετώπισης των διεθνών διαφορών και κρίσεων στις διεθνείς σχέσεις και στην διατήρηση της παγκόσμιας ειρήνης και ασφάλειας.(5)

Παρόλη την διάσταση των απόψεων κατά την διάρκεια των συνομιλιών, που οδήγησαν στην ίδρυση του ΣΑΚ, αναφορικά με την αρχή της ειρηνικής

επίλυσης των διαφορών, δικαιώθηκε, όπως αναφέρει ο Καταστατικός Χάρτης, η αντίληψη των οπαδών της αρχής αυτής. Εν τούτοις, ο Καταστατικός Χάρτης, δέν περιορίστηκε στην υιοθέτηση της αρχής του ειρηνικού διακανονισμού, αλλά την θεώρησε ως βασική αρχή πού ρυθμίζει ολόκληρο το φάσμα των σχέσεων των κρατών - μελών. Ωστόσο όμως, άλλες απόψεις, στηριζόμενες μάλιστα στην ερμηνεία του σχετικού άρθρου του Καταστατικού, πιστεύουν, ότι, η διατύπωση του άρθρου είναι γενική και ελλιπής. Δέν δίστασαν στην συνέχεια να χαρακτηρίσουν το σύστημα που υιοθετήθηκε απο τον Καταστατικό Χάρτη, ως αόριστο [μή συγκεκριμένης ρύθμισης] που δέν προβλέπει μηχανισμούς, ώστε να υλοποιηθεί η αρχή αυτή.

Σύμφωνα με την αντίληψη αυτή, τό άρθρο χρησιμοποιεί την φράση: "Δέν επιτρέπεται(6) η χρήση βίας για επίλυση των διαφορών" αντί της ρητής απαγόρευσης της χρήσης βίας. Επίσης, τό άρθρο δέν δεσμεύει πλήρως τα μέλη ώστε να επιλύσουν τις διαφορές τους ειρηνικά, έστω και άν το προβλέπει έμμεσα.(7) Οι παραπάνω απόψεις, άν και είναι ορθές σε μερικά σημεία, δέν αποκλείουν την ύπαρξη της δέσμευσης των κρατών μελών να επιλύσουν τις διαφορές τους ειρηνικά, στα πλαίσια του Οργανισμού, την στιγμή μάλιστα, που ο ίδιος ο Σύνδεσμος, αποσκοπεί στην διατήρηση της αραβικής ειρήνης και ασφάλειας.

Το άρθρο 5 του Καταστατικού, το οποίο αναφέρεται στην ειρηνική επίλυση των διαφορών των κρατών μελών, είναι στην πραγματικότητα καθαρά επανάληψη κατά λέξη της πρώτης απόφασης [παρ.5] του Πρωτοκόλλου της Αλεξανδρείας. Βεβαιώνεται ακόμα η υποχρέωση της αποχής απο την χρήση βίας στο άρθρο 1 της Συμφωνίας την Κοινής Άμυνας που υπογράφηκε στις 13/4/1950 απο τα κράτη - μέλη.(8) Όμως, παρόλη την παρεμφερή διατύπωση μεταξύ του Καταστατικού Χάρτη και του Πρωτοκόλλου, όσον αφορά τον ειρηνικό διακανονισμό, ο Καταστατικός Χάρτης δέν παύει να περιορίζει την έννοια της διαφοράς. Έτσι, ενώ το Πρωτόκολλο αναφέρθηκε γενικώς σ'όλες τις διαφορές, χωρίς καμία διάκριση, ο Καταστατικός Χάρτης σκοπίμως απέκλεισε τις διαφορές που αφορούν την ανεξαρτησία, την κυριαρχία και την εδαφική ακεραιότητα απο την γενική ρύθμιση του θέματος. Αυτό σημαίνει, ότι, ο Καταστατικός Χάρτης, ελαχιστοποίησε όχι μόνο το μέγεθος των διαφορών, αλλά και την ίδια την σημασία της αρχής του ειρηνικού διακανονισμού.(9)

Προσπάθησε ο ΣΑΚ, βάσει του Καταστατικού του, να επιλύσει ειρηνικά τις πολλαπλές και ατέρμονες Διαφορές των μελών του. Οι περισσότερες από τις προσπάθειες αυτές όμως, κατάληξαν χωρίς ουσιαστικά αποτελέσματα, πράγμα που εξηγεί την δυσπιστία των κρατών μελών απέναντι του Οργανισμού, και την ικανότητά του να επιλύσει τις διαφορές τους. Έτσι, πολλές φορές παρατηρείται, η προσφυγή των ιδίων των κρατών – μελών στους διεθνείς οργανισμούς, κυρίως δέ, στον ΟΗΕ και στην ΟΑΕ, επιδιώκοντας καλύτερη και ικανοποιητική λύση για τα προβλήματά τους.(10) Εν τούτοις, ποικίλες είναι οι αιτίες της αδυναμίας του ΣΑΚ σύμφωνα με το καθιερωμένο σύστημά του, για την αντιμετώπιση, επομένως και την επίλυση των διαφορών. Οι κυριότερες απ' αυτές τις αιτίες είναι: 1) Η περίεργη εμμονή των κρατών – μελών του Οργανισμού, στην διατήρηση της πλήρους κυριαρχίας τους.(11) 2) Η αυτοπεποίθηση των ιδρυτικών μελών, ότι οι ιστορικοί δεσμοί μεταξύ τους, αποκλείουν κάθε είδους μορφής βίας, ενώ, η εξωτερική βοήθεια, κυρίως δέ, η βρετανική, είναι επαρκής για να τους προστατεύει από οποιαδήποτε ξένη εισβολή.(12) 3) Η έλλειψη πείρας και η άγνοια οργανωτικής μορφής, καθώς και οι προϋποθέσεις της οργανωμένης συνεργασίας. Άς σημειωθεί, ότι, η ίδρυση του ΣΑΚ πού προηγείται του ΟΗΕ, αποτελεί επίσης, τον πρώτο περιφερειακό οργανισμό, διεθνώς, που ιδρύθηκε μετά τον Δεύτερο Παγκόσμιο Πόλεμο.(13)

Άλλες απόψεις θεωρούν, ότι, η αδυναμία του ΣΑΚ στην αντιμετώπιση των διαφορών, οφείλεται καθαρά στην έλλειψη αρμοδίων και ικανών οργάνων στα πλαίσια του Συνδέσμου.(14) Οι ανωτέρω απόψεις στηρίζονται στο ότι, ενώ ο Καταστατικός Χάρτης απαγορεύει ρητά την *ex officio* επέμβαση του Συμβουλίου, δηλαδή χωρίς την θέληση των διισταμένων μερών, δέν αναφέρθηκε, παρά μόνο στο άρθρο 19 για την ίδρυση του Αραβικού Δικαστηρίου, που αποτελεί μάλιστα, και αιτία τροποποίησης του ίδιου του Καταστατικού.(15)

Πρόσφατες μελέτες ωστόσο, κατέληξαν στο συμπέρασμα, βάσει του οποίου, η ικανότητα του ΣΑΚ στην αντιμετώπιση των αραβικών διαφορών, μειώθηκε στην δεκαετία του 60 απ' ότι ήταν στην δεκαετία του 50. Η κάμψη αυτή, σύμφωνα με τις πιο πάνω μελέτες, οφείλεται τόσο στην διατήρηση της λεπτής ισορροπίας μεταξύ των πόλων που δημιούργησαν τα μέλη, στα πλαίσια του Οργανισμού, όσο και στην ελεγχόμενη πλήρως από τις δυτικές δυνάμεις, πολιτική πού ακολούθησαν όλα τα κράτη – μέλη. Από το 1957 και

μετά, λόγω της επαναστατικής πολιτικής που χάραξε η Αίγυπτος, με όλες τις συνέπειες στις αραβικές σχέσεις, μειώθηκε η ικανότητα του Συνδέσμου. Στην συνέχεια, και συγκεκριμένα, μετά το 1970, όπου η αιγυπτιακή πολιτική χαρακτηρίζεται ως μετριοπαθής, με αποτέλεσμα την μείωση της έντασης μεταξύ των κρατών της περιοχής, ανέβηκε ανάλογα και ο δείκτης της ικανότητας του Συνδέσμου.

Εξάλλου, ο ψυχρός πόλεμος μεταξύ των δύο υπερδυνάμεων, άφησε καθαρά τα αποτυπώματά του στην ικανότητα του Συνδέσμου. Έτσι, στην περίοδο που ανήκαν όλες οι αραβικές χώρες στο δυτικό στρατόπεδο, χωρίς καμιά ανάμιξη στην πορεία του ψυχρού πολέμου, έδειχνε ο Οργανισμός ζωνή ικανότητα στην αντιμετώπιση των προβλημάτων τους, ενώ, μετά την όλο και αυξανόμενη επιρροή των σοβιετικών στην Αίγυπτο από το 1965, μεταφέρθηκε ο ψυχρός πόλεμος στην περιοχή, με αποτέλεσμα να αυξάνεται η ένταση στην αραβική περιοχή, επομένως, και η μείωση της ικανότητας του Συνδέσμου να συμβάλει στην επίλυση των διαφορών των μελών του.(16) Οι παραπάνω απόψεις, αν και δεν είναι απόλυτες, δεν παύουν ωστόσο, να αποτελούν σοβαρές ενδείξεις.

Αξίζει τέλος να αναφερθεί, ότι, το σύστημα του ειρηνικού διακανονισμού του ΣΑΚ, απέκτησε στην πράξη καινούργιο και αποτελεσματικό μέσο, το οποίο δεν προβλεπόταν από το Καταστατικό Χάρτη. Πρόκειται δηλαδή, για την Σύνοδο Κορυφής, με τις τεράστιες και απεριόριστες αρμοδιότητες της, που συνέβαλε πραγματικά στην επίλυση των πιο κρίσιμων διαφορών.(17)

2/ Η ΕΙΡΗΝΙΚΗ ΕΠΙΛΥΣΗ ΤΩΝ ΔΙΑΦΟΡΩΝ ΚΑΤΑΣΤΑΤΙΚΕΣ ΡΥΘΜΙΣΕΙΣ

Παρόλη την τεράστια σημασία της αρχής της ειρηνικής επίλυσης των διαφορών, ο Καταστατικός Χάρτης του ΣΑΚ, παραδόξως, δέν έδειξε το απαιτούμενο ενδιαφέρον για το θέμα αυτο. Η αναφορά της πιό πάνω αρχής, έγινε στο μοναδικό άρθρο (άρθρο 5), το οποίο θεωρείται άρθρο αορίστου διατύπωσης, πράγμα που άφηρε ολόκληρο το προβλεπόμενο σύστημα του ειρηνικού διακανονισμού, εκτεθειμένο μπροστά στην κριτική, ειδικώτερα δέ, όταν αντιπαραβάλεται μέ τις παρόμοιες ιδρυτικές συνθήκες των διεθνών οργανισμών.

Κατ'αρχήν, ο Καταστατικός Χάρτης, σημείωσε έλλειψη αποτελεσματικού μηχανισμού, ανίσχυρο για εξασφάλιση οποιασδήποτε λύσης. Παράλληλα, παρουσιάζει πολλά κενά στα μέσα πραγματοποίησης του ειρηνικού διακανονισμού, όπως, στις διαπραγματεύσεις, στην έρευνα, στην συνδιαλλαγή...κλπ και περιορίστηκε μόνο στην μεσολάβηση και στην διαιτησία(18), ενώ το προβλεπόμενο απο τό άρθρο 19, Δικαστήριο, παρέμεινε στόχος ανεκπλήρωτος και μαρτυρεί την αδιαφορία.

Τό σύστημα ειρηνικού διακανονισμού του ΣΑΚ, διαφέρει ριζικά απο το παρόμοιο του ΟΗΕ. Ο Χάρτης του ΟΗΕ, υποχρεώνει αρχικώς τα μέλη του Οργανισμού, να ρυμίζουν τις διεθνείς διαφορές τους μέ "ειρηνικά μέσα" (άρθρο 2 παρ.3) που αναφέρονται στό άρθρο 33 του ίδιου του Χάρτη, εφ'όσον η παράταση της διαφοράς, μπορεί να θέσει σε κίνδυνο την διατήρηση της διεθνούς ειρήνης και ασφάλειας. Τά μέσα τα οποία προβλέπονται απο τον Χάρτη, ποικίλουν. Συγκεκριμένα, πρόκειται για σταρτιωτικά [7ο κεφάλαιο] και μή στρατιωτικά μέσα. Έτσι, το σύστημα του ΟΗΕ, σέ μεγάλο βαθμό χαρακτηρίζεται, ως υποχρεωτικό, ενώ αντίθετα, ο Καταστατικός Χάρτης του Συνδέσμου, υιοθέτηρε μόνο τα μέσα εκουσίου χαρακτήρα.(19)

Παρατηρείται επίσης, ότι, ο Καταστατικός Χάρτης, δέν κάνει καμιά διάκριση, όπως ισχύει στον Χάρτη του ΟΗΕ π.χ.(20) μεταξύ της διαφοράς και της προστριβής. Απο την διάκριση αυτη εξαρτάται αναμφίβολα και ο τρόπος αλλά και τα μέσα αντιμετώπισης και επίλυσης της κρίσης. Άς

σημειωθεί, ότι, η Διαφορά Διαφέρει απο την προστριβή, στο ότι η τελευταία, είναι πολύπλοκη και σύνθετη, όπου θίγονται συμφέροντα πολλών κρατών, με αποτέλεσμα να ευρύνεται ο κύκλος της συμμετοχής των μερών της Διαφοράς. Έτσι, η κρίση της Υεμένης του 1948, της Ιορδανίας του 1950, ο εμφύλιος πόλεμος της Υεμένης του 1962, και του Λιβάνου του 1975, δέν μπορούν να χαρακτηρισθούν παρά μόνο σάν προστριβές. (21)

Όπως έχει αναφερθεί παραπάνω, ο Καταστατικός Χάρτης του ΣΑΚ, υιοθέτησε μόνο την διαιτησία και την μεσολάβηση ως μέσα ειρηνικής επίλυσης τών Διαφορών των μελών του. Συγκεκριμένα:

Η ΔΙΑΙΤΗΣΙΑ:

Υπήρξε ριζική διάσταση στην πολιτική επιτροπή που ανέλαβε την ευθύνη σύνταξης του Καταστατικού, όταν προτάθηκε η διαιτησία ως μέσο επίλυσης των Διαφορών. (22) Ήταν ωστόσο αδύνατο να γεφυρωθεί η διαφωνία απόψεων, πράγμα που ανάγκασε την επιτροπή στο τέλος να συμβιβαστεί σέ μία μέση λύση, δηλαδή βρέθηκε έτσι η χρυσή τομή, βάσει της οποίας θεωρείται, ότι, η διαιτησία αποτελεί μέν το αποτελεσματικότερο υποχρεωτικό μέσο, αλλά μόνο για την επίλυση των νομικών Διαφορών. (23) Για μιά ακόμα φορά, οι οπαδοί της αναγκαστικής διαιτησίας αντιμετώπισαν μεγάλη αντίδραση κατά την διάρκεια της συζήτησης του σχεδίου της πολιτικής επιτροπής απο τους αντιπροσώπους των ιδρυτικών μελών, μέ αποτέλεσμα να περιορισθεί ακόμα περισσότερο ο ρόλος και η σημασία της διαιτησίας η οποία και οριοθετήθηκε τελικά στην εκούσια διαιτησία. (24) Χωρίς αμφιβολία, τα ιδρυτικά κράτη – μέλη [Λίβανος και Ιράκ] που αντέδρασαν αρνητικά στην καθιέρωση της αναγκαστικής διαιτησίας, και υπερίσχυσε στό τέλος η άποψή τους, αποσκοπούσαν στην αποφυγή, για καθαρά εσωτερικούς λόγους, και στις συνέπειες που συνεπάγονται απο το ανωτέρω μέσο. (25)

Σύμφωνα μέ το άρθρο 5 του Καταστατικού του ΣΑΚ, για να ισχύσει η προβλεπόμενη διαιτησία, στίς μεταξύ δύο η περισσότερων μελών, διαφορές, πρέπει. α) η διαφορά να μή συσχετίζεται με την ανεξαρτησία, κυριαρχία η εδαφική ακεραιότητα των κρατών μελών. (29) και β) η ρητή κοινή αποδοχή των διισταμένων μερών, περί της επέμβασης του Συμβουλίου του ΣΑΚ. Απο τους δύο παραπάνω όρους, συνάγεται ότι:

1) Στο άρθρο 5, υπάρχει φανερή διάκριση μεταξύ της προσφυγής στην Διαιτησία, και της αποδοχής του αποτελέσματος της Διαιτησίας. Σύμφωνα με την διάκριση αυτή, η προσφυγή στην Διαιτησία ανήκει καθαρά στην πρωτοβουλία καθώς και στην θέληση του ενδιαφερομένου κράτους, αλλά η αποδοχή και η συμμόρφωση στην απόφαση της Διαιτησίας, είναι υποχρεωτική. Αυτό σημαίνει, απο καθαρά πρακτική άποψη, τον περιορισμό της αρμοδιότητας του Συμβουλίου του Συνδέσμου σέ πολύ μικρό πεδίο δράσης, και παράλληλα, ότι, οι περισσότερες διαφορές θα παραμείνουν άλυτες. (27)

2) Είναι τελείως διαφορετική η ρύθμιση του θέματος βάσει του Καταστατικού του Συνδέσμου, απ'ότι του Καταστατικού του Διεθνούς Δικαστηρίου. Στην πρώτη περίπτωση, δέν ισχύει η προαιρετική ρήτρα [optional clause], όπως αναφέρεται χαρακτηριστικά στό άρθρο 36, παρ.2 του Καταστατικού του Διεθνούς Δικαστηρίου. Προσδιορίζει το άνω άρθρο την δυνατότητα που έχουν τά κράτη, τα οποία αποδέχονται το Καταστατικό, νά δηλώσουν, ότι αναγνωρίζουν χωρίς ειδική σύμβαση, ως υποχρεωτική, την Δικαιοδοσία του Δικαστικού οργάνου. (28)

3) Η εξαίρεση των διαφορών, που αφορούν την ανεξαρτησία, την κυριαρχία, η ακόμα την εδαφική ακεραιότητα, απο την γενική ρύθμιση, θα είναι αποτυχημένη άν αποσκοπεί, όπως αναφέρουν πολλοί, στην διάκριση μεταξύ των πολιτικών και νομικών διαφορών. Αυτό οφείλεται στην έλλειψη αξιόπιστου κριτηρίου της διάκρισης, ειδικώτερα δέ, όταν η εκτίμηση της κατάστασης, γίνεται απο τα ίδια τα διίσταμένα μέρη. (29) Επίσης, η διάκριση αυτή δέν θα έχει ούτε νόημα, ούτε σημασία, εφ'όσον τα μέρη της διαφοράς, έχουν την απόλυτη καταστατική ευχέρεια, να αρνηθούν την Διαιτησία, ανεξάρτητα απο τό είδος της διαφοράς. (30) Άς τονισθεί ωστόσο, ότι, η ανωτέρω διάκριση, δέν αφορά καθόλου το αντικείμενο της διαφοράς, αλλά, τον χαρακτηρισμό που κάνουν οι διάδικοι. Έτσι, χαρακτηρίζεται ως νομική, η διαφορά, όταν το κράτος επιθυμεί να την επιλύσει βάσει νομικών οδών, και πολιτική, όταν το συμφέρον επιβάλλει την αποφυγή κάθε δικαστικής απόφασης. (31) 4) Τό αποτέλεσμα των ανωτέρω εξαιρέσεων, είναι η ελαχιστοποίηση των δυνατοτήτων επέμβασης του Συμβουλίου του ΣΑΚ, διότι, οποιαδήποτε διαφορά, θα είναι ευκολότερο - ειδικά για την πλευρά, η οποία για τους δικούς της λόγους, δέν ενδιαφέρεται για εξεύρεση λύσης - να ενταχθεί στην κατηγορία των

εξαιρέσεων. Η ρύθμιση αυτή, που υιοθέτησε ο ΣΑΚ, αν και στηρίζεται στην αρχή της ελευθέρας βούλησης, θίγει εν τούτοις, την παγκόσμια τάση για ουσιαστική ειρηνική επίλυση των διαφορών δια νομικών διαδικασιών. Είναι οφθαλμοφανές ότι η διεθνή επιθυμία για ειρήνη και ασφάλεια, επιβάλλει στην διεθνή κοινωνία να παράσχει στα διεθνή δικαιοδοτικά όργανα, αυξημένη δικαιοδοσία που περικλείει όλες τις διαφορές. (32)

5) Η ρύθμιση του θέματος βάσει του Καταστατικού του ΣΑΚ, παρουσιάζει καθαρή σύγχυση. Πώς μπορεί δηλαδή, το Συμβούλιο, ως καθαρά πολιτικό όργανο, αποτελούμενο από τους αντιπροσώπους των αραβικών κυβερνήσεων να ασκεί δικαστικό ρόλο; Η διαιτησία ωστόσο, στηρίζεται σε λύσεις που πηγάζουν από το διεθνές δίκαιο, ενώ τα διάδικα μέρη θα πρέπει να διορίζουν ειδικό *ad hoc* όργανο, που αποτελείται συνήθως από τρία έως πέντε μέλη. (33)

6) Για τις αποφάσεις του Συμβουλίου σχετικά με την διαιτησία, παρόλο που θεωρούνται, σύμφωνα με το Καταστατικό, υποχρεωτικές, και λαμβάνονται μάλιστα, με την πλειοψηφία των 2/3 των ψήφων, παράλειψε εν τούτοις, γι' αυτές ο Καταστατικός Χάρτης, να καθιερώσει τις εγγυήσεις εφαρμογής τους. Η έλλειψη αυτή, είναι πολύ σοβαρή, δεδομένου, ότι, οι αποφάσεις που λαμβάνονται με την πλειοψηφία, σύμφωνα με την διάταξη του άρθρου 7, δεσμεύουν μόνο τα κράτη, που τις αποδέχονται. Τά μέλη του ΣΑΚ, κατανοώντας προφανώς τις αδυναμίες της διαιτησίας, ως μέσον προβλεπόμενο, από τον Καταστατικό, επίλυσης των διαφορών, δέν προσέφυγαν ποτέ στην διαιτησία. Η μοναδική φορά, που δέχθηκαν τα κράτη, την διαιτησία, ήταν στην διαφορά μεταξύ της Συρίας και Λιβάνου [1949] (34), αλλά δέν ήταν στα πλαίσια του Συνδέσμου. Ο αντιπρόσωπος του Λιβάνου, τότε, επέμεινε να μή γίνει καμιά αναφορά στην απόφαση, για το ΣΑΚ, ώστε να αποφευχθεί κάθε μελλοντική επέμβαση του Οργανισμού στις υποθέσεις της χώρας του, όπως τόνισε χαρακτηριστικά.

7) Απέδειξε η πορεία των πραγμάτων, ότι, τα αραβικά κράτη μέλη του ΣΑΚ, δυσπιστούν ως προς την ικανότητα του Οργανισμού, σχετικά με τις διαφορές τους. Αποφεύγουν ωστόσο, κάθε δικαστικό διακανονισμό. Διότι, θίγεται προφανώς η υπόληψή τους, στην περίπτωση που η απόφαση δέν είναι ευνοϊκή αλλά σε βάρος τους. Γι' αυτόν τον λόγο, εκδηλώνεται πάντα προτίμηση προσφυγής δια της διπλωματικής οδού. Η μυστική διπλωματία όμως, από την μεριά της, αν και διαπιστώθηκε η αποτελεσματικότητά της,

για επίλυση πολλών διαφορών, δέν παύει νά χαρακτηρίζεται, ως επικίνδυνο μέσο για το μέλλον των αραβικών σχέσεων. (35)

Η ΜΕΣΟΛΑΒΗΣΗ:

Είναι νομικός θεσμός κατά τον οποίο, τρίτη πολιτεία, η διεθνής οργανισμός, η και ιδιώτες ακόμα, μέ την ελεύθερη συναίνεση των διαδίκων, εξετάζει όλα τα ουσιαστικά στοιχεία της διενέξεως [νομικά και μή], παρεμβαίνει στους διαδίκους, μετέχει ενδεχομένως των διαπραγματεύσεων, και τελικά προτείνει λύση της διαφοράς. (36) Η μεσολάβηση, όπως σημειώνει ο Καταστατικός Χάρτης του ΣΑΚ, περιορίζεται στην επέμβαση του Συμβουλίου του Οργανισμού, προτείνοντας μετά απο διάφορες διαδικασίες μία φιλική – όπως την χαρακτήρισε ο MOFIED SHIHAB – λύση, που να γίνεται αποδεκτή απο τα μέρη της διαφοράς. (37) Παρατηρούνται ωστόσο, απο την ρύθμιση, που αναφέρει το δεύτερο μέρος του άρθρου 5 περί της μεσολάβησης, τα εξής:

1) Δέν υπάρχει κανένας περιορισμός, για την μεσολάβηση του Συμβουλίου όπως ισχύει για την περίπτωση της διαιτησίας, [δηλαδή, η διαφορά να είναι άσχετη μέ την ανεξαρτησία, κυριαρχία και την εδαφική ακεραιότητα των διίσταμένων μερών] αρκεί να υπάρχει το ενδεχόμενο να καταλήξει η παράταση της διαφοράς σέ πόλεμο. (38)

2) Για να μπορεί το Συμβούλιο να ασκεί το μεσολαβητικό του ρόλο, απαιτείται, σύμφωνα με το Καταστατικό του ΣΑΚ, να εγκυμονεί απειλή πολέμου. Κατ'αρχήν, η προϋπόθεση αυτή στην πραγματικότητα είναι αόριστη, λόγω έλλειψης απολύτου κριτηρίου, βάσει του οποίου μπορεί μια διαφορά να οδηγήσει σέ πόλεμο. (39) Όμως, τί νόημα θα έχει η διάκριση αυτή, και γιατί να μήν επεκτείνεται ο μεσολαβητικός ρόλος του Συμβουλίου για να καλύψει όλες τις διαφορές ανεξαιρέτως;

3) Ο Καταστατικός Χάρτης δέν κατωνόμασε το αρμόδιο όργανο που θά αποφασίζει, αν συντρέχουν οι προϋποθέσεις που επιτρέπουν την μεσολάβηση του Συμβουλίου. Απο την διατύπωση του άρθρου όμως, μπορεί να θεωρηθεί, ότι, το ίδιο το Συμβούλιο είναι το αρμόδιο όργανο. Τό πρόβλημα που δημιουργείται ωστόσο είναι: ότι μέχρι να αποφασίσει το Συμβούλιο, το οποίο συνέρχεται μόνο δύο φορές τον χρόνο, και επιλαμβάνεται ενεργειών, η διαφορά μπορεί να προσλάβει απειλητικές διαστάσεις, και θά είναι αργά

πιά η αντιμετώπισή της με επιτυχία.(40)

4) Περιορίσε ο Καταστατικός Χάρτης την μεσολάβηση στο Συμβούλιο, και δέν λαμβάνει υπ'όψιν οποιαδήποτε μεσολαβητική ενέργεια που μπορεί να συμβεί απο τα υπόλοιπα μέλη, ενώ αντιθέτως, ο Χάρτης του ΟΗΕ π.χ, ενθαρρύνει τα μέλη του Οργανισμού, να ασκούν οποιαδήποτε μεσολαβητική προσπάθεια, μέ τον μοναδικό όρο, την ειδοποίηση του Συμβουλίου Ασφαλείας.(41)

5) Τά μέρη της διαφοράς, δύναται να αρνηθούν, είτε την μεσολάβηση, η οποία ασκείται αυτεπαγγέλτως απο το Συμβούλιο, είτε την προτεινόμενη λύση. Διαφέρει ωστόσο η μεσολάβηση απο την διαιτησία, στο ότι η πρώτη αποσκοπεί στην εξεύρεση συμβιβαστικής λύσης, που να ικανοποιεί όλα τα μέρη της διαφοράς, ενώ η δεύτερη, στην επιβολή δίκαιης λύσης, χωρίς να ληφθεί υπ'όψιν η ικανοποίηση των διαδίκων.(42)

6) Οι αποφάσεις της μεσολάβησης, όπως ορίζει ο Καταστατικός Χάρτης, λαμβάνονται μέ την πλειοψηφία των ψήφων. Βέβαια, η σημασία της απόφασης, δέν εξαρτάται απο τον τρόπο λήψης της, αλλά απο τον βαθμό ικανοποίησης των μερών της διαφοράς, και επομένως, απο την δυνατότητα εφαρμογής της.

7) Λόγω της μη αποτελεσματικότητας της καταστατικής ρύθμισης, σχετικά με την μεσολάβηση, βάσει της οποίας χάνεται πολύτιμος χρόνος και σκορπίζεται σέ άκαρπες διαδικασίες, παρατηρείται αυξανόμενη παρέμβαση της συμβολής του Γενικού Γραμματέα του Συνδέσμου. Έτσι, δέν είναι λίγες οι φορές που ανέλαβε ο Γενικός Γραμματέας την πρωτοβουλία μεσολάβησης σέ κρίσιμες διαφορές, χωρίς καν να αποφασίσει το Συμβούλιο, όπως π.χ., στό εμφύλιο πόλεμο της Υεμένης (1972), στην ιρακινο - κουβετιανή διένεξη του 1961...κλπ.

8) Αξίζει τέλος να σημειωθεί, ότι, παρόλη την ημιτελή διάρθρωση και τις δυσχέρειες που αντιμετωπίζει η μεσολάβηση σάν μέσον ειρηνικού διακανονισμού, θεωρείται εν τούτοις, η μεσολάβηση, και μάλιστα απο καθαρά πλέον πρακτική πλευρά, ως το πιο κατάλληλο και αποδοτικό μέσον για την επίλυση των διαφορών μεταξύ των αραβικών κρατών μελών του ΣΑΚ.

ΜΕΤΡΑ ΚΑΤΑ ΤΗΣ ΕΙΣΒΟΛΗΣ:

Η αλήθεια είναι, ότι, η απαγόρευση της χρήσης παράνομης βίας, που

Καταστατικού στο ζήτημα της διατήρησης της κυριαρχίας των μελών του ΣΑΚ. Έτσι, ακόμα και ο αντιπρόσωπος του κράτους που δέχεται την εισβολή, δεν έχει κανένα δικαίωμα να ενεργήσει, δηλαδή να προσφύγει στο Συμβούλιο, παρά μόνο στην περίπτωση που η κυβέρνησή του, αδυνατεί να καταγγείλει την εισβολή και να ζητήσει την επέμβαση του Συμβουλίου. Η στάση αυτή του Καταστατικού, είναι περίεργη, αν ληφθεί υπ' όψιν, ότι, τα ίδια τα αραβικά κράτη με την ιδιότητά τους ως μέλη του ΟΗΕ, υποχώρησαν υπέρ του διεθνούς οργανισμού, σύμφωνα με το άρθρο 45 του Χάρτη του, ενώ αρνήθηκαν το ίδιο ακριβώς για τον Σύνδεσμο. (45)

2) Καμία διάκριση μεταξύ της πραγματοποίησης της εισβολής, η της απειλής με αυτή, δεν αναφέρεται, ούτε και ο τρόπος αντιμετώπισης του θέματος, δεν περιέχεται στο Καταστατικό, χορηγώντας έτσι το δικαίωμα σε κάθε ενδιαφερόμενο κράτος, να κατανοεί και να εκτιμά την κατάσταση ανάλογα με τα δικά του κριτήρια. Πάντως, το παραπάνω κενό στο καταστατικό, μπορεί να φανεί χρήσιμο, διότι με αυτό τον τρόπο, δύναται να θεωρηθούν όλες, ανεξαρτήτως, οι εχθρικές ενέργειες, ως εισβολή. Παρατηρείται ωστόσο, ότι, οι περισσότεροι μελετητές που ενδιαφέρθηκαν για το υιοθετημένο από τον Καταστατικό Χάρτη, σύστημα, περιορίστηκαν στην στρατιωτική εισβολή, πράγμα που σημαίνει, ότι, οι διάφορες μη στρατιωτικές ενέργειες, όπως λ.χ. η προπαγάνδα, δεν πρέπει να ληφθούν υπ' όψιν. Η αλήθεια είναι, ότι, οι συνηθισμένες συζητήσεις αναφορικά με το θέμα της εισβολής, της νόμιμης άμυνας..κλπ, στα πλαίσια του διεθνούς δικαίου, στηρίχθηκαν στην απλή προϋπόθεση, βάσει της οποίας, δικαιούται κάθε κράτος, που δέχεται εισβολή, καθώς και τα κράτη που σπεύδουν για την βοήθειά του, να οργανώσουν από κοινού, ένα αμυντικό σύστημα. (46)

3) Από την διατύπωση του άρθρου 6, φαίνεται, ότι, η επέμβαση του Συμβουλίου, είναι υποχρεωτική, αρκεί να πληροί τις προϋποθέσεις που αναφέρθηκαν. (47) Η συνέχεια όμως του άρθρου, κυρίως δέ, η έλλειψη αναφοράς, είτε στα μέτρα αντιμετώπισης της εισβολής, είτε στις ποινές που δύναται να επιβληθούν στον εισβολέα, αν είναι μέλος του Οργανισμού, όπως ορθά σημείωσε ο Χάρτης του ΟΗΕ, (31) ελαχιστοποιούν τις δυνατότητες επιτυχίας του Συνδέσμου.

4) Επειδή, ο Καταστατικός Χάρτης του ΣΑΚ, δεν τονίζει την διαφορά μεταξύ της εισβολής, και της απειλής με αυτήν, στην ρύθμιση του θέματος, θα πρέπει να ισχυεί και στις δύο περιπτώσεις, η απαιτούμενη

ομοφωνία. Αυτό σημαίνει με άλλα λόγια, ότι, οποιαδήποτε σχετική απόφαση, όπως π.χ. είναι, αν η περίπτωση αποτελεί όντως εισβολή, και σε πιά βαθμό; πρέπει να ληφθεί με ομοφωνία. Έτσι, η διαφωνία σε αυτό το αρχικό στάδιο, θα εμποδίζει, όχι μόνο την συνέχεια της συζήτησης, αλλά κάθε ενέργεια ή λήψη μέτρων, (49) όσο σοβαρή και να είναι η κατάσταση. Εξάλλου, και εν όψει του πολιτικού διχασμού που επικρατεί στην αραβική πολιτική, αρκεί να εξασφαλίζει ο εισβολέας, μόνο μία ψήφο, για να εμποδίσει οποιαδήποτε μέτρα σε βάρος του, όπως άλλωστε συμβαίνει στις περισσότερες περιπτώσεις στην ιστορία του Συνδέσμου. (50)

5) Το Συμβούλιο του ΣΑΚ, δεν δύναται, σύμφωνα με τό Καταστατικό, να επεμβαίνει αυτεπαγγέλτως. Η παλαιά αυτή ρύθμιση, δεν μπορεί να ανταποκρίνεται στα σημερινά δεδομένα, όπου η τρομερή ανάπτυξη των όπλων καταστροφής, δεν επιτρέπουν την αργή κίνηση για την αντιμετώπιση της κατάστασης. Σε μερικές περιπτώσεις μάλιστα, όλη η επιχείρηση της εισβολής, δεν διήρκεσε παρά μόνο λίγες ώρες [όπως η αμερικανική εισβολή κατά της Λιβύης του 1986], η ακόμα μερικά λεπτά [όπως η ισραηλινή εισβολή κατά του Ιράκ του 1982], πράγμα που σημαίνει στην πράξη, ότι, το Συμβούλιο, όταν θα συνέρχεται, θα συζητεί περί των συνεπειών της εισβολής, ενώ τα μέτρα που μπορεί να λάβει, δεν θα περάσουν τα όρια της διαμαρτυρίας στην καλύτερη περίπτωση.

6) Από την διατύπωση του άρθρου 6, συμπεραίνεται, ότι, ο Καταστατικός Χάρτης, δεν κάνει καμιά διάκριση στην ταυτότητα του εισβολέα, δηλαδή, αν είναι κράτος μέλος ή μή. Η σημασία της διάκρισης αυτής, οφείλεται στο γεγονός, ότι, η αντιμετώπιση της κατάστασης καθώς και τα μέτρα κατά της εισβολής που θα λαμβάνονται, θα είναι τελείως διαφορετικά, στην περίπτωση που ο εισβολέας είναι ξένο κράτος. Ευκολότερα ωστόσο ελέγχεται η κατάσταση όταν ο εισβολέας είναι μέλος, απ'όταν δεν είναι.

7) Παράλειψε το άρθρο 6 του Καταστατικού, να αναφερθεί στην περίπτωση εκείνη, όπου ένα μέλος, παρόλο που δέχεται την εισβολή, δεν κάνει προαφυγή στο Συμβούλιο, αν και μπορεί. Επίσης, παράλειψε να σημειώσει την περίπτωση που αλληλοκατηγορούνται δύο κράτη μέλη για εισβολή. Στην περίπτωση αυτή, το Συμβούλιο, θα βρισκόταν μπροστά στο δίλημμα: η να περιορίσει τις συζητήσεις του για προσδιορισμό του αρχικού εισβολέα, και κατόπιν να εφαρμόσει τις σχετικές διατάξεις, η να

συνεχίσει την συζήτηση κατά βάθος, χωρίς καμιά καταστατική κάλυψη, διότι, το άρθρο ρυθμίζει την κατάσταση ρητά, βάσει ενός εισβολέα, ο οποίος μάλιστα, δέν θα πάρει μέρος στην ψηφοφορία. (34)

8) Είναι αυτονόητο, ότι, το κράτος μέλος, το οποίο θα δεχθεί την εισβολή, δέν είναι υποχρεωμένο να περιμένει την συζήτηση και τις αποφάσεις του Συμβουλίου. Η καταστατική ρύθμιση, άν και αποσκοπεί καθαρά στην προστασία των μελών του Οργανισμού, δέν αφαιρεί εν τούτοις, το δικαίωμα της νόμιμης άμυνας, με χρήση κάθε μέσου, συμπεριλαμβανομένης και την χρήση βίας. Άς σημειωθεί, ότι, το παραπάνω δικαίωμα είναι αναγνωρισμένο διεθνώς και απο το Χάρτη του ΟΗΕ. (52)

Συνοπτικά τέλος, μπορεί να αναφερθεί, ότι, το σύστημα που υιοθέτησε ο Καταστατικός Χάρτης του ΣΑΚ, για την αντιμετώπιση της εισβολής, είναι: α/ Εκούσιο, διότι, δέν δύναται να λάβει μέρος το Συμβούλιο, χωρίς την θέληση του κράτους που δέχεται την εισβολή. β/ Γενικό, επειδή, άν και αναφέρεται στις διαδικασίες αντιμετώπισης της εισβολής, δέν προσδιορίζει τα μέσα και τα μέτρα αντιμετώπισης, και τέλος γ/ Εξαρτάται πλήρως η εφαρμογή του, απο την ομόφωνη απόφαση του Συμβουλίου.

3/ Ο ΕΙΡΗΝΙΚΟΣ ΔΙΑΚΑΝΟΝΙΣΜΟΣ Η ΠΡΑΚΤΙΚΗ

Το σύστημα της ειρηνικής επίλυσης των διαφορών, όπως ανφέρεται στό Καταστατικό του ΣΑΚ, παρουσιάζει πολλά κενά, μέ αποτέλεσμα να επηρεάζεται αρνητικά η αποδοτικότητα του Οργανισμού στην αντιμετώπιση των διαφορών. Εξάλλου, και οι εξελίξεις στις μεταξύ των αραβικών χωρών, σχέσεις, που οδήγησαν στην δημιουργία καινούριων και μη προβλεπόμενων απο τον Καταστατικό μέσων, όπως είναι, η διαπραγμάτευση, η έρευνα, (53) η παράταξη ενόπλων δυνάμεων στις γραμμές εκεχειρίας μεταξύ των αντιμαχομένων πλευρών...κλπ(54), δέν βοήθησαν αποτελεσματικά στην βελτίωση του συστήματος.(55) Τό άμεσο αποτέλεσμα της αδυναμίας του συστήματος του ΣΑΚ, όπως χαρακτηριστικά τόνισε ο BUTROS GALLI, (56) οδήγησε πέραν απο την αποδυνάμωση του αραβικού μετώπου, στην συμβολή στις συνεχείς πανηγυρικές νίκες του Ισραήλ, είτε ηθικά ενώπιον της διεθνούς γνώμης, είτε στρατιωτικά, στο περιφερειακό πλαίσιο.

Η αλήθεια είναι, ότι, ο τρόπος διχοτόμησης του αραβικού κόσμου σέ ανεξάρτητα κυρίαρχα κράτη, μετέφερε τις διαφορές των μεγάλων δυνάμεων [οι ευρωπαϊκές δυνάμεις στην πρώτη περίοδο και οι δύο υπερδυνάμεις στην συνέχεια] στην περιοχή. Το χαρακτηριστικό παράδειγμα που επιβεβαιώνει το συμπέρασμα αυτο, είναι η διένεξη μεταξύ της Β. και Ν. Υεμένης, (57) όπου κάθε πλευρά, δέν ήταν στην πραγματικότητα παρά ο εκφραστής της μίας απο τις δύο υπερδυνάμεις. Εν τούτοις, οι περιορισμένοι ενδοαραβικοί πόλεμοι, αποτελούν ουσιαστικά, ένα μέρος του διεθνούς πολεμικού παιχνιδιού, με επικεφαλής τις μεγάλες δυνάμεις για υλοποίηση των δικών τους πολιτικών, οικονομικών..κλπ σκοπών. Παράλληλα, θεωρείται η αραβική περιοχή, ως το ιδανικότερο πεδίο δοκιμών όπλων, με ελάχιστες για τις μεγάλες δυνάμεις υλικές ζημιές και ανθρώπινες απώλειες. (58)

Πολλές και ποικίλες είναι οι αραβικές διαφορές, μερικές απ'αυτές μάλιστα, μετατράπηκαν σέ ανοιχτή στρατιωτική αναμέτρηση. Η μελέτη όμως των διαφορών αυτών, δέν είναι διόλου εύκολη. Αυτό οφείλεται, πέραν απο το μεγάλο αριθμό των διαφορών, στό ότι, οι περισσότερες προσπάθειες επίλυσης τους, ακολούθησαν την μυστική διπλωματία, πράγμα που

Ευοχεραίνει τον εντοπισμό και αναφορά σχετικών εγγράφων τι στοιχείων. (59) Εξάλλου, δεν είναι λίγες εκείνες οι διαφορές που οφείλονται σε προσωπικές διαφορές ή στη δυσπιστία μεταξύ των ηγετών των αραβικών κρατών. Σε τέτοιες περιπτώσεις, λύνονται συνήθως οι διαφορές με την συμβιλίωση των ηγετών. Έγλαβη σε προσωπικό πλαίσιο, συνεπώς και πλήρη έλλειψη στοιχείων για τους μελετητές. (60) Στόν παρακάτω πίνακα, αναφέρονται οι σπουδαιότερες διαφορές, οι οποίες συνοδεύουν αρκετά στοιχεία, καθώς και ο ρόλος του Συνδέσμου στην εξεύρεση ικανοποιητικής λύσης:

αριθ	οι αντιμαχόμενες πλευρές	χρονολογία	τα αίτια της διαφοράς	η εξέλιξη της διαφοράς	ο ρόλος του ΣΑΚ (61)
1.	Υεμένη	1948	πολιτική διαφορά, οδήγησε σε πόλεμο	πόλεμος	Β
2	Λιβ. / Συρία	1949	παράβαση των συνόρων του Λιβάνου από τους σύριους.	διαφορά	Α
3	Δ. Οχθ. / Ιορδ.	1950	ιορδανική απόφαση για προσαρτηση της Δ. Όχθης	διαφορά	Β
4	Σουδάν	1955	προσπάθεια ίδρυσης ανεξάρ. κράτους για την μειονότητα του Νότου.	πόλεμος	Α
5	Λιβ. / Ιράκ	1956	μεταφορά του ιρακινού πετρελαίου.	διαφορά	Α
6	Αίγ. / Σουδάν	1958	συνοριακή διαφορά	διαφορά	Α
7	Λιβ. / Ιορδ. / ΗΑΔ	1958	πολιτικές διαφορές	διαφορά	Α
8	Ιράκ	1961	ανταρτοπόλεμο για τα δικαιώματα των Κούρδων.	διαφορά	Β

9	Αιγπ./Συρία	1961	πολιτικές διαφορές	πόλεμος	Α
10	Ιράκ/Κουβέιτ	1961	ιρακινή απειλή για προάρ τηση του Κουβέιτ	διαφορά	Β
11	Αιγπ/Συρία	1962	αιγυπτιακή ανάμειξη στις εσωτ. υποθέσεις της Συρίας	διαφορά	Β
12	Μαρ/Αλγερία	1963	συννοριακή διαφορά	πόλεμος	Β
13	Υεμένη	1963	ιδεολογικές διαφορές (δημορ των/βασ.) διχοτόμηση της Υεμ σε δυο ανεξάρτητα κράτη	πόλεμος	Γ
14	Ιορδάνια/ΟΑΠ	1970	πολιτικές διαφορές οδήγησαν στα γεγονότα του Μαύ. Σεπτε.	πόλεμος	Α
15	Αλγ/Μαρ/Μαυρ.	1971	περί της Δυτικής Σαχάρας	πόλεμος	Β
16	Ν./Β. Υεμένη	1972	περί των συνόρων	πόλεμος	Γ
17	Ιράκ/Κουβέιτ	1973	συννοριακή διαφορά	πόλεμος	Γ
18	Λίβανος	1975	θρησκοπολιτικές διαφορές	πόλεμος	-
19	Λίβαν/Συρία	1976	πολιτικές διαφορές	πόλεμος	Β
20	Αιγπ/Λιβύη	1977	πολιτικοιδεολογικές διαφω.	πόλεμος	Γ
21	Ιράκ/Συρία	1979	πολιτικοιδεολογικές διαφω. μεταξύ των 2 πολιτών του Μπάθ	διαφορά	Α
22	Ιράκ/Συρ/Λιβ.	1980	πολιτικές διαφορές κυρώ- θηκαν με την υπεράσπιση της Συρίας του Ιράν κατά Ιράκ	πόλεμος	Β

Ο ρόλος του ΣΑΚ* Α = δέν απασχολήθηκε, Β = επέμβαση άνευ επιτυχία, Γ =
επέμβαση με επιτυχία

Για τις παραπάνω αραβικές διαφορές, καθώς και τα μέσα επίλυσης τους, χρήσιμο θα είναι να σημειωθούν οι εξής παρατηρήσεις:

1) Από το Άλφα ως το Ωμέγα, οι αιτίες των διαφορών αυτών είναι πολιτικού χαρακτήρα. Οι άλλες γνωστοποιημένες αιτίες, αν και είναι πολλές φορές η σταγόνα που ξεχείλισε το ποτήρι, δέν αποτελούν εν τούτοις την αληθινή αφορμή της διαφοράς. Ο Λίβανος, π.χ. όταν παρουσίασε ως αιτία της διαφοράς του με την Συρία, την παραβίαση των συνόρων του από σύριους σταρατιώτες του 1949, έκρυψε την πραγματική αιτία της διαφοράς, η οποία ήταν αντίδραση για την συριακή πολιτική που πρόβλεπε στην κατάργηση της γαλλο - λιβανικής οικονομικής συμφωνίας του 1948, θεωρώντας την, ως αντιαραβική συμφωνία. Επίσης, η αιγυπτο - σουδανική διαφορά του 1958 περί των συνόρων, δέν ήταν παρά αιγυπτιακή πολιτική προσπάθεια, για αναβολή των σουδανικών εκλογών, ώστε να πραγματοποιηθεί πρώτα η αιγυπτο - συριακή προβλεπόμενη τότε, ένωση, ενώ τα υπόλοιπα σουδανικά πολιτικά κόμματα, φοβήθηκαν την ισχυροποίηση της θέσης των φιλοαιγυπτιακών κομμάτων στό Σουδάν, αν οι εκλογές θα γινόταν μετά την ένωση.(61)

2) Στις διαφορές που καταλήγουν σ'ένοπλες συγκρούσεις, παρατηρούνται τα εξής:(62) α/ Ελλειψη κήρυξης πολέμου, δηλαδή η αποφυγή κάθε μίας από τις αντιμαχόμενες πλευρές, να κηρύξει επίσημα τον πόλεμο, για να μή κατηγορηθεί από τα υπόλοιπα αραβικά κράτη, και τον αραβικό λαό, ως εχθρική πλευρά. β/ Περιορισμένη στρατιωτική αναμέτρηση, όπου το βάρος της αναμέτρησης, συγκεντρώνεται στην προπαγόνδα [γνωστή ως πόλεμο των ραδιοσταθμών], ενώ παράλληλα δέν ανακοινώνεται η γενική επιστράτευση, ούτε γίνεται χρήση όλων των όπλων που είναι στην κατοχή τους. Εξάλλου δέ, κάθε πλευρά αποφεύγει σκόπιμα τις πυκνοκατοικημένες περιοχές, ως πεδίο μάχης. Παρατηρείται επίσης, η ανθρώπινη μεταχείριση των αιχμαλώτων, σε μια φανερή προσπάθεια διάκρισης, μεταξύ του λαού και της πολιτικής του ηγεσίας.(63) γ/ Περιορισμένος χρόνος, όπου η αναμέτρηση δέν παίρνει μορφή πολέμου μακράς διάρκειας.(64) Παρατηρείται επίσης, ότι, η πλευρά που υπερτερεί δυναμικά, ανταποκρίνεται, άνευ όρων στο αίτημα της κατάπαυσης του πυρός σχεδόν αμέσως, όπως λ.χ. η Αίγυπτος και το Ιράκ στο πόλεμο της πρώτης με την Λιβύη [1977], και του δεύτερου με το Κουβέϊτ [1973].(65)

3) Εξαρτάται πάντα η αποτελεσματικότητα του Συνδέσμου, από την κατάσταση που επικρατεί στις αραβικές σχέσεις. Αυξάνεται δέ, ο ρόλος και η ικανότητα του Οργανισμού, όσον οι σχέσεις μεταξύ των μελών είναι ομαλές, και αντιστρόφως. Έτσι, παρτηρείται ότι, ο ΣΑΚ δέν κατάφερε να επιλύσει καμιά διαφορά μετα του Κάμπ Ντέϊβιντ, με τις γνωστές πλέον συνέπειες στις αραβικές σχέσεις. (66)

4) Υπάρχει ωστόσο ένα συγκεκριμένο σημείο απειλής για την αραβική εθνική ασφάλεια, που προκαλεί τόσο τον Σύνδεσμο, όσο και τα μέλη του να δείξουν ζωρό ενδιαφέρον, για την επίλυση της διαφοράς. Άν όμως η διαφορά δέν υπερβαίνει το ανωτέρω κρίσιμο σημείο, ουδένα ενδιαφέρον δέν θα προκαλεί, όπως π.χ. στην αιγυπτο – σουδανική κρίση του 1958, (67) η οποία αντιμετωπίσθηκε με απόλυτη αδράνεια. (68)

5) Κατα την διάρκεια της δεκαετίας του 50, τα αραβικά κράτη συνήθως, προτιμούσαν την προσφυγή στους διεθνούς οργανισμούς παρά στον ΣΑΚ. Αυτό οφείλεται στό ότι, τα κράτη αυτά, φοβήθηκαν την επιρροή του κράτους – ηγέτη [την Αίγυπτο δηλαδή] στόν Οργανισμό, ειδικά δέ, όταν λαμβάνει μέρος στην διαφορά, η υποστηρίζει μια απο τις αντιμαχόμενες πλευρές. Πολλά είναι τα παραδείγματα εκείνης της εποχής, όπως π.χ. η προσφυγή του Σουδάν στόν ΟΗΕ (1958), σχετικά με την διαφορά του με την Αίγυπτο, η προσφυγή του Λιβάνου και της Ιορδανίας στόν ΟΗΕ (1958) για την διαφορά τους με την Ηνωμένη Αραβική Δημοκρατία, η προσφυγή του Μαρόκου στην ΟΑΕ (1963) για την διαφορά του με την Αλγερία..κλπ. (69) Σέ άλλες δέ περιπτώσεις, η αποφυγή του Συνδέσμου τότε, αποτέλεσε σταθερή πολιτική μερικών μελών, ώστε να μή επηρεασθεί η εσωτερική τους, λεπτή ισορροπία απο την ανάμειξη του Οργανισμού [π.χ. ο Λίβανος]. Το φαινόμενο της αποφυγής άρχισε να χάνει έδαφος κατά της δεκαετίας του 70 και 80, λόγω της μείωσης του βάρους της Αιγύπτου στον Οργανισμό, απο μία μεριά, και παράλληλα, της εμφάνισης καινούριων κέντρων διαμόρφωσης της αραβικής πολιτικής [Σ. Αραβία και Κουβέϊτ]. (70) Άλλες απόψεις υποστηρίζουν, ότι, η επαναστατική πολιτική της Αιγύπτου, κυρίως δέ, μετά την αγγλο-γαλλο-ισραηλινή εισβολή στο Σουέζ [1956], δημιούργησε σύγχυση στην αραβική πολιτική γενικά, και απόκτησε την ανοικτή εχθρότητα των μετριοπαθών καθεστώτων. Έτσι, περιορίσθηκε ο ρόλος και η δραστηριότητα του Συνδέσμου, μέ αποτέλεσμα να μήν είναι σέ θέση να αντιμετωπίζει τις διαφορές τών μελών του μέ επιτυχία, πράγμα πού

ανάγκασε στην συνέχεια τα κράτη μέλη να αναζητήσουν την επίλυση των διαφορών τους αλλού. Η ήττα όμως, της Αιγύπτου στον πόλεμο του 1967, καθώς και η διακυβέρνησή της από τον AL SADAT (1970), οδήγησαν στην χάραξη νέας πολιτικής που βοήθησε αφ' ενός στην ομαλοποίηση των σχέσεων των κρατών μελών, και αφ' ετέρου, στην αύξηση της ικανότητας του ΣΑΚ. (71) Η κατάσταση αυτή επικράτησε μέχρι την υπογραφή της συμφωνίας του Κάμπ Ντέιβεντ (1979), και από τότε άρχισε νέα πολιτική περιπέτεια που συνεχίζεται ακόμα.

6) Ο ΣΑΚ ασκώντας τον ρόλο του, στην επίλυση των μεταξύ των μελών του, διαφορών, δέν υποστήριξε, εκτός από λίγες περιπτώσεις, (72) καμιά από τις πλευρές της διαφοράς. Αυτό δέν ισχύει όμως, όταν μία πλευρά είναι ξένη, οπότε, υποστηρίζει αυτομάτως και απεριόριστως την αραβική πλευρά. Εξάλλου, παρατηρείται ότι, ο Σύνδεσμος αποφεύγει σκόπιμα την χρήση ενόπλων δυνάμεων, σαν αναγκαίο μέσο επίλυσης των διαφορών και αποκατάστασης της ειρήνης. Σέ δύο μόνο περιπτώσεις (του Κουβέιτ (1961) και του Λιβανου (1983)), υιοθέτησε ο ΣΑΚ την χρήση της βίας ως αναγκαίο μέσο επίλυσης των διαφορών. Αξιοσημείωτο είναι, ότι, και στις δύο παραπάνω περιπτώσεις, περιορίσθηκε ο ρόλος των δυνάμεων αυτών, αν και είχαν συμβολικό χαρακτήρα, στην παρέμβαση μεταξύ των αντιμαχομένων πλευρών.

7) Η παράταση των διαφορών μεταξύ των μελών του ΣΑΚ, αποτελεί την πέτρα του σκανδάλου, για την ξένη ανάμειξη καθώς και αφορμή της μεταφοράς των μεταξύ τους διαφορών στην αραβική περιοχή. Έτσι, το 1958, οι σοβιετικοί πήραν το μέρος της Ηνωμένης Αραβικής Δημοκρατίας, επειδή οι αμερικάνοι στάθηκαν στο πλευρό του Λιβάνου, στην διαφορά των δύο αραβικών κρατών. Στην κρίση Ιρακ - Κουβέιτ (1973), οι άγγλοι και οι αμερικάνοι πήραν την απόφαση να υποστηρίξουν το Κουβέιτ, αμέσως μετά την σοβιετική συμπαράσταση στο Ιράκ..κλπ. Η ξένη ανάμειξη στις αραβικές διαφορές πέραν από το ότι εμπλέκει την κατάσταση, δυσχεραίνει αναμφίβολα το έργο του Συνδέσμου. (73)

8) Μηδενίζεται η πιθανότητα επίλυσης της διαφοράς, όταν το αντικείμενο της διαφοράς είναι περιοχή (π.χ. η Δ. Όχθη του 1950) η σύνορα (όπως λ.χ. τα σύνορα Αλγερίας - Μαρόκου του 1963), ενώ αυξάνεται η δυνατότητα ανεύρεσης λύσης, όταν η κρίση προέρχεται από ιδεολογική ή πολιτική διαφορά. Στην πρώτη κατηγορία, δέν κατόρθωσε να επιλύσει παρά

μόνο 2 από τις 6 διαφορές, ενώ κατάφερε να βάλει τέλος σε 4 από τις 7 διαφορές της δεύτερης κατηγορίας (οι εμφύλιοι πόλεμοι του Λιβάνου [1975] και της Υεμένης [1963], η διένεξη Αιγύπτου - Σ. Αραβίας [1961], και ο πόλεμος Αιγύπτου - Λιβύης [1977]). Η εξήγηση που μπορεί να δοθεί εδώ, είναι, ότι στις διαφορές που αφορούν κυριαρχικά δικαιώματα, είναι δύσκολο να ικανοποιηθούν και οι δύο πλευρές συγχρόνως, πράγμα που μπορεί να πραγματοποιηθεί ευκολότερα στις πολιτικές και ιδεολογικές διαφορές. (74)

9) Συνήθως, ο Σύνδεσμος ξεκινά τις ενέργειες του πολύ καθυστερημένα, με αποτέλεσμα ελαχιστοποίησης των δυνατοτήτων επιτυχίας, λόγω της επέκτασης της διαφοράς και της τροπής που παίρνει στο χρόνο που έχει μεσολαβήσει. Σάν απλό παράδειγμα, δύναται να αναφερθεί, ότι, η αραβική στρατιωτική δύναμη, που επιστράτευσε ο Σύνδεσμος, έφθασε τους δύο μήνες μετά την εκδήλωση της κρίσης Ιράκ - Κουβέιτ (1961), ενώ οι βρετανικές ένοπλες δυνάμεις κατέφθασαν σέ λιγότερο από 24 ώρες από την πρόσκληση του Κουβέιτ. Επίσης, στην διαφορά Αιγύπτου - Λιβάνου (1958) το Συμβούλιο του ΣΑΚ συνήλθε μετά από 10 μέρες από την αίτηση του Λιβάνου, ενώ το Συμβούλιο Ασφάλειας του ΟΗΕ, άρχισε τις συζητήσεις του, για το ίδιο θέμα, μόλις 24 ώρες μετά την λιβανική προαφυγή. Άς σημειωθεί επίσης, ότι, χρειάστηκαν 18 ολόκληροι μήνες από την αρχή της τελευταία λιβανικής κρίσης του 1975, για να πραγματοποιηθεί Σύνοδος Κορυφής, που αποσκοπούσε στην αντιμετώπιση της κρίσης. Από τα παραπάνω παραδείγματα, διαπιστώνεται, ότι, η βραδεία αντιμετώπιση των διαφορών χαρακτηρίζει τις κινήσεις του Συνδέσμου. Το μειονέκτημα αυτό όμως, οφείλεται σε μεγάλο βαθμό, στον Καταστατικό Χάρτη, ο οποίος δέν υποχρεώνει (όπως ισχύει στο καταστατικό της ΟΑΚ π.χ.) τα μέλη του Συνδέσμου, να προσφύγουν σ' αυτόν πρίν από οποιαδήποτε άλλη ενέργεια, (75) καθώς και τις καθόλου πρακτικές προϋποθέσεις του άρθρου 5.

10) Οι προσπάθειες του Συνδέσμου, πολλές φορές γίνονται σάν καθαρή αντίδραση για ωριασμένες ξένες κινήσεις. Η παρουσία π.χ. των αγγλικών και αμερικάνικων στρατευμάτων στην Ιορδανία και στό Λίβανο το 1958, καθώς και οι βρετανικές δυνάμεις στό Κουβέιτ το 1961, ήταν αφορμή για πιο σοβαρές προσπάθειες στους κόλπους του Συνδέσμου. Εξάλλου, δέν είναι σπάνιες φορές που εξαρτάται η τύχη της διαφοράς από την συμπεριφορά των ξένων κρατών απέναντι της, όπως π.χ. στην διαφορά Μαρόκου - Αλγερία του

1963, όπου μόνο η επιθυμία των υπερδυνάμεων να τερματιστεί η διαφορά σέ περιφερειακό πλαίσιο, επέτρεψε στο Συμβούλιο του ΣΑΚ να επέμβει αποτελεσματικά. (76)

11) Παρατηρείται επίσης, ότι αυξάνεται η δυνατότητα επίλυσης των διαφορών στα πλαίσια του ΣΑΚ, όταν ισορροπούν οι δύο αντιμαχόμενες πλευρές. Ο Σύνδεσμος ωστόσο, κατάφερε να επιλύσει ικανοποιητικά 5 από τις 8 διαφορές [η αιγυπτιοσυριακή διένεξη (1961), ο εμφύλιος πόλεμος της Υεμένης (1963), ο πόλεμος μεταξύ Ν. και Β. Υεμένης (1972), ο εμφύλιος πόλεμος του Λιβάνου (1975), και η αιγυπτιολιβυική διένεξη του 1977], όπου επικρατούσε απόλυτη ισορροπία δυνάμεων μεταξύ των δύο πλευρών. Η επιτυχία αυτή του Οργανισμού, οφείλεται στο ότι στις περιπτώσεις αυτές αυξήθηκε η πιθανότητα της παράτασης της διαφοράς, επομένως έτιθετο σε κίνδυνο όλη η περιοχή, πράγμα που ανάγκασε τόσο τον Σύνδεσμο, όσο και τα μέλη του, να εντείνουν τις προσπάθειες τους για την επίλυση της διαφοράς. Παράλληλα, και οι αντιμαχόμενες πλευρές ανταποκρίνονται εύκολα όταν διαπιστώνουν, ότι, καμιά τους δεν μπορεί να επιβάλλει τους όρους της, ή να κερδίσει διά βίας σέ βάρος της άλλης. (77)

12) Χωρίς καμιά αμφιβολία, και για να αποδώσει ο Σύνδεσμος, στο τομέα της ειρηνικής επίλυσης των διαφορών, θα πρέπει να το θελήσουν και τα ίδια τα κράτη - μέλη του. Όταν τα μέλη δεν σεβαστούν τις συνθήκες τους, ούτε συμμορφώνονται με τις καταστατικές τους υποχρεώσεις, σημαίνει πλήρη ανικανότητα του Οργανισμού. Η διένεξη Αλγερίας - Μαρόκου του 1963 π. χ. συνέβαινε μεταξύ δύο χωρών που δεσμεύονται από τέσσερες διεθνείς συνθήκες, (78) που απαγορεύουν ρητά την χρήση βίας και υποχρεώνουν συγχρόνως τα μέρη, να επιλύσουν ειρηνικά τις διαφορές τους. Παρ'όλα αυτά όμως, και μολονότι οι ανωτέρω συνθήκες ίδρυσαν και αρμόδια όργανα που συμβάλλουν στην επίλυση των διαφορών, καμιά πλευρά δεν ανταποκρίθηκε, πράγμα που σημαίνει, ότι, καμιά σημασία δεν έχει ο μεγάλος αριθμός των συνθηκών, αρκεί να υπάρχει αληθινή θέληση, ώστε να μπορεί ο Οργανισμός να ελέγχει και να ρυθμίζει την κατάσταση. (79)

13) Ο Σύνδεσμος, αντιμετωπίζοντας την αδιαφορία των μελών του, τα οποία δεν συμμορφώνονται με τις καταστατικές υποχρεώσεις [βλ. άνω, το σημείο 12], δημιούργησε την Σύνοδο Κορυφής, ώστε να ανταποκριθεί, τόσο

στα αραβικά δεδομένα, όσο και στις υποχρεώσεις του ως περιφερειακού οργανισμού. Εν τούτοις, οι Σύνοδοι Κορυφής, συνέβαλαν πραγματικά στην επίλυση των διαφορών στα πλαίσια του ΣΑΚ, και στην δημιουργία καταλλήλου κλίματος συνεννόησης και εμπιστοσύνης μεταξύ των αντιμαχόμενων πλευρών, ακόμα και όταν η συγκεκριμένη διαφορά δεν αποτελεί αντικείμενο συζήτησης. (81)

14) Τέλος, αξίζει να σημειωθεί, ότι, ο Σύνδεσμος παρουσιάζει πλήρη ανικανότητα στην αντιμετώπιση των διαφορών, που έχουν ως αντιμαχόμενη πλευρά, μια ξένη χώρα, κυρίως δέ, όταν η διαφορά καταλήγει είτε σε εισβολή, είτε σε στρατιωτική αναμέτρηση. Ο ρόλος του Οργανισμού, σε τέτοιες περιπτώσεις, δεν ξεπερνάει συνήθως την ηθική υποστήριξη της αραβικής πλευράς, δηλαδή, την διαμαστωρία και στην συνέχεια την προσφυγή στο Συμβούλιο Ασφάλειας του ΟΗΕ. (82) Ο παρακάτω πίνακας αναφέρει μερικές από τις διαφορές αυτές:

αρθ.	ο εισβολέας	η χώρα που δέχθηκε την εισβολή	χρόνος για	ΟΙ ΑΙΤΙΕΣ ΤΗΣ ΔΙΑΦΟΡΑΣ
1	Γαλλία	Λίβανος/Συρία	1945	υποβολή ειδικής συμφωνίας σαν όρο τερματισμού της κατοχής
2	Γαλλ.Αγγ.Ισρα.	Αίγυπτος	1956	εξασφάλιση της ναυσιπλοΐας στην διώρυγα του Σουείζ
3	Ισραήλ	Ιράκ	1982	καταστροφή του ιρακινού πυρηνικού εργοστασίου
4	Ισραήλ	Λίβανος	1982	αφάνιση της παλαιστινιακής ύπαρξης
5	Ισραήλ	Τυνησία	1985	καταστροφή του αρχηγείου της ΟΑΙ
6	Η.Π.Α	Λιβύη	1986	συμμορφωση της λιβυκής ηγεσίας με την διεθ.τρομοκρατία
7	Ισραήλ	Τυνησία	1988	δολοφονία του παλαιστίνιου ABO JIHAD

4/ ΤΑ ΣΧΕΔΙΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΤΡΟΠΟΠΟΙΗΣΗ ΤΟΥ ΚΑΤΑΣΤΑΤΙΚΟΥ

Η παρούσα αρνητική κατάσταση που παρατηρείται, οφείλεται κυρίως στο μεγάλο αριθμό διαφορών μεταξύ των μελών του ΣΑΚ, με τις γνωστές συνέπειες, όπως είναι η μη σταθερότητα, η έλλειψη εποικοδομητικής συνεργασίας...κλπ. Κατ'αρχήν, πρέπει να τονισθεί, ότι, η ύπαρξη των διαφορών καθ' εαυτών, δέν μπορεί να ερμηνευθεί πάντα ως αρνητικό στοιχείο, αρκεί να εκφράζουν οι διαφορές αυτές την πολιτική, οικονομική...κλπ, ανάπτυξη και την κοινωνική ζωτικότητα. Ωστόσο όμως, ο γρήγορος ρυθμός των μεταβολών σ'όλα σχεδόν τα πλαίσια της ανθρώπινης δραστηριότητας στην араβική περιοχή, και παράλληλα η μη ταυτόσημοι πολιτικοί προσανατολισμοί, αποτελούν τους βασικούς παράγοντες των араβικών διαφορών.(83) Λόγω της καταστατικής έλλειψης, ο ΣΑΚ απο την μεριά του, αδυνατεί να αντιμετωπίζει αποτελεσματικά και να ελέγχει την κατάσταση, παρουσιάζοντας έτσι παθητική εγκαρτέρηση, ενώ οι διαφορές αυξάνονται συνεχώς.

Εξάλλου, η έλλειψη, πέραν απο την κακή ρύθμιση που υιοθέτησε ο Καταστατικός Χάρτης, των αρμοδίων οργάνων, που δύνανται να παρακολουθούν την πορεία των διαφορών, καθώς και την εκτέλεση των τυχόν αποφάσεων του Οργανισμού, αποτέλεσαν την χαριστική βολή στην τελευταία ικανότητα που απέμεινε στον Σύνδεσμο. Εν τούτοις, μπορεί να αναφερθεί, ότι, η έλλειψη αυτή έγινε αισθητή και στα πρώτα βήματα του ΣΑΚ. Έτσι, π.χ. το πρόβλημα που αντιμετώπισε το Συμβούλιο του Συνδέσμου, αναφορικά με την γαλλική εισβολή στο Λίβανο και στην Συρία (1945), δέν ήταν στην ουσία η λήψη μέτρων κατά της εισβολής, αλλά η αναζήτηση των αναγκαστικών μέσων(84) στην περίπτωση της άρνησης της Γαλλίας να συμμορφωθεί με τις σχετικές αποφάσεις του Συμβουλίου του Συνδέσμου.

Σε μία φανερή δέ προσπάθεια να ξεπερασθούν τα εμπόδια που αναφέρονται στο άρθρο 5 του Καταστατικού, σχετικά με την ειρηνή επίλυση των διαφορών, αποσκοπούσε το άρθρο 1 της Συμφωνίας της Κοινής Άμυνας. Η προσπάθεια αυτή όμως, δέν καρποφόρησε ουσιαστικά, όπου και

συνεχίζει να εξαρτάται η αρμοδιότητα καθώς και η επέμβαση του Οργανισμού, από την απόλυτη βούληση των διίσταμένων μερών. Επίσης, χωρίς αποτέλεσμα εξελίχθηκε η προσπάθεια του ΣΑΚ, όταν στις 13/4/1950 αποφάσισε την ίδρυση ειδικού δικαστικού οργάνου, αρμόδιου για επίλυση των μεταξύ των μελών, διαφορών.(85) Τέλος, πρέπει να σημειωθεί, ότι, κανένα σχέδιο τροποποίησης του Καταστατικού του ΣΑΚ, μέχρι στιγμής, δεν παράλειψε να αναφερθεί κατηγορηματικά στην ίδρυση ενός δικαστικού οργάνου, ώστε να βελτιωθεί το σύστημα της αντιμετώπισης και συνεπώς, της επίλυσης των διαφορών των μελών του Οργανισμού, ειρηνικώς.(86)

Παράλληλα, θα μπορούσε η συμβολή των κρατών – μελών να είναι αισθητή στην βελτίωση του συστήματος ειρηνικού διακανονισμού του ΣΑΚ. Πρόκειται δηλαδή, για τις μεταξύ τους συμφωνίες, όπου θά ορίζονται διαδικασίες και αρμόδια όργανα επίλυσης των διαφορών, που προέρχονται, είτε από την ερμηνεία ή εκτέλεση των συμφωνιών, είτε από την λειτουργία των οργάνων που δύνανται να ιδρύονται δυνάμει των ανωτέρω συμφωνιών. Ωστόσο όμως, οι πολλές συμφωνίες που συνάφθηκαν, εκτός από ελάχιστες εξαιρέσεις,(87) όχι μόνο δεν ελάφρυναν την θέση του Οργανισμού στην προσπάθειά του για επίλυση των διαφορών, αλλά αντιθέτως, τον φόρτωσαν με επιπλέον προβλήματα. Άν ληφθεί υπ'όψιν, ο μεγάλος αριθμός των συμφωνιών καθώς και των οργάνων που ιδρύθηκαν στα πλαίσια του ΣΑΚ, βάσει των συμφωνιών αυτών, θα γίνει κατανοητή η δύσκολη θέση του ΣΑΚ. Έτσι, πέραν από την προβλεπόμενη από τον Καταστατικό Χάρτη, υποχρέωση για επίλυση των διαφορών, είναι υποχρεωμένος πλέον να αποφανθεί και για τις πρόσθετες αυτές διαφορές.

Η αλήθεια είναι, ότι, η αποτελεσματική επίλυση οποιασδήποτε διαφοράς, απαιτεί κατ'αρχήν τη σωστή γνώση των πραγματικών αιτιών και της φύσης της διαφοράς, για να επιλεγεί στην συνέχεια το κατάλληλο μέσο αντιμετώπισης της. Τα συνηθισμένα μέσα ωστόσο, μπορεί να ακολουθήσουν την εξής σειρά: την διαπραγμάτευση, τη μεσολάβηση του Οργανισμού, την έρευνα περί των αιτιών της διαφοράς, και τέλος, τη συνδιαλλαγή στις διαφορές που δεν υπάγονται σε νομικές ρυθμίσεις, αλλιώς, η διαφορά θα τερματισθεί με την διαιτησία ή με τον δικαστικό διακανονισμό.(88) Τίποτα από την παραπάνω σειρά, δεν καθιέρωσε ο Καταστατικός Χάρτης του Συνδέσμου, με αποτέλεσμα, όπως αναφέρθηκε ήδη, να παρουσιάζει ο Οργανισμός μεγάλη ανικανότητα στα πλαίσια της αντιμετώπισης των

Διαφορών. Η παρούσα κατάσταση, όπως τονίζουν πρόσφατες απόψεις, απαιτεί την διάλυση του ΣΑΚ(89) και την ίδρυση από την αρχή καινούριου οργανισμού, αφού πρώτα, θα εξασφαλισθούν οι σωστές προϋποθέσεις της λειτουργίας του. Αντίθετα, τα σχέδια τροποποίησης του Καταστατικού, καθώς και οι διάφορες πρωτοβουλίες, (90) συγκέντρωναν το βάρος του ενδιαφερόντος τους, στην κάλυψη των κενών και την βελτίωση του υιοθετημένου από τον Καταστατικό Χάρτη, συστήματος. Εν τούτοις όμως, τα πιο πάνω σχέδια τροποποίησης, εν όψει της σοβαρότητας της άθλιας κατάστασης, δεν δίστασαν να αναφερθούν σε μερικές ρυθμίσεις, όπως π.χ, την αναγκαστική διαιτησία, χωρίς να λάβουν υπ'όψιν τα δεδομένα της αραβικής πολιτικής που δεν επιτρέπει παρόμοιες ενέργειες. Αυτό βέβαια, δεν μειώνει σε καμία περίπτωση, την σημασία των σχεδίων αυτών, μολονότι, η εφαρμογή τους, συνεχίζει να αντιμετωπίζει τεράστια εμπόδια και δυσκολίες. Τα κυριότερα ωστόσο σχετικά σημεία των σχεδίων αυτών, είναι τα εξής:

α/ ΤΟ ΣΧΕΔΙΟ ΤΗΣ ΓΕΝΙΚΗΣ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑΣ:

Τό άρθρο 23 του παραπάνω σχεδίου, υποχρεώνει τα κράτη – μέλη στην ειρηνική διευθέτηση των μεταξύ των διαφορών, αλλά και την προσφυγή στο Σύνδεσμο και για επίλυση των διαφορών αυτών. Θεωρεί ωστόσο την Σύνοδο Κορυφής, η το Συμβούλιο Υπουργών Εξωτερικών, ως αποκλειστικά αρμόδιο όργανο για μεσολάβηση των μερών προς επίλυση της διαφοράς. Προβλέπει επίσης, στο άρθρο 24 του ιδίου σχεδίου, την ίδρυση από το Συμβούλιο Υπουργών Εξωτερικών μίας ειδικής και μόνιμης επιτροπής στα πλαίσια του Οργανισμού, για ειρηνική διευθέτηση των διαφορών των μελών. Στην περίπτωση δέ, που η διαφορά εξελίσσεται σε στρατιωτική αναμέτρηση, το άρθρο 26 του σχεδίου, ορίζει την δυνατότητα του Συμβουλίου Υπουργών Εξωτερικών, να σχηματίσει μια ειδική στρατιωτική δύναμη για την αντιμετώπιση της κατάστασης. Όμως, θα πρέπει να καθορίζεται εκ των προτέρων από το Συμβούλιο, ο ρόλος, ο αριθμός, ο τρόπος χρηματοδότησης, καθώς και ο χρόνος λειτουργίας της δύναμής αυτής.

β/ ΤΟ ΣΧΕΔΙΟ ΤΟΥ AHMED AL SHUGERI: (άρθρο 7)

Σύμφωνα με το σχέδιο αυτό, ο Σύνδεσμος, είναι ο μοναδικός αρμόδιος για επίλυση των διαφορών των μελών του [παρ. 8]. Τα κράτη μέλη αναλαμβάνουν την υποχρέωση να επιλύσουν τις διαφορές με τον διάλογο και ειρηνικά, [παρ.1] και χωρίς την χρήση βίας [παρ.2].

Στο πρακτικό μέρος ωστόσο, το σχέδιο προβλέπει την δυνατότητα του Συνδέσμου να ενεργήσει ανάλογα με την περίπτωση [παρ.6], όπου δύναται να διατάξει την κατάπαυση του πυρός, την ίδρυση ειδικής επιτροπής, την παραπομπή της διαφοράς στο Αραβικό Δικαστήριο Δικαιοσύνης, την στρατιωτική επέμβαση...κλπ.

γ/ ΤΟ ΕΝΙΑΙΟ ΣΧΕΔΙΟ του 1966:

Το θέμα του ειρηνικού διακανονισμού, ρυθμίζεται σύμφωνα με το παραπάνω σχέδιο στο άρθρο 4 ως εξής: α) Απαγορεύεται η χρήση βίας ως μέσον επίλυσης των διαφορών. β) Τα κράτη - μέλη υποχρεώνονται να προσφύγουν στην ιδρυόμενη από το Συμβούλιο Επιτροπή Μεσολάβησης και Διαιτησίας. γ) Οι διαφορές που αδυνατεί η αναφερόμενη παραπάνω Επιτροπή, νά επιλύσει, εντάσσονται στην αρμοδιότητα του Αραβικού Δικαστηρίου Δικαιοσύνης.

Απο τα παραπάνω σχέδια τροποποίησης του Καταστατικού, αλλά και από τις διάφορες προτάσεις, όσον αφορά το θέμα της ειρηνικής διευθέτησης των μεταξύ των μελών του Συνδέσμου, διαφορών, δύναται να σημειώνονται οι εξής παρατηρήσεις:

1) Τα σχέδια τροποποίησης του Καταστατικού, στην γενική ρύθμιση του θέματος της ειρηνικής επίλυσης των διαφορών, δέν περιορίσθηκαν στις σχετικές αρχές που ανέφερε ο Καταστατικός Χάρτης, αλλά υιοθέτησαν και άλλες επιπλέον αρχές: α/ Την αρχή του σεβασμού πολιτικού καθεστώτος των κρατών - μελών. Η αρχή αυτή άν και θεωρείται ως βασικός πυρήνας του ισχύοντος Καταστατικού, διαφέρει ωστόσο ριζικά, τόσο στην διατύπωση όσο και στην έννοια, (91) και τον τρόπο αναφοράς της. β/ Την αρχή της αποχής από την χρήση της βίας στην επίλυση των διαφορών, είτε μεταξύ των μελών, είτε μεταξύ μελών και μή. Διαφέρει, η αναφορά της αρχής αυτής, όχι μόνο στην διατύπωση, αλλά και στο νόημα, άν ληφθεί υπ' όψιν, ότι, ο Καταστατικός Χάρτης, αντίθετα από τα σχέδια τροποποίησης, δέν απαγορεύει ρητά την χρήση βίας. (92) γ/ Την αρχή της προσφυγής στον ΣΑΚ,

για ειρηνικό διακανονισμό πριν από οποιοδήποτε διεθνή οργανισμό.(93) Είναι γεγονός, ότι, παρόλη την τεράστια σημασία της ανωτέρω αρχής, ο Καταστατικός Χάρτης την αγνόησε εντελώς.

2) Η σημασία των σχέδιων τροποποίησης φαίνεται ολοκάθαρα στην συμπλήρωση των κενών του Καταστατικού του ΣΑΚ, ώστε να ανταποκρίνεται στην προβλεπόμενη από το 8ο κεφάλαιο του Χάρτη του ΟΗΕ, έννοια των περιφερειακών οργανισμών. Πρόκειται δηλαδή για συμπλήρωση υποχρεώσεων και ενεργειών που παράλειψε ο Καταστατικός Χάρτης να αναφέρει, όπως π.χ. την υποχρέωση για ειρηνικό διακανονισμό, την υποχρέωση ειδοποίησης του Συμβουλίου Ασφάλειας περί των ενεργειών κατά της εισβολής..κλπ.

3) Επιβεβαιώνουν τα πιο πάνω σχέδια την δέσμευση των κρατών μελών για ειρηνικό διακανονισμό. Αξιοσημείωτο είναι, ότι, η αναφορά του σημείου τούτου, έγινε αντίθετα από τον Καταστατικό Χάρτη, λεπτομερώς σ' όλα τα σχέδια.

4) Τα σχέδια τροποποίησης θεώρησαν, ότι, η μη αποτελεσματική αντιμετώπιση των διαφορών, οφείλεται κυρίως στην έλλειψη των αρμόδιων οργάνων, μολονότι το άρθρο 19 του Καταστατικού, αναφέρθηκε στην ίδρυση του Αραβικού Δικαστηρίου Δικαιοσύνης. Διαφώνησαν ωστόσο τα σχέδια τροποποίησης όσον αφορά την ονομασία του προβλεπόμενου αρμοδίου οργάνου, αν και ο επιδιωκόμενος σκοπός, δεν παύει να είναι ίδιος. Έτσι, το ενιαίο σχέδιο πρόβλεπε την ίδρυση της Επιτροπής Μεσολάβησης και Διαιτησίας (άρθρο 4 παρ.2), το σχέδιο του AL SHUGERI, την ίδρυση του Αραβικού Δικαστηρίου Δικαιοσύνης (άρθρο 6γ), ενώ το σχέδιο της Γενικής Γραμματείας αναφέρθηκε στην ίδρυση της Επιτροπής Ειρηνικού Διακανονισμού (άρθρο 24 παρ.1)

5) Συμφώνησαν όλα τα σχέδια περί της αναγκαστικής διαιτησίας, καθώς και των νομικών μέσων για την επίλυση των διαφορών, χωρίς να λάβουν υπ' όψιν την διάκριση μεταξύ των πολιτικών και νομικών διαφορών. Αυτό δείχνει καθαρά, ότι, τα σχέδια τροποποίησης χρεώνουν την αποτυχία του Οργανισμού, σχετικά με τον ειρηνικό διακανονισμό, στα μέσα εκουσίου χαρακτήρα, που υιοθέτησε ο Καταστατικός Χάρτης του ΣΑΚ.(94)

6) Σε φανερή προσπάθεια για ριζική αντιμετώπιση των διαφορών επισήμαναν στα σχέδια τροποποίησης την ανάγκη κοινής αραβικής δράσης. Δεν περιορίστηκαν ωστόσο, στα συνηθισμένα πλαίσια των διαφορών, αλλά, απαγόρεψαν ρητά και κατηγορηματικά την ανάμειξη των μη διίσταμένων

μερών στην διαφορά.(95) Ο AL SHUGERI, μάλιστα, θεώρησε, ότι, τέτοια ανάμειξη πρέπει να τιμωρείται με απώλεια της ιδιότητας μέλους.(96)

7) Η διατήρηση της αραβικής ειρήνης και ασφάλειας, σύμφωνα με τα σχέδια τροποποίησης, πραγματοποιείται με το να χαρακτηρίζεται, κάθε εισβολή σέ έδαφος οποιουδήποτε μέλους, σάν εισβολή σέ βάρος όλων τών κρατών μελών.(97) 'Ας σημειωθεί, ότι, άν και το άρθρο 2 της Συμφωνίας Κοινής 'Αμυνας αναφέρθηκε απο πρίν στο ίδιο σημείο, η επισήμανση του απο τα σχέδια τροποποίησης, βεβαιώνει για μία φορά ακόμα, την τεράστια σημασία του.

8) Η προσπάθεια των σχεδίων τροποποίησης αποσκοπεί στην διαφύλαξη της ειρήνης και ασφάλειας της αραβικής περιοχής, και διευρύνεται για να συμπεριλάβει και στρατιωτικές επιχειρήσεις υπο την εποπτεία του ΣΑΚ.(98) Οι διαδικασίες και οι προϋποθέσεις χρήσης ενόπλων δυνάμεων, γίνεται λεπτομερώς στα παραπάνω σχέδια. Θεωρείται ωστόσο, η προσφυγή, σύμφωνα με τα σχέδια τροποποίησης, στα όπλα, το καταλλήλότερο μέσο για αποτελεσματική αντιμετώπιση μερικών διαφορών, καθώς και σάν μέτρο κατά της εισβολής. Η σημασία του μέρους αυτού, χωρίς αμφιβολία είναι αισθητή, άν ληφθεί υπ'όψιν ο μεγάλος αριθμός των ενόπλων παράνομων πράξεων σέ βάρος των κρατών - μελών του ΣΑΚ, ειδικά στα τελευταία χρόνια.

9) Τα σχέδια τροποποίησης απλοποίησαν τις διαδικασίες και τις προϋποθέσεις προσφυγής στο Συμβούλιο στην περίπτωση της εισβολής. Σύμφωνα με τις τροποποιήσεις αυτές, κάθε μέλος, άσχετα άν δέχθηκε την εισβολή η όχι, δικαιούται να ζητήσει την σύγκληση του Συμβουλίου αμέσως.(99) Η ρύθμιση αυτή προφανώς, είναι αναγκαία, διότι, το ισχύον Καταστατικό, συμπλέκει τις διαδικασίες δράσης του Οργανισμού, πράγμα που σημαίνει στην πράξη, ότι πάντα η επέμβαση του Συμβουλίου, είναι καθυστερημένη, αφού πρώτα η εισβολή θα έχει πάρει άλλη τροπή.

- 1) Αξίζει να σημειωθεί, ότι, τα ιδρυτικά μέλη που τάχθηκαν υπέρ της ίδρυσης κεντρικής κυβέρνησης, έκριναν απαραίτητη την συγκρότηση υποχρεωτικού συστήματος επίλυσης των διαφορών. Το σύστημα αυτό κατά την άποψη τους, πρέπει να περιέχει δύο κατηγορίες μέσων: α/ Πολιτικά μέσα, όπως την συνδιαλλαγή, την διαπραγμάτευση, την έρευνα και την μεσολάβηση, και β/ Δικαστικά μέσα, όπως την διαιτησία, την προσφυγή στα δικαστικά όργανα του ΣΑΚ. Βλ. σχετικά: MOFEID SHIHAB, ο Αραβικός Σύνδεσμος, *op. cit.* σελ. 79.
- 2) Βλ. AHMED AL RASHIDI: ο ΣΑΚ και ο ειρηνικός διακανονισμός, AL MUSTAGBAL AL ARABI, τεύ. 32, Οκτω. 1981, σελ. 84.
- 3) Βλ. Ε. ΦΟΥΚΟΥΝΑ: οι διεθνείς οργανισμοί, *op. cit.* σελ. 193/194.
- 4) Π.Χ. το Σύμφωνο της Μπογκοτά [*pact of Bogota*], που αποτελεί παράρτημα της ιδρυτικής συνθήκης του ΟΑΚ. Βλ. σχετικά: AHMED AL RASHIDI: η αρχή του ειρηνικού διακανονισμού στις ιδρυτικές συνθήκες των διεθ. οργανισμών, SHIOUN ARABIYA, τεύ. 25, Μάρτιο 1983, σελ. 185.
- 5) Αξιοσημείωτο είναι, ότι ο JOSEPH NYE, κατάληξε μετά σχετική μελέτη 19 περιφερειακών διαφορών, στο συμπέρασμα, ότι, οι περιφερειακοί οργανισμοί [ο ΣΑΚ, η ΟΑΚ, και η ΟΑΕ] κατάφεραν να επιλύσουν τελειωτικά 1/3 από τις ανωτέρω διαφορές, και να εξασφαλίσουν προσωρινή λύση για τις μισές απ' αυτές. Βλ. σχετικά: MOHAMMED AL SAID SALEIM: ο ρόλος του ΣΑΚ στην επίλυση των διαφορών των μελών του, τό Συμπόσιο, *op. cit.* σελ. 168, χωρίς όμως να μνημονεύει το συγκεκριμένο έργο του NYE, ο τελευταίος.
- 6) στην αραβική διατύπωση του κειμένου χρησιμοποιείται ο όρος [لا يجوز] που έχει την έννοια της δυνητικής υποχρέωσης και όχι της απαγόρευσης.
- 7) Βλ. AL RASHIDI: η αρχή του ειρηνικού διακανονισμού, *op. cit.* σελ. 187.
- 8) MOFEID SHIHAB: ο Αραβικός Σύνδεσμος, *op. cit.* σελ. 75.
- 9) NASSIF MATTI: ο ΣΑΚ και οι παρόμοιοι περιφ. οργαν. *op. cit.* σελ. 845.
- 10) BUTROS GALLI: μελέτες στην αραβική διπλωματία, έκδ. AL ANGLO AL MASRIYA, Κάιρο, 1973, σελ. 111.
- 11) Βλ. τα άρθρα 8 παρ.1 και 2 του Καταστατικού Χάρτη του ΣΑΚ.
- 12) AHMED AL RASHIDI: ο ΣΑΚ και ο ειρηνικός διακανονισμός, *op. cit.* σελ. 86.
- 13) Δεν είναι λίγοι αυτοί που πιστεύουν, ότι, τα κενά που χαρακτηρίζουν το σύστημα επίλυσης των διαφορών που αναφέρεται στο Καταστατικό, είναι ηθελημένα. Αποσκοπούν δέ, τόσο στην εξασφάλιση της απαραίτητης ελαστικότητας για την αντιμετώπιση των μεταξύ των μελών διαφορών, όσο και στην ανταπόκριση της πολυσυζητημένης, τότε, παγκόσμιας ειρήνης και ασφάλειας.
- 14) Ας σημειωθεί, ότι, τρία μέλη [η Συρία, η Αλγερία και το Ιράκ] κατέθεσαν στην Τρίτη Σύνοδο Κορυφής του 1966, ένα σχέδιο τροποποίησης του Καταστατικού, που πρόβλεπε στην ίδρυση "Επιτροπής Μεσολάβησης και Διαιτησίας", αλλά οι πολιτικές, μάλλον, διαφορές, δεν επέτρεψαν την ίδρυσή της. Βλ. MATTI, το Συμπόσιο, *op. cit.* σελ. 845.
- 15) BUTROS GALLI: μελέτες στην αραβική διπλωματία, *op. cit.* σελ. 112.
- 16) Βλ. MOHAMMED AL SAID SALEIM: ο ρόλος του ΣΑΚ, *op. cit.* σελ. 178.
- 17) MOFEID SHIHAB: ο Αραβικός Σύνδεσμος, *op. cit.* σελ. 80.
- 18) AHMED AL RASHIDI: η αρχή του ειρηνικού διακανονισμού, *op. cit.* σελ. 85/86.

- 19) MOFEID SHIHAB: ο Αραβικός Σύνδεσμος, *op. cit.*, σελ. 79.
- 20) Βλ. τα άρθρα 11 παρ. 3 και 34 του Χάρτη του ΟΗΕ.
- 21) BUTROS GALLI: ο ΣΑΚ και ο ειρηνικός διακανονισμός, έκδ. Το Κέντρο Αραβικών Ερευνών και Μελετών, Κάιρο, 1977, σελ. 24. 22) SAMI AL HAKEIM: ο Κατασ. Χάρτης του ΣΑΚ και η αραβική ένωση, *op. cit.*, σελ. 76/87.
- 23) Το άρθρο 12 του σχεδίου της Επιτροπής, ορίζει τα εξής: [Το Συμβούλιο του ΣΑΚ είναι το μοναδικό αρμόδιο όργανο για κατάρτηση εσωτερικού κανονισμού του Αραβικού Δικαστηρίου Δικαιοσύνης καθώς και την καθιέρωση των όρων και διαδικασιών της διαιτησίας, εάν μέσω επίλυσης των νομικών διαφορών μεταξύ των κρατών - μελών].
- 24) Ο αντιπρόσωπος του Λιβάνου τόνισε στην ομιλία του, την άρνηση της κυβέρνησής του για οποιαδήποτε πρόταση που δεν αναφέρει ρητά την καθιέρωση της εκούσιας διαιτησίας. Δήλωσε ακόμα την άρνησή του να ισχύσει η εκούσια διαιτησία για τις διαφορές που αφορούν την ανεξαρτησία και την κυριαρχία, ακόμα και αν το θελήσουν τα μέρη της διαφοράς. Εξάλλου, η ιρακινή κυβέρνηση με το υπόμνημά της στις 24/2/1945 προς την Πολιτική Επιτροπή, σημείωσε την κατηγορηματική της άρνηση σέ κάθε πρόταση που εξουσιοδοτεί το Συμβούλιο να επεμβαίνει για την διευθέτηση των διαφορών, αν δεν συμφωνούν πρώτα τα μέρη της διαφοράς.
- 25) ARWA TAHIR RUDWAN: η Πολιτική Επιτροπή του ΣΑΚ, έκδ. DAR AL NAHAR - Βυρπτός - 1973, σελ. 120.
- 26) Μερικοί θεωρούν, ότι, η εξαίρεση μερικών διαφορών από την γενική ρύθμιση αποσκοπεί στον περιορισμό του Οργανισμού στην επίλυση των ουσιαστικών και δευτερευούσης σημασίας διαφορών. Άλλοι, πιστεύουν ότι η εξαίρεση αυτή, αποβλέπει στην διάκριση μεταξύ των νομικών και μη νομικών διαφορών. Η ιστορική εξέλιξη όμως, και ο τρόπος καθιέρωσης της εκούσιας διαιτησίας, δεν επιβεβαιώνουν καμιά από τις δύο απόψεις.
- 27) SAMAWI IBRAHEIM AL HASAN: οι κοινή αραβική άμυνα, *op. cit.*, σελ. 63.
- 28) AHMED AL RASHIDI: η αρχή του ειρηνικού διακανονισμού, *op. cit.*, σελ. 193.
- 29) SAEAWI IBRAHEIM AL HASAN: η κοινή αραβική άμυνα, *op. cit.*, σελ. 64.
- 30) Η διάκριση μεταξύ των πολιτικών και νομικών διαφορών στα πλαίσια του ΟΗΕ, είναι σαφής και δίνει στην Γενική Συνέλευση και στο Συμβούλιο Ασφάλειας την ευκαιρία να λύσουν τις πολιτικές διαφορές, ενώ το Διεθνές Δικαστήριο, τις νομικές. Η ΟΑΕ από την πλευρά της, αν και δεν ξεχωρίζει τις διαφορές σε κατηγορίες, τις παραπέμπει όλες σε μία ειδική μόνιμη επιτροπή στα πλαίσια της Οργάνωσης.
- 31) AL SADIG SHABAN: η νέα ρύθμιση του συστήματος του ειρηνικού διακανονισμού στα πλαίσια του ΣΑΚ, έκδ. Νομικής Σχολής - Τύνιδα, Απρίλιος 1981, σελ. 217.
- 32) Π.Χ. το άρθρο 14 του Συμφ. της ΚΤΕ, το άρθρο 36 παρ. 1 του Καταστατικού του Δ.Δ.
- 33) Βλ. Ε. Ρουκουνά: διεθ. δικαιο. 3ο μέρος, *op. cit.*, σελ. 205.
- 34) Η διαφορά αυτή αφέλεται στο ανθρωποκυνηγό που εξαπέλυσε μονάδα σιριακού στρατού στα εδάφη του Λιβάνου, κυνηγώντας και σκοτώνοντας τον παλαιστίνιο KAMIL AL HUSAIN, κατηγορώντας τον ως κατάσκοπο του Ισραήλ. Τα δύο κράτη δέχθηκαν στην συνέχεια τις απειλές της αιγυπτιακής - αραβικής διαιτησίας και διευθετήθηκε έτσι η διαφορά.
- 35) BUTROS GALLI: μελέτες στην αραβική διπλωματία, *op. cit.*, σελ. 114.

- 36) E. POYKOYNA: Διεθ. Δίκαιο, μέρος 3ο, op. cit, σελ. 204.
- 37) MOFEID SHIHAB: ο Αραβικός Σύνδεσμος, op. cit. σελ. 76.
- 38) Βλ. σχετικά: SABAWI IBRAHEIM AL HASAN: η κοινή αραβική άμυνα, op. cit. σελ. 71.
- 39) Παρόμοιος περιορισμός ισχύει και στον Χάρτη του ΟΗΕ, ο οποίος παρόλο που σε αντίθεση του Καταστατικού Χάρτη του ΣΑΚ, διευρύνει τα μέσα της ειρηνικής επίλυσης των διαφορών, θεωρεί απαραίτητο να θέσει η διαφορά σέ κίνδυνο, την διατήρηση της διεθνούς ασφάλειας και ειρήνης, χωρίς να καθιερώνει τα κριτήρια διάκρισης.
- 40) SABAWI IBRAHEIM AL HASAN, η κοινή αραβική άμυνα, op. cit. σελ. 72.
- 41) AHMED AL RASHIDI: η αρχή του ειρηνικού διακανονισμού, op. cit. σελ. 192.
- 42) MOFEID SHIHAB: ο Αραβικός Σύνδεσμος, op. cit. σελ. 79.
- 43) MOFEID SHIHAB: Ο Αραβικός Σύνδεσμος, op. cit. σελ. 80.
- 44) Βλ. σχετικά: WOLFGANG FRIEDMANN: η εξέλιξη του διεθνούς δικαίου, μεταφ. αραβικά. έκδ. DAR AL AFAG AL JADIDA, Βυρής, 1964, σελ. 154.
- 45) SABAWI IBRAHEIM: η κοινή αραβική άμυνα, op. cit. σελ. 81.
- 46) WOLFGANG FRIEDMANN: εξέλιξη του Δ. δικαίου, op. cit. σελ. 157.
- 47) Το άρθρο 6 του εσωτερικού κανονισμού του Συμβουλίου, επιβεβαιώνει αυτό το συμπέρασμα, όταν ορίζει, ότι: [το Συμβούλιο, πρέπει να συνέλθει σε τρεις μέρες από την κατάθεση της σχετικής αίτησης].
- 48) Βλ. συγκεκριμένα το 7ο κεφάλαιο, κυρίως τα άρθρα 41, 42, 43, 46 και 47.
- 49) MOFEID SHIHAB: Ο Αραβικός Σύνδεσμος, op. cit. σελ. 82.
- 50) Η μη εξασφάλιση της ομαφωνίας, ακόμα και όταν ο εισβολέας είναι ξένο κράτος, δέν άφησε περιθώρια δράσης μπροστά στο Συμβούλιο, όπως π.χ. στην εισβολή κατά της Παλαιστίνης του 1948, στην αγγλο-γαλλο-ισραηλινή κατά της Αιγύπτου του 1956, στην ισραηλινή κατά του Λιβάνου του 1982, την αμερικανική κατά της Λιβύης του 1986..κλπ.
- 51) AHMED AL RASHIDI: Η αρχή του ειρηνικού διακανονισμού, op. cit. σελ. 192.
- 52) Το άρθρο 51 του Χάρτη του ΟΗΕ, σέ αντίθεση από τον Καταστατικό του ΣΑΚ, υποχρεώνει το κράτος που αναγκάζεται σέ νόμιμη άμυνα, να ειδοποιήσει το Συμβούλιο Ασφαλείας περί της δράσης του.
- 53) Π.χ. την ειδική επιτροπή έρευνας που σχηματίσθηκε από το Συμβούλιο του ΣΑΚ, κατά την διάρκεια της Υεμενικής κρίσης του 1948.
- 54) Όπως έγινε στην ιρακιο-κουβεϊτιανή κρίση του 1961, στον τελευταίο εμφύλιο πόλεμο του Λιβάνου.
- 55) AHMED AL RASHIDI: ο ΣΑΚ και ο ειρηνικός διακανονισμός, op. cit. σελ. 98/99.
- 56) BUTROS GALLI: μελέτες στην αραβική διπλωματία, op. cit, σελ. 157.
- 57) AMINA BALOUSHI, η μελέτηση των αραβικών ενόπλων αναμετρήσεων, περιοδικό: AL WAHDA, έκδ. Εθνικό Συμβούλιο Αραβικής Μόρφωσης, Μαρόκο, τευ. 17, φεβ. 1986, σελ. 92.
- 58) ADLI HASAN SAID: η αραβική εθνική ασφάλεια και η στρατιγική υλοποίησης της, έκδ. ο Γενικός Αιγυπτιακός Οργανισμός Βιβλίου, Κάιρο, 1977, σελ. 38.
- 59) BUTROS GALLI: μελέτες στην αραβική διπλωματία, op. cit. σελ. 158.
- 60) BUTROS GALLI: ο ΣΑΚ και ο ειρηνικός διακανονισμός, op. cit. σελ. 185.
- 61) BUTROS GALLI: μελέτες στην αραβική διπλωματία, op. cit. σελ. 189.
- 62) AMINA BALOUSHI: μελέτη των αραβικών ενόπλων αναμετρήσεων, op.

cit. σελ. 94.

63) Από τις ενέργειες αυτές λ.χ. η δήλωση του JALOUH απέναντι του διεθνούς τύπου, όταν επισκέφθηκε τους αιγύπτιους αιχμαλώτους κατά την διάρκεια του πολέμου Αιγύπτου - Λιβύης του 1977, λέγοντας: "Ντρέπομαι να σας καλώ αιχμάλωτοι, είσαστε αδέρφια μάς, και βρισκόσαστε στην πατρίδα σας".

64) Η μοναδική εξαίρεση αποτελεί η σαουδαραβο-αιγυπτιακή διένεξη περί της Υεμένης, και διάρκησε 7 χρόνια. 'Ας σημειωθεί, ότι, η Σ. Αραβία υποστήριξε του βασιλικούς, ενώ η Αίγυπτος, τους δημοκρατικούς.

65) Ο πόλεμος Αλγερία - Μαρόκο του 1963, επικράτησε 1 μήνα, ο εμφύλιος πόλεμος της Υεμένης (1972) 18 μέρες, ο πόλεμος Ιρακ - Κουβέιτ (1973) 15 μέρες, ενώ ο πόλεμος Αιγύπτου - Λιβύης του 1977, επικράτησε μόλις 4 μέρες.

66) AHMED AL RASHIDI: Ο ΣΑΚ και ο ειρηνικός διακανονισμός, op. cit. σελ. 90.

67) MOHAMMED AL SAID SALEIM: ο ρόλος του ΣΑΚ, op. cit. σελ.179.

68) 'Ας σημειωθεί, ότι, ο Γενικός Γραμματέας του ΣΑΚ, δικαιολογώντας την αδράνεια αυτή, ανέφερε ότι το Σουδάν ειδοποίησε μέν το Συμβούλιο, αλλά δέν ζήτησε συγχρόνως και την σύγκληση του Συμβουλίου.

69) Τό Μαρόκο έκανε την προσφυγή του στην ΟΑΕ, παρόλη την γνωστή θέση της Οργάνωσης, αναφορικά με τό θέμα των συνόρων, που απετέλεσε το αντικείμενο της διαφοράς με την Αλγερία. Η επίσημη ωστόσο θέση της ΟΑΕ ήταν και παραμένει ο σεβασμός και η αναγνώριση των υπάρχόντων συνόρων. 'Ετσι, οι αρχικές προσπάθειες του Μαρόκου που επιθυμούσε την διάρθρωση των συνόρων, ήταν εκτός Οργάνωσης αλλά στα πλαίσια των αφρικανικών κρατών.

70) MOHAMMED AL SAID SALEIM: ο ρόλος του ΣΑΚ, op. cit. σελ. 183.

71) Βλ. σχετικά: BUTROS GALLI: ο ΣΑΚ και ο ειρηνικός διακανονισμός, op. cit. σελ.181.

72) 'Αν και υποστήριξε φανερά μία πλευρά, δέν καταδίκασε ωστόσο την άλλη, όπως είχε συμβεί στην κρίση της Δ. Οχθής του 1950, και στην κρίση του Κουβέιτ του 1961.

73) BUTROS GALLI: ΣΑΚ και ο ειρηνικός διακανονισμός, op. cit. σελ. 184.

74) Βλ. σχετικά: MOHAMMED AL SAID SALEIM: ο ρόλος του ΣΑΚ, op. cit. σελ. 180.

75) NASSIF MATTI: ο ΣΑΚ και οι παρόμοιοι περιω. οργα. op. cit. σελ. 844.

76) Βλ. σχετικά: AHMED AL RASHIDI: ο ΣΑΚ και ο ειρην. διακανονισμός, op. cit. σελ. 90.

77) MOHAMMED AL SAID SALEIM: ο ρόλος του ΣΑΚ, op. cit. σελ. 181.

78) Ενώ οι ιδρυτικές συνθήκες του ΟΗΕ [άρθρο 2], του ΣΑΚ [άρθρο 5], της ΟΑΕ [άρθρα 3 παρ.8 και 19], και την αλγερο-μαροκινή συμφωνία του 1961.

79) BUTROS GALLI: αραβική διπλωματία, op. cit. σελ. 224.

80) 'Όπως π.χ. η επίλυση της λιβανικής κρίσης στην Σύνοδο Κορυφής του 1976.

81) Π.Χ. η Σύνοδος Κορυφής του 1964, κατάφερε την συμφιλίωση της Σ. Αραβίας με την Αίγυπτο, και το Μαρόκο με την Αλγερία, πράγμα που βοήθησε σημαντικά αργότερα στην επίλυση των μεταξύ τους Διαφορών.

82) Βλ. σχετικά: ARWA TAHIR ROUDWAN: η πολιτική επιτροπή, op. cit. σελ. 99

83) AL SADIG SHABAN: η νέα ρύθμιση του συστήματος του ειρηνικού

διακανονισμού στα πλαίσια του ΣΑΚ, τό Συμπόσιο: το ζήτημα τροποποίησης του Καταστατικού, σελ. 215.

84) ARWA TAHIR RUDWAN: η πολιτική επιτροπή, *op. cit.* σελ. 98.

85) Συνέστησε το Συμβούλιο επιτροπή, αποτελούμενη από τρεις διεθνολόγους για σύνταξη του Καταστατικού του Αραβικού Δικαστηρίου Δικαιοσύνης. 'Αν και έδειχνε αρκετή σοβαρότητα το Συμβούλιο στο θέμα αυτό, παρέμειν εν τούτοις οι προσπάθειες του, χωρίς αποτέλεσμα.

86) BUTROS GALLI: η αραβική διπλωματία, *op. cit.* σελ. 163/164

87) Συγκεκριμένα, μόνο τρεις συμφωνίες [ιδρυτικές συνθήκες] αποτελούν την εξαίρεση, και είναι: της Αραβικής Τράπεζας Ανάπτυξης στην Αφρική στις 5/12/1973 (άρθρο 48), του Αραβικού Οργανισμού Τηλεπικοινωνιών στις 21/3/1976 (άρθρο 19), και του Αραβικού Νομισματικού Ταμείου στις 27/4/1976 (άρθρο 51).

88) AL SADIG SHABAN: η νέα ρύθμιση του συστήματος, *op. cit.* σελ. 219.

89) Στην δήλωσή του στο αμερικάνικο περιοδικό NEWS WEEK του Μαΐου 1986, ο αιγύπτιος πρόεδρος ΜΟΥΒΑΡΑΚ τόνισε μεταξύ άλλων, ότι, ο ΣΑΚ δέν είναι παρά νεκρό σώμα που αδυνατεί τελείως να αντιμετωπίζει τα προβλήματα της περιοχής. 'Ας τονισθεί, ότι, για τον ίδιο λόγο, πρότεινε η αιγυπτιακή βουλή την ίδρυση καινούριου οργάνου, ως αντικαταστάτη του ΣΑΚ. Το θέμα αυτό αποτέλεσε αντικείμενο συζητήσεων που απασχόλησαν για πολύ καιρό, διάφορες αραβικές εφημερίδες και έντυπα. Βλ. εφημερίδα AL ARAB, Λονδίνο, τεύ. 2259 στις 13/5/1986, σελ. 1.

90) Π.Χ. η πρωτοβουλία του ιρακινού πρόεδρου SADAM HUSAIN στις 3/2/1980, η οποία δέν αποσκοπούσε στην διάλυση του ΣΑΚ, ούτε στην αντικατάσταση του Καταστατικού, αλλά πρόβλεπε στην ενίσχυση του Οργανισμού, όπως αναφέρεται ρητά στην πρωτοβουλία. Βλ. περ. AL TALEIAA AL ARABIYA, Γαλλία, τεύ. 143, στις 3/2/1986, σελ. 4/5.

91) Βλ. το άρθρο 7 του Ενιαίου Σχεδίου, το άρθρο 2 παρ.4 του Σχεδίου της Γενικής Γραμματείας. 'Ας σημειωθεί, ότι, ο αντιπρόσωπος του Μαρόκου στην συζήτηση του Σχεδίου της Γενικής Γραμματείας, τόνισε σχετικά με την αρχή αυτή, την ανάγκη αναφοράς της απαγόρευσης προστασίας και εκπαίδευσης ξένων ενόπλων ομάδων στα εδάφη των μελών για να ασκούν παράνομες πράξεις σέ άλλα κράτη - μέλη. Η πρόταση αυτή απορίφθηκε με το αιτιολογικό, ότι, καλύπτεται πλήρως από το σχετικό άρθρο του σχεδίου.

92) Το άρθρο 1 παρ. 4 του ενιαίου σχεδίου, η δεύτερη αρχή της πρωτοβουλίας του SADAM, τα άρθρα 2 παρ. 5, 2 παρ.6 και 23 του σχεδίου της Γενικής Γραμματείας, το άρθρο 7 παρ.4 του σχεδίου του AL SHUGERI.

93) Το άρθρο 7 παρ. 8 του σχεδίου του AL SHUGERI, τα άρθρα 2 παρ.6 και 23 παρ.3 του σχεδίου της Γενικής Γραμματείας.

94) Το άρθρο 6 παρ. γ του σχεδίου του AL SHUGERI, το άρθρο 24 του σχεδίου της Γενικής Γραμματείας, το άρθρο 4 παρ. 3 και 4 του ενιαίου σχεδίου.

95) Το άρθρο 25 του σχεδίου της Γενικής Γραμματείας.

96) Το άρθρο 7 παρ. 7 του σχεδίου του AL SHUGERI.

97) Το άρθρο 6 παρ.1 του σχεδίου του AL SHUGERI, την δεύτερη αρχή της πρωτοβουλίας του SADAM, το άρθρο 21 του σχεδίου της Γενικής Γραμματείας, το άρθρο 6 του ενιαίου σχεδίου.

98) Το άρθρο 6 παρ. δ του σχεδίου του AL SHUGERI, το άρθρο 21 του σχεδίου της Γενικής Γραμματείας.

99) Το άρθρο 5 του σχεδίου του AL SHUGERI, το άρθρο 4 παρ.3 του ενιαίου σχεδίου.

ΜΕΡΟΣ Ε΄

ΟΙ ΑΠΟΦΑΣΕΙΣ ΤΟΥ ΣΑΚ

1/ ΟΙ ΑΠΟΦΑΣΕΙΣ ΤΟΥ ΣΑΚ - ΓΕΝΙΚΑ	215
2/ Η ΛΗΨΗ ΤΩΝ ΑΠΟΦΑΣΕΩΝ ΤΟΥ ΣΑΚ	218
3/ ΤΟ ΖΗΤΗΜΑ ΤΗΣ ΟΜΟΦΩΝΙΑΣ	223
4/ ΟΙ ΑΠΟΦΑΣΕΙΣ ΣΤΑ ΣΧΕΔΙΑ ΤΡΟΠΟΠΟΙΗΣΗΣ ΤΟΥ ΚΑΤΑΣΤΑΤΙΚΟΥ ΤΟΥ ΣΑΚ	236

1/ ΟΙ ΑΠΟΦΑΣΕΙΣ ΤΟΥ ΣΑΚ - ΓΕΝΙΚΑ

Οι διαδικασίες, καθώς και η απαιτούμενη πλειοψηφία λήψης των αποφάσεων στα πλαίσια του ΣΑΚ, ήταν τα επίμαχα σημεία κατά την διάρκεια των συνεδριάσεων της Πολιτικής Επιτροπής, που συνήλθε για την σύνταξη τόσο του Πρωτοκόλλου της Αλεξανδρείας, όσο και του Καταστατικού Χάρτη στην συνέχεια. (1) Η τελική μορφή της ομοφωνίας την οποία υιοθέτησε ο Καταστατικός Χάρτης, δέν ήταν στην ουσία παρά καθαρή έκφραση της πολιτικής κατάστασης των ιδρυτικών μελών, που ίσχυε κατά την περίοδο ίδρυσης του Οργανισμού. (2) Όταν όμως συνήλθαν οι αντιπρόσωποι των τότε αραβικών κυβερνήσεων, για έγκριση του Καταστατικού πρίν την τελική του διατύπωση, δέν συζητήθηκε καθ'όλου το θέμα της ομοφωνίας και εγκρίθηκαν αμέσως τα σχετικά άρθρα, πράγμα που δείχνει ξεκάθαρα, πόσο ήταν, στην εποχή εκείνη, φυσιολογικό και αυτονόητο το θέμα της ομοφωνίας. Θεωρείται επίσης ως φυσιολογικό να επεκτείνεται το σύστημα της ομοφωνίας, κυρίως δε στην περίοδο αμέσως μετά την ίδρυση του Συνδέσμου, για να καλύψει και τις αποφάσεις των οργάνων που ιδρύθηκαν στους κόλπους του Οργανισμού, όπως λ.χ. την Πολιτική Επιτροπή, που ιδρύθηκε στις 30/11/1946. (3) Άς σημειωθεί, εν τούτοις, ότι, το παραπάνω σύστημα, επικρατούσε στις Διεθνείς Συνδιάσκεψεις καθ'όλη την διάρκεια του 19ου αιώνα, και αποτελούσε την αντανάκλαση της αρχής της εθνικής κυριαρχίας. (4)

Τα ιδρυτικά μέλη συμφώνησαν αμέσως στην αρχή της πλήρους ισότητας μεταξύ των μελών του Οργανισμού [άρθρο 3]. Παράλληλα, ο μικρός αριθμός των ιδρυτικών μελών, είχε σαν αποτέλεσμα, να περιορισθεί ο Σύνδεσμος σ'ένα και μόνο όργανο με αποφασιστικό χαρακτήρα [δηλαδή το Συμβούλιο]. Έτσι, το άρθρο 7 του Καταστατικού, καθιέρωσε το γενικό νομικό πλαίσιο των υποχρεωτικών αποφάσεων του Συνδέσμου, οι οποίες απαιτούν την ρητή έγκριση όλων των μελών, ώστε να γίνει δυνατή η εκτέλεσή τους. (5) Με άλλα λόγια, οι αποφάσεις του Συνδέσμου, ουτε μιά υποχρεωτική για όλα τα μέλη, μορφή, δέν έχουν, αν δέν ληφθούν ομόφωνα. Οι εξαιρέσεις εν τούτοις, σημειώθηκαν στα άρθρα 5, 12 και 16 του Καταστατικού Χάρτη, όπου απαιτείται, είτε απλή, είτε ειδική πλειοψηφία, αναλόγως της

περίπτωσης. Εξάλλου, ο Καταστατικός Χάρτης, παράλειψε να αναφερθεί σε μία πληθώρα σχετικών θεμάτων μείζονος σημασίας, όπως π.χ. την απαιτούμενη πλειοψηφία που θα αποφανθεί για την εισδοχή των νέων μελών. Η τελευταία αυτή παράλειψη μάλιστα, οδήγησε το Συμβούλιο σε αδιέξοδο και σύγχυση απόψεων στην συζήτηση της αίτησης του Κουβέιτ για ένταξη στον Οργανισμό του 1961.(6)

Απ'άλλη σκοπιά ωστόσο, πρέπει να υπογραμμισθεί, ότι, η ομοφωνία που υιοθέτησε ο Καταστατικός Χάρτης του ΣΑΚ, διαφέρει ριζικά από εκείνη που προβλέπει ο Χάρτης του ΟΗΕ. Έτσι, ενώ το δικαίωμα "αρνησικυρίας" που απολαμβάνουν τα μόνιμα μέλη του Συμβουλίου Ασφαλείας εμποδίζει οποιαδήποτε είτε απόφαση, είτε ενέργεια, σε βάρος ενός ή περισσοτέρων μελών, η αναφερόμενη στο Καταστατικό Χάρτη του ΣΑΚ, δέν καλύπτει τα μέλη σε ωρισμένες περιπτώσεις όπως π.χ. η απώλεια ιδιότητας μέλους αν συντρέχουν οι προϋποθέσεις του άρθρου 18..κλπ.(7)

Απο καθαρά πρακτική πλευρά, παρατηρείται, ότι, το "οικογενειακό πνεύμα" είναι αυτό που κυριαρχεί στις μεταξύ των μελών του ΣΑΚ σχέσεις. Έτσι, η αυξανόμενη επιθυμία διευθέτησης όλων των θεμάτων, ώστε να συγκλίνουν όλες οι απόψεις σε μία κοινή κατεύθυνση, αντανακλάται στις συζητήσεις καθώς και στις αποφάσεις του Συνδέσμου. Συγκεντρώνονται έτσι οι προσπάθειες ώστε οι περισσότερες, αν όχι όλες, να ληφθούν ομόφωνα, ανεξάρτητα από την απαιτούμενη πλειοψηφία που ορίζει ο Καταστατικός Χάρτης. Τρεις είναι οι αιτίες που δύναται να εξηγήσουν το παραπάνω "οικογενειακό πνεύμα": α/ Η φύση των αραβικών σχέσεων σαν μιας πραγματικά μεγάλης οικογένειας. β/ Η ομοφωνία που αποτελεί βασικό παράγοντα σεβασμού των αποφάσεων στην αραβική αντίληψη, και επομένως, βοηθάει στην εκτέλεση των αποφάσεων αυτών, και γ/ Η αποφυγή των διαφωνιών, ώστε να μη αποτελούν οι αποφάσεις αιτία διχασμού ή διαφορών.

Το οικογενειακό πνεύμα όμως, οδήγησε κατά ανάγκη στην λήψη αποφάσεων τυπικού χαρακτήρα, με συμβιβαστική μορφή, και άνευ ουσιαστικής σημασίας, όπου η προσφυγή στις μεσοίες λύσεις χαρακτηρίζουν τις περισσότερες αυτές αποφάσεις. Η συμπεριφορά αυτή αν και βοηθούσε αποτελεσματικά στην συνέχιση της ύπαρξης του ιδίου του Συνδέσμου, κυρίως δέ, στις δύσκολες στιγμές, δηλαδή στην εκδήλωση διαφωνιών και κρίσεων, δέν παύει ωστόσο να αποτελεί αρνητικό στοιχείο στην πορεία του Οργανισμού. Πρόκειται δηλαδή, για μία στασιμότητα του Συνδέσμου στο

αραβικό πολιτικό περιβάλλον, χωρίς καμία πραγματική πρωτοβουλία. Ο ρόλος δέ του Οργανισμού περιορίζεται και εξαρτάται πλήρως από την πολιτική των μελών του. (8)

Παρατηρείται επίσης, ότι, το Συμβούλιο του ΣΑΚ, σάν ανώτατο αρμόδιο όργανο για έκδοση αποφάσεων εν ονόματι του Συνδέσμου, αδυνατεί πρακτικώς αλλά και ουσιαστικώς, να ανταποκριθεί στην διάταξη του Καταστατικού. Η αδυναμία αυτή προφανώς οφείλεται στο ότι, το Συμβούλιο συνέρχεται για λίγες μέρες, μόνο δύο φορές τον χρόνο, καθώς και στην φύση της σύνθεσης του σάν πολιτικού οργάνου, άν ληφθεί υπ' όψιν, ότι, αποτελείται από τους αντιπροσώπους τών αραβικών κυβερνήσεων που αντικαθίστανται συνεχώς, είτε όταν ανατρέπονται οι κυβερνήσεις τους, είτε για πολιτικές αναμόρφωσης στα πλαίσια των ίδιων κυβερνήσεων. Συνεπώς, το Συμβούλιο δέν είναι σέ θέση να εκπληρώσει τις προϋποθέσεις άσκησης του ρόλου του, (9) πράγμα που εξηγεί εν μέρει την σημασία της προσφυγής του Συνδέσμου στις Συνόδους Κορυφής.

Αξίζει να σημειωθεί τέλος, ότι, οι αποφάσεις του ΣΑΚ, αποκτούν από την στιγμή έκδοσής τους, διπλή σημασία: νομική και πολιτική. Η νομική σημασία εκφράζεται στην νομική πλευρά και τα σχετικά προς αυτή θέματα, όπως η συμμόρφωση και η ανταπόκριση των μελών, η εκτέλεση, οι διαδικασίες και οι προϋποθέσεις είτε τροποποίησης είτε κατάργησης των αποφάσεων αυτών..κλπ. Παράλληλα, η πολιτική σημασία εκφράζεται στην "αραβική νομιμοποίηση" των αποφάσεων του Οργανισμού, οι οποίες στην συνέχεια, αποτελούν το θεμέλιο της κοινής αραβικής πολιτικής. (10)

2/ Η ΛΗΨΗ ΤΩΝ ΑΠΟΦΑΣΕΩΝ

α/ ΤΑ ΣΤΑΔΙΑ ΛΗΨΗΣ ΤΩΝ ΑΠΟΦΑΣΕΩΝ:

Αρχικά, η διαδικασία λήψης αποφάσεων ξεκινά με την συγκέντρωση από την Γενική Γραμματεία του απαραίτητου υλικού [μελέτες, έρευνες, τα υπομνήματα των μελών..κλπ], καθώς και την προετοιμασία της ημερήσιας διάταξης του Συμβουλίου. Στην συνέχεια τα αρμόδια όργανα του Συνδέσμου [η Πολιτική Επιτροπή, το Οικονομικό Συμβούλιο και το Συμβούλιο Κοινής Άμυνας], μελετούν σε πρώτη φάση τα αναφερόμενα παραπάνω, πριν από την κατάθεσή τους στο Συμβούλιο του ΣΑΚ. Το τελευταίο με την σειρά του, παραπέμπει τα θέματα μετά την κατανομή τους στις προσωρινές τους επιτροπές, ώστε να γίνει δεύτερη μελέτη και τελική διατύπωση. Κλείνει ο κύκλος τέλος, με την ψηφοφορία η οποία εγκρίνει ουσιαστικά τις προτάσεις ανάλογα με την προβλεπόμενη από τον Καταστατικό Χάρτη πλειοψηφία.

Αν και το Συμβούλιο είναι το μοναδικό αρμόδιο όργανο του ΣΑΚ, σύμφωνα με το γράμμα του Καταστατικού, για λήψη των αποφάσεων, παρατηρείται εν τούτοις, ότι, το εν λόγω όργανο, δεν παίρνει ουσιαστικά τις αποφάσεις. Συνήθως, το Συμβούλιο εγκρίνει, χωρίς ιδιαίτερη σχολαστικότητα τις προτάσεις που καταθέτουν οι επιτροπές, πράγμα που εξηγεί την συνηθισμένη τυπική διατύπωση των αποφάσεων του ΣΑΚ, η οποία αρχίζει ως εξής: "Το Συμβούλιο αποφάσισε την έγκριση της παραπάνω πρότασης της Πολιτικής, Οικονομικής...κλπ, Επιτροπής:". Είναι απαραίτητο ωστόσο να σημειωθεί, ότι, η τυπική αυτή ενέργεια του Συμβουλίου, αποτελεί το ουσιαστικότερο στοιχείο της νομιμοποίησης των αποφάσεων του Συνδέσμου.(11)

Ο Γενικός Γραμματέας στην συνέχεια αναλαμβάνει την ευθύνη κοινοποίησης των αποφάσεων του Συμβουλίου επισήμως στα κράτη μέλη, καθώς και την εποπτεία εκτέλεσής τους, για να ενημερώσει τέλος με την λεπτομερή αναφορά του στην επόμενη συνεδρίαση του Συμβουλίου σχετικά με την τύχη των αποφάσεων αυτών.(12)

Β/ ΟΙ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΕΣ ΨΗΦΟΦΟΡΙΑΣ:

Σύμφωνα με τις διατάξεις του Κανονισμού του Συμβουλίου του ΣΑΚ, οι προβλεπόμενες διαδικασίες και προϋποθέσεις λήψης των αποφάσεων από το Συμβούλιο, είναι οι εξής:

1) Κατατίθεται γραπτώς οι προτάσεις στον Γενικό Γραμματέα, η στον βοηθό του, ο οποίος σ'εύλογο χρονικό διάστημα, (13) οφείλει να τις θέσει στην διάθεση των αντιπροσωπειών πριν από την συνεδρίαση του Συμβουλίου. Καμιά πρόταση βέβαια, δέν λαμβάνεται υπ'όψιν, αν δέν τηρηθεί η παραπάνω διαδικασία.

2) Δύναται όμως να συζητηθεί μία πρόταση χωρίς την τήρηση της παραπάνω ρύθμισης, μόνο εάν η πρόταση αυτή αποτελεί, ή τροποποίηση ή αντιπρόταση μίας ήδη υπάρχουσας πρότασης. Στην περίπτωση αυτή, η ψηφοφορία λαμβάνει χώρα κατ' αρχήν στην τροποποίηση ή αντιπρόταση. Εάν γίνεται δεκτή, συζητείται αντί της βασικής πρότασης, αλλιώς, απορρίπτεται, και σέ καμιά περίπτωση, δέν θα συζητηθεί ως ξεχωριστή πρόταση [άρθρο 7 παρ. 1].

3) Κάθε κράτος - μέλος, έχει το δικαίωμα συμμετοχής στις εργασίες του Συμβουλίου [άρθρο 13 παρ.1], με μία μόνο ψήφο, σύμφωνα με το άρθρο 3 του Καταστατικού, στην ψηφοφορία. (14) Δέν δικαιούνται όμως τα μέλη να εκπροσωπούνται από άλλα μέλη, ούτε να ψηφίζουν αντί αυτών [άρθρο 15 παρ.1].

4) Η ψηφοφορία είναι ονομαστική, κατά αλφαβητική σειρά και δημόσια. Μυστική ωστόσο, δύναται να γίνει, μόνο αν συμφωνήσει η πλειοψηφία. Σημειώνεται στα πρακτικά η ψήφος κάθε μέλους στην δημόσια ψηφοφορία, ενώ μόνο το αποτέλεσμα στην μυστική [άρθρο 16 παρ.1].

5) Κάθε μέλος, δύναται να αρνηθεί ή να επιφυλάσσεται είτε μερικώς, είτε ολικώς, στην ψήφιση μίας απόφασης. (15) Το άρθρο 16 παρ. 2, ορίζει μάλιστα, ότι, σέ παρόμοιες περιπτώσεις, σημειώνεται στα πρακτικά η άρνηση, ή η επιφύλαξη. Δικαιούνται τα μέλη στην συνέχεια, και όταν λαμβάνει τέλος η ψηφοφορία, να διευκρινίσουν την θέση τους, και να αναπτύξουν τους λόγους άρνησης ή επιφύλαξης τους [άρθρο 16 παρ. 2β].

Γ/ ΟΙ ΣΥΝΤΕΛΕΣΤΕΣ ΤΗΣ ΑΠΟΦΑΣΗΣ:

Ποικίλοι είναι οι συντελεστές οι οποίοι επηρεάζουν την απόφαση, είτε αρνητικά, είτε θετικά κατά την πορεία της στα διάφορα στάδια. Οι παράγοντες αυτοί είναι οι εξής:

1) Τα κράτη – μέλη:

Αναμφίβολο είναι, ότι, μέγα ρόλο στην διαμόρφωση των αποφάσεων παίζουν τα κράτη – μέλη. Αυτό επισημαίνεται απο το γεγονός, ότι, τα κράτη μέλη υποστηρίζουν την απόφαση όταν ανταποκρίνεται αληθινά στο συμφέρον τους, και αντίστροφα. Το σύνολο των ενεργειών αυτών, [συνομιλίες, διαπραγματεύσεις, συνεννοήσεις..κλπ] επηρεάζουν είτε θετικά, είτε αρνητικά, όχι μόνο την τυπικότητα της απόφασης, αλλά και το περιεχόμενό της. Δέν είναι εύκολο καθόλου ωστόσο, λόγω της μεγάλης πορείας και των διαφόρων σταδίων της απόφασης, να γίνει με ακρίβεια, γνωστή η επιρροή κάθε κράτους – μέλους ξεχωριστά, στην στιγμή μάλιστα, που η απόφαση απο την έκδοσή της, θεωρείται ότι, ανήκει στον Οργανισμό, και όχι σέ μερίδα κρατών – μελών.

2) Ο γενικός Γραμματέας:

Μπορεί να χαρακτηριστεί η παρουσία του Γενικού Γραμματέα καθ'όλη την διάρκεια των διαδικασιών της απόφασης, ως ουσιαστική. Ο κύριος ρόλος του εν τούτοις, σημειώνεται στις προπαρασκευαστικές ενέργειες της περιόδου που προηγείται τις έκδοσης της απόφασης, επιβάλλοντας πολλές φορές και την διαμόρφωση της απόφασης. Εξάλλου, ο ρόλος του παρατείνεται στην συνέχεια και στην παρακολούθηση και στην εποπτεία της εκτέλεσης των αποφάσεων. Λόγω μάλιστα της αυξανόμενης επιρροής του Γενικού Γραμματέα, κυρίως δέ, κατά την διάρκεια της συνεδρίασης του Συμβουλίου του ΣΑΚ κατηγορείται απο μερικούς για ανάμειξη στις αρμοδιότητες του Συμβουλίου.(16)

3) Οι Μόνιμες Επιτροπές:

Οι αρμοδιότητες των Επιτροπών αυτών, απορρέουν κατ'ευθείαν απο τον Καταστατικό Χάρτη του Συνδέσμου.(17) Σύμφωνα πάντα με το γράμμα του Καταστατικού, τα αποτελέσματα των ειδικών μελετών και ερευνών των επιτροπών αυτών, παρουσιάζονται ως "σχέδια συμφωνιών" στο Συμβούλιο. Συνεπώς, οι αποφάσεις του Συμβουλίου σέ τέτοιες περιπτώσεις, δέν αποτελούν παρά μόνο απλή επικύρωση των παραπάνω σχεδίων, για να αποκτούν την νομική τους ισχύ ως αποφάσεις του Οργανισμού.

4) Η Πολιτική Επιτροπή:

Τόσο η σύνθεση, (18) όσο και ο χρόνος συνεδρίασης, (19) αλλά και η φύση των θεμάτων που συζητούνται στην Επιτροπή αυτή, (20) οδηγούν στην εκπλήρωση των προϋποθέσεων λήψης πολιτικών αποφάσεων από το Συμβούλιο. Ο ρόλος δέ, του Συμβουλίου περιορίζεται συνήθως στην έγκριση και μάλιστα χωρίς καμία άλλη πρόσθετη συζήτηση, των αποφάσεων της Πολιτικής Επιτροπής.

5) Οι προσωρινές Επιτροπές:

Σχηματίζονται οι επιτροπές αυτές από το Συμβούλιο στην αρχή κάθε τακτικής συνεδρίασής του, και ισχύουν όσο συνεχίζονται οι εργασίες του Συμβουλίου. (21) Ο σκοπός των επιτροπών αυτών, είναι, η διερεύνηση, καθώς και η μελέτη των ειδικών θεμάτων, κυρίως δέ τεχνικά, αναλόγως της αρμοδιότητας κάθε επιτροπής, πριν από την τελική απόφαση του Συμβουλίου.

6) ΤΑ ΕΙΔΗ ΤΩΝ ΑΠΟΦΑΣΕΩΝ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ:

Στην πραγματικότητα, η απόφαση αποτελεί τερματισμό διαφόρων και απεριορίστων μεταβολών. Εκφράζει ωστόσο, μία συγκεκριμένη πολιτική τοποθέτηση, αλλά και ένα κρίκο της γενικής πολιτικής εξέλιξης. Υπογραμμίζει παράλληλα και ένα σημείο διασταύρωσης μεταξύ προηγούμενης και μελλοντικής κίνησης, για να αποτελέσει από την στιγμή λήψης της, ένα βασικό στοιχείο της ερχόμενης κίνησης. Έτσι, η απόφαση, αν και αποτελεί τον τερματισμό μίας συμπλοκής γεγονότων, δεν παύει εν τούτοις να αποτελεί και την αρχή της συμπλοκής της επομένης κατάστασης. Από άλλη σκοπιά, η απόφαση αποτελεί καθαρά αντιμετώπιση μίας συγκεκριμένης κατάστασης που αποτελεί καθιερωμένη κίνηση του αρμοδίου οργάνου. Το όργανο της λήψης της απόφασης όμως, πέραν από την εξουσία που έχει, πρέπει να είναι και επιπλέον πρόθυμο και ικανό. (22)

Σύμφωνα με τον Καταστατικό Χάρτη του ΣΑΚ, οι αποφάσεις του Οργανισμού, κατατάσσονται, αναλόγως της απαιτούμενης πλειοψηφίας, σε 4 κατηγορίες:

α/ Στην 1η κατηγορία, οι αποφάσεις λαμβάνονται με ομοφωνία, όπως και η αντιμετώπιση της εισβολής [άρθρο 6], η απώλεια της ιδιότητας του μέλους [άρθρο 18].

β/ Στην 2η κατηγορία, οι αποφάσεις λαμβάνονται με πλειοψηφία 2/3

των μελών, όπως ο διορισμός του Γενικού Γραμματέα [άρθρο 12], η τροποποίηση του Καταστατικού Χάρτη [άρθρο 19].

γ/ Στην 3η κατηγορία, οι αποφάσεις λαμβάνονται με απλή πλειοψηφία, όπως οι αποφάσεις της μεσολάβησης, της διαιτησίας [άρθρο 5], και οι αποφάσεις που αφορούν τα διοικητικά θέματα [άρθρο 16].

δ/ Στην 4η κατηγορία, εντάσσονται οι αποφάσεις στις οποίες δέν ορίζει ο Καταστατικός Χάρτης την σχετική απαιτούμενη πλειοψηφία, όπως οι αποφάσεις περί της εισδοχής νέων μελών [άρθρο 1], της συμμετοχής των μόνιμων στις Μόνιμες Επιτροπές [άρθρο 4], της καθιέρωσης του τόπου συνεδρίασης του Συμβουλίου εκτός έδρας [άρθρο 10].

Οι αποφάσεις του Συνδέσμου, άσχετα σε πιά κατηγορία ανήκουν, θα πρέπει να υποχρεώνουν τα κράτη - μέλη. Αυτό όμως, δέν μπορεί να χαρακτηριστεί απολύτως, εν όψει της διάταξης του άρθρου 7 του Καταστατικού. Συγκεκριμένα, το παραπάνω άρθρο αφήνει να κατανοηθεί καθαρά, ότι, μόνο οι αποφάσεις που λαμβάνονται με ομοφωνία, υποχρεώνουν όλα τα μέλη. Μεγάλη σύγχυση επίσης δημιουργεί το άρθρο 7 που ορίζει ότι, οι αποφάσεις που λαμβάνονται με την πλειοψηφία, χωρίς να τις κατονομάζει, υποχρεώνουν μόνο όσα κράτη τις δέχονται. Προφανώς, η παραπάνω ρύθμιση αποσκοπεί καθαρά στην διατήρηση της κυριαρχίας των κρατών - μελών, πράγμα άλλωστε που διευκρινίσθηκε με την σχετική ερμηνεία του Συμβουλίου του Οργανισμού, στις 24/3/1971. (24)

Πρέπει να σημειωθεί τέλος, ότι, οι αποφάσεις των διαφόρων οργάνων του Συνδέσμου, θεωρούνται ως "προτάσεις" ή "σχέδια αποφάσεων", και μόνο με την έγκριση του Συμβουλίου αποκτούν την νομική τους ισχύ. Έτσι, οι αποφάσεις των οργάνων νομιμοποιούνται ως τελικές αποφάσεις του ΣΑΚ, μόνο εάν λαμβάνονται από το Συμβούλιο. Στην συνέχεια όμως, η τύχη των αποφάσεων του Συμβουλίου, εξαρτώνται από την απόλυτη θέληση των κρατών μελών. Υπάρχουν ωστόσο λίγες εξαιρέσεις, όπου οι αποφάσεις του Συμβουλίου αποκτούν αμέσως την ισχύ τους και παράγουν τις προβλεπόμενες νομίμες συνέπειες από την στιγμή έκδοσής τους όπως π.χ. οι σχετικές αποφάσεις έγκρισης του προϋπολογισμού. (25)

3/ ΤΟ ΖΗΤΗΜΑ ΤΗΣ ΟΜΟΦΩΝΙΑΣ

Σκόπιμα απέφευγε ο συντάκτης του Καταστατικού Χάρτη να υιοθετήσει το σύστημα της πλειοψηφίας στην λήψη των αποφάσεων, ειδικότερα δέ, στα θέματα που προσεγγίζουν είτε έμμεσα, είτε άμεσα τα κυριαρχικά δικαιώματα των κρατών - μελών. Η θέση αυτή δέν ήταν τυχαία, αλλά σαφής ανταπόκριση στην βούληση όλων ή των περισσότερων ιδρυτικών μελών. Στην πρόξη όμως, αποδείχτηκε, ότι, το σύστημα της ομοφωνίας αδυνατεί να αντιμετωπίσει τα συσσωρευμένα προβλήματα του Οργανισμού. Αδυνατεί επίσης, όχι μόνο να υλοποιήσει τους σκοπούς του Συνδέσμου, αλλά και να συντονίσει αποτελεσματικά την αραβική συνεργασία. Κατά συνέπεια, η επιμονή στην ομοφωνία, οδηγεί στον περιορισμό της ικανότητας του Οργανισμού, ώστε να αντιμετωπίσει επιτυχώς τα προβλήματα που εμποδίζουν την πορεία του. Η παραπάνω κατάσταση παρατηρείται ακόμα και στα διάφορα όργανα του Συνδέσμου, τα οποία έμειναν ουσιαστικά, εκτός μάχης, χωρίς να είναι σέ θέση να ασκούν ικανοποιητικά τις αρμοδιότητές τους.

Αξιόλογη σύγχρονη άποψη ωστόσο, παρατηρώντας την κατάσταση που δημιουργήθηκε στα πλαίσια του Συνδέσμου, σχετικά με την απαιτούμενη ομοφωνία, που επικρατεί, γιά λήψη των αποφάσεων του Οργανισμού, θεωρεί, ότι, η διατήρηση της ομοφωνίας θέτει την νομική προσωπικότητα του Συνδέσμου, σέ αμφισβήτηση. Η παραπάνω άποψη, στηρίζεται κυρίως στην συνεχόμενη άρνηση των μελών να υποχωρούν απο μερικά κυριαρχικά δικαιώματα υπέρ του Συνδέσμου, πράγμα που φαίνεται καθαρά στην διανομή των αρμοδιοτήτων στα διάφορα όργανα του Συνδέσμου. (26)

Ο Καταστατικός Χάρτης του ΣΑΚ, ανωορθηκε σε τρία άρθρα στο σύστημα της ομοφωνίας γιά κάλυψη διαφορετικών περιπτώσεων:

- α) Στο άρθρο 6, όπου η ομοφωνία αποτελεί απαραίτητη προϋποθεση γιά λήψη μέτρων κατά της εισβολής, χωρίς να λαμβάνεται υπ'όψιν η μήκος του εισβολέα, άν είναι κράτος - μέλος.
- β) Στο άρθρο 18 παρ. 2, σχετικά με την αποβολή των μή συμμορφωμένων με τις καταστατικές υποχρεώσεις, μελών, και τέλος,
- γ) Στο άρθρο 7, το οποίο διευκρινίζει μια βασική διαταγή, βάσει της οποίας, καμιά υποχρέωση δέν έχουν τα κράτη - μέλη, να εκτελούν τις

αποφάσεις του Συνδέσμου, εάν δέν είναι ομόφωνες.

Η επιτυχημένη και συστηματική ωστόσο κάλυψη του θέματος της ομοφωνίας, που αναφέρεται στο Καταστατικό Χάρτη του ΣΑΚ, δύναται να πραγματοποιηθεί με την ανάλυση μερικών πλευρών του συστήματος, καθώς και των θεμάτων που πηγάζουν απο αυτο, όπως: η σημασία της ομοφωνίας, τα πλειονεκτήματα και μειονεκτήματα του συστήματος αυτού στα πλαίσια του ΣΑΚ, η νομική προσωπικότητα του Οργανισμού, η δυνατότητα εκτέλεσης των αποφάσεων του Συνδέσμου..κλπ.

A/ Η ΣΗΜΑΣΙΑ ΤΗΣ ΟΜΟΦΩΝΙΑΣ:

Οι οπαδοί του συστήματος της ομοφωνίας, υποστηρίζοντας την άποψή τους, θεωρούν ότι, τόσο η αρχή της ισότητας, όσο και η διατήρηση της απόλυτης κυριαρχίας των κρατών - μελών, απαιτούν την προσφυγή στο σύστημα αυτό. Η αντίληψή τους αυτή όμως, δέν δύναται να χαρακτηριστεί ως ορθή, και ούτε συμμερίζεται το διεθνές δίκαιο, κυρίως δέ, απο τα καταστατικά των διεθνών οργανισμών. Στην διεθνή πρακτική μάλιστα, παρατηρείται, ότι, η αρχή της ισότητας, δέν οδηγεί αυτομάτως στο σύστημα της ομοφωνίας, όπως ισχύει άλλωστε, π.χ. στον ΟΗΕ. (27)

Κατ'αρχήν, πρέπει να τονισθεί, ότι η απόφαση του διεθνούς οργανισμού, είναι μία σύνθετη ενέργεια: είναι δηλαδή πολιτική και νομική ενέργεια, συγχρονως. Η νομική πλευρά της απόφασης, εκφράζεται στο νομικό πλαίσιο της, όπως, π.χ. οι προϋποθέσεις, οι διαδικασίες, η αρμοδιότητες των οργάνων, η υπακοορία..κλπ. δηλαδή, στην καθαρά αποκλειστική προβλεπομένη απο το Καταστατικό ρύθμιση του θέματος. Παράλληλα δέ, η πολιτική πλευρά της απόφασης υπογραμμίζεται στην πολιτική υπόσταση των ενεργειών που κατευθύνουν την απόφαση προς την τελική της μορφή. Τέτοιες ενέργειες είναι, οι συνομιλίες, οι διαβουλεύσεις, οι διάλογοι... κλπ. και γενικά εκείνες οι ενέργειες που εκδηλώνονται απο τα κράτη και αποσκοπούν έμμεσα στην λήψη των αποφάσεων. (28)

Χωρίς αμφιβολία, η υιοθέτηση του συστήματος της ομοφωνίας απο τον Καταστατικό Χάρτη του ΣΑΚ, αποτελούσε την άδολη μεταφορά του πνεύματος της εποχής εκείνης. Γεγονος είναι, ότι, το παραπάνω σύστημα, επικροτούσε στις Διεθνείς Συνδιασκέψεις καθ'όλη την διάρκεια του 19ου

αιώνα, και αναγνωρίσθηκε μάλιστα στην συνέχεια τόσο απο το Σύμφωνο της ΚΤΕ όσο και απο τον Καταστατικό Χάρτη του ΣΑΚ. Έτσι, ο Καταστατικός Χάρτης του ΣΑΚ, δέν μπορεί να χαρακτηρισθεί, όπως το Σύμφωνο, παρά μια πολυμερής συνθήκη που θεμελίωσε ένα σύστημα συνεργασίας μεταξύ κρατών που δέν συναινούνσαν σε ουσιαστικούς περιορισμούς της κυριαρχίας τους, συμφωνούνσαν όμως να προβούν ή να μή προβούν σε ορισμένες ενέργειες κατά την ενάσκηση των κυριαρχικών τους δικαιωμάτων. (29)

Εξάλλου, το σύστημα της ομοφωνίας, βασίζεται στην απλή λογική βάσει της οποίας, το κράτος, [το κυρίαρχο κράτος], δέν δεσμεύεται, ούτε υποχρεώνεται, παρά μόνο σ'όσα συμφωνεί ρητώς. Ο Καταστατικός Χάρτης του ΣΑΚ όμως, άν και αναγνωρίζει το δικαίωμα των μελών του να απόσχουν απο την εκτέλεση της απόφασης που την καταψήφισαν, προβλέπει παράλληλα και την δυνατότητα λήψης της. Αυτό σημαίνει στην πράξη, ότι, το δικαίωμα "βέτο" που απολαμβάνουν τα κράτη μέλη του Συνδέσμου, αφορά μόνο την αποδοχή της απόφασης, επομένως, και στην εφαρμογή της, και όχι στην λήψη της. (30)

Από άλλη σκοπιά, το άρθρο 6 παρ. 2 του Κανονισμού του Συμβουλίου ορίζει, ότι, [λαμβάνονται οι αποφάσεις του Συμβουλίου με την απλή πλειοψηφία στις περιπτώσεις που δέν ορίζει διαφορετικά ο Καταστατικός Χάρτης]. Σέ συνδυασμο όμως, με το άρθρο 7 του Καταστατικού, , τέτοιες αποφάσεις υποχρεώνουν μόνο τα κράτη που τις ψηφίζουν. Συνεπώς, η άρνηση, είτε ολικώς, είτε μερικώς, μιάς απόφασης, απαλλάσσει το κράτος απο οποιάδήποτε σχετική νομική συνέπεια.

Τα κράτη - μέλη του ΣΑΚ, εκμεταλλευόμενα την ασάφεια του Καταστατικού, η τουλάχιστον την έλλειψη επαρκούς διευκρίνισης, έκφρασαν τελείως διαφορετική ερμηνεία, ειδικά για αποκυγή δυσμενούς απόφασης. Θεώρησαν λοιπόν, ότι, το άρθρο 7 απαιτεί την ομοφωνία γιά όλες ανεξαρτήτως τις αποφάσεις του Συμβουλίου, εκτός απο εκείνες τις περιπτώσεις που αναφέρονται ρητά στο Καταστατικό. Μετα απο αρκετή χρονοτριβή, το πρόβλημα έλαβε τέλος, χάρη μιάς "επαναστατικής" ερμηνευτικής απόφασης του Συμβουλίου στις 24/3/1971. Βάσει της απόφασης αυτής, η ομοφωνία ισχυει μόνο για τα θέματα που αφορούν τα κυριαρχικά δικαιώματα των κρατών - μελών, καθώς και για τις προβλεπόμενες απο τον Καταστατικό Χάρτη, περιπτώσεις, δηλαδή, για τις περιπτώσεις που αναφέρονται στα άρθρα 6 και 18. (31)

Καταστατικό Χάρτη".

Οι παραπάνω σκέψεις που περιέχει η μελέτη, αποκτούν την βαρύτητά τους, από το γεγονός, ότι, δύνανται να τάσσονται στα πλαίσια των τεράστιων προσπάθειών που λαμβάνουν χώρα στα τελευταία χρόνια, και αποσκοπούν στην αναζήτηση αποτελεσματικότερης λύσης, ώστε να βελτιωθεί η απόδοση του ΣΑΚ. Ής σημειωθεί τέλος, ότι, παρόλη την αξιόλογη ανακάλυψη που έκαμε η μελέτη αυτή, η γλωσσική ερμηνεία του άρθρου 7 του Καταστατικού, καθώς και η πρακτική του Συνδέσμου, την κάνουν πιο προβληματική.

B/ ΜΕΙΟΝΕΚΤΗΜΑΤΑ ΚΑΙ ΠΛΕΙΟΝΕΚΤΗΜΑΤΑ ΤΗΣ ΟΜΟΦΩΝΙΑΣ

Μολονότι, πολλοί, πιστεύουν, ότι, η καθιέρωση του συστήματος της ομοφωνίας, ευθύνεται για την καθυστέρηση λήψης διαφόρων σημαντικών και κρίσιμων, κατά καιρούς, αποφάσεων, στα πλαίσια του ΣΑΚ, η αναζήτηση εν τούτοις, καθαρά πλειοψηφιακού συστήματος, σάν εναλλακτικής λύσης, δέν σημαίνει την υιοθέτηση ενός τελείως απαλλαγμένου από κάθε μειονέκτημα, συστήματος.

Κάτ'αρχήν, η λήψη των αποφάσεων με την πλειοψηφία, είτε απλή, είτε ειδική, παρουσιάζει το δίλημμα που απορρέει από την υποχρέωση εκτέλεσης της απόφασης: Εάν δέν είναι υποχρεωτική η εκτέλεση της απόφασης που λαμβάνεται με την πλειοψηφία, για όλα τα κράτη - μέλη, τα μέλη που την καταψηφίσουν, θα την αγνοούν σκόπιμα. Αντίθετα, εάν οι αποφάσεις σε τέτοιες περιπτώσεις, είναι υποχρεωτικές για όλους, υπάρχει ο κίνδυνος αποχώρησης από τον Οργανισμό, και επομένως, της διάλυσής του. Το τελευταίο αυτό σημείο, προφανώς, αποτελεί στην πράξη, όπως διαπιστώνουν μερικοί μελετητές, τον λόγο προσφυγής στο Συμβούλιο, καθώς και την εντονή επιμονή του, πολλές φορές, στην εξασφάλιση της ομόφωνης ψήφου των μελών του ΣΑΚ, ακόμα και σε θέματα που δέν απαιτούν, σύμφωνα με το γράμμα του Καταστατικού, την ομοφωνία. (35)

Παράλληλα, σύμφωνα με την δεύτερη παράγραφο του άρθρο 7 [οι αποφάσεις του Συμβουλίου που λαμβάνονται με την πλειοψηφία υποχρεώνουν μόνο οσα κράτη - μέλη τις αποδεχθούν]. Συνεπώς, πέραν από την καθαρά παραβίαση του ιερού δικαιώματος στο σύστημα της ομοφωνίας, που προβλέπει η προηγούμενη παράγραφος του ίδιου άρθρου, είναι αισθητή η

Η αλήθεια είναι, ότι, το σύστημα λήψης των αποφάσεων το οποίο καθιερώθηκε από τον Καταστατικό Χάρτη του ΣΑΚ, ταυτίζει δύο ακραίες και αταίριαστες περιπτώσεις. Πρόκειται δηλαδή, περί της δυσχέρειας λήψης υποχρεωτικών αποφάσεων που συνδέεται από την άλλη πλευρά με την καθολική ευχέρεια αποφυγής εκτέλεσης των αποφάσεων αυτών. Το ανωτέρω σύστημα οδήγησε αναμφίβολα, σε διάφορες ελαττωματικές αλλά και αρνητικές συνέπειες, όπως, την διατάραξη της εξουσίας του Οργανισμού, την μείωση, σε σύγκριση με τα μέλη, βούλησης του Συνδέσμου, την έλλειψη αποτελεσματικής εποπτείας που αποσκοπεί στην εκτέλεση των αποφάσεων, την έλλειψη νομικών μέσων ώστε να υποχρεωθούν τα μέλη στον σεβασμό των αποφάσεων..κλπ.(32)

Μολονότι, η κρατούσα άποψη βεβαιώνει ασταμάτητα, την υιοθέτηση του συστήματος της ομοφωνίας από το Καταστατικό Χάρτη του ΣΑΚ, για την λήψη των αποφάσεων, αντίθετα, μία πρόσφατη μελέτη του Διεθνολόγου ABD AL HAMEID AL MOUAFI, ανατρέπει ριζικά την άποψη αυτή. Θεωρεί δηλαδή ο Διεθνολόγος στην μελέτη του,(33) ότι, η επικρατούσα αυτή άποψη, αποτελεί "κοινό λάθος" και πρέπει πλέον να διορθώνεται. Αιτιολογώντας την άποψη του, ο AL MOUAFI, αναφέρει τα εξής:

α/ Υπερτερούν αριθμητικά οι περιπτώσεις που ρυθμίζει ο Καταστατικός Χάρτης, βάσει της πλειοψηφιακής απόφασης [είτε απλής, είτε ειδικής] των μελών.(34) των περιπτώσεων που απαιτούν την ομοφωνία.

β/ Το επίμαχο άρθρο, δηλαδή το άρθρο 7, το οποίο αναφέρεται στο σύστημα της ομοφωνίας, αποτελεί στην πραγματικότητα, συνέχεια της ρύθμισης των καταστάσεων που σημειώνονται στα άρθρα 5 και 6. Πρόκειται δηλαδή για καθορισμό νομικού πλαισίου που υποχρεώνει τα κράτη - μέλη στην συμμόρφωση με τις αποφάσεις του Οργανισμού, και δέν αποσκοπεί σε καμιά περίπτωση στην καθιέρωση του τρόπου λήψης των αποφάσεων [ψηφοφορία].

γ/ Δέν είναι καθόλου λογικό, να προβλέπει ο Καταστατικός Χάρτης την πλειοψηφία των 2/3 για τις σχετικές αποφάσεις τροποποίησης του Καταστατικού [άρθρο 19], αν ληφθεί υπ'όψιν, η σοβαρότητα του θέματος, ενώ σ'άλλα θέματα μικρότερης σημασίας μάλιστα, απαιτεί την ομοφωνία.

δ/ Σύμφωνα με το άρθρο 6 του Κανονισμού του Συμβουλίου, το σύστημα της ομοφωνίας, αποτελεί αναμφισβήτητη εξαίρεση, αφού αναφέρει ρητά, ότι, "Το Συμβούλιο λαμβάνει τις αποφάσεις του με την απλή πλειοψηφία, εκτός από τις περιπτώσεις που ρυθμίζονται διαφορετικά από τον

προσπάθεια ελαχιστοποίησης της αυστηρότητας που παρουσιάζει το σύστημα της ομοφωνίας. Η θέση αυτή του Καταστατικού, χαρακτηρίζεται ως θετική, κυρίως, απο πολιτική άποψη, για δύο βασικούς λόγους:

α/ Δύναται βάσει της ρύθμισης αυτής, η διατήρηση της κυριαρχίας των κρατών μελών, αλλά και συγχρόνως, η ευχέρεια ανάπτυξης της συνεργασίας μεταξύ των μελών. Έτσι, μπορεί, χωρίς καμιά ιδιαίτερη διαδικασία, να εκτελέσει το μέλος, την ίδια απόφαση που την είχε καταψηφίσει πió πρίν, εάν αντελήφθη εκ των υστέρων την ορθοτητά της, η την εξυπηρέτηση του συμφέροντός του απ'αυτή, και

β/ Δίνεται η απεριόριστη ευχέρεια στον Οργανισμό, να λαμβάνει άφοβα τις αποφάσεις του, ακόμα και όταν δέν εκπληρώνονται οι όροι της ομοφωνίας. (36)

Ωστόσο ,ομως, η προσπάθεια διατήρησης της ομοφωνίας, στην πράξη, περιόρισε στο ελάχιστο, την ικανότητα επίλυσης των μεταξύ των μελών, διαφορών, ειρηνικά, στα πλαίσια του Συνδέσμου. Πολλά είναι τα παραδείγματα που σημειώθηκαν κατά την πορεία του Οργανισμού, όπως: η άρνηση του Λιβάνου, του Μαρόκου και της Σ. Αραβίας των προτεινομένων απο τον ΣΑΚ, λύσεων για τον τερματισμό των διαφορών των κρατών αυτων με την Η.Α.Δ [1958], την Αλγερία [1963] και την Αίγυπτο [1965] αντίστοιχα. Όταν ο Σύνδεσμος στην συνέχεια, καταναώντας ακριβώς τις δυσκολίες που εμφανίζει το σύστημα της ομοφωνίας, (37) υιοθέτησε μία λύση, η οποία όμως δέν δύναται σέ καμιά περίπτωση να είναι αποτελεσματική, και οδηγεί αναμφίβολα σέ αδιέξοδο. Η λύση αυτή στηρίζεται βασικά στην ικανοποίηση, σέ μεγάλο βαθμό, όλων των πλευρών της διαφοράς, χωρίς όμως την ουσιαστική και ριζική λύση, όπως, όταν π.χ. στην λιβουστινσιακή κρίση του 1989 και τα αιματηρά γεγονότα της Πόλης της Κγάφσας, την συμμετοχή του πρέσβη του Λιβάνου στην Τυνησία στο Συμβούλιο τον Ιανουάριο του 1989 που εκπροσωπούσε συγχρόνως και τις δύο κυβερνήσεις του Λιβάνου..κλπ. (38) Αυτό σημαίνει στην πραγματικότητα, την αναβολή και την αποφυγή των διαφορών και όχι την αληθινή συμβολή στην αποτελεσματική επίλυσή τους. (39)

Το σύστημα της ομοφωνίας, σύμφωνα με την κρατούσα άποψη, αποτελεί παράλληλα, και τον βασικό παράγοντα κωλύματος υλοποίησης της πραγματικής συνεργασίας μεταξύ των κρατών μελών στους διάφορους τομείς. Αυτό οφείλεται κυρίως στην απόλυτη ευχέρεια που έχει κάθε κράτος – μέλος,

χωρίς καν να είναι υποχρεωμένο, να αιτιολογήσει την στάση του, και να συμβάλλει στην ματαίωση λήψης σχετικών αποφάσεων.(40) Αυτό όμως δεν σημαίνει, ότι, ολόκληρη την ευθύνη τη φέρει το σύστημα της ομοφωνίας, αν ληφθεί υπ'όψιν, ότι η αδυναμία λήψης και κατ'επέκταση η εφαρμογή των αποφάσεων του Οργανισμού, διευρύνεται για να καλύπτει ακόμα και τις περιπτώσεις, όπου η λήψη των αποφάσεων χρειάζεται μόνο την σύμφωνη γνώμη της πλειοψηφίας. Εκ τούτου, συνάγεται η διαπίστωση, βάσει της οποίας η ευθύνη θα πρέπει να καταλογισθεί ολικώς στην πολιτική βούληση των κρατών - μελών, τα οποία εκμεταλλεύονται τις δυσκολίες που απορρέουν από το σύστημα της ομοφωνίας, και έθρεψαν άμεσα έτσι την στασιμότητα του ΣΑΚ, με αποτέλεσμα την μη πραγματοποίηση οποιασδήποτε σοβαρής συνεργασίας.

Από την άλλη μεριά ωστόσο, πρέπει να τονισθεί, ότι, η αναφορά στα μειονεκτήματα του συστήματος της ομοφωνίας, καλύπτει μόνο μια πλευρά του νομίσματος. Οι οπαδοί του συστήματος μάλιστα, υπογραμμίζουν την αποτελεσματικότητα της ομοφωνίας για τους εξής λόγους:

1/ Το σύστημα της ομοφωνίας αποτελεί την εγγύηση για την ομαλή λειτουργία του Οργανισμού. Σύμφωνα με την άποψη αυτή, δεν τίθεται πλέον θέμα "άνω χεριού" ενός ή ομάδας κρατών μελών, ώστε να εξαρτηθεί η τύχη του Συνδέσμου απ'αυτά. Σέ παρόμοιες περιπτώσεις, δηλαδή αν ελέγχεται ο Σύνδεσμος από μερίδα μελών, θα οδηγήσει αναμφίβολα στην διάλυση του Οργανισμού, λόγω δυνατής αποχώρησης των άλλων μελών.

2/ Η ομοφωνία αυξάνει το ενδιαφέρον των κρατών - μελών για όλα τα θέματα που συζητούνται στα πλαίσια του Συνδέσμου, εξαιτίας της σαφούς καταστατικής διάταξης (άρθρο 7 δηλαδή), βάσει της οποίας: [Οι αποφάσεις που λαμβάνονται με ομοφωνία, υποχρεώνουν όλα τα μέλη]. Έτσι, η ματαίωση μίας απόφασης, αναγκάζει το ενδιαφερόμενο κράτος, να συμμετέχει όχι μόνο στην συζήτηση, αλλά και στην ψήφισή της ώστε να μη πραγματοποιείται η ομοφωνία.

3/ Το σύστημα της ομοφωνίας, αποτελεί μέσο άμυνας τόσο των "μεγάλων" κρατών, όσο και των "μικρών". Έτσι, δεν θα έχει καμία τύχη οποιαδήποτε "ομαδοποίηση" μερικών κρατών σέ βάρος των άλλων, πράγμα που σημαίνει, περισσότερη αλληλεγγύη και κατανόηση μεταξύ των μελών του Οργανισμού.(41) Άς σημειωθεί τέλος, ότι, η ομοφωνία που αναφέρεται στον Καταστατικό Χάρτη,

άν και αποσκοπεί στην διαβεβαίωση της αρχής της ισοότητας μεταξύ των μελών [άρθρο 3], είναι αδύτατο ωστόσο, να συμπεριλαμβάνει και την πολιτική ισοότητα. Στο ίδιο συμπέρασμα προφανώς κατάληξαν και οι διάφοροι διεθνείς οργανισμοί, πράγμα που εξηγείται π.χ. με το δικαίωμα "βέτο" που απολαμβάνουν τα μεγάλα κράτη μέλη του ΟΗΕ.

Γ/ Η ΟΜΟΦΩΝΙΑ ΚΑΙ Η ΔΙΕΘΝΗΣ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΤΗΤΑ:

Η υιοθέτηση του συστήματος της ομοφωνίας απο τον Καταστατικό Χάρτη του ΣΑΚ, είχε σαν αποτέλεσμα, ειδικώτερα δέ στα πρώτα χρόνια μετά την ίδρυση του Οργανισμού, την αμφισβήτηση της ύπαρξης της διεθνούς προσωπικότητας του Συνδέσμου. Εμφανές είναι, ότι, η αμφισβήτηση αυτή οφείλεται στο ότι, σέ εκείνη την περίοδο, ο ΣΑΚ δέν είχε συνάψει ακόμα ιδιαίτερες σχέσεις με τα διάφορα υποκείμενα του διεθνούς δικαίου, ούτε ολοκλήρωσε τον εσωτερικό του μηχανισμό και τους κανόνες λειτουργίας του.(42) Στηρίζεται ωστόσο η αμφισβήτηση αυτή, στην αντίληψη βάσει της οποίας, η διεθνής προσωπικότητα, εξαρτάται απόλυτα απο την ύπαρξη η μή, της ανεξαρτήτης βούλησης του οργανισμού. Πρόκειται δηλαδή για μία ξεχωριστή βούληση απο εκείνη των μελών, πράγμα που αποκλείεται να λαμβάνει χώρα, όταν οι αποφάσεις του οργανισμού, λαμβάνονται ομόφωνα. Στην περίπτωση αυτή, δηλαδή της ομοφωνίας, ο οργανισμός εκφράζει ουσιαστικά την βούληση των μελών του, και όχι την δική του.(43)

Απο καθαρά νομική πλευρά, ο ΣΑΚ δέν παύει να είναι παρά συγκέντρωση διαφόρων ανεξαρτήτων κρατών. Ρυθμίζεται δέ τόσο ο μηχανισμός, όσο και η λειτουργία του, σύμφωνα με τους παρομοίους κλασικούς κανόνες που εφαρμόστηκαν στα πλαίσια των διεθνών οργανισμών απο την αρχή της εμφάνισής τους, και μέχρι τις αρχές του 20ου αιώνα. Η υιοθέτηση όμως του μοντελου των κανονων αυτων, δέν ανταποκρίνεται στην φιλοσοφία του σημερινού διεθνούς οργανισμού.(44) Η μίμηση των παραπάνω κανόνων, οδήγησε τόσο στην ιδρυτική συνθήκη, όσο και στις μεταγενέστερες συνθήκες μεταξύ των μελών του ΣΑΚ, να αγνοούν δηλαδή εντελώς το θέμα της διεθνούς προσωπικότητας. Εξαίρεση ωστόσο αποτελεί το άρθρο 1 της Συμφωνίας για τα Πρόνομια και τις Άσουλίες του ΣΑΚ (1953), που άν και τονίζει την νομική προσωπικότητα του Οργανισμού,(45) αναφέρεται στην δικαιοπρακτική ικανότητα, στην ικανότητα απόκτησης και

διάθεσης κινητών και ακινήτων, καθώς και στην ικανότητα του ΣΑΚ να ενάγει και να ενάγεται.

Αυτο το νομοθετικό κενό που δημιουργήθηκε, αποτέλεσε προφανώς το αντικείμενο της αμφισβήτησης σχετικά με την ύπαρξη της διεθνούς προσωπικότητας του ΣΑΚ, όπως τονίσθηκε κατά κόρον από διάφορους διεθνολόγους, όπως τόν MAJID GADURI, GEOGRES SEELLE..κλπ. Σύμφωνα με την γνώμη των διεθνολόγων αυτών, το άρθρο 7 του Καταστατικού του ΣΑΚ, δέν προβλέπει την ύπαρξη της ανεξάρτητης βούλησης του Οργανισμού, λόγω της ομοφωνίας που απαιτείται για την λήψη των αποφάσεων του Συνδέσμου, και κατάληξαν στο συμπέρασμα, βάσει του οποίου, ο ΣΑΚ δέν είναι ουσιαστικώς, παρά "μία απλή νομική σχέση, με περιορισμένη στο ελάχιστο, βούληση. (46)

Η αλήθεια είναι, ότι, ο Καταστατικός Χάρτης εξαίρεσε από την γενική ρύθμιση της ομοφωνίας, μερικές περιπτώσεις, η σπουδαιότερη δέ, είναι εκείνη που αναφέρεται στο άρθρο 19 παρ.1, όπου απαιτείται η πλειοψηφία των 2/3 των ψήφων, για την τροποποίηση του Καταστατικού. Προφανώς, η προσπάθεια αυτή, αποσκοπεί στην χορήγηση της δυνατότητας βελτίωσης του Καταστατικού, ώστε να ανταποκρίνεται στις απαιτήσεις και τις μεταβολές που γίνονται στο περιβάλλον του ΣΑΚ ως διεθνή οργανισμό. Παρατηρείται όμως, ότι, η ελαστικότητα που επιχειρεί να τονίσει ο Καταστατικός Χάρτης στο συγκεκριμένο άρθρο, είναι επουσιώδης, λόγω του υπερβολικού σεβασμού που απολαμβάνει η μειοψηφία. Πρόκειται δηλαδή για την ευχέρεια αποχώρησης άνευ όρων των μελών που καταψήφισαν την τροποποίηση, πράγμα που μειώνει αναμφίβολα την βούληση του Οργανισμού, αλλά και θέτει συγχρόνως σε κίνδυνο την ίδια την ύπαρξη του ΣΑΚ. (47)

Παρόλα αυτά όμως, η διαπίστωση της ύπαρξης ή μη, της διεθνούς προσωπικότητας του ΣΑΚ, μπορεί να συνδέεται άμεσα με την εμφάνισή του σαν περιφερειακού οργανισμού. Ο ΣΑΚ, σύμφωνα με τον ανωτέρω χαρακτηρισμό, ασκεί αρμοδιότητες και απολαμβάνει δικαιώματα, τα οποία δέν δύναται να ερμηνευθούν παρά μόνο αν θεωρηθεί, ότι έχει πραγματική διεθνή προσωπικότητα, και την ικανότητα να ενεργεί στο διεθνές πεδίο. Συνεπώς, η απαιτούμενη από τον Καταστατικό του ΣΑΚ, ομοφωνία, δέν επηρεάζει την ανεξάρτητη βούληση του Οργανισμού, ούτε περιορίζει την ύπαρξη της διεθνούς του προσωπικότητας. (48) Είναι φανερό ωστόσο, ότι, η ομοφωνία που αναφέρεται στο άρθρο 7 του Καταστατικού, δέν μπορεί να

χαρακτηρισθεί παρά μόνο ως μία προϋπόθεση συνεργασίας στο τομέα λήψης των αποφάσεων στα πλαίσια του Οργανισμού, και δέν αντικρούει ούτε την βούληση, ούτε την διεθνή προσωπικότητα του ΣΑΚ, εφ'όσον ο Σύνδεσμος συνεχίζει να ασκεί όλες τις αρμοδιότητές του.(49) 'Ας σημειωθεί τέλος, ότι, η κρατούσα άποψη, αναγνωρίζει την ύπαρξη της διεθνούς προσωπικότητας του ΣΑΚ, παρόλο που η ίδρυτική του συνθήκη παρέλειψε να αναφερθεί ρητά στο θέμα αυτό.(50) Στο διεθνές πεδίο, ο ΣΑΚ κατάφερε να αποκτήσει την αναγνώριση των υποκειμένων του διεθνούς δικαίου.[βλ. σσ. 47 - 49].

Δ) Η ΕΚΤΕΛΕΣΗ ΤΩΝ ΑΠΟΦΑΣΕΩΝ

Χωρίς αμφιβολία, οι αποφάσεις, άσχετα πρὸς είδος, περιεχόμενο, τρόπο λήψης..κλπ, θα είναι άνευ σημασίας χωρίς την εκτέλεσή τους. 'Ετσι, οι διαδικασία λήψης των αποφάσεων, άν και παρέχει και τυπική και ουσιαστική σημασία, δέν θα καταλήγει πουθενά, εφ'όσον δεν θα εξασφαλισθεί στην συνέχεια η δυνατότητα εκτέλεσης των αποφάσεων αυτών. Ουσιαστικά, η λήψη της απόφασης, σημαίνει την νομιμοποίηση μίας πρότασης ενός οργάνου, σύμφωνα με τις προϋποθέσεις και τις διαδικασίες οι οποίες προβλέπονται απο το καταστατικό. Μετά την ψηφοφορία, και την λήψη της απόφασης, η απόφαση θεωρείται πλέον, ως απόφαση του Οργανισμού, και όχι των μελών που την πρότειναν η την ψήφισαν. Η εκτέλεση των αποφάσεων στην συνέχεια, αποκτά την οντότητά της, λόγω του ότι, μετατρέπεται η απόφαση απο το θεωρητικό της πλαίσιο, σε πραγματικότητα.

Εξαιτίας του περιορισμένου αριθμού μελών του, και της φύσης των ειδικών σχέσεων που συνδέουν τα διάφορα κράτη μέλη του, ο ΣΑΚ καταφεύγει σέ συμβιβασμό συνήθως γιά την αναζήτηση της ρύθμισης των θεμάτων της λειτουργίας του, συμπεριλαμβανομένης και της λήψης των αποφάσεων. Ο ανωτέρω συμβιβασμός αποσκοπεί καθαρά, είτε στην παρουσίαση της συλλογικότητας του Οργανισμού, είτε στην εμφάνιση της αρμονίας μεταξύ των μελών, είτε τέλος, στην αναζήτηση διεξόδου σέ συγκεκριμένο ζήτημα που αντιμετωπίζεται διαφορετικά απο τον Καταστατικό Χάρτη.(51) Συνεπώς, η εκτέλεση των αποφάσεων του Συνδέσμου, επηρεάζεται πάντο, είτε θετικά, είτε αρνητικά, αναλόγως του κλίματος που επικρατεί

κατά την διάρκεια της λήψης των αποφάσεων αυτών.

Απο την μεριά του, ο Καταστατικός Χάρτης του ΣΑΚ, δέν αναγνωρίζει μόνο το δικαίωμα αποδοχής της απόφασης ως απαραίτητης προϋπόθεσης της εφαρμογής της, αλλά απαιτεί ρητά την προσαρμογή της απόφασης με το εσωτερικό δίκαιο του κράτους – μέλους [άρθρο 7]. Κατά συνέπεια, η υιοθετημένη απο τον Καταστατικό Χάρτη παραπάνω ρύθμιση, τονίζει τα εξής: α/ Την αδυναμία των οργάνων του Συνδέσμου, για άμεση εκτέλεση των αποφάσεων του Οργανισμού, και β/ Το μεγάλο περιθώριο ευχέρειας που έχουν τα κράτη – μέλη, όχι μόνο να καταψηφίζουν την πρόταση, αλλά και να απέχουν απο την εκτέλεση της απόφασης στην συνέχεια.

Διαφορετική άποψη όμως, παρουσιάζεται προσφάτως. Βάσει της άποψης αυτής, ο Καταστατικός Χάρτης, άν και αναγνωρίζει ρητά την αυξημένη βούληση των μελών του Συνδέσμου, αναφορικά με τις αποφάσεις, υποχρεώνει ωστόσο τα μέλη, στην συμμόρφωση μέ τις υποχρεώσεις που πηγάζουν απο τον Καταστατικό Χάρτη.(52) Συνδέεται έτσι, σύμφωνα με την άποψη αυτή, η υποχρέωση εκτέλεσης των αποφάσεων, με την ευθύνη του μέλους, όπου υποχρεώνεται, και μάλιστα, σύμφωνα με την αρχή της καλής πίστews, να εκτελεί τις αποφάσεις του Συνδέσμου.(53)

Η αλήθεια είναι, ότι, η προσφυγή στην αρχή της καλής πίστews και μόνο, για εκτέλεση των αποφάσεων, δεν αποτελεί την αποτελεσματικότερη λύση, ιδιαίτερα δέ, όταν η απόφαση εγγίζει ανεπίτρεπτο όριο πολιτικού ζητήματος. Αξιοσημείωτο είναι, ότι, πολλές φορές, τα μέλη του ΣΑΚ, επικαλούμενα μάλιστα το άρθρο 7 του Καταστατικού,(54) αρνήθηκαν την εκτέλεση διαφόρων αποφάσεων, μόνο και μόνο, επειδή λήφθηκαν με την πλειοψηφία και όχι ομόφωνα. Αυτό το γεγονός, βεβαιώνει, ότι, χωρίς τον σαφή καταστατικό αναγκασμό, είναι αδύνατο να ελέγχεται η κατάσταση βάσει της αρχής της καλής πίστews.

Εξάλλου, και πέραν απ'όσα αναφέρονται παραπάνω, μπορεί να διατυπώνεται το ερώτημα: Τι τύχη θα έχει μία κατηγορία αποφάσεων, που δύνανται να ληφθεί με την πλειοψηφία, σύμφωνα με το γράμμα του Καταστατικού, και να υποχρεώνει συγχρόνως όλα τα μέλη: Το χαρακτηριστικότερο παράδειγμα της κατηγορίας αυτής, είναι οι σχετικές αποφάσεις έγκρισης του προϋπολογισμού του ΣΑΚ. Προφανώς, οι αποφάσεις αυτές είναι εφαρμόσιμες, επιβάλλουν μάλιστα και οικονομικές υποχρεώσεις σέ βάρος των κρατών μελών. Τι θα γίνει τότε, στην περίπτωση καταψήφησης

η επιφύλαξης ενός κράτους – μέλους στην ψηφοφορία του προϋπολογισμού; Είναι δυνατόν, και βάσει της αρνητικής του αυτής στάσης, να μη εκτελέσει τις σχετικές αποφάσεις;

Αναμφίβολα, κάθε κράτος – μέλος, έχει το απόλυτο δικαίωμα καταψήφισης η επιφύλαξης για οποιαδήποτε απόφαση στην περίοδο πριν την λήψη της. Στην περίπτωση όμως, της κατηγορίας των αποφάσεων που απαιτούν μόνο την σύμφωνη γνώμη της πλειοψηφίας, η εξασφάλιση της πλειοψηφίας αποτελεί το νομικό πλαίσιο και την καταστατική προϋπόθεση της λήψης της απόφασης, και στην συνέχεια την υποχρέωση συμμόρφωσης όλων των κρατών – μελών προς αυτήν. Συνεπώς, δέν δικαιούται κανένα μέλος να μη εκτελεί τις αποφάσεις της κατηγορίας αυτής, όπου δέν απαιτείται για την έγκρισή τους, η ομόφωνη γνώμη των μελών.(55)

Στην πρακτική, είτε εξαιτίας της αδυναμίας των οργάνων του ΣΑΚ, είτε της αδιαφορία των μελών του, παρατηρείται ένα πολύ υψηλό ποσοστό αποφάσεων που έμεινε ανεκτέλεστο. Πρόσφατη μελέτη ωστόσο, κατάληξε στο συμπέρασμα, ότι, μόνο 10% περίπου, των αποφάσεων παίρνει τον δρόμο της εφαρμογής.(65) Μπροστά στην δυσάρεστη πραγματικότητα που αντιμετωπίζει ο ΣΑΚ, όπου οι αποφάσεις του, είναι ανεφάρμοστες, πράγμα που οδηγεί αναμφίβολα, στην μη εκπλήρωση των σκοπών του, τίθεται το ερώτημα: Τί μέτρα μπορεί να επιβάλλει ο Σύνδεσμος, ώστε να αναγκάζει τα μέλη του να σεβαστούν τις αποφάσεις;(57) Ο Καταστατικός Χάρτης του Συνδέσμου, απο την μεριά του, παράλειψε να αναφερθεί σε αναγκαστικά μέτρα που δύνανται να εξασφαλίσουν την εκτέλεση των αποφάσεων, ούτε πρόβλεψε την ίδρυση ειδικού οργάνου αρμοδίου για εποπτεία της εκτέλεσης των αποφάσεων του Οργανισμού.

Η αλήθεια είναι, ότι, ο ΣΑΚ έχει αναθέσει στο Συμβούλιο και στον Γενικό Γραμματέα την εξουσία εποπτείας της εκτέλεσης των αποφάσεων, χωρίς όμως καμιά επιτυχία. Σέ μεγάλο βαθμό, η αποτυχία αυτή, οφείλεται στον περιορισμό της αρμοδιότητας τόσο του Συμβουλίου, όσο και του Γενικού Γραμματέα, στην συγκέντρωση σχετικών στοιχείων, ώστε να ενημερωθεί η Σύνοδος Κορυφής, καθώς και το Συμβούλιο, για την πορεία των αποφάσεων, χωρίς να είναι σέ θέση να προσφύγουν σέ πρακτικές λύσεις του προβλήματος.

Εξάλλου, το μέτρο της αποβολής των μελών, που δέν εκπληρώνουν τις υποχρεώσεις τους, το οποίο προβλέπεται στο άρθρο 18 παρ. β του

Καταστατικού, άν και δύναται να ισχύει και στις περιπτώσεις μή εκτέλεσης των αποφάσεων του Οργανισμού. Δέν αποτελεί ωστόσο την πρακτική λύση. Πρόκειται δηλαδή, γιά ένα απόλυτα αυστηρό μέτρο, που η εφαρμογή του πρέπει να περιορίζεται στο ελάχιστο και μόνο στις ακραίες περιπτώσεις. Έτσι, τα κράτη – μέλη, κατανοώντας ακριβώς την αδυναμία αυτή, άρχισαν με την σειρά τους, και γιά διαφόρους λόγους, να αποφεύγουν την εκτέλεση διαφόρων αποφάσεων, γνωρίζοντας ταυτόχρονα, ότι, τίποτα το ουσιαστικό, δέν πρόκειται να γίνει σέ βάρος τους.

Απο τα όσα αναφέρθηκαν παραπάνω, μπορεί να εντοπίζεται η μή εκτέλεση των αποφάσεων του ΣΑΚ στους εξής λόγους: α/ Η ελαστικότητα του υιοθετημένου απο τον Καταστατικό Χάρτη συστήματος λήψης των αποφάσεων [άρθρο 7], δεδομένου ότι, η ομοφωνία αποτελεί το κριτήριο σεβασμού των αποφάσεων απο τα κράτη μέλη. (58) β/ Η έλλειψη αρμοδίων οργάνων, κυρίως δέ, εκείνων με δικαστικό χαρακτήρα, ώστε να αντιμετωπίζονται πιό αποτελεσματικά, τα προβλήματα που προκύπτουν είτε απο την εκτέλεση, είτε απο την παράλειψη της εκτέλεσης των αποφάσεων του Οργανισμού. Το κενό αυτό, ανάγκασε στην πράξη τα μέλη του ΣΑΚ, να προσφύγουν στους διπλωματικούς και μυστικούς και όχι στους ανύπαρκτους νομικούς δρόμους, γιά αντιμετώπιση οποιουδήποτε σχετικού προβλήματος. γ/ Η έλλειψη καταλλήλων καταστατικών μέτρων που να αναγκάζουν τα κράτη μέλη στο σεβασμό των αποφάσεων του Συνδέσμου.

4/ ΟΙ ΑΠΟΦΑΣΕΙΣ ΣΤΑ ΣΧΕΔΙΑ ΤΡΟΠΟΠΟΙΗΣΗΣ ΤΟΥ ΚΑΤΑΣΤΑΤΙΚΟΥ ΧΑΡΤΗ ΤΟΥ ΣΥΝΔΕΣΜΟΥ

Το ζήτηρό ενδιαφέρον όλων σχεδών των προτάσεων τροποποίησης του Καταστατικού Χάρτη του Συνδέσμου, ανφορικά με τις αποφάσεις,(59) οφείλεται στην ιδιαίτερα σπουδαιότητα των συνεπειών που πηγάζουν από τις αποφάσεις αυτές. Προφανώς, οι διαδικασίες και οι προϋποθέσεις λήψης των αποφάσεων, αποκτούν την σημασία τους, λόγω του ότι, επηρεάζουν άμεσα και έμμεσα τις αποφάσεις του ΣΑΚ, οι οποίες αποτελούν σε τελευταία ανάλυση το αποκορύφωμα της αντίληψης των μελών περί ενός συγκεκριμένου θέματος.(60)

Εξάλλου, έγιναν κατά καιρούς και διάφορες προτάσεις, είτε συλλογικές, είτε ατομικές, που αποσκοπούσαν στην αναζήτηση διεξόδου από την κρίση, που αφορά τον τρόπο λήψης, καθώς και την εκτέλεση των αποφάσεων. Οι προτάσεις αυτές χαρακτηρίζονται ως "μερικές", δηλαδή, δεν αποτελούν ολοκληρωμένα σχέδια τροποποίησης του Καταστατικού Χάρτη, αλλά αφορούν μόνο μερικές διατάξεις του Καταστατικού. Παρατηρείται εν τούτοις, ότι, οι παραπάνω προτάσεις, σχετικά με τις αποφάσεις, υιοθέτησαν γενικώς δύο διαφορετικές κατευθύνσεις: Η πρώτη, προβλέπει την κατάργηση του συστήματος της ομοφωνίας, ενώ η δεύτερη συγκεντρώνει το βάρος του ενδιαφερόντός της στην εκτέλεση των αποφάσεων, χορηγώντας συγχρόνως και μεγάλο περιθώριο κίνησης για την βούληση των μελών.(61) Συγκεκριμένα:

α/ Ξεκινά η πρώτη κατεύθυνση(62) με δεδομένη την πλήρη απόρριψη του συστήματος της ομοφωνίας, θεωρώντας τό, ως επουσιώδες για οποιαδήποτε απόφαση. Το βασικότερο όμως μεονέκτημα που παρουσιάζει η κατεύθυνση αυτή, είναι ότι, δεν προβλέπει την ίδρυση νέων αρμοδίων οργάνων.(63)

β/ Παράλληλα, η δεύτερη κατεύθυνση,(64) ξεχωρίζει από την αρχή τα θέματα της ψηφοφορίας, σε διοικητικά, και ουσιαστικά. Στην πρώτη κατηγορία, απαιτείται η πλειοψηφία, είτε απλή, είτε ειδική, ανάλογα με την περίπτωση, ενώ στην δεύτερη, η ομοφωνία. Το καινούριο στοιχείο ωστόσο που προσκομίζει η άποψη αυτή, και σε αντίθεση από ότι ισχύει στον Καταστατικό Χάρτη, είναι ότι, θεωρεί και τις αποφάσεις που

λαμβάνονται με την πλειοψηφία, ως υποχρεωτικές για όλα τα μέλη, ανεξαιρέτως.

Γενικά, μπορεί να τονισθεί, ότι, και οι δύο παραπάνω απόψεις, αποσκοπούν φανερά στην βελτίωση του ψηφοφοριακού συστήματος ώστε να ανταποκριθεί στις αυξανόμενες ανάγκες του Οργανισμού. Έτσι, συγκεντρώθηκε το ενδιαφέρον και των δύο κατευθύνσεων στην απλοποίηση των προϋποθέσεων και διαδικασιών λήψης των αποφάσεων, και παράλληλα, αφέθηκε η εκτέλεση και η εφαρμογή τους, στα χέρια και στην κρίση των κρατών - μελών.

Η ρύθμιση αυτή, και στην πράξη είναι ανεπαρκής και άκαρπη, διότι το πρόβλημα του Συνδέσμου, δέν συσχετίζεται σε μεγάλο βαθμό με τον τρόπο η τους όρους λήψης των αποφάσεων, αλλά κατά κύριο λόγο, με την εκτέλεση των αποφάσεων αυτών. Άλλωστε, αξιοσημείωτο είναι, ότι, και βάσει του ισχύοντος συστήματος και παρόλη την αναβλητικότητα του, στάθηκε αποτελεσματικότερο στις δύσκολες και κρίσιμες στιγμές της πορείας του Οργάνου, όταν δηλαδή, υπήρχε αληθινή πολιτική βούληση των κρατών μελών. Συνεπώς, οί προτάσεις, όσο σοβαρές και να είναι, θα μείνουν άκαρπες, αν δέν λυθεί πρώτα το πρόβλημα της εκτέλεσης των αποφάσεων. (65)

Με τον πάροδο του χρόνου, συμπλέκτηκαν περισσότερο τόσο το σύστημα ψηφοφορίας, όσο και το πρόβλημα της εκτέλεση των αποφάσεων, μέ τα γνωστά πλέον αποτελέσματα, πράγμα που δίνει μεγαλύτερη σημασία στα ολοκληρωμένα σχέδια τροποποίησης του Καταστατικού Χάρτη του ΣΑΚ, όπως:

α) ΤΟ ΣΧΕΔΙΟ ΤΗΣ ΓΕΝΙΚΗΣ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑΣ

Η αλήθεια είναι, ότι, η Γενική Γραμματεία του ΣΑΚ, αν και η παρουσία της είναι τόσο αισθητή σ'όλες τις ενέργειες που οδηγούν στην λήψη των αποφάσεων, και ευθύνεται μάλιστα στην συνέχεια για την εποπτεία της πορείας των αποφάσεων αυτών, η συμμετοχή της ωστόσο στην λήψη των αποφάσεων, είναι ανύπαρκτη. Έτσι, κατά περίεργο τρόπο, ευθύνεται η Γενική Γραμματεία χωρίς να διαθέτει καμιά εξουσία, ενώ η εκτέλεση των αποφάσεων εξαρτάται αποκλειστικά απο την θέληση των κρατών μελών. Για τους παραπάνω λόγους, το σχέδιο της Γενικής Γραμματείας, σχετικά με τις διατάξεις λήψης των αποφάσεων του Οργανισμού, αποκτά την

απεριόριστη σημασία του, επειδή, είναι σέ θέση να επισημάνει ακριβώς τις αδυναμίες του ισχύοντος συστήματος. Συγκεκριμένα:

1) Σέ αντίθεση με το ισχύον σύστημα, το σχέδιο της Γενικής Γραμματείας προβλέπει την κατανομή των θεμάτων κατά κατηγορίες, όπου κάθε κατηγορία απαιτεί για την λήψη των σχετικών αποφάσεων, μία διαφορετική πλειοψηφία. [τά άρθρα 39 και 40]

2) Περίορισε, άνευ λόγου το άρθρο 39 του σχεδίου, στην απαιτούμενη πλειοψηφία των 2/3, στις αποφάσεις που αφορούν τους διορισμούς. (66) Ο περιορισμός αυτός, είναι αδικαιολόγητος. Θα ήταν λογικό εν τούτοις, να εντάσσονται σ'αυτή την κατηγορία, και άλλα θέματα ισοβάθμιας τουλάχιστον σημασίας.

3) Θεωρεί το σχέδιο στο άρθρο 38, όπως ισχύει στο άρθρο 7 του Καταστατικού Χάρτη του Συνδέσμου, ότι, οι υποχρεωτικές αποφάσεις λαμβάνονται ομόφωνα. Πρόσφατες απόψεις κατάληξαν στο συμπέρασμα, βάσει του οποίου, το σχέδιο της Γενικής Γραμματείας, αποσκοπεί, παρόλο το αρνητικό αποτέλεσμα του συστήματος αυτού, στην πορεία του Οργανισμού, στον καταλογισμό των ευθυνών, που προκύπτουν από την παράλειψη της εκτέλεσης των αποφάσεων, σε βάρος των κρατών μελών, που ενώ ψήφισαν υπέρ του θέματος, δέν προχώρησαν στην συνέχεια στην εκτέλεση της απόφασης. Άλλοι, πιστεύουν, ότι, το σχέδιο της Γενικής Γραμματείας, δέν αποτελεί εξαίρεση από αυτό που ισχύει τελευταία στους διεθνείς οργανισμούς, όπως π.χ. στον ΟΗΕ. [παρόλο που η κρατούσα αντίληψη, στηρίζεται στην αρχή της πλειοψηφίας] υιοθετήθηκε με άλλο εμμεσο τρόπο το αρχικό σύστημα της ομοφωνίας. Πρόκειται δηλαδή, για την ισχύ της ομόφωνης γνώμης των μελών χωρίς ψηφοφορία, γνωστής ως "CONSENSUS", που αποκτά όλο και περισσότερο έδαφος. (67)

4) Διευρύνεται η έννοια της ομοφωνίας σύμφωνα με το σχέδιο της Γενικής Γραμματείας, για να συμπεριλάβει και τις περιπτώσεις σιωπηρής συμφωνίας. Έτσι, όταν ένα κράτος μέλος, διατηρεί ουδέτερη θέση στην ψηφοφορία, θεωρείται αυτομάτως, ότι, ψηφίζει υπέρ της πρότασης, και όταν δέν υπάρχει ρητή αντίθετη γνώμη, θεωρείται, ότι, η απόφαση λήφθηκε ως ομόφωνη. (68) Η πρακτική σημασία της ρύθμισης αυτής, οφείλεται στο ότι, πολλές φορές, τα κράτη - μέλη, και για διάφορους λόγους, κυρίως δέ πολιτικούς, ψηφίζουν υπέρ της πρότασης, χωρίς καμία πεποίθηση, πράγμα που οδηγεί σέ αρνητικά αποτελέσματα, όταν δηλαδή, δέν ενδιαφέρονται τα

κράτη αυτά στην συνέχεια, για την εκτέλεση των αποφάσεων αυτών.

Η παραπάνω ρύθμιση, αν και είναι αρκετά αυστηρή στο σύνολό της, η ελαστικότητα, καθώς και η επιεικής στάση που σημαίνει στο δεύτερο μέρος του ιδίου άρθρου [το άρθρο 38 παρ.β], διατηρεί προφανώς την γενική κατάλληλη ισορροπία. Γι'αυτον τον λόγο ακριβώς, και προκειμένου να αποφεύγει το κράτος - μέλος, κάθε ευθύνη, πού δύναται να προέρχεται απο την μη εκτέλεση της απόφασης, πρέπει να την καταψηφίσει ρητά. Μόνο τότε, απαλλάσσεται το κράτος απο τις σχετικές ευθύνες, διότι η δεύτερη παράγραφος του άρθρου 38, θεωρεί, ότι, η βασική προϋπόθεση της μη εκτέλεσης μίας απόφασης, είναι η ρητή καταψήφισή της. (69)

5) Σέ αντίθεση με τον Καταστατικό Χάρτη του ΣΑΚ, το σχέδιο της Γενικής Γραμματείας διαχωρίζει τις τελικές αποφάσεις απο τις προτάσεις των αποφάσεων αυτών. Η διάκριση αυτή, είναι πολύ λεπτή, σημαντική, αλλά και συγχρόνως καινούρια για τα δεδομένα του Οργανισμού. Αποσκοπεί δέ, στην υπεύθυνη και συστηματική αντιμετώπιση των θεμάτων, είτε στο πρώτο τους στάδιο, είτε στην τελική ρύθμιση. Για την σοβαρότητα του θέματος ωστόσο, το σχέδιο της Γενικής Γραμματείας, απαιτεί την υπεύθυνη σύμφωνη γνώμη των 2/3 για να αποκτήσει η πρόταση την ισχύ της. (70)

6) Κατά περίεργο τρόπο, το σχέδιο της Γενικής Γραμματείας, υιοθέτησε την αρχή κατανομής της αρμοδιότητας εποπτείας και εκτέλεσης των αποφάσεων του Συνδέσμου, μεταξύ της Συνόδου Κορυφής, και του Συμβουλίου Υπουργών Εξωτερικών. (71) Η διάκριση αυτή, αν και αποσκοπεί καθαρά στην διευκόλυνση της λειτουργίας των οργάνων του Συνδέσμου, δέν είναι ωστόσο καθολική, διότι, δέν καλύπτει όλες τις περιπτώσεις και όλες τις αποφάσεις. (72) Συνεπώς, εντάσσονται για άλλη μία φορά, στην αρμοδιότητα των ίδιων των κρατών μελών, τόσο η εποπτεία της πορείας, όσο και η εκτέλεση των υπολοίπων αποφάσεων, με όλες τις σχετικές αρνητικές συνέπειες.

7) Το πρώτο σημείο, τέλος, της γενικής ρύθμισης του θέματος, στο σχέδιο της Γενικής Γραμματείας, αναφέρεται στα αναγκαστικά μέσα εκτέλεσης των αποφάσεων του Οργανισμού, αφού, καταργήθηκε βάσει του σχεδίου η μοναδική ποινή (η αποβολή απο τον Οργανισμό) για να αντικατασταθεί με την "αναστολή δικαιωμάτων και παρονομιών του κράτους μέλους". (73) 'Αν ληφθεί υπ'οψιν, ότι, στην έλλειψη των μέτρων αυτών, η τουλάχιστον σε μεγάλο βαθμό, οφείλεται η αρνητική εικόνα, που

παρουσιάζει ο Σύνδεσμος, όπου δέν εκτελούνται οι αποφάσεις του, θά γίνει κατανοητή η σύγχυση που μπορεί να δημιουργείται εξαιτίας του κενού αυτού.

Β) ΤΟ ΣΧΕΔΙΟ ΤΟΥ AL SHUGERI

1) Απέφευγε το ανωτέρω σχέδιο να αναφερθεί λεπτομερώς στο ζήτημα των αποφάσεων, και αρκέσθηκε στην γενική αντιμετώπιση, όπως σημειώνεται στο άρθρο 20. Σύμφωνα πάντως με το προηγούμενο άρθρο, σέ τρείς κατηγορίες διαιρούνται οι αποφάσεις του Συνδέσμου:

α/ Στην πρώτη κατηγορία, ανήκουν οι αποφάσεις που αφορούν τα θέματα συντονισμού της παναραβικής συνεργασίας. Στην κατηγορία αυτή, η απαραίτητη προβλεπόμενη πλειοψηφία για την λήψη των αποφάσεων, είναι η απλή πλειοψηφία, ενώ,

β/ Αντίθετα, για τις αποφάσεις που έχουν ως σκοπό την ενοποίηση του Αραβικού Κόσμου, απαιτείται η σύμφωνη γνώμη των 2/3 των μελών, και,

γ/ Τέλος, απαιτείται επίσης η πλειοψηφία των 2/3 για τις αποφάσεις(74) που αφορούν την κήρυξη πολέμου, τροποποίησης του Καταστατικού Χάρτη...κλπ.

2) Εξάλλου, είναι φανερό η αυτοπεποίθηση του AL SHUGERI, ότι, η ομοφωνία η οποία υιοθετήθηκε απο τον ισχύοντα Καταστατικό Χάρτη, δέν αποτελεί μόνο το μειονέκτημα για κάθε σωστή και αποδοτική συνεργασία μεταξύ των μελών, αλλά αποτελεί συγχρόνως και το "κλειδί του χάους" όπως τονίζει χαρακτηριστικά. Βάσει του συμπεράσματος αυτού, ο AL SHUGERI θεωρεί ότι, η ομοφωνία είναι η καθαρή διατήρηση της απολυτής κυριαρχίας των κρατών – μελών που ενεργεί σέ βάρος της παναραβικής συνεργασίας.(75) Συνεπώς, η κατάργηση της ομοφωνίας στο σχέδιο δέν είναι τυχαία, ενώ η πλειοψηφία των 2/3 καλείται να αποφασίζει ακόμα και στα θέματα μειζονος σημασίας.

3) Απαραίτητη ωστόσο προϋπόθεση για την διατήρηση της ιδιότητας του μέλους, σύμφωνα με την τέταρτη παράγραφο του άρθρου 20 του σχεδίου, είναι η εκτέλεση των αποφάσεων, είτε του Αραβικού Δικαστηρίου Δικαιοσύνης, είτε των Διαφόρων Συμβουλίων του ΣΑΚ. Προφανώς, ο AL SHUGERI, προβληματίσθηκε πραγματικά απο σωρεία αποφάσεων του Συνδέσμου [που μάλιστα πολλές φορές αφορούσαν ασήμαντα θέματα], επειδή έμεναν

χωρίς λόγο ανεκτέλεστες, πράγμα που τον οδήγησε στην αυστηρή αυτή αντίληψη. (76)

4) Στην συνέχεια της παραπάνω άποψης, [δηλαδή της εκτέλεσης των αποφάσεων], το άρθρο 17 του σχεδίου, θεωρεί, ότι, το Διαρκές Συμβούλιο [σάν προβλεπόμενο από το σχέδιο όργανο που αποτελεί συνδυαστικό κρίκο μεταξύ του Ανωτάτου Συμβουλίου και των διαφόρων Συμβουλίων του ΣΑΚ], είναι το υπεύθυνο όργανο για την εποπτεία εκτέλεσης των αποφάσεων του Συνδέσμου [άρθρο 17 παρ.5]. Για την εκπλήρωση του σκοπού αυτού, αναφέρθηκε το άρθρο 17 παρ. 8 του σχεδίου, και στην σημασία λειτουργίας ειδικών "Γραφείων" στα εδάφη των κρατών μελών, υπο την αιγίδα του Διαρκούς Συμβουλίου, προκειμένου να γίνει πιά στενή η παρακολούθηση της εκτέλεσης των αποφάσεων του Οργανισμού.

γ) ΤΟ ΕΝΙΑΙΟ ΣΧΕΔΙΟ

Χρονολογικά, το σχέδιο αυτό, προηγείται των δύο που προαναφέρθηκαν. Αυτό σημαίνει, ότι, πολύ ενωρίς έγιναν γνωστές και εντοπίστηκαν οι δυσκολίες που παρεμπόδιζαν την πορεία του Οργανισμού. Η αντιμετώπιση όμως της αρνητικής εικόνας που παρουσίασε η απόδοση του ΣΑΚ τότε, δημιούργησε στα μέλη που κατέθεσαν το σχέδιο, την πεποίθηση, ότι, είναι αναγκαία η τροποποίηση τουλάχιστον μερικών διατάξεων του Καταστατικού, κυρίως δέ, αυτών που αφορούν στην λήψη των αποφάσεων, σάν πρώτο βήμα στην σωστή κατεύθυνση.

Πέραν απ'αυτά όμως, το σχέδιο εκφράζει ουσιαστικά την πρώτη επίσημη ομολογία των κυβερνήσεων των κρατών μελών, βάσει της οποίας ζητείται φανερά πλέον η τροποποίηση του Καταστατικού, η οποία αποτελεί την μοναδική ελπίδα για τον Σύνδεσμο, ώστε να είναι σε θέση να πραγματοποιήσει τους σκοπούς του. Παράλληλα, το σχέδιο αποτελεί, θεωρητικά τουλάχιστον, το αποκορύφωμα του εθνικού αισθήματος [δηλαδή του αραβικού εθνικισμού], το οποίο κυριαρχούσε την εποχή εκείνη. (77) σ'όλη την αραβική περιοχή, όπου η αραβική πολιτική φανερά φορτισμένη με την επιρροή της Ναζιεριστικής πολιτικής, ωθήθηκε στην κατεύθυνση αυτή. Έτσι, οι σχετικές με τις αποφάσεις διατάξεις του σχεδίου αυτού, είναι:

1) Απαιτείται, βάσει του σχεδίου, ανάλογα με την σοβαρότητα του θέματος, μια σχετική πλειοψηφία. Έτσι, η λήψη των αποφάσεων που

αφορούν τα διοικητικά θέματα, δέν απαιτούν παρά την απλή πλειοψηφία [άρθρο 16], ενώ, η έγκριση των πιο σοβαρών θεμάτων, όπως λ.χ. η αποβολή απο τον Οργανισμό [άρθρο 18 παρ.β], πραγματοποιείται μόνο με την ομοφωνία.

2) Σύμφωνα με το άρθρο 3 παρ.6 του σχεδίου, η πλειοψηφία των 2/3 και όχι η ομοφωνία, όπως τονίζει ο Καταστατικός Χάρτης, είναι εκείνη που αποτελεί το βασικό πλαίσιο των αποφάσεων, ενώ, οι άλλες περιπτώσεις, αποτελούν την εξαίρεση του Κανόνα.

3) Διαφορετική ρύθμιση προβλέπει το σχέδιο αναφορικά με τον βαθμό της υποχρέωσης που αποκτούν οι αποφάσεις. Σύμφωνα με το άρθρο 3 παρ. 6, όλες οι αποφάσεις, άσχετως της απαιτούμενης πλειοψηφία, είναι υποχρεωτικές για όλα τα κράτη - μέλη. Η εκτέλεση όμως των αποφάσεων παραμένει, όπως ισχύει στον Καταστατικό Χάρτη στην διάκριση των μελών και εξαρτάται απόλυτα απο τους εσωτερικούς νόμους κάθε κράτους μέλους. Φανερό είναι εν τούτοις η προσπάθεια δημιουργίας της ισορροπίας μεταξύ της αραβικής πολιτικής, που εμπόδιζε συνεχώς την εκτέλεση των αποφάσεων, και της αύξησης των υποχρεωτικών αποφάσεων. Αυτό επιτυγχάνεται, όπως άλλωστε προβλέπει το σχέδιο, με το να θεωρηθεί, ότι, η πλειοψηφία αποφασίζει και υποχρεώνει όλα τα μέλη να εκτελούν τις αποφάσεις, αλλά μόνο σύμφωνα με τους εσωτερικούς νόμους κάθε μέλους.

- 1) Βλ. σχετικά: WAHEID RAFAT: ο Αραβικός Σύνδεσμος σαν περιφερειακός οργανισμός, *op. cit.* σελ. 71
- 2) AL AZHARI BOUAENI: οι αποφάσεις του ΣΑΚ, SHIOUN ARABIYA, τεύ. 27, Μαΐου 1983, σελ. 113.
- 3) AL AZHARI BOUAENI: το σύστημα ψηφοφορίας στα πλαίσια του ΣΑΚ, στο: Το ζήτημα τροποποίησης του Καταστατικού, *op. cit.* σελ. 114.
- 4) ΑΝΤΩΝΗΣ Χ. ΜΠΕΔΗΜΑΣ: οι διεθνείς οργανισμοί, *op. cit.* σελ. 61.
- 5) ABD AL HAMEID AL MOUAFI: Η ψηφοφορία στο Συμβούλιο του ΣΑΚ, και η έννοια της ομοφωνίας, SHIOUN ARABIYA, τεύ. 51, Σεπ. 1987, σελ. 75.
- 6) WAHEID RAFAT: ο ΣΑΚ ως περιφερ. οργανισ. *op. cit.* σελ. 18.
- 7) ABD AL HAMEID AL MOUAFI: η ψηφοφορία στο Συμβούλιο, *op. cit.* σελ. 77.
- 8) ABD AL HAMEID AL MOUAFI: η ψηφοφορία στο Συμβούλιο, *op. cit.* σελ. 82.
- 10) ABD AL HAMEID AL MOUAFI: η ψηφοφορία στο Συμβ. *op. cit.* σελ. 85.
- 11) Βλ. σχετικά: ABD AL HAMEID AL MOUAFI: ο ρόλος της Αιγύπτου στον ΣΑΚ κατά την περίοδο 1945 - 1970, εκδ. Γενικού Οργανισμού Βιβλίου, Κάιρο, 1983, σελ. 311.
- 12) Αξίζει να σημειωθεί, ότι, ο Καταστατικός Χάρτης του ΣΑΚ, δεν κάνει καμιά διάκριση μεταξύ των αποφάσεων και των προτάσεων [που δεν έχουν αποφασιστικό χαρακτήρα] του Συμβουλίου, παρόλη την τεράστια νομική σημασία της διάκρισης αυτής.
- 13) Εξαίρεση αποτελούν οι προτάσεις που απαιτεί η πραγματοποίησή τους την αύξηση του προϋπολογισμού, όπου πρέπει να καταθέτουνται ένα μήνα τουλάχιστον στον Γενικό Γραμματέα και να γνωστοποιούνται 15 μέρες τουλάχιστον πριν την συνεδρίαση του Συμβουλίου.
- 14) Υπάρχει ωστόσο μία εξαίρεση που αναφέρεται στο άρθρο 15 παρ. 2, βάσει της οποίας στερείται, αν και συμμετέχει στις εργασίες του Συμβουλίου, κάθε κράτος μέλος, που δεν εκπληρώνει για τρία συνεχόμενα χρόνια τις οικονομικές του υποχρεώσεις. Άς σημειωθεί, ότι, η εξαίρεση αυτή, δύναται να ανατραπεί με απόφαση του Συμβουλίου.
- 15) Αντίθετα, το σχέδιο τροποποίησης της Γενικής Γραμματείας, θεωρεί στο άρθρο 38 παρ. 1, ότι, η μή ρητή καταμείωση, αποτελεί σιωπηρή υψώση υπέρ της πρότασης.
- 16) ABD AL HAMEID AL MOUAFI: ο ρόλος της Αιγύπτου, *op. cit.* σελ. 313.
- 17) Βλ. συγκεκριμένα το άρθρο 4 του Καταστατικού Χάρτη του ΣΑΚ.
- 18) Αποτελείται η ανω Επιτροπή από τους υπουργούς εξωτερικών των κρατών μελών.
- 19) Πριν η κατά την διάρκεια συνεδρίασης του Συμβουλίου.
- 20) Η Επιτροπή αυτή, συζητά κυρίως τα πολιτικά θέματα που περιέχει η ημερήσια διάταξη του Συμβουλίου.
- 21) Οι Επιτροπές αυτές είναι: η Πολιτική, η Διοικητική, η Οικονομική και η Νομική.
- 22) ABD AL HAMEID AL MOUAFI: η διαδικασία λήψης των αποφάσεων του ΣΑΚ, SHIOUN ARABIYA, τεύ. 18, Οκτώ. 1982, σελ. 213.
- 23) Κατά την συζήτηση της σχετικής αίτησης του Κουβέιτ, του 1961, ο αντιπρόσωπος του Ιράκ, στην συνεδρίαση του Συμβουλίου στις 5/7/1961, ερμηνεύοντας το άρθρο 1 παρ. 2, θεώρησε, ότι, η σχετική απόφαση πρέπει να είναι ομοφωνή. Αντίθετη άποψη έκφρασε ο λυβικός αντιπρόσωπος, βάσει της οποίας, ο Καταστατικός Χάρτης παράλλειλε σκόπιμα να αναφερθεί ρητώς στην απαιτούμενη πλειοψηφία, πράγμα που σημαίνει, ότι, δεν είναι αναγκαίο, να γίνει καν ψηφοφορία. Βλ. σχετικά: AHMED MUSSA, τα μέλη του

ΣΑΚ. op. cit. σελ. 70. 'Ας σημειωθεί, ότι, η εισδοχή των μελών αποτελούσε συνεχώς σημείο διαφοράς μεταξύ των μελών λόγω, προφανώς, της καταστατικής έλλειψης αυτής.

24) Διευκρίνισε το Συμβούλιο με την απόφαση του στις 24/3/1971, ότι, η ομοφωνία που αναφέρεται στο Καταστατικό Χάρτη, ισχύει μόνο στα σχετικά θέματα που αφορούν την κυριαρχία των κρατών μελών, καθώς και όπου ορίζει ρητά ο Καταστατικός Χάρτης.

25) BUTROS GALLI: η Πολιτική Επιτροπή του ΣΑΚ, περιο. Διεθνή Πολιτική, Ιουλ. 1973, έκδ. Ιδρυμα του AL AHRAM, Κάιρο - σελ. 193

26) AL AZHARI BOUAENI: οι αποφάσεις του ΣΑΚ, SHIOUN ARABIYA, τεύ. 27, Μάιος, 1983, σελ. 116.

27) AL AZHARI BOUAENI: το σύστημα ψηφοφορίας στα πλαίσια του ΣΑΚ, op. cit. σελ. 163.

28) Βλ. σχετικά: Θ. ΑΙΜ. ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΙΔΗΣ: εισαγωγή στην Διεθνή οργάνωση, op. cit. σελ. 130.

29) ABD AL HAMEID AL MOUAFI: η διαδικασία λήψης των αποφάσεων, op. cit. σελ. 216.

30) ABD AL HAMEID AL MOUAFI: η ψηφοφορία στο Συμβούλιο του ΣΑΚ, op. cit. σελ. 76.

31) MOFEID SHIHAB: ο Αραβικός Σύνδεσμος, op. cit. σελ. 102.

32) AL AZHARI BOUAENI: οι αποφάσεις του ΣΑΚ, op. cit. σελ. 113.

33) Δημοσιεύθηκε η παραπάνω μελέτη στο περιοδικό SHIOUN ARABIYA, τεύ. 51, Σεπ. 1987, σελ. 75.

34) Βλ. συγκεκριμένα τα άρθρα 5,7,12,16 και 19 του Καταστατικού Χάρτη του ΣΑΚ.

36) AL AZHARI BOUAENI: οι αποφάσεις του ΣΑΚ, op. cit. σελ. 127.

37) Το ίδιο πρόβλημα αντιμετώπισε προηγουμένως και η ΚΤΕ, με αποτέλεσμα να ματαιώνεται η λήψη αποφάσεων σε σημαντικά θέματα λόγω της αντίθεσης ενός μόνο κράτους, όπως το θέμα της ερμηνείας του άρθρου 10 σχετικά με την εδαφική ακεραιότητα, απο μόνη αρνητική ψήφο, ήταν της Περσίας, η στο θέμα της τροποποίησης του τρόπου εκλογής των μονίμων μελών του Συμβουλίου, με μόνη διαφωνούσα την Ισπανία. Βλ. σχετικά: ΑΝΤΩΝΗΣ Χ. ΜΠΕΡΔΗΜΑΣ: Διεθνείς οργανισμοί, op. cit. σελ. 76.

38) 'Ας σημειωθεί, ότι, ο εμφύλιος πόλεμος, καθώς και η αδυναμία εκλογής νέου προέδρου του Λιβάνου, οδήγησαν τον Σεπτ. του 1988 στον διορισμό προσωρινής κυβέρνησης από τον πρόεδρο AL JUMAIL, [5 λεπτά πριν την λήξη της θητείας του], η οποία όμως αμφισβητείται από την ίδια υπάρχουσα κυβέρνηση. Βλ. σχετικά: το περιοδικό AL DASSTOR, τεύ. 569, στις 31/1/1989, σελ. 15.

39) AL AZHARI BOUAENI: Οι αποφάσεις του ΣΑΚ, op. cit. σελ. 165.

40) JAMEIL AL GIBURI: ο Καταστατικός Χάρτης του ΣΑΚ, και οι προκλήσεις που αντιμετωπίζει το αραβικό έθνος, SHIOUN ARABIYA, τεύ. 41, Μάρτιο 1985, σελ. 34.

41) ABD AL HAMEID AL MOUAFI: η διαδικασία λήψης των αποφάσεων του ΣΑΚ, op. cit. σελ. 219.

42) ABD AL AZIZ SARHAN: οι Διεθνείς οργανισμοί, op. cit. σελ. 111.

43) GASAN Y. MAZAHIM: τα ειδικευμένα όργανα του ΣΑΚ, op. cit. σελ. 67.

44) AL AZHARI BOUAENI: το σύστημα ψηφοφορίας στα πλαίσια του ΣΑΚ, op. cit. σελ. 160.

45) Παρατηρείται, ότι, στις περισσότερες περιπτώσεις, οι ιδιαιτερότητες συνθήκες περιλαμβάνουν διατάξεις που αναφέρονται στην νομική προσωπικότητα των διεθνών οργανισμών, στην εσωτερική έννομη τάξη και

παρακάμπτουν το ακανθώδες ζήτημα της διεθνούς προσωπικότητας. Βλ. ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΙΔΗΣ: Δομή και λειτουργία των διεθ. οργανισμών, op. cit. σελ. 54.

46) IBRAHEIM MUSTAFA MAKARIM: η διεθνή προσωπικότητα των διεθνών οργανισμών. έκδ. DAR AL NAHDA AL ARABIYA. Κάιρο -1975 - 1976. σελ. 152/153.

47) AL AZHARI BOUAENI: το σύστημα ψηφοφορίας στα πλαίσια του ΣΑΚ. op. cit. σελ. 161.

48) IBRAHEIM MAKARIM: η διεθνή προσωπικότητα. op. cit. σελ. 158.

49) Η γνωμοδότηση του Διεθνούς Δικαστηρίου, του 1949, για την Ανόρθωση Ζημιών που προκλήθηκαν σε λειτουργούς του ΟΗΕ κατά την άσκηση των καθηκόντων τους, βεβαιώνει την άνω αντίληψη.

50) AL AZHARI BOUAENI: το σύστημα ψηφοφορίας. op. cit. σελ. 165.

51) ABD AL HAMEID AL MOUAFI: η ψηφοφορία στο Συμβούλιο του ΣΑΚ. op. cit. σελ. 75.

52) Βλ. το άρθρο 19 παρ. β. του Καταστατικού Χάρτη του ΣΑΚ.

53) AL AZHARI BOUAENI: το σύστημα ψηφοφορίας. op. cit. σελ. 169.

54) Το άρθρο 7 του Καταστατικού Χάρτη του ΣΑΚ. ορίζει: [Οι αποφάσεις που λαμβάνονται με πλειοψηφία, υποχρεώνουν μόνο όσα κράτη τις αποδεχθούν].

55) Βλ. σχετικά την υπ' αριθμό 2739 απόφαση του Συμβουλίου του ΣΑΚ, στις 24/3/1971, η οποία ορίζει τα εξής: [Οι σχετικές αποφάσεις του Συμβουλίου περί του προϋπολογισμού, όπως ορίζει το άρθρο 13 του Καταστατικού, αποκτούν αμέσως την ισχύ τους μόλις λαμβάνονται με την απαιτούμενη από το άρθρο 16 πλειοψηφία. Οι αποφάσεις αυτές, είναι υποχρεωτικές ακόμα και για τα κράτη μέλη που τις καταψήφισαν. Καμιά επιφύλαξη πριν από την έκδοση των αποφάσεων αυτών, δεν θα έχει ισχύ η αποτέλεσμα, μετά την λήψη των σχετικών αποφάσεων.

56) Η παραπάνω μελέτη πραγματοποιήθηκε το 1981. Βάσει της μελέτης αυτής, το σύνολο των αποφάσεων του ΣΑΚ, μέχρι την χρονολογία της μελέτης, υπολογίζονται σε 4000 αποφάσεις περίπου, από τις οποίες εκτελέστηκαν μόνο οι 400.

67) Η γενική Γραμματεία του Συνδέσμου, επισήμανε και πολύ νωρίς μάλιστα, τους κινδύνους και τα προβλήματα που προέρχονται από την μη εκτέλεση των αποφάσεων. Στο υπόμνημά της στις 9/7/1955, προς το Συμβούλιο, σημείωσε μερικές πρακτικές προτάσεις, για την αντιμετώπιση του προβλήματος, προτάσεις όμως που δεν αξιοποιήθηκαν μέχρι σήμερα.

58) Παρόλο που οι 85% των αποφάσεων του Συνδέσμου, είχαν ληφθεί ομόφωνα, δεν εκτελέστηκαν στην συνέχεια. Βλ. AL MOUAFI, η ψηφοφορία, op. cit. σελ. 83.

59) Βλ. π.χ. το άρθρο 14 του ιρακινού σχεδίου του 1961, το άρθρο 38 του σχεδίου της Γ. Γραμματείας του ΣΑΚ, τα άρθρα 3.6, του ενιαίου σχεδίου του 1966, το άρθρο 20 του σχεδίου του AL SHUGERI...

60) JAMEIL AL JIBURI, το Καταστατικό του ΣΑΚ, op. cit. σελ. 34.

61) Βλ. AL AZHARI BOUAENI: το σύστημα ψηφοφορίας, op. cit. σελ. 173.

62) Βλ. λ.χ. την πρόταση του πρώην Γενικού Γραμματέα του ΣΑΚ ABD AL KHALIG HASSOUNA, του 1954, καθώς και την πρόταση του αιγυπτίου διεθνολόγου MOFEID SHIHAB, στις 10/12/1978.

63) Αξιοσημείωτο είναι, ότι, ο MOFEID SHIHAB, αναφέρθηκε στην πρόταση του στην δημιουργία νέων οργάνων, χωρίς να τα κατανομάζει, ούτε να διευκρινίζει τις αρμοδιότητές τους.

64) Βλ. π.χ. την πρόταση του Νομικού Τμήματος της Γ. Γραμμ. του ΣΑΚ.

την απόφαση της 7ης Συνόδου Κορυφής του Οκτώβ. 1974...κλπ.

65) AL AZHARI BOUAENI: το σύστημα ψηφοφορίας, *op. cit.* σελ. 175.

66) Το άρθρο 38: (Κάθε Συμβούλιο, αναλόγως των αρμοδιοτήτων του, αποφασίζει με πλειοψηφία των 2/3 στα εξής θέματα: α/ Τον διορισμό του Γ. Γραμμ. β/ Των βοηθών του Γ. Γραμμ. γ/ Των μελών του Ανωτάτου Οργανισμού Εποπτείας και δ/ Των μελών του Διοικητικό Δικαστηρίου.

67) Βλ. σχετικά: AL SADIG SHABAN: ο ρόλος και η λειτουργία της Γ. Γραμματείας του ΣΑΚ, SHIOUN ARABIYA, τεύ. 41, Μάρτιο 1985, σελ. 52.

68) Βλ. το άρθρο 38 παρ.α του σχεδίου της Γ. Γραμματείας.

69) Το άρθρο 38 παρ. β, του σχεδίου, ορίζει: [Οι αποφάσεις, οι οποίες λαμβανονται με άλλο τρόπο, εκτός της ομοφωνίας, δέν υποχρεώνουν τα μέλη που τις καταψήφισαν ρητά.

70) Βλ. το άρθρο 41 του σχεδίου.

71) Η Σύνοδος Κορυφής σύμφωνα με το άρθρο 4 του σχεδίου, έχει γενική αρμοδιότητα, δηλαδή εποπτεία και εξαναγκασμό των μελών για συμμόρφωση προς τις διατάξεις του Καταστατικού. Αντίθετα, το Συμβ. Υπουρ. Εξωτερικών, απολαμβάνει μια σχετικά μικρή αρμοδιότητα που αναφέρεται στο άρθρο 9 του σχεδίου και αφορά την εποπτεία εκτέλεσης των ειδικών αποφάσεων που προβλέπουν την ειρηνική επίλυση των διαφορών, καθώς και την εκτέλεση των αποφάσεων του Αραβικού Δικαστηρίου Δικαιοσύνης.

72) AL AZHARI BOUAENI: το σύστημα ψηφοφορίας, *op. cit.* σελ. 181.

73) Στην αραβική γλώσσα χρησιμοποιείται ο ορος "πάγωμα" δικαιωμάτων του μέλους, αντί "αναστολή", ως μέσο πίεσης των μελών του Οργανισμού, για να αναγκασθούν στην συμμόρφωση με τις καταστατικές υποχρεώσεις.

74) Αξιοσημείωτο είναι, ότι, το σχέδιο στο αναφερόμενο παραπάνω άρθρο του, παρόλο που διακρίνει τις κατηγορίες σέ α', β, και γ', θεωρεί, ότι, οι αποφάσεις τόσο της 2ης όσο και της 3ης κατηγορίας λαμβάνονται με την πλειοψηφία των 2/3 χωρίς να τις ενσωματώνει σέ μία κατηγορία.

75) Βλ. συγκεκριμένα το ειδικό κεφάλαιο στο βιβλίο του συγγραφέα: "ο ΣΑΚ πώς μπορεί να είναι αραβικός και σύνδεσμος" με τίτλο: Η κυριαρχία είναι το πρόβλημα, σελ. 115 - 130.

76) Αναφέρθηκε εν τούτοις, ο συγγραφέας σαν παράδειγμα για να τεκμηριώσει την άποψή του, στην πτ' αριθμό 799 απόφαση του Συμβουλίου στις 30/6/1956, βάσει της οποίας προβλέπεται η αύξηση της σύνταξης ενός παρατηθέντα Διευθυντή του ΣΑΚ, όπου η καταψήφηση του Ιράκ και της Λιβύης, ματαίωσε την εφαρμογή της "ανθρώπινης" όπως την χαρακτηρίζει, απόφασης.

77) 'Ας σημειωθεί, ότι, η δύσκολη αυτή περίοδος της αραβικής ιστορίας, έληξε με τον Ισραηλινό - αραβικό πόλεμο του 1967, όποτε καινούρια πολιτική και καινούρια περίοδος άρχισε απο τότε με τα γνωστά σημερινά αποτελέσματα.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Δ'

Η ΤΡΟΠΟΠΟΙΗΣΗ ΤΟΥ ΚΑΤΑΣΤΑΤΙΚΟΥ
ΧΑΡΤΗ ΤΟΥ ΣΑΚ

1/ Η ΤΡΟΠΟΠΟΙΗΣΗ ΤΟΥ ΚΑΤΑΣΤΑΤΙΚΟΥ - ΓΕΝΙΚΑ	248
2/ ΟΙ ΠΡΟΣΠΑΘΕΙΕΣ ΤΡΟΠΟΠΟΙΗΣΗΣ ΤΟΥ ΚΑΤΑΣΤΑΤΙΚΟΥ ΧΑΡΤΗ ΤΟΥ ΣΑΚ	253
3/ ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΠΡΟΤΑΣΕΩΝ ΤΡΟΠΟΠΟΙΗΣΗΣ ΤΟΥ ΚΑΤΑΣΤΑΤΙΚΟΥ ΧΑΡΤΗ ΤΟΥ ΣΑΚ	267
4/ Η ΤΡΟΠΟΠΟΙΗΣΗ ΤΟΥ ΚΑΤΑΣΤΑΤΙΚΟΥ ΣΤΗΝ ΠΡΑΞΗ	273
5/ ΟΙ ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΟΙ ΛΟΓΟΙ ΤΡΟΠΟΠΟΙΗΣΗΣ	279
6/ ΟΙ ΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΕΣ ΤΡΟΠΟΠΟΙΗΣΕΙΣ	286

άρθρο 19

1/ Η ΤΡΟΠΟΠΟΙΗΣΗ(1) ΤΟΥ
ΚΑΤΑΣΤΑΤΤΙΚΟΥ ΧΑΡΤΗ

Δύο βασικές αντιλήψεις κυριάρχησαν κατά την διάρκεια της Γενικής Αραβικής Συνδιάσκεψης, η οποία έκρινε τον Καταστατικό Χάρτη, σχετικά με τον τρόπο τροποποίησης αυτού, είτε μερικώς, είτε ολικά:

α/ Η πρώτη αντίληψη, μολονότι συμφωνεί κατ'αρχήν στην εξασφάλιση της πλειοψηφίας των 2/3 ως απαραίτητη προϋπόθεση οποιασδήποτε τροποποίησης, επεσήμανε ωστόσο, την σημασία επιβολής και δεσμευτικών όρων, όπως π.χ. ότι, καμιά σχετική συζήτηση δεν θα λαμβάνει χώρα στο Συμβούλιο, αν δεν υιοθετείται εκ των προτέρων, από δύο μέλη τουλάχιστον. (2)

β/ Η δεύτερη αντίληψη, θεωρεί, ότι η διατήρηση των μελών, δικαιολογεί την υιοθέτηση της ομοφωνίας ως όρο μελλοντικών τροποποιήσεων. Βάσει της αντίληψης αυτής, η μειοψηφία που θα καταψηφίσει την πρόταση τροποποίησης, θα αναγκασθεί, στην περίπτωση που αρκεί η σύμφωνη γνώμη της πλειοψηφίας, να αποχωρήσει από τον Οργανισμό. (3) Για να εξασφαλισθεί όμως η ομοφωνία, οι οπαδοί της αντίληψης αυτής, αναφέρθηκαν στην σημασία χορήγησης εύλογης προθεσμίας, πριν την συζήτηση του θέματος στο Συμβούλιο, ώστε να γεφυρωθούν οι τυχόν σχετικές διαφωνίες μεταξύ των αραβικών κυβερνήσεων, και να πραγματοποιηθεί έτσι η ομοφωνία. (4)

Μία ματιά ωστόσο στο άρθρο 19, στην τελική του διατύπωση, βεβαιώνει χωρίς αμφιβολία, το συμβιβασμό μεταξύ των δύο παραπάνω αντιλήψεων. Αυτό βέβαια, δεν ήταν τυχαίο, αν ληφθεί υπ' όψιν, η κρατούσα άποψη, βάσει της οποίας, ο Καταστατικός Χάρτης, στο σύνολό του, συνεπώς και την ίδρυση του ιδίου του Συνδέσμου, βεβαιώνουν συνεχώς το συμβιβαστικό χαρακτήρα που διατηρήθηκε πιστά τότε μεταξύ των ιδρυτικών μελών. Έτσι, το άρθρο 19, υιοθέτησε και τις δύο παραπάνω αντιλήψεις, αλλά εν μέρει: Αρκέσθηκε κατ'αρχήν στην πλειοψηφία των 2/3 των μελών για να νομιμοποιηθούν οι τροποποιήσεις [πρώτη παράγραφος του άρθρου],

κατέθεσε όμως στην συνέχεια ρητώς, τον όρο της μής συζήτησης του θέματος στην ίδια συνεδρίαση του Συμβουλίου, αλλά στην επόμενη, ικανοποιώντας έτσι την δεύτερη αντίληψη, η οποία επέμενε στην χορήγηση μίας προθεσμίας. Συνεπώς, το άρθρο 19 προβλέπει τις εξής τρεις βασικές προϋποθέσεις: (5)

1/ Αντικειμενική: όπου η δυνατότητα τροποποίησης που προβλέπεται από τον ίδιο τον Καταστατικό Χάρτη, συνδέεται με διάφορους λόγους "αιτίες", όπως την ενίσχυση των σχέσεων μεταξύ των μελών, την ίδρυση του Αραβικού Δικαστηρίου Δικαιοσύνης, και την ρύθμιση των σχέσεων του Οργανισμού και των διεθνών οργανισμών, που αποσκοπούν στην διατήρηση της διεθνούς ειρήνης και ασφάλειας.

2/ Αριθμητική: αφού για να πραγματοποιηθεί η τροποποίηση, χρειάζεται η σύμφωνη γνώμη των 2/3 τουλάχιστον των μελών, και

3/ Διαδικαστική: όπου δεν δύναται να πραγματοποιηθεί η συζήτηση, επομένως και η υλοποίηση της πρότασης, αν δεν περάσει ωρισμένο χρονικό διάστημα, δηλαδή, η περίοδος μεταξύ της συνεδρίασης που κατατίθεται η πρόταση, και της επόμενης συνεδρίασης του Συμβουλίου.

Κατ'αρχήν, πρέπει να τονισθεί, ότι, ο Καταστατικός Χάρτης, ως διεθνής συνθήκη - όπως όλες οι ιδρυτικές συνθήκες - δύναται να τροποποιηθεί. Αυτό ισχύει στο συμβατικό δίκαιο και γίνεται αποδεκτό, ότι, δηλαδή, οι διά κοινής βούλησης τεθέντες διεθνείς κανόνες, δεν δύναται να τροποποιηθούν, όπως και να καταργηθούν, παρά με κοινή συναίνεση, ήτοι την συναίνεση όλων των συμβαλλομένων μερών. Τούτο σημαίνει: α) Το απαραβίαστο των συνθηκών, και β) Την εφαρμογή της αρχής της ομοφωνίας για την μετατροπή των. (6) Η ανάγκη όμως που δημιουργείται εξαιτίας των συνεχών αλλαγών των δεδομένων στους διεθνείς οργανισμούς, έκαμε απαραίτητη την προσφυγή σ'ειδικές ρήτρες. Βάσει των ρητρών αυτών, είναι δυνατή η τροποποίηση των καταστατικών με την σύμφωνη γνώμη όμως, της πλειοψηφίας, ενώ τα μέλη που διαφωνούν στην τροποποίηση, απολαμβάνουν το δικαίωμα αποχώρησης από τον Οργανισμό, διατηρώντας έτσι, και την αρχή, βάσει της οποίας, "ουδένα κράτος, δύναται να δεσμευθεί ενάντια της βούλησης του". (7)

Η τροποποίηση του Καταστατικού όμως, αντιμετωπίζεται πάντα, με δύο αντιφατικές απόψεις: Από την μία πλευρά, πρέπει να διευκολυνθεί και να απλοποιηθεί, ώστε να ανταποκρίνεται στις συνεχείς και γρήγορες αλλαγές

στους διαφόρους τομείς, και απο την άλλη πλευρά, πρέπει να ελεγχθεί το θέμα με διάφορους περιορισμούς, και όρους, για να μη καταντήσει η τροποποίηση καθημερινή υπόθεση και σύμφωνη μάλιστα με την επιθυμία ενός ή μερικών μόνο μελών. Οι δύο παραπάνω άποψεις, τονίζονται ρητά στο Καταστατικό Χάρτη του Συνδέσμου, όπου με πλειοψηφία δύναται να πραγματοποιηθεί η τροποποίηση, αλλά είναι απαραίτητη εν τούτοις και η εκπλήρωση των άλλων προϋποθέσεων. (8)

Το άρθρο 19 του Καταστατικού Χάρτη του ΣΑΚ, δέν πληρούσε στην συνέχεια άλλες πρόσθετες προϋποθέσεις τροποποίησης και αρκέσθηκε στο να αποφανθεί το Συμβούλιο με πλειοψηφία 2/3 των μελών στην επόμενη συνεδρίαση, για να αποκτήσει η τροποποίηση την δεσμευτική ισχύ, για όλα τα μέλη, εκτός βάβαια απ'εκείνα που θα αποχωρήσουν. Αντίθετη γνώμη ωστόσο, σημειώθηκε στα πρακτικά της Επιτροπής Εμπειρογνομόνων που σχηματίσθηκε τον Μάιο του 1981, κατά την διάρκεια της σχετικής συζήτησης του άρθρου 45 του σχεδίου τροποποίησης της Γενικής Γραμματείας του Συνδέσμου. Βάσει της γνώμης αυτής, η τροποποιημένη διάταξη, έχει μή δεσμευτικό χαρακτήρα, και για να επιτευχθεί το επιζητούμενο αποτέλεσμα, θα πρέπει να μεσολαβήσει η έγκριση των κυβερνήσεων των κρατών - μελών. Είναι φανερό, ότι, η γνώμη αυτή, δέν υποστηρίζεται έμμεσα η άμεσα απο τον ισχύοντα Καταστατικό Χάρτη, άν και τονίζεται ρητά σέ μερικές ιδρυτικές συνθήκες των διεθνών οργανισμών. (9) Μπορεί όμως, η παραπάνω γνώμη, να έχει σχηματισθεί λόγω της αραβικής πραγματικότητας και της επικρατούσας πολιτικής κατάστασης, όπου η ισχύ της τροποποιημένης διάταξης, προωθείται αποτελεσματικότερα με την έγκριση αυτή. Σέ τέτοιες περιπτώσεις όμως, δέν δύναται να θεωρηθεί η ενέργεια αυτή, ως τροποποίηση, αλλά, υποβολή καινούριου καταστατικού, όπου πράγματι, χωρίς την έγκριση των μελών, δέν αποκτά καμία ισχύ. 'Αν συμβαίνει η τελευταία αυτή εκδοχή, καταργείται αυτομάτως το ισχύον Καταστατικό και αρχίζει να ισχύει το καινούριο. (10)

Απο την διατύπωση του άρθρου 19 του Καταστατικού Χάρτη, προκύπτουν οι εξής παρατηρήσεις:

1/ Αν και το άρθρο αναφέρθηκε σε μερικά αίτια τροποποίησης ως παραδείγματα, είναι δύσκολο ωστόσο να γίνει κατανοητό το κριτήριο βάσει του οποίου έγινε η αναφορά αυτή, δεδομένου ότι, καμία σχέση δέν έχει το ένα θέμα με το άλλο. Επίσης, τί σημασία έχουν αυτά τα θέματα, εφ'όσον

ο Καταστατικός Χάρτης -δέν αποκλείει ούτε τυπικά, ούτε ουσιαστικά, οποιαδήποτε άλλη αιτία ως λόγο τροποποίησης.

2/ Η διατύπωση του εν λόγω άρθρου, δίνει την εντύπωση έλλειψης σοβαρότητας, όπου η τροποποίηση αντιμετωπίζεται εντελώς τυπικά. Έτσι, ενώ η ρύθμιση των σχέσεων του Συνδέσμου με τους διεθνείς οργανισμούς, σύμφωνα με το άρθρο, αποτελεί αιτία τροποποίησης του Καταστατικού, δέν δύναται ωστόσο να είναι και υποχρεωτική. Εξάλλου, τί σχέση μπορεί να έχουν τα αναφερόμενα στο άρθρο, ως αιτία τροποποίησης, ώστε να σημειώνονται σ'ένα άρθρο, που θα πρέπει κατά κανόνα, να καλύπτει ένα θέμα τεχνο - νομικό, όπως η τροποποίηση του Καταστατικού. (11)

3/ Σύμφωνα με το πνεύμα του Καταστατικού, είναι λογικό να μὴν αποτελεί αναγκαιότητα η ίδρυση του Αραβικού Δικαστηρίου Δικαιοσύνης, λόγω τροποποίησης του ιδίου του Καταστατικού, αν ληφθεί υπ'όψιν, ότι, ο Καταστατικός Χάρτης υιοθέτησε φανερά τα μὴ υποχρεωτικά μέσα επίλυσης των μεταξύ των μελών διαφορών. Η μὴ ίδρυση όμως του παραπάνω Δικαστηρίου εκείνη την περίοδο, εντάσσεται αναμφίβολα στο γενικό πνεύμα που επικρατούσε κατά την διάρκεια της ίδρυσης του Οργανισμού, ότι πολλά ζητήματα θεωρήθηκαν ως μὴ ώριμα και ότι μόνο στο μέλλον δύναται να αντιμετωπισθούν. (12) Επομένως, η ίδρυση του Δικαστηρίου τούτου, θα σήμαινε την υιοθέτηση εντελώς διαφορετικής γραμμής απο αυτή που πήρε τελικά ο Καταστατικός Χάρτης, όπου σημαντικά θέματα, όπως η ειρηνική επίλυση των διαφορών, θα αντιμετωπίζονται διαφορετικά. Απο την άλλη μεριά, η αναφορά στην ίδρυση του Αραβικού Δικαστηρίου Δικαιοσύνης, ως αιτία τροποποίησης του Καταστατικού, δυσχέρανε προφανώς την ίδρυση του αναγκαίου αυτού οργάνου. Είναι φανερό ωστόσο, ότι, μία πραγματική τροποποίηση του Καταστατικού, δέν θα περιοριζόταν μόνο στην ίδρυση του Δικαστηρίου, αλλά θα οδηγούσε και σέ άλλες τροποποιήσεις, πράγμα που το αποφεύγουν συστηματικά τα κράτη μέλη μέχρι σήμερα.

4/ Φυσικό ήταν να δίνεται η αφορμή στο κράτος - μέλος, που καταψηφίζει την τροποποίηση, να θεωρεί τον εαυτόν του, εκτός Οργανισμού. Επειδή ο Καταστατικός Χάρτης, όπως οι άλλες διεθνείς συνθήκες, συνάπτεται μέσα σ'ένα ορισμένο πολιτικό - οικονομικό και νομικό πλαίσιο, αν αυτο το πλαίσιο μεταβληθεί, τότε ο καθένας απο τους αντισυμβαλλομένους, θα πρέπει να έχει το δικαίωμα να διαλύσει την συμβατική σχέση. (13) Υπάρχει ωστόσο, μία σημαντική έλλειψη στην

προβλεπόμενη από το άρθρο 19 του Καταστατικού Χάρτη ρύθμιση. Δεν αναφέρεται σε κανένα σημείο, στην διατύπωση του άρθρου, συγκεκριμένη προθεσμία, μέσα στην οποία θά μπορούσε το κράτος που διαφωνεί στην τροποποίηση να αποχωρήσει, ειδικά δέ, αν ληφθεί υπ'όψιν ότι, ο Καταστατικός Χάρτης, δεν προβλέπει καμία σχετική ενέργεια από την μεριά του αποχωρούντος κράτους, πριν να πραγματοποιήσει την αποχώρησή του. αυτό σημαίνει με άλλα λόγια, ιότι, το κράτος που διαφωνεί στην τροποποίηση, θα μπορεί κάθε στιγμή και χωρίς καμία χρονική δέσμευση, να επικαλεσθεί στην άρνησή του και να αποχωρήσει αιφνιδιαστικά και χωρίς ειδοποίηση.(14)

5/ Ο Καταστατικός Χάρτης, θεωρεί, ότι, μία από αυτές τις αιτίες που οδηγούν στην τροποποίηση, είναι η ρύθμιση των σχέσεων του Οργανισμού, με τους διεθνείς οργανισμούς. Η διάταξη αυτή είναι λανθασμένη, εφ'όσον το Συμβούλιο του ΣΑΚ, σύμφωνα με το άρθρο 3 του ιδίου του Καταστατικού, είναι αρμόδιο να αποφασίζει περί της μορφής καθώς και των τρόπων πραγματοποίησης της σχέσης αυτής. Αυτονόητο, αλλά και πρακτικό ωστόσο θα ήταν, να προτείνεται η σχετική τροποποίηση από το ίδιο το Συμβούλιο, αν είναι ανάγκη, χωρίς να αναφέρεται το θέμα ως λόγος τροποποίησης του Καταστατικού Χάρτη.

2/ ΟΙ ΠΡΟΣΠΑΘΕΙΕΣ ΤΡΟΠΟΠΟΙΗΣΗΣ ΤΟΥ ΚΑΤΑΣΤΑΤΙΚΙΟΥ ΧΑΡΤΗ ΤΟΥ ΣΑΚ

Πρωτίστως, πρέπει να τονισθεί, ότι, η εντόπιση των καταστατικών κενών και ελλείψεων, είχε γίνει με επιτυχία, ακόμα και πριν να δει ο Οργανισμός το φώς. Μία ματιά στα πρακτικά της Επιτροπής Εγκρίσης του Καταστατικού, που συνεδρίασε στην Αλεξάνδρεια της Αιγύπτου, βεβαιώνει αναμφιβόλως το παραπάνω συμπέρασμα. (15) Παρόλα αυτά όμως, η γέννηση του Οργανισμού, έγινε πραγματικότητα, με την ελπίδα μελλοντικής διόρθωσης και συμπλήρωσης των κενών κατά την διάρκεια της πορείας του Συνδέσμου. Μερικοί ωστόσο, εκτιμούν, ότι, το ανώμαλο ξεκίνημα του Οργανισμού, οφείλεται κυρίως σέ δύο λόγους: 1) Στην αδυναμία της αραβικής κατάστασης γενικά, κατά την διάρκεια της ίδρυσης του Συνδέσμου, αν ληφθεί υπ' όψιν, ότι, τα λίγα ιδρυτικά μέλη [μόλις 7] χαρακτηρίζονται ως τυπικά ανεξάρτητα κράτη, και 2) Στο γεγονός, ότι, η ίδρυση του Συνδέσμου, εντάσσεται κατ' ευθείαν στο τότε βρετανικό σχέδιο που αποσκοπούσε στην διατήρηση της αγγλικής κυριαρχίας στην περιοχή, αλλά και στην αντιμετώπιση της κατάστασης της αυξανόμενης τάσης απελευθέρωσης που κυριαρχούσε στην αραβική περιοχή μετά τον Β' Παγκόσμιο Πόλεμο. (16) Συνεπώς, δέν είναι καθόλου τυχαίο, να αποτελεί το θέμα της τροποποίησης, το μεγαλύτερο ζήτημα που απασχολούσε ασταμάτητα τον Οργανισμό, από την ίδρυσή του, μέχρι σήμερα.

Κάθε φορά που σημειώνεται αποτυχία του Συνδέσμου, σέ οποιοδήποτε τομέα, η επόμενη σκέψη κατευθύνεται πρὸς την τροποποίηση του Καταστατικού. Έτσι, στην πράξη, παρατηρείται, ότι, η έννοια της τροποποίησης του Καταστατικού, συνδέεται στην αραβική αντίληψη και ταυτίζεται απολύτως με την ανατροπή των δεδομένων του Συνδέσμου, και την αναδιοργάνωση εκ νέου και εξολοκλήρου του Οργανισμού. Σύμφωνα με την άποψη αυτή, αν και δέν γίνεται διάκριση μεταξύ ολικής και μερικής τροποποίησης, καμιά βελτίωση της λειτουργίας του Συνδέσμου, δέν δύναται να πραγματοποιηθεί, χωρίς την τροποποίηση του Καταστατικού. (17)

Η αλήθεια είναι, ότι, ο Καταστατικός Χάρτης του ΣΑΚ, εκφράζει απολύτως την κατάσταση που επικρατούσε κατά την ίδρυση του Οργανισμού,

στην συγκεκριμένη ιστορική περίοδο, με όλες τις αμφισβητήσεις που αναφέρονται συνεχώς. Στην συνέχεια όμως, η ανατροπή, ή η αλλαγή σχεδόν όλων των πολιτικών καθεστώτων και συστημάτων των ιδρυτικών μελών, η αύξηση του αριθμού των μελών μετά την ανεξαρτησία των κρατών της περιοχής, με όλες τις συνέπειες που προέρχονται από τις αλλαγές αυτές, κατευθύνει σαφώς στο συμπέρασμα, βάσει του οποίου, η ανταπόκριση του Καταστατικού στα νέα δεδομένα, είναι εντελώς αδύνατη. (18)

Ήταν φανερό, ότι, το συμβιβαστικό πνεύμα, αλλά και η πεποίθηση, ότι, "η όρεξη έρχεται τρώγοντας", και ότι, το μέλλον θα οδηγήσει σ' άλλες τελείως διαφορετικές επιλογές, ήταν τα αίτια αποδοχής του ισχύοντος Καταστατικού από τα κράτη μέλη, που υπεράσπισαν με πάθος την ίδρυση ενός οργανισμού με ενοποιητικό χαρακτήρα. Στη συνέχεια όμως, η εγκατάλειψη των αντιθέτων αυτών θέσεων, έγινε καθημερινό φαινόμενο, το οποίο ολοένα και αποκτά έδαφος, πράγμα που δικαιολογεί την παραμονή του Καταστατικού με το συμβιβαστικό του χαρακτήρα χωρίς καμιά ανθεώρηση μέχρι σήμερα. Στην πράξη όμως, η αντιμετώπιση των διαφόρων εξελίξεων στα πλαίσια του Συνδέσμου, βάσει του Καταστατικού του, δεν είναι αποτελεσματική, με όλες τις αρνητικές συνέπειες που συσσωρεύονται. Η πορεία του Οργανισμού, αλλά και οι ενέργειές του, έχουν στόχο να ξεπεράσουν τις καθημερινές κρίσεις. Τα κράτη μέλη από την πλευρά τους, προσπαθούν να συμβάλλουν, με τα διάφορα σχέδια τροποποίησης του Καταστατικού, που καταθέτουν σε κάθε ευκαιρία, στην ώθηση του Συνδέσμου, ώστε να αποκτήσει την αξιοπιστία αλλά και την ικανότητα του για αντιμετώπιση των προβλημάτων. Οι προσπάθειες αυτές όμως, απέβησαν άκαρπες, αφού δεν ξεπερνούν στην καλύτερη περίπτωση το στάδιο της μελέτης στις διάφορες ειδικές επιτροπές, που σχηματίζονται συνήθως ad hoc για κάθε περίπτωση ξεχωριστά. (19) Άς σημειωθεί, ότι, μία σύγχρονη και αξιόλογη άποψη επικαλούμενη τα ιστορικά περιστατικά που επικρατούσαν κατά την διάρκεια ίδρυσης του Συνδέσμου, θεωρεί, ότι, η υιοθέτηση του Καταστατικού του Οργανισμού, με την ισχύουσα μορφή του, από τα ιδρυτικά μέλη, ήταν αναγκαία. Μοιραίο ωστόσο είναι, σύμφωνα πάντα με την παραπάνω άποψη, να στηρίζεται ο Καταστατικός Χάρτης στα ελάχιστα σημεία συμφωνίας, που αποτελούν ουσιαστικά την βάση του, αν ληφθεί υπ' όψιν, ότι, τα πολιτικά καθεστώτα των ιδρυτικών μελών, ήταν ριζικά διαφορετικά και μάλιστα ταυτόσημα. (20)

Οι προτάσεις, και τα σχέδια τροποποίησης του Καταστατικού, που κατατέθηκαν κατά καιρούς, είτε μερικώς, είτε ολικώς, αν και είναι ποικίλης φύσης, συμφωνούν στο σύνολό τους, για την σημασία της τροποποίησης, και αποσκοπούν στην βελτίωση της λειτουργίας του Οργανισμού: Συγκεκριμένα:

1/ ΟΙ ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΣΤΗΝ ΠΕΡΙΟΔΟ ΙΔΡΥΣΗΣ ΤΟΥ ΣΑΚ:

Κατ'αρχήν, δέον να αναφερθεί, ότι, στο κλίμα που δημιουργήθηκε λίγο πριν τον τερματισμό του Β' Παγκοσμίου Πολέμου καταλογίζεται η απόφαση των κρατών της αραβικής περιοχής στην ίδρυση μίας οργάνωσης διεθνούς μορφής. Η συμβολή ωστόσο των Συμμάχων, στην οργάνωση αυτή, ως νικητών πλέον του πολέμου, ήταν σημαντική, και ανταποκρίνεται στις προσπάθειες των δυνάμεων αυτών, για αναδιοργάνωση ολοκλήρου του κόσμου, πράγμα που κορυφώθηκε με την αναγνώριση των περιφερειακών οργανισμών από τον ΟΗΕ. (21)

Ο πρώην Γενικός Γραμματέας του Συνδέσμου, ABD AL RAHMAN AZAM, ως μέλος της αιγυπτιακής αντιπροσωπείας, αναφερόμενος στην τότε πραγματικότητα, τόνισε στην Επιτροπή, που ενέκρινε το σχέδιο του Καταστατικού, κατά την διάρκεια της συζήτησης των σχετικών άρθρων της Διαιτησίας τα εξής: "Σύμφωνα με το προτεινόμενο στο Σάν Φρανσίσκο σύστημα, είμαστε υποχρεωμένοι ως Σύνδεσμος των Αραβικών Εθνών, (22) να ενταχθούμε στο σύστημα αυτό, για την διατήρηση της διεθνούς ειρήνης και ασφάλειας. Στην αντίθετη δέ περίπτωση, πρέπει να διαλύσουμε τον Οργανισμό μας, πριν την γέννησή του, και να ενταχθούμε ως ανεξάρτητα πλέον κράτη στον Διεθνή Οργανισμό..... Ορθόν είναι, να τροποποιήσουμε το Καταστατικό μάς, για να προβλέπει στην διατήρηση της ειρήνης στην αραβική περιοχή, ώστε να λάβουμε μέρος ευκολότερα, στο νέο παγκόσμιο σύστημα". (23)

Η αλήθεια είναι, ότι, το ζήτημα τροποποίησης του Καταστατικού, απασχόλησε και την Επιτροπή Σύνταξης του Καταστατικού. Παρατηρείται εν τούτοις, ότι, το κλίμα που επικρατούσε στην παραπάνω Επιτροπή, ήταν βολιδοσκοπικό. Η βασική σκέψη, ήταν η αναμονή και η στενή παρακολούθηση της κατεύθυνσης των ανέμων του νέου διεθνούς συστήματος. Έτσι, υιοθετήθηκε ρητά στην Επιτροπή, η αντίληψη, βάσει της οποίας, οι

Διατάξεις του Καταστατικού του Συνδέσμου, πρέπει να είναι "ελαστικές" και να δέχονται εύκολα τις τροποποιήσεις(24) για να ανταποκριθούν στο νέο διεθνές σύστημα, μόλις οριστικοποιηθεί.

Απ'όσα αναφέρθηκαν παραπάνω, συνάγεται, ότι, οι συντάκτες του Καταστατικού, περίμεναν την ίδρυση του ΟΗΕ, για να "ράψουν" τις Διατάξεις του, στα μέτρα του Διεθνούς Οργανισμού. Όταν δέ εγκρίθηκε ο Καταστατικός Χάρτης, έγινε μία φανερή προσπάθεια απο τον πρόεδρό της Επιτροπής, να τονίσει στις αραβικές αντιπροσωπείες, ότι αν και ο Σύνδεσμος, δέν ανταποκρίνεται πλήρως στο λαϊκό αραβικό αίσθημα, αποτελεί ωστόσο την κατάλληλη βάση για την ευημερία του Αραβικού Έθνους.(25)

Η σαφής πάντως αναφορά του Πρωτοκόλλου της Αλεξανδρείας στο κλίμα που επικρατούσε τότε, θέτει ολόκληρη την θεμελιακή βάση του Συνδέσμου, σέ προχειρότητα και προσωρινότητα. Άς σημειωθεί, ότι, το άρθρο 3 του Πρωτοκόλλου της Αλεξανδρείας προβλέπει "σέ περισσότερη συνεργασία, μετά τον Πόλεμο, και έφ'όσον επιτρέπουν οι συνθήκες". Απο την άλλη μεριά όμως, η παραπάνω διάταξη δείχνει καθαρά, ότι, οι ξένες δυνάμεις, δέν επέτρεψαν διαφορετική μορφή συνεργασίας πέραν απο αυτή που εγκρίθηκε.(26)

Συνοπτικώς, δύναται να αναφερθεί, ότι, το ζήτημα της τροποποίησης του Καταστατικού, γεννήθηκε την ίδια στιγμή της ίδρυσης του Οργανισμού. Αυτό σημαίνει, ότι, ο Σύνδεσμος, όπως ιδρύθηκε το 1945, εκφράζει τόσο την τότε υπάρχουσα κατάσταση, όσο και την θέληση, ή τουλάχιστον, την επιθυμία ανατροπής της αναφερόμενης παραπάνω κατάστασης. Έτσι, την ίδια στιγμή που ιδρύθηκε ο Σύνδεσμος, το άρθρο 19 του Καταστατικού του, καλεί τα μέλη να τροποποιήσουν την ίδια την ιδρυτική συνθήκη του Οργανισμού.(27) Μία ματιά ωστόσο στο άρθρο 19, κυρίως δέ στην παράγραφο α', όπου η ενίσχυση των μεταξύ των μελών σχέσεων, και η περισσότερη συνεργασία, απαιτούν την τροποποίηση του Καταστατικού, βεβαιώνει το παραπάνω συμπέρασμα.

2/ Η ΣΥΡΙΑΚΗ ΠΡΟΤΑΣΗ ΤΟΥ 1948:

Τρία μόλις χρόνια μετά την ίδρυση του Συνδέσμου, πρότεινε η Συρία στις 19/2/1948 να προστεθεί και επιπλέον ένα άρθρο στον Καταστατικό Χάρτη, βάσει του οποίου, να απαγορευθεί ρητά η σύναψη οποιασδήποτε

σύμβασης μεταξύ εων μελών και μή μελών του Οργανισμού, αν δέν εξασφαλισθεί εκ των προτέρων, η έγκριση του Συνδέσμου. (28) Αναμφίβολα, η συριακή πρόταση αυτή, είναι στην ουσία ριζική ανατροπή του βασικού άξονα του ιδίου του Καταστατικού Χάρτη, ο οποίος τονίζει την απόλυτη κυριαρχία και ανεξαρτησία των κρατών - μελών του Οργανισμού. (29) Παράλληλα δέ, ήταν φανερό, ότι, η συριακή αυτή πρόταση, αποσκοπούσε συγκεκριμένα στην παρεμπόδιση της ολοκλήρωσης των ειδικών συμφωνιών [στρατιωτικών και οικονομικών] που επιχείρησε να συνάψει ο Λίβανος με την Γαλλία. Ο Λίβανος απο την μεριά του, έλαβε ο ίδιος την πρωτοβουλία, και δέχθηκε, όχι μόνο να καταθέσει το αντικείμενο των επίμαχων συμφωνιών, αλλά ζήτησε επιπλέον απο τα άλλα κράτη - μέλη, να κάνουν το ίδιο, δεδομένου, ότι, τόσο η Αίγυπτος, όσο και το Ιράκ είχαν προετοιμασθεί για παρόμοιες συμφωνίες με την Αγγλία. Στην συνέχεια όμως, έκλεισε οριστικά το θέμα και δέν συζητήθηκε πλέον, όταν άρχισε ο πρώτος ισραηλινο - αραβικός πόλεμος του 1948, όποτε άρχισε και επίσημα η παλαιστινιακή τραγωδία.

3/ Η ΙΡΑΚΙΝΗ ΠΡΟΤΑΣΗ ΤΟΥ 1949:

Στις 19/10/1949, κατέθεσε ο ιρακινός πρωθυπουργός, συγκεκριμένες προτάσεις, που πρόβλεπαν στην τροποποίηση του εσωτερικού κανονισμού του Συμβουλίου του Συνδέσμου. Παρόλο όμως που οι προτάσεις αναφέρθηκαν σέ διάφορες ρυθμίσεις που αφορούν τον τρόπο ψηφοφορίας και λήψης αποφάσεων του Συμβουλίου, αποσκοπούσε κυρίως στην μείωση του ρόλου του Γενικού Γραμματέα του Οργανισμού. Η ιρακινή αυτή επίθεση οφείλεται κατά κύριο λόγο, στην διακοπή των συριο - ιρακινών διαπραγματεύσεων που πρόβλεπαν στην ένωση των δύο κρατών. Κατηγορείται ωστόσο, ο πρώην Γενικός Γραμματέας ABD AL RAHMAN AZAM, απο τους ιρακινούς, ότι, έπεισε τους σύριους να μή συνεχίσουν τις σχετικές συνομιλίες για την ένωση μέ το Ιράκ κατά την επίσκεψη του στην Δαμασκό στις 31/3/1949, με αποτέλεσμα, την διακοπή των συνομιλιών αμέσως μετά την επίσκεψη αυτή. (30)

Η σχετική παραπάνω ιρακινή πρόταση, γιά την υλοποίηση του σκοπού της, πρόβλεπε στην σύσταση μίας μόνιμης επιτροπής, που θα συνεργαζόταν με τον Γενικό Γραμματέα, ο οποίος θεωρείται σύμφωνα με το γράμμα της

πρότασης, ως "ανώτατος υπάλληλος του Συνδέσμου". Το Συμβούλιο του Συνδέσμου, κατανοώντας ακριβώς τους ιρακινούς λόγους, απέρριψε εν μέρει την πρόταση: Δέχθηκε μὲν τις τροποποιήσεις που αφορούσαν τον κανονισμό του Συμβουλίου. Διατήρησε όμως συγχρόνως τις ίδιες ήδη υπάρχουσες αρμοδιότητες του Γενικού Γραμματέα. (31)

4/ Η ΣΥΡΙΑΚΗ ΠΡΟΤΑΣΗ ΤΟΥ 1951:

Η αραβική ήττα στην Παλαιστίνη του 1948, κατεύθυνε την επίσημη αραβική σκέψη προς την τροποποίηση του Καταστατικού, ώστε να μπορέσει ο Σύνδεσμος, να παίξει σημαντικότερο ρόλο στην αραβική περιοχή. (32) Παράλληλα δέ, ανακάλυψε ο άραβας πολίτης για πρώτη φορά, ότι, ο Οργανισμός δέν είναι σέ θέση να προσφέρει τίποτα. Ανακάλυψε επίσης, πέραν απο τις ελάχιστες δυνατότητες του Συνδέσμου, ότι, όσα αναφέρονται απο τους επισήμους για το Σύνδεσμο, είναι αναληθή. (33)

Στις 23/1/1951, κατέθεσε η Συρία επισήμως, την πρότασή της, η οποία στην ουσία, ήταν η κατάργηση του Συνδέσμου. Πρόβλεπε ωστόσο στον σχηματισμό μίας μορφής ενοποιητικής οργάνωσης, που υπερβαίνει τον τύπο του Συνδέσμου, και είχε ως σκοπό, την δημιουργία της αραβικής ένωσης και την ίδρυση του "Ηνωμένου Αραβικού Κράτους" Σύμφωνα πάντα με την παραπάνω συριακή πρόταση, η Πολιτική Επιτροπή του Συνδέσμου, θα αναλάβει την ευθύνη υλοποίησης της, πράγμα που επιτυγχάνεται με σύσταση μίας ειδικής επιτροπής, απο την Πολιτική Επιτροπή, που σέ βραχύ χρονικό διάστημα, θα παρουσιάσει το πόρισμά της στο Συμβούλιο του Συνδέσμου. (34)

Αξιοσημείωτο είναι, ότι η συριακή κυβέρνηση, ενεργούσε μυστηριωδώς και χωρίς να κάμει γνωστή την πρότασή της εντός της Συρίας. Όταν όμως δημοσιεύθηκε η πρόταση στις αιγυπτιακές εφημερίδες στις 26/1/1951, ανατράπηκε η κυβέρνηση απο τον συριακό στρατό. Η πρόταση κατόπιν δέν έτυχε εφαρμογής και δέν λήφθηκε σοβαρά υπ' όψιν, άν και η Πολιτική Επιτροπή σχημάτισε την ειδική επιτροπή, με επικεφαλής μάλιστα, τον αιγύπτιο υπουργό των εξωτερικών, για την μελέτη της πρότασης. Στην συνέχεια όμως, δέν συνήλθε ποτέ η ειδική επιτροπή, ούτε ενδιαφέρθηκε η Πολιτική Επιτροπή να της καταλογίσει ευθύνες. (35) Μερικοί εν τούτοις πιστεύουν, ότι, η συριακή πρόταση ήταν πολύ σοβαρή και ανταποκρινόταν

τότε στο γενικό λαϊκό αίσθημα που επικρατούσε στην Αίγυπτο, δηλαδή στην αμέσως περίοδο πριν την Επανάσταση του Ιούλη του 1952. (36)

5/ Η ΙΡΑΚΙΝΗ ΠΡΟΤΑΣΗ ΤΟΥ 1954:

Η ομοιότητα μεταξύ της ιρακινής πρότασης του 1954 και της συριακής του 1951, είναι φανερή. Έτσι, δύναται να χαρακτηριστεί περισσότερο, ως απόπειρα εύρεσης καταστατικού νέου οργανισμού ενοποιητικής μορφής, παρά ως τροποποίηση του Καταστατικού του υπάρχοντος Οργανισμού. Διαφέρει ωστόσο η ιρακινή πρόταση από την συριακή, στο ότι, ενώ η συριακή προβλέπει στην άμεση κατάργηση του Συνδέσμου, η ιρακινή προσβλέπει στην δημιουργία "Ένωση Αραβικών Κρατών", παράλληλα με του Συνδέσμου, μεχρισότου να ενταχθούν όλα τα μέλη και τότε μόνο καταργείται ο Σύνδεσμος. (37)

Εξάλλου, η ιρακινή πρόταση, η οποία δέν δύναται να εξετασθεί πέραν από την ημερομηνία κατάθεσης της, αποσκοπούσε πέραν από την αναθέρμανση του παλαιού ιρακινού ονείρου περί της Ένωσης της Γόνιμης Ημισελήνου, (38) και στην εφαρμογή του σχεδίου του Συμφώνου της Βαγδάτης, που ήταν υπό ίδρυση και την εξασφάλιση επίσης εισδοχής περισσότερων αραβικών κρατών στην συμμαχία αυτή. (39)

Η ιρακινή πρόταση προφανώς, δέν προχωρούσε καθόλου. Το μόνο ωστόσο που κατόρθωσε να κάνει, ήταν η όξυνση των διαφορών μεταξύ των αραβικών κρατών, κυρίως δέ, μεταξύ της Αιγύπτου και του Ιράκ, καθώς και περισσότερη απομάκρυνση από την ιδεολογία της αραβικής ένωσης. (40)

6/ ΟΙ ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΤΟΥ ΓΕΝΙΚΟΥ ΓΡΑΜΜΑΤΕΑ (1955):

Με το υπόμνημά του προς τα κράτη μέλη, τον Δεκέμβριο του 1954, εξωτέρικευσε ο Γενικός Γραμματέας του Συνδέσμου, την προσωπική του αντίληψη περί μερικής τροποποίηση του Καταστατικού του Οργανισμού. Στις 19/7/1955, κατέθεσε επίσημα πλέον ο Γενικός Γραμματέας στο Συμβούλιο του Συνδέσμου τις σχετικές προτάσεις. Το Συμβούλιο, διατηρώντας μάλιστα, το περιεχόμενο της διάταξης του άρθρου 19 παρ. β' άρχισε την συζήτηση των προτάσεων, τον Μάρτιο του 1956.

Οι προτάσεις του Γενικού Γραμματέα, άν και πρόβλεπαν σαφώς στην

ολική ανατροπή του Καταστατικού, καθώς και το πνεύμα του, θεωρούνται ωστόσο, ως πρώτη σοβαρή προσπάθεια για πραγματική τροποποίηση και έκφραση νέας αποχής στην πορεία του Συνδέσμου. Οι αξιόλογες παραπάνω προτάσεις, περιέχουν 6 σημεία, τα κάτωθι:

1) Να αρκесθεί το Συμβούλιο σέ μία μόνο συνεδρίαση αντί δύο, και συγκεκριμένα, τον Σεπτέμβριο κάθε χρόνου.

2) Να αλλάξει η Πολιτική Επιτροπή ονομασία, αλλά και αρμοδιότητες ως "Συμβούλιο των Υπουργών Εξωτερικών". λόγω του ότι, στην πραγματικότητα, αποτελείται από τους παραπάνω υπουργούς. Να συνεδριάσει 4 φορές τον χρόνο, ενώ οι αποφάσεις του, οι οποίες θα είναι υποχρεωτικές για όλα τα μέλη, ανεξαιρέτως, να λαμβάνονται με την πλειοψηφία των 2/3 των μελών.

3) Οι αποφάσεις του Συνδέσμου, γενικά, νά λαμβάνονται με την πλειοψηφία των 2/3 των μελών, και την κατάργηση του συστήματος της ομοφωνίας.

4) Να αλλάξει η σύνθεση του Συμβουλίου, και να μειωθούν οι αρμοδιότητες του, εξαιτίας του αυξανόμενου ρόλου που αναμένεται να παίξει το προαναφερομένο Συμβούλιο Υπουργών Εξωτερικών.

5) Να ιδρυθεί νέο όργανο στα πλαίσια του Συνδέσμου, που να εξασφαλίζει τη λαϊκή συμμετοχή.

6) Να ενισχυθεί η Συμφωνία της Κοινής 'Αμυνας, ώστε να υλοποιείται η εφαρμογή της αποτελεσματικότερα. (41)

Το Συμβούλιο του Συνδέσμου, αποφάσισε στις 12/4/1956 την σύσταση ειδικής επιτροπής, γιά να μελετήσει το περιεχόμενο των παραπάνω προτάσεων. Τον Σεπτέμβρη του ιδίου χρόνου, άρχισαν ήδη οι συνεδριάσεις και η λειτουργία της Επιτροπής, αλλά, όπως φαίνεται, η αναφερόμενη παραπάνω ημερομηνία, , δέν ήταν καθόλου κατάλληλη, λόγω της κρίσης του Σουέζ, μέ όλες τις διεθνείς συνέπειες που προέρχονται απ'αυτη, (42) όπου στην αραβική περιοχή, κυρίως δέ στην Αίγυπτο, πήρε νέα τροπή. (43)

7/ ΟΙ ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΤΟΥ ΜΑΡΟΚΟΥ ΤΟΥ 1959:

Τον Σεπτέμβρη του 1959, πρότεινε το Μαρόκο συγκεκριμένες προτάσεις τροποποίησης του Καταστατικού Χάρτη του Συνδέσμου. Αιτιολογώντας ο Βασιλιάς του Μαρόκου τις προτάσεις της χώρας του, στην ομιλία του στο

Συμβούλιο του Συνδέσμου, είπε τα εξής: "Αν ληφθεί υπ' όψιν, ότι, μέσα στα 14 χρόνια που πέρασαν απο την ίδρυση του Συνδέσμου, έχουν αλλάξει όλα, εκτός αλλά και εντός του Οργανισμού. Θα καταλήξει κανείς πιο εύκολα στο συμπέρασμα, βάσει του οποίου, η τροποποίηση ε.ιναι αναγκαία για να ανταποκριθεί ο Σύνδεσμος στα δεδομένα της εποχής".(44) Μερικοί ωστόσο, πιστεύουν, ότι ο Βασιλιάς του Μαρόκου, ήταν πολύ επιφυλακτικός, ενώ άλλοι λόγοι ήταν πίσω απο τις μαροκινές προτάσεις: α) Η επιθυμία, δηλαδή, του Μαρόκου, ως νέου ανεξάρτητου κράτους, που φιλοξενεί για πρώτη φορά το Συμβούλιο του Οργανισμού, για περισσότερη συνεργασία και αλληλεγγύη με τα άλλα κράτη μέλη, για καθαρά εσωτερικούς λόγους. β) Αντιμετώπισε τότε ο Σύνδεσμος μία βαθειά οικονομική κρίση, με αποτέλεσμα το πάγωμα όλων των ενεργειών του. Έτσι, η τροποποίηση του Καταστατικού, θα συνέβαλε στην διόρθωση της κατάστασης, χωρίς να καταλογισθούν ευθύνες σέ συγκεκριμένο κράτος - μέλος, και γ) Οι αραβικές διαφορές στην περίοδο εκείνη, είχαν πάρει άσχημη τροπή, δεδομένου ότι 25% των μελών απείχαν συστηματικά απο τις συνεδριάσεις του Συνδέσμου. Εξάλλου, σκληρή κριτική είχε ασκηθεί σέ βάρος του Οργανισμού, λόγω της αυξανόμενης επέμβασης της Αιγύπτου στα εσωτερικά του Συνδέσμου.(45)

Οι προτάσεις του Μαρόκου, αποτελούμενες απο τρία σημεία, έχουν ως εξής:

1) Η αναθεώρηση των νομικών και πολιτικών θεσμών και των σχέσεων των μελών στα πλαίσια του Συνδέσμου, ιδιαίτερα δέ, μετά την μεγάλη αύξηση του αριθμού των μελών.

2) Η εκλογίκευση των αποφάσεων του Συνδέσμου, καθώς και ο σεβασμός των αποφάσεων αυτών, ώστε να γίνει γενικά συνείδηση, ότι, ο Σύνδεσμος εκτελεί τις αποφάσεις και όχι μόνο τις εκδίδει.

3) Η ίδρυση του Αραβικού Δικαστηρίου Δικαιοσύνης.(46)

Στις 8/9/1959, αποφάσισε το Συμβούλιο του Συνδέσμου, την σύσταση ειδικής επιτροπής, αποτελούμενης απο τους υπουργούς εξωτερικών των κρατών μελών. Η Επιτροπή όμως, δέν μπορούσε να συνεχίσει το έργο της, παρά μόνο τον Ιούνιο του 1961, λόγω των πολιτικών διαφορών που εκδηλώθηκαν μεταξύ Αιγύπτου απο την μία μεριά, και του Ιράκ και της Τυνησίας απο την άλλη. Στο διάστημα απο 1/6 και μέχρι 15/6/1961, κατάφερε η Επιτροπή να συνέλθει σέ 10 συνεδριάσεις και να καταθέσει στο

τέλος ολοκληρωμένο σχέδιο τροποποίησης του Καταστατικού Χάρτη. (47)

Αξιοσημείωτο είναι, ότι η Επιτροπή, κατάφερε να μελετήσει αντικειμενικά όλες τις προτάσεις των μελών της, χωρίς να επηρεασθεί αρνητικά από την στάση των αντιπροσώπων τόσο του Ιράκ, όσο και της Τυνησίας, οι οποίοι προσπαθούσαν ασταμάτητα να πείσουν τους άλλους να υιοθετήσουν τις αντιλήψεις τους, ώστε να περιλάβει ουσιαστικά το σχέδιο αντιστασιακές διατάξεις. (48)

Στην συνέχεια όμως, το σχέδιο της Επιτροπής, δεν βρήκε την κατάλληλη ανταπόκριση από τις αραβικές κυβερνήσεις, όπου στην περίοδο εκείνη, οι σχέσεις μεταξύ των αραβικών χωρών ήταν πλέον εχθρικές, (49) πράγμα που σήμαινε, ότι, οποιαδήποτε προσπάθεια στην κατεύθυνση αυτή, θα ήταν αποτυχημένη εκ των προτέρων και χάσιμο χρόνου. (50)

8/ ΤΟ ΙΡΑΚΙΝΟ ΣΧΕΔΙΟ ΤΟΥ 1961:

Το 1961 κατατέθηκε από το Ιράκ ένα ολοκληρωμένο σχέδιο τροποποίησης του Καταστατικού Χάρτη του ΣΑΚ. Το παραπάνω ιρακινό σχέδιο δεν διαφέρει ουσιαστικά από τον ισχύοντα Καταστατικό Χάρτη του Συνδέσμου, παρά μόνο σε δύο σημεία:

α) Στην δυνατότητα συμμετοχής των άλλων μη μελών αραβικών κρατών στις λειτουργίες του Συμβουλίου, χωρίς να έχουν δικαίωμα ψήφου, και

β) Στις αποφάσεις του Συμβουλίου, που λαμβάνονται με πλειοψηφία 2/3 των μελών, εκτός από τις περιπτώσεις που αναφέρονται ρητά στο Καταστατικό. Και στις δύο δε περιπτώσεις οι αποφάσεις αποκτούν υποχρεωτική ισχύ για όλα τα μέλη. (51)

Όπως ήδη έχει αναφερθεί παραπάνω, η όξυνση των διαφορών μεταξύ των αραβικών κρατών στις αρχές της Δεκαετίας του 60, είχαν φθάσει στο ανώτατο σημείο τους. Κατά συνέπεια, το ιρακινό σχέδιο, έμεινε στο χρονοντούλαπο, όπου κανένα κράτος - μέλος, δεν ενδιαφέρθηκε να απαντήσει στο ιρακινό κάλεσμα, μέχρι τον Σεπτέμβριο του 1965, όταν συζητήθηκε το θέμα για πρώτη φορά κατά την διάρκεια της Τρίτης Συνόδου Κορυφής. (52) Μετά την επιμονή του Ιράκ, δέχθηκε η Σύνοδος Κορυφής του Μαρόκου και αποφάσισε να αναθέσει το θέμα σε μία ειδική επιτροπή: [Η Επιτροπή Τροποποίησης του Καταστατικού]. (53)

9/ ΤΑ ΣΧΕΔΙΑ ΤΟΥ 1966:

Συνήλθε η παραπάνω Επιτροπή Τροποποίησης του Καταστατικού, όπου αποφασίσθηκε η ίδρυση της στην Τρίτη Σύνοδο Κορυφής, μόλις τον Φεβρουάριο του 1966. Εντωμεταξύ, οι αραβικές σχέσεις, κατά την περίοδο εκείνη, ήταν πιο ομαλές, κυρίως δέ, μεταξύ των δύο αξόνων της αραβικής πολιτικής: Δηλαδή της Αιγύπτου, και της Σ. Αραβίας. Μπροστά στην Επιτροπή, βρέθηκαν τρία ολοκληρωμένα σχέδια τροποποίησης, που προετοιμάσθηκαν από την Συρία, το Ιράκ και την Αλγερία. Τα τρία σχέδια επεξεργάσθηκε η Επιτροπή, και τελικά, ενσωματώθηκαν σ'ένα ενιαίο σχέδιο. (54) Τα κυριότερα δέ, σημεία των τριών αυτών σχεδίων είναι τα εξής:

α) ΤΟ ΙΡΑΚΙΝΟ ΣΧΕΔΙΟ:

Οι τροποποιήσεις, που προβλέπονταν βάσει του ιρακινού σχεδίου, αφορούσαν κυρίως, στην σύνθεση του Συμβουλίου του Συνδέσμου [ώστε να γίνει σέ επίπεδο υπουργών εξωτερικών των κρατών μελών], στη λήψη των αποφάσεων του Οργανισμού, με την πλειοψηφία των 2/3 των ψήφων αντί της ομοφωνίας που επικρατούσε, στην ανάθεση στο Συμβούλιο της αποκλειστικής αρμοδιότητας επίλυσης των διαφορών μεταξύ των κρατών - μελών, στην ίδρυση του Αραβικού Δικαστηρίου Δικαιοσύνης, στην ενσωμάτωση της Συμφωνίας της Κοινής Άμυνας στο Καταστατικό, ώστε να αποτελεί αδιαίρετο μέρος σ'αυτον, στην ενίσχυση της αραβικής συνεργασίας, με σκοπό την πραγματοποίηση της αραβικής ένωσης, στην ευθύνη των μελών [εντός και εκτός] του Συνδέσμου για την απελευθέρωση της Παλαιστίνης καθώς και όλων των μη ανεξαρτήτων αραβικών κρατών.

β) ΤΟ ΑΛΓΕΡΙΝΟ ΣΧΕΔΙΟ:

Βάσει του αλγερινού σχεδίου, προβλέπονται οι εξής τροποποιήσεις, που αφορούσαν: Στην υποχρέωση των αραβικών κρατών για την απελευθέρωση όλων των κατεχόμενων αραβικών εδαφών. Στην υποχρέωση των κρατών μελών για την πιστή εκτέλεση των αποφάσεων του Συνδέσμου, όταν λαμβάνονται με την πλειοψηφία των 2/3. Στην υποχρέωση των μελών να ακολουθούν την

πολιτική που ανταποκρίνεται στην πολιτική των Αδεσμεύτων Κρατών, καθώς και στην αποχή από την συμμετοχή σε συμμαχίες. Στην ίδρυση Επιτροπής Μεσολάβησης και Διαιτησίας για επίλυση των διαφορών των μελών. Στον διορισμό του Γενικού Γραμματέα για τρία χρόνια, με την δυνατότητα επαναδιορισμού του μόνο για μία ακόμη φορά.

γ) ΤΟ ΣΥΡΙΑΚΟ ΣΧΕΔΙΟ:

Το συριακό σχέδιο αναφέρθηκε κυρίως: 1/ Στην απαιτούμενη πλειοψηφία για λήψη των αποφάσεων, όπου αρκεί μόνο η απλή πλειοψηφία ώστε να αποκτούν οι αποφάσεις του Οργανισμού, την υποχρεωτική ισχύ. 2/ Στην ίδρυση Λαϊκού Συμβουλίου που θα αποτελείται από τις αντιπροσωπείες των αραβικών Κοινοβουλίων. 3/ Στην αποκλειστική αρμοδιότητα του Συμβουλίου του Συνδέσμου, για επίλυση των μεταξύ των μελών διαφορών, και 4/ Στην υποχρέωση του Συνδέσμου για την επελευθέρωση των υπολοίπων μη ανεξαρτήτων αραβικών κρατών.

Η τύχη όμως του ενιαίου σχεδίου του 1966, δέν διέφερε σε τίποτα απ' όλα τα προηγούμενα σχέδια και τις προτάσεις τροποποίησης του Καταστατικού. Η τότε απόφαση του Νάσσερ της Αιγύπτου, βάσει της οποίας παρατείνεται η παραμονή του αιγυπτιακού στρατού στην Υεμένη, ήταν η "γουλιά που ξεχείλησε το ποτήρι", όπου οξύνθηκαν εκ νέου τα πνεύματα και ξανάρχισαν οι αραβικές αψιμαχίες. Στην συνέχεια όμως, ο αραβο - ισραηλινός πόλεμος του 1967, αποτέλεσε ουσιαστικά το τελικό χτύπημα του ενιαίου σχεδίου, ενώ όλο το ενδιαφέρον των αραβικών χωρών, ήταν συγκεντρωμένο στο ξεπέρασμα των συνεπειών του πολέμου, καθώς και στην αντιμετώπιση της μεταπολεμικής περιόδου.

Σχεδόν πέντε χρόνια μετά, ξανάρχεται στο προσκήνιο το θέμα τροποποίησης του Καταστατικού. Ο διορισμός του νέου Γενικού Γραμματέα του 1972, ήταν η αρχή της προσπάθειας, όταν αποφάσισε το Συμβούλιο του Συνδέσμου, μετά την πρόταση του νέου Γενικού Γραμματέα, την σύσταση μίας επιτροπής, για να μελετήσει τους εσωτερικούς κανονισμούς του Οργανισμού, και να προτείνουν κατάλληλα μέτρα που θα συνέβαλαν στην βελτίωση της λειτουργίας του Συνδέσμου. Η Επιτροπή όμως, ανέφερε σαφώς στο πόρισμά της στις 24/7/1973, ότι, καμία βελτίωση δέν πρόκειται να πραγματοποιηθεί, αν δέν τροποποιηθεί πρώτα απ' όλα ο Καταστατικός Χάρτης

του Οργανισμού. Το Συμβούλιο με την σειρά του, αφού έγκρινε το πόρισμα της Επιτροπής, παρέπεμψε το θέμα στην 7η Σύνοδο Κορυφής στις 29/10/1974, όπου και έγινε δεκτή η πρόταση στην πρώτη φάση. Σχηματίστηκε από την Σύνοδο Κορυφής μία επιτροπή αποτελούμενη από τους υπουργούς εξωτερικών της Αιγύπτου, Συρίας, Κουβέιτ και Μαρόκου, ώστε να μελετηθεί το θέμα σέ βάθος, και στην συνέχεια να παρουσιασθεί στην Σύνοδο Κορυφής, για να ληφθεί η οριστική απόφαση. (56)

10/ ΟΙ ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΤΟΥ 1975:

Η αναφερόμενη παραπάνω επιτροπή, ανάθεσε το θέμα σέ μία επιτροπή εμπειρογνομώνων, η οποία συνεδρίασε γιά δύο ολόκληρους μήνες [Ιανουάριο και Φεβρουάριο του 1975], όπου και κατέθεσε αξιόλογες προτάσεις για την τροποποίηση του Καταστατικού. (57) Οι βασικές κατευθύνσεις των προτάσεων αυτών είναι οι εξής:

1) Η ρητή αναφορά στο προοίμιο του Καταστατικού στην αραβική ένωση, ως αδιαπραγμάτευτου σκοπού του Οργανισμού.

2) Ο Συνδέσμος, είναι ο μοναδικός αρμόδιος για επίλυση των διαφορών των μελών του. Αυτό, επιτυγχάνεται με την μεσολάβηση, την διαιτησία του Οργανισμού, αλλά και την προσφυγή στο Αραβικό Δικαστήριο Δικαιοσύνης.

3) Η ίδρυση ενιαίου αραβικού επιτελείου.

4) Η υλοποίηση της οικονομικής συσσωμάτωση μεταξύ των κρατών μελών.

5) Να θεωρηθεί η Σύνοδος Κορυφής, ως βασικό όργανο του Συνδέσμου. (58)

6) Οι αποφάσεις του Οργανισμού, είναι υποχρεωτικές για όλα τα μέλη, εφ' όσον θα ληφθούν με την πλειοψηφία των 2/3 των μελών, εκτός από την περίπτωση αποβολής ενός μέλους, όπου απαιτείται η σύμφωνη γνώμη των υπολοίπων μελών.

7) Η ίδρυση ειδικής επιτροπής με βασική αρμοδιότητα, την εποπτεία και παρακολούθηση της εκτέλεσης των αποφάσεων του Συνδέσμου.

Το ζήτημα της τροποποίησης του Καταστατικού Χάρτη του Συνδέσμου, ναυάγησε για μία φορά ακόμα, παρόλη την αυξανόμενη σημασία του θέματος, λόγω των εντάσεων που επικρατούσαν στις αραβικές σχέσεις, κυρίως δέ,

μετά την επίσκεψη του AL SADAT στο Ισραήλ. Για πρώτη φορά ωστόσο, έτυχε στην ιστορία του Συνδέσμου, να αγγίξουν οι αραβικές διαφορές κατ'ευθείαν τον ίδιο τον Οργανισμό, με αποτέλεσμα μεταφοράς της έδρας του Συνδέσμου, από το Κάιρο στην Τύνιδα. (59)

11/ ΤΟ ΣΧΕΔΙΟ ΤΗΣ ΓΕΝΙΚΗΣ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑΣ:

Το Συμβούλιο του Συνδέσμου, ζήτησε με την υπ'αριθμό 3843, στις 28/7/1979 απόφασή του, από την Γενική Γραμματεία του Οργανισμού, να ενημερωθεί, μέσα σέ δύο μήνες, περί των προηγούμενων προτάσεων τροποποίησης του Καταστατικού Χάρτη. Βάσει της παραπάνω απόφασης, ζητήθηκε επίσης, από τον Γενικό Γραμματέα, να πορευοιμάσει μέχρι την επόμενη συνεδρίαση του Συμβουλίου, τον Μάρτιο του 1980, μία λεπτομερειακή αναφορά για το θέμα.

Μόλις έλαβε η Γενική Γραμματεία γνώση περί του περιεχομένου της απόφασης, σχημάτισε μία πολυμελή επιτροπή, με την ονομασία [Επιτροπή Ανάπτυξης του Καταστατικού]. Στην συνέχεια, διαιρέθηκε η Επιτροπή σέ 5 υποεπιτροπές, και κάθε μία απ'αυτες, κάλυψε ένα συγκεκριμένο τομέα. Τον Νοέμβρη του 1980, κατατέθηκε από την Επιτροπή ένα αξιόλογο και ολοκληρωμένο σχέδιο τροποποίησης του Καταστατικού. Θεωρήθηκε αναγκαίο ωστόσο, να μελετηθεί το σχέδιο από άλλη επιτροπή, αποτελούμενη από τους αντιπροσώπους των αραβικών κυβερνήσεων, ώστε να εκφράζει το σχέδιο όλες τις απόψεις. Πράγματι, σχηματίσθηκε η επιτροπή αυτή, η οποία ενέκρινε το σχέδιο μετά από δύο μήνες συνδιασκέψεων (Ιανουάριο και Φεβρουάριο 1981). (60)

Τέλος, η Γενική Γραμματεία, κατέθεσε στις 6/9/1982 το τελικό σχέδιο στην 12η Σύνοδο Κορυφής. Αξιοσημείωτο είναι, ότι, το σχέδιο της Γενικής Γραμματείας [αποτελείται από 9 κεφάλαια και 49 άρθρα], θεωρείται, βάση οποιουδήποτε κριτηρίου, ως το σημαντικότερο και το πιο ολοκληρωμένο σχέδιο που ενεφανίσθηκε ποτέ. (61)

3/ ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΠΡΟΤΑΣΕΩΝ ΤΡΟΠΟΠΟΙΗΣΗΣ ΤΟΥ ΚΑΤΑΣΤΑΤΙΚΟΥ

Κατ'αρχήν είναι απαραίτητο να διευκρινισθεί, περί τίνος Καταστατικού Χάρτη πρόκειται? Είναι εκείνος που υπογράφηκε στις 22/3/1945, η μήπως, είναι αυτός που συμπεριλαμβάνει επιπλέον και τις διάφορες άτυπες τροποποιήσεις, που σημειώθηκαν κατά την διάρκεια της πορείας του Οργανισμού, και υπερβαίνουν ουσιαστικά το αρχικό κείμενο του Καταστατικού? Η σημασία της διευκρίνισης αυτής, οφείλεται στο ότι, αν εννοηθεί η τροποποίηση, είτε μερική, είτε ολική, με την στενή έννοια του όρου, αυτό σημαίνει στην πράξη την καταστικοποίηση και μόνο των άτυπων τροποποιήσεων, ενώ με την ευρεία έννοια, η τροποποίηση σημαίνει την κάλυψη, γενικώς, όλων των εξελίξεων και την ανταπόκριση στα νέα δεδομένα, είτε εντός, είτε εκτός του Συνδέσμου. Στην δεύτερη περίπτωση, η τροποποίηση αναφέρεται στην, σε μεγάλο βαθμό, ανατροπή και αλλαγή, τόσο του μηχανισμού, όσο και των γενικών αρχών και σκοπών που επικρατούν στον Οργανισμό και δεν περιορίζεται μόνο σε τυπικές αλλαγές.(62) Στο σημείο αυτό ακριβώς, διχάσθηκαν οι γνώμες σε δύο βασικές αλλά αντίθετες κατευθύνσεις. Αξιοσημείωτο είναι, ότι, ενώ οι δύο απόψεις συμφωνούν κατ'αρχήν περί της αναγκαιότητας και της σημασίας της τροποποίησης, διαφωνούν στην συνέχεια ριζικά περί της έννοιας καθώς και του είδους της τροποποίησης.

Σύμφωνα με την πρώτη άποψη, η τροποποίηση, παρόλη την σημασία της, δεν δύναται να συνδεθεί μόνο με το γεγονός, βάσει του οποίου, ο Καταστατικός Χάρτης, που υπογράφηκε το 1945, δεν ανταποκρίνεται στα σημερινά δεδομένα. Τόσο η ώθηση, όσο και η βελτίωση λειτουργίας του Συνδέσμου, δεν πραγματοποιούνται σε καμιά περίπτωση με την τροποποίηση του Καταστατικού. Ο Καταστατικός Χάρτης ωστόσο, για τους οπαδούς της άποψης αυτής, δεν παύει να αποτελεί, όπως άλλωστε ισχύει για όλους τους διεθνείς οργανισμούς, σύνολο γενικών κανόνων, συμπεριλαμβανομένων βέβαια και των αρχών και των σκοπών που καθορίζουν την λειτουργία του Οργανισμού, και προϋποθέτει την μή συνεχόμενη τροποποίηση.(63) Ο Σύνδεσμος ωστόσο, θα πρέπει να αναπτυχθεί ανάμεσα στην κατάσταση που

δημιουργείται καθημερινώς στα πλαίσια της αραβικής συνεργασίας και αλληλεγγύης.(64) Συνεπώς, καταλήγει η παραπάνω άποψη, αυτο που χρειάζεται περισσότερο, είναι, νέα ερμηνεία των ιδίων διατάξεων του Καταστατικού, ώστε να ανταποκριθούν στην τρέχουσα κατάσταση.(65)

Αντίθετα, η δεύτερη άποψη, θεωρεί, ότι, είναι αναγκαίο πρώτ'από όλα, να συνδέεται οποιαδήποτε τροποποίηση του Καταστατικού Χάρτη του Συνδέσμου, αλλά και να περιορισθεί, μόνο, στην αραβική πραγματικότητα. Σύμφωνα με την άποψη αυτή, η σύγκριση μεταξύ του Καταστατικού του Συνδέσμου, και των άλλων διεθνών οργανισμών, είναι εντελώς άσχετη, λόγω των διαφορετικών σκοπών των διεθνών οργανισμών γενικώς. Έτσι, ο Χάρτης του ΟΗΕ, π.χ. αποσκοπεί κατά κύριο λόγο, στην διατήρηση της διεθνούς ειρήνης και ασφάλειας των νικητών του Β' Παγκοσμίου Πολέμου μετά την αποτυχία της εμπειρίας της ΚτΕ. Επίσης, ο Χάρτης του ΟΗΕ, σε αντίθεση με τον Καταστατικό Χάρτη του Συνδέσμου, ^{τα}δέν αποσκοπεί σε καμιά μορφή ενοποίησης των κρατών μελών. Επομένως, καταλήγουν οι οπαδοί της δεύτερης άποψης, οι εξελίξεις στα πλαίσια των σκοπών και προδοκιών του Συνδέσμου, είναι οι μοναδικές προϋποθέσεις τροποποίησης του Καταστατικού, όπου και καθορίζονται αναλόγως και το είδος αλλά και η μορφή της τροποποίησης.(66) Τέλος, θεωρείται, ότι, οποιαδήποτε τροποποίηση που δέν θα αγγίξει τα θεμέλια, πάνω στα οποία ιδρύθηκε ο Σύνδεσμος, είναι προσωρινή τροποποίηση, αν ληφθεί υπ'όψιν, ότι, ο Καταστατικός Χάρτης, συνδέεται άμεσα με την συγκεκριμένη κατάσταση που επικρατούσε κατά την διάρκεια ίδρυσης του Οργανισμού.(67)

Η αλήθεια είναι, ότι, το ζήτημα τροποποίησης του Καταστατικού Χάρτη, δέν είναι πρόσφατο. Ξεκινά σχεδόν μαζί με την ίδρυση του Συνδέσμου, και αποτελούσε^α μάλιστα, κατά τις δεκαετίες του 60 και 70 το κέντρο του ενδιαφέροντος τόσο των αραβικών κυβερνήσεων, όσο και του αραβικού λαού. Οι διάφορες προτάσεις τροποποίησης εν τούτοις, δέν έπαυσαν σχεδόν ποτέ να αποτελούν πάγιο αίτημα οποιασδήποτε συνδιάσκεψης, που αναφέρεται στο αραβικό ζήτημα, είτε εντός, είτε εκτός του Συνδέσμου.(68) Παρατηρούνται ωστόσο στις προτάσεις αυτές, τα εξής:

1/ Αποχώρηση από την ομοφωνία:

Η τάση αυτή, φαίνεται πιο καθαρά στα ολοκληρωμένα σχέδια

τροποποίησης του Καταστατικού. απ'ότι στις προτάσεις μερικής τροποποίησης που κατατέθηκαν. Βασεί των σχεδίων αυτών θεωρείται, ότι, η πλειοψηφία των 2/3 των ψήφων, είναι αρκετή για λήψη αποφάσεων στα πλαίσια του Οργανισμού.(69) Υπάρχουν ωστόσο και άλλες προτάσεις, που αναφέρονται στην απλή πλειοψηφία, μολονότι, προβλέπουν αυξανόμενη πλειοψηφία για λήψη των αποφάσεων, σε συγκεκριμένα θέματα.(70) Η τάση αυτή προφανώς, καταλογίζει όλες τις αποτυχίες του Συνδέσμου, στην απαιτούμενη από το Καταστατικό Χάρτη ομοφωνία, για λήψη των αποφάσεων, πράγμα που ακολουλήθηκε πιστά μέχρι σήμερα.

2/ Αποτελεσματική αντιμετώπιση των Διαφορών:

Η προσπάθεια αυτή εντοπίζεται καθαρά στην αύξηση των αρμοδιοτήτων του Συμβουλίου του Συνδέσμου, στην επιβολή της ειρηνικής διευθέτησης των διαφορών, στην αποτελεσματική επέμβαση του Οργανισμού, στην αναγκαστική προαγωγή των μερών της διαφοράς στο Σύνδεσμο...κλπ. Αναμφισβήτητα, η υιοθέτηση των παραπάνω προτάσεων, θα βοηθή στην ώθηση της λειτουργίας του Συνδέσμου, αλλά και στον σεβασμό των αποφάσεων του, πράγμα που δεν διατηρήθηκε μέχρι σήμερα, σε μεγάλο βαθμό. Εξάλλου, ο Σύνδεσμος από την φύση του, σαν "σπιτι των αράβων", όπως άλλωστε ονομάζεται, είναι ο καταλληλότερος, για επίλυση κάθε διαφοράς μεταξύ των αραβικών κρατών, αρκεί να ρυθμισθεί το θέμα αναλόγως.(71)

3/ Η ίδρυση Δικαστικού οργάνου:

Σε πλήρη αντίθεση με την ενίσχυση της αρχής διατήρησης της κυριαρχίας και ανεξαρτησίας των κρατών - μελών, εμφανίζονται οι σχετικές με την ίδρυση του δικαστικού οργάνου του Συνδέσμου, προτάσεις. Όπως φαίνεται, στην πράξη όμως, οι οπαδοί της διατήρησης της παραπάνω αρχής [δηλαδή της διατήρησης της απόλυτης κυριαρχίας των μελών] κατάφεραν σ'όλο το χρονικό διάστημα, από την ίδρυση του Συνδέσμου, μέχρι σήμερα, να εξουδετερώσουν οποιαδήποτε προσπάθεια που αποσκοπεί στην αποχώρηση μερικών κυριαρχικών δικαιωμάτων των μελών, υπέρ του Οργανισμού. Κατά συνέπεια, η μη υλοποίηση του άρθρου 19 του Καταστατικού [δηλαδή του σχετικού άρθρου τροποποίησης] παρόλη την ανικανότητα και την αδυναμία

που χαρακτηρίζουν τον Σύνδεσμο. Δεν είναι τυχαία.

Εξάλλου, οι συνεχόμενες αραβικές διαφορές που συνήθως επηρεάζουν αρνητικά την δραστηριότητα του Οργανισμού, αποδεικνύουν, ότι η ίδρυση ενός δικαστικού οργάνου, στα πλαίσια του Συνδέσμου, . Δεν δύναται να χαρακτηριστεί πλέον ως πολυτέλεια. Οι διάφορες προτάσεις τροποποίησης του Καταστατικού, κατανοώντας ακριβώς την σημασία ύπαρξης παρομοίου οργάνου, δεν δίστασαν να το αναφέρουν πανηγυρικά. (72)

4/ Εξαρτημένος χαρακτήρας των προτάσεων:

Οι προτάσεις τροποποίησης, που κατατέθηκαν μέχρι πρότινος εκ μέρους των κρατών - μελών, κατά κύριο λόγο, είναι καθαρά αντίδραση στιγμής. Παρατηρείται ωστόσο, ότι οι προτάσεις συνδέονται συνήθως άμεσα με ένα τυχαίο γεγονός που επικρατεί στο συγκεκριμένο κράτος. Αυτό δείχνει, αναμφίβολα, την προχειρότητα των προτάσεων καθώς και την τυπικότητα της αντιμετώπισης του προβλήματος. Παράλληλα δέ, όταν παύουν οι αιτίες που οδηγούν στην πρόταση, σταματά το ενδιαφέρον του κράτους, που πρότεινε την τροποποίηση ασχέτως της σοβαρότητας του θέματος. Από άλλη σκοπιά όμως, είναι φανερό, ότι εφ'όσον κάθε πρόταση γίνεται αποδεκτή, ο Σύνδεσμος θα αναγκασθεί να προσαρμόσει όλες τις ενέργειές του προς την κατεύθυνση αυτή, αφού η ανατροπή των αιτίων της πρότασης θα οδηγεί, με την σειρά της, σε νέες τροποποιήσεις. Πολλά είναι τα παραδείγματα που επιβεβαιώνουν το παραπάνω συμπέρασμα:

Όταν ενοχλήθηκε το Ιράκ από τις ενέργειες του Γενικού Γραμματέα του Οργανισμού, που οδήγησαν στην διακοπή των συρο - ιρακινών συνομιλιών, πρότεινε με σαφήνεια την τροποποίηση του Καταστατικού, ώστε να μειωθούν οι αρμοδιότητες του Γενικού Γραμματέα. (73)

Η Τυνησία, εξάλλου, μετέφερε ουσιαστιά, με την πρότασή της για τροποποίηση του Καταστατικού το 1961, τις διαφορές που είχε τότε με την Αίγυπτο στον Σύνδεσμο. Σύμφωνα λοιπόν με τις προτάσεις αυτές, προβλέπεται, πέρα από την ποινικοποίηση ορισμένων πράξεων, (74) και η απο κοινού αντιμετώπιση και τιμωρία του κράτους, που τέλεσε τις "αξιοποινες" αυτές πράξεις. (75) Ήταν φανερό πλέον, ότι το παραπάνω σχέδιο δεν ήταν στην ουσία παρά μία τυνησιακή προσπάθεια για κοινή αντιμετώπιση της Αιγύπτου απ'όλα τα κράτη - μέλη, αλλά για λογαριασμό

της Τυνησίας. 'Ας σημειωθεί τέλος, ότι η Τυνησία, δέν έκρυβε καθόλου τις τότε αντισταυπτιακές προθέσεις της, όταν επέμενε στο σχέδιο που κατέθεσε, στην μεταφορά, δηλαδή, της έδρας του Οργανισμού, απο το Κάιρο, σέ οποιοδήποτε άλλο μέρος, χωρίς κάν να το ονομάζει. (76)

Κατά την διάρκεια των προετοιμασιών του Κουβέιτ για να αποκτήσει την ανεξαρτησία του απο το βρετανικό ζυγό, έσπευσε το Ιράκ στις 19/6/1961, να καταθέσει συγκεκριμένη πρόταση, βάσει της οποίας (άρθρο 2), η εισδοχή νέων μελών στο Σύνδεσμο, εξαρτάται πλήρως απο την επίσημη αναγνώριση του νέου κράτους, που επιθυμεί να αποκτήσει την ιδιότητα του μέλους απο τα όλα τα μέλη του Οργανισμού. (77)

Τέλος, οι διάφορες εξελίξεις στο περιφερειακό αραβικό σύστημα, καθώς και οι συνέπειες της Συμφωνίας του Κάμπ Ντέβειτ, που οδήγησαν, μεταξύ άλλων, και στην μεταφορά της έδρας του Οργανισμού απο το Κάιρο, αποτέλεσαν τις πραγματικές αιτίες αναζήτησης καινούριων τρόπων βελτίωσης και ανάπτυξης της αραβικής συνεργασίας. (78) Επομένως, οδήγησαν και στην αναγκαιότητα του τελευταίου σχεδίου τροποποίησης της Γενικής Γραμματείας του Συνδέσμου του 1981.

5/ Προσαρμογή στην πραγματικότητα:

Κατά περίεργο τρόπο, οι προτάσεις τροποποίησης του Καταστατικού, στο σύνολό τους, είναι μία επίμονη προσπάθεια προσαρμογής στα εξωτερικά δεδομένα. Καμιά αποδοτική πρωτοβουλία ωστόσο, αλλά ούτε μακρόχρονη μελλοντική πρόβλεψη, δέν αναφέρεται στις προτάσεις αυτές. Η αλήθεια είναι, ότι για το ίδιο θέμα αλλάζουν συνεχώς και ριζικά οι θέσεις που τονίζονται στις προτάσεις τροποποίησης, χωρίς να καταλογισθεί ποτέ ευθύνη για την προηγούμενη αποτυχία, ούτε κάν, να αιτιολογούνται οι αλλαγές αυτές. Π.χ. ενώ οι επίσημες θέσεις που σημειώθηκαν στις αρχικές προτάσεις για το παλαιστινιακό πρόβλημα, ήταν "καμιά διαπραγμάτευση με τον [εχθρό] καθώς και πλήρη απελευθέρωση [όλων] των κατεχομένων εδαφών", (79) κατάληξε στις μεταγενέστερες και πρόσφατες προτάσεις, κυρίως κατα την Δεκαετία του 80, στην ρητή αναγνώριση του Ισραήλ, ενώ το παλαιστινιακό αίτημα για κράτος περιορίζεται στην Δ. Όχθη του Ιορδάνη και στην Λωρίδα της Γάζας.

Εξάλλου, η μή σταθερότητα που χαρακτηρίζει την αραβική πολιτική, η

έλλειψη προγραμματιζόμενης στρατηγικής αντιμετώπισης του Ισραήλ, καθώς και η αποφυγή κάθε στρατιωτικής αναμέτρησης, οδήγησαν με μαθηματική ακρίβεια στην σύναψη της Συμφωνίας της Κοινής Άμυνας. Το βασικό, ωστόσο, στοιχείο της Συμφωνίας αυτής, ήταν η καθολική υιοθέτηση της αμυντικής τακτικής, την στιγμή μάλιστα, που σχεδόν όλα τα κράτη - μέλη τότε ήταν κάτω από την άμεση απειλή του Ισραήλ. Μία ματιά, εντούτοις, στα άρθρα της Συμφωνίας επιβεβαιώνει το προηγούμενο συμπέρασμα, όπου καμιά επιθετική τακτική δέν αναφέρεται και το μόνο που ορίσθηκε ήταν η αρνητική άμυνα, δηλαδή, η άσκηση οικονομικών, διπλωματικών κλπ. πιέσεων κατά του Ισραήλ. (80)

4/ Η ΤΡΟΠΟΠΟΙΗΣΗ ΣΤΗ ΠΡΑΞΗ

Σύμφωνα με την κρατούσα άποψη, ο Καταστατικός Χάρτης του Συνδέσμου δεν είναι, ουσιαστικά παρά μία προσωρινή και συμβιβαστική λύση, η οποία προβλέπει, από την αρχή, την μελλοντική δυνατότητα τροποποίησης, ώστε να ανταποκριθεί πλέον στις πραγματικές αραβικές σχέσεις. Τα κράτη - μέλη, από την πλευρά τους, καταναλώντας ακριβώς αυτή την πραγματικότητα δεν σταμάτησαν τις συνεχόμενες προσπάθειες τροποποίησης από το 1948 και μέχρι σήμερα. (81)

Η αλήθεια είναι, ότι οι προσπάθειες τροποποίησης του Καταστατικού, που έγιναν, δεν ήταν ταυτόσημες αλλά εκφράζουν εντελώς αντίθετες κατευθύνσεις. Δύο κυρίως τάσεις εμφανίζονται, είτε στο περιεχόμενο των προτάσεων αυτών, είτε στην αντιμετώπισή τους:

α) Η πρώτη συγκεντρώνεται γύρο στο θέμα της κυριαρχίας των κρατών μελών, και δεν προβλέπει παρά μόνο τυπικές τροποποιήσεις, αποφεύγοντας έτσι, κάθε μεταβολή, που θα οδηγήσει σε νέες υποχρεώσεις και αλλαγή στην δομή του Συνδέσμου, ενώ,

β) Η δεύτερη τάση αναφέρεται ρητά στην ανατροπή των δεδομένων που επικρατούν στον Οργανισμό, και αποσκοπούν στην βελτίωση της λειτουργίας του Συνδέσμου, ακόμα έστω και σε βάρος των κυριαρχικών δικαιωμάτων των κρατών - μελών. (82)

Στην πράξη, όμως, ούτε οι οπαδοί της πρώτης τάσης υποχώρησαν, ούτε της δεύτερης κατόρθωσαν να επιβάλλουν την γνώμη τους, πράγμα που δικαιολογεί την στάσιμη κατάσταση που επικρατεί. Εξάλλου, δεν είναι λίγοι εκείνοι που πιστεύουν, ότι η στασιμότητα αυτή οφείλεται κυρίως στην διάταξη του άρθρου 19, επειδή το άρθρο αυτό, αν και επιτρέπει την τροποποίηση, ανοίγει, συγχρόνως, και την πόρτα για αποχωρήσεις. Γι' αυτόν τον λόγο, οποιαδήποτε πρόταση για τροποποίηση, θα πρέπει να εξασφαλίσει πρώτα την ομόφωνη γνώμη των μελών, ώστε να μη αποτελεί θέμα διχασμού και αποχώρησης, αφού τουλάχιστον μέχρι σήμερα, στάθηκε αδύνατη η πραγματοποίησή του. (83)

Η μόνη τροποποίηση που έγινε στο Καταστατικό Χάρτη του Συνδέσμου, αν και είναι τυπική, αποτελεί, ωστόσο, και την εξαίρεση. Σύμφωνα με την

τροποποίηση που εγκρίθηκε το 1958, αλλάζει η ημερομηνία της δεύτερης τακτικής συνεδρίασης του Συμβουλίου από τον Οκτώβρη, όπως ορίζει το άρθρο 11 να γίνεται τον Σεπτέμβριο κάθε χρόνο.(84) Πέρα από αυτά, όμως, άλλες άτυπες(85) και έμμεσες τροποποιήσεις ακολούθησαν στην πράξη την πορεία του Συνδέσμου.(86) Οι τροποποιήσεις αυτές, ήταν αναγκαίες τόσο για την εκπλήρωση των σχετικών κενών που παρουσιάζει ο Καταστατικός Χάρτης, όσο και για την δημιουργία των κατάλληλων μέσων αντιμετώπισης ενός συγκεκριμένου θέματος, χωρίς να διατηρηθεί η προβλεπόμενη από τον Καταστατικό Χάρτη διαδικασία. Οι συνεχόμενες αλλαγές των δεδομένων, που οδήγησαν στην ίδρυση του Συνδέσμου, το 1945, είτε στην αύξηση του αριθμού των μελών με όλα τα επακόλουθα, είτε στην μεγέθυνση του ρόλου που καλείται να παίζει ο Σύνδεσμος στα πλαίσια των αραβικών κρατών αλλά και διεθνώς, δικαιολογούν όσες "άτυπες" τροποποιήσεις έχουν γίνει ή πρόκειται να γίνουν.(87) Οι άτυπες τροποποιήσεις που έχουν γίνει μέχρι τώρα, καλύπτουν διάφορα θέματα, όπως της κοινής άμυνας, της οικονομικής συνεργασίας, των συνόδων κορυφής, της εισδοχής νέων μελών κλπ. Συγκεκριμένα, έγιναν οι εξής άτυπες τροποποιήσεις:

1/ Η εισδοχή νέων μελών:

Κατ'αρχήν, πρέπει να τονισθεί, ότι σύμφωνα με την ρητή διάταξη του άρθρου 7 του Καταστατικού, μόνο οι αποφάσεις του Συμβουλίου που λαμβάνονται ομόφωνα αποκτούν την υποχρεωτική και δεσμευτική για όλα τα κράτη - μέλη ισχύ. Η εισδοχή νέων μελών, εντούτοις, μολονότι δέν σημαίνει, σύμφωνα με την κρατούσα άποψη, διπλωματική αναγνώριση, δημιουργεί αναμφίβολα νέα και ιδιαίτερη σχέση μεταξύ του παλαιού και νέου μέλους. Αυτό σημαίνει, κυρίως δέ, σέ συνδυασμο με το πνεύμα του Καταστατικού, ότι η εφαρμογή του άρθρου 7 για την σχετική απόφαση περί της εισδοχής του νέου μέλους είναι αναγκαία. Μέ άλλα λόγια, εφ'όσον ο Καταστατικός Χάρτης δέν δεσμεύει τα μέλη του Συνδέσμου, παρά μόνο όταν το θελήσουν, θα πρέπει τα ίδια τα μέλη να αποφασίσουν ομόφωνα περί της εισδοχής του νέου μέλους, διότι διαφορετικά η ύπαρξη του ανάμεσά τους, με όλα τα αποτελέσματα της συνύπαρξης, θα είναι υποχρεωτική μόνο για τα μέλη που ψήφισαν υπέρ, πράγμα που αλλωστε, είναι αδύνατον να

γίνει.

Μέχρι το 1961, διατηρήθηκε η αντίληψη αυτή κατά γράμμα. Όταν, όμως, εκδηλώθηκε η κρίση μεταξύ του Ιράκ και του Κουβέιτ το 1961, εν όψει της δήλωσης του Ιράκ και της σαφούς του αντίρρησης για την εισδοχή του Κουβέιτ, τονίζοντας, ότι το Κουβέιτ αποτελεί ιστορικό και αδιαίρετο τμήμα του Ιράκ, τα άλλα μέλη του Συνδέσμου είχαν εντελώς διαφορετική άποψη και ψήφισαν υπέρ της εισδοχής του Κουβέιτ. Η απόφαση αυτή δέν δημιούργησε μόνο νέο δεδομένο στα ιστορικά του Οργανισμού, αλλά και άτυπη πλέον τροποποίηση του Καταστατικού. Έτσι, και, αντί της ομόφωνης γνώμης των μελών, άρχισε η εισδοχή να πραγματοποιείται με την ομόφωνη γνώμη των παρόντων, αρχικά, για να καταλήξει στην πλειοψηφία, στο τέλος. Τα κράτη - μέλη αποδέχθηκαν την τροποποίηση αυτή αδιαμαρτύρητα, και ακόμα και οι χώρες που εξέφρασαν αντίθετη γνώμη στην αρχή, προσαρμόσθηκαν, σιγά - σιγά, στην καινούργια πραγματικότητα.

2/ Η πολιτική Επιτροπή:

Ήταν φανερό, ότι τα ιδρυτικά μέλη απέφευγαν συστηματικά να ρίχνουν περισσότερο φώς στον πολιτικό τομέα, παρόλη την ζωτική σημασία του τομέα αυτού. Έτσι, ενώ ο Καταστατικός Χάρτης αναφέρθηκε λεπτομερώς στην συνεργασία μεταξύ των μελών του Συνδέσμου, στους διάφορους τομείς, αρκέσθηκε στον συντονισμό της αραβικής πολιτικής, θεωρώντας, μάλιστα, ότι ο συντονισμός αποτελεί σκοπό του Οργανισμού. (89) Στην πράξη όμως, και λόγω της αυξανόμενης σημασίας της πολιτικής, γενικότερα, και των τρεχουσών πολιτικών αναγκών, ειδικότερα, αναγκάσθηκαν τα μέλη ένα χρόνο μόλις, από την ίδρυση του Οργανισμού (1946), να υιοθετήσουν την ίδρυση ενός οργάνου που θα ασχολείτο με τα πολιτικά ζητήματα.

Η φανερή αδυναμία, όμως, του Συμβουλίου του Συνδέσμου να ασκεί με επιτυχία τον πολιτικό ρόλο, οφείλεται, κατά κύριο λόγο, στην αργή κίνησή του, ως όργανο, αν ληφθεί υπ' όψιν το μεγάλο του σχήμα καθώς και η δυνατότητα σύγκλησής του μόνο δύο φορές τον χρόνο, πράγμα που δέν βοηθά καθόλου στην αντιμετώπιση των πολιτικών θεμάτων. Η Πολιτική Επιτροπή ωστόσο, άρχισε να παίζει σπουδαίο ρόλο στην αραβική πολιτική γενικά,

κυρίως δέ, κατά την διάρκεια της παλαιστινιακής κρίσης του 1948, όπου οι αποφάσεις της θεωρήθηκαν τελεσίδικες, χωρίς να εγκρίνονται καν από το Συμβούλιο. Θεωρήθηκε μάλιστα στο διάστημα εκείνο, ότι αποφασίζει εν ονόματι των αραβικών κυβερνήσεων. (90)

Η ίδρυση της Πολιτικής Επιτροπής αποτελεί προφανώς, την στιγμή που δεν προβλεπόταν από τον Καταστατικό Χάρτη μία άτυπη τροποποίηση. 'Ας σημειωθεί, ότι μερικά σχέδια και προτάσεις τροποποίησης που παρουσιάσθηκαν, κατά καιρούς, αναφέρθηκαν ρητά στην Πολιτική Επιτροπή, ως κύριο όργανο του Συνδέσμου. (91) πράγμα που επιβεβαιώνει το συμπέρασμα, ότι η υιοθέτηση της παραπάνω άτυπης τροποποίησης αποτελεί πλέον αναμφισβήτητο δεδομένο.

3/ Η Σύνοδος Κορυφής:

Η ανάγκη γρήγορης και αποτελεσματικής αντιμετώπισης του προβλήματος που δημιουργήθηκε, όταν το Ισραήλ αποφάσισε, μονομερώς, να αλλάξει την ροή του Ιορδάνη Ποταμού, οδήγησε τον Νάσερ της Αιγύπτου να καλέσει το 1964 τους άραβες αρχηγούς στο Κάιρο, ώστε να αποφασίσουν από κοινού περί της λήψης των σχετικών απαραίτητων μέτρων. Η σημασία της ύπαρξης της Συνόδου Κορυφής είναι, ωστόσο, αναπόφευχτη, αν ληφθεί υπ' όψιν η έλλειψη συλλογικότητας που χαρακτηρίζει τα κέντρα λήψης αποφάσεων της αραβικής πολιτικής γενικότερα.

Ο Καταστατικός Χάρτης, αν και αγνοεί εντελώς την Σύνοδο Κορυφής, αυτή, ωστόσο, έγινε πραγματικότητα, όπου διάφορα προβλήματα, αφού και πολλές διαφορές μεταξύ των αραβικών κρατών, βρήκαν την λύση, ή, τουλάχιστον, μειώθηκε η έντασή τους, χάρη στην αποτελεσματικότητα της Συνόδου αυτής. Δύο βασικές αποψεις επικρατούν ως προς την φύση και το χαρακτήρα της Συνόδου Κορυφής. Βάσει της πρώτης άποψης, η Σύνοδος Κορυφής δεν είναι, ουσιαστικά, παρά το Συμβούλιο του Συνδέσμου, αποτελούμενο από τους αρχηγούς των αραβικών κρατών, δεδομένου ότι το άρθρο 3 του Καταστατικού καθώς και ο εσωτερικός κανονισμός του Συμβουλίου δεν ορίζουν το επίπεδο των συμμετεχόντων στο Συμβούλιο. (92) Η άλλη άποψη όμως, εκτιμώντας ακριβώς τόσο τον τρόπο λειτουργίας, όσο και τον χρόνο συνεδρίασης των Συνόδων Κορυφής, κατέληξε σαφώς στο συμπέρασμα, βάσει του οποίου η Σύνοδος Κορυφής δεν δύναται να

χαρακτηρισθεί παρά ως νέο όργανο που δρά στα πλαίσια του Συνδέσμου. (93)

Στην συνέχεια, μερικά σχέδια τροποποίησης του ισχύοντος Καταστατικού, που υποστηρίζουν, μάλιστα, την τελευταία παραπάνω άποψη, υιοθέτησαν την Σύνοδο Κορυφής ως ένα από τα κύρια όργανα του Συνδέσμου, νομιμοποιώντας, έτσι, την ύπαρξη και την λειτουργία της Συνόδου Κορυφής, η οποία αποτελεί στην πράξη μία άτυπη τροποποίηση.

4/ Η Συμφωνία της Κοινής Άμυνας:

Τρία μόλις χρόνια μετά την ίδρυση του Συνδέσμου, δηλαδή το 1948, φάνηκε τόσο η αραβική στρατιωτική αδυναμία, όσο και η πλήρης έλλειψη συντονισμού στο στρατιωτικό τομέα. Ήταν δέ, τότε, η πρώτη στρατιωτική αναμέτρηση μεταξύ των αραβικών κρατών και του νεογέννητου ισραηλινού κράτους. Η σκληρή αραβική ήττα, τότε, οδήγησε τους ηττημένους στην αναζήτηση μίας γρήγορης και ικανοποιητικής λύσης, για την βελτίωση του κοινού αραβικού στρατιωτικού τομέα. Δεδομένου ότι ο Καταστατικός Χάρτης του Συνδέσμου αγνοούσε ολικώς κάθε στρατιωτική συνεργασία μεταξύ των μελών του Οργανισμού.

Τά μέλη του Συνδέσμου κατέληξαν στις 17/6/1950 στην υπογραφή μίας συμφωνίας, που αποσκοπούσε στην δημιουργία των καταλλήλων προϋποθέσεων βελτίωσης της κοινής αραβικής άμυνας. Η Συμφωνία αυτή, πέρα από την εκπλήρωση του καταστατικού κενού που δημιουργεί, προσθέτει τις νέες, αντίθετες από τον Καταστατικό Χάρτη ρυθμίσεις, τις οποίες υιοθετεί [όπως π.χ. οι αποφάσεις να αποκτούν υποχρεωτικό και δεσμευτικό - για όλα τα μέλη - χαρακτήρα, αρκεί να λαμβάνονται με πλειοψηφία των 2/3 των μελών και όχι ομόφωνα, όπως τονίζει ο Καταστατικός Χάρτης], και προβλέπει στην ίδρυση νέων οργάνων στα πλαίσια του Συνδέσμου. (95)

Από τα όσα αναφέρθηκαν παραπάνω, συνάγεται, τέλος, ότι η τροποποίηση, όποια και να είναι αυτή, δέν θα περιορισθεί μόνο στα τεχνικά και νομικά πλαίσια, αλλά θα ικανοποιεί και πολιτικούς σκοπούς. Εξάλλου, η τροποποίηση παρουσιάζει μία πολιτική όψη ως προς την ουσία, και μία νομική, ως προς τον τύπο. (96) Η πολιτική πλευρά, ικανοποιείται συνήθως, πέραν από την καθαρή πολιτική γραμμή που δύναται να χαράξει, και με την συσπείρωση και της λαϊκής γενικώς γνώμης γύρω από τον

Οργανισμό. Η τελευταία αυτή πλευρά, δεν πραγματοποιήθηκε στα πλαίσια του Αραβικού Συνδέσμου, λόγω του ότι, καμιά ουσιαστική και άμεση τροποποίηση, παρά μόνο οι άτυπες που σημειώθηκαν παραπάνω, δεν έχει γίνει. Παράλληλα δέ, οι άτυπες τροποποιήσεις που πραγματοποιήθηκαν στα πλαίσια του Συνδέσμου, συνδέονται πάντα με ένα τυχαίο γεγονός, και αποτελούν σέ μεγάλο βαθμό "αντίδραση της στιγμής", πράγμα που εξηγεί τον άτυπο χαρακτήρα τους, χωρίς να συμπεριλαμβάνονται στην καρδιά του Καταστατικού Χάρτη. Συνεπώς, η ίδρυση του κράτους του Ισραήλ, και η σκληρή αραβική ήττα του 1948, οδήγησαν στην Συμφωνία της Κοινής Άμυνας, ενώ το ισραηλινό σχέδιο αλλαγής της ροής του Ιορδάνου Ποταμού, έχει ως αποτέλεσμα, την προσφυγή στις Συνόδους Κορυφής...κλπ(97)

5/ ΟΙ ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΟΙ ΛΟΓΟΙ ΤΡΟΠΟΠΟΙΗΣΗΣ

Τα συνεχόμενα πυρά κριτικής που είχαν ασκηθεί σέ βάρος του Καταστατικού Χάρτη, σχεδόν απο την ίδρυση του Συνδέσμου στις 22/3/1945 μέχρι σήμερα, καθώς και οι διάφορες προτάσεις τροποποίησης του υπάρχοντος Καταστατικού σηματοδότησαν την μή άριστη πορεία του Οργανισμού. Έτσι, όλες οι αδυναμίες αλλά και τα αρνητικά σημεία της πορείας του Συνδέσμου καταλογίζονται συνήθως στον Καταστατικό Χάρτη, ο οποίος αποτελούσε την "αχίλλειο πτέρνα" ολόκληρης της επικρατούσας κατάστασης. Πράγματι, η εκπλήρωση των σκοπών του Συνδέσμου, απαιτεί κατά κύριο λόγο, την αναδιοργάνωση του Οργανισμού, πράγμα που εξαρτάται εξ ολοκλήρου απο την ανταπόκριση του Καταστατικού.

Δέν είναι λίγοι, ωστόσο, εκείνοι που πιστεύουν, ότι, η εξέλιξη του Συνδέσμου, μετά απο τόσα χρόνια απο την ίδρυσή του, θά πρέπει, να είχε καταλήξει ήδη σέ ένα είδος ομοσπονδιακού χαρακτήρα, πράγμα που δέν έγινε. Ο Σύνδεσμος, παρόλο τον ενεργό ρόλο που έπαιξε στον κοινωνικό, οικονομικό αλλά και τον πολιτιστικό τομέα, δέν κατόρθωσε να ικανοποιήσει πλήρως τις αραβικές λαϊκές προσδοκίες. Σύμφωνα πάντα με την παραπάνω άποψη, ο Σύνδεσμος δέν μπορούσε, κυρίως δέ, λόγω του Καταστατικού του, να επιχειρήσει κανένα πολιτικό θέμα, πέρα απ'αυτά που έκαμε. Επομένως, ο χρόνος, δέν λειτούργησε υπέρ της φυσικής και αναμενόμενης εξέλιξης [δηλαδή της ομοσπονδίας], ενώ η μονόφθαλμη επίσημη αραβική συνεργασία στα πλαίσια του Οργανισμού, απέδειξε, καθαρά, την σκαταλληλότητά της.(98)

Η αναζήτηση, εντούτοις, των διεξόδων, οδηγεί κατ' ανάγκη, στην προσαρμογή των υπάρχόντων δεδομένων με την εξελισσόμενη πλέον κατάσταση, πράγμα που επιτυγχάνεται μόνο με την τροποποίηση του Καταστατικού Χάρτη. Εξάλλου, η απαραίτητη ανάλυση των σημερινών περιστατικών αλλά και των μεταβολών που σημειώθηκαν, είτε στο εσωτερικό, είτε στο εξωτερικό πεδίο του Συνδέσμου, αποτελούν αναμφισβήτητα, την σωστή απάντηση του ερωτήματος: ποιοί είναι οι λόγοι τροποποίησης του Καταστατικού Χάρτη;

α/ Οι εξελίξεις στον εσωτερικό χώρο:

Δύο ήταν πράγματι, τα κοινά στοιχεία μεταξύ των ιδρυτικών μελών του Συνδέσμου: η φτώχεια και η εξάρτηση. Ο πρώην μονάρχης της Ιορδανίας, ο ABD ALLA, αναφέρθηκε στις αντίξοες συνθήκες που επικρατούσαν κατά την διάρκεια ίδρυσης του Συνδέσμου, και περιέγραψε με ακρίβεια την τότε κατάσταση στο ημερολόγιό του, σημειώνοντας: Ο Αραβικός Σύνδεσμος είναι ένας μεγάλος "σάκκος", ο οποίος χωρούσε απροετοίμαστα επτά αταίριαστα κεφάλια: Η Συρία και ο Λίβανος, ήταν υπό γαλλική κηδεμονία, ενώ η Ιορδανία υπό αγγλική. Τόσο η Αίγυπτος, όσο και το Ιράκ υπό δέσμευση ειδικών συμφωνιών με την Αγγλία που εξαφάνιζε κάθε κυριαρχικό δικαίωμα των κρατών αυτών. Έτσι, κατάληξε ο πρώην μονάρχης στο συμπέρασμα, βάσει του οποίου: Όσα ιδρυτικά μέλη που ίδρυσαν βιαστικά τον Σύνδεσμο και δέν βρίσκονταν κάτω από καθαρά ξένα κατοχή ή δεσμεύονταν, βάσει ειδικών και άδικων συμφωνιών, ζούσαν σε πλήρη ουσκότηση.

Η αλήθεια είναι, ότι τα απασχολούμενα κράτη τόσο με το ζήτημα απελευθέρωσης ή ελαχίστων κυριαρχικών θεμάτων, όσο και με την εσωτερική οικοδόμησή τους, δέν θά είναι σέ θέση για κάτι καλύτερο, τη στιγμή μάλιστα, που οι ξένες δυνάμεις - κυρίως δέ, η βρετανική - ελέγχουν πλήρως την κατάσταση. Η άποψη, ωστόσο, βάσει της οποίας ο Σύνδεσμος είναι, στην ουσία, αντανάκλαση της τότε αραβικής κατάστασης, δέν είναι καθόλου τυχαία. Έτσι, με ελάχιστους σκοπούς και στόχους, ιδρύθηκε ο Οργανισμός, ο οποίος θά φροντίζει για τις "αδελφικές" σχέσεις, και θα εξασφαλίζει τον διάλογο μεταξύ των μελών του, (99) χωρίς καμιά ουσιαστική δέσμευση. Παράλληλα δέ, ήταν φανερό, ότι κάθε αλλαγή στην κατάσταση θα οδηγούσε αναμφίβολα στην αναζήτηση καινούριων όρων λειτουργίας του Οργανισμού.

Στην συνέχεια όμως, και πέρα απο την τεράστια αύξηση του αριθμού των μελών απο 7 το 1945, στα 22 το 1977, σημαντικές αλλά και ριζικές αλλαγές έλαβαν χώρα στο περιβάλλον των αραβικών κρατών [συνεπώς και στην πορεία του Συνδέσμου], στους διάφορους τομείς, και συγκεκριμένα:

1) Στον οικονομικό τομέα:

Όπως έχει αναφερθεί, ήδη παραπάνω, η φτώχεια αποτελούσε γενικό φαινόμενο για τα ιδρυτικά κράτη - μέλη, χωρίς καμιά εξαίρεση. Ο κρατικός προϋπολογισμός π.χ. της Αιγύπτου [πού ήταν η μεγαλύτερη αραβική χώρα], ήταν μόλις στα πλαίσια των 94 εκατομμυρίων αιγυπτιακών λιρών, ενώ ο ιρακινός δέν υπερέβαινε τα όρια των 20 ιρακινών δυναρίων. Τα άλλα δέ ιδρυτικά κράτη - μέλη ήταν, προφανώς σέ πιο άθλια οικονομική κατάσταση. Ζωντανό παράδειγμα της περιόδου εκείνης, πράγματι, αποτελεί το γεγονός βάσει του οποίου η Αγγλία ανέλαβε το καθήκον χρηματοδότησης και προμήθειας οπλισμού του στρατού της Ιορδανίας, ενώ κατά την διάρκεια του Α' Παγκοσμίου Πολέμου, πρόσφερε το ποσόν των 5000 χρυσών λιρών, ως ετήσια οικονομική βοήθεια στην Σαουδική Αραβία. Αξιοσημείωτο είναι, ότι η Σαουδική Αραβία ήταν τόσο φτωχή χώρα, ώστε αναγκάστηκε κατά την διάρκεια του Β' Παγκοσμίου Πολέμου να δανεισθεί 10 εκατομμύρια δολάρια απο την Εταιρεία Πετρελαίου, ποσόν γιά την εξόφληση του οποίου χρειάστηκαν, επτά ολόκληρα χρόνια. [1939 -1946] (100)

Μέχρι τις αρχές της Δεκαετίας του 50 το ετήσιο ατομικό εισόδημα στα κράτη - μέλη ήταν πολύ χαμηλό, (101) ενώ η έλλειψη προγραμματισμού και συντονισμού ήταν το γενικό χαρακτηριστικό, που επικρατούσε στα πλαίσια των αραβικών κυβερνήσεων. (102)

Η Δεκαετία του 70 όμως, παρουσίασε τελείως διαφορετική εικόνα, γιά την αραβική περιοχή γενικά. Η απότομη αύξηση της τιμής του πετρελαίου, οδήγησε αυτομάτως και στην αύξηση του ετήσιου ατομικού εισοδήματος στις αραβικές χώρες, (103) όπου έφθασε μάλιστα σέ μερικές περιπτώσεις, όπως στο Κουβέιτ λ.χ. να θεωρηθεί ως το υψηλότερο στόν κόσμο [3080 \$] (104)

Η αναφερόμενη παραπάνω αύξηση στην τιμή του πετρελαίου του 1973, εν τούτοις, δημιούργησε καινούρια δεδομένα στην αραβική περιοχή, συνεπώς οι τελείως διαφορετικοί προβληματισμοί, αλλά και σκοποί σχηματίζουν νέα πραγματικότητα και οράματα. (105) που επηρεάζουν αναλόγως την πορεία του Συνδέσμου.

2) Στο πολιτικό τομέα:

Τεράστιες πολιτικές εξελίξεις έχουν σημειωθεί στην αραβική περιοχή, από την ίδρυση του Συνδέσμου και μέχρι σήμερα. Άρκει να αναφερθεί, ότι τα αραβικά κράτη, συμπεριλαμβανομένων και των ιδρυτικών

μελών του Οργανισμού. Δεν απολάμβαναν τότε την πολιτική τους ανεξαρτησία, ενώ, σήμερα, με εξαίρεση την Παλαιστίνη είναι αναγνωρισμένα ανεξάρτητα κράτη. Η εξέλιξη αυτή οφείλεται, κυρίως, τόσο στην αδυναμία των ευρωπαϊκών αυτοκρατοριών, όσο και στην άνθηση του αντιαποικιακού αγώνα και του απελευθερωτικού πνεύματος, που κυριαρχούσαν όχι μόνο στην αραβική περιοχή αλλά και διεθνώς. (106)

Εξάλλου, οι αραβικές χώρες εντάχθηκαν σταδιακά [δηλαδή μόλις απελευθρώνονταν] στον ΟΗΕ αλλά και, παράλληλα, στον Αραβικό Σύνδεσμο. Στην συνέχεια, απέκτησαν επιπλέον και την ιδιότητα του μέλους του Κινήματος των Αδεσμεύτων, όπου ήταν πολύ έντονη η παρουσία τους και έπαιξαν εξαιρετικό ρόλο – ειδικά δέ η Αίγυπτος – στην κατεύθυνση και στην πορεία του Κινήματος. Οι αραβικές χώρες εξάλλου, κατάφεραν, σε μεγάλο βαθμό, να διαφυλάξουν τα κυριαρχικά τους δικαιώματα, και να τονίσουν την ανεξαρτησία τους, ασκώντας διάφορες ενέργειες και πρωτοβουλίες, όπως την διαφοροποίηση των πηγών οπλισμού, την κρατικοποίηση του αραβικού πετρελαίου, τον έλεγχο της εσωτερικής αγοράς και της εθνικής οικονομίας γενικά κλπ. Οι ενέργειες αυτές, αν και βεβαιώνουν την ανεξαρτησία των αραβικών κρατών, τονίζουν ταυτόχρονα και την πολιτική εξέλιξη στα πλαίσια του Συνδέσμου. Συνεπώς, καμιά σύγκριση – στον πολιτικό τομέα – δεν δύναται να γίνει μεταξύ της σημερινής και της τότε [δηλαδή του 1945] κατάστασης.

3) Στο κοινωνικό τομέα:

Αναμφισβήτητα, ραγδαίες εξελίξεις είχαν σημειωθεί και στο κοινωνικό τομέα στην αραβική περιοχή, από την ίδρυση του Συνδέσμου, και μέχρι σήμερα. Οι εξελίξεις αυτές οφείλονται, κατά κύριο λόγο, τόσο στην αύξηση της τιμής του πετρελαίου, όσο και στην ανθρώπινη μετακίνηση μεταξύ των αραβικών κρατών. Έτσι, οι διάφορες κοινωνικές πλευρές [όπως π.χ. η παιδεία, η ιατρική περίθαλψη, η βελτίωση των συνθηκών εργασίας...κλπ] αν και δεν ικανοποιήθηκαν πλήρως, σημείωσαν, ωστόσο, μεγάλη βελτίωση και δεν συγκρίνονται πλέον με την κατάσταση που επικρατούσε κατά την διάρκεια της Δεκαετίας του 40. Ως ζωντανό παράδειγμα, δύναται να αναφερθεί ο αριθμός των πτυχιούχων – των περίπου 50 αραβικών πανεπιστημίων το 1979 – που αναμένεται να αγγίξει στο τέλος

του αιώνα τα 12 εκατομμύρια.(107) Είναι φανερό πιά, ότι ο αριθμός αυτός θα ήταν έξω κάθε φαντασίας ή λογικής, στην περίοδο ίδρυσης του Συνδέσμου, αν ληφθεί υπ' όψιν, ότι ο πληθυσμός των 7 ιδρυτικών μελών, δέν ξεπερνούσε τότε συνολικά τα 30 εκατομμύρια.(108) 'Ας σημειωθεί τέλος, ότι αναμένεται, βάσει προσφάτων προβλέψεων, να αριθμεί ο Αραβικός Κόσμος στο τέλος του 20ου αιώνα, τα 250 εκατομμύρια περίπου.

Β/ Οι εξελίξεις στο εξωτερικό χώρο

Χωρίς αμφιβολία, οι σχέσεις μεταξύ των κρατών - μελών ή μεταξύ των μελών και του Οργανισμού, επηρεάζονται είτε θετικά, είτε αρνητικά, αναλόγως της κατάστασης που επικρατεί και στον εξωτερικό χώρο. Επομένως, οποιαδήποτε αλλαγή ή εξέλιξη σημειώνεται στα δεδομένα του εξωτερικού χώρου, απαιτεί την ανάλογη ρύθμιση στο εσωτερικό πεδίο. Προφανώς, η άρρηκτη αυτή σχέση δέν είναι πρόσφατη αλλά παρατηρείται πολλά χρόνια πριν απο την ύπαρξη του Συνδέσμου. 'Ετσι, η ανάπτυξη του καπιταλισμού στην Δυτική Ευρώπη, οδήγησε τους ευρωπαίους στην κατάκτηση διαφόρων περιοχών της γής, συμπεριλαμβανομένης και της αραβικής περιοχής. Τα υφαρπαγμένα πλούτη των περιοχών αυτών, δέν είχαν μόνο ως συνέπεια την συγκέντρωση και επομένως την αύξηση του κεφαλαίου στην Ευρώπη, αλλά και επιπλέον την άνθηση της βιομηχανικής παραγωγής. Η βιομηχανία, όμως, όπως είναι άλλωστε φυσικό, είναι αχόρταγη και απαιτεί περισσότερη πρώτη ύλη και, στην συνέχεια, καινούριες αγορές, πράγμα που ικανοποιείται μόνο με καθαρή και άμεση στρατιωτική κατοχή και δημιουργία αποικιών.(109) Λόγω λοιπόν της αραβικής απομόνωσης, καθυστέρησαν πολύ οι άραβες να καταλάβουν τις τότε εξελίξεις, που έγιναν στο ευρωπαϊκό χώρο, και το συνειδητοποιήσαν αυτό μόνο, όταν κατέβηκε ο στρατός του NAPOLEON το 1798 στην Αίγυπτο.(110)

Κατάφεραν, ωστόσο, οι ευρωπαϊκές δυνάμεις να δημιουργήσουν ενιαίο οικονομο - κοινωνικό σύστημα, βάσει του οποίου ενσωματώνεται η οικονομία των αποικιών με την οικονομία της "Μητροπόλης", αλλά πάντα υπέρ της δεύτερης. Το άμεσο αποτέλεσμα του παραπάνω συστήματος, ήταν η συγκέντρωση της τεράστιας αναπτυγμένης βιομηχανίας σε ελάχιστα δυτικοευρωπαϊκά κράτη, τα οποία ήταν, πλέον, σε θέση να κυριαρχήσουν στον κόσμο ολόκληρο. Παρόλες τις επιτυχίες των διεθνών κινημάτων

απελευθέρωσης, κυρίως δέ, κατά την διάρκεια της Δεκαετίας του 50 και τα λαμπρά αποτελέσματα που σημειώθηκαν, με αποκορύφωμα την πολιτική ανεξαρτησία όλων των κρατών με ελάχιστες εξαιρέσεις (π.χ. την Παλαιστίνη). Παρόλα αυτά, η διεθνής οικονομία παρέμεινε ανισόρροπα διανεμημένη υπέρ των παλαιών αποικιοκρατών. Με διάφορα μέσα, εν συνεχεία, όπως π.χ. την στρατιωτική δύναμη, την κατεύθυνση των διεθνών μέσων ενημέρωσης κλπ, κατάφερε το "κέντρο" [οι δυτικές χώρες], σύμφωνα με το ισχύον σύστημα, να ελέγχει πλήρως την διεθνή οικονομία και πολιτική, καθώς και να επιβάλει την θέλησή του στις περιφέρειες [τον Τρίτο Κόσμο].(111) Για πολύ καιρό, κατάφερε τόσο το κέντρο όσο και το καπιταλιστικό σύστημα, να αντιμετωπίζουν επιτυχώς όλα τα εμπόδια που παρουσιάζονταν.(112)

Η σταδιακή όμως, οικονομική κάμψη, που παρουσιάστηκε, οδήγησε σε αδιέξοδο την δυτική βιομηχανία καθώς και το διεθνές οικονομικό σύστημα. Έτσι, η Δεκαετία του 70, εν όψει της συσσώρευσης των φοβερών όπλων καταστροφής, αλλά και της εξασθένησης της οικονομίας των σοσιαλιστικών χωρών και παράλληλα της πτώχειας των χωρών του Τρίτου Κόσμου, ανάγκασε τους ηγέτες των πλουσίων και αναπτυγμένων χωρών να αντιμετωπίσουν καινούρια αδιέξοδα, πράγμα που επέβαλε το διάλογο Βορρά -Νότου, την Σύνοδο Κορυφής των 7 πλουσιώτερων χωρών κλπ. Μεγάλο, ωστόσο, είναι και το άνοιγμα προς το δυτικό οικονομικό και πολιτικό σύστημα, και η υιοθέτηση τελείως διαφορετικού πολιτικοκοινωνικού συστήματος, που έγινε από τις χώρες του Ανατολικού Μπλόκ.(113) Παράλληλα δέ, σοβαρές και αξιόλογες προσπάθειες ξεκίνησαν από τις χώρες του Τρίτου Κόσμου, ώστε να μπορεί να επιτευχθεί η βελτίωση αλλά και η διόρθωση των σχέσεων όλων των κρατών στους διάφορους τομείς.

Απ'όσα αναφέρθηκαν παραπάνω, συνάγεται, ότι οι αραβικές χώρες, αν δέν χαράξουν την δική τους ανεξάρτητη πολιτική οι ξένες δυνάμεις, καθώς και τα διεθνή κέντρα αποφάσεων, με άμεσες ή έμμεσες επεμβάσεις, θα κατευθύνουν την αραβική πολιτική. Στην τελευταία αυτή περίπτωση, η αραβική πολιτική, αναμφίβολα, θα είναι προς όφελος των ξένων και κυρίαρχων δυνάμεων και δέν θα εκφράζει τον λαό της περιοχής. Εξάλλου, είναι χαρακτηριστικό, ότι οι αραβικές χώρες, όταν κατάλαβαν, μετά από πολλά χρόνια κατοχής, την ουσιαστική τους δύναμη, κατάφεραν να ανατρέψουν τα τότε δεδομένα. Στην συνέχεια όμως, οι αραβικές

κυβερνήσεις και λόγω της εξαρτημένης πολιτικής, που ακολούθησαν, ανάθεσαν την ανάπτυξη της περιοχής σε ξένες επενδύσεις και βοήθειες, με αποτέλεσμα να γίνει σημερινός φίλος ο χθесινός εχθρός, ο οποίος αναμένεται να βελτιώσει την κατάσταση, παρόλο που ο ίδιος ήταν ο φταίχτης και δημιουργός της. (114)

Η αλήθεια είναι, ότι μεγάλη ένταση επικρατεί στην σημερινή αραβική πολιτική κατάσταση: Συσσώρευση των διαφορών μεταξύ των αραβικών κρατών, δημιουργία αξόνων και πόλων στο "κορμί" του αραβικού κόσμου, δυσάρεστες εξελίξεις στο παλαιστινιακό, ξάπλωση του Ισραήλ, αύξηση της ξένης επέμβασης στην περιοχή κλπ. (115) Προφανώς, η αντιμετώπιση της παραπάνω κατάστασης, δέν επιτυγχάνεται παρά μόνο βάσει ενιαίας αραβικής πολιτικής, πράγμα που δύναται να υλοποιηθεί με την βελτίωση και την ενδυνάμωση του Αραβικού Συνδέσμου. Για να γίνει όμως αυτό, πρέπει, κατ'αρχήν, να τροποποιηθεί ο Καταστατικός Χάρτης του Οργανισμού, διότι, είναι ουτοπικό να ανταποκριθεί ο Καταστατικός Χάρτης του 1945 στα σημερινά εξωτερικά δεδομένα.

6/ ΟΙ ΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΕΣ ΤΡΟΠΟΠΟΙΗΣΕΙΣ

Κατ'αρχήν, πρέπει να τονισθεί, ότι ο ΣΑΚ παρόλη την κριτική που δέχεται, ιδιαίτερα δέ, σέ ότι αφορά του έργου του στο αραβικό πεδίο, απέδειξε αρκετά μεγάλη αξία και ικανότητα ως Οργανισμός. Έτσι, αν και δέν είναι καθόλου λίγα τα προβλήματα που αντιμετωπίζει, κυρίως στον οργανωτικό τομέα, που δυσχεραίνουν τον ρόλο του, κατόρθωσε ο Σύνδεσμος, έστω μερικώς, να υποσκελίσει τις αραβικές διαφορές και να κάμει αισθητή την παρουσία του. (116) Η συνεχής ωστόσο προσφυγή στον Οργανισμό, ακόμα και απο τα μέλη, που αρχικά αμφισβήτησαν δημόσια τον ρόλο του [όπως π.χ. ο Λίβανος], αποδεικνύει την σημασία του για την αραβική πορεία. Η βελτίωση, όμως, της λειτουργίας του Συνδέσμου, ώστε να υλοποιηθούν τόσο οι σκοποί του, όσο και οι προσδοκίες του, απαιτεί σέ μεγάλο βαθμό, τροποποιήσεις του Καταστατικού του Οργανισμού. Οι τροποποιήσεις αυτές, ωστόσο, πρέπει να είναι πλήρως αιτιολογημένες, και να συνδέονται ρητά, είτε μέ την αδυναμία, είτε με την έλλειψη ανταπόκρισης στα μεταβαλλόμενα δεδομένα, είτε, τέλος, με τα κενά των διατάξεων των άρθρων του Καταστατικού. Παράλληλα δέ, οι τροποποιήσεις πρέπει να παρουσιάζουν και μελλοντική προοπτική και πρόβλεψη [τουλάχιστον για το άμεσο μέλλον], και να μή περιορίζονται στα σημερινά δεδομένα. (117)

Σχεδόν, όλες οι απόψεις συμπίπτουν και αναφέρονται στην ανάγκη τροποποίησης του Καταστατικού του ΣΑΚ. (118) αν και διαφωνούν περί του είδους καθώς και το μεγέθους της τροποποίησης. Έτσι, ενώ μερικοί αναφέρονται στην τροποποίηση των σχετικών άρθρων του μηχανισμού του Συνδέσμου, άλλοι αναφέρθηκαν σέ άλλα λειτουργικά θέματα, όπως την χορήγηση περισσότερων κυριαρχικών δικαιωμάτων υπέρ του Οργανισμού, την υιοθέτηση της αρχής της πλειοψηφίας αντί της ομοφωνίας, που επικρατεί για λήψη των αποφάσεων. (119)

Η αλήθεια είναι, ότι η τροποποίηση του Καταστατικού Χάρτη του Συνδέσμου θα πρέπει να είναι καθολική και ριζική, διότι, όπως είναι φανερό, η μερική τροποποίηση είναι ανώφελη, εφόσον η πραγματική βελτίωση της λειτουργίας του Οργανισμού, αποτελεί αμετάκλητο σκοπό σέ τελική ανάλυση. Συνεπώς, η σωστή και παραγωγική λειτουργία του

Οργανισμού, συνιστά την προϋπόθεση της καθολικής τροποποίησης και όχι της περιορισμένης και περιοδικής, ώστε να εξασφαλίζει μεγαλύτερο χρονικό διάστημα πριν την επόμενη τροποποίηση. Στις παρακάτω γραμμές, γίνεται αναφορά του εξής ερωτήματος: Τί πρέπει να περιλαμβάνει η τροποποίηση;

Α' ΟΙ ΤΡΟΠΟΠΟΙΗΣΕΙΣ ΣΤΑ ΠΛΑΙΣΙΑ ΤΩΝ ΟΡΓΑΝΩΝ ΤΟΥ ΣΑΚ

Οι τροποποιήσεις στα πλαίσια των οργάνων του Συνδέσμου, επιτυγχάνονται με την κάλυψη τριών βασικών σημείων: 1/ Την δημιουργία νέων οργάνων. 2/ Την ενίσχυση της υπάρχουσας Γενικής Γραμματείας, και 3/ Την αναδιοργάνωση των ειδικευμένων, στα πλαίσια του Συνδέσμου, οργανώσεων. Συγκεκριμένα:

1/ Η ίδρυση πρόσθετων και νέων οργάνων:

Είναι φανερό πλέον, ότι η αρχική αντίληψη, βάσει της οποίας απλοποιείται η σύνθεση και τα όργανα του Συνδέσμου, πράγμα που εκφράσθηκε με το Συμβούλιο, την Γ. Γραμματεία, και τις Μόνιμες Επιτροπές, δέν ευσταθεί. Όπως είχε αποδειχθεί, άλλωστε, στην πράξη και, κατά την πορεία του Οργανισμού, η αντιμετώπιση των αναγκών συνιστά νέα όργανα. Μερικά απ'αυτα τα όργανα, ιδρύθηκαν στην πραγματικότητα [όπως η Σύνοδος Κορυφής λ.χ.] και αποτέλεσαν μάλιστα, την "άτυπη" τροποποίηση του Καταστατικού Χάρτη. Κατά συνέπεια, η εκπλήρωση των κενών, απαιτεί την ίδρυση των εξής οργάνων τα οποία είναι:

α) Η Σύνοδος Κορυφής:

Όπως ανφέρθηκε ήδη παραπάνω, η Σύνοδος Κορυφής, επιτέλεσε μία άτυπη τροποποίηση του Καταστατικού, πού έλαβε χώρα απο το 1964. Ωστόσο, όμως, πολλές δύσκολες αλλά και πολύπλοκες αραβικές διαφορές βρήκαν την λύση τους, χάρη των Συνόδων Κορυφής, οι οποίες λειτούργησαν, βάσει δύο βασικών αρχών: της καλής πίστewς, και της αδελοφoσύνης, όπου επικρατεί φανερά το "οικογενειακό πνεύμα".

Η αλήθεια είναι, ότι ο Αραβικός Κόσμος, στο σύνολό του,

διακυβερνάται απο ασταθείς και "φοβισμένες" κυβερνήσεις, όπου μεγάλη δυσπιστία επικρατεί, είτε μεταξύ των αραβικών κυβερνήσεων, είτε μεταξύ αυτών και των λαών τους. Επικρατεί επίσης, σέ μεγάλο βαθμό, ο φόβος απο εξωτερικές επεμβάσεις. Η "δραματική" αυτή κατάσταση, πέραν απο την χαλάρωση που δημιουργεί στους κόλπους της αραβικής πολιτικής, φανεώνει επίσης, και την έλλειψη της νομιμοποίησης των θεσμών εντός των αραβικών κρατών. (120) Εξάλλου, η έκφραση της αραβικής πολιτικής περιορίζεται σέ μία μικρή ομάδα ατόμων, όπου δύναται να αποφασίζει ένα μόνο άτομο, για την πολιτική ολόκληρης της χώρας. (121) Συνεπώς, η προσωπική επέμβαση και πρωτοβουλία των αράβων προέδρων είναι αναγκαία, για εξασφάλιση σταθερής λύσης οποιουδήποτε προβλήματος. Γιά τους παραπάνω λόγους, η σαφής και ρητή αναφορά στη Συνόδο Κορυφής, ως βασικού όργανου στα πλαίσια του Συνδέσμου, είναι απαραίτητη για την παρά πέρα πορεία του Οργανισμού.

β) Η Αραβική Βουλή:

Η δημιουργία ενός οργάνου στα πλαίσια του Συνδέσμου, ως λαϊκή βουλή, με οποιαδήποτε ονομασία [π.χ. Λαϊκό Συμβούλιο] ώστε να εκφρασθεί η αραβική λαϊκή γνώμη, είναι στην ουσία, ένα παλαιό όνειρο. Σχεδόν, όλες οι σχετικές μελέτες, κατάληξαν στο συμπέρασμα, βάσει του οποίου, η λαϊκή συμμετοχή στους κόλπους του Συνδέσμου, αποτελεί ανεπόφευκτο γεγονός για την σωστή πορεία του Συνδέσμου. Οι οπαδοί της άποψης αυτής, καταλογίζουν την πλήρη ευθύνη της άθλιας κατάστασης που επικρατεί στον Σύνδεσμο, και στον καθαρά κυβερνητικό χαρακτήρα του Οργανισμού. Πιστεύουν λοιπόν, ότι, οι συνεχόμενες πολιτικές διαφορές, εμποδίζουν κάθε αντικειμενική αλλά και αποτελεσματική αντιμετώπιση των προβλημάτων. Έτσι, η δημιουργία του παραπάνω οργάνου, σύμφωνα με την άποψη τους, αποτελεί, συνδετικό κρίκο που συνδέει τον Σύνδεσμο, με την λαϊκή βάση.

Προφανώς, η ίδρυση τέτοιου οργάνου, βοηθά στο να γίνει πιά εύκολη, αλλά και επιτυχής η λαϊκή εποπτεία όσον αφορά την εκτέλεση των αποφάσεων του Οργανισμού, στην λαϊκή πίεση επί των κυβερνήσεων, γιά περισσότερη αραβική συνεργασία, στην δημιουργία γενικής λαϊκής αραβικής γνώμης μέ κύρος... κλπ. (122)

γ) Τα Μόνιμα Γραφεία:

Η ολοκλήρωση της λαϊκής συμμετοχής που εκφράζεται κυρίως, όπως αναφέρθηκε ήδη παραπάνω, με την ίδρυση στα πλαίσια του Συνδέσμου, της Λαϊκής Βούλησης, δύναται να επιτυγχάνεται με άνοιγμα Μονίμων Γραφείων του Οργανισμού στα εδάφη των κρατών μελών. Η αλήθεια είναι, ότι, λειτουργούν ήδη με λαμπρά αποτελέσματα, διάφορα Γραφεία εκτός των εδαφών των κρατών μελών, πράγμα που έγινε σύμφωνα με το πνεύμα του Καταστατικού. Ως αιτιολογία, εν τούτοις, ανοίγματος των παραπάνω Γραφείων, ήταν η αντιμετώπιση του αντι-αραβικού διεθνούς κύματος, που κυριαρχούσε στα ξένα μέσα μαχικής ενημέρωσης, καθώς και η δημιουργία φιλο - αραβικής διεθνούς γνώμης στην συνέχεια.

Στο εσωτερικό πεδίο όμως, όπου η ενημέρωση του άραβα πολίτη περί των δραστηριοτήτων του Συνδέσμου, είναι απαραίτητο στοιχείο, κανένα Γραφείο δεν λειτουργεί, για τον σκοπό αυτό. Από άλλη σκοπιά, η λειτουργία των Γραφείων αυτών πέραν της εποπτείας εκτέλεσης των αποφάσεων του Συνδέσμου, όπου πολλές φορές, μένουν ανεκτέλεστες εξ αιτίας της γραφειοκρατίας και μόνο, πλαταίνει το λαϊκό αίσθημα περί της αναγκαιότητας ύπαρξης του Οργανισμού, πράγμα που η έλλειψή του είναι αισθητή σήμερα.

2/ Η ενίσχυση της Γενικής Γραμματείας:

Η ενίσχυση της Γενικής Γραμματείας του Συνδέσμου, πραγματοποιείται κυρίως με την βελτίωση της ικανότητας του ανθρωπίνου δυναμισμού [δηλαδή του προσωπικού] του Οργανισμού. Δύναται ωστόσο, να επιτυγχάνεται ο άνωτέρω σκοπός, με την διεύρυνση των αρμοδιοτήτων του Γενικού Γραμματέα, καθώς και την δημιουργία του άραβα διεθνούς υπαλλήλου. Συγκεκριμένα:

α) Οι αρμοδιότητες του Γενικού Γραμματέα:

Ελάχιστες είναι οι αρμοδιότητες του Γενικού Γραμματέα σύμφωνα με το γράμμα του Καταστατικού Χάρτη του Συνδέσμου. Ο Γενικός Γραμματέας όμως στην πράξη, υπερβαίνει σε πολύ μεγάλο βαθμό τις λίγες καταστατικές

του αρμοδιότητες, οι οποίες αναφέρονται στα άρθρα 12 και 13 του Καταστατικού. Οι πρωτοβουλίες του Γενικού Γραμματέα όμως, αν και δέν γίνονται πάντα καλοδεχόμενες απ'όλα τα μέλη του Οργανισμού, δέν έχουν εν τούτοις, ούτε καν καταστατική κάλυψη τις περισσότερες φορές. Δέν είναι ωστόσο, λίγες οι φορές που ασκήθηκε σκληρή κριτική και διαμαρτυρία, όταν η συγκεκριμένη πράξη του Γενικού Γραμματέα, άμεσα η έμμεσα, θίγει τα συμφέροντα ενός μέλους.(123) Αντίθετα, οι επιτυχίες του Γενικού Γραμματέα, καταλογίζονται πάντα υπέρ του Οργανισμού.

Απ'όσα αναφέρθηκαν, συνάγεται, ότι, οι αρμοδιότητες του Γενικού Γραμματέα, κυρίως δέ, εν όψει των εξελίξεων που σημειώθηκαν στις ενδοαραβικές σχέσεις, θα πρέπει να διευρυνθούν σέ μεγάλο βαθμό. Εξάλλου, η ρητή αναφορά των αρμοδιοτήτων αυτών στον Καταστατικό Χάρτη, θα βάλλει τέρμα στις διακινδυνευμένες πρωτοβουλίες του Γενικού Γραμματέα, και συγχρόνως, θα πλουτίσει την πορεία του Οργανισμού γενικά, στην συνέχεια.

β) Το Προσωπικό:

Σύμφωνα με την κρατούσα άποψη, ο Σύνδεσμος δέν κατάφερε να δημιουργήσει τον άραβα διεθνή υπάλληλο, όπως όφειλε να κάνει, αν ληφθεί υπ'όψιν, η σχετική μεγάλη χρονική διάρκεια απο την ίδρυση του Οργανισμού, μέχρι σήμερα. Η αποτυχία αυτή, ωστόσο, οδήγησε μέχρι ορισμένο σημείο, όπως πιστεύουν πολλοί, στην μή ορθή πορεία του ιδίου του Συνδέσμου. Η αλήθεια είναι, ότι ο Σύνδεσμος τουλάχιστον μέχρι το έτος 1980, στηριζόταν κυρίως σέ υπαλλήλους διορισμένους κατ'ευθείαν απο τις κυβερνήσεις τους,(124) πράγμα που σημαίνει στην πράξη ότι η κύρια ευθύνη των υπαλλήλων αυτών, ήταν απέναντι των κυβερνήσεων τους και όχι του Οργανισμού. Αξιοσημείωτο είναι, ότι, οι διεθνείς οργανισμοί, αντίθετα απο τον Σύνδεσμο, απαγορεύουν ρητά οποιαδήποτε ανάμειξη στα καθήκοντα του προσωπικού απο τα μέλη, περιορίζοντας μάλιστα κάθε ευθύνη του προσωπικού απέναντι του Οργανισμού, και μόνο.(125)

Συμπερασματικά, δύναται να σημειωθεί, ότι, η απομάκρυνση του προσωπικού του Συνδέσμου, απο κάθε επιρροή των μελών του Οργανισμού, βάσει ρητής καταστατικής διάταξης, αποτελεί αναμφίβολα, το πρώτο βήμα στην σωστή και παραγωγική πορεία του Συνδέσμου.

3) Η αναδιοργάνωση των Ειδικευμένων Οργανώσεων:

Ο αιγύπτιος διεθνολόγος BUTROS GALLI, στην ανάλυσή του, για τις αιτίες του φαινομένου του ογκώδους σώματος του Συνδέσμου, όπου αναφύονται διαρκώς ειδικευμένες οργανώσεις, κατάληξε στα εξής συμπεράσματα: 1) Η αραβική πολιτική αντιμετωπίζει συνήθως κάθε αποτυχία με ίδρυση καινούριων οργάνων, ώστε να καταλογισθεί η ευθύνη μόνο σέ οργανωτική βάση και παράλληλα να αναζωογονηθεί η ελπίδα στην αραβική λαϊκή γνώμη. 2) Προκειμένου να διορθωθεί η πορεία ενός οργάνου, ευκολότερο είναι η ίδρυση άλλου νέου, έστω με τις ίδιες αρμοδιότητες και σκοπούς, διότι η τροποποίηση του Καταστατικού ενός οργάνου, θα άνοιγε την πόρτα προς την τροποποίηση του ιδίου του Καταστατικού Χάρτη του Συνδέσμου, πράγμα που αποφεύγουν σκόπιμα όλες, σχεδόν, οι αραβικές κυβερνήσεις μέχρι σήμερα. 3) Το ογκώδες σώμα του Συνδέσμου ανταποκρίνεται στο πνεύμα καθώς και στην ψυχολογία πολλών αραβικών κυβερνήσεων, διότι ενθουσιάζονται με το μέγεθος και την εμφάνιση, παρά με την ουσία. (126)

Η αλήθεια είναι, ότι, ο Καταστατικός Χάρτης του Συνδέσμου, παρουσιάζει κενά ως προς την ίδρυση των οργάνων του Συνδέσμου, (127) πράγμα που οδήγησε κατ'ανάγκη, στην ίδρυση περισσότερων και κυρίως πιο ειδικευμένων οργάνων, (128) για την αντιμετώπιση των αυξανόμενων αναγκών της λειτουργίας του Συνδέσμου, αλλά και της αραβικής συνεργασίας γενικότερα.

Η διόρθωση ωστόσο της αναφερόμενης παραπάνω κατάστασης, επιτυγχάνεται προφανώς μόνο με την αναδιοργάνωση των Ειδικευμένων Οργανώσεων, η μέ την διάλυση των αχρήστων ή με συγχώνευση δύο η περισσότερων, που έχουν παρόμοιες αρμοδιότητες και σκοπούς.

Β' ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΕΣ ΤΡΟΠΟΠΟΙΗΣΕΙΣ

Στην κατηγορία αυτή, εντάσσονται οι τροποποιήσεις οι οποίες αφορούν τα ζητήματα λειτουργίας του Συνδέσμου. Οι προβλεπόμενες ωστόσο τροποποιήσεις είναι ποικίλης φύσης και καλύπτουν μεγάλο φάσμα ζητημάτων, όπως το ζήτημα της κυριαρχίας των κρατών - μελών, η ανάπτυξη της πολιτικής συνεργασίας, η βελτίωση του συστήματος διευθέτησης των

διαφορών, η αραβική ένωση...κλπ. Συγκεκριμένα:

1/ Το ζήτημα των κυριαρχικών δικαιωμάτων:

Το ζήτημα των κυριαρχικών δικαιωμάτων των μελών του Συνδέσμου, δέν παύει να αποτελεί ένα συνεχόμενο ζήτημα που προβληματίζει σοβαρά την πορεία του Οργανισμού. Η δέ διατήρηση των κυριαρχικών δικαιωμάτων των μελών εξ ολοκλήρου, όπως τονίζεται επανειλημμένα απο τον Καταστατικό Χάρτη του ΣΑΚ, αντανακλάται κατ'ευθείαν σ'όλες τις δραστηριότητες του Οργανισμού. Φανερά επηρεασμένος απο το Σύμφωνο της ΚτΕ, ο Καταστατικός Χάρτης του Συνδέσμου, υιοθέτησε χωρίς προασθαφαίρεση, την διατήρηση απο τα μέλη, των κυριαρχικών τους δικαιωμάτων. Αυτό το στοιχείο, επειδή αποτελούσε, όπως πιστεύουν πολλοί, την κυριότερη αιτία διάλυσης της ΚτΕ, δέν δικαιολογεί καθόλου την επιμονή του συντάκτη του Καταστατικού Χάρτη του Συνδέσμου στο θέμα, και μάλιστα, μετά απο τόσα χρόνια.

Η αλήθεια είναι ότι το πρόβλημα του βαθμού υποχώρησης των κρατών μελών των διεθνών οργανισμών, απο ωρισμένα κυριαρχικά δικαιώματα τους, υπέρ του Οργανισμού, είναι παλαιο φαινόμενο. Η σημασία όμως της ύπαρξης του διεθνούς οργανισμού, καθώς και η λειτουργία του συστήματος της διεθνούς συνεργασίας, υπέβαλε χωρίς δισταγμό, όπως έγινε άλλωστε γενικά δεκτό, τον περιορισμό αλλά και την απαλλοτρίωση απο κυριαρχικά δικαιώματα των κρατών - μελών.

Νόμιμο παιδί της διατήρησης των απολύτων κυριαρχικών δικαιωμάτων των μελών, είναι η αρχή της ομοφωνίας για λήψη των αποφάσεων του Οργανισμού, μέ όλες τις αρνητικές συνέπειες που συνεπάγονται απ'αυτη. Η αρχή αυτή ωστόσο, πέραν απο τα εμπόδια και τους φραγμούς που υψώνονται στο δρόμο του Συνδέσμου, προβλέπει επίσης, σύμφωνα με την κρατούσα άποψη, στην μή δημιουργία του κράτους - ηγέτης.(129) Το σίγουρο εν τούτοις, είναι, ότι, η πολιτική κατάσταση που επικρατούσε τότε, όπου τα ιδρυτικά μέλη προσπάθησαν με πείσμα να ολοκληρώσουν την ανεξαρτησία τους, και παράλληλα να ενεργούν, έστω μέσα στα πλαίσια ενός οργανισμού, ως ανεξάρτητα κράτη, είχε σαν άμεσο αποτέλεσμα, την απόλυτη διατήρηση των κυριαρχικών τους δικαιωμάτων. Αυτό όμως, δέν δικαιολογεί σε καμιά περίπτωση, την συνέχιση της κατάστασης, αν ληφθούν υπ'όψιν, οι ραγδαίες εξελίξεις που σημειώθηκαν όχι μόνο στα πλαίσια του Συνδέσμου αλλά και

στην αραβική περιοχή γενικότερα.

Επομένως, γεννιέται, αναμφίβολα η ανάγκη τροποποίησης όλων των σχετικών διατάξεων του Καταστατικού Χάρτη, που αναφέρονται, είτε άμεσα, είτε έμμεσα, στην διατήρηση από τα κράτη μέλη, των κυριαρχικών δικαιωμάτων, καθώς και η υιοθέτηση των αρχών, βάσει των οποίων, καθορίζεται ρητά, περισσότερη υποχώρηση των κυριαρχικών δικαιωμάτων υπέρ του Συνδέσμου.

2) Η ανάπτυξη της πολιτικής συνεργασίας:

Ο Καταστατικός Χάρτης του Συνδέσμου, αποτελεί στην ουσία μία ρητή αναγνώριση της πολιτικής κατάστασης που επικρατούσε κατά την διάρκεια της ίδρυσης του Οργανισμού. Το παραπάνω συμπέρασμα συνάγεται καθαρά από τους ελάχιστους σκοπούς του Συνδέσμου. Αξιοσημείωτο, ωστόσο, είναι ότι τα ιδρυτικά μέλη ασκούσαν τότε σχεδόν ταυτόσημη ή, τουλάχιστον, παρόμοια πολιτική. Οι ραγδαίες όμως εξελίξεις που σημειώθηκαν στην γενική πολιτική των κρατών – μελών από την μία μεριά, καθώς και οι διαφορετικές πολιτικές γραμμές και οι διαφοροποιημένες πολιτικές θέσεις μεταξύ των κρατών μελών από την άλλη πλευρά, οδηγούν κατευθείαν στο συμπέρασμα, βάσει του οποίου είναι αδύνατο να ανταποκριθεί ο Καταστατικός Χάρτης στην σημερινή πολιτική κατάσταση. (130)

Δεδομένου του ζωηρού ενδιαφέροντος του Καταστατικού Χάρτη ως προς την συνεργασία μεταξύ των μελών, συμπεριλαμβανομένου και του πολιτικού τομέα, παρέμεινε παρόλα αυτά, ουσιαστικά τό όλο θέμα χωρίς καμιά παραπέρα ρύθμιση. Εξάλλου, ο Καταστατικός Χάρτης, περιορίσθηκε με ασάφεια όμως στον συντονισμό των ενεργειών της αναφερόμενης σχετικής συνεργασίας, πράγμα που σημαίνει στην πράξη, ότι η τύχη της συνεργασίας [της οποιασδήποτε συνεργασίας], εξαρτάται κατά κύριο λόγο, από την θέληση και μόνο των μελών. (131) Έτσι, η ύπαρξη και μόνο της πολιτικής βούλησης, στα πλαίσια του Συνδέσμου, εξασφαλίζει συνήθως, ακόμα και στις δύσκολες περιπτώσεις, όπως π.χ. ήταν η κρίση του Κουβέιτ του 1961, την απαιτούμενη συνεργασία και, στη συνέχεια, την αποτελεσματική αντιμετώπιση της κατάστασης. Παράλληλα, η έλλειψη της σαφούς πολιτικής βούλησης, συμβάλλει, σε μεγάλο βαθμό, στην παράταση της κατάστασης, όπως συμβαίνει στην συνεχιζόμενη λιβανική κρίση. (132)

Συνεπώς, καμιά πραγματική συνεργασία, κυρίως δε στον κρίσιμο πολιτικό τομέα, δέν δύναται να υλοποιηθεί, χωρίς την ρητή καταστατική ρύθμιση πρώτον, και δεύτερον, την απελευθέρωση του Συνδέσμου από την κυριαρχία των μελών του.

Η επιτυχημένη ωστόσο ώθηση της πολιτικής συνεργασίας στα πλαίσια του Οργανισμού, δημιουργεί, κατά κύριο λόγο, την αυτοπεποίθηση των κρατών - μελών περί της αύξησης των περιθωρίων κίνησης του Συνδέσμου, ειδικά δέ, στο πεδίο της ενιαίας εξωτερικής πολιτικής, όπως ισχύει άλλωστε στην ΕΟΚ.(133) Αυτό δέν σημαίνει σε καμιά περίπτωση την αφαίρεση των κυριαρχικών δικαιωμάτων των κρατών - μελών, αλλά την απαλλαγή των κρατών μελών από ορισμένα πολιτικά θέματα και, παράλληλα, την υποστήριξη, από τον Οργανισμό, της πολιτικής των μελών, σ'άλλα ζητήματα κοινής αποδοχής. Ο ρόλος του Συνδέσμου δέ, στην παραπάνω περίπτωση, υλοποιείται, είτε με την υποστήριξη της γενικής γραμμής όλων ή περισσότερων μελών, είτε με την υιοθέτηση της ομόφωνης πολιτικής των μελών και την έκφρασή της προς τα έξω.(134)

Η έλλειψη της σοβαρής πολιτικής βούλησης των μελών του Συνδέσμου εκφράζεται με σαφήνεια στην αδιαφορία τους, στην αντιμετώπιση των προβλημάτων στα πλαίσια του Οργανισμού. Εξάλλου, όλο και περισσότερο, βρίσκονται τα κράτη - μέλη εγκλωβισμένα στα εσωτερικά τους προβλήματα. Θεωρώντας έτσι, ότι όλα τα προβλήματα δέν είναι παρά καθαρά εσωτερικές υποθέσεις και υπάγονται, αποκλειστικά, στην αρμοδιότητα του κάθε κράτους μέλους ξεχωριστά. Η κατάσταση αυτή, ωστόσο, επικρατεί με φανατισμό, παρόλη την φανερή ανάγκη για κάθε μορφή συνεργασίας, ιδιαίτερα δέ, αν ληφθεί υπόψη, ότι σχεδόν όλα τα κράτη - μέλη έχουν ουσιαστικά καταλάβει, ότι η πολιτική τους οδηγεί σέ αδιέξοδο. Παράλληλα, τα κράτη - μέλη ακολουθούν, συνήθως, πολύ περίεργη τακτική στην αντιμετώπιση των προβλημάτων, εντός και εκτός των πλαισίων του Συνδέσμου. Έτσι, ενώ με πλήρη αδιαφορία συζητούν για ένα θέμα εντός των οργάνων του Συνδέσμου, τελείως διαφορετική στάση διατηρούν ακόμα και για το ίδιο θέμα, όταν συζητείται στα πλαίσια των διεθνών οργανισμών. Στην τελευταία δε περίπτωση, παρατηρείται, ότι μεγάλες προσπάθειες, ολοκληρωμένες προτάσεις και κάθε απαραίτητη προετοιμασία προβάλλονται για την αντιμετώπιση της κατάστασης. Σάν χαρακτηριστικό παράδειγμα δύναται να αναφερθεί το θέμα της πετρελαϊκής πολιτικής,

όπου καμιά σχετικά συνειδητή και αποτελεσματική πολιτική δέν ακολουθήθηκε ποτέ στα πλαίσια του ΟΠΑΚ [δηλαδή του οργανισμού πετρελαιοπαραγωγών αραβικών χωρών], ενώ η συμβολή των κρατών αυτών, είναι αξιόλογη για το ίδιο θέμα στα πλαίσια του ΟΠΕΚ. (135)

Απ'όσα αναφέρθηκαν παραπάνω, συνάγεται, ότι τα κράτη - μέλη του Συνδέσμου, αποφεύγουν, συστηματικά κάθε προσφυγή προς τον Οργανισμό, όταν το αντικείμενο της συζήτησης θίγει, έστω και στο ελάχιστο, την εσωτερική τους πολιτική. Ο ισχύων Καταστατικός Χάρτης απο την μεριά του αποκλείει οποιαδήποτε πολιτική πρωτοβουλία του Συνδέσμου, αφού το άρθρο 7 του Καταστατικού περιορίζει το ρόλο του Οργανισμού στον συντονισμό της πολιτικής των μελών, και εκ τούτου, καμιά συνέπεια δέν υφίσταται σέ βάρος του διαφωνούντος κράτους. (136)

3) Η βελτίωση του συστήματος διευθέτησης των διαφορών:

Πλήρη αποτυχία έχει σημειώσει στην πράξη το αναφερομένο στον Καταστατικό Χάρτη του Συνδέσμου, σύστημα ειρηνικής διευθέτησης των διαφορών ανάμεσα στα μέλη του Οργανισμού. Ο μεγάλος δέ αριθμός των διαφορών, και η τροπή, που παίρνουν κάθε φορά οι διαφορές, άν και επαληθεύουν την παλαιά αραβική παροιμία που λέει, ότι οι άραβες συμφώνησαν να διαφωνούν, βεβαιώνει ωστόσο το παραπάνω συμπέρασμα, δηλαδή την αποτυχία του Συνδέσμου στην αντιμετώπιση των διαφορών των μελών του. Αξιοσημείωτο είναι, ότι τα ίδια τα κράτη μέλη, κατανοώντας ακριβώς την καταστατική αυτή αδυναμία, αποφεύγουν, φανερά πλέον, την προσφυγή στον Σύνδεσμο. Έτσι, οι περισσότερες διαφορές βρίσκουν την επίλυσή τους εκτός των πλαισίων του Οργανισμού, αλλά πάντα βάσει ρητής πολιτικής απόφασης. Εντωμεταξύ, η εκούσια διαιτησία, η οποία υιοθετήθηκε απο τον Καταστατικό Χάρτη του Συνδέσμου [άρθρο 5], δεν εφαρμόστηκε παρόλες τις συνεχόμενες διαφορές, παρά μόνο μία φορά, και συγκεκριμένα, στην συρο - λιβανική διαφορά του 1949. Άς σημειωθεί, ότι ακόμα και στην μοναδική αυτή περίπτωση, αρνήθηκε επίμονα ο Λίβανος κάθε ανάμειξη του Συνδέσμου, ώστε να μή γίνει αιτία μελλοντικών επεμβάσεων του Οργανισμού στα εσωτερικά των μελών, όπως αναφέρθηκε χαρακτηριστικά.

Ο Καταστατικός Χάρτης, όμως, άν και υιοθέτησε πανηγυρικά την

εκούσια διαιτησία ως μέσο ειρηνικής διευθέτησης των διαφορών των μελών. Δέν αναφέρθηκε καθόλου στην ρύθμιση των σχετικών θεμάτων. ούτε στις απαιτούμενες διαδικασίες της διαιτησίας αυτής.(137) Παράλληλα δέ στους όρους της διαιτησίας πολλοί περιορισμοί υποβλήθηκαν από τον Καταστατικό Χάρτη,(138) όπου δέν δύναται να λάβει χώρα η διαιτησία, άν δέν γίνει αυτή δεκτή εκ των προτέρων απ'όλα τα μέρη της διαφοράς, πράγμα που σημαίνει στην πράξη, ότι είναι ανεφάρμοστο μέσο. Κατά συνέπεια, στα ελλιπή μέσα ειρηνικής διευθέτησης των, μεταξύ των μελών του Οργανισμού, διαφορών, που αναφέρθηκαν στον Καταστατικό Χάρτη, οφείλεται, σύμφωνα με την κρατούσα άποψη, η μή αποτελεσματική αντιμετώπιση των αυξανόμενων διαφορών απο τον Σύνδεσμο.

Ενόψει, όμως, της πολιτικής αστάθειας που επικρατεί στην αραβική περιοχή γενικότερα, καθώς και των εξελίξεων που σημειώθηκαν σ'όλους τους τομείς, η ανταπόκριση του συστήματος ειρηνικής διευθέτησης των διαφορών στα αλλαγμένα δεδομένα είναι μηδενική. Η βελτίωση εντούτοις του παραπάνω συστήματος δύναται να γίνει μόνο, με την ρητή τροποποίηση των σχετικών άρθρων του Καταστατικού. Είναι δέ αναγκαίο να ρυθμισθεί το ζήτημα λεπτομερώς, αλλά και σέ τελείως διαφορετική, απο αυτη που ισχύει σήμερα, βάση, όπως π.χ. είναι α/ Η υιοθέτηση της ακούσιας διαιτησίας. 2/ Η ίδρυση του Αραβικού Δικαστηρίου Δικαιοσύνης, ως αρμοδίου δικαστικού οργάνου του Συνδέσμου, όπου οι αποφάσεις του θα γίνονται σεβαστές απ'όλα τα κράτη μέλη, και τέλος 3/ Η ρητή υποχρέωση των κρατών μελών στην προσφυγή στον Σύνδεσμο, γία επίλυση των τυχόν διαφορών τους, πριν απο οποιοδήποτε διεθνή οργανισμό.

4) Η παναραβική ένωση

Η αλήθεια είναι, ότι ο βασικός σκοπός γία την ίδρυση του Συνδέσμου ήταν, αναμφισβήτητα, η δημιουργία μιάς μορφής ενοποίησης των τότε ανεξάρτητων αραβικών κρατών. Οι συνομιλίες και οι συνδιασκέψεις που οδήγησαν στην ίδρυση του Οργανισμού και ονομάσθηκαν "Συνδιάσκεψεις της Αραβικής Ένωσης" διαβεβαιώνουν το παραπάνω συμπέρασμα. Οι συνθήκες όμως που επικρατούσαν είτε στο εσωτερικό, είτε στο εξωτερικό πεδίο των ιδρυτικών μελών, ανάγκασαν τις αραβικές κυβερνήσεις να αρκεσθούν στην σημερινή μορφή του Συνδέσμου. Μία ματιά ωστόσο στις διατάξεις του

Καταστατικού χάρτη. Διαπιστώνει το συμβιβαστικό χαρακτήρα που κυριαρχούσε τότε. Με σαφήνεια παρατηρείται, ότι ο Καταστατικός Χάρτης προσπαθούσε επίμονα να εκφράσει και τις δύο αντιφατικές τάσεις: Απο την μία ήταν η τάση της ενοποίησης, και απο την άλλη, η τάση της δημιουργίας μίας μορφής απλής συνεργασίας μεταξύ των αραβικών κρατών.(139) Αξιοσημείωτο είναι, ότι οι οπαδοί της δεύτερης τάσης, δηλαδή της απλής συνεργασίας, δέν απέρριψαν εντελώς, όπως συνάγεται τόσο απο τα πρακτικά, όσο και απο το πνεύμα του Καταστατικού, την ένωση ως ανώτερο σκοπό, αλλά θεώρησαν, ότι η υλοποίησή της πρέπει να γίνει σταδιακά και να συνδέεται με κατάλληλες συνθήκες.(140)

Χωρίς αμφιβολία, η ίδρυση του Συνδέσμου δέν αποτελούσε μόνο καινούργιο κεφάλαιο στο αραβικό περιφερειακό σύστημα, αλλά επηρέασε αισθητά και καθόδηγησε το σύστημα αυτό. Τα θεμέλια, όμως, πάνω στα οποία οικοδομήθηκε ο Σύνδεσμος καθώς και ο μηχανισμός και ο τρόπος λειτουργίας του δέν ανταποκρινόταν στις εθνικιστικές προσδοκίες του αραβικού συστήματος. Αντιθέτως, ο Καταστατικός Χάρτης του Οργανισμού, ως υπέρμαχος της ανεξαρτησίας και κυριαρχίας των κρατών μελών, παρέλειψε να θεμελιώσει ένα γενικό εθνικό πλαίσιο μέσα στο οποίο δύναται να ενεργούν τα μέλη, έστω σαν ανεξάρτητα κράτη. Έτσι, κατάντησε ο Καταστατικός Χάρτης να είναι καθαρά οπαδός της αυτονομιστικής τάσης των κρατών του Αραβικού Κόσμου. Το άμεσο εντούτοις αποτέλεσμα, της θέσης αυτής ήταν η νομιμοποίηση της αυτονομιστικής τάσης έναντι του εθνικιστικού ρεύματος στην περιοχή. Κατά συνέπεια, φανερό είναι η αντιφατική κατεύθυνση του Οργανισμού και, ενώ αποτελεί απο μία πλευρά, το κέντρο συντονισμού της συνεργασίας των ανεξαρτήτων και κυρίαρχων κρατών μελών του, εκφράζει έμμεσα, απο την άλλη μεριά, το εθνικιστικό περιφερειακό ρεύμα, που κυριαρχούσε στο αραβικό σύστημα,(141) και αποσκοπούσε στην δημιουργία μίας παναραβικής οντότητας.(142)

Ο Αραβικός Σύνδεσμος, εξάλλου, έμεινε απαθής όσον αφορά το ζήτημα της αραβικής ένωσης. Η μείωση δέ της βρετανικής κυριαρχίας στην περιοχή, καθώς και η άνοδος της εθνικιστικής πολιτικής του ΝΑΣΣΕΡ στην Αίγυπτο στα τέλη της Δεκαετίας του 50, αποτέλεσαν, σε θεωρητική βάση, την ιδανική ευκαιρία για μία μορφή αραβικής ενοποίησης στα πλαίσια του Οργανισμού. Γρήγορα ,όμως, ανατράπηκαν τα παραπάνω στοιχεία, λόγω

εισπράξεως καινούριων παραγόντων στα δεδομένα της περιοχής, που εμπόδισαν τον Σύνδεσμο στην υιοθέτηση ενοποιητικής πολιτικής, αλλά και στην συμμετοχή του στις διμερείς ή πολυμερείς προσπάθειες που έγιναν από τα κράτη – μέλη στην κατεύθυνση αυτή. Οι αρνητικοί αυτοί λόγοι ήταν: α/ Υμνωναν οι ΗΠΑ, αφού κληρονόμησαν ουσιαστικά την Αγγλία, στην ηγεμονία της περιοχής βάσει του Δόγματος του Αϊζενχάουερ, το σύνθημα καταπολέμησης του κομμουνισμού, με αποτέλεσμα την διχοτόμηση της αραβικής πολιτικής. β/ Η πολιτική του ΝΑΣΣΕΡ στηριζόταν κυρίως στον αποκλεισμό των συντηρητικών αραβικών κυβερνήσεων από οποιοδήποτε ενοποιητικό ρόλο, θεωρώντας μάλιστα, ότι κάθε μορφή ένωσης, θα πρέπει να σημάνει και το τέλος των καθεστώτων αυτών.(143)

Απ'άλλη σκοπιά ωστόσο, δύναται να τονισθεί, ότι, ο Καταστατικός Χάρτης, με το να διευκολύνει την εισδοχή των νέων μελών του Οργανισμού, υποβάλλοντας ως μοναδικό, τον όρο της ανεξαρτησίας, είχε λάβει ουσιαστικά σαφή θέση κατά των τότε, κατά γεωγραφική περιφέρεια σχεδίων ενοποίησης.(144) Παράλληλα δέ, η καταστατική έλλειψη βάσει της οποίας, καμιά αναφορά δέν γινόταν στην λαϊκή συμμετοχή και στα όργανα του Συνδέσμου, είχε ως συνέπεια, τον αποκλεισμό της αποτελεσματικής εθνικής λαϊκής πίεσης και εποπτείας των έργων και των προγραμμάτων του Συνδέσμου.(145)

Πολλοί εν τούτοις πιστεύουν, ότι, η διαμόρφωση του Συνδέσμου, σέ πραγματικό εθνικό οργανισμό, ικανό για δημιουργία των καταλλήλων συνθηκών της παναραβικής ένωσης, εξαρτάται πλήρως από τις τυχόν επιτυχίες του αραβικού κινήματος απελευθέρωσης, πού δύναται να ωθήσει στο σχηματισμό περισσότερων εθνικιστικών κυβερνήσεων.(146) Είναι φανερό πλέον ότι η παραπάνω άποψη, διακρίνει ρητά την διαφορά μεταξύ του περιφερειακού και του εθνικού οργανισμού, θεωρώντας μάλιστα, ότι ο Σύνδεσμος ανήκει καθαρά στην δεύτερη κατηγορία.(147)

Η αλήθεια είναι, ότι ο Σύνδεσμος αποτελεί αναμφίβολα την πιστή αντανάκλαση της αραβικής κατάστασης. Αυτό σημαίνει, ότι τόσο οι θετικές όσο και οι αρνητικές πλευρές της αραβικής κατάστασης, επηρεάζουν αναλόγως και την πορεία του Συνδέσμου.(148) Εξαίρεση ωστόσο αποτελούν οι πρόσφατες προσπάθειες μερικής ενοποίησης που αποπειράθηκαν από μερίδα κρατών – μελών του Οργανισμού. Οι προσπάθειες αυτές, έλαβαν χώρα καθαρά μετά την φανερή αδυναμία του Συνδέσμου, να ανταποκριθεί στο

αίτημα της ενοποίησης. Κατά περίεργο τρόπο όμως, ούτε ο Σύνδεσμος, ούτε ο Καταστατικός του Χάρτης, δέν ενδιαφέρθηκαν για τις αξιόλογες ενέργειες των μελών αυτών. 'Ας σημειωθεί, ότι, τα σχήματα αυτά της ενοποίησης, διαμορφώθηκαν κατά κύριο λόγο μεταξύ κρατών που έχουν πολιτική και οικονομική ομοιότητα. Συγκεκριμένα: 1/ Το Συμβούλιο Συνεργασίας μεταξύ των Κρατών του Κόλπου [25/5/1981].(149) 2/ Το Αραβικό Συμβούλιο Συνεργασίας [14/2/1989](150) και τέλος 3/ Η Ένωση των Δυτικο -αραβικών Κρατών [17/2/1989](151)

Παρατηρείται, ωστόσο, ότι οι παραπάνω προσπάθειες εκφράζουν ολοκληρωτικά τις επίσημες αραβικές κυβερνήσεις χωρίς καμιά λαϊκή συμμετοχή. Εξάλλου, η πραγματοποίησή τους έλαβε χώρα αφού σημειώθηκε καθαρή εθνικιστική κάμψη, που χρονολογείται η αρχική της πτώση το 1967, όταν δηλαδή, ηττήθηκε ο ΝΑΣΣΕΡ. Ο θάνατος του ΝΑΣΣΕΡ στην συνέχεια καθώς και η αντίθετη πολιτική γραμμή που εφαρμόσθηκε στην Αίγυπτο, και κορυφώθηκε με την αντι - εθνικιστική πολιτική, που οδήγησε στην σύναψη της Συμφωνίας του Κάμπ Ντέιβιντ στις 26/3/1979, αποτέλεσαν το μεγάλο πλήγμα για το εθνικιστικό ρεύμα.(152) Η αποτυχία του Συνδέσμου από άλλη σκοπιά, να αντιμετωπίσει και να εκπληρώσει το εθνικιστικό κενό που προέκυψε κυρίως δέ, μετά την αποχώρηση της Αιγύπτου του 1979, είχε σαν αποτέλεσμα τόσο την διχοτόμηση του αραβικού συστήματος, όσο και την αποδυνάμωση του ιδίου του Οργανισμού και οδήγησε στην συνέχεια στην υιοθέτηση της γεωγραφικής και περιορισμένης μορφής ενοποίησης.(153)

Χωρίς αμφιβολία, η προσδοκία για την αραβική ένωση, δύναται να ενταχθεί στο γενικό διεθνές κλίμα ενοποίησης που διευρύνεται διαρκώς. Πρόκειται, δηλαδή, για μία διεθνή τάση, η οποία αποτελεί την τελευταία ελπίδα επίλυσης των συσσωρευμένων προβλημάτων, που καλύπτουν όλους τους τομείς. Παράλληλα δέ, οι συνέπειες της προσδοκώμενης αραβικής ένωσης, δέν δύναται σε καμιά περίπτωση, να περιορισθούν στην αραβική περιοχή μόνο.

'Ας σημειωθεί τέλος, ότι οι πρόσφατες επίσημες προσπάθειες μερικής ενοποίησης επιβεβαιώνουν το γεγονός, βάσει του οποίου, η αραβική ένωση δέν παύει να αποτελεί, το ζωντανό όνειρο στην αραβική αντίληψη γενικά. Παράλληλα η ρητή αναφορά της στον Καταστατικό Χάρτη, ως βασικού σκοπού του Συνδέσμου, σημαίνει το τέλος της συναισθηματικής και της καθόλου ρεαλιστικής αντιμετώπισης του ζητήματος που επικρατούσε σε μεγάλο βαθμό, μέχρι σήμερα.

- 1) Η αναφορά γίνεται στην τροποποίηση και όχι στην αναθεώρηση. Διότι, στην αραβική γλώσσα, δεν γίνεται καμιά διάκριση μεταξύ των δύο όρων. Στην ελληνική γλώσσα, αντίθετα, αναθεώρηση γίνεται σ' όλες τις διατάξεις της ιδρυτικής συνθήκης, ενώ η τροποποίηση σε ορισμένες, όπου η διαφορά είναι περισσότερο ποσοτική παρά ποιοτική. Βλ. Σ.Γ.ΒΑΡΟΥΞΑΚΗΣ: αι ιδρυτικά συνθήκαι των διεθνών οργανισμών, op. cit. σελ. 85.
- 2) Ως εκφραστής της αντίληψης αυτής, ήταν ο Λίβανος. Βλ. συγκεκριμένα, τον λόγο του αντιπροσώπου του στα πρακτικά της Συνδιάσκεψης, δημοσιευμένα στο περιο. SHIOUN ARABIYA, τεύ. 41, Μάρτιο 1985, σελ. 407.
- 3) Βλ. τον λόγο του αντιπροσώπου του Ιράκ, στα πρακτικά της Συνδιάσκεψης, σελ. 409.
- 4) Βλ. στα παραπάνω πρακτικά, σελ. 411, οι δηλώσεις του εκπροσώπου της Συρίας, ο FARIS AL KHOURI.
- 5) AHMED ABO ALWAFI: μερικές παρατηρήσεις στο σχέδιο τροποποίηση του ΣΑΚ, SHIOUN ARABIYA, τεύ. 25, Μάρτιο, 1983, σελ. 116.
- 6) Σ.Γ.ΒΑΡΟΥΞΑΚΗΣ: αι ιδρυτικά συνθήκαι, op. cit. σελ. 84.
- 7) Σέ αντίθετη δέ ρύθμιση, οι τροποποιημένες διατάξεις δεν ισχύουν παρά μόνο μεταξύ των αποδειχθέντων, ενώ για τους υπόλοιπους συμβαλλομένους, ισχύει το αρχικό κείμενο, πράγμα που είναι αδύνατο να υλοποιηθεί στα πλαίσια ενός διεθνούς οργανισμού.
- 8) MOFEID SHIHAB: οι διεθνείς οργανισμοί, op. cit. σελ. 93.
- 9) Π.Χ. τις ιδρυτικές συνθήκες των οργανισμών: ΚΤΕ [άρθρο 26], ΟΗΕ [άρθρα 108/109], ΟΑΚ [άρθρα 109 - 111], Οργ. Πολ. Αερ. [άρθρο 94], Οικο. Συμβούλιο Συνεργασίας [άρθρο 16]..κλπ. 10) AL SADIG SHABAN: η έναρξη ισχύος του τροποποιημένου καταστατικού, SHIOUN ARABIYA, τεύ. 9, Νοεμβ. 1981, σελ. 41.
- 11) Βλ. σχετικά: SALIH JAWAD AL KAZIM: ματιά στις σχέσεις του ΣΑΚ και του ΟΗΕ, SHIOUN ARABIYA, τεύ. 57, Μαρτίου 1989, σελ. 150.
- 12) Ζωντανό παράδειγμα δύναται να αναφερθεί, ο λόγος του υπουργού εξωτερικών του Ιράκ, ο οποίος στην Γενική Αραβική Συνδιάσκεψη, όταν συζητήθηκε το θέμα της ίδρυσης μίας νομικής επιτροπής ως Μόνιμης Επιτροπής στα πλαίσια του Συνδέσμου, είπε μεταξύ άλλων τα εξής: [Η γνώμη μου είναι να αρχίσουμε σέ πολύ περιορισμένο πλαίσιο, ώστε αυτο να ευρύνεται σταδιακά στο μέλλον. Αν δέν το καταφέρουμε εμείς, τα παιδιά μάς, με το θέλημα του Θεού, θα το κάνουν μετά απο μάς]. - τα πρακτικά της Γενικής Αραβικής Συνδιάσκεψης, op. cit. σελ. 384.
- 13) Σ.Γ. ΒΑΡΟΥΞΑΚΗΣ: αι ιδρυτικά συνθήκαι, op. cit. σελ. 163. 14) MOFEID MAHMOUD SHIHAB: οι διεθνείς οργανισμοί, op. cit. σελ. 435.
- 15) JAMEIL AL JIBURI: Ο Καταστατικός Χάρτης του ΣΑΚ και οι προκλήσεις μπροστά το αραβικό έθνος, SHIOUN ARABIYA, τεύ. 41, Μάρτιο, 1985, σελ. 37.
- 16) ISAM NUMAN: ο ενεργητικός ρόλος του ΣΑΚ στην αραβική ένωση, SHIOUN ARABIYA, τεύ. 13, Μαρτίου, 1982, σελ. 76.
- 17) ABD AL FATAH OMER: το ζήτημα τροποποίησης του Καταστατικού, op. cit. σελ. 25.
- 18) ALI FAHMI: ο ΣΑΚ και η αναδιοργάνωση της μορφωτικής εκπαίδευσης, SHIOUN ARABIYA, τεύ. 37, Μάρτιο, 1984, σελ. 173.
- 19) JAMEIL AL JIBURI: ο Καταστ. Χάρ. του ΣΑΚ. και οι προκλήσεις, op. cit. σελ. 37.
- 20) ALI FAHMI: ο ΣΑΚ και η αναδιοργάνωση, op. cit. σελ. 173.

- 21) ADEL AL ZAEIM: 40 χρόνια μετά την ίδρυση του ΣΑΚ. SHIOUN ARABIYA. τεύ. 37. Μάρτιο 1984. σελ. 297.
- 22) Ήταν η αρχική πρόταση για την ονομασία του Συνδέσμου των Αραβικών Κρατών.
- 23) SALIH JAWAD AL KAZIM: ματιά στις σχέσεις, op. cit. σελ. 149.
- 24) Βλ. την ομιλία του αιγυπτίου διεθνολόγου ABD AL HAMEID BADAWI στην παραπάνω Επιτροπή, όταν τόνισε μεταξύ άλλων τα εξής: [Οι διατάξεις του Καταστατικού, πρέπει να έχουν προσωρινό χαρακτήρα, για να μη δυσκολευθεί η προσαγωγή σε μελλοντικές τροποποιήσεις, ώστε να ανταποκριθούν στο νέο διεθνές σύστημα όταν θα οριστοκοποιηθεί, εφ'όσον επιθυμούμε να ενταχθούμε στο σύστημα αυτό].
- 25) Στην τελευταία ομιλία του αιγυπτίου πρωθυπουργού AL NAGASHI ως προέδρου της Επιτροπής αναφέρονται τα εξής: "Ο οργανισμός που μόλις εγκρίθηκε το Καταστατικό του, μπορεί να μη ικανοποιεί όλους, ιδιαίτερα δέ, τους οπαδούς της αραβικής ένωσης. Αναμφισβήτητα όμως, το σχέδιο αποτελεί, τόσο την κατάλληλη βάση για μελλονική ευημερία ολοκλήρου του αραβικού έθνους, όσο και το μέσον πραγματοποίησης της προσδοκώμενης συνεργασίας". βλ. σχετικά: AHMED AL SHUGERI, ο ΣΑΚ, op. cit. σελ. 340/341.
- 26) ADEL AL ZAEIM: 40 χρόνια μετά, op. cit. σελ. 299.
- 27) ABD AL FATAH OMER: το ζήτημα τροποποίησης, op. cit. σελ. 28.
- 28) Η συριακή πρόταση έχει ως εξής: "Δεν επιτρέπεται να διαπραγματευθούν τα μέλη του Συνδέσμου με τα ξένα κράτη, με σκοπό σύναψης στρατιωτικής, οικονομικής, η νομισματικής συμφωνία, πριν ειδοποιηθεί ο Σύνδεσμος. Καμιά παρόμοια συμφωνία, δεν δύναται να υπογραφεί πριν την έγκριση του Συμβουλίου του Συνδέσμου, και εφ'όσον δεν είναι αντίθετη με το συμφέρον του Συνδέσμου ή των μελών του".
- 29) AHMED AL SHUGERI, ο Σύνδεσμος, op. cit. σελ. 335.
- 30) Ο ιρακινός υπουργός εξωτερικών ανέφερε στον λόγο του στην ιρακινή βουλή στις 3/5/1949 τα εξής: "Ο Γ. Γραμματέας του Συνδέσμου, ενεργεί δυστυχώς ως πρόεδρος ενός ανεξαρτήτου κράτους, χωρίς καν να λάβει υπ'όψιν του, τους υπουργούς εξωτερικών των κρατών - μελών. Αδιαφορεί εντελώς αν η πολιτική που ακολουθεί ικανοποιεί ή όχι τις αραβικές κυβερνήσεις, παρόλο που δεν είναι ουσιαστικά παρά ένας υπάλληλος των κυβερνήσεων αυτών. Η τελευταία του επίσκεψη στην Συρία, όπου έπεισε τους σύριους να διακόψουν τις σχετικές συνομιλίες για την ένωση των δύο χωρών, έγινε με πλήρη άγνοια του Συμβουλίου του Συνδέσμου". Βλ. SAMI AL HAKEIM: ο Κατασ. Χάρ. του ΣΑΚ και η αραβική ένωση, op. cit. σελ. 186.
- 31) ABD AL WAHAB AL SAKIT: ο Γ. Γραμματέας, op. cit. σελ. 279.
- 32) Περιέγραψε ο υπουργός εξωτερικών της Συρίας στο υπόμνημά του προς το Συμβούλιο του Συνδέσμου ως εξής: "Ο Σύνδεσμος απογοήτευσε τις ελπίδες όλων των αράβων. Είναι ουσιαστικά παχιά λόγια και βιτρίνα, ενώ στην πράξη είναι μηδέν". Βλ. SAMI AL HAKEIM: ο Κατασ. Χάρ. και η αραβική ένωση, op. cit. σελ. 166.
- 33) ABD AL HAMEID AL MOUAFI: ο ρόλος της Αιγύπτου, op. cit. σελ. 354.
- 34) JAMEIL AL JIBURI: το Καταστατικό του ΣΑΚ και οι προκλήσεις, op. cit. σελ. 33.
- 35) SAMI AL HAKEIM: το κατασ. του ΣΑΚ και η αραβική ένωση, op. cit. σελ. 168.
- 36) ABD AL HAMEID AL MOUAFI: ο ρόλος της Αιγύπτου, op. cit. σελ. 358.
- 37) ABD AL FATAH OMER: το ζήτημα τροποποίησης του Καταστατικού.

op. cit. σελ. 35.

38) ABD AL HAMEID AL MOUAFI: Ο ρόλος της Αιγύπτου. op. cit. σελ. 357.

39) Το Σύμφωνο της Βαγδάτης (1955) ήταν μία στρατιωτική συμμαχία που αποτελείται από Ιράκ, Τουρκία, Πακιστάν, Ιράν και το Ηνωμένο Βασίλειο, με προοπτική εισδοχής όλων των κρατών της Μ. Ανατολής. Στις 24/3/1959, αποχώρησε το Ιράκ, όπου και άλλαξε ονομασία αλλά και έδρα. Ονομάστηκε "Κεντρική Συμμαχία" [cento], με έδρα την Άγκυρα [Τουρκία] αντί της Βαγδάτης. Βλ. σχετικά: MOHAMMED HAFIZ GANIM: οι αραβικές διεθνείς σχέσεις, op. cit. σελ. 182.

40) ABD AL FATAH OMER: το ζήτημα τροποποίησης, op. cit. σελ. 35.

41) SAMI AL HAKEIM: ο ΣΑΚ και η αραβική ένωση, op. cit. σελ. 170.

42) HISAIN JAMEIL: ο ΣΑΚ και η ίδρυση Αραβικού Δικαστηρίου για την προστασία των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων, το Συμπόσιο, op. cit. σελ. 351.

43) ABD AL HAMEID AL MOUAFI: ο ρόλος της Αιγύπτου, op. cit. σελ. 358.

44) Βλ. σχετικά: AHMED AL SHUFERI: ο ΣΑΚ, op. cit. σελ. 336.

45) ABD AL HAMEID AL MOUAFI: ο ρόλος της Αιγύπτου, op. cit. σελ. 359.

46) SAMI AL HAKEIM: ο ΣΑΚ και η αραβ. ένωση, op. cit. σελ. 172.

47) Από τα σημαντικότερα σημεία του σχεδίου της Επιτροπής, ήταν ότι, για πρώτη φορά στην ιστορία του Συνδέσμου, είχε αναφερθεί επίσημα από τις αραβικές κυβερνήσεις και λεπτομερώς για την ίδρυση του Αραβικού Λαϊκού Συμβουλίου, στα πλαίσια του ΣΑΚ. Βλ. HISAIN JAMEIL, op. cit. σελ. 351.

48) ABD AL HAMEID AL MOUAFI: ο ρόλος της Αιγύπτου, op. cit. σελ. 380.

49) 'Ας σημειωθεί, ότι, στην παραπάνω περίοδο, έγινε ο χωρισμός της Συρίας από την Ηνωμένη Αραβική Δημοκρατία, ο εμφύλιος πόλεμος του Ιράκ [1961], η αιματηρή ανατροπή του Ιμάμη της Υεμένης που κατέληξε το 1962 σέ εμφύλιο πόλεμο και στην συνέχεια στην διχοτόμηση της Υεμένης σέ δύο κράτη, ο πόλεμος Αλγερίας - Μαρόκου [1963]..κλπ.

50) ABD AL FATAH OMER: το ζήτημα τροποποίησης, op. cit. σελ. 37.

51) JAMEIL AL JIBURI: το Καταστατικό του ΣΑΚ και οι προκλήσεις, op. cit. σελ. 35.

52) ABD AL FATAH OMER: το ζήτημα τροποποίησης, op. cit. σελ. 40.

53) AHMED AL SHUGERI: ο Συνδεσμός, op. cit. σελ. 338.

54) ABD AL HAMEID AL MOUAFI: ο ρόλος της Αιγύπτου, op. cit. σελ. 361.

55) Βλ. τα τρία σχέδια στο: SAMI AL HAKEIM, ο ΣΑΚ και η αραβική ένωση, op. cit. σελ. 184 - 186.

56) Η 6η απόφαση της 7ης Συνόδου Κορυφής του Ραμπάτ του Μαρόκου (26 - 29/10/1974): "Η Σύνοδος Κορυφής, αφού συζήτησε το θέμα τροποποίησης του Καταστατικού, λαμβάνοντας υπ' όψιν το περιεχόμενο του άρθρου 19 του Καταστατικού, αποφάσισε: α/ Την τροποποίηση του Καταστατικού Χάρτη του ΣΑΚ, β/ Την σύσταση ειδικής επιτροπής αποτελούμενης από τους υπουργούς εξωτερικών της Αιγύπτου, Συρίας, Κουβέιτ και Μαρόκου για παρακολούθηση του θέματος, και γ/ Να κατατεθεί το πόρισμα της παραπάνω επιτροπής στην 8η Συν. Κορυφής για λήψη σχετικών αποφάσεων". Βλ. Ο ΣΑΚ και οι αποφάσεις Συνόδων Κορυφής, op. cit. σελ. 144.

57) ABD AL FATAH OMER: το ζήτημα τροποποίησης, op. cit. σελ. 42.

58) 'Ας σημειωθεί, ότι η Σύνοδος Κορυφής που δεν αναφέρθηκε στο Καταστατικό Χάρτη, αποτέλεσε θέμα διχασμού αποψεων μεταξύ των αραβών ερευνητών. 'Ετσι, ενώ μερικοί την θεωρούν νέο όργανο του Συνδέσμου, άλλοι την θεωρούν ως Συμβούλιο του Οργανισμού συνεδριάζοντας σέ έκτακτες περιπτώσεις σέ επίπεδο αρχηγών των αραβικών κρατών. Συνεπώς, η ρητή αναφορά της στον Καταστατικό Χάρτη θα βάλει τέλος στο θέμα αυτό.

- 59) ABD AL FATAH OMER: το ζήτημα τροποποίησης, op. cit. σελ. 43.
- 60) ABD AL FATAH OMER: Το ζήτημα τροποποίησης, op. cit. σελ. 45.
- 61) JAMEIL AL JIBURI: το Καταστατικό του ΣΑΚ και οι προκλήσεις, op. cit. σελ. 36.
- 62) Βλ. ABD AL FATAH OMER: το ζήτημα τροποποίησης, op. cit. σελ. 26.
- 63) Σαν παράδειγμα αναφέρεται ότι, ο Χάρτης του ΟΗΕ από το 1945 μέχρι σήμερα, δεν δέχθηκε παρά ελάχιστες τυπικές τροποποιήσεις που αφορούν τον αριθμό των μελών του Σ. Ασφαλείας και του Οικονομικού Συμβουλίου.
- 64) MOFEID SHIHAB: Το Συμπόσιο του περιοδικού: AL SYASA AL DAWLIA. ο ΣΑΚ και οι μελλοντικές προκλήσεις, τεύ. 46 -Οκτώβρη 1976, σελ. 233.
- 65) MOHELDEIN SABIR: το Συμπόσιο του AL SYASA AL DAWLIA. op. cit. σελ. 240.
- 66) SAMIH SADIG: το Συμπόσιο του AL SYASA AL DAWLIA. op. cit. σελ. 236.
- 67) SAMI AL HAKEIM: ο ΣΑΚ και η αραβική ένωση, op. cit. σελ. 179.
- 68) ABD AL GADIR AL GADIRI: παρατηρήσεις περί του νέου σχεδίου τροποποίησης του Καταστατικού. SHIOUN ARABIYA, τεύ. 25, Μάρτιο 1983, σελ. 98.
- 69) Βλ. π.χ. το άρθρο 4 του ιρακινού σχεδίου [1961], το άρθρο 3 του ιρακινού σχεδίου [1966], το άρθρο 3 του αλγερινού σχεδίου [1966], τα άρθρα 5,6,8 του τυνισιακού σχεδίου του 1959, το άρθρο 16 του ενιαίου σχεδίου [1966].
- 70) Π.Χ. το άρθρο 20 παρ. 1 του σχεδίου του AL SHUGERI, αφαιρεί από την γενική ρύθμιση, τα θέματα που αφορούν τον συντονισμό και την συνεργασία μεταξύ των μελών, όπου απαιτείται μόνο η απλή πλειοψηφία. Επίσης το συριακό σχέδιο του 1966, θεωρεί ως βάση την απλή πλειοψηφία ενώ η ενισχυμένη πλειοψηφία αποτελεί εξαίρεση.
- 71) Βλ. π.χ. το άρθρο 4 του ιρακινού σχεδίου του 1961, το άρθρο 9 του σχεδίου της Επιτροπής Τροποποίησης του 1961, το άρθρο 5 του ιρακινού σχεδίου του 1966, το άρθρο 15 του συριακού σχεδίου του 1966, το άρθρο 4 του ενιαίου σχεδίου του 1966. Αξιοσημείωτο είναι, ότι βάσει των τυνησιακών προτάσεων, αν και προβλέπεται η προσφυγή μόνο στον Σύνδεσμο, απαγορεύεται ωστόσο η αυτοματη επέμβαση του Συμβουλίου, παρά μόνο στην περίπτωση μετά της αίτησης των μερών της διαφοράς.
- 72) Το άρθρο 7 του ιρακινού σχεδίου [1961], το άρθρο 8 του σχεδίου της Επιτροπής Τροποποίησης [1961], το άρθρο 19 του ενιαίου σχεδίου [1966], το άρθρο 9 του συριακού σχεδίου [1966], το άρθρο 9 του ιρακινού σχεδίου [1966], το άρθρο 22 του σχεδίου του ALSHUGERI, το άρθρο 5 παρ.48 του σχεδίου της Γενικής Γραμματείας [1981].
- 73) Σέ δύο προτάσεις που έκαμε το Ιράκ το 1961 και 1966 αναφέρθηκε: α/ στην απαγόρευση διορισμού του Γ. Γραμματέα με την ίδια υπηκοότητα συνεχώς. β/ στην μείωση της θητείας του σέ τρία μόνο χρόνια. Η καλύτερευση των ιρακίνο - αιγυπτιακών σχέσεων καθώς και ο διορισμός νέου Γραμματέα, οδήγησαν το Ιράκ στο να μη ενδιαφερθεί πλέον για το όλο ζήτημα.
- 74) Σύμφωνα με το άρθρο 6 του τυνησιακού σχεδίου, οι πράξεις όπως οι εχθρικές δηλώσεις των επισήμων, η βοήθεια με οποιοδήποτε τρόπο της αντιπολίτευσης των ετέρων χωρών, η χρήση των μέσων ενημέρωσης κατά των καθεστώτων των ετέρων κρατών...κλπ. να αποτελούν αξιόποινες πράξεις, όταν εκτελούνται σέ έδαφος ενός κράτους - μέλους σέ βάρος άλλου μέλους.
- 75) Το άρθρο 7 του σχεδίου αναφέρεται σέ αυστηρές ποινές σέ βάρος του κράτους που ευθύνεται για μία ή περισσότερες πράξεις που αναφέρονται

στό άρθρο 6. Οι προτεινόμενες ποινές είναι: η διακοπή των διπλωματικών σχέσεων όλων των κρατών μελών, το κλείσμο των συνόρων, ο οικονομικός αποκλεισμός.. κλπ.

76) Αξιοσημείωτο είναι, ότι, τι Ιράκ επιχείρησε να κάμει το (διο και για τους ίδιους λόγους, με την προτασή του του 1966 [άρθρο 12] όταν παραλείψε σκοπίμως να σημειώσει την έδρα του Οργανισμού, αφήνοντας κενό στο σχετικό άρθρο.

77) Το υπόμνημα όμως του Νομικού Τμήματος του Συνδέσμου, εμπόδισε ακόμα και την συζήτηση της ιρακινής πρότασης. Σύμφωνα με την άποψη του Ν. Τμήματος, η αναγνώριση του κράτους απαιτεί πολιτικές προϋποθέσεις εκτός του Οργανισμού. Θεωρεί επίσης, ότι, η ιρακινή πρόταση δημιουργεί σύγχυση, λόγο του ότι ο Σύνδεσμος ως περιφερειακός οργανισμός, θα πρέπει να έχει την δική του ανεξάρτητη απο τα κράτη μέλη, βούληση.

78) ABD AL GADIR AL GADIRI: παρατηρήσεις του νέου σχεδίου, op. cit. σελ. 113.

79) Βλ. τόσο οι αποφάσεις της 3ης Συνόδου κορυφής, όσο και όλες τις προτάσεις τροποποίησης του Καταστατικού Χάρτη μέχρι τις αρχές της Δεκαετίας του 70.

80) HASSAN NAFAA: ο πολιτικός ρόλος του ΣΑΚ, το Συμπόσιο, op. cit. σελ. 147.

81) JAMEIL AL JIBURI: ο ΣΑΚ και οι προκλήσεις, op. cit. σελ. 32.

82) ABD AL RAHMAN ISMAEIL AL SALIH: η τροποποίηση του Καταστατικού Χάρτη του Συνδέσμου, SHIOUN ARABIYA, τεύ 53, Μάρτιο - 1988, σελ. 95.

83) Βλ. σχετικά: JAMEIL AL JIBURI: ο ΣΑΚ και οι προκλήσεις, op. cit. σελ. 33.

84) Η τροποποίηση αυτή, πραγματοποιήθηκε χάρη στην υπ' αριθμό 1508 ομόφωνης απόφασης του Συμβουλίου, και αποσκοπεί καθαρά στον συντονισμό της αραβικής πολιτικής, εν όψει της τακτικής συνεδρίασης της Γενικής Συνέλευσης του ΟΗΕ.

85) η άτυπη η de facto τροποποίηση αποτελεί στην πράξη μία συνηθέστατη πρακτική, που δύναται να λάβει χώρα είτε αργά και σταθερά, είτε διά μίας επαναστατικής απόφασης, η οποία ουσιαστικά τροποποιεί την ιδρυτική συνθήκη, χωρίς να διατηρείται η νομική διαδικασία αναθεώρησης.

Βλ: ΒΑΡΟΥΞΑΚΗΣ: αι ιδρυτικά συνθήκαι, op. cit. σελ. 90.

86) ABD AL FATAH OMER: το ζήτημα τροποποίησης, op. cit. σελ. 28.

87) HISSAIN AL BAHARINA: ο Καταστατικός Χάρτης του ΣΑΚ, και οι προτάσεις τροποποίησης, op. cit. σελ. 114.

88) BUTROS GALLI: μελέτες στην αραβική διπλωματία, op. cit. σελ. 88.

89) Βλ. συγκεκριμένα το άρθρο 2 του Καταστατικού Χάρτη του ΣΑΚ.

90) ARWA TAHIR RUDWAN: η Πολιτική Επιτροπή, op. cit. σελ. 180.

91) Βλ. π.χ. το ιρακινό σχέδιο τροποποίησης του Καταστατικού Χάρτη του 1961, το συριακό σχέδιο του 1961.. κλπ.

92) 'Ας σημειωθεί, ότι, μία τροποποίηση που έγινε στα τέλη του 1973 σχετικά με το άρθρο 5 του εσωτερικού κανονισμού του Συμβουλίου, αναφέρει, ότι, η συμμετοχή στο Συμβούλιο, πρέπει να γίνει τουλάχιστον σε επίπεδο υπουργών εξωτερικών. Η τροποποίηση αυτή είναι στην ουσία μία προσπάθεια κάλυψης του κενού, ώστε να χαρακτηριστεί η Σύνοδος Κορυφής, ως το Συμβούλιο.

93) ABD AL AZIZ MOHAMMED SARHAN: οι διεθνείς οργανισμοί, op. cit. σελ. 132. καθώς και MOFEID SHIHAB: ο ΣΑΚ, op. cit. σελ. 99.

94) Βλ. λ.χ. το άρθρο 5 του σχεδίου της Γενικής Γραμματείας του 1981, το άρθρο 16 του σχεδίου του AL SHUGERI.. κλπ.

- 95) Το όργανα αυτά είναι: Το Συμβούλιο Κοινής Άμυνας, η Μόνιμη Στατιωτική Επιτροπή, ο Συμβουλευτικός Στρατιωτικός Οργανισμός, το Αραβικό επιτελείο και το Οικονομικό Συμβούλιο. 96) Βλ. σχετικά: Σ.Γ. ΒΑΡΟΥΞΑΚΗΣ: αι ιδιαιτεριότητες συνθήκαι, op. cit. σελ. 85.
- 97) BUTROS GALLI: μελέτες στην αραβική διπλωματία, op. cit. σελ. 143.
- 98) SALEIM AL KISWANI: το ομοσπονδιακό αραβικό κράτος, SHIOUN ARABIYA, τεύ. 49 - Μάρτιο 1987, σελ. 15.
- 99) Βλ. σχετικά: ISAM NUMAN: ο ενεργητικός ρόλος του ΣΑΚ στην αραβική ένωση, SHIOUN ARABIYA, τεύ. 13 Μάρτιο 1982, σελ. 76.
- 100) AHMED AL SHUGERI: ο ΣΑΚ, op. cit. σελ. 321 - 323.
- 101) Βάση της στατιστικής του 1952, ήταν 125\$ στον Λίβανο, 100\$ στην Αίγυπτο και Συρία, 85\$ στο Ιράκ, ενώ στην Σ. Αραβία και Υεμένη ήταν μόλις 40\$.
- 102) Π.Χ. η Σαουδική Αραβία, παρόλη την χαρακτηριστική της φτώχεια, ανέθεσε το 24% του προϋπολογισμού του 1958, για τα έξοδα της βασιλικής οικογένειας. Βλ. σχετικά: MOHAMMED MUSTAFA ATTA & MOHAMMED YIAHIA AWIS: έρευνες στην αραβική κοινωνία, έκδ. AL RISALA, Κάιρο - 1960, σελ. 281.
- 103) Στο Λίβανο 334\$, στην Σ. Αραβία 294\$, στο Ιράκ 212\$, στην Ιορδανία 168\$, στην Αίγυπτο 152\$ και 151\$ στην Συρία.
- 104) Βλ. MOHAMMED MAHMOUD AL SAIYAD & HAMID ABD AL MAJEID: η αραβική κοινωνία και το παλαιστινιακό πρόβλημα, έκδ. DAR AL NAHDA AL ARABIYA, Βυρπητός - 1981, σελ. 80.
- 105) Π.Χ. οι εξαγωγές της Λιβυής του 1954 ήταν μόλις 10 εκατομμύρια δολάρια, ενώ το 1974 ξεπερνούσαν τα 8268 εκατομμύρια δολάρια.
- 106) BUTROS GALLI: μελέτες στην αραβική διπλωματία, op. cit. σελ. 106.
- 107) ANTWAN ZAHLAN: η παιδεία και η εκπαιδευτική πολιτική στον Αραβικό Κόσμο, έκδ. Κέντρο Μελετών Αραβικής Ένωσης -Βυρπητός, 1η έκδοση, 1979, σελ. 9 και 28.
- 108) Η Αίγυπτος 20 εκ. το Ιράκ 5 εκ. η Ιορδανία 300.000, ο Λίβανος 500.000, η Συρία 3 εκ. ενώ άγνωστο ήταν ο αριθμός στην Σ. Αραβία και Υεμένη, λόγω έλλειψης στοιχείων.
- 109) Βλ. Ομάδα ερευνητών: εικόνες του αραβικού μέλλοντος, έκδ. Κέντρο Μελετών Αραβικής Ένωσης, Λίβανος, 1η έκδοση -Ιανουάριο 1982 - σελ. 14.
- 110) Αξιοσημείωτο είναι, ότι, όταν ακούστηκαν στην Αίγυπτο οι προετοιμασίες του NAPOLEON, σχετικά με την εισβολή του, απάντησαν κατηγορηματικά οι υπεύθυνοι, ότι, η Αίγυπτος ανήκει αποκλειστικά στο Σουλτάνο, και δέν, μπορεί καμιά δύναμη να την αφαιρέσει απ'αυτον. βλ. MAJEID KHADOURI: οι πολιτικές κατευθύνσεις στον Αραβικό Κόσμο, έκδ. AL DAR AL MOUTAHIDA, Λίβανος, 1985, σελ. 278.
- 111) Ομάδα ερευνητών: εικόνες του Αραβικού Μέλλοντος, op. cit. σελ. 15 / 16.
- 112) Διάφοροι τρόποι και μέθοδοι χρησιμοποιήθηκαν για την διατήρηση της κατάστασης, όπως η υιοθέτηση του συστήματος των ανωνύμων εταιρειών, η προσαρμογή των εισοδημάτων [ανάλογη φορολογία, αύξηση μισθών]...κλπ.
- 113) Άς σημειωθεί, ότι, ο Γκορπατσόφ ζήτησε επίσημα με το υπόμνημά του στην Σύνοδο Κορυφής των 7, την ένταξη της χώρας του στην Σύνοδο αυτή, πράγμα που δείχνει καθαρά το μέγεθος των πολιτικών μεταβολών που σημειώθηκαν στις Ανατολικό -ευρωπαϊκές χώρες.
- 114) Ομάδα ερευνητών: Εικόνες του Αραβικού Μέλλοντος, op. cit. σελ. 16.
- 115) JAMEIL AL JIBURI: ο Καταστατικός Χάρτης του ΣΑΚ και οι προκλήσεις.

op. cit. σελ. 38 - 39.

116) ABD AL HAMEID AL MOUAFI: Ο Αραβικός Σύνδεσμος και η αραβική αλληλεγγυή. SHIOUN ARABIYA. τεύχ. 10. Δεκέμβη 1981. σελ. 57.

117) ABD AL RAHMAN AL SALAH: η τροποποίηση του Καταστατικού του ΣΑΚ. op. cit. σελ. 78.

118) Υπάρχουν ωστόσο μερικές εξαιρέσεις, που αναφέρονται κυρίως στην κατάργηση του Συνδέσμου, και ίδρυση εκ νέου καινούριου Οργανισμού. Από τους υποστηρικτές της άποψης αυτής, είναι ο αιγύπτιος πρόεδρος Μουμπάρακ. Βλ. την δήλωσή του στην εφημερίδα AL ARAB. τεύ. 2259. στις 13/5/1986.

119) AMED FARIS ABD AL MOUNIM: ο ΣΑΚ [1945 - 1985]: ιστορικοπολιτική μελέτη. έκδ. Κέντρο Μελετών Αραβικής Ένωσης - Λίβανος - α' έκδοση. Μάιος 1986. σελ. 107 - 110.

120) GASAN SALAMA: Για νέο αραβικό κοινωνικό συμβόλαιο. έκδ. Κέντρο Μελετών Αραβικής Ένωσης. Λίβανος. α' έκδοση - 1987. σελ. 9.

121) ALIALDEIN HILAL: το Συμπόσιο του περ. AL SYASA AL DAWLIA. op. cit. σελ. 237.

122) 'Ας σημειωθεί, ότι, το Κόμμα του Μπάαθ ανακάλυψε το παραπάνω καταστατικό κενό, και μάλιστα στα πρώτα μόλις χρόνια ίδρυσης του Οργανισμού. Πρότεινε, εντούτοις, αν και με ασάφεια, την ίδρυση Αραβικού Λαϊκού Συνδέσμου, όπως ανέφερε χαρακτηριστικά, για να λειτουργεί παράλληλα με τον επίσημο Σύνδεσμο, και να δύναται να επεμβαίνει όταν χρειάζεται για ιόρθωση τυχόν λανθασμένης πορείας του υπάρχοντος Συνδέσμου. Βλ. σχετικά: SABAWI IBRAHEIM AL HASSAN: η κοινή αραβική ασφάλεια. op. cit. σελ. 57.

123) Π.χ. χαρακτήρισε ο Λίβανος την επίσκεψη του Γενικού Γραμματέα στις ΗΠΑ και στην Αγγλία του 1946, και τις πρωτοβουλίες του για την επίλυση του αιγυπτιακού προβλήματος, ως επέμβαση στα εσωτερικά των κρατών μελών. Βλ. ABD AL WAHAB AL SAKIT: ο Γ. Γραμμ. του ΣΑΚ. op. cit. σελ. 351. Επίσης, ζήτησε επίσημα το Ιράκ την ουσιαστική απομάκρυνση του Γ. Γραμματέα του 1949. θεωρώντας τον ως υπεύθυνο για το πάγωμα των τότε συριοιρακινών συνομιλιών που αποσκοπούσαν στην ένωση των δύο χωρών, που έτυχε να διακοπούν μετά την επίσκεψη του Γ. Γραμματέα στην Συρία. Βλ. SAMI AL HAKEIM: ο ΣΑΚ και η αραβική ένωση. op. cit. σελ. 185.

124) ISAM NYMAN: ο ενεργητικός ρόλος του ΣΑΚ. op. cit. σελ. 79.

125) Βλ. π.χ. το άρθρο 7 παρ. 4 του Συμφώνου της ΚτΕ. το άρθρο 100 του Χάρτη του ΟΗΕ. κλπ.

126) BUTROS GALLI: μελέτες στην αραβική διπλωματία. op. cit. σελ. 101 - 102.

127) Ιδρύθηκαν βάσει του Καταστατικού Χάρτη του Συνδέσμου, μόλις 6 όργανα.

128) Μέχρι τις αρχές του 1981, έφθασε ο αριθμός των ειδικευμένων οργανώσεων 21. Βλ. σχετικά: ο κατάλογος ειδικευ. οργαν. έκδ. Γ. Γραμματεία του ΣΑΚ. Τύνιδα - 30/6/1981.

129) ISAM NUMAN: ο ενεργητικός ρόλος του ΣΑΚ. op. cit. σελ. 77.

130) SAMIH SADIG: το Συμπόσιο του AL SYASA AL DAWLIA. op. cit. σελ. 236.

131) AHNED ABO AL Wafa: μερικές παρατηρήσεις στο σχέδιο τροποποίησης του Καταστατικού Χάρτη του ΣΑΚ. SHIOUN ARABIYA. τεύ. 25. Μάστιο 1983. σελ. 117.

132) ALIALDEIN HILAL: το Συμπόσιο του AL SYASA AL DAWLIA. op. cit. σελ. 237.

- 133) Μία αξιολογη άποψη αποκλείει την δυνατότητα εφαρμογής του ευρωπαϊκού μοντέλου της ΕΟΚ, λόγω έλλειψης των βασικών στοιχείων. Βάσει της άποψης αυτής, η οικονομική ανάπτυξη όπου επικρατεί οικονομική σταθερότητα και δέν επηρεάζεται καθόλου απο τις πολιτικές αλλαγές καθώς και η έντονη λαϊκή συμμετοχή αποτελούν τα στοιχεία της επιτυχίας της ΕΟΚ.
- 134) ABD AL HAMEID AL MOUAFI: ο ΣΑΚ και η αραβική αλληλεγγύη, op. cit. σελ. 84.
- 135) ALIALDEIN HILAL: το Συμπόσιο του AL SYASA AL DAWLIA, op. cit. σελ. 237.
- 136) HISSAIN AL BAHARENA: το Συμπόσιο του AL SYASA AL DAWLIA, op. cit. σελ. 115.
- 137) SAMI AL HAKEIM: ο ΣΑΚ και η αραβική ένωση, op. cit. σελ. 84.
- 138) Ο καταστατικός Χάρτης θεώρησε, ότι η διαιτησία δύναται να ασκηθεί μόνο, εφ' όσον η διαφορά δέν αφορά την ανεξαρτησία, την κυριαρχία ή την εδαφική ακεραιότητα των μερών της διαφοράς.
- 139) Βλ. τα άρθρα 2.3.9 και 19 του Καταστατικού Χάρτη του ΣΑΚ.
- 140) AHMED AL SHUGERI: ο Σύνδεσμος, op. cit. σελ. 339.
- 141) Δημοσίευε το Κόμμα του Μπάαθ στις 12/4/1945 την άποψη του σχετικά με την ίδρυση του Συνδέσμου, ως εξής: "Η προβλεπομενη απο τον Καταστατικό Χάρτη του Οργανισμού, συνεργασία, είναι ελλιπής και δύναται να πραγματοποιηθεί μόνο μεταξύ ξένων κρατών που δέν συνδέονται ιστορικά, γλωσσικά... κλπ. Ο Καταστατικός Χάρτης στο σύνολό του, δέν παύει να είναι παρά ρητή αναγνώριση του αυτονομιστικού πνεύματος που ισχύει στον Αραβικό Κόσμο... Η στάση αυτή του Καταστατικού, χωρίς αμφιβολία θα χειροτέψει την κατάσταση στο μέλλον". Βλ. SABAWI IBRAHEIM AL HASAN: η αραβική κοινή ασφάλεια, op. cit. σελ. 56.
- 142) Βλ. σχετικά: HASAN NAFAA: ο πολιτικός ρόλος του ΣΑΚ, op. cit. σελ. 241.
- 143) ISAM NUMAN: ο ενεργητικός ρόλος του ΣΑΚ, op. cit. σελ. 78.
- 144) τα σχέδια αυτά ήταν: της Μεγάλης Συρίας και της Γόνιμης Υμιασλήνου.
- 145) Βλ. σχετικά: HASAN NAFAA: ο πολιτικός ρόλος του ΣΑΚ, op. cit. σελ. 241.
- 146) Βλ. ο Αραβικός Σύνδεσμος και οι αποφάσεις των Συνόδων Κορυφής, op. cit. σελ. 32.
- 147) MUNDIR AL MALIK: το Συμπόσιο του AL SYASA AL DAWLIA, op. cit. σελ. 235.
- 148) BUTROS GALLI: το Συμπόσιο του AL SYASA AL DAWLIA, op. cit. σελ. 230.
- 149) Αποτελείται απο το Κουβέιτ, το Κατάρ, το Μπαχρέιν, τα Αραβικά Εμιράτα και την Σ. Αραβία.
- 150) Αποτελείται απο την Αίγυπτο, το Ιράκ, την Β. Υεμένη και την Ιορδανία.
- 151) Αποτελείται απο την Λιβύη, την Τυνησία, το Μαρόκο, την Άλγερία και την Μαυριτανία.
- 152) Αξιοσημείωτο είναι, ότι η αντίδραση της Αιγύπτου για την αποβολή της απο μέλος τόσο του ΣΑΚ, όσο και της Ισλαμικής Συνδιάσκεψης, ήταν η ίδρυση του Συνδέσμου των Αραβικών και Ισλαμικών Λαών. Η προσπάθεια αυτή, δέν βρήκε καμιά ανταποκοιση ούτε απο αραβικές ούτε απο ισλαμικές χώρες, ούτε τέλος απο τους λαούς των χωρών αυτών και ναυάγησε χωρίς να πραγματοποιηθεί. Βλ. MOHAMMED AHMED KHALAFALLA: ο ΣΑΚ και ο Σύνδεσμος Ισλαμικών Λαών, SHIOUN ARABIYA, τεύ. 10, Δεκέμβρη 1981, σελ. 40.
- 153) Βλ. σχετικά: HASAN NAFAA: ο πολιτικός ρόλος του ΣΑΚ, op. cit. σελ. 242.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- AARIF DALILA: Η κοινή πολιτική στις διεθνείς αραβικές σχέσεις, SHIOUN ARABIYA, τεύχ. 38, Ιουνιος, 1984.
- ABD AL AZIZ SARHAN: Οι περιφερειακοί οργανισμοί, έκδ. DAR AL FIKR AL ARABI, 1η έκδοση, 1974, Κάιρο.
- ABD AL HAMEID AL MOUAFI: Η αποτελεσματικότητα των διεθνών οργανισμών, SHIOUN ARABIYA, τεύχ. 50, Ιουν. 1987.
- ABD AL HAMEID AL MOUAFI: Ο μηχανισμός της Γ. Γραμματείας, Το Συμπόσιο της Γ. Γραμματείας.
- ABD AL HAMEID AL MOUAFI: Η ψηφοφορία στο Συμβούλιο του ΣΑΚ, και η έννοια της ομοφωνίας, SHIOUN ARABIYA, τεύχ. 51, Σεπτέμβρη 1987.
- ABD AL HAMEID AL MOUAFI: Ο ρόλος της Αιγύπτου στον ΣΑΚ κατά την περίοδο 1945 - 1970, έκδ. Γενικού Οργανισμού Βιβλίου, Κάιρο, 1983.
- ABD AL HAMEID AL MOUAFI: Η διαδικασία λήψης των αποφάσεων του ΣΑΚ, SHIOUN ARABIYA, τεύχ. 18, Οκτωβ. 1982.
- ABD AL HAMEID AL MOUAFI: Ο ΣΑΚ και η αραβική αλληλεγγύη, SHIOUN ARABIYA, τεύ. 10, Δεκεμ. 1981.
- ABD AL FATAH OMER: Το ζήτημα τροποποίησης του Καταστατικού, το Συμπόσιο της Νομικής σχολής της Τύνιδας.
- ABD AL GADIR AL GADIRI: Παρατηρήσεις περί του νέου σχεδίου τροποποίησης του Καταστατικού, SHIOUN ARABIYA, τεύ. 25, Μάρτιο, 1983.
- ABD AL HASAN ZALZALA: Ο οικονομικός ρόλος του ΣΑΚ, Το Συμπόσιο της Γ. Γραμματείας.
- ABD AL RAHMAN ISMAEIL AL SALIHI: Η τροποποίηση του Καταστατικού του ΣΑΚ, SHIOUN ARABIYA, τεύχ. 53, Μάρτιο, 1988.
- ADIL AL ZAEIM: 40 χρόνια μετά την ίδρυση του ΣΑΚ, SHIOUN ARABIYA, τεύχ. 37, Μάρτιο 1984.
- ADLI HASSAN SAID: Η αραβική εθνική ασφάλεια και η στρατηγική υλοποίησης της, έκδ. Γενικού Αιγυπτιακού Οργανισμού Βιβλίου, Κάιρο, 1977.
- ADNAN RAOUF: Ο ΣΑΚ και οι παρόμοιοι περιφερειακοί οργανισμοί, Τό Συμπόσιο της Γ. Γραμματείας.
- AHMED ABO ALWafa: Μερικές παρατηρήσεις στο σχέδιο τροποποίησης του Καταστατικού του ΣΑΚ, SHIOUN ARABIYA, τεύχ. 25, Μάρτιο, 1983.
- AHMED AL RASHIDI: Η επίλυση των αραβικών διαφορών στις Συνόδους Κορυφής, SHIOUN ARABIYA, τεύχ. 10, Δεκεμ. 1981.

- AHMED AL RASHIDI: Ο ΣΑΚ και ο ειρηνικός διακανονισμός, AL MUSTAGBAL AL ARABI: τεύχ. 32, Οκτ. 1981.
- AHMED AL RASHIDI: Η αρχή του ειρηνικού διακανονισμού στις ιδρυτικές συνθήκες των διεθνών οργανισμών, SHIOUN ARABIYA, τεύχ. 25, Μάρτιο, 1983.
- AHMED AL SHUGERI: Ο ΣΑΚ, πώς να είναι σύνδεσμος και αραβικός, έκδ. BOSALAMA, Τύνιδα, 1979.
- AHMED FARIS ABD AL MUNIM: Το περιφερειακό σύστημα στην αντίληψη του Νάσσερ, AL MUSTAGBAL AL ARABI: τεύχ. 20, Δεκεμ. 1980.
- AHMED FARIS ABD AL MUNIM: Ο ρόλος του ΣΑΚ στο αραβικό περιφερειακό σύστημα, AL MUSTAGBAL AL ARABI, τεύχ. 73, Μάρτιο, 1985.
- AHMED FARIS ABD AL MUNIM: Ο ΣΑΚ [1945 - 1985] - Ιστοριοπολιτική μελέτη, έκδ. Κέντρο Μελετών Αραβικής Ένωσης, Βυρπηττος, 1η έκδοση, Μάιος 1986.
- AHMED KAMAL: Το παρελθόν και το παρόν του αραβικού πολιτικού συστήματος, AL MUSTAGBAL AL ARABI: τεύχ. 71, Ιανουαριο, 1985.
- AHMED MUSSA: Τά μέλη του ΣΑΚ, έκδ. Αιγυπτιακή Εταιρία Διεθνούς Δικαίου, σύνολο μελετών - τόμος Β', Κάιρο, 1970.
- AISHA RATIB: Ο διεθνής οργανισμός, τόμος 1, έκδ. AL NAHDA AL ARABIYA, Κάιρο, 1971.
- AISHA RATIB: Ο διεθνής οργανισμός, τόμος 2, περιφερειακός οργανισμός, έκδ. DAR AL NAHDA AL ARABIYA, Κάιρο, αριθ. καταθ. 2344, 1971.
- AISHA RATIB: Οι διεθνείς και οι αραβικές σχέσεις, έκδ. AL NAHDA AL ARABIYA, Κάιρο, 1970.
- AL AZHARI BOUAENI: Οι αποφάσεις του ΣΑΚ, SHIOUN ARABIYA, τεύχ. 27, Μαΐου 1983.
- AL AZHARI BOUAENI: Τό σύστημα ψηφοφορίας στα πλαίσια του ΣΑΚ. Τό Συμπόσιο της Ν. Σχολής, Τύνιδα.
- ALIALDEIN HILAL: Ο ΣΑΚ μεταξύ του εθνικισμού και του κρατικισμού, Το Συμπόσιο της Γ. Γραμματείας.
- ALIALDEIN HILAL: 10 χρόνια μετά την ίδρυση του Κέντρου Μελετών Αραβικής Ένωσης, το Συμπόσιο του AL MUSTAGBAL AL ARABI.
- ALI FAHMI: Ο ΣΑΚ και η αναδιοργάνωση της μορφωτικής εκπαίδευσης, SHIOUN ARABIYA, τεύχ. 37, Μάρτιος, 1984.
- AL SADIG SARHAN: Η νέα ρύθμιση του συστήματος του ειρηνικού

διακανονισμού, Τό Συμπόσιο της Ν. σχολής, Τύνιδα.

- AL SADIG SHABAN: Η έναρξη ισχύος του τροποποιημένου καταστατικού, SHIOUN ARABIYA, τεύχ. 9, Νοέμβ. 1981.

- AL SADIG SHABAN: Οι ρόλοι και οι λειτουργίες της Γ. Γραμματείας του ΣΑΚ, SHIOUN ARABIYA, τεύχ. 41, Μάρτιος, 1985.

- AL SHEKH TAHA AL WALI: Οι πρώτες σελίδες του Αραβικού Συνδέσμου, SHIOUN ARABIYA, τεύχ. 25, Μαρτίου 1983.

- AMINA BALOUSHI: Μελέτη των αραβικών ενόπλων αναμετρήσεων, AL WAHDA, τεύχ. 17, Φεβ. 1986.

- ANTWAN ZAHLA: Η παιδεία και η εκπαιδευτική πολιτική στον Αραβικό Κόσμο, έκδ. Κέντρο Μελετών Αραβικής Ένωσης, Βυρπτός, 1η έκδοση, 1979.

- ARWA TAHIR RUDWAN: Η Πολιτική Επιτροπή του ΣΑΚ, έκδ. DAR AL NAHAR, Βυρπτός, 1973.

- ASSAD ABD AL RAHMAN: Ο ρόλος του Αραβικού Εθνικισμού στην κατάρριψη της Οθμανικής Αυτοκρατορίας, SHIOUN ARABIYA, τεύχ. 11, Ιανουάριος 1982.

- ATTA MOHAMMED SALIH ZAHRA: Οι κατευθύνσεις της ισραηλινής πολιτικής στο μέλλον, SHIOUN ARABIYA, τεύχ. 41, Μάρτιος, 1985.

- ΒΑΡΟΥΕΑΚΗΣ ΣΥΤ. Γ.: Οι ιδρυτικές συνθήκες των διεθνών οργανισμών, έκδ. Σάκκουλα, Αθήνα, 1978.

- ΒΑΡΟΥΕΑΚΗΣ ΣΥΤ. Γ.: Οι διεθνείς οργανισμοί, 1ος τόμος, σύγχρονοι διεθνείς οργανισμοί, έκδ. ΠΑΠΑΖΗΣΗ, Αθήνα, 1980.

- BUTROS GALLI και MAHMOUD KHERI: Εισαγωγή στην πολιτική, έκδ. AL ANGLO AL MASRIYA, Κάιρο, 5η έκδοση, 1976.

- BUTROS GALLI: Μελέτες στην αραβική διπλωματία, έκδ. AL ANGLO AL MASRIYA, Κάιρο, 1973.

- BUTROS GALLI: Ο ΣΑΚ και ο ειρηνικός διακανονισμός, έκδ. Το Κέντρο Αραβικών Ερευνών και Μελετών, Κάιρο, 1977.

- BUTROS GALLI: Η πολιτική Επιτροπή του ΣΑΚ, περ. AL SYASA AL DAWLIA, τευ. 33, Ιουλ. 1973.

- BUTROS GALLI: Ο ΣΑΚ και οι μελλοντικές προκλήσεις, Το Συμπόσιο του AL SYASA AL DAWLIA.

- ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΙΔΗΣ Θ. ΑΙΜ.: Δομή και λειτουργία των διεθνών οργανισμών, τεύ. α', έκδ. Αντ. Ν. Σάκκουλα, Αθήνα, 1985.

- ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΙΔΗΣ Θ. ΑΙΜ.: Εισαγωγή στη διεθνή οργάνωση, έκδ. Αντ. Ν.

Σάκκουλα, Αθήνα, 1984.

- ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΙΔΗΣ Θ. ΑΙΜ.: Εισαγωγή εις την γενικήν θεωρίαν των διεθνών οργανισμών, τόμος α'. έκτυπ. offset Φάρος, Αθήναι, 1976.
- ΧΙΟΥ ΜΑΝΙΑΤΟΠΟΥΛΟΥ ΔΩΡΑ: Ο Αραβικός Εθνικισμός, Αθήνα, 1979.
- ΕΥΕΣΤΑΘΙΑΔΟΥ ΚΩΝΣΤ. Θ.: Διεθνές Δίκαιο, έκδ. Π. ΚΛΕΙΣΙΟΥΝΗΣ. Αθήναι, 1977.
- GASAN SALAMA: Για νέο αραβικό κοινωνικό συμβόλαιο. έκδ. Κέντρο Μελετών Αραβικής Ένωσης, Βυρπτός, 1η έκδοση, 1987.
- GASAN YOSSIF MAZAHIM: Οι ειδικευμένες οργανώσεις του ΣΑΚ, έκδ. Κέντρο Αραβικών Μελετών, Κάιρο, 1976.
- Γενική Γραμματεία του ΣΑΚ: Οικονομικό Τμήμα: Οι εμπορικές συναλλαγές μεταξύ των αραβικών κρατών, SHIOUN ARABIYA, τεύχ. 50, Ιουν. 1987.
- Γενική Γραμματεία του ΣΑΚ: Πολιτικό Τμήμα: Σημείωμα τροποποίησης του Καταστατικού Χάρτη - 11/4/1961.
- HAROUN HASHIM RASHEID: Τι πρέπει να ξέρεις για τον Αραβικό Σύνδεσμο, έκδ. SARAS, Τύνιδα, 1980.
- HASAN MOHAMMED AL ZAHIR: Το γενικό πλαίσιο της αραβικής συνεργασίας, SHIOUN ARABIYA, τεύχ. 49, Μάρτιο 1987.
- HASAN NAFAA: Ο πολιτικός ρόλος του ΣΑΚ στην απελευθέρωση μερικών αραβικών χωρών και του παλαιστινιακού, Τό Συμπόσιο της Γ. Γραμματείας.
- HASAN NAFAA: Η Βρετανία και η ίδρυση του ΣΑΚ, AL MUSTAGBAL AL ARABI, τεύ. 76, Ιούνιο 1985.
- HISAIN AL BAHARINA: Ο ΣΑΚ και οι μελλοντικές προκλήσεις, Τό Συμπόσιο του AL SYASA AL DAWLIA.
- HISAIN AL BAHARINA: Ο Καταστατικός Χάρτης του ΣΑΚ μεταξύ του Εθνικισμού και του κρατισμού, Τό Συμπόσιο της Γ. Γραμμ.
- HISAIN JAMEIL: Ο ΣΑΚ και η ίδρυση Αραβικού Δικαστηρίου για την προστασία των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, Τό Συμπόσιο της Γ. Γραμματείας.
- HUDA SALIH: Η ψηφοφοριακή συμπεριφορά των αραβικών κρατών στον ΟΗΕ, [1948 - 1974], AL MUSTAGBAL AL ARABI, τεύχ. 33, Νοεμβ. 1981.
- IBRAHEIM AERASH: Οι παλαιστίνιοι και η αραβική ένωση, AL MUSTAGBAL AL ARABI, τεύχ. 65, Ιουλ. 1984
- IBRAHEIM MUSTAFA MAKARIM: Η διεθνή προσωπικότητα των διεθνών οργανισμών, έκδ. DAR AL NAHDA AL ARABIYA, Κάιρο, 1975/1976.
- ISMAT NUMAN: Ο ενεργητικός ρόλος του ΣΑΚ στην αραβική ένωση, SHIOUN

ARABIYA, τεύχ. 13, Μάρ. 1982.

- ISMAT SAIF AL DAWLA: Ο ρόλος της Αιγύπτου στον Αραβικό Κόσμο, AL NASHRA, τευχ. 32, Ιανουάρ. 1985.

- JABIR IBRAHEIM AL RAWI: Η ακύρωση της ιρακινοπερσικής συμφωνίας του 1975 βάσει του Διεθνούς Δικαίου, έκδ. Υπουργείου Πολιτισμού του Ιρακ, Βαγδάτη, αριθ. καταθ. 1568, 1980.

- JAFAR ABD AL SALAM: Οι διεθνείς οργανισμοί, έκδ. NAHDAT MISR, αριθ. κατάθ. 5566, Κάιρο.

- JAMEIL AL JIBURI: Η αρχή της ιδέας του Συνδέσμου, SHIOUN ARABIYA, τεύχ. 25, Μάρ. 1983.

- JAMEIL AL JIBURI: Ο Καταστατικός Χάρτης του ΣΑΚ και οι προκλήσεις που αντιμετωπίζει το αραβικό έθνος, SHIOUN ARABIYA, τεύχ. 41, Μάρ. 1985.

- JIRJIS IAGOUR: Οι σπουδαιότερες συμφωνίες του Συμβουλίου του ΣΑΚ, έκδ. Η Αιγυπτιακή Εταιρία Δ. Δικαίου, σύνολο μελετών, Κάιρο, 1970.

- KAMIL MAHMOUD: Η πολιτική σκέψη στις Συνόδους Κορυφής, SHIOUN ARABIYA, τεύχ. 37, Μάρ. 1984.

- ΚΕΝΤΡΟ ΕΡΕΥΝΑΣ ΚΑΙ ΜΕΛΕΤΩΝ: Μελέτες στον συντονισμό των οικονομικών σχεδίων των αραβικών κρατών, Κάιρο, 1978, αριθ. καταθ. 3707.

- Κ.Κ. ΣΟΥΔΑΝ: Ανάλυση της αραβικής πολιτικής κατάστασης -1/3/1978.

- KOMMA TOY MIAΘ, Το εθνικό αρχηγείο: Ο ΣΑΚ και οι αποφάσεις των Συνόδων Κορυφής, Αυγ. 1985.

- ΚΟΥΦΟΥ ΓΕΩΡΓ.Ι.: Η Σύμβαση της Βιέννης για το δίκαιο των συνθηκών, έκδ. Σάκκουλα, Αθήνα, 1985.

- ΚΡΙΣΤΗ ΕΛΛΗ: Η ιθαγένεια, γενική θεωρία, έκδ. Αντ. Σάκκουλα, Αθήνα, 1965.

- LUTFI AL KHOULI: Ο ΣΑΚ και οι παρόμοιοι περιφερειακοί οργανισμοί, Τό Συμπόσιο της Γ. Γραμματείας.

- MAJEID KHADOURI: Οι πολιτικές κατευθύνσεις στον Αραβικό Κόσμο, έκδ. AL DAR AL MOUTAHIDA, Βυρητός, 1985.

- MAJDA MORIS: Η αραβική ραδιοφωνία και η υπόθεση της ένωσης, SHIOUN ARABIYA, τεύχ. 8, Ιούλιος 1979.

- MAXIME RODINSON: Οι άραβες, μεταφ. Ελληνικά, έκδ. Θεμελιο, Αθήνα, 1980.

- MOUFEID SHIHAB: Ο Σύνδεσμος των Αραβικών Κρατών: Καταστατικό και ενέργειες, έκδ. Το Αραβικό Κέντρο Μελετών, Κάιρο, 1978.

- MOUFEID SHIHAB: Οι Διεθνείς Οργανισμοί, έκδ. AL NAHDA AL ARABIYA, Κάιρο, 1974.
- MOUFEID SHIHAB: Ο μηχανισμός της Γ. Γραμματείας, Το Συμπόσιο της Γ. Γραμματείας.
- MOUFEID SHIHAB: Ο ΣΑΚ και οι μελλοντικές προκλήσεις, Το Συμπόσιο του AL SYASA AL DAWLIA.
- MOHAMMED ABD AL WAHAB AL SAKIT: Οι αρμοδιότητες του Γ. Γραμματέα του ΣΑΚ, έκδ. AL FARIS AL ARABI, Κάιρο, 1973/1974.
- MOHAMMED AHMED KHALAF ALLA: Ο ΣΑΚ και ο Σύνδεσμος Ισλαμικών λαών, SHIOUN ARABIYA, τεύχ. 10, Δεκεμ. 1981.
- MOHAMMED AZIZ SHUKRI: Κωδικοποίηση των Συνόδων Κορυφής, SHIOUN ARABIYA, τεύχ. 5, Ιουνιο 1981.
- MOHAMMED AZIZ SHUKRI: Ο μηχανισμός της Γ. Γραμματείας, Τό Συμπόσιο της Γ. Γραμματείας.
- MOHAMMED ALI AL AWINI: Ο Αραβικός Κόσμος και το Παγκόσμιο σύστημα, SHIOUN ARABIYA, τεύχ. 27, Μάιος 1979.
- MOHAMMED ALI ROUFAT: Ο ΣΑΚ και οι υποθέσεις απελευθέρωσης, 1η έκδοση, Μάιος 1971, έκδ. Η Αιγυπτιακή Εταιρία Εκτύπωσης και Εκδόσης - Κάιρο, αριθ. κατάθ. 3542/1971
- MOHAMMED AL MAJDOUB: Η Δημοκρατία στα σύγχρονα αραβικά συντάγματα, GADAYA ARABIYA, τεύχ. 3, Ιουλ. 1979.
- MOHAMMED AL SAID SALEIM: Ο ρόλος του ΣΑΚ στην επίλυση των διαφορών των μελών του, Τό Συμπόσιο της Γ. Γραμματείας.
- MOHAMMED BIN MAHFOUZ: Το ζήτημα τροποποίησης του Καταστατικού του ΣΑΚ, τό Συμπόσιο της Ν. Σχολής της Τύνιδας.
- MOHAMMED HAFIZ GANIM: Οι Διεθνείς και οι αραβικές σχέσεις, έκδ. NAHDAT MISTR, 1η έκδοση, 1965.
- MOHAMMED HAFIZ GANIM: ΟΗΕ: όργανα, σκοποί...κλπ. έκδ. AL ALAMIA, Κάιρο, 1964.
- MOHAMMED HASANAIN HAIKAL: Η οργή του Φθινοπώρου, έκδ. AL MATPOUAT, 2η έκδοση, Κάιρο, 1983.
- MOHAMMED LABEIB SHUGER: Οι ειδικευμένες αραβικές οργανώσεις, Το Συμπόσιο της Γ. Γραμματείας.
- MOHAMMED MAHMOUD AL SAIYAD & HAMID ABD AL MAJEID: Η αραβική κοινωνία και το παλαιστινιακό πρόβλημα, έκδ. DAR AL NAHDA AL ARABIYA, Κάιρο.

1981.

- MOHAMMED MUSTAFA ATTA & MOHAMMED YIAHYA AWIS: 'Ερευνες στην Αραβική Κοινωνία, έκδ. AL RISALA, Κάιρο, 1960.
- MOHELDEIN SABIR: Ο ΣΑΚ και οι μελλοντικές προκλήσεις, Το Συμπόσιο του AL SYASA AL DAWLIA.
- ΜΠΕΡΔΗΜΑΣ ΑΝΤ.: Διεθνείς Οργανισμοί, τεύχ. 1, έκδ. Αντ. Ν. Σάκκουλα, Αθήνα, 1983.
- MUNTHIR AL MALIK: Ο ΣΑΚ και οι μελλοντικές προκλήσεις, Τό Συμπόσιο του AL SYASA AL DAWLIA.
- NABEIL SHABEIB: Κριτική της Συνθήκης με το Ισραήλ, έκδ. Ισλαμικό Κέντρο - AACHEN , Δ. Γερμανία, Μάιο, 1979.
- NADEIM AL BITAR: Η οικονομική θεωρία και ο δρόμος προς την αραβική ένωση, έκδ. Κέντρο Αραβικής Ανάπτυξης, Τρίπολη -Λιβυη, 1η έκδοση, 1978.
- NADYA SALEIM: Η θέση του Αιγυπτιακού τύπου στην ίδρυση του ΣΑΚ, SHIOUN ARABIYA, τεύχ. 25, Μάρτιο 1983
- NASSIF HATTI: Ο ΣΑΚ και οι παρόμοιοι περιφερειακοί οργανισμοί, τό Συμπόσιο της Γ. Γραμματείας.
- NASSIF HATTI: Ο ΣΑΚ και η μελλοντική εξωτερική πολιτική, SHIOUN ARABIYA, τεύχ. 10, Δεκεμβ. 1981.
- NIZAM AHMED BARAKAT: Οι Σύνοδοι Κορυφής και το παλαιστινιακό πρόβλημα, SHIOUN ARABIYA, τεύ. 48, Δεκεμβ. 1986.
- NTOKOYMENTA:
 - Ο Καταστατικός Χάρτης του ΣΑΚ.
 - Το Πρωτόκολλο της Αλεξανδρείας.
 - Η Πρωτοβουλία του SADAM του 1980.
 - Το σχέδιο τροποποίησης του Καταστατικού Χάρτη του ΣΑΚ, της Γ. Γραμματείας. [1981]
 - Το ενιαίο σχέδιο τροποποίησης του Καταστατικού του ΣΑΚ. [1966]
 - Οι προτάσεις του AL SHUGERI για την τροποποίηση του Καταστατικού.
 - Οι ιδρυτικές συνθήκες των Ειδικευμένων Οργανώσεων στα πλαίσια του ΣΑΚ [21 συνθήκες]
 - Το Καταστατικό του Συμβουλίου Συνεργασίας των Κρατών του Κόλπου [25/5/1981].
 - Τό Καταστατικό του Συμβουλίου Συνεργασίας

[14/2/1989].

- Το Καταστατικό της Ένωσης των Κρατών του Μαγκρέμπ
[17/2/1989].

- ΟΜΑΔΑ ΕΡΕΥΝΗΣ: Εικόνες του Αραβικού Μέλλοντος, έκδ. Κέντρο Μελετών Αραβικής Ένωσης, Βυρπητός, 1η έκδ. Ιανουάριο 1982.
- ΠΡΑΚΤΙΚΑ: - Τα πρακτικά της Συντονιστικής Επιτροπής
- Τα πρακτικά της Αραβικής Συνδιάσκεψης.
- Τα πρακτικά του Πρωτοκόλλου της Αλεξανδρείας.
- Τα πρακτικά της Πολιτικής Επιτροπής.
- ΠΕΡΙΟΔΙΚΑ: - SHIOUN ARABIYA: έκδ. Γ. Γραμματείας του ΣΑΚ
Τμήμα: περιοδικών, Τύνιδα.
- AL MUSTAGBAL AL ARABI: έκδ. Το Κέντρο Μελετών Αραβικής Ένωσης, Βυρπητός - Λίβανος.
- AL WAHDA: έκδ. Εθνικό Συμβούλιο Αραβικής Μόρφωσης - Μαρόκο.
- AL SYASA AL DAWLIA: έκδ. AL AHRAM, Κάιρο.
- GADAYA ARABIYA: έκδ. MAHA AL KAYALI, Βυρπητός. -
ANNASHRA: έκδ. Pressely International, Αθήνα
- ΠΟΥΚΟΥΝΑΣ ΕΜΜ.: Το Διεθνές Δίκαιο, τόμος α', έκδ. Σάκκουλα, Αθήνα, 1980.
- ΠΟΥΚΟΥΝΑΣ ΕΜΜ.: Το Διεθνές Δίκαιο, τόμος γ', έκδ. Αντ. Σάκκουλα, Αθήνα, 1983.
- SAADALDEIN IBRAHEIM: Η αραβική λαϊκή γνώμη και η αραβική ταυτότητα, AL MUSTAGBAL AL ARABI, τεύχ. 13, Μάρτιο 1980.
- SAAD TEIM: Η ισραηλινή αντίληψη περί του παλαιστινιακού, SHIOUN ARABIYA, τεύχ. 40, Δεκεμ. 1984.
- SAARI AL RAWI: Η κοινή αραβική παιδεία και ο ρόλος των αραβικών ειδικευμένων οργανώσεων, AL MUSTAGBAL AL ARABI, τεύχ. 8, Ιούλιο, 1979.
- SABAWI IPRAHEIM AL HASAN: Η κοινή αραβική ασφάλεια, έκδ. Υπουργείου Πολιτισμού του Ιράκ, αριθ. κατάθ. 351, 1983.
- SAID NOFAL: Η αραβική συνεργασία, έκδ. Το Αραβικό Κέντρο Μελετών, Κάιρο, τεύχ. Α', 1968.
- SAMI AL HAKEIM: Ο Καταστατικός Χάρτης του ΣΑΚ και η αραβική ένωση, έκδ. AL ANGLO AL MASRIYA, Κάιρο, 1η έκδοση, 1966.
- SALEIM AL KISWANI: Το ομοσπονδιακό αραβικό κράτος, SHIOUN ARABIYA,

τεύχ. 49, Μάρ. 1987.

- SALIH JAWAD AL KAZIM: Ματιά στις σχέσεις του ΣΑΚ και του ΟΗΕ, SHIOUN ARABIYA, τεύχ. 57, Μάρ. 1989.

- SAMIH SADIG: Ο ΣΑΚ και οι μελλοντικές προκλήσεις, το Συμπόσιο του AL SYASA AL DAWLIA.

- SUAD AL SABBAH: Ο ρόλος του Συμβουλίου Συνεργασίας στην αραβική ένωση, AL MUSTAGBAL AL ARABI, τεύχ. 79, Σεπ. 1985.

- ΣΥΜΠΟΣΙΟ: - Το Συμπόσιο της Γ. Γραμματείας του ΣΑΚ με τίτλο: προσδοκίες και πραγματικότητα, έκδ. Κέντρο Μελετών Αραβικής Ένωσης, Βυρπητός, 1η έκδοση, 1983.

- Το Συμπόσιο του περιοδικό AL SYASA AL DAWLIA, με τίτλο: Ο ΣΑΚ και οι μελλοντικές προκλήσεις
τεύχ. 46, Οκτω. 1976.

- Το Συμπόσιο της Νομικής Σχολής της Τύνιδας, με τίτλο: Το ζήτημα τροποποίησης του Καταστατικού του ΣΑΚ, Απρίλιος 1981.

- TURKI A. ALRABIOU: Η κρίση της αραβικής σκέψης, AL MUSTAGBAL AL ARABI, τεύχ. 18, Αύγ. 1980.

- WAHEID RAFAT: Ο ΣΑΚ ως περιφερειακός οργανισμός, Το Συμπόσιο της Γ. Γραμματείας.

- WOLFGANG FRIEDMANN: Η εξέλιξη του Διεθνούς Δικαίου, μεταφ. Αραβικά, έκδ. DAR AL AFAG AL JADIDA, Βυρπητός, 1964.

- YAHYIA AL GAMAL: Γενική ματιά στον ΣΑΚ, SHIOUN ARABIYA, τεύχ. 10, Δεκεμ. 1981.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

Ο ΚΑΤΑΣΤΑΤΙΚΟΣ ΧΑΡΤΗΣ ΤΟΥ ΣΑΚ

Ο ΚΑΤΑΣΤΑΤΙΚΟΣ ΧΑΡΤΗΣ ΤΟΥ ΣΑΚ

ΑΡΘΡΟ 1: Ο Σύνδεσμος των Αραβικών Κρατών, αποτελείται από τα υπογράφοντα ανεξάρτητα αραβικά κράτη. Δικαιούται κάθε ανεξάρτητο αραβικό κράτος, να ενταχθεί στο Σύνδεσμο. Τό κράτος πού επιθυμεί να εισέλθει, πρέπει νά καταθέσει σχετική αίτηση στην τακτική Γενική Γραμματεία, η οποία θα τη παρουσιάσει στο Συμβούλιο στην πρώτη συνεδρίαση μετά τη κατάθεση της αίτησης.

ΑΡΘΡΟ 2: Ο σκοπός του Συνδέσμου των Αραβικών Κρατών είναι η ενίσχυση των σχέσεων μεταξύ των κρατών μελών, ο συντονισμός των πολιτικών σχεδίων των κρατών μελών για περισσότερη συνεργασία, η διατήρηση της ανεξαρτησίας των κρατών μελών, και γενικά, η φροντίδα των συμφερόντων των Αραβικών Κρατών, και ειδικών ζητημάτων των Αραβικών Κρατών.

Αποσκοπεί δέ σε περισσότερη συνεργασία μεταξύ των κρατών - μελών σύμφωνα με τους εσωτερικούς νόμους και τις επικρατούσες καταστάσεις σέ κάθε κράτος - μέλος στους παρακάτω τομείς:

α/ Οικονομικός τομέας: Περιλαμβάνει τις εμπορικές συναλλαγές, τις τελωνειακές υποχρεώσεις, την νομισματική πολιτική καθώς και γεωργικά και βιομηχανικά ζητήματα.

β/ Συγκοινωνιακός τομέας: Περιλαμβάνει σιδηροδρόμους, δρόμους, αεροπορία, ναυτιλία, ταχυδρομεία και ασύρματο.

γ/ Μορφωτικός τομέας.

δ/ Τομέας της Ιθαγένειας, Διαβατηρίων, βίζας και ανταλλαγής εγκληματιών.

ε/ Κοινωνικός τομέας.

στ/ Τομέας Υγείας.

ΑΡΘΡΟ 3: Το Συμβούλιο του Αραβικού Συνδέσμου, αποτελείται από τους αντιπροσώπους των κρατών μελών. Κάθε κράτος μέλος, έχει μία μόνο ψήφο.

Η αρμοδιότητα του Συμβουλίου αυτού είναι να ενεργεί για την υλοποίηση των σκοπών του Συνδέσμου και να εποπτεύει για την εφαρμογή των συμφωνιών μεταξύ των κρατών μελών στα παραπάνω καθώς και σ' άλλα ζητήματα.

Τό Συμβούλιο είναι αποκλειστικά να καθορίζει τα πλαίσια και τους τρόπους συνεργασίας με τις διεθνείς οργανώσεις πού πρόκειται να ιδρυθούν στο μέλλον. Η συνεργασία αυτή πρέπει να προσανατολίζεται στην

εγγύηση της ασφάλειας και ειρήνης καθώς και στην ρύθμιση των κοινωνικών και οικονομικών σχέσεων.

ΑΡΘΡΟ 4: Για κάθε τομέα απ'αυτούς πού αναφέρονται στο άρθρο 2, σχηματίζεται μία ειδική επιτροπή απο τα κράτη μέλη. Αυτές οι επιτροπές καταρτίζουν τους κανονισμούς [σχέδια συμφωνιών] που θά κατατεθούν στο Συμβούλιο σέ πρώτη φάση και κατόπιν στα κράτη.

Στις επιτροπές αυτές δύναται να συμμετέχουν αντιπρόσωποι άλλων Αραβικών Κρατών, όπου το Συμβούλιο ορίζει σ'αυτές τις περιπτώσεις τους όρους συμμετοχής.

ΑΡΘΡΟ 5: Δέν επιτρέπεται η χρήση βίας γιά να λυθούν διαφορές δύο η περισσότερων κρατών απο τα κράτη μέλη του Συνδέσμου. Στην περίπτωση διαφοράς πού δέν αναφέρεται στην ανεξαρτησία, κυριαρχία, η ακεραιότητα του κράτους, και προσφύγουν τα κράτη στο Συμβούλιο γιά την λύση της, η απόφασή του αποκτά αναγκαστική εφαρμογή. Σ'αυτη την περίπτωση, το κράτος πού είναι μέρος της διαφοράς δέν μπορεί να συμμετάσχει ^αέτιό Συμβούλιο ούτε στις αποφάσεις.

Τό Συμβούλιο μεσολαβεί στις διαφορές πού υπάρχει φόβος να οδηγήσουν σέ πόλεμο ανάμεσα στα κράτη - μέλη, ή μεταξύ ενός κράτους - μέλους και άλλων κρατών γιά διευθέτηση. Οί αποφάσεις της μεσολάβησης λαμβάνονται μέ πλειοψηφία.

ΑΡΘΡΟ 6: Σέ περίπτωση εισβολής σ'ένα κράτος - μέλος του Συνδέσμου, ή ενδεχόμενου φόβου εισβολής, τό κράτος, στο οποίο έγινε η εισβολή ή απειλείται μέ εισβολή δικαιούται να ζητήσει την σύγκληση του Συμβουλίου αμέσως.

Το Συμβούλιο αποφασίζει περί των απαραίτητων μέτρων γιά την εμπόδιση της εισβολής. Η απόφαση λαμβάνεται μέ πλειοψηφία. ^αν η εισβολή γίνεται απο ένα κράτος - μέλος, αυτό δέν λαμβάνει μέρος στην ψήφιση της απόφασης.

Έν η εισβολή οδήγησε το κράτος σέ αδυναμία επικοινωνίας με το Συμβούλιο, ο αντιπρόσωπος του κράτους αυτού δικαιούται να ζητήσει την σύγκληση του Συμβουλίου γιά τον ανωτέρω σκοπό.

Σέ περίπτωση αδυναμίας και του αντιπροσώπου να επικοινωνήσει με το Συμβούλιο του Συνδέσμου, η σύγκληση του Συμβουλίου του Συνδέσμου, δύναται να ζητηθεί απο οποιοδήποτε άλλο κράτος - μέλος.

ΑΡΘΡΟ 7: Οι αποφάσεις πού λαμβάνονται μέ ομοφωνία, υποχρεώνουν όλα

τά κράτη μέλη του Συνδέσμου, ενώ οι αποφάσεις που λαμβάνονται με πλειοψηφία υποχρεώνουν μόνο όσα κράτη τις δεχθούν.

Οι αποφάσεις του Συμβουλίου, και των δύο παραπάνω περιπτώσεων, εφαρμόζονται σε κάθε κράτος - μέλος, σύμφωνα με τους εσωτερικούς του νόμους και βασικούς κανόνες.

ΑΡΘΡΟ 8: Κάθε κράτος - μέλος, οφείλει να σεβαστεί το πολιτικό καθεστώς των άλλων κρατών - μελών που θεωρείται, ότι είναι εσωτερική υπόθεσή του. Υπόσχεται δέ, ότι δεν θά κάνει καμιά ενέργεια, ώστε να αλλάξει το επικρατούν σύστημα.

ΑΡΘΡΟ 9: Όσα κράτη μέλη επιθυμούν πιο στενές σχέσεις συνεργασίας, και ισχυρότερους δεσμούς απο αυτούς που αναφέρονται στον Καταστατικό Χάρτη, δικαιούνται να συνάψουν οποιαδήποτε συμφωνία για την πραγματοποίηση των σκοπών αυτών. Οι συμφωνίες και οι συνθήκες που υπογράφηκαν, η πρόκειται να υπογραφούν, καθώς και αυτές ανάμεσα σε κράτος μέλος και άλλο μη μέλος, δεν υποχρεώνουν ούτε δεσμεύουν τα άλλα κράτη - μέλη.

ΑΡΘΡΟ 10: Το Κάιρο είναι η μόνιμη έδρα του Συνδέσμου των Αραβικών Κρατών, ενώ το Συμβούλιο μπορεί να συγκεντρωθεί σε όποιο άλλο μέρος κρίνει.

ΑΡΘΡΟ 11: Το Συμβούλιο του Συνδέσμου, συγκεντρώνεται τακτικά δύο φορές το χρόνο, τον Μάρτιο και τον Σεπτέμβριο. Συγκεντρώνεται έκτακτα όταν παρουσιαστεί ανάγκη και μετά απο αίτηση δύο κρατών - μελών.

ΑΡΘΡΟ 12: Ο Σύνδεσμος των Αραβικών Κρατών, έχει μία μόνιμη τακτική γενική Γραμματεία, αποτελείται απο τον Γενικό Γραμματέα, τους βοηθούς Γραμματέα και αρκετούς υπαλλήλους. Ο Γενικός Γραμματέας εκλέγεται με 2/3 των ψήφων του Συμβουλίου του Συνδέσμου, και αυτός ορίζει τους βοηθούς του και τους βασικούς υπαλλήλους του Συνδέσμου, μ'έγκριση του Συμβουλίου.

Τό Συμβούλιο του Συνδέσμου καθορίζει τους κανονισμούς λειτουργίας της Γενικής Γραμματείας, και τις ενέργειες των υπαλλήλων, ο δέ Γενικός Γραμματέας είναι σε επίπεδο πρέσβυ, οι βοηθοί του σε βαθμό υπουργών. Απο το Καταστατικό Χάρτη διορίζεται παράρτημα απο το οποίο θά εκλεγεί ο πρώτος Γενικός Γραμματέας.

ΑΡΘΡΟ 13: Ο Γενικός Γραμματέας ετοιμάζει τον προϋπολογισμό του Συνδέσμου, και τον παρουσιάζει στο Συμβούλιο για έγκριση στις αρχές

κάθε χρόνου. Τό Συμβούλιο ορίζει το μέρηδιο κάθε κράτους - μέλους στα έξοδα και μπορεί ν' ανακαλέσει την απόφασή του αν παρουσιαστεί ανάγκη.

ΑΡΘΡΟ 14: Τα μέλη του Συμβουλίου και των Επιτροπών, καθώς και οι υπάλληλοι που αναφέρονται στον κανονισμό, απολαμβάνουν τα προνόμια και την διπλωματική ασυλία κατά την διάρκεια των λειτουργιών τους. Ακόμα, και τα κτίρια έχουν άσυλο.

ΑΡΘΡΟ 15: Το Συμβούλιο του Συνδέσμου συγκαλείται γιά πρώτη φορά μετά την πρόσκληση του Προέδρου της Αιγυπτιακής Κυβέρνησης και στην συνέχεια με την πρόσκληση του Γενικού Γραμματέα. Η προεδρεία του Συμβουλίου προέρχεται απο τους αντιπροσώπους των κρατών διαδοχικά στις τακτικές συνεδριάσεις.

ΑΡΘΡΟ 16: Εκτός απο τις περιπτώσεις που αναφέρονται στο Καταστατικό Χάρτη αρκεί η πλειοψηφία στις αποφάσεις του Συμβουλίου στα παρακάτω ζητήματα:

α/ Στα υπαλληλικά ζητήματα.

β/ Στην έγκριση του προϋπολογισμού του Συνδέσμου.

γ/ Στην κατάρτιση του εσωτερικού κανονισμού κάθε Συμβουλίου η Επιτροπής και της Γενικής Γραμματείας.

δ/ Στην περιληπτική αναφορά των πρακτικών των συνεδριάσεων.

ΑΡΘΡΟ 17: Τα κράτη μέλη του Συνδέσμου καταθέτουν στην Γενική Γραμματεία αντίγραφα όλων των συνθηκών και συμφωνιών πού υπέγραψαν ή θα υπογράψουν μεταξύ τους ή με άλλα κράτη εκτός Συνδέσμου.

ΑΡΘΡΟ 18: Αν ένα κράτος - μέλος θέλει να αποχωρήσει απο το Σύνδεσμο, υποχρεώνεται να ειδοποιήσει το Συμβούλιο ένα χρόνο πριν απο την αποχώρηση. Τό Συμβούλιο δύναται να θεωρίσει αποχωρούν οποιοδήποτε κράτος μέλος, πού δέν εκτελεί τα καθήκοντά του, πού αναφέρονται στον Καταστατικό Χάρτη. Η απόφαση περί της αποβολής λαμβάνεται απο την ολομέλεια των κρατών - μελών, εξαιρουμένου του συγκεκριμένου κράτους που πρόκειται να αποβληθεί.

ΑΡΘΡΟ 19: Ο Καταστατικός Χάρτης δύναται να τροποποιηθεί μέ απόφαση 2/3 των μελών, ειδικά γιά να ισχυροποιηθούν οι σχέσεις των κρατών μελών, γιά την ίδρυση Αραβικού Δικαστηρίου Δικαιοσύνης και γιά την ρύθμιση των σχέσεων των Αραβικών Κρατών - μελών, με τους διεθνείς οργανισμούς που πρόκειται να ιδρυθούν και τέλος, γιά την ενίσχυση της ασφάλειας και της ειρήνης. Η απόφαση της τροποποίησης λαμβάνεται στο

επόμενο συνέδριο μετά από την αίτηση. Δικαιούται το κράτος που δεν δέχεται την τροποποίηση να αποχωρήσει από το Σύνδεσμο μόλις αρχίζει η εφαρμογή του τροποποιημένου Χάρτη, χωρίς να δεσμεύεται από το προηγούμενο άρθρο.

ΑΡΘΡΟ 20: Ο Καταστατικός Χάρτης και τα παρατήματά του εγκρίνονται σύμφωνα με τους βασικούς νόμους του κάθε κράτους, και εν συνέχεια, αντίγραφα των υπογραφομένων εγκρίσεων κατατίθενται στην Γενική Γραμματεία του Συνδέσμου. Η ισχύς του Καταστατικού Χάρτη αρχίζει 15 μέρες μετά την κατάθεση των υπογραφομένων εγκρίσεων τεσσάρων, το λιγώτερο, κρατών.

Ο Καταστατικός Χάρτης αυτός, συντάχθηκε στο Κάιρο στις 8 Ραμπί Αλθάνι, το έτος 1364 [22 Μαρτίου 1945].

Τό πρωτότυπο του Καταστατικού Χάρτη, κρατείται στην Γενική Γραμματεία. Κάθε κράτος - μέλος διατηρεί ένα αντίγραφο αυτού.